

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА**

**СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА ПЕРИОД
2022–2032. ГОДИНЕ**

Новембар 2022. године

САДРЖАЈ

1 УВОД	7
1.1 Процес израде Стратегије.....	8
2 СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА	14
2.1 Анализа ситуације	14
2.1.1 Управљање водама	14
2.1.2 Управљање отпадом	30
2.1.3 Биодиверзитет и заштита природе.....	40
2.1.4 Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија.....	50
2.1.5 Хемијска безбједност и бука.....	63
2.1.6 Одрживо управљање ресурсима	75
2.1.7 Управљање животном средином.....	92
2.2 Стратешко фокусирање.....	102
2.3 Визија.....	103
2.4 Стратешки циљеви	103
3 ПРИОРИТЕТИ	111
3.1.1 Приоритети за стратешки циљ 1 – Управљање водама.....	116
3.1.2 Приоритети за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом	122
3.1.3 Приоритети за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе.....	126
3.1.4 Приоритети за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија.....	133
3.1.5 Приоритети за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука	138
3.1.6 Приоритети за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима	149
3.1.7 Приоритети за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином	156
4 ОПИС МЈЕРА	173
4.1.1 Мјере за стратешки циљ 1 – Управљање водама.....	173
4.1.2 Мјере за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом.....	179
4.1.3 Мјере за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе.....	184
4.1.4 Мјере за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија.....	189
4.1.5 Мјере за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука	195
4.1.6 Мјере за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима	202
4.1.7 Мјере за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином	208

5 ОПИС УНУТРАШЊЕ И МЕЂУСОБНЕ УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА	218
6 ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН.....	240
7 ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА.....	256
7.1 Праћење и извјештавање	256
7.2 Вредновање	257
8 ПРИЛОЗИ.....	259
8.1 Прилог 1. Детаљан преглед мјера по стратешким циљевима	259
8.1.1 Мјере за стратешки циљ 1 – Управљање водама	259
8.1.2 Мјере за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом	295
8.1.3 Мјере за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе.....	325
8.1.4 Мјере за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија.....	359
8.1.5 Мјере за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука	385
8.1.6 Мјере за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима	431
8.1.7 Мјере за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином	461
8.2 Прилог 2. Сажети преглед стратешког документа	533
8.2.1 Управљање водама	533
8.2.2 Управљање отпадом	559
8.2.3 Биодиверзитет и заштита природе	577
8.2.4 Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија.....	601
8.2.5 Хемијска безбједност и бука.....	621
8.2.6 Одрживо управљање ресурсима	660
8.2.7 Управљање животном средином.....	686

АКРОНИМИ И СКРАЋЕНИЦЕ

APID	Акциони планови спровођење водних директива
BPR	Уредба о биоцидним производима (енгл. <i>Biocidal Products Regulation</i>)
BREF	Документи о најбољим расположивим техникама (енгл. <i>Best available techniques reference documents</i>)
CLC	Земљишни покривач (енгл. <i>CORINE land cover</i>)
CLP	Класификација, обиљежавање и паковање супстанци и мјешавина (енгл. <i>Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures</i>)
CLRTAP	Конвенција о далекосежном прекограничном загађивању ваздуха (енгл. <i>Convention on Long-range Transboundary Air Pollution</i>)
CNG	Компресовани земни гас (енгл. <i>Compressed natural gas</i>)
DSIP	План за спровођење директиве (енгл. <i>Directive Specific Implementation Plan</i>)
EAS БиХ	Стратегија апроксимације прописа правне тековине ЕУ у области заштите животне средине БиХ
ECHA	Европска агенција за хемикалије (енгл. <i>European Chemicals Agency</i>)
EEA	Европска агенција за животну средину (енгл. <i>European Environment Agency</i>)
EMEP	Европски програм за праћење и евалуацију (енгл. <i>European Monitoring and Evaluation Programme</i>)
EnvIS	Нацрт плана имплементације Директиве о урбаним отпадним водама (EnvIS пројекат)
EUROSTAT	Канцеларија за статистику Европске уније
FAO	Организација за храну и пољопривреду УН (енгл. <i>Food and Agriculture organization of UN</i>)
FSC	Савјет за надзор шума (енгл. <i>Forest Stewardship Council</i>)
GHG	Гасофаови са ефектом стаклене баште (енгл. <i>Greenhouse gases</i>)
INDC	Намјеравани национални утврђени допринос (енгл. <i>Intended Nationally Determined Contribution</i>)
IPA	Инструмент претприступне помоћи (енгл. <i>Instrument for Pre-Accession Assistance</i>)
ИППЦ	Јачање капацитета за имплементацију интегралне превенције и контроле загађивања у БиХ
ИУЦН	Међународна унија за заштиту природе
LDN	Неутралност деградације земљишта (енгл. <i>Land Degradation Neutrality</i>)
LDG	Течни нафтни гас (енгл. <i>Liquefied petroleum gas</i>)
LULUCF	Сектор коришћења земљишта, пренамјене земљишта и шумарства (енгл. <i>Land Use, Land-Use Change and Forestry</i>)

NDC	Утврђени допринос БиХ за период 2020–2030. (енгл. <i>Nationally Determined Contribution</i>)
NECP	Национални енергетски и климатски план (енгл. <i>National energy and climate plans</i>)
PM	Партикуларне честице (енгл. <i>particulate matter</i>)
POPs	Постојане органске загађујуће материје (енгл. <i>Persistent Organic Pollutants</i>)
PRTR	Регистар испуштања и преноса загађујућих материја (енгл. <i>Pollutant Release and Transfer Register</i>)
SDF	Стандардни образац података <i>Natura 2000</i> (енгл. <i>Standard Data Form</i>)
SDG	Циљеви одрживог развоја (енгл. <i>Sustainable development goals</i>)
UN	Уједињене нације (енгл. <i>United Nations</i>)
UN CBD	Конвенција Уједињених нација о биолошкој разноврсности (енгл. <i>Convention on Biological Diversity</i>)
UNDP	Развојни програм Уједињених нација (енгл. <i>United National Development Programme</i>)
UNECE	Економска комисија Уједињених нација за Европу (енгл. <i>United Nations Economic Commission for Europe</i>)
UNEP	Програм Уједињених нација за животну средину
UNFCCC	Оквирна конвенција Уједињених нација о промјени климе (енгл. <i>United Nations Framework Convention on Climate Change</i>)
USAID	Америчка агенција за међународни развој (енгл. <i>United States Agency for International Development</i>)
БиХ	Босна и Херцеговина
Брчко Дистрикт БиХ	Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине
ВТ	Водна тијела
ГВТПВ	Групе водних тијела подземних вода
ДЕИ БиХ	Дирекција за европске интеграције БиХ
ДОБ	Документ оквирног буџета
ЕЕ(О)	Електрични и електронски отпад
ЕК	Европска комисија
ЕПП	Еколошки прихватљиви проток
ЕПЦ	Електропривреда Републике Српске
ЕУ	Европска унија
ЗИС	Земљишни информациони систем
ЗОЛ	Закон о ловству

ИСЗП РС	Информациони систем заштите природе Републике Српске
ЈЛС	Јединице локалне самоуправе
ЈПШ	Јавно предузеће шумарства
ЈУ ВС	Јавна установа „Воде Српске“
МЕИМ	Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске
МЕР	Министарство енергетике и рударства Републике Српске
МЗСЗ	Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске
МНРВОИД	Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво
МПУГЕ	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске
МПШВ	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске
МФ	Министарство финансија Републике Српске
МХЕ	Мале (мини) хидроелектране
НВО	Невладина организација
НЕРП	Национални план смањења емисија
НП	Национални парк
НРТ/ВАТ	Најбоље расположиве технике (енгл. <i>best techniques available</i>)
ОДВ	Оквирна директива о водама
ОИЕ	Обновљиви извори енергије
ОРС	Обласни ријечни слив
ОШП	Остали шумски производи
ПГДС	Просјечни годишњи дневни саобраћај
ПДВ	Порез на додану вриједност
ППОВ	Постројења за пречишћавање комуналних отпадних вода
РВИС	Републички водни информациони систем
РиТЕ	Рудник и термоелектрана
РУГИПП	Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове
РХМЗ	Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске
РХМЗ РС	Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске
СЗО	Свјетска здравствена организација (енгл. <i>World Health Organization</i>)
СМТК	Стандардна међународна трговинска класификација
СПУЖ/ПУЖ	(Стратешка) процјена утицаја на животну средину
ССП	Споразум о стабилизацији и придруживању
ТЕ	Термоелектрана

Федерација БиХ	Федерација Босне и Херцеговине
Фонд	Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске
ХЕ	Хидроелектрана
ШДС	Шумски дрвни сортименти
ШПО	Шумскопривредне основе

Листа табела

Табела 1: Стање изворишта подземних вода у Републици Српској	22
Табела 2: Статус изградње постројења за пречишћавање комуналних отпадних вода у Републици Српској	23
Табела 3: Квантитативни циљеви за управљање комуналним отпадом дефинисани Републичким планом управљања отпадом у Републици Српској	32
Табела 4: Произведени, прикупљени и одложени отпад	33
Табела 5: Надлежности за прикупљање података о животној средини у Републици Српској	97
Табела 6: Стратешки циљеви по тематским областима	103
Табела 7: Индикатори утицаја за стратешки циљ 1	104
Табела 8: Индикатори утицаја за стратешки циљ 2	106
Табела 9: Индикатори утицаја за стратешки циљ 3	106
Табела 10: Индикатори утицаја за стратешки циљ 4	107
Табела 11: Индикатори утицаја за стратешки циљ 5	108
Табела 12: Индикатори утицаја за стратешки циљ 6	109
Табела 13: Индикатори утицаја за стратешки циљ 7	109
Табела 14: Приоритети груписани по стратешким циљевима – тематским областима животне средине	111
Табела 15: Приоритети са припадајућим индикаторима	118
Табела 16: Приоритети са припадајућим индикаторима	124
Табела 17: Приоритети са припадајућим индикаторима	128
Табела 18: Приоритети са припадајућим индикаторима	134
Табела 19: Приоритети са припадајућим индикаторима	139
Табела 20: Приоритети са припадајућим индикаторима	150
Табела 21: Приоритети са припадајућим индикаторима	159
Табела 22: Приказ релевантних стратешких докумената за ниво Републике Српске .	223
Табела 23: Оквирни финансијски план.....	242
Табела 24: План праћења и извјештавања Републике Српске.....	256

Листа слика

Слика 1: План достизања циљева заштите животне средине за ОРС ријеке Саве Републике Српске.....	18
Слика 2: Количина захваћене воде и укупни губици у систему јавног водоснабдијевања	21
Слика 3: Захваћена вода у систему јавног водоснабдијевања према врсти водозахвата	21
Слика 4: Дужина водоводне и канализационе мреже у Републици Српској	23
Слика 5: Количина отпадних комуналних вода у Републици Српској које се пречишћавају	24
Слика 6: Карта мјерних мјеста квалитета ваздуха у Републици Српској	51
Слика 7: Емисије загађујућих материја из постојећих великих постројења за сагоревање у 2014. години у Републици Српској	56
Слика 8: Трендови промјена температуре ваздуха у Републици Српској, 1961–2016. (Бања Лука, Требиње).....	57
Слика 9: Трендови промјена падавина у Бањој Луци, 1961–2016.	58
Слика 10: Очекиване промјене температуре ваздуха у Републици Српској /БиХ према RCP 8.5 сценарију	58
Слика 11: Очекиване промјене падавина у Републици Српској/БиХ према RCP 8.5 сценарију	59
Слика 12: Укупан увоз у Републику Српску према секторима СМТК (%), 2009. и 2020. година (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020)	65
Слика 13: Укупан извоз из Републике Српске према секторима СМТК (%), 2009. и 2020. година (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020)	65
Слика 14: Укупан увоз и извоз хемијских производа у хиљадама КМ од 2009. до 2020. године у Републици Српској (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020)	66
Слика 15: Број становника по ЈЛС у Републици Српској по попису становништва из 2013. године (Агенција за статистику БиХ, 2013).....	73
Слика 16: Карта саобраћајног оптерећења магистралних и регионалних путева Републике Српске 2017. године (ЈУ Путеви Републике Српске 2017).....	74
Слика 17: Структура финансирања (у %) – Република Српска	241

1 УВОД

Европски савјет је 2003. године идентификовао Босну и Херцеговину (у даљем тексту: БиХ) као потенцијалног кандидата за чланство у Европској унији (у даљем тексту: ЕУ). Приступни преговори започели су у новембру 2005. године и од тада је на снагу ступио низ споразума између ЕУ и БиХ. Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП), који служи као основа за имплементацију процеса приступања, ступио је на снагу 1. јуна 2015. године. Према ССП, придруживање се требало постепено и у потпуности реализовати током прелазног периода од шест година. Осим тога, БиХ је потписница низа међународних споразума о заштити животне средине, укључујући и Зелену агенду за Западни Балкан, те Париски споразум уз Оквирну конвенцију Уједињених нација (УН) о климатским промјенама. Тежња ка чланству у ЕУ главни је покретач унапређења и финализације стратешког и правног оквира заштите животне средине у земљи.

Из тог разлога је, настојећи даље ускладити правни и институционални оквир Републике Српске са правном тековином ЕУ у области животне средине, покренут процес израде **Стратегије заштите животне средине Републике Српске** (у даљем тексту: Стратегија). Обавеза израде Стратегије животне средине је у складу са чланом 35. Устава Републике Српске, а прописана чланом 43. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске”, бр. 71/12, 79/15 и 70/20). У складу са Законом, Стратегија дугорочно треба одредити и водити циљеве заштите животне средине, а на основу принципа одрживог развоја у складу са свеукупним економским, друштвеним и културним развојем Републике Српске. Уважавајући истовјетне обавезе у области заштите животне средине на другим нивоима власти у БиХ, релевантни органи власти на нивоу БиХ, Федерације БиХ (Федерација БиХ), Републике Српске и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине (Брчко Дистрикт БиХ) поднијели су захтјев Амбасади Шведске за подршку у развоју свеобухватне Стратегије заштите животне средине БиХ. Шведска амбасада је одобрила захтјев, те је започет пројекат БиХ ESAP 2030+.

Припрема Стратегије повјерена је Стокхолмском институту за животну средину (SEI), на основу споразума потписаног са Шведском амбасадом у БиХ. Документ је израђен за период 2022–2032. године, а који укључује свеобухватне стратешке циљеве заштите животне средине и планове конкретних акција за постизање тих циљева. Осим тога, документ је кључан за пружање подршке релевантним институцијама у стварању услова који воде ка одрживости у наредној деценији, као и побољшању здравља и добробити грађана. Посебне напоре усмјерава ка доношењу јавних политика којим би се: ублажио и смањио утицај, те повећала отпорност на климатске промјене, повећала усклађеност дјеловања Републике Српске са прописима ЕУ и релевантним међународним споразумима,

те обезбиједиле одрживије јавне услуге – тиме ојачавајући оквире заштите животне средине, те олакшавајући транспозицију правне тековине ЕУ.

Садржај Стратегије обухвата ширу област заштите животне средине, која је у складу са седам тематских области правне тековине ЕУ и наведеним скупом стратешких активности. И укључује: управљање водама; управљање отпадом; биодиверзитет и заштиту природе; квалитет ваздуха, климатске промјене и енергију; хемијску безбједност и буку; одрживо управљање ресурсима (укључујући пољопривреду, шумарство, рибарство и рударске активности); и управљање животном средином (као хоризонталну политику).

Приликом израде Стратегије поштована су основна начела рада која су креирана у складу са Законом о заштити животне средине и документима који се односе на заштиту животне средине. Осим тога, укључена је и додатна компонента која се односи на међуповезаност животне средине и питања равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва. Стратегија идентификује кључне приоритете дјеловања, усмјеравајући домаћа и међународна улагања ка специфичним мјерама за побољшање стања животне средине, омогућавајући хармонизовано спровођење правне тековине ЕУ о животној средини и подржавајући кохерентније и ефикасније управљање сектором животне средине у Републици Српској. Такође, представља један од стратешких докумената који се узимају у обзир приликом израде оперативних планова рада одговорних органа управе, те докумената оквирног буџета (ДОБ) и годишњег буџета.

1.1 Процес израде Стратегије

Процес израде Стратегије заштите животне средине Републике Српске је због своје свеобухватности укључивао многобројне кораке, интересне групе, информације и податке. Прије свега, овај документ је израђен на основу анализе релевантних докумената, закона и прописа, али и многобројних активности предузетих у склопу израде документа. Током реализације ових активности примијењен је партиципативни методолошки приступ, те креирање елемената Стратегије по вертикалном принципу с циљем уважавања свих укључених интересних група. Током израде Стратегије коришћене су различите технике прикупљања и обраде података, уз обезбјеђивање транспарентности у свим фазама израде и усвајања кључних елемената Стратегије. Кључни закони и прописи на основу којих је Стратегија припремљена јесу Закон о стратешком планирању („Службени гласник Републике Српске”, број 63/21) и Уредба о стратешким документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске”, број 94/21). Садржај Стратегије је у складу са одредбама члана 16. Уредбе о стратешким документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске”, број 94/21).

Стратегија је јединствен документ који укључује стратешке циљеве и мјере за њихово остваривање. Осим што представља кључни елемент за подршку надлежним институцијама при утврђивању приоритетних активности и усмјеравању домаћих/међународних инвестиција и лакше усаглашавање правне тековине ЕУ, очекује се да ће предметни документ допринијети јачању капацитета организација и институција, те јачању свијести о животној средини.

Процес израде Стратегије и мјера је обухватио сљедеће активности:

- дефинисање и усаглашавање свеобухватних стратешких циљева и кључних принципа који ће бити укључени у Стратегију;
- идентификовање обима рада радних група које ће израдити мјере које укључују седам тематских области;
- успостављање седам радних група за ниво Републике Српске како би се осигурао партиципативни процес;
- успостављање Управљачке групе за ниво Републике Српске;
- израда комуникационе стратегије и успостављање комуникационих канала са интересним странама и широм јавности;
- одржавање шест циклуса састанака радних група за ниво Републике Српске (укупно 42);
- одржавање седам циклуса састанака Управљачке групе за ниво Републике Српске;
- идентификовање кључних изазова и полазног стања, одређивање приоритета, очекиваних исхода за сваку тематску област, у складу са њиховим надлежностима, као и мјере са очекиваним резултатима те надлежне институције и вријеме реализације;
- укључивање питања равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у мјере, те рад на јачању капацитета интересних страна и повећању нивоа свијести шире јавности о овим питањима;
- активности јачања капацитета интересних страна;
- рјешавање питања међуповезаности између тематских области;
- приоритизација циљева и мјера;
- финансијска евалуација мјера;
- јавне консултације;
- припрема коначне верзије документа.

Кључна начела и стратешки циљеви

Како би се пружиле додатне смјернице за будуће одлуке у заштити животне средине, током израде Стратегије коришћен је скуп **кључних начела**¹. То укључује начела садржана у Закону о заштити животне средине Републике Српске, док су два додатна начела (*) предложена ради даљег усклађивања са принципима Агенде 2030 (инклузивност, не изостављајући никога). Водећа начела Стратегије су сљедећа:

- начело одрживог развоја;
- начело предострожности и превенције – мјере предострожности и превенције у случајевима када постоје (научни) докази о опасности по животну средину или здравље људи, али су они неизвјесни и могу имати знатне утицаје на животну средину;
- начело замјене – свака активност која може имати штетне утицаје на животну средину треба да буде замијењена другом активношћу која представља значајно мањи ризик;
- начело интегралног приступа – спречавање или свођење на најмању могућу мјеру ризика штете по животну средину у цијелости;
- начело сарадње и подјеле одговорности – сарадња и заједничко дјеловање свих интересних страна ради заштите животне средине;
- начело учешћа јавности и приступ информацијама – учешће свих заинтересованих грађана, сваки појединац и организација морају имати адекватан приступ информацијама о животној средини;
- начело „загађивач плаћа“ – загађивач плаћа трошкове надзора и превенције од загађења;
- начело промоције и заштите основних права* – кроз перспективу равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва;
- начело унутрашње и међугенерациске једнакости*.

Поред кључних начела, развијен је и скуп **стратешких циљева** који је обезбиједио платформу за сарадњу и дао широки правац за креаторе и носиоце израде документа. Стратешки циљеви ове стратегије су како слиједи:

1. заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости;
2. смањење количине отпада и повећање поново искористивог материјала;
3. очување биолошке и пејзажне разноврсности;
4. ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха;
5. очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све;

¹ Која су примијењена у Стратегији и за остале нивое власти.

6. одрживо управљање природним ресурсима;
7. унапређење управљања животном средином.

Партиципативни процес израде Стратегије:

У оквиру процеса израде Стратегије успостављено је по седам радних група, по једна за сваку појединачну тематску област за ниво Републике Српске, те формиран Управљачки одбор за ниво Републике Српске. Осим тога, шира јавност, укључујући и организације цивилног друштва, имала је могућност да буде укључена у процес израде Стратегије кроз организоване јавне расправе, уз пуну подршку шведских институција.

Управљачки одбор – Република Српска (ниво помоћника министара)

Чланови Управљачког одбора били су помоћници министара из ресорних министарстава и службено именовани службеници надлежних владиних тијела и институција, као и представници НВО сектора / ЕКО БиХ мреже (формирана мрежа невладиних организација које дјелују у оквиру заштите животне средине). Овај одбор је разматрао приједлоге и мишљења чланова радних група, доносио одлуке о активностима и резултатима из властите надлежности, те заједнички усаглашавао ставове о отвореним питањима која су произашла као неодговорена из дискусије радних група.

Чланови Управљачког одбора за ниво Републике Српске су били представници:

- Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске (МПУГЕ);
- Министарства финансија Републике Српске (МФ);
- Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (МПШВ);
- Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске (МЗСЗ);
- Министарства за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске (МЕИМС);
- Министарства енергетике и рударства Републике Српске (МЕР);
- Гендер центра Републике Српске;
- Дирекције за ЕУ интеграције БиХ (ДЕИ) (посматрачи);
- Агенције за статистику БиХ (посматрачи);
- ЕКО БиХ мреже (представници невладиног сектора).

Радне групе

Радне групе су подијељене у седам тематских области:

- РГ1: Управљање водама
- РГ2: Управљање отпадом

- РГ3: Биодиверзитет и заштита природе
- РГ4: Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија
- РГ5: Хемијска безбједност и бука
- РГ6: Одрживо управљање ресурсима
- РГ7: Управљање животном средином.

При изради документа учествовала су 244 члана радних група, који чине представници институција, научноистраживачких институција и факултета, јавних и приватних предузећа, те цивилног сектора. Редовним одржавањем састанака радних група обезбиједила се размјена информација и података, али и мишљења о изазовима и начинима њиховог превазилажења кроз заједнички рад на мјерама. Радне групе су конципирале и одредиле стратешке циљеве, приоритете, мјере и очекиване резултате.

Околности узете у обзир приликом израде Стратегије

Транспозиција правне тековине ЕУ у области заштите животне средине

Због важности и улоге коју транспозиција правне тековине ЕУ има у правилном приступу израде стратегија, осим што Стратегију чини седам тематских цјелина, чине је и хоризонтална питања (као што су Процјена утицаја на животну средину, Стратешка процјена животне средине, одговорност, приступ информацијама, извршење и сл.). При изради Стратегије се такође ослањало на анализу и препоруке Програма прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ из области заштите животне, узимајући у обзир најновије стање правне тековине ЕУ у области животне средине, поготово у дијелу који омогућава јавности већи утицај на одлуке надлежних ентитетских органа, транспарентност и одговорност. Коришћењем и уважавањем **тренутно важећих / претходних стратешких докумената и поштовањем законских одредаба** из области животне средине, приликом израде Стратегије вођено је рачуна о њеној будућој спроводивости. Осим тога, омогућена је размјена мишљења, заједничко планирање активности и стварање услова за координисано спровођење Стратегије у највећој могућој мјери.

Јачање капацитета интересних страна

Уз наведене активности, у току развијања Стратегије активно се и паралелно радило на плану развоја капацитета за подршку имплементацији документа. Ове активности су спроведене како би се шира јавност и интересне групе упознале са различитим моделима унапређења рада, најбоље праксе и искуства других земаља. Стечена искуства о усклађивању и спровођењу законодавства ЕУ, предностима успостављања еколошких мрежа за животну средину, предностима јавног учешћа и изазовима са којима су се друге земље суочавале су представљене кроз низ платформи за изградњу капацитета, при којима

су учествовали стручњаци из многобројних земаља из седам области управљања животном средином, истовјетним радним групама које су формиране у процесу израде Стратегије. Циљ радионица био је развијање додатних капацитета чланова радних група, али и свих заинтересованих страна, а с циљем унапређења квалитета израде Стратегије.

Перспектива равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва

Интеграција перспективе равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва је одговор на UN 2030 Агенду којом се истиче важност уважавања свих друштвених јединица и омогућавања једнаких могућности за све. Ове перспективе су интегрисане у склопу рада радних група, а касније и кроз активности јачања капацитета и документ Стратегије. Интеграција ових перспектива представља начин на који се боље може разумјети ситуација на терену и међуповезаност са животном средином и њеним проблемима као и начин отварања дијалога о потенцијалима њиховог рјешавања.

У Стратегији се посебна пажња обрађала на издвојене групе становништва које су највише угрожене проблемима недостатка равноправности полова (гдје мушкарци, жене и дјеца немају једнака права и могућности), ограничене друштвене једнакости (која укључује неправедне исходе за особе из различитих друштвених група), те проблем вишедимензионалног сиромаштва (због недостатка средстава, недостатка заступљености у процесима планирања и доношења одлука и људске сигурности).

У процес развијања Стратегије биле су укључене интересне групе, као и механизам за равноправност полова – Гендер центар Републике Српске, кроз редовну комуникацију, размјену информација и одржавање догађаја као што су дигиталне радионице и округли столови.

Пандемија ковид 19

Почетак процеса израде Стратегије обиљежила је и појава пандемије ковид 19 која је приморала све учеснике у изради да се прилагоде тзв. дигиталном начину рада, који је подразумијевао окупљање чланова радних група и Управљачког одбора путем онлајн платформи. Ипак, процес се несметано наставио након што се успоставио нови начин рада, уз мање изузетке одржавања физичких састанака када је то било могуће (у случају Управљачког одбора због мањег броја чланова који је у потпуности био прилагођен поштовању прописаних епидемиолошких мјера).

2 СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

2.1 Анализа ситуације

2.1.1 Управљање водама

Поглавље у наставку садржи преглед **полазног стања** и **кључних изазова** у области управљања водама у складу са сљедећим подтематским областима: а) правни и институционални оквир сектора вода у Републици Српској, б) транспозиција законодавства ЕУ из области управљања водама у законодавство Републике Српске, в) основни подаци о водним тијелима у Републици Српској, г) одбрана од екстремних хидролошких појава, д) сектор водних услуга, ђ) квалитет и квантитет површинских и подземних вода под ризиком, е) финансирање сектора вода.

Правни и институционални оквир сектора вода у Републици Српској

Сектор вода представља кључну компоненту како социјалног тако и економског, али и еколошког развоја који су међусобно зависни, из чега произлази неопходност интегралног управљања водама које укључује заштиту вода, коришћење вода и заштиту од вода. Интегрално управљање водама је основни постулат постојеће Законске регулативе донесене у складу са уставним надлежностима Републике Српске, а прецизирано је Законом о водама Републике Српске. Будући да се вода користи не само за људску употребу, у процесима производње хране и електричне енергије, за наводњавање, различите технолошке процесе итд. и да од ње зависи економски развој у цјелини, већ узимајући у обзир и кључну чињеницу да је неопходна за постојање живота у генералном смислу, јавља се обавеза заштите њеног квалитета као и рационалног коришћења. У складу са чланом III, став 3. Устава БиХ, управљање водним ресурсима је у искључивој надлежности ентитета. Чл. 64. и 68. Устава Републике Српске дефинисано је да Република Српска штити и подстиче рационално коришћење природних богатстава, с циљем заштите и побољшања квалитета живота и заштите и обнове средине у општем интересу, а такође уређује и обезбјеђује заштиту животне средине, што укључује и хидросферу као њен интегрални дио. Управљање водама на подручју Републике Српске спроводи се на основу Закона о водама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, бр. 50/06, 92/09, 121/12 и 74/17), који је усвојен 2006. године, чиме је успостављен оквир за управљање водама у складу са правним захтјевима Европске уније. Израђено је и усвојено преко 20 подзаконских аката (уредбе, правилници и одлуке) који су у служби транспозиције ЕУ директива, а релевантне су за област управљања водама. Према Закону о водама Републике Српске надлежне институције за управљање водним ресурсима су Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (МПШВ) и Јавна установа „Воде Српске” (ЈУВС). У различитим сегментима управљања водама у Републици Српској учествују

и друге релевантне институције из Републике Српске, као што су: Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију (МПУГЕ), Министарство здравља и социјалне заштите (МЗСЗ), Институт за јавно здравство Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске (РХМЗ), Републичка управа за инспекцијске послове, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске (Фонд), Републички завод за статистику Републике Српске, Републичка управа цивилне заштите Републике Српске, као и ЈЛС у Републици Српској.

Транспозиција законодавства ЕУ из области управљања водама у законодавство Републике Српске

Република Српска је са процесом усклађивања законодавства са прописима ЕУ започела 2007. године. У новембру 2016. године усвојен је Програм прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине који укључује и законодавство из области вода. Међутим, иако је у јуну 2021. године према ССП између ЕУ и БиХ постављени прелазни шестогодишњи период истекао, транспозиција кључних директива у законодавство Републике Српске није завршена.

Доношењем Закона о водама („Службени гласник Републике Српске”, бр. 50/06, 92/09, 121/12 и 74/17) у правни систем Републике Српске у значајној мјери је транспонована Оквирна директива о водама (Директива 2000/60/ЕЗ 2000). Усвајањем Закона о измјенама и допунама Закона о водама („Службени гласник Републике Српске”, број 74/17) и Уредбе о садржају и основним елементима процјене и управљања ризицима од поплава („Службени гласник Републике Српске”, број 115/17) 2017. године, Директива о процјени и управљању ризицима од поплава (Директива 2007/60/ЕЗ) је у потпуности транспонована у законодавство Републике Српске. Исте године је усвојен Правилник о здравственој исправности воде намијењене за људску потрошњу („Службени гласник Републике Српске”, бр. 88/17 и 97/18), чиме је у највећој мјери извршена транспозиција Директиве о квалитету воде намијењене за људску употребу (Директива 98/83/ЕЗ). Међутим, 2020. године усвојена је нова Директива о квалитету воде намијењене за људску употребу (Директива 2020/2184/ЕЗ), што захтијева додатне активности на њиховом усаглашавању. Директива о одводњи и пречишћавању урбаних отпадних вода (Директива 91/271/ЕЗ) дјелимично је транспонована у законодавство Републике Српске. Транспозиција Директиве о нитратима (91/676/ЕЗ), која се односи на заштиту вода од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора, Директиве о заштити подземних вода од загађења и погоршања квалитета (Директива 2006/118/ЕЗ), као и Директиве о стандардима квалитета животне средине у подручју водне политике (Директива 2013/39/ЕЗ) је у раној фази, док је Директива о управљању квалитетом воде за купање (Директива 2006/7/ЕЗ) транспонована занемарљивим процентом (Влада Републике Српске, 2016). Према Програму прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ

неопходно је да надлежне институције израде и усвоје Акционе планове за спровођење ЕУ директива (APID).

У складу са чланом 25. Закона о водама, Стратегијом управљања водама дефинише се оквирна политика интегралног управљања водама, а припрема је МПШВ и усваја је Народна скупштина РС, на приједлог Владе. Република Српска је израдила и спроводи Стратегију интегралног управљања водама Републике Српске (2015–2024)², као и План управљања обласним ријечним сливом (дистриктом) ријеке Саве Републике Српске (2017–2021) и План управљања обласним ријечним сливом (дистриктом) ријеке Требишњице Републике Српске (2017–2021)³, чији циљеви су у складу са захтјевима директива ЕУ из области управљања водама. У сврху ажурирања Плана управљања обласним ријечним сливовима (други циклус – 2022–2027), у јануару 2021. године ЈУ „Воде Српске“ је објавила документе: Преглед значајних питања управљања водама за обласни слив (дистрикт) ријеке Саве Републике Српске и Преглед значајних питања управљања водама за обласни слив (дистрикт) ријеке Требишњице Републике Српске.

Недостатак финансијских средстава је свакако један од основних лимитирајућих фактора процеса транспозиције законодавства ЕУ из области управљања водама у законодавство Републике Српске, будући да ће имплементација транспонованих директива захтијевати значајне капиталне инвестиције. У надлежним институцијама карактеристичан је недовољан број запослених у односу на обим посла, као и изражен проблем одлива компетентних радника. За ефикаснију транспозицију и имплементацију директива неопходно је ојачати капацитете стручних кадрова, како у погледу њихове бројности, тако и у смислу њихове едукације, усавршавања и опремљености, што захтијева додатна финансијска средства.

Основни подаци о водним тијелима у Републици Српској

У складу са хидрографијом, према Закону о водама Републике Српске, територија Републике је подијељена на два обласна ријечна слива: Обласни ријечни слив (ОРС) ријеке Саве Републике Српске и Обласни ријечни слив ријеке Требишњице Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 98/06). ОРС ријеке Саве Републике Српске сачињавају подслив ријеке Уне (3.340 km²), подслив ријеке Врбас (3.987 km²), подслив ријеке Укрине (1.500 km²), подслив ријеке Босне (3.104 km²), подслив ријеке Дрине (6.146 km²) и остале директне притоке ријеке Саве (2.378 km²), са укупно 718 водних тијела, од чега су 565 водотоци сливне површине веће од 10 km² укупне дужине 5725,5 km. Највећи број водотока припада подсливу ријеке Дрине (233), док је најмањи број водотока на

² Одлука Народне скупштине Републике Српске о усвајању Стратегије интегралног управљања водама Републике Српске (2015–2024) објављена је у „Службеном гласнику Републике Српске”, бр. 17/16 од 4. марта 2016. године.

³ Одлука Владе Републике Српске о усвајању Плана објављена је у „Службеном гласнику Републике Српске”, бр. 14/18 од 21. фебруара 2018. године.

подручју подслива ријеке Украине (49) (Воде Српске, 2018). ОРС ријеке Требишњице сачињавају подслив ријеке Требишњице (1.980 km²) и подслив Неретве у Републици Српској (2.078 km²) са укупно 73 водна тијела, од чега су 47 водотоци сливне површине веће од 10 km². ОРС Требишњице због карстног терена карактеришу слабо развијена површинска хидрографска мрежа, као и карстна поља која су током године поплављена и по неколико мјесеци. Површинске воде са Гатачког и Фатничког поља се дренирају према Требишњици и Билећком језеру, са Невесињског поља ка Буну и Неретви, док се површинске воде Дабарског поља дренирају према Брегави, која се такође улијева у Неретву (Влада Републике Српске, 2015).

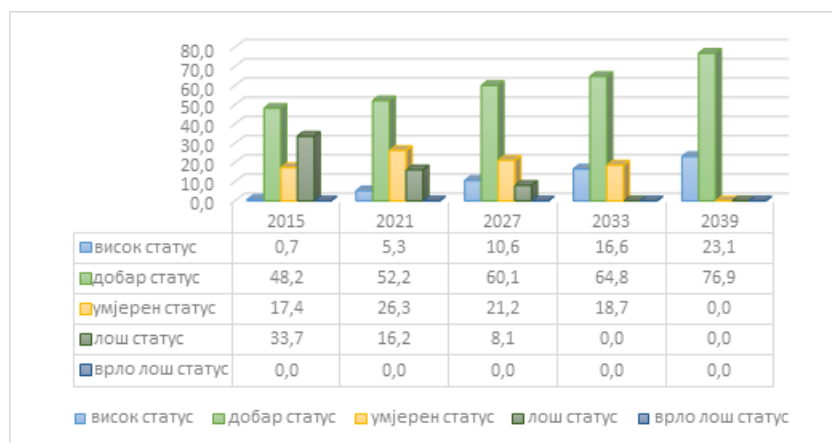
Што се тиче подземних вода, групе подземних водних тијела покривају 32,6% површине територије Републике Српске. Најзначајније акумулације подземних вода се налазе на подручју Посавине, Подриња, Семберије и у долињским подручјима доњих токова Уне, Босне и Врбаса, као и на карстном подручју Херцеговине. На подручју ОРС ријеке Саве се налази 21 група водних тијела подземних вода површине од око 8.055 km², док их је на подручју ОРС ријеке Требишњице 18.

На основу специфичне расположивости вода по становнику која износи 9.786 m³/становнику (*Food and Agriculture organization of UN, 2020*), Република Српска се сврстава у подручја средње богата водом. Међутим, постојање неравномјерне просторне и временске расподјеле вода знатно утиче на њену расположивост. Наиме, у сјеверном подручју Републике Српске, у ком живи највећи број становника и који карактерише значајна пољопривредна производња, у топлим љетним мјесецима, када су изражене највеће потребе за водом, ријеке имају најнижи проток.

Према Закону о водама Републике Српске, као и према ОДВ, постоји обавеза достизања/одржавања доброг еколошког и хемијског статуса, као и спречавања погоршања тренутног статуса површинских и подземних вода. На основу резултата мониторинга у периоду 2009–2014. године извршена је оцјена укупног статуса водних тијела површинских вода у ОРС ријеке Саве Републике Српске за 62 водна тијела, што представља свега 8,6% укупног броја водних тијела. Укупни статус за девет водних тијела оцијењен је као добар (укупна дужина 100,63 km), а за 53 водна тијела као умјерен (укупна дужина 1.168,66 km). За 656 водних тијела за која није рађен мониторинг, оцјена статуса је извршена на основу анализе процјене ризика за недостизање циљева заштите животне средине. Притом је за 341 водно тијело оцијењено да нису под ризиком, за 73 да су вјероватно под ризиком, а за 242 водна тијела је оцијењено да су под ризиком. Збирно је, на основу резултата спроведеног мониторинга и процјене ризика, за највећи проценат водних тијела (48,2%) оцијењено да имају добар статус. Висок статус има 0,7%, умјерен 17,4%, а чак 33,7% водних тијела има лош статус (Воде Српске, 2018). Планирано је да се

достизање најмање доброг статуса водних тијела, у складу са циљевима заштите животне средине, остварује динамиком приказаном на **слици 1**.

У ОРС ријеке Требишњице Републике Српске оцјена укупног статуса површинских вода је због недостатка одговарајућих података извршена на основу експертске процјене, при чему је за 14 природних водних тијела (23%) процијењено да имају добар статус, док је за 46 водних тијела (77%) процијењено да имају висок статус (ЈУ Воде Српске, 2017).

Слика 1: План достизања циљева заштите животне средине за ОРС ријеке Саве Републике Српске

(Извор: План управљања ОРС (дистриктом) ријеке Саве Републике Српске 2017–2021)

За групе водних тијела подземних вода (ГВТПВ) извршена је процјена ризика од недостизања циљева заштите животне средине услјед квантитативног и квалитативног притиска. У ОРС ријеке Саве Републике Српске процијењено је да 17 ГВТПВ (81%) није под квантитативним притиском, док су четири ГВТПВ (19%) под потенцијалним притиском. У односу на квалитативни притисак, за четири ГВТПВ (19%) је процијењено да су под потенцијалним притиском, условно, под притиском су четири ГВТПВ (19%), док 13 ГВТПВ (62%) није под притиском. У ОРС ријеке Требишњице Републике Српске процијењено је да су двије ГВТПВ (11%) под потенцијалним притиском, док 16 ГВТПВ (89%) није под притиском (квантитативним и квалитативним).

Одбрана од екстремних хидролошких појава

Одбрана од поплава и прилагођавање климатским промјенама представљају значајан изазов за Републику Српску. Ријеке Републике Српске одликују изразито бујични режими, са кратким временима концентрације поплавног таласа, који на мањим сливовима износе свега по неколико сати. Нарочит проблем представљају падавине великог интензитета које захтијевају постојање сложеног система за одводњу вода. Ради заштите од екстремних хидролошких појава, спроводи се планирање активности, мјера и радова који су потребни

да би се спријечиле или ублажиле посљедице њиховог дјеловања. Израђене су карте опасности и ризика од поплава које би требало да послуже као основа за исцртавање зона ризика у поплавним подручјима у којима ће се дефинисати правила градње прилагођене поплавном ризику. План управљања ризиком од поплава за слив ријеке Врбас Републике Српске израђен је 2019. године, а у току је израда Плана за остали дио Републике Српске. Усвајањем Плана управљања ризицима од поплава, чији је завршетак планиран 2023. године, стећи ће се основа за реализацију конкретних мјера у сврху заштите од поплава. У склопу пројекта „Хитне помоћи и заштите од поплава у Републици Српској“, ЈУ „Воде Српске“ је већ спровео низ мјера у виду рехабилитације ријечних корита и канала, санације пумпних станица и друге превентивне мјере заштите од поплава. Почетком 2020. године завршена је и реализација пројекта „Интегрисање климатских промјена у смањење ризика од поплава у сливу Врбаса“.

Главни објекти за заштиту од поплава у ОРС ријеке Саве у Републици Српској су одбрамбени насипи и каналске мреже. Значајну улогу у заштити од поплава имају акумулација Бочац на ријеци Врбас, као и акумулације на ријеци Дрини. На подручју ОРС ријеке Требишњице у Републици Српској изграђени су вишенамјенски системи који су од изузетног значаја не само за одбрану од поплава, већ и за производњу електричне енергије, снабдијевање насеља и привреде водом, као и за уређење водног режима.

Постојећи системи за управљање и контролу режима вода, као и за заштиту од вода, у претходном периоду су се показали као недовољно ефикасни. Нарочит проблем представља недостатак финансијских средстава за изградњу и реконструкцију инфраструктурних објеката, изградњу и одржавање каналске мреже и одбрамбених насипа. У контексту регулације поплава веома је битно и успостављање вишенамјенских акумулација и уклањање седимента у сврху формирања протицајног профила. У ОРС ријеке Требишњице на подручју Републике Српске сви водопривредни објекти су планирани као дио вишенамјенских система, али њихова реализација није у потпуности завршена, првенствено због недостатка финансијских средстава. У ОРС ријеке Саве на подручју Републике Српске постојеће акумулације су углавном израђене као хидроенергетски објекти који имају и битну улогу у регулисању поплавног таласа. Улагањем у текуће и инвестиционо одржавање постојећих хидроенергетских објеката, као и у израду и оперативно коришћење савремених симулационих и оптимизационих модела свакако би се могла додатно повећати не само њихова енергетска ефикасност, већ и њихов ефекат у одбрани од поплава .

За правовремено прогнозирање поплавних таласа, успостављање хидролошких модела, али и за планирање изградње објеката, неопходно је континуирано праћење помоћу мреже хидролошких станица. Некадашња мрежа хидролошких станица је знатно оштећена током велике поплаве 2014. године, и иако је кроз пројекте обезбијеђен одређен број

нових, неопходно је даље јачање и осавременавање мреже. Путем Сава ГИС Геопортала Савске комисије, Републички хидрометеоролошки завод јавно објављује на својој интернет страници редовне дневне хидролошке билтене који укључују водостај и тенденције водостаја. Хидролошки прогнозни модели за велике водотоке на подручју ОРС ријеке Саве су израђени или су у процесу израде, док их на подручју ОРС ријеке Требишњице тек треба успоставити.

На основу пројектованих климатских промјена према сценарију А1Б (Гуалди и др. 2008), климатске промјене ће имати негативне ефекте на запремину годишњег водног биланса на територији читаве Републике Српске, а нарочито на подручју Херцеговине. Периоди суше ће бити све дуготрајнији, што ће утицати и на смањење протока у водотоцима, као и на смањено обнављање воде у аквиферима. Очекиване су и значајне промјене у догађајима који имају сезонски циклус, са маловодним режимима у љетном периоду, када се очекују све интензивније суше, и великим водама у зимском и прољетном периоду, када ће бити учесталије поплаве у већини ријечних сливова. У сврху ублажавања посљедица климатских промјена неопходно је прије свега утврдити њихов утицај на водне ресурсе у Републици Српској и интегрисати мјере прилагођавања у секторским политикама и плановима на свим нивоима.

Сектор водних услуга

Сектор водоснабдијевања и одводње и пречишћавања отпадних вода у Републици Српској карактерише незадовољавајући степен покривености становништва водним услугама, као и њихова упитна одрживост. Територију Републике Српске чине 64 јединице локалне самоуправе, које се организовано снабдијевају водом преко 61 централног општинског водоводног система и великог броја водоводних система мјесних заједница, малих сеоских, групних и индивидуалних система. Организованим системом водовода покривено је око 60% становништва⁴. Око 48% становништва је прикључено на водоводне системе општинских центара, 12% је прикључено на водоводне системе мјесних заједница, а око 40% становништва се снабдијева водом из индивидуалних бунара или извора. Покривеност јавним сервисом у урбаним срединама је око 87% становништва, док је у руралним срединама, због разурњености домаћинства и њихове отежане интеграције у један централизован систем, много нижа. У ЈЛС: Соколац, Козарска Дубица, Нови Град, Оштра Лука и Кнежево водоводни систем је недовољно развијен, док је у Прњавору развијен, али је квалитет испоручене воде домаћинствима незадовољавајући (Воде Српске, 2021). У љетном периоду се чак и у неким већим градовима јавља проблем несташице воде.

⁴ Оквир за управљање животном средином и друштвено управљање за Републику Српску (Пројекат модернизације водних услуга у БиХ, 2020).

Јавни водоводи су у 2020. години захватили укупно 99.217.000 m³ воде, а корисницима је преко мреже укупне дужине 8.956 km испоручено 56.927.000 m³ воде. Значајна разлика која се јавља између захваћене и испоручене количине воде указује на изразито високе губитке у постојећим системима водоснабдијевања који су у највећој мјери резултат дотрајалости дистрибутивне мреже, али и илегалне потрошње. Просјечни губици воде у водоводним системима су у посљедњих пет година износили изнад 40% (42,6% у 2020. години), што је знатно више у односу на већину земаља ЕУ (Републички завод за статистику Републике Српске, 2021). Константно висок удио неприходоване воде указује на потребу активног ангажмана водопривредних предузећа, ЈЛС с циљем повећања ефикасности система за водоснабдијевање, јер управо смањење ових губитака представља значајну резерву воде за снабдијевање.

Слика 2: Количина захваћене воде и укупни губици у систему јавног водоснабдијевања (Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, 2021)

Јавни водоводи за водоснабдијевање у највећој мјери користе подземне воде и изворе.

Слика 3: Захваћена вода у систему јавног водоснабдијевања према врсти водозахвата (Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, 2021)

Према доступним подацима о експлоатацији подземних вода за потребе водоснабдијевања становништва и привреде, однос између укупне количине воде која се

захвата и количине подземних резерви је задовољавајући и износи 1 : 4,5 (Воде Српске, 2021). У цјелини или дјелимично се користе изворишта чији капацитет је 4.500 l/s, док некаптираних изворишта има знатно више и њихов укупни капацитет је скоро 22.000 l/s.

Табела 1: Стање изворишта подземних вода у Републици Српској

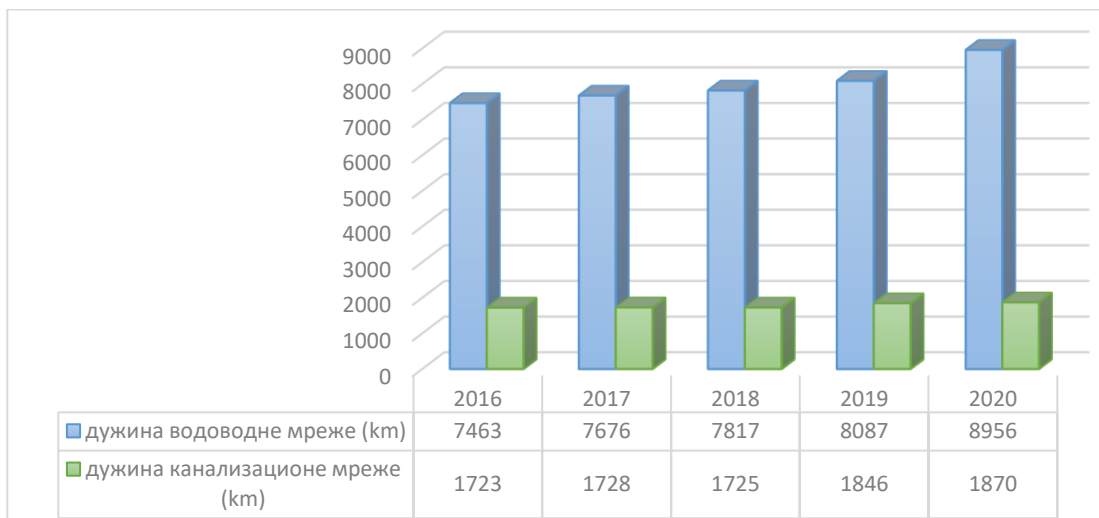
Ријечни слив	Извори у употреби (l/s)	Некаптирани извори (l/s)
Уна са Саном	385	3.840
Врбас	797	9.700
Босна	765	725
Дрина	1.199	5.170
Непосредни слив Саве	721	-
Требишњица	532	-
Неретва	50	2.440
Укупно у Републици Српској	4.449	21.875

(Извор: Влада Републике Српске, 2015)

У неким насељима и поред тога што су развијени системи водоснабдијевања, испоручена вода не задовољава прописане стандарде о здравственој исправности воде намијењене за људску потрошњу. Постојеће законодавство у вези са успостављањем зона санитарне заштите око изворишта која се користе за снабдијевање водом за пиће није у потпуности имплементирано. Све чешће је изражен и проблем обезбјеђивања довољне количине здравствено безбједне воде за становништво, али и обезбјеђивања воде за индустрију и привреду у цјелини, због чега је неопходно развити планове за њихово дугорочно снабдијевање водом одговарајућег квалитета. Притом треба успоставити механизме рационалног коришћења воде за развој привреде и евентуално извршити алокацију економских активности како се не би значајно нарушио квалитет и квантитет постојећих водних ресурса.

Развој водовода није праћен адекватним развојем канализационе мреже и санитацијом насеља. Просјечан проценат покривености становништва канализацијом у Републици Српској је око 36%. Свега око 40% градских подручја у Републици Српској има покривеност канализационом мрежом већу од 70%. Овај проблем је нарочито изражен на подручју

обласног ријечног слива ријеке Требишњице, гдје су канализационом мрежом покривени само ужи градски центри, док на подручју Берковића и Источног Мостара уопште није развијена (Воде Српске, 2021). Канализациони системи су често мјешовитог типа, а у случајевима гдје је канализација за атмосферске воде одвојена, њен развој касни у односу на канализацију за отпадне воде насеља, што доводи до низа проблема у периоду интензивних падавина. Системом јавне канализације укупне дужине 1.870 km у 2020. години испуштено је 27.412.000 m³ отпадних вода. Од укупне количине 22.200.000 m³ или 81% чиниле су отпадне воде из домаћинства (Републички завод за статистику Републике Српске, 2021). Због значајно веће покривености становништва водоводном мрежом у односу на канализациону, јавља се сигнификантна разлика у добијеним подацима који се односе на количину захваћене и испоручене воде у односу на количину испуштене отпадне воде у системе јавне одводње отпадних вода.

Слика 4: Дужина водоводне и канализационе мреже у Републици Српској
(Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, 2021)

Већина насељених мјеста у Републици Српској нема изграђене или функционалне системе за пречишћавање отпадних вода. На систем за пречишћавање отпадних вода прикључено је свега 5,4% становништва Републике Српске, док је проценат општинских центара који имају одређену врсту пречишћавања 18% (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020). Статус изградње постројења за пречишћавање комуналних отпадних вода (ППОВ) на подручју Републике Српске је приказан у **Табели 2**.

Табела 2: Статус изградње постројења за пречишћавање комуналних отпадних вода у Републици Српској

Насеље	Капацитет (ЕС)	Ниво пречишћавања	Статус
--------	----------------	-------------------	--------

ОРС ријеке Саве			
Бијељина	40.000	терцијарни	Оперативно од 2015.
Вишеград	10.000	секундарни	У току
Власеница	15.000	секундарни	У току
Козарац	7.600	секундарни	Планирано
Омарска	7.000	секундарни	Планирано
Теслић	10.800	секундарни	Планирано
ОРС ријеке Требишњице			
Билећа	5.000	терцијарни	Оперативно од 2011.
Требиње	30.000	терцијарни	Оперативно од 2011. у капацитету од 16.000 ЕС

Извор: Оквир за управљање животном средином и друштвено управљање за Републику Српску (Пројекат модернизације водних услуга у БиХ, 2020)

У ЈЛС Лакташи и Челинац постоје ППОВ капацитета 2.500 ЕС који нису у функцији већ неколико година.

У 2020. години пречишћено је 3.171.000 м³ отпадних вода, при чему је 92,4% пречишћених отпадних вода третирано секундарним поступком (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020). Од 2010. до 2020. године, удио третиране у укупној количини испуштених отпадних комуналних вода је повећан са 3,6% на 11,6% и још увијек је далеко испод стандарда ЕУ.

Слика 5: Количина отпадних комуналних вода у Републици Српској које се пречишћавају (Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, 2020)

Посебан изазов који се јавља код ППОВ јесте адекватан третман отпадног муља који настаје у овим постројењима. Када би сва три тренутно оперативна постројења радила у пуном капацитету током цијеле године, пројектована количина произведеног стабилизованог

отпадног муља износи 3.600 тона годишње. Повећањем броја ППОВ повећаће се и количина произведеног муља који треба адекватно збринути како би се негативан утицај на животну средину свео на минимум.

Квалитет и квантитет површинских и подземних вода под ризиком

Коришћење воде за снабдијевање становништва, индустрије и привреде, процједне воде депонија, те хидроморфолошке промјене изазване изградњом хидроенергетских објеката и објеката за заштиту од поплава, представљају главне притиске на квалитет и квантитет површинских и подземних вода.

Док комуналне отпадне воде углавном доводе до оптерећења органским материјама, индустријске отпадне воде могу садржавати различите токсичне материје, као што су тешки метали, феноли, цијаниди, уља, нутријенти, базе и киселине, чије уношење у водене екосистеме доводи до нарушавања биодиверзитета. Присуство тешких метала је утврђено у водотоцима у сливовима ријека Босне, Врбаса, Уне, Дрине и у непосредном сливу ријеке Саве углавном на локалитетима гдје су смјештени индустријски погони (Воде Српске, 2021). У 2019. години у реципијенте је испуштено укупно 10.671.000 м³ коришћене воде, од чега 6,1% у земљу, 13,5% у јавну канализацију и 80,5% у површинске воде. Од укупне количине испуштених индустријских вода пречишћено је 7.337.000 м³ или 68,8%, док је непречишћене отпадне воде било 3.334.000 м³, или 31,2.

Индустријска постројења представљају и знатне потрошаче воде која им је неопходна за различите технолошке процесе. Привредни субјекти су се током 2020. године снабдјели са укупно 12.283.670.000 м³ воде, од чега у области вађења руда и камена са 2.855.000 м³ (0,02%), у области прерађивачке индустрије са 6.942.000 м³ (0,06%) и у области производње и снабдијевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом са 12.273.873.000 м³ (99,92%) (Републички завод за статистику Републике Српске, 2021). Међу најзначајнијим потрошачима су термоелектране које воду користе у рецикулационим системима за хлађење и за одлагање пепела и шљаке.

Највећи корисник водних ресурса у Републици Српској јесу хидроелектране, које су и један од узрочника формирања значајно измијењених водних тијела. Увођењем гарантованих подстицајних тарифа и гарантованог периода откупа електричне енергије из ОИЕ растао је и интерес инвеститора за изградњу ХЕ снаге до 10 MW. Поред три велика система хидроелектрана (систем ХЕ на Требишњици ХЕ на Дрини и ХЕ на Врбасу) закључно са новембром 2018. године, у Републици Српској је било 28 активних ХЕ у систему подстицаја, а потписано је 138 уговора о концесији (Комисија за концесије Републике Српске, 2020). Према Плану управљања ОРС ријеке Саве Републике Српске највећи број хидроморфолошких промјена водних тијела у сливном подручју ријеке Саве узрокован је изградњом и радом објеката за хидроенергетско искоришћавање водотока. У важећим

стратешким документима који се односе на управљање водама наводи се обавеза обезбјеђивања „еколошке стабилности водопривредних система” кроз обезбјеђивање еколошки прихватљивог протока (ЕПП), а који је динамичка категорија и прилагођава се развоју низводних биоценоза. Међутим, још увијек није донесен одговарајући подзаконски акт о начину одређивања ЕПП, због чега ова обавеза у пракси често није испоштована. Због изразитих притисака које ХЕ имају на екосистеме изражени су и притисци јавности и НВО-а, због чега је на сједници Народне скупштине Републике Српске, 17. фебруара 2021. године усвојена Декларација о заштити ријека. Наведеном Декларацијом се, између осталог, захтијева да се обустави разматрање захтјева за додјелу концесија за изградњу и коришћење малих хидроелектрана док се не изврши комплетна анализа свих закључених уговора о додјели концесија за изградњу и коришћење хидроелектрана за период 2005–2020. године, као и да се максимално ограничи давање јавних подстицаја за производњу електричне енергије у малим хидроелектранама, што подразумијева и измјену законске регулативе. Народна скупштина Републике Српске је у фебруару 2022. године усвојила Закон о обновљивим изворима енергије према ком право на подстицај производње електричне енергије од хидроенергетских објеката имају искључиво мала постројења инсталиране снаге закључно са 150 kW („Службени гласник Републике Српске”, број 16/22).

За доњи ток ријека Врбаса, Босне и Дрине карактеристично је одржавање ријечних корита и водног земљишта у сврху одржавања попречног профила водотока. Међутим, потреба за материјалом и његова ограничена доступност су на појединим локацијама довели до илегалне и неконтролисане експлоатације која је изван домена активности којима се ЈУ „Воде Српске” бави кроз активност чишћења ријечних корита у складу са важећом законском и подзаконском легислативом. У претходном периоду су покренуте значајне активности Инспектората Републике Српске, Министарства унутрашњих послова Републике Српске, МПШВ Републике Српске и ЈУ „Воде Српске”, које за сврху и циљ имају спречавање илегалне експлоатације материјала из водотока и санкционисање извршилаца дјела.

Као један од кључних проблема који доводе до загађења површинских вода истичу се процједне воде депонија које садрже велике количине загађујућих супстанци, прије свега органских материја, али и токсичних производа хемијских и биохемијских реакција које се одвијају у самој депонији. Само санитарне депоније у Бањој Луци, Бијељини и Зворнику посједују постројења за пречишћавање процједних вода, док све остале ЈЛС отпад одлажу на 43 неуређене општинске и преко 250 локалних и дивљих депонија од којих се 77% налази у близини водотока. Наведена проблематика је у оквиру ове стратегије детаљно обрађена у оквиру сегмента „Управљање отпадом”.

Један од приоритета у сврху испуњења циљева животне средине је спровођење мониторинга површинских и подземних вода. Мониторинг површинских вода се на подручју Републике Српске системски спроводи од 2000. године. Иако се ОДВ захтијева

спровођење мониторинга најмање једанпут на сваком водном тијелу у току шестогодишњег планског циклуса, у складу са расположивим финансијским средствима мониторинг површинских вода се спроводи на око 60 мјерних профила годишње. Фреквенција спровођења мониторинга на појединим водним тијелима је такође испод прописане, што значајно смањује поузданост добијене оцјене статуса површинских вода. Поред незадовољавајуће фреквенције, поузданост добијене оцјене статуса је ограничена и недовољним бројем параметара који се притом одређују, будући да се неки од обавезних елемената квалитета који се користе за оцјену статуса површинских вода још увијек не испитују. Притом су и граничне вриједности хемијских и биолошких елемената квалитета који се користе за оцјену статуса једнаке за све типове вода. Програм мониторинга површинских вода доноси ЈУ „Воде Српске“ на годишњем нивоу. Током 2020. године Програмом је обухваћено 46 мјерних профила у ОРС ријеке Саве и шест мјерних профила у ОРС ријеке Требишњице. Најчешћи параметри који не задовољавају вриједности прописане Уредбом о класификацији вода и категоризацији водотока („Службени гласник Републике Српске“, број 42/01) су укупни фосфор (50% случајева), концентрација суспендованих материја (44,7% случајева) и БПК₅ (19,2% случајева) (Воде Српске, 2021). Мониторинг подземних вода је до сада био усмјерен на провјеру квалитета подземне воде која се користи за водоснабдијевање, док системски мониторинг изискује значајно већа материјална улагања од оних којима се располаже, како у инфраструктуру, тако и на годишњој бази за текуће активности.

У сврху систематичног складиштења података и пружања подршке у свим сегментима управљања водама, имплементацијом пројекта *EU CARDS 2003 RBM Program* (Институционално јачање сектора вода – II фаза) који је започео 2003. године, развијен је Републички водни информациони систем (РВИС). РВИС је развијен у облику географског информационог система и дизајниран је у складу са Законом о водама и Оквирном директивом о водама ЕУ, а његов главни корисник је ЈУ „Воде Српске“. Иако је унапријеђен током 2017. године кроз Развојни програм Уједињених нација (UNDP): „Надоградња и редизајн постојећих информационих система у БиХ уз обезбјеђивање усклађености степена развоја међу институцијама које су одговорне за управљање водама на подручју БиХ“, постоји континуирана потреба за његовим допуњавањем и осавремењивањем кроз имплементацију актуелних софтверских рјешења и одговарајуће опреме.

Један од основних изазова управљања водама јесте да се кроз смањење испуштања загађујућих материја, смањење количине неприходоване воде, смањење потрошње воде у индустрији постепеним преласком на технологије са рецикулацијом и кроз увођење НРТ технологија (енгл. *ВАТ – best available techniques*), сачува и унаприједи квалитет и квантитет површинских и подземних вода, а да се притом обезбиједи довољне количине воде за водоснабдијевање становништва и несметано функционисање привреде. Да би се постигло

одрживо и ефикасно коришћење доступних водних ресурса неопходна је адекватна хоризонтална међусекторска сарадња. У сврху заштите водних ресурса, потребно је израдити студије о могућностима њиховог коришћења, прије свега у енергетици и пољопривреди, а које би узеле у обзир и пројекције климатских промјена и њиховог утицаја на расположиве количине воде.

С циљем остваривања и одржавања доброг статуса вода неопходан је адекватан инспекцијски надзор, који ће обезбиједити спровођење постојећих и будућих законских регулатива. Потребно је ојачати кадрове како Републичке, тако и општинских водних инспекција, у смислу њихове бројности, стручности и техничке опремљености. Инспекторати припремају годишње програме реализације и усаглашавају их са надлежним органима управе, али овако израђени програми не могу адекватно одговорити динамици активности на терену.

У складу са Законом о водама и Уредбом о начину учешћа јавности у управљању водама („Службени гласник Републике Српске”, број 35/07) постоји обавеза благовременог и потпуног информисања јавности у поступцима доношења стратешких и планских докумената, програма, одлука и прописа који се односе на управљање водама, као и информисања о стању вода и инцидентним ситуацијама. Ради обезбјеђивања механизма обавезног јавног увида и учешћа јавности приликом издавања водних аката у току је израда нових подзаконских регулатива којима ће се регулисати ова област. МПШВ и ЈУ „Воде Српске“ организују транспарентне процесе консултација, али је често учешће јавности у доношењу одлука и докумената на ниском нивоу. Спровођење додатних активности на подизању свијести и јачању капацитета грађана за укључивање у процесе доношења одлука би свакако имало позитиван утицај не само на заштиту вода, већ и на заштиту животне средине у цјелини.

Финансирање сектора вода – недовољан поврат трошкова водних услуга

Постојећи модел финансирања водопривреде не омогућава да надлежне институције обезбиједи имплементацију Оквирне директиве о водама, заштиту од поплава и заштиту квалитета и квантитета површинских и подземних вода. Финансирање сектора вода је базирано на посебним водним накнадама које су разврстане у четири основне групе:

- накнада за хватање површинских и подземних вода;
- накнада за производњу електричне енергије добијене коришћењем хидроенергије;
- накнада за заштиту вода;
- накнада за вађење материјала из водотока.

Висина стопа посебних водних накнада прописана је 2011. године Одлуком о стопама посебних водних накнада („Службени гласник Републике Српске”, број 53/11) која је у

складу са Законом о водама и Уредбом о начину, поступку и роковима обрачунавања и плаћања посебних водних накнада („Службени гласник Републике Српске”, бр. 53/11 и 16/22). У 2021. години по овој основи прикупљено је 21,7 милиона КМ (Воде Српске, 2022). У Републици Српској не постоји општа водна накнада.

Висине тарифа за водне услуге су често ниске и недовољне да покрију трошкове рада и одржавања или омогуће капиталне инвестиције. Цијена испоручене воде није базирана на економским принципима и просјечно износи свега 59% реалне цијене која би могла обезбиједити трошкове одржавања система. МПШВ Републике Српске, у сарадњи са међународним донаторима, кредиторима и експертима, МПУГЕ Републике Српске, МУЛС Републике Српске, Савезом општина и градова Републике Српске и Удружењем водовода Републике Српске, приступило је активностима на реформи сектора водних услуга. У процесу је доношења Програм унапређења сектора водних услуга, као и доношење Закона о водним услугама, чиме ће се овај сектор значајно унаприједити.

Недостатак финансијских средстава из локалних извора је могуће компензовати и повлачењем средстава из међународних фондова. Улагање у изградњу капацитета стручњака за програмирање и економско и финансијско планирање повлачења средстава из међународних фондова би омогућило знатно ефикасније искоришћавање доступних ЕУ грантова који су изразито високи и чијим неадекватним активирањем Република Српска може остати ускраћена за знатна финансијска средства.

2.1.2 Управљање отпадом

С циљем унапређења постојећег система управљања отпадом, у овом поглављу су наизмјенично описани **полазно стање и кључни изазови** у управљању отпадом са којима се Република Српска суочава.

Будући да је заштита животне средине, односно управљање отпадом у оквиру заштите животне средине, у надлежности два ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, ентитетске владе и Влада Брчко Дистрикта БиХ су одговорне за израду и усвајање прописа, политика и стратегија. У складу са Програмом прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области животне средине већи дио директива је транспонован у значајном обиму у којем тренутни капацитети то подржавају Директива о отпаду (Директива 2008/98/ЕЗ) и Директива о депонијама отпада (Директива 1999/31/ЕЗ), док је један број директива, попут Директиве о смањењу утицаја одређених пластичних производа на животну средину дјелимично транспонован кроз Закон о управљању отпадом. Такође, и директиве које се односе на посебне категорије отпада за које се плаћа накнада за оптерећење животне средине су транспоноване у финансијском оквиру. Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске (у даљем тексту: Фонд) води евиденцију и врши наплату накнаде за производе који послуже употребе постају посебне категорије отпада и организује управљање тим врстама отпада. До краја 2022. године у складу са Законом о управљању отпадом поменуте директиве ће бити транспоноване кроз подзаконске акте.

Како би сам процес стратешког планирања био поузданији и конкретнији, потребни су цјеловити и поуздани подаци о отпаду. Сви стратешки документи у сектору су рађени на основу процјена количине и састава отпада добијених од Републичког завода за статистику Републике Српске, Фонда, као и анкетања овлашћених лица за послове управљања отпадом у појединим јединицама локалне самоуправе (ЈЛС), комуналним предузећима и регионалним депонијама која послују на њиховој територији. Постоји неколико нивоа прикупљања података, међутим, они нису међусобно добро повезани, те иако су учињени одређени напори да се подаци прикупе, то није рађено на систематски начин.

Фонд прикупља податке о врстама и количинама генерисаног отпада од произвођача отпада, постројења за одлагање отпада, постројења за поновно искоришћавање отпада, извозника отпада и увозника отпада, као и податке о произведеном комуналном отпаду од јединица локалне самоуправе.

Дневну евиденцију о отпаду воде: произвођачи отпада, одговорно лице постројења за одлагање отпада, одговорно лице постројења за поновно искоришћење отпада, извозници отпада и увозници отпада. На основу података из дневне евиденције, горе наведена лица

израђују годишњи извјештај о прикупљеним подацима о отпаду. Наведена лица обавезна су достављати годишње извјештаје Фонд за претходну календарску годину, најкасније до 31. марта текуће године.

Такође, и Републички завод за статистику Републике Српске прикупља податке о отпаду путем упитника. Завод обрађује податке и доставља их Агенцији за статистику БиХ.

Иако су сви произвођачи и власници отпада, изузев домаћинстава, дужни да воде и чувају дневну евиденцију о отпаду и достављају годишње извјештаје Фонду, годишњи подаци о сакупљеном отпаду које сакупи Фонд, разликују се од података које објављује Републички завод за статистику Републике Српске.

Унапређење тачности података о комуналном отпаду и успостављање поузданог система прикупљања података и извјештавања је један од кључних изазова. Први предуслов за постизање тог циља је уградња колских вага на што већем броју депонија. Други предуслов је пуно спровођење обавезе уноса података у јединствени информациони систем одмах по његовом оперативном успостављању од стране свих субјеката.

У току је израда информационог система за отпад за Републику Српску који финансира UNDP. Информациони систем биће направљен за потребе праћења свих токова отпада, а како је важећим прописима већ уведена обавеза извјештавања о, између осталог, врстама и количинама отпада за субјекте управљања отпадом, субјекте који производе/имају отпад и произвођаче, увознике и дистрибутере производа који последице употребе постају посебне категорије отпада, очекује се да ће се у будућности имати поуздани и тачни подаци о отпаду у Републици Српској. Рок за завршетак информационог система за отпад за Републику Српску је март 2023. године.

Републички план управљања отпадом у Републици Српској (у даљем тексту: Републички план управљања отпадом) је документ којим се одређује и усмјерава управљање отпадом на основу анализе постојећег стања и циљева управљања отпадом утврђених Стратегијом управљања отпадом за период 2017–2026. године. Циљеви представљени Републичким планом дефинисани су за период 2019–2029. године.

Општи циљ Републичког плана управљања отпадом је успостављање информационог система за евиденцију података о управљању отпадом путем Фонда, те развој одрживог система управљања отпадом на начелима управљања отпадом уз спровођење константне едукације на свим нивоима друштва и привреде. С обзиром на анализу реализације циљева прописаних Стратегијом управљања отпадом, у Републичком плану управљања отпадом предложена је њихова корекција.

У Републичком плану посебни циљеви дати су у контексту регионалног приступа и усмјерени на изградњу регионалних центара за управљање отпадом и представљени су као

краткорочни и дугорочни циљеви. Такође, Републички план је дао приједлоге за управљање посебним категоријама отпада, плаћање накнаде за за њихово збрињавање/увођење продужене одговорности произвођача, као и доношење одговарајућих подзаконских аката за њихову имплементацију. Такође, у Републичком плану управљања отпадом наведене су и мјере за превенцију отпада, али свега неколико њих се примјењује (смањење потрошње лаганих пластичних кеса, превенција стварања амбалажног отпада). У **табели 3** приказани су квантитативни циљеви за количине отпада за период 2019–2029. године (Министарство за просторно уређење грађевинарство и екологију Републике Српске, 2020).

Табела 3: Квантитативни циљеви за управљање комуналним отпадом дефинисани Републичким планом управљања отпадом у Републици Српској

Квантитативни циљеви за количине отпада	Удио %		
	2019.	2024.	2029.
Становништво обухваћено организованим сакупљањем комуналног отпада	73	85	100
Количина одвојено сакупљеног и рециклираног комуналног отпада	4	10	15
Количина третираног комуналног отпада	0,4	2	8
Количина депонованог комуналног отпада	96	90	85
Количина депонованог биоразградивог комуналног отпада од количине произведене у референтној години	100	99,5	98

И на ентитетском и на локалном нивоу линеарни модел економије је доминантан у односу на циркуларни модел. Увођење система продужене одговорности произвођача за амбалажу и амбалажни отпад у Републици Српској представља први корак у преласку на циркуларну економију. Стратегијом управљања отпадом за период 2017–2026. године, као и Републичким планом управљања отпадом за период 2019–2029. године утврђени су квантитативни циљеви управљања отпадом који се односе на повећање рециклаже и поновног коришћења посебних категорија отпада, односно, смањења количине отпада за коначно одлагање.

Потреба увођења циркуларне економије препозната је Републичким планом управљања отпадом, у којем је као један од циљева утврђено постизање еколошки одрживог

коришћења и очувања природних ресурса, смањење укупне количине отпада који се одлаже, смањење емисија и смањење опасности по здравље људи и животну средину, кроз:

- спречавање настанка грађевинског отпада, амбалажног отпада, различитих токова отпада (ЕЕО, гуме, пластичне кесе и сл.);
- развој управљања отпадом од хране, компостирања у домаћинствима, „зелених“ јавних набавки, јавне свијести;
- промоцију одрживе градње, еко-дизајн, очување животне средине.

Постоји ограничен број финансијских механизма који подржавају транзицију ка циркуларној економији. Међу тим механизмима су накнаде које се плаћају за непостизање циљева рециклаже и накнаде за пластичне кесе. Такође, увођење накнада за посебне категорије отпада је у директној вези са циркуларном економијом. Један од проблема на путу ка успостављању система циркуларне економије је у суштини и неразвијена рециклажна индустрија коју поред недостатка подстицаја ограничава и релативно мало тржиште сировина.

Постојећи финансијски механизми не сматрају се довољним да утичу на минимизацију стварања отпада, рециклажу и смањење одлагања отпада на депоније које је тренутно најјефтинија опција.

На основу података од Републичког завода за статистику Републике Српске (Републички завод за статистику Републике Српске, 2021), у **табели 4** су приказани подаци о произведеном, прикупљеном и одложеном отпаду у 2019. и 2020. години.

Табела 4: Произведени, прикупљени и одложени отпад

Произведени и прикупљени отпад	Година	
	2019	2020
Укупно произведено, t	399.826	396.200
Количина произведеног отпада по становнику, kg	350	349
Укупно прикупљено	275.858	282.575
Одвојено прикупљене врсте отпада ¹	641	967
Отпад из вртова и паркова ²	11.689	11.082
Остали комунални отпад ³	261.037	265.180
Амбалажни отпад	2.491	5.346

Произведени и прикупљени отпад	Година	
	2019	2020
Отпад трајно одложен на евидентирана одлагалишта отпада, t	321.178	334.713
На други начин одстрањен отпад, t ⁴⁾	169	123
Прерађени отпад, t ⁵⁾	2.929	6.117
Укупан број евидентираних одлагалишта отпада	36	36

¹⁾ Папир, картон, стакло, текстил и др.
²⁾ Биоразградиви отпад, земља и камење, и остали отпад који није биоразградив
³⁾ Мијешани комунални отпад, отпад са пијаца, отпад од чишћења улица, муљеви из септичких јама, кабасти отпад и сл.
⁴⁾ Дубоко инјектирање, одлагање отпада у површинске базене, спаљивање без обнове енергије итд.
⁵⁾ Отпад предат на прераду с циљем поврата компоненти, односно поновне употребе или рециклаже.

Уграђене колске ваге имају само пет регионалних и једна локална депонија, које покривају 25 од 64 јединице локалне самоуправе, па су количине отпада који се вози и одлаже на преостале депоније процијењене на основу величине камиона и броја возњи по дану.

Количина произведеног комуналног отпада у Републици Српској у 2020. години износила је 396.200 тона, а количина прикупљеног отпада 282.575 тона. Производња комуналног отпада износила је 349 kg/становнику на годишњем нивоу, односно 0,95 kg/становнику/дан. Упркос добијеном податку о просјечној продукцији комуналног отпада на нивоу Републике Српске, битно је истаћи да производња отпада ипак није иста у свим ЈЛС, а првенствено зависи од стопе развоја на датом простору, као и начина живота и навика које становници имају. Производња отпада у урбаним дијеловима значајно је већа од производње отпада у руралним дијеловима. У просјеку око 40% комуналног отпада чини органски отпад који потиче из кухиња и башти, око 40% комуналног отпада чини амбалажни отпад (папир и картон, стакло, метал, пластика, ПЕТ и фолија) који се може издвојити и припремити за рециклажу. Степен издвајања и рециклаже из комуналног отпада је веома низак. У 2020. години издвојено је и предато на даљу обраду 5.346 тона амбалажног отпада издвојеног из мијешаног комуналног отпада, што износи 1,9% од прикупљеног отпада.

Сакупљање отпада у јединицама локалне самоуправе (ЈЛС) у Републици Српској обављају јавна или приватна комунална предузећа. Сакупљање отпада углавном се врши у

контејнерима запремине 1.100 литара. Нека предузећа користе и канте од 120/240 литара и пластичне кесе за сакупљање отпада по принципу „од врата до врата“ за индивидуалне објекте становања, те индустријске контејнере од 5 m³ до 8 m³ углавном за сакупљање неопасног индустријског отпада.

У Републици Српској постоје само двије сортирнице унапријед раздвојених секундарних сировина, и то у Добоју (5 t/h), као и једна једноставнија линија малог капацитета (1,5 t/h) на депонији у Бањој Луци. Сортирница у Добоју не ради од 2014. године, већ се користи само трака за раздвајање сакупљеног амбалажног отпада.

Главни начин збрињавања отпада у Републици Српској је одлагање. Стратегија управљања отпадом препоручује изградњу регионалних депонија које покривају одређено географско подручје. У Републици Српској тренутно постоји у функцији пет регионалних депонија: Бања Лука, Бијељина, Зворник, Приједор и Добој, којима је обухваћено укупно 25 ЈЛС. Санитарне депоније су у Бањој Луци, Зворнику и Бијељини. Депоније у Добоју и Приједору нису санитарне, али им је одобрен програм мјера са динамиком прилагођавања којим ће се ове депоније унаприједити у санитарне. Укупан број одлагалишта у 2020. години износио је 36. До сада је реализован само дио плана регионализације депонија. Такође, потребно је створити услове за унапређење постојећих неуређених депонија у ЈЛС који због географске лоцираности или других препрека нису у могућности удружити се у регионални/међуопштински концепт. Поред унапређења техничке оспособљености комуналних предузећа набавком опреме за одвојено прикупљање, одвоз и третман отпада, потребне су и акције које ће бити усмјерене и на смањење производње отпада и преусмјеравање отпада на друге врсте обраде, а не само депоновање. Републички план управљања отпадом предвиђа превођење регионалних депонија у регионалне центре за управљање отпадом.

Тренутне процјене указују на постојање око 270 илегалних депонија отпада у Републици Српској (Ионкова и др. 2018). Све те депоније врше значајно оптерећење на здравље људи, животну средину и климатске промјене у смислу загађења узрокованог неконтролисаним испуштањем процједне воде и депонијског гаса. Зато се чишћење ових илегалних депонија и активности санације земљишта сматрају једном од приоритетних активности.

Сектор управљања комуналним отпадом захтијева реформу (Ионкова и др. 2018). Постоји низ недостатака у правном, институционалном и техничком смислу који подржавају *status quo*. Препозната је потреба унапређења одлука о комуналном реду у ЈЛС које ће им омогућити боље планирање и организацију услуга управљања отпадом. Одлуке треба да утврде задатке и обавезе ЈЛС, оних који стварају отпад, укључујући и правну основу за плаћање и увођење казни, као и утврдити оквирне услове за планирање управљања отпадом. На стратешком нивоу је потребно усклађивање општинских планова управљања

отпадом и њихово ажурирање у складу са захтјевима Стратегије управљања отпадом и Републичког плана управљања отпадом.

На локалном нивоу, управљање чврстим комуналним отпадом уређено је одлуком о комуналном реду и/или одлуком о прикупљању и одвожењу отпада, којима се дефинишу права и обавезе становника, комуналних предузећа и осталих актера укључених у сакупљање, превоз и одлагање комуналног отпада, цијене услуга одржавања, начин формирања цијена, итд. Домаћинства и правни субјекти плаћају комуналним предузећима за услуге управљања отпадом.

Комунална предузећа су финансијски одговорна за своје пословање, односно услуге наплаћују од домаћинства и правних субјеката и плаћају цијену за депоновање отпада на депоније ако су дио шеме регионалне депоније.

ЈЛС су одговорни за успостављање финансијски одрживог система управљања отпадом. Главни приходи предузећа остварују се од накнада за сакупљање, одвоз и одлагање отпада од домаћинства и комерцијалног сектора. Комунална предузећа су углавном организована као акционарска друштва и ЈЛС не може да купи опрему или директно субвенционира комунално предузеће које врши сакупљање и транспорт отпада. Такође, комунална предузећа не добијају никаква додатна финансирања с нивоа БиХ или ентитетског нивоа, осим повремених грантова од Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске за конкретне пројектне инвестиције.

Цијене се одређују на основу разних методологија обрачуна, као што су по квадратном метру корисне површине, фиксни износ по члану домаћинства, фиксни износ по домаћинству и сл. Зато су цијене по ЈЛС различите и тренутни начин одређивања цијена није адекватан. Цијене за комерцијални/институционални/индустријски сектор се обрачунавају по m^2 /дјелатности, величини контејнера или појединачној трансакцији. Цијене по m^2 се крећу између $0,14 \text{ KM}/m^2$ и $1,17 \text{ KM}/m^2$ мјесечно у односу на $0,10 \text{ KM}/m^2$ до $0,16 \text{ KM}/m^2$ за домаћинства. Просјечна годишња пондерисана цијена услуге за домаћинства у Републици Српској је $128 \text{ KM}/\text{домаћинство}$ или $142 \text{ KM}/\text{тона}$ на бази $3,09$ чланова домаћинства и $0,8 \text{ kg}/\text{становник}/\text{дан}$ отпада (Ионкова и др. 2018). Цијене подлијежу обрачуну ПДВ-а. Просјечна цијена за услуге управљања комуналним отпадом за домаћинства износи $0,64\%$ расхода домаћинства, док је према међународним нормама овај износ од 1% до $1,5\%$, као што је случај у већини држава чланица ЕУ. Просјек у наплати цијена износи 82% , што је значајан проценат имајући на уму да 18% становништва живи испод границе сиромаштва (Ионкова и др. 2018). На основу наведеног се закључује да су цијене услуга прениске да би покриле оперативне и трошкове амортизације за сакупљање, одвајање и одлагање на депонију уз пуно придржавање свих санитарних услова. Као посљедица, нема средстава за нове инвестиције.

У Републици Српској није јединствена методологија којом се дефинише начин обрачуна цијена за сакупљање и одлагање отпада. Због тога је потребно дефинисати смјернице за обрачун цијене услуга које би увеле уједначенији систем за поређење ЈЛС, што би олакшало контролу трошкова, те сакупљања и одлагања отпада.

Осим креирања законских претпоставки за одрживо управљање комуналним отпадом на локалном нивоу, потребно је значајно унаприједити постојећи систем јачањем комуналних предузећа. Претпоставља се да би удруживање више КП из више ЈСЛ у једно предузећа за прикупљање и одвоз отпада по регионалном принципу могло обезбиједити финансијску одрживост услуга. Такође, уочен је и проблем плаћања пореза на додану вриједност (ПДВ) који је у супротности са захтјевима (Директива 2006/112/ЕЗ) о ПДВ-у који, између осталог налаже укидање или увођење ниже стопе ПДВ-а за комуналне услуге.

Фонд организује управљање посебним категоријама отпада за које се плаћа накнада за оптерећивање животне средине, изузев за дио амбалажног отпада којим управља оператер. Управљање амбалажом и амбалажним отпадом успостављено је 2016. године и оператер постиже циљеве за рециклажу и искоришћавање који су постављени законским прописима за ону количину амбалажног отпада за коју је оператер потписао уговоре о преносу обавезе управљања амбалажним отпадом са правним лицима која генеришу амбалажни отпад. Кључни недостатак је непостојање одвојеног сакупљања амбалажног отпада у ЈЛС. За произведене или увезене производе који послуже употребе постају отпад плаћа се накнада за оптерећивање животне средине посебним категоријама отпада, а у сврху покривања трошкова успостављања система управљања посебним категоријама отпада. Накнада за посебне категорије отпада плаћа се за сљедеће производе:

- амбалажу,
- батерије и акумулаторе,
- гуме за моторна возила,
- електричне и електронске производе и опрему,
- минерална и синтетичка уља и мазива,
- моторна возила, изузев историјских и колекционарских моторних возила, као и моторних возила дипломатских, конзуларних и међународних представништава,
- пластичне кесе за ношење, изузев биоразградивих пластичних кеса за ношење.

Фонд обрачунава Накнаду за посебне категорије отпада на основу поднесених полугодишњих извјештаја о управљању посебним категоријама отпада, које обвезник плаћања накнаде за посебне категорије отпада доставља Фонду. Обрачунски период за плаћање накнада почиње тећи од 1. јануара 2022. године. Прикупљене накнаде Фонд ће намјенски трошити за унапређивање система за управљање посебним категоријама

отпада, а у складу са прописом којим се регулише заштита животне средине и прописима којима се регулише управљање посебним категоријама отпада.

Када је у питању управљање инфективним медицинским отпадом, на основу анализе међу здравственим установама коју је радио UNDP 2020. године⁵, све здравствене установе и ветеринарске организације прате регулативу из области управљања инфективним медицинским отпадом и другим категоријама медицинског отпада, а свака од установа посједује интерни план управљања отпадом. У Републици Српској постоје правна лица која имају дозволу за управљање медицинским отпадом, физички третман (стерилизација воденом паром и мљевање). Болнице у Бијељини и Добоју имају властита постројења за третман инфективног медицинског отпада, док су остале здравствене установе управљање медицинским отпадом регулисале путем овлашћених правних лица која морају посједовати важеће дозволе (за транспорт, третман, складиштење) издате од надлежних министарства.

Управљање неопасним индустријским отпадом највећим дијелом се ослања на депоновање (око 56%) (Ионкова и др. 2018), а остатак се углавном предаје овлашћеним фирмама на прераду или рециклажу. Највећи дио који се предаје на рециклажу односи се на отпадне метале и пластику, а затим на отпадно стакло и папир и картон.

У Републици Српској не постоје центри за сакупљање опасног отпада и нити једна депонија опасног отпада. Највећим дијелом произвођачи опасног отпада привремено складиште отпад у својим складиштима све до његове предаје специјализованим фирмама за управљање опасним отпадом које га највећим дијелом извозе на збрињавање или дају овлашћеним фирмама на прераду или рециклажу. Републичким планом управљања отпадом предвиђено је да се изгради један центар за третман опасног отпада. Такође, постоји велики број локација са заосталим индустријским отпадом. Према Закону о управљању отпадом, ЈЛС су дужни да израде попис локација заосталог отпада на свом подручју и хитно предузму мјере за организацију начина збрињавања заосталог отпада.

Недовољно је развијена свијест јавности о организованом управљању отпадом. Грађани углавном нису информисани и свјесни шта се дешава са отпадом након што га одложе у контејнере. То дијелом доводи и до тога да становништво није спремно платити већу накнаду која би омогућила побољшање система. Постоји и заблуда да се набавком опреме или софистицираним техничким рјешењима могу ријешити нагомилани проблеми у комуналној привреди и да би укључивање приватног сектора могло донијети напредак. Постоји јасна потреба за бољом и усмјеренијом комуникацијом како са становништвом тако и са привредницима, посебно онима који су обавезани на боље управљање отпадом

⁵ Процјена управљања потенцијалним инфективним медицинским отпадом, у оквиру пројекта „Околински прихватљиво управљање постојаним органским загађујућим материјама (POPs) у индустријском и сектору управљања опасним отпадом“, 2020.

било кроз еколошку дозволу, било кроз систем продужене одговорности произвођача. Без подршке јавности и привредника, те воље за позитивним дјеловањем, побољшање техничких и оперативних капацитета неће бити довољно за потпуни преокрет и прелазак са линеарне на циркуларну економију.

Потребно је континуирано спроводити едукацију грађана свих узраста, полова, образовних и стручних профила у институцијама система, образовним институцијама и невладином сектору.

2.1.3 Биодиверзитет и заштита природе

У оквиру овог поглавља је урађена исцрпна анализа **полазног стања и изазова** у области биодиверзитета и заштите природе, у складу са сљедећим подтематским областима: а) правни оквир, б) институционални оквир, в) мониторинг, координација и комуникација, г) стање биодиверзитета, д) заштићена подручја, ђ) међусекторска сарадња, е) дијалог научне заједнице и доносилаца одлука, ж) јавна свијест о значају биодиверзитета, з) финансирање у области заштите природе.

Правни оквир

Правни оквир за биолошку разноврсност и очување природе у Републици Српској чине: Закон о заштити природе („Службени гласник Републике Српске”, број 20/14), Закон о националним парковима („Службени гласник Републике Српске”, број 75/10), Закон о Националном парку „Сутјеска“ („Службени гласник Републике Српске”, број 121/12), Закон о Националном парку „Козара“ („Службени гласник Републике Српске”, број 121/12), Закон о Националном парку „Дрина“ („Службени гласник Републике Српске”, број 63/17) и подзаконски акти донесени на основу њих. На питања из области заштите природе која нису регулисана овим законима примјењују се одредбе прописа који уређују заштиту вода, ваздуха, шума и осталих компонената природе. Иако је у претходном периоду урађено доста на усклађивању ових, као и других закона који се директно или индиректно односе на заштиту природе, они нису у потпуности усклађени са ЕУ правном тековином. Правна тековина ЕУ са којом је вршено усклађивање правног оквира Републике Српске у области заштите природе укључује Директиву Савјета од 21. маја 1992. године о конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре (Директива 92/43/ЕЗ) и Директиву 2009/147/ЕЗ Европског парламента и Савјета о конзервацији дивљих птица од 30. новембра 2009. године. Директива 92/43/ЕЗ и њене измјене садржане у Директивама 97/62/ЕЗ и 2006/105/ЕЗ и у Регулативи (ЕЗ) 1882/2003, утврђују правни основ за строгу заштиту одређених врста које су од великог конзервационог значаја у Европи, а са циљем да се допринесе обезбјеђењу биолошке разноликости путем очувања природних станишта и дивље фауне и флоре на европском подручју држава чланица. Директива 2009/147/ЕЗ (кодификована верзија Директиве 79/406/ЕС и њене измјене) захтијева од држава чланица да заштите дивље птице и њихова станишта. Државе чланице имају обавезу да успоставе и управљају заштићеним подручјима и да забране активности које би могле наштетити локалитетима и врстама. Ова директива се односи на очување свих врста дивљих птица које природно обитавају на европском државном подручју држава чланица на које се примјењује Уговор и њеним одредбама се прописује заштита тих врста, управљање и надзор над тим врстама и утврђују се правила о њиховом искориштавању. Примјењује се на птице, њихова јаја, гнијезда и станишта. Ради постизања већег степена усклађености са

законодавством ЕУ потребно је извршити измјене и допуне постојећих закона, као и подзаконских аката. Потпуна транспозиција претходно наведених (као и осталих) директива треба да се реализује у складу са развојем капацитета и оствареним напретком који ће подржавати њихову реализацију у пракси и на терену. Посебан аспект представља успостављање ефикасног унутрашњег система, коришћења, размјене и правичног дијељења генетичких ресурса са циљем ратификовања Нагоја протокола.

Институционални оквир

Институционални оквир за биолошку разноврсност и очување природе у Републици Српској у основи чине: Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске (сарађујући са свим министарствима Владе Републике Српске и јединицама локалне самоуправе), Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске (Фонд), те управљачи заштићених подручја, који према свом облику организовања могу бити: јавно предузеће, јавна установа или друго правно лице. Поред Јавних установа НП „Сутјеска“; НП „Козара“ и НП „Дрина“, Парк природе „Уна“, један од најзначајнијих управљача је Јавно предузеће шумарства „Шуме Републике Српске“, које управља са осам заштићених подручја. Уз значајне напретке, још увијек нису успостављени институционални механизми за спровођења обавеза који произлазе из ЕУ директива и међународних споразума. Констатован је недостатак капацитета у људским и материјалним ресурсима за активности у области очувања биодиверзитета и заштите природе у готово свим горе наведеним институцијама.

Упркос богатом биодиверзитету, међународним обавезама и растућим антропогеним притисцима, напори за очување природе и даље су недовољни. Социоекономски изазови, као што су незапосленост и сиромаштво, довели су до тога да се политике фокусирају на непосредне економске приоритете, а не на питања заштите природе, укључујући значај биодиверзитета (USAID – MEASURE II, 2020).

Један од важних предуслова за извршавање обавеза према међународним, конвенцијама, споразумима, те јачање мреже постојећих, односно ширење мреже заштићених подручја, јесте кадровско и материјално јачање институција. Ово подразумијева све институције надлежне за заштиту и одрживо коришћење природе, полазећи од Владе Републике Српске, преко академских институција до невладиних организација. Посебно је важна подршка управљачима заштићених подручја ради адекватног вршења послова планирања, заштите, управљања и одрживог коришћења подручја, што намеће обавезу обуке тренутно запослених, као и повећање њиховог броја.

Мониторинг, координација и комуникација

Систематично прикупљање и анализа података о биолошкој разноврсности са посебним освртом на праћење њеног статуса практично не постоји (USAID – MEASURE II, 2020). Примарни подаци су садржани у низу приватних и/или јавно доступних база података, различито структурирани и форматирани, што онемогућава њихово обједињавање у јединствену базу података. Шести национални извјештај UNCBD (*Convention on Biological Diversity* et al. 2019) наводи да су тренутни подаци о флори, фауни, гљивама, екосистемима и пописима станишта непотпуни, а подаци су се значајно разликовали у зависности од категорија организама. Значајан напредак у развоју ефикасног система прикупљања података о биолошкој разноврсности је остварен кроз успоставу Информационог система заштите природе Републике Српске (који води Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа). Информациони систем заштите природе Републике Српске (ИСЗП РС) постоји од 2018. године, када је установљен портал *Е-природа*. Овај портал је почетна страница на којој се објављују сви дијелови ИСЗП РС у модуларној форми и налази на званичном сајту Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа. Сваки дио овог информационог система ће се развијати као посебна апликација и интегрисати у систем или путем заједничке базе или додавањем вањске референце на овај портал. Активности на изради нових модула стално трају. До сада је развијено шест модула. Тренутно, не постоје усаглашени индикатори ни процедуре у праћењу стања природе, те промјенама као посљедицама абиотичких и биотичких фактора.

Посебан аспект представља координација и комуникација с циљем праћења међународних обавеза, те извјештавања по захтјевима правних прописа Европске уније. Не постоје јасно дефинисана (усаглашена или обавезујућа) координација, комуникација и надлежности у извјештавању о стању природе, међу институцијама унутар ентитета (посебно међу ресорима), између ентитета, на нивоу БиХ, те извјештавању према ЕУ. Из напред наведеног слиједи, посебан изазов у успостављању одрживог и функционалног система мониторинга и извјештавања о стању и промјенама биолошке разноврсности у Републици Српској.

Стање биодиверзитета

Простор Републике Српске (као дио БиХ) се у међународној и домаћој литератури третира као географско подручје са највећим степеном биолошке разноврсности у Европи. На основу литературних референци о досадашњим истраживањима вегетације, на подручју Босне и Херцеговине је описано преко 250 различитих биљних заједница – тачније 252 екосистема (енгл. *United Nations Economic Commission for Europe*) (UNECE 2018). Према извјештају USAID-а (2020) ради се о веома важним биотопима из европске и глобалне перспективе очувања, али њихов статус је непознат, јер не постоји систем праћења. У складу са Директивом о станишту (Директива 92/43/ЕЗ), подручје Европе је подијељено на 11 биогеографских региона. Сходно тој класификацији, својом географском позицијом

Република Српска (БиХ) се налази у три биогеографска региона: континентални (сјеверни дио), алпски (централни дио у правцу пружања сјеверозапад-југоисток) и медитерански (јужни дио). Међутим, велики недостатак у данашњем познавању екосистемске разноврсности Републике Српске, представља недостатак мапе екосистема (вегетационе мапе).

Богатство разноврсности станишта на територији Републике Српске потврђују и подаци у вези са *CORINE land cover* (земљишни покривач – CLC) програм типизације и анализе разноврсности станишта. Подаци показују да је на територији Републике Српске могуће разликовати 28 (у БиХ 31 класа), од укупно 44 класе трећег нивоа *CORINE Land Cover Nomenclature* регистроване на територији цијеле Европе. Анализом је утврђено да је 61,07% површине БиХ прекривено шумом и другом природном вегетацијом, док 36,70% чине пољопривредне површине. Земљиште под категоријом вјештачке површине заузима 1,48%, док је 0,66% класификовано као водене површине и 0,10% као влажна подручја.

Према прелиминарним подацима на интернет страници „Заштита природе Републике Српске“ (Шумарски факултет Универзитета у Бања Луци, 2011) описано је 191.287 просторних података који се односе на 3.697 виших биљака на нивоу врсте и подврсте (10. јануар 2022). Ступар и сар. (2021) региструју 3.692 биљна таксона на простору Републике Српске, од којих се 131 таксон први пут помиње на овом простору, док је 16 нових и за флору БиХ. Висок степен биолошке разноврсности такође карактерише фауну. За разлику од биљних врста, многе животињске врсте су евидентирани на нивоу БиХ без јасно дефинисаног ареала кретања или јављања, што знања о животињском диверзитету у Републици Српској чини веома оскудним.

Ипак, још увијек није могуће дати реалне податке о бројности појединих група организама, јер сви постојећи подаци нису обједињени у јединствене документе и базе. Бројност врста (по категоријама организама) је веома различита међу литературним изворима, док су истраживања диверзитета на генетском нивоу спорадична и сведена на појединачне врсте. Недостатак ових података има утицаја у дефинисању приоритета и изради квалитетних планова управљања овим ресурсима.

Међу првим активностима у наредном периоду очекује се попис стања биолошке разноврсности и његов мониторинг. Још увијек не постоје смјернице нити упутства за поступање са подацима о биолошкој разноврсности и припрему извјештаја за пројекте њеног пописа. Ово би, опремајући академске институције, заједно са обуком већег броја заинтересованих (како из академске, тако и невладине заједнице) могао бити један од првих корака ка успостављању детаљног инвентара биолошке разноврсности кроз процјену генетичког диверзитета, инвентаризацију врста, идентификацију типова станишта, те процјену степена угрожености врста биљака, гљива и животиња, станишта и

животних заједница у складу са принципима IUCN. Започете активности на успостављању функционалног информационог система о стању биодиверзитета при Заводу за заштиту културноисторијског и природног наслеђа треба наставити.

Заштићена подручја

На специфичним стаништима јавља се велики број терцијарних биљних и животињских врста које су издржале драстичне климатске промјене у посљедњем глацијалном периоду. Ова станишта била су уточиште за многе биљне и животињске врсте током леденог доба. Највећи број ендемских облика дио је флоре виших биљака, гдје досадашње процјене указују на постојање 450 ендемских такса у БиХ. Посебно су интересантне врсте из групе стеноендема. Према (енгл. *United Nations Economic Commission for Europe – UNECE*, 2018), у шумским екосистемима Босне и Херцеговине могу се наћи 74% врста гљива које су на Црвеној листи Међународне уније за заштиту природе (IUCN) за Европу.

Међу кључним документима који дефинишу распоред и просторну дистрибуцију заштићених подручја је Просторни план Републике Српске до 2025. („Службени гласник Републике Српске”, број 15/15) Кроз опште циљеве овог плана за дио који се односи на заштиту и уређење природног и културног наслеђа, предјела и животне средине истиче се да „наслеђе користити као ресурс за развој и животну средину уређивати као неопходан предуслов успјешног економског развоја“. У истом документу, уз оцјену стања и свеобухватне проблеме у области животне средине, дефинисани су оперативни циљеви и концепција развоја за: а) развој и заштиту биолошке разноврсности; б) подручја карактеристичне флоре и фауне и в) заштиту и очување заштићених природних добара. Овим планом се сматра „оптималним“ стављање под правну заштиту од 15% до 20% укупне површине до 2025. „јер потенцијали постоје“.

Данас у Републици Српској, у складу са Законом о заштити природе проглашена су: два строга резервата природе (592,82 ha); три национална парка (26.275,20 ha); 16 споменика природе (1.552,65 ha); три заштићена станишта (1.159,76 ha); пет заштићених пејзажа, културних пејзажа, паркова природе (38.340,46 ha); три заштићена подручја са одрживим коришћењем природних ресурса (66,07 ha), што је укупно 32 подручја на површини 67.986,96 хектара или 2,76% укупне територије Републике Српске (на дан 12. септембар 2022). У исто вријеме, подаци Европске агенције за животну средину показују да заштићена подручја у 39 земаља Европе (чланице ЕУ и државе сараднице ЕЕА) покривају укупно 21,8% површине континента (енгл. *European Environment Agency*, 2017) (Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, 2022). Међу посебно важним активностима на заштити природног наслеђа у Републици Српској свакако треба истаћи стављање Строгог природног резервата „Прашума Јањ“ на Листу свјетске природне

баштине UNESCO у оквиру Серијске номинације „Исконске букове шуме Карпата и других регија Европе“ (UNESCO, 2022).

Иако је постигнут мали напредак од 2011. године у погледу стварања званичних инвентара присутних врста и њиховог стања у Републици Српској/БиХ или одговарајућег система за праћење биолошке разноврсности, направљен је корак напред у процјени трендова у врстама усвајањем ентитетске Црвене листа („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12) и доношењем Уредбе о црвеној листи заштићених врста флоре и фауне Републике Српске. Нажалост, Црвена листа Републике Српске не садржи „статус угрожености“ наведених врста, док методологија коришћена за састављање ове Листе великим дијелом не слиједи међународно признату Црвену листу IUCN (UNEP, 2018). Дио наведених недостатака је отклоњен издатом Уредбом о строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама („Службени гласник Републике Српске“, број 65/20). Овом Уредбом је међу строго заштићеним врстама наведено: 294 биљне врсте; седам врста гљива; једна врста пијавица; четири врсте пужева; четири врсте ракова; 13 врста инсеката; 31 врста риба; девет врста водоземаца; десет врста гмизаваца, 314 врста птица и 42 врсте сисара. Међу заштићеним врстама евидентирано је: 603 биљне врсте; 11 врста гљива; једна врста пужева; пет врста инсеката; 20 врста риба; четири врсте водоземаца; десет врста гмизаваца; 30 врста птица и 24 врсте сисара. Листа инвазивних врста у Републици Српској до данас није урађена.

Територија заштићених подручја је мала, а њен процентуални удио у укупној територији је знатно испод европског просјека. Значајан број предјела још увијек није заштићен у складу са важећим стратешким, планским и спроведбеним документима. Општи отпор према успостављању нових заштићених подручја и даље постоји међу ЈЛС због недостатка свијести о вриједностима заштићених подручја и услугама екосистема које пружају.

С обзиром на укупну површину заштићених подручја у Републици Српској, као императив се намећу активности на квалитативном и квантитативном увећању ове површине. Црвена листа заштићених врста захтијева ревизију уз потребу израде листе инвазивних врста. Не постоји инвентар мочвара и тресетишта, а Рамсарске локације су без адекватног планирања и одрживог управљања.

Посебан изазов представља успостављање мреже Подручја од интереса за Заједницу (Natura 2000). Чињеницом да су у питању веома различити биогеографски региони у смислу геологије, климе и вегетације, кроз успостављање еколошке мреже (реализација планова Natura 2000 и Емералд мреже – Бернска конвенција), у БиХ су описане заједнице у скоро свим ширим типовима станишта. Реализацијом IPA пројекта „Подршка имплементацији Директива о птицама и стаништима у Босни и Херцеговини (2012–2015)“, урађена је анализа расподјеле типова станишта и врста и Приједлог потенцијалних локалитета Natura 2000. Укупно је евидентирано 70 различитих типова станишта и 208 врста, од којих су 109

птице. У оквиру пројекта је такође израђена база података која сажима дистрибуцију типова станишта у одабраних потенцијалних 122 подручја Natura 2000, као и њихов статус очувања (енгл. *United Nations Economic Commission for Europe – UNECE* 2018). Локалитети потенцијалних подручја Натура 2000 садржани су у Просторном плану Републике Српске као основ за израду Еколошке мреже Републике Српске. У оквиру наведеног пројекта на успостављању еколошке мреже Natura 2000 у БиХ, до краја 2015. године предложена су 122 подручја, укупне површине 956.776,59 ha, што је око 20% укупне државне територије (Милановић и Голоб, 2015). У том периоду урађено је (Милановић и др. 2015):

- Референтна листа врста и станишта; планови управљања за три пилот подручја; приручник за одређивање станишних типова (Милановић, Брујић и др. 2015);
- Приједлог Уредбе о успостављању еколошке мреже, са свим подручјима, те попуњеним SDF обрасцима;
- Приједлог Правилника о оцјени прихватљивости планова, програма и захвата за еколошку мрежу;
- Приједлог Правилника/Уредбе о заштићеним и строго заштићеним дивљим биљним и животињским врстама Natura 2000;
- Информациони систем заснован на ESRI ArcGIS технологији – Комуникациона стратегија за подизање свијести о заштити природе и мрежи Natura 2000 међу становништвом.

Чланом 25. Закона о заштити природе („Службени гласник Републике Српске”, број 20/14) дефинисано је доношење уредбе којом се утврђује еколошка мрежа, као и начин њеног управљања и финансирања, а којом ће бити идентификована еколошки значајна подручја Европске уније која ће постати дио Европске еколошке мреже Натура 2000. Еколошка мрежа Републике Српске још није успостављена. Чланом 100. Закона о заштити природе дефинисано је да ће се међународна еколошки значајна подручја утврдити до дана приступа Босне и Херцеговине Европској унији.

Међусекторска сарадња

У Републици Српској постоји доста примјера добре међусекторске сарадње са циљем очувања биодиверзитета и заштите природе. У неким сегментима не постоји јасно дефинисана координација и комуникација међу институцијама унутар ентитета – хоризонтална комуникација (пољопривреда, шумарство, водопривреда, енергетика, туризам и сл.).

Треба истаћи да правни прописи Европске уније потенцирају заштиту биодиверзитета управо кроз међусекторско дјеловање, што у основи захтијева хоризонтално усклађивање свих прописа. Заштита, одржива употреба биолошке разноврсности и поштена подјела

добити од коришћења природе, је препозната у секторским документима, али није довољно и равномјерно интегрисана у програме, као ни у прописе који регулишу њихов рад. Зато предстоји обавеза равномјерне интеграције у друге секторске политике и прописе (пољопривреда, шумарство, водопривреда, енергетика, туризам и др.), истичући и поштујући у свим активности принципе равноправности полова. Посебно треба истаћи снажан директан притисак климатских промјена на стање природе као глобални изазов који се препознаје и у Републици Српској, што намеће потребу међусекторске сарадње с циљем мјера прилагођавања и мјера ублажавања климатских промјена. Развој одрживог туризма, рурални развој и заштита животне средине, предвиђени су стратешким циљевима Стратегије развоја туризма за период 2021–2027. године.

Посебан аспект међусекторске сарадње представља системски осмишљен програм руралног развоја и задржавања становништва у руралним подручјима. Задржати традиционалне праксе и знања у коришћењу природних ресурса на одржив начин захтијева мултисекторски приступ.

Дијалог научне заједнице и доносилаца одлука

Присутна „несистематичност“, као и доступности података о биолошкој разноврсности отежава доносиоцима одлука могућност да научне резултате користе у креирању најбољих политика и стратегија. Често су резултати истраживања без веће користи за доносиоце одлука, што опет за посљедицу има одлуке без претходно провјерених чињеница, научно доказаних поставки, тј. без знања или подршке научне заједнице. Ово се такође односи и на остале заинтересоване у доношењу одлука и њихову реализацију у пракси.

Размјена информација подразумијева коришћење аргументованих и лако разумљивих научних информација приликом доношења стратешки важних одлука, као и постављање друштвено релевантних задатака пред научну заједницу. Размјена информација се може организовати кроз сталну и координисану годишњу активност окупљања представника научне заједнице и доносилаца одлука уз присуство свих заинтересованих за стање и заштиту природе.

Јавна свијест о значају биодиверзитета

Развој еколошке свијести појединца као и друштва у цјелини код нас углавном није довољно заступљен у свим фазама образовања. Иако је област заштите природе укључена у наставне планове и програме основног и средњошколског образовања, ефекти нису задовољавајући. Веома мало средстава се издваја у сегменту истраживања и иновација у области биодиверзитета, што директно или индиректно има утицаја на јачање свијести о значају ове области. Развој еколошке свијести је углавном препуштен ентузијазму појединаца, без системски потпомогнуте, координисане и циљне подршке. Грађани нису

довољно свјесни значаја постојања биодиверзитета као предуслова еволутивних процеса и опстанка живог свијета у цјелини, као ни довољно одговорни у смислу његовог очувања и одрживог коришћења. Такође, присутан је недовољан степен информисања о значају биолошке разноврсности и важности очувања природе. Нису заступљени едукативни програми нити дугорочне јавне кампање за подизање јавне свијести у континуитету.

Тренутно, већи дио посла у подизању свијести јавности на себе преузимају удружења грађана која кроз своје дјеловање веома активно учествују, како у подизању свијести јавности о очувању природе, тако и стоје на „одбрани природе“ од штетних активности. Ова удружења учествују и организују важна истраживања која у значајној мјери доприносе познавању природе, презентовању резултата ка јавности и у коначници очувању природе.

Подршка изградњи/подизању свијести субјеката у заштити природе о значају биолошке разноврсности у цјелини је свакако међу најважнијим дугорочним циљевима уз обавезу да се почне одмах. У вези с тим, неопходно је стално подизање квалитета образовања и његово употпуњавање са најновијим знањима о стању природе код нас. Констатује се потреба праћења и сталног информисања о ризицима и рањивости који настају као посљедица абиотичких и биотичких фактора. Даље, тренутно недостаје више медијске кампање у функцији подизања свијести јавности у промоцију заштите природе кроз истицање природних љепота, заштићених подручја, домаћег туризма, традиционалних знања и сл.

Финансирање у области заштите природе

Законом о заштити природе дефинисано је да се финансирање заштићеног природног добра обезбјеђује из: буџета Републике Српске, буџета јединице локалне самоуправе, средстава фонда за заштиту животне средине, енергетску ефикасност Републике Српске, властитих прихода, средстава обезбијеђених за реализацију програма, планова, и пројеката у области заштите природе, донација, поклона и помоћи и других извора у складу са законом. Законом о националним парковима дефинисана су средства за финансирање националних паркова која се обезбјеђују из буџета Републике Српске и властитих прихода. Средства за финансирање послова заштите и развоја Националних паркова могу се обезбиједити и из буџета јединица локалне самоуправе на чијој се територији налази национални парк, удруживањем средстава предузећа, установа и других правних и физичких лица, финансирањем посебних пројеката, од донација кредита и зајмова и из других извора у складу са законом. Тренутно је у буџету Републике Српске обезбијеђена је транша за финансирање националних паркова.

Директиве и међународно усаглашени споразуми теже испуњењу глобалних циљева за биодиверзитет захтијевајући снажан развој и усклађивање правног и институционалног оквира за успоставу еколошких мрежа, те снажну примјену других постојећих и

непостојећих алата за заштиту природе и одрживу употребу свих користи од природе у Републици Српској. Реализација ових циљева захтијева значајно веће ресурсе и капацитете, што подразумејева јаку мобилизацију како домаћих, тако и иностраних фондова, како би садашња расположива средства била многоструко увећана. Таква мобилизација средстава захтијева примјену иновативних механизма, али и промјену фискалних политика којима ће се боље одговорити на потребе заштите природе и с тим повезаног квалитета живљења у Републици Српској.

Као један од кључних проблема у реализацији активности на очувању биодиверзитета и заштити природе јесте недовољан износ прикупљених финансијских средстава упоредо са недовољним капацитетима за приступ екстерним (међународним) фондовима за реализацију напред планираног.

Досадашња расположива средства за очување биодиверзитета и заштиту природе, као и одрживу корист од природе за становништво нису довољна у Републици Српској. Овдје треба истаћи финансијску подршку за транспозицију правних прописа Европске уније у области биолошке разноврсности и заштите животне средине; реализацију дефинисаних међународних циљева на очувању биодиверзитета и заштити природе; реализацију домаћих интереса и циљева и др. Све ово намеће потребу мобилизације домаћих средстава, много активнију примјену иновативних механизма у добијању међународне финансијске подршке, али и промјену фискалних политика којима ће се боље одговорити на потребе заштите природе и с тим повезаног квалитета живота у Републици Српској. Проналажење нових и иновативних начина за стицање прихода и прикупљање средстава која ће се транспарентно, поштујући приоритете, користити за очување биодиверзитета је предуслов заштите природе у Републици Српској.

2.1.4 Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

Проблеми у вези са квалитетом ваздуха, климатским промјенама и енергијом значајно утичу на подручје Републике Српске. Како би се адекватно реаговало, неопходна је правилна идентификација **полазног стања**, која је у овом поглављу описана према сљедећим цјелинама: а) квалитет ваздуха, б) климатске промјене и ц) енергија. На крају поглавља дат је преглед кључних изазова у наведеним областима.

Квалитет ваздуха

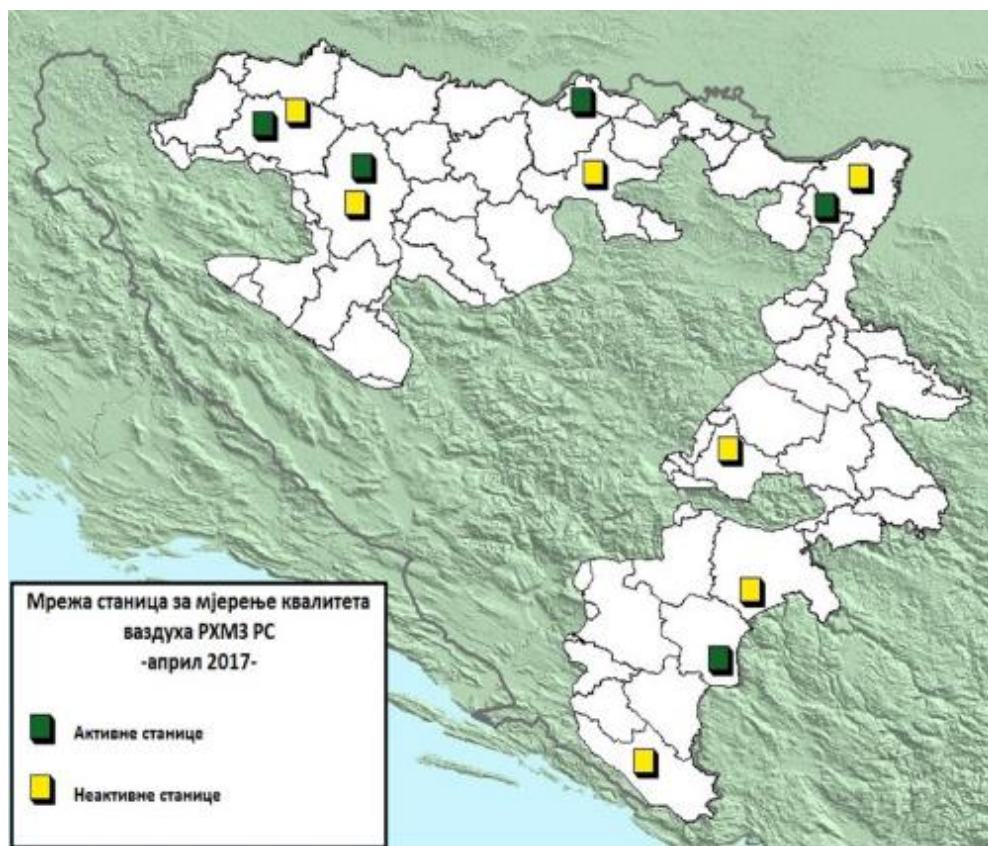
Највећи дио материја које загађују ваздух у Републици Српској потиче од индустријских дјелатности и кућних извора топлоте, док је значајан и проценат од саобраћаја. Најзначајнији индустријски капацитети у Републици Српској који загађују ваздух су РИТЕ „Угљевик“, РИТЕ „Гацко“, РИТЕ „Станари“, рафинерије нафте и уља у Броду и Модричи, градске топлане у Бијељини и Добоју, Фабрика глинице „Бирач“, дрвопрерађивачке индустрије у Шамцу, Которском код Добоја, Градишци, Бањој Луци, Котор Вароши и слично, затим локалне котловнице на чврсто гориво чији катастар није урађен.

Као посљедица загађивања ваздуха из саобраћаја потребно је истаћи погоршање квалитета ваздуха и поред свих већих саобраћајница, као посљедицу утицаја моторних возила и саобраћајних средстава која користе нафтне деривате са релативно високим садржајем сумпора, Рудник жељезне руде „Љубија“ у Приједору, Рудник лигнита у Станарима и велики број каменолома и позајмишта материјала. Иако је већина индустријских погона након 1995. године престала да ради или је радила са ниским процентом производње, степен загађености ваздуха у појединим регионима је био на високом нивоу. Значајнији пораст производње и покретање предратних капацитета са застарјелим технолошким процесима, без примјене нових технологија, чак и без израђених студија утицаја на животну средину, као и нерјешавање питања највећих загађивача у Републици Српској, а који значајно учествују у прекограничном транспорту емисија, алармантно указује на неопходност стратешког дјеловања, прво с циљем заустављања, а затим и смањења даљег тренда пада квалитета ваздуха.

Притисак на квалитет ваздуха, поред сектора индустрије, енергетике и саобраћаја, врше и домаћинства. Сектор саобраћаја је одговоран за емисије CO, NO_x, VOC, олова и извјесне количине SO_x (чији је главни извор производња енергије). Домаћинства доприносе емисијама CO, SO₂, NO_x, VOC, као и честица, углавном путем сагоријевања горива. Индустрија доприноси емисијама SO_x, VOC и NO_x. Пољопривреда је главни извор метана, амонијака и азотних оксида. Процес загађивања ваздуха доводи до формирања зимског смога (SO₂, честице и CO), као и љетњег смога (NO_x и VOC). Иако је количина зимског смога у већини урбаних области смањена, количина љетњег смога се повећава. Формирање

тропосферског озона је глобални проблем због тога што укључује компликоване фотохемијске реакције којима треба дуго времена да се догоде, тако да могу да се догоде и веома далеко од стварног извора загађивања.

Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске је на основу Закона о хидролошкој и метеоролошкој дјелатности („Службени гласник Републике Српске”, број 20/00), Закона о заштити ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/11), Закона о измјенама и допунама закона о заштити ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 46/17), Уредбе о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12), Уредбе о условима за мониторинг квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12), Уредбе о успостављању Републичке мреже мјерних станица и мјерних мјеста („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12), овлашћена институција за успостављање и извођење мониторинга квалитета ваздуха у Републици Српској.

Слика 6: Карта мјерних мјеста квалитета ваздуха у Републици Српској
(Извор: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод, 2020)

Даље у тексту биће приказана поједина прекорачења граничних вриједности загађености ваздуха у Републици Српској за 2019, а према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12).

Гранична и толерантна вриједност сумпор-диоксида за календарску годину износи $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и није прекорачена ни на једном мјерном мјесту у 2019. години. Дневна гранична и толерантна вриједност концентрација сумпор-диоксида која према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12), износи $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (не смије се прекорачити више од три пута у једној календарској години) прекорачена је у Угљевику на мјерном мјесту круг ТЕ „Угљевик“ једном у току календарске 2019. године (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод, 2020)

Гранична вриједност азот-диоксида за календарску годину износи $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. У 2019. години гранична вриједност азот-диоксида за календарску годину која износи $70 \mu\text{g}/\text{m}^3$ прекорачена је у Бијељини на мјерном мјесту Топлана. Толерантна вриједност азот-диоксида, која према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12) за календарску 2019. годину износи $46 \mu\text{g}/\text{m}^3$, такође је прекорачена у Бијељини на мјерном мјесту Топлана (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод, 2020).

Гранична вриједност суспендованих честица $\text{PM}_{2,5}$ за календарску годину износи $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. У 2019. години гранична вриједност суспендованих честица за календарску годину која износи $45 \mu\text{g}/\text{m}^3$, прекорачена је у Броду на мјерном мјесту Рафинерија нафте „Брод“, а. д. Према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12), толерантна вриједност за календарску 2019. годину износи $42 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и прекорачена је у Броду на мјерном мјесту Рафинерија нафте „Брод“ а. д. са $45 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Прекорачење дневне граничне вриједности суспендованих честица PM_{10} , која према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, бр. 124/12), износи $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (не смије се прекорачити више од 35 пута у једној календарској години) у току 2019. године забиљежено је у Броду на мјерном мјесту Рафинерија нафте „Брод“ а. д. 90 пута; у Бањој Луци на мјерном мјесту Паприковац 27 пута, на мјерном мјесту Центар града 35 пута, на мјерном мјесту Борик 27 пута; у Приједору на мјерном мјесту Круг метеоролошке станице 57 пута; у Гацку на мјерном мјесту Круг ОШ „Свети Сава“ 7 пута; у Угљевику на мјерном мјесту круг ТЕ „Угљевик“ 15 пута и у Бијељини на мјерном мјесту Центар града девет пута и на мјерном мјесту Топлана 54 пута. Највећи број прекорачења забиљежен је у Броду на мјерном мјесту Рафинерија нафте „Брод“ а. д. 90 пута у току 2019. године. Прекорачење дневне толерантне вриједности, која према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12), износи $57 \mu\text{g}/\text{m}^3$, у

току 2019. године забиљежено је у Броду на мјерном мјесту Рафинерија нафте „Брод“ а. д. 58 пута; у Бањој Луци на мјерном мјесту Паприковац 22 пута, на мјерном мјесту Центар града 27 пута, на мјерном мјесту Борик 22 пута; у Приједору на мјерном мјесту Круг метеоролошке станице 44 пута; у Гацку на мјерном мјесту Круг ОШ „Свети Сава“ пет пута; у Угљевику на мјерном мјесту круг ТЕ „Угљевик“ осам пута и у Бијељини на мјерном мјесту Центар града осам пута и на мјерном мјесту Топлана 39 пута. Највећа максимална дневна вриједност суспендованих честица у току 2019. године која износи $310 \mu\text{g}/\text{m}^3$ забиљежена је у Бијељини на мјерном мјесту Топлана (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод, 2020).

Гранична вриједност суспендованих честица $\text{PM}_{2,5}$ за календарску годину износи $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и прекорачена је у Броду на мјерном мјесту Рафинерија нафте „Брод“ а. д. гдје је забиљежена вриједност од $27 \mu\text{g}/\text{m}^3$, у Приједору на мјерном мјесту Круг метеоролошке станице са $29 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и у Бијељини на мјерном мјесту Топлана са $27 \mu\text{g}/\text{m}^3$ у 2019. години. Према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12), толерантна вриједност суспендованих честица $\text{PM}_{2,5}$ за календарску 2019. годину износи $27 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и прекорачена је у Приједору на мјерном мјесту Круг метеоролошке станице, гдје је забиљежена вриједност од $29 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод, 2020).

Гранична вриједност концентрације угљен-моноксида (дневна средња вриједност) износи $5 \text{mg}/\text{m}^3$ и није прекорачена ни на једном мјерном мјесту у току 2019. године. Толерантна вриједност концентрације угљен-моноксида за период усредњавања један дан износи $6 \text{mg}/\text{m}^3$ и није прекорачена ни на једном мјерном мјесту у 2019. години. Гранична вриједност концентрације угљен-моноксида за максималну дневну осмочасовну средњу вриједност која износи $10 \text{mg}/\text{m}^3$ није прекорачена ни на једном мјерном мјесту, као ни толерантна вриједност која за максималну дневну осмочасовну средњу вриједност износи $12 \text{mg}/\text{m}^3$. Анализом концентрација угљен-моноксида на годишњем нивоу утврђено је да није прекорачена ни гранична ни толерантна вриједност, која према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12), износи $3 \text{mg}/\text{m}^3$ (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод, 2020).

Максимална дозвољена вриједност чађи за календарску годину износи $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и прекорачена је у Бијељини на мјерном мјесту Топлана, гдје је забиљежена вриједност $53 \mu\text{g}/\text{m}^3$ у 2019. години (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод, 2020).

Максимална дозвољена концентрација водоник-сулфида за један дан износи $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и није прекорачена ни на једном мјерном мјесту у току 2019. године гдје су вршена мјерења (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод, 2020).

Током 2019. године, годишња гранична вриједност за бензен, која према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12), износи $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ није прекорачена ни на једном мјерном мјесту гдје су вршена мјерења. Толерантна вриједност, која према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12), за једну календарску годину износи $6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ није прекорачена ни на једном мјерном мјесту гдје су вршена мјерења (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод, 2020).

Не постоје доступни подаци о емисијама загађујућих материја из кућних извора топлоте, саобраћаја и индустрије на нивоу Републике Српске. Међутим, као што је наглашено, с обзиром на квалитет коришћених горива, велике потребе за топлотом за гријање, старост аутомобила и технологије у једном дијелу индустрије, основано се може рећи да су емисије велике и да имају велики утицај на квалитет ваздуха.

Климатске промјене

Емисије GHG

У Републици Српској обавеза израде инвентара гасова са ефектом стаклене баште дефинисана је Законом о заштити ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/11). Тренутно не постоји подзаконска регулатива којом се детаљније уређују методологија и поступци вођења инвентара нити начин прикупљања података. Надлежна институција за израду инвентара гасова са ефектом стаклене баште за Републику Српску је Републички хидрометеоролошки завод.

Најзначајнији антропогени извори емисије угљен-диоксида у Републици Српској су сагоријевање фосилних горива (термоелектране на угаљ, производња енергије у индустрији, саобраћај, гријање итд.), индустријски процеси и пољопривреда, те промјене у коришћењу земљишта и активности у шумарству (понори емисија – LULUCF).

Укупна емисија GHG (без понора) у 2018. години износила је $10.053,51 \text{ Gg CO}_{2\text{ekv}}$, што је за 4,7% више у односу на 2017. Укупној емисији највише доприноси енергетика из које потиче од 70% до 90% укупне емисије. Из енергетике је у 2018. години емитовано $8.118,61 \text{ Gg CO}_{2\text{ekv}}$, што је 4,9% више у поређењу са претходном годином. У том сектору доминантан је удио термоелектрана на угаљ. Емисије из пољопривреде чине 13,56% укупне емисије у 2018. и приближно су исте у поређењу са 2017. годином. Управљање отпадом доприноси

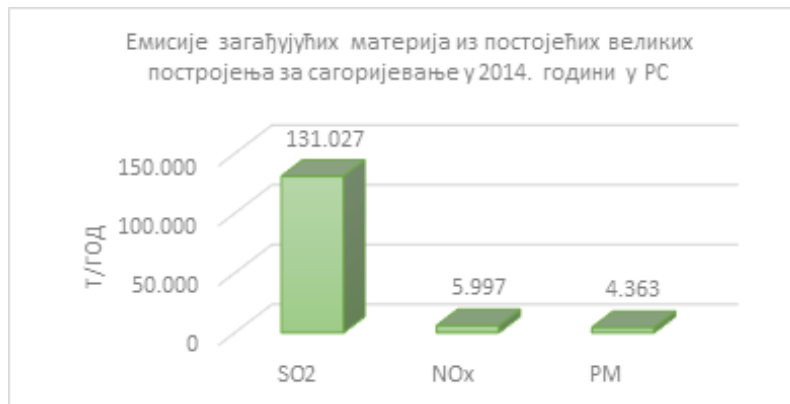
укупној емисији са око 4%, што је приближно исти удио као и у претходној години (Републички хидрометеоролошки завод, 2021). Република Српска је у 2014. години учествовала са 29,67% у укупним емисијама GHG у БиХ. Емисије су од 2002. до 2018. године порасле за око 2,7 пута. Овако велики раст је једним дијелом узрокован непостојањем података за неке секторе у 2002. години, а већим дијелом због раста емисија из електроенергетике.

Републички хидрометеоролошки завод је надлежна институција за успостављање и вођење Регистра постројења и загађивача Републике Српске. У 2018. години забиљежен је максимум од укупно 50 достављених извјештаја, 30 постројења припада А категорији, а 20 постројења припада Б категорији⁶. Према Регистру еколошких дозвола, забиљежено је приближно 400 постројења А категорије, што указује да је само 7% постројења испунило законску обавезу извјештавања. Највећи допринос емисијама имају велики загађивачи из сектора индустрије и енергетике, попут термоелектрана, рафинерија и фабрика за производњу различитих сировина. У току 2018. године измјерене емисије нису прелазиле прагове дефинисане Уредбом о вриједностима квалитета ваздуха ни за једну загађујућу материју. Услјед великог броја неправилности и недостатака у достављеним подацима није извршена анализа и прорачун укупних годишњих емисија у Републици Српској за већину загађујућих материја. Стога су у Извјештају о квалитету ваздуха за Републику Српску за 2018. годину приказане емисије у ваздух најзначајнијих врста загађујућих материја које су добијене од 30 постројења на подручју Републике Српске.

Према Извјештају о плану смањења загађујућих материја за Електропривреду Републике Српске са роком имплементације од 1. јануара 2018. до 31. децембра 2027. планирано је постепено смањење од вриједности планираних Директивом 2001/80/ЕЗ о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздух из великих постројења за сагоријевање у 2018. години до нивоа емисија прописаних Директивом (2010/75/ЕУ) о индустријским емисијама до 2028 године.

На дијаграму на **слици 7** приказане су емисије из постојећих великих постројења за сагоријевање.

⁶ Према Правилнику о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача у Републици Српској, у категорију „А“ улазе велика постројења за која дозволе издаје Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију у Влади Републике Српске, док у „Б“ категорију улазе мања постројења која дозволу добијају од ЈЛС.

Слика 7: Емисије загађујућих материја из постојећих великих постројења за сагоријевање у 2014. години у Републици Српској (Извор: USAID 2015)

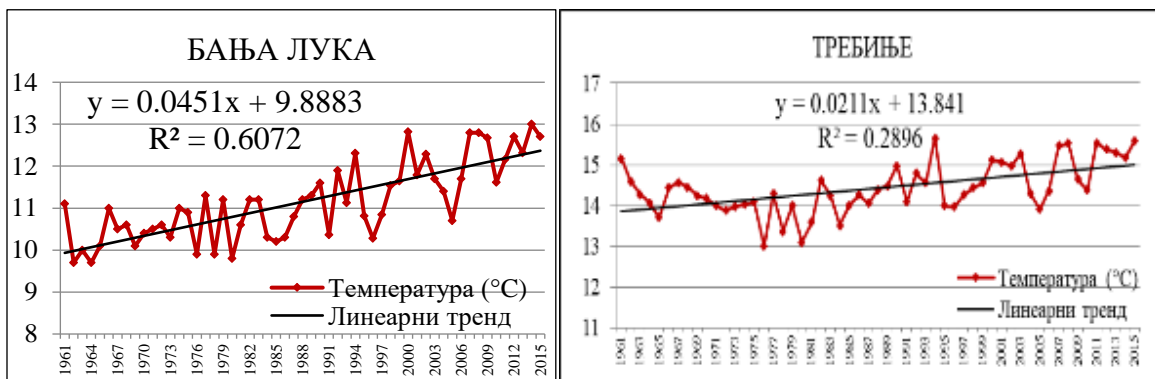
У 2020. години у погон је пуштен систем за одсумпоравање димних гасова у ТЕ „Угљевик“. С обзиром на то да је ТЕ „Угљевик“ имала удио од 92,6% у емисијама из великих постојећих постројења за сагоријевање у Републици Српској у 2014. години, очекује се да се емисије сумпор-диоксида знатно смање. Према пројектном рјешењу, концентрације сумпор-диоксида након постројења за одсумпоравање су до 200 mg/m³, што је за око 75 пута мање у односу на концентрацију прије уградње постројења за одсумпоравање. Узимајући то у обзир, процјене су да су садашње укупне емисије сумпор-диоксида из постојећих великих постројења за сагоријевање у Републици Српској око 11.000 t/год.

Прилагођавање климатским промјенама

У периоду 1961–2016. на већем дијелу територије Републике Српске забиљежено је повећање температура и незнатно повећање количине падавина на годишњем нивоу. Промјене у висини падавина израженије су по сезонама него на годишњем нивоу. У великој мјери је поремећен плувиометријски режим, односно годишња расподела. Због повећаног интензитета падавина и његове веће промјењивости, те повећање дана без падавина, повећан је ризик од чешће појаве поплава и суша. И други климатски екстреми су постали све више изражени (олујни вјетрови, топлотни таласи, повећана учесталост и обим пожара, дани са појавом града...) (Цупаћ, Р., Трбић, Г. и Захировић, Е. 2020).

Температура ваздуха знатно је порасла у Републици Српској у посљедњих неколико деценија (Трбић и др. 2018) (Попов и др. 2017) (Гњато и др. 2019). Повећање температура било је највеће током љета, док су у сезони јесен температуре у већини подручја незнатно порасле. Анализе трендова средњих, максималних и минималних температура ваздуха показују да је на цијелој територији Републике Српске присутно загријавање климатског система. Трендови годишње температуре су позитивни и статистички значајни на цијелој

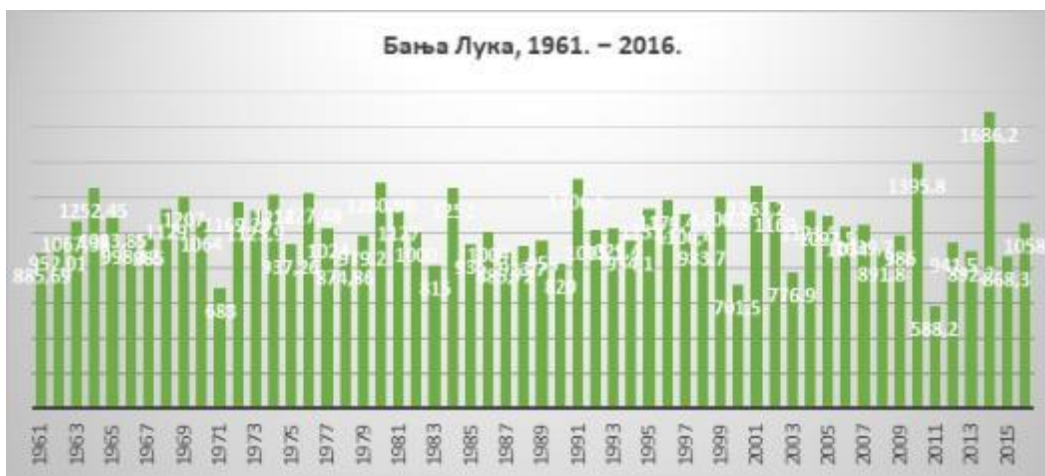
територији Републике Српске (Трбић и др. 2017). Средња годишња температура ваздуха највише је порасла у Бањој Луци (0,47 °C по деценији), док је најслабији тренд утврђен у вишим предјелима Херцеговине (0,16 °C по деценији у Билећи). Ипак, највећа је фреквенција станица на којима је пораст средње годишње температуре био у распону од 0,3 °C до 0,4 °C по деценији. Позитивни трендови средње температуре ваздуха регистровани су на цијелој територији Републике Српске и у свим годишњим сезонама. У сезони јесен забиљежен је благи пораст температуре. У сезони љето температура је значајно порасла до 0,6 °C по деценији у Бањој Луци, Бијељини и Приједору. Значајни позитивни трендови утврђени су и у сезонама зима (од 0,2 °C до 0,5 °C по деценији) и прољеће (од 0,2 °C до 0,4 °C по деценији) у већини подручја Републике Српске. У сезони јесен, температура је незнатно порасла широм Републике Српске, а статистички значајни трендови забиљежени су у само неколико подручја – Бања Лука, Приједор и Соколац. У вегетационом периоду, статистички значајни позитивни трендови, у распону од 0,2 °C до 0,5 °C по деценији, утврђени су на цијелој територији Републике Српске.

Слика 8: Трендови промјена температуре ваздуха у Републици Српској, 1961–2016.
(Бања Лука, Требиње)

(Извор: Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске)

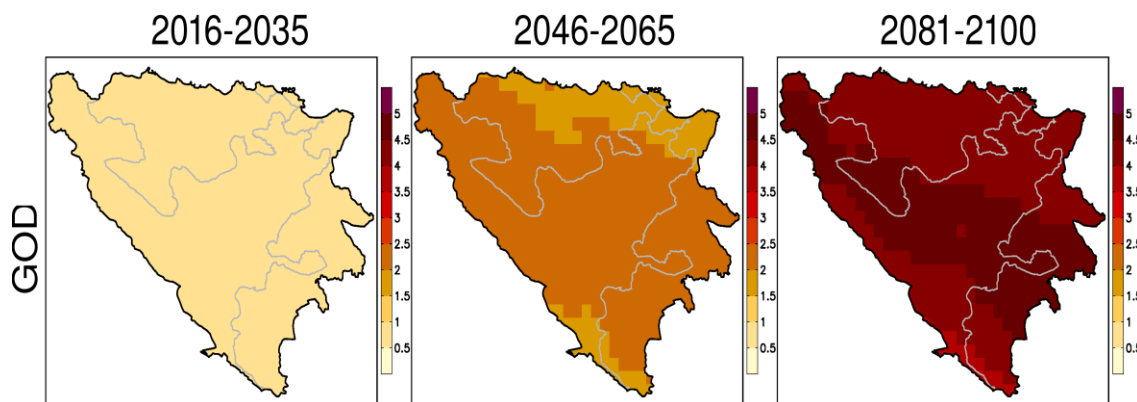
У периоду 1961–2016. већи дио територије Републике Српске детерминисало је незнатно повећање количине падавина на годишњем нивоу. Линеарни трендови за вишегодишњи период 1961–2016. упућују на стагнацију или незнатан пораст количине падавина на простору цијеле Републике Српске. Промјене у висини падавина израженије су по сезонама него на годишњем нивоу. Иако нису забиљежене сигнификантне промјене количине падавина, у великој мјери је поремећен плувиометријски режим, односно годишња расподјела. Оваква расподјела падавина условила је појаве јаких до екстремних суша и поплава (Попов и др. 2017).

Слика 9: Трендови промјена падавина у Бањој Луци, 1961–2016.
(Извор: РХМЗ РС)

Због повећаног интензитета падавина и његове веће промјењивости, као и због повећаног удјела јаких киша у укупној висини киша, повећан је ризик од поплава, нарочито у сјеверном дијелу Републике Српске, гдје су током маја 2014. године забиљежене катастрофалне поплаве.

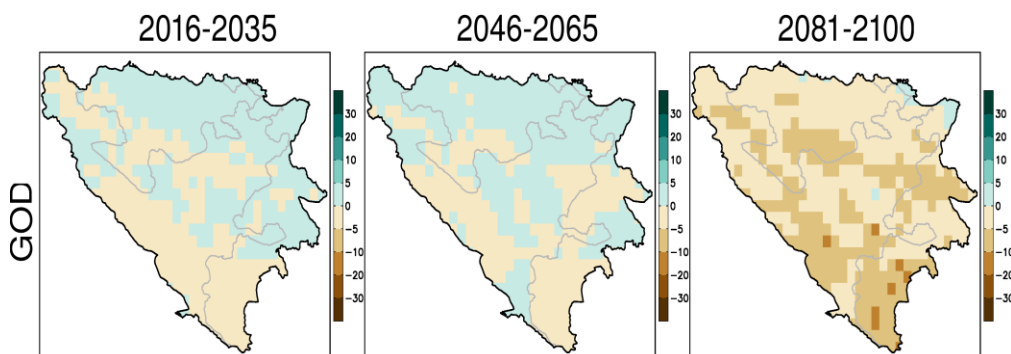
Према најекстремнијем сценарију (RCP 8.5) до 2035. године просјечна температура на подручју Републике Српске ће бити већа за +0,5 °C до +1,5 °C. Најекстремније повећање може се очекивати до краја ХХИ вијека када би средње годишње температуре могле порастати за 5 °C (**слика 10**). Овакав пораст се очекује у случају да се емисије гасова са ефектом стаклене баште не буду смањивале. Наведене промјене ће узроковати повећање ризика од екстремних временских појава, као што су поплаве, суше, пожари итд.

Слика 10: Очекиване промјене температуре ваздуха у Републици Српској /БиХ према RCP 8.5 сценарију

Према сценаријима климатских промјена, у Републици Српској се очекује значајна промјена дистрибуције падавина у току године. Према крају ХХИ вијека може се очекивати

велики дефицит падавина, нарочито у љетном периоду (*слика 11*). Међутим, промјена падавина ће се манифестовати и у појачању интензитета падавина који ће условити бујичне и урбане поплаве (Ђурђевић и др. 2019).

Слика 11: Очекиване промјене падавина у Републици Српској / БиХ према RCP 8.5 сценарију

Очекиване климатске промјене ће узроковати повећање многих ризика и хазарда од екстремних временских појава. Евидентна је потреба интегрисања климатских промјена у стратешке и планске документе, која ће условити и одређене измјене и допуне постојећих законских и подзаконских прописа.

Енергија

Бруто производња електричне енергије у 2021. години у Републици Српској је износила 7.645 GWh, од чега је у термоелектранама произведено 5.200 GWh или 68%, у хидроелектранама (укључујући и мале) 2.407 GWh или 31,5%, док је остала производња износила 37,94 GWh или 0,5%. „Електропривреда Републике Српске“ (ЕРС) је организована као мјешовити холдинг у оквиру које послује пет зависних предузећа која производе електричну енергију и то: РиТЕ Угљевик, РиТЕ Гацко, Хидроелектране на Дрини, Хидроелектране на Требишњици (ХЕ Требиње 1 и ХЕ Требиње 2) и Хидроелектране на Врбасу (ХЕ Бочац, МХЕ Бочац 2 и МХЕ Кућна турбина), те четири мале хидроелектране: Богатићи Нова, Месићи Нова, Тишча и Власеница. Поред наведеног, електрична енергија се производи и у објектима које су изградили приватни инвеститори и то: ТЕ Станари инсталисане снаге 300 MW, и годишње производње 2.000 GWh, затим 45 малих хидроелектрана укупне инсталисане снаге 84,69 MW и 323,38 GWh годишње производње, те 139 малих соларних електрана укупне снаге 17,11 MW и годишње производње 21,8 GWh. Додатно, производњу електричне енергије обавља и привредно друштво „Алумина“ за властите потребе.

Укупна производња топлоте у даљинским гријањима у 2019. години је износила 1.517 TJ, од чега 67,2% из био-масе, 26,8% из угља, 3,8% из природног гаса и 2,3% из мазута. Највећи

потрошачи топлотне енергије су домаћинства са учешћем од 77,3%, слиједе остали потрошачи са 22% и индустрија са 0,6% (Републички завод за статистику, 2020б). Укупна производња угља у 2019. у Републици Српској је износила 6.819.156 тона, од чега на производњу мрког угља отпада 2.044.936 тона, а на лигнит 4.774.220 тона. Од укупно расположиве количине угља (брuto домаћа потрошња), за производњу енергије је потрошено 94,7%, а за крајњу потрошњу 5,3%. За производњу електричне енергије троши се 98,9%, а за производњу топлоте 1,1% угља. У структури крајње потрошње, индустрија учествује са 67,9%, домаћинства са 19,6%, остали потрошачи са 12,2%, док потрошња у области пољопривреде и грађевинарства износи 0,3% (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020).

Република Српска је у 2018. години усвојила Енергетску стратегију до 2035. године. У сектору електроенергетике су анализирана четири сценарија. Од четири развијена сценарија, само један води одређеном смањењу емисија (назван „благо обновљиви“). Према расположивим подацима, у 2017. години у Републици Српској је постојало 11 већих предузећа која се баве снабдијевањем потрошача топлотном енергијом.

У 2019. години у Републици Српској је регистровано укупно 430.947 моторних возила. Број регистрованих моторних возила је у порасту из године у годину. Посматрано по структури, чак 84,6% отпада на путничка возила. Према типу погонске енергије (подаци доступни за сљедеће категорије возила: путничка возила, аутобуси, теретна возила) 22,61% возила користи бензин, 72,3% возила користи дизел, док осталих 5,09% возила користи неки од алтернативних извора енергије.

У складу са претходно дефинисаним подтематским цјелинама за опис полазног стања у области квалитета ваздуха, климатских промјена и енергије, идентификовани су и **кључни изазови**.

Постоји потреба за измјенама постојећих прописа и увођењем нових прописа да би се релевантни правни инструменти ЕУ транспоновали у потпуности. Дефинисани су рокови за имплементацију захтјева за ограничење емисија из великих постројења.

Кључни изазови у контексту квалитета ваздуха односе се на смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама до нивоа који су безбједни за здравље људи и унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информисање грађане о квалитету ваздуха. За имплементацију ових изазова неопходне су мјере које се односе на: доношење законских прописа, инвестиције и израде студија.

Тренутно су присутне одређене слабости за реализацију наведених изазова, а оне се односе на: недовољно развијен систем прикупљања података о емисијама и квалитету ваздуха, непостојање усвојених мјера у периодима повећане загађености ваздуха,

непостојање система обезбјеђивања квалитета мјерења емисија и амбијенталних концентрација. Сем тога, многа индустријска постројења нису усклађена са НРТ. Велике су емисије из кућних извора топлоте, а неразвијен је јавни и немоторизовани саобраћај, па су због тога и велике емисије из саобраћаја.

Кључни изазови који се односе на климатске промјене су смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште (GHF), што ће допринијети процесу ублажавања (митигације) климатских промјена, те унапређење прилагођавања (адаптације) на измијењене климатске услове. Изазови у вези са смањењем емисије гасова се доминантно односе на израду и имплементацију акционих планова из области климе и енергије (NECP, NDC...), односу спровођење процеса декарбонизације. С тим у вези је и повећање понора емисије, који ће нас водити климатске неутралности у будућности.

Потписивањем декларације о Зеленом програму за Западни Балкан, 10. новембра 2020. у Софији, БиХ се обавезала да ће спроводити мјере у области ублажавања климатских промјена, енергетске транзиције, одрживе мобилности и циркуларне економије, као и заштити биодиверзитета, одрживе пољопривреде и производње хране. БиХ се обавезала на низ конкретних акција, укључујући увођење таксе на емисије угљен-диоксида и тржишних модела за подстицање обновљивих извора енергије, као и постепено укидање субвенција за угаљ. Највећи изазов на путу имплементације Зелене агенде је израда програма за међународну помоћ с циљем усмјеравања развоја енергетског сектора ка климатској неутралности до 2050. године.

Како би постигла циљеве који су садржани у Зеленом програму за Западни Балкан, Република Српска и БиХ морају да додатно унаприједи приступ стратешком планирању поготово у областима које се односе на декарбонизацију, тј. постепено смањење коришћења фосилних горива с циљем постизања климатске неутралности до 2050. године. Актуелни циљеви смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште, нису довољни за постизање климатске неутралности који се очекују у складу са опредјељењем које је исказано потписивањем Зеленог програма.

Јачање отпорности на ефекте климатских промјена су кључни изазови у области прилагођавања на климатске промјене. Уочене климатске промјене, те климатски модели и сценарији до краја XXI вијека указују на важност и ургентност имплементација мјера из области прилагођавања. Ово се доминантно односи на активности које ће спријечити/ублажити појаву поплава, суша, пожара. Јако је битан изазов и унапређење система раног упозоравања, који може помоћи код правовременог дјеловања при појави климатских екстрема. Веома важно је да буде успостављен систем координација праћења имплементације мјера прилагођавања на климатске промјене.

Кључни изазов у области енергије је повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима. Повећање енергетске ефикасности могуће је кроз смањење финалне потрошње енергије, затим смањење потрошње енергије у стамбеном сектору, финалне енергије у индустрији, те смањењем потрошње примарне енергије. Један од кључних изазова у области енергије се манифестује и кроз повећање удјела обновљивих извора енергије, те уз реформу система подстицаја. Република Српска је усвојила нови Закон о обновљивим изворима енергије („Службени гласник Републике Српске”, број 16/22) који укључује и подстицаје за заједнице обновљиве енергије. Потребно је усвојити подзаконске акте који ће омогућити функционисање, између осталог, система подстицаја ОИЕ. Акциони план енергетске ефикасности Републике Српске до 2018. године наводи да је просјечна крајња потрошња енергије за период 2006–2010. године износила 41,88 PJ или око 1.000 ktoe (износ коришћен за прорачун индикативног циља смањења потрошње за 9% до краја 2018. године. Смањење потрошње примарне енергије до краја 2020. године за 12% у односу на пројекције потрошње без реализације мјера ЕЕ, што у односу на прогнозу потрошње примарне енергије 2.682,68 ktoe без примјена било каквих мјера ЕЕ износи 2.360,76 ktoe уз примјену планираних мјера ЕЕ, односно смањење потрошње у апсолутном износу од 321,92 ktoe (Влада Републике Српске, 2017). Повећање удјела природног гаса у укупној потрошњи енергије доприноси заштити животне средине те одржава оптималан квалитет ваздуха јер природни гас спада у најчистије енергенте, које сагоријевају без чађи и пепела уз мало емитовање штетних материја. Изградња инфраструктуре за природни гас је један од кључних изазова.

Готово сви системи даљинских гријања с циљем повећања коришћења расположивих капацитета теже ка ширењу мреже даљинског гријања. Основна препрека за развој пројеката даљинског гријања је стара инфраструктура или потпуно одсуство инфраструктуре и прекид снабдијевања топлотном енергијом из термоенергетских постројења која су углавном из индустрије прераде дрвета (као што су нпр. Милићи и Власеница). Постоји потреба за инвестицијама у системе даљинског гријања улагањем у реконструкцију, ревитализацију и модернизацију постојећих система и успоставом нових одрживих система, користећи локалне изворе енергије и повећавајући удио обновљивих извора енергије. Међутим, ЈЛС немају могућност да финансирају такве пројекте због недовољних и неразвијених капацитета за припрему и реализацију таквих пројеката.

За адекватно спровођење свих мјера биће потребна значајна финансијска средства која се доминантно морају обезбиједити из међународних фондова и грантова.

2.1.5 Хемијска безбједност и бука

Према Свјетској здравственој организацији (СЗО), хемијска безбједност се постиже предузимањем свих активности које укључују хемикалије на начин да се заштити здравље људи и животне средине. Покрива све хемикалије које могу бити природног или вјештачког поријекла (произведене) и низ ситуација изложености од природног присуства хемикалија у животној средини или њиховом животном циклусу, тј. од производње, транспорта, употребе и на крају до одлагања (*World Health Organisation*). Законодавство из области животне средине у Европској унији (ЕУ) садржи 500+ директива, регулатива и одлука. Значајан дио тога отпада на област хемијске безбједности и буке, а који према Европској комисији (ЕК) чине дио области животне средине (*European Commission*).

Појам „хемијска безбједност“ (енгл. *Chemical safety*) представља широк појам и нема строго дефинисане оквире. Као такав, прихваћен је и од СЗО, а у ЕУ се у смислу правне регулативе која уређује ову област користи појам „хемикалије“ (енгл. *chemicals*). Код нас су често у употреби и други појмови као што је „хемијска безбједност“ или „управљање хемикалијама“. Европска комисија је објавила преглед „ЕУ хемијског законодавног оквира“ који се односи на „око 40 дијелова секторске хемијске легислативе“. Иначе, ЕУ има један од најобимнијих правних оквира у свијету који представља глобално мјерило за управљање хемијским ризиком (*European Commission, 2019*) (*Strambo et al. 2021a*), а коју предводе Регулатива о регистрацији, евалуацији, одобравању и ограничавању хемикалија – REACH (Регулатива (ЕУ) бр. 1907/2006) и Регулатива о класификацији, означавању и паковању супстанци и смјеса – CLP (Регулатива (ЕУ) бр. 1272/2008), чији су циљеви обезбиједити висок ниво заштите здравља људи и животне средине. Одређене групе хемикалија, као што су биоциди, пестициди, лијекови или козметика, обухваћене су властитим законодавством.

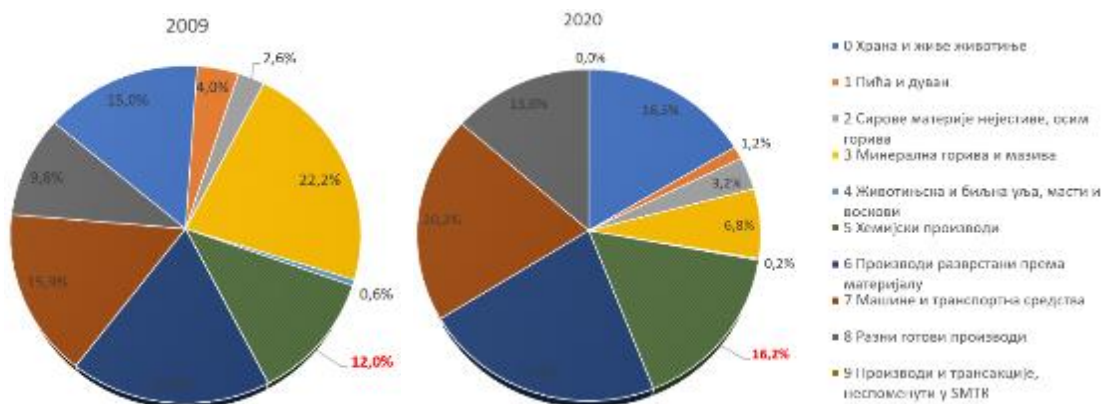
Према наводима СЗО, дуготрајна, континуирана изложеност опасним хемикалијама у води, храни, земљишту и ваздуху могу узроковати различите и озбиљне здравствене проблеме. Под различитим утицајем хемикалија (тровања, самоповреде, урођене аномалије, кардиоваскуларне болести, хроничне болести бубрега, карциноми, пнеумокониоза итд.) у 2019. години у свијету је умрло два милиона људи (*World Health Organization, 2021*). Одређене подгрупе становништва (жене, мушкарци или сиромашни) могу у неким случајевима (нпр. домаћинство, козметичка дјелатност, индустријска дјелатност) бити изложени већем интензитету штетног дјеловања хемикалија. Побољшање животног стандарда маргинализоване популације, рјешавање проблема сиромаштва и истицањем група у неповољном положају су кључне мјере које могу помоћи у смањењу њихове изложености штетним хемикалијама, па и буци (*Strambo et al. 2021*).

Људи су свакодневно изложени разним опасним хемикалијама које користе у домаћинству, а којима могу бити изложене рањиве групе друштва као што су дјеца и

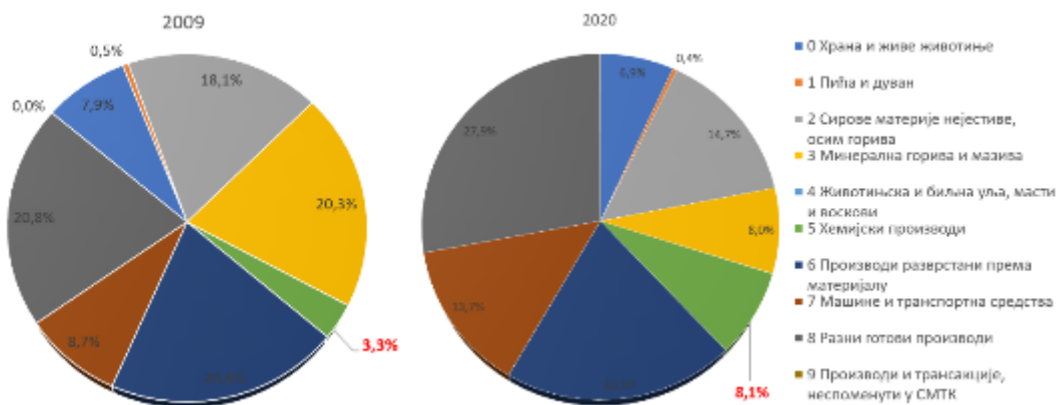
труднице. Неке хемикалије, као што су дуготрајне органске загађујуће супстанце (енгл. *Persistent Organic Pollutants – POPs*), азбест и жива имају дугорочне негативне утицаје на животну средину и здравље људи. На основу наведеног, потребна су посебна институционална рјешења и законски прописи у области хемијске безбједности.

У Републици Српској је успостављена јасна легислатива у погледу управљања хемикалијама, која произлази из Закона о хемикалијама („Службени гласник Републике Српске”, број 21/18) и Закона о биоцидима („Службени гласник Републике Српске”, број 37/09), у надлежности Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске (МЗСЗ РС). Надзор над спровођењем закона врши Републичка управа за инспекцијске послове преко инспектора за хемикалије и биоциде у оквиру здравствене инспекције. Радна група „Хемијска безбједност и бука“ је за потребе ове стратегије поред наведена два закона и припадајућих подзаконских аката разматрала и остало законодавство које се односи на безбједно управљање хемикалијама.

На основу Закона о хемикалијама ово министарство, између осталог, уређује класификацију, обиљежавање и паковање хемикалија, безбједносно-технички лист, обављање дјелатности са хемикалијама, води Интегрални инвентар хемикалија, ограничења и забране хемикалија, услове за увоз и извоз хемикалија, стављање детерџената на тржиште, интегрисано управљање хемикалијама, надзор и друга питања од значаја за безбједно управљање хемикалијама у Републици Српској. На основу Закона о биоцидима уређују се услови стављања биоцида на тржиште и коришћења биоцида у Републици Српској, а који се односе на процјену ризика и ефикасности биоцида због доношења дозволе за стављање биоцида на тржиште, поступак доношења дозволе, истраживање и развој, класификацију, паковање, обиљежавање, рекламирање и безбједносно-технички лист, услове за увоз биоцида, безбједно коришћење, одобрење за обављање дјелатности производње и промета биоцида, евиденције о биоцидима, забране и ограничења, доступност података, надзор и друга питања од значаја за безбједно стављање на тржиште и коришћење биоцида. Област хемикалија и биоцида је детаљно регулисана подзаконским актима (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске), који се редовно ажурирају у складу са измјенама и допунама законодавства ЕУ са којима су усклађивани.

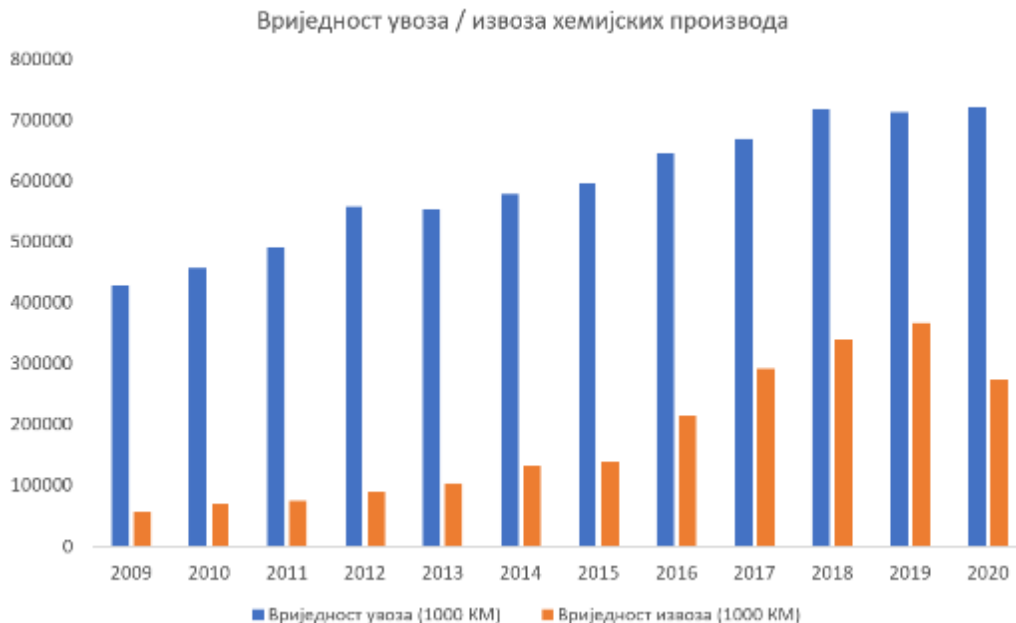

Слика 12: Укупан увоз у Републику Српску према секторима СМТК (%), 2009. и 2020. година (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020)

Слика 13: Укупан извоз из Републике Српске према секторима СМТК (%), 2009. и 2020. година (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020)

Значај успостављања и развијања законодавства из области хемикалија и биоцида је већи ако се узме у обзир да је од 2009. године, од када је на снази први Закон о хемикалијама у Републици Српској, до 2020. године значајно порастао укупан увоз и извоз хемијских производа. Удио увоза хемијских производа од укупног увоза, а према Стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК), је порастао са 12% у 2009. години на 16,2% у 2020. години (**слика 12**), док је удио извоза хемијских производа од укупног извоза према СМТК порастао са 3,3% у 2009. години на 8,1% у 2020. години (**слика 13**) (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020). **Слика 14** приказује вриједност оствареног увоза и извоза хемијских производа у хиљадама КМ од 2009. до 2020. године у Републици Српској, гдје је видљиво да је у 2019. години остварена највећа вриједност извоза (368.260.000 КМ).

Слика 14: Укупан увоз и извоз хемијских производа у хиљадама KM од 2009. до 2020. године у Републици Српској (Републички завод за статистику Републике Српске, 2020)

Постојећа регулатива која регулише област хемијске безбједности је уопштено говорећи умјерено или већој мјери усклађена са појединим конвенцијама (чији је потписник БиХ) или директивама и регулативама ЕУ. Ту спадају следеће регулативе и директиве: REACH (Регулатива [ЕУ] бр. 1907/2006), CLP (Регулатива [ЕУ] бр. 1272/2008), Регулатива о извозу и увозу опасних хемикалија – PIC (Регулатива [ЕУ] бр. 649/2012), Регулатива о живи (Регулатива [ЕУ] бр. 2017/852; 2017), Регулатива о постојаним органским загађујућим материјама – POPs (Регулатива [ЕУ] бр. 2019/1021), Директива о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (Директива 87/217/ЕЕЗ). ЕУ законодавство дефинише и централизоване процедуре у ЕУ које су примјенљиве само на земље чланице. Овакве одредбе не могу бити транспоноване у законодавство Републике Српске, него је вршено прилагођавање и успостављање припремних радњи за њихову будућу примјену.

Законом о биоцидима („Службени гласник Републике Српске”, број 37/09) су транспоновани захтјеви из Директиве 98/8/ЕЗ (Влада Републике Српске, 2016) која није на снази од 31. августа 2013. године, док су подзаконски акти усклађивани са дијелом Регулативе о стављању у промет и употреби биоцидних производа (Регулатива [ЕУ] бр. 528/2012). Новим Законом о биоцидима је потребно извршити дјелимичну транспозицију Регулативе о стављању у промет и употреби биоцидних производа (Регулатива [ЕУ] бр. 528/2012), којом се мијења и замјењује Директива 98/8/ЕЗ.

Међутим, један од кључних изазова је недостатак законске регулативе из области хемијске безбједности у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту БиХ, што представља значајан проблем

у имплементацији донесених прописа у Републици Српској. МЗСЗ Републике Српске располаже са подацима о хемикалијама и биоцидима које се увозе и користе на територији Републике Српске. Инвентар хемикалија, Програм достављања техничког досијеа за стављање биоцида на тржиште, Регистар произвођача и увозника хемикалија у Републици Српској се континуирано воде и ажурирају, а објављују на интернет страници МЗСЗ Републике Српске (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, 2021). За унапређење законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности евидентан је недостатак техничких и људских капацитета потребних за потпуну имплементацију законских прописа у области управљања хемикалијама, што је и потврђено најновијом проценом капацитета и спремности за имплементацију и примјену REACH, CLP, BPR, POPs и ePIC у Босни и Херцеговини урађену за потребе Европске агенције за хемикалије (ECHA) (*European Chemicals Agency, 2022*).

У Акционом плану за Босну и Херцеговину (*Assessment of the National Capacity and Readiness to Implement and Enforce REACH, CLP, BPR, POPs and ePIC in Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, North Macedonia and Turkey*), наведене су препоруке које произлазе из резултата упоредне правне анализе ентитетског законодавства са правном тековином ЕУ и резултата процене институционалног капацитета и инфраструктуре доступне у оба ентитета и Брчко Дистрикту БиХ за имплементацију REACH, CLP, BPR, PIC и POPs. У дијелу закључака и препорука се истиче потреба за хармонизацијом прописа ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, тј. доношење законске регулативе у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту БиХ. Предлаже се усвајање Меморандума о разумијевању са научним институтима или академском заједницом ради коришћења додатних ресурса. Неопходно је јачање административних и техничких капацитета МЗСЗ Републике Српске (детаљније препоруке о јачању капацитета су дате у дијелу описа мјера), оснивање службе за помоћ (енгл. *helpdesk*), развој и имплементација „комуникационих стратегија“, јачања јавне свијести од надлежних институција, те веће учешће заинтересованих страна у јавним консултацијама и креирању одлука (*European Chemicals Agency, 2022*).

Отежано управљање залихама хемикалија, односно отпадом насталог током животног циклуса хемикалија је идентификован изазов у раду радне групе, али спада у тематику управљања отпадом. Недовољна обученост корисника хемикалија за правилну употребу и одлагање, као и низак ниво јавне свијести о значају правилног управљања хемикалијама ће бити дио предложених мјера предметне стратегије и акционог плана за предвиђени период.

У постојећем законском оквиру из области хемијске безбједности постоји умјерен ниво транспозиције са одредбама SEVESO III директиве (Директива 2012/18/EУ) кроз Закон о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске”, бр. 71/12, 79/15 и 70/20

2020) и Правилником о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12) у надлежности Министарства за просторно уређење и екологију Републике Српске (МПУГЕ Републике Српске). Обавеза израде Плана заштите од удеса одређена је Правилником о мјерама за спречавање удеса и смањење посљедица удеса за живот људи, материјалних добара и животне средине („Службени гласник Републике Српске”, број 32/15) и Правилника о врсти и количини опасних материја, објектима и другим критеријумима за планирање заштите од удеса („Службени гласник Републике Српске”, број 32/15), а надзор над њиховом примјеном врши Републичка управа цивилне заштите.

Правилником о ограничењима и забранама хемикалија („Службени гласник Републике Српске”, број 79/19) азбест и жива и смјесе које садрже одређене количине живе су уврштене на листу ограничења и забране производње, те стављања на тржиште и употребе. Правилник о управљању отпадом који садржи азбест („Службени гласник Републике Српске”, број 47/18), који прописује начин паковања, критеријуме, услове и начин коначног одлагања отпада који садржи азбест и друге мјере за спречавање разношења азбестних влакана и прашине у животну средину усклађиван је са одредбама Директиве Савјета 87/217/ЕЕЗ које уређују поступање са отпадом од азбеста. Тиме је извршена дјелимична транспозиција Регулative о живи (ЕУ) бр. 2017/852 и Директиве Савјета 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукацији загађења животне средине азбестом. Правилником о ограничењима и забранама хемикалија („Службени гласник Републике Српске”, број 79/19) се дјелимично регулише и питање дуготрајних органских загађујућих материја. Правилник о начину и поступку управљања отпадом од дуготрајних органских загађујућих материја („Службени гласник Републике Српске”, број 32/19), који прописује листу POPs материја, начин и поступак за управљање POPs отпадом и граничне вриједности концентрација POPs материја које се односе на одлагање отпада који садржи или је контаминиран POPs материјама, усклађиван је са одредбама Регулative (ЕУ) 2019/1021 Европског парламента и Савјета од 20. јуна 2019. године о дуготрајним органским загађујућим материјама које уређују начин управљања отпадом од дуготрајних органских загађујућих материја. Постоји законски основ за дјелимичну транспозицију Стокхолмске конвенције која ће се извршити израдом подзаконских аката. Први инвентар присуства POPs хемикалија у БиХ које су уређене ЕУ прописима те одредбама Стокхолмске конвенције објављен је у оквиру документа Национални план имплементације Стокхолмске конвенције у Босни и Херцеговини (МСТЕО, 2015).

Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске је надлежно за заштиту радних односа радника и њихова права у свим облицима рада, укључујући и оне који произлазе из Правилника о превентивним мјерама за безбједан и здрав рад при излагању хемијским материјама („Службени гласник Републике Српске”, број 4/20) и

Правилника о превентивним мјерама за безбједан и здрав рад при излагању карциногенима и мутагенима („Службени гласник Републике Српске”, бр. 4/20 и 100/20).

Постојећи Закон о заштити ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/2011) ствара законски основ за транспоновање Регулative о супстанцама које оштећују озонски омотач (Регулатива [ЕУ] бр. 1005/2009 2009), Директиве о ограничавању емисија испарљивих органских једињења (Директива 2004/10/EZ 2004) и Регулative о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (Регулатива 517/14/E3), те Монреалског протокола и Кигали амандмана. Постоје израђени и подзаконски акти, те је транспозиција Монреалског протокола на високом нивоу. Кигали амандман је ратификован у марту 2021. године.

Републичка управа за инспекцијске послове преко инспектора за хемикалије и биоциде у оквиру здравствене инспекције врши надзор над спровођењем Закона о хемикалијама („Службени гласник Републике Српске”, број 21/18) и Закона о биоцидима („Службени гласник Републике Српске”, број 37/09), при чему не постоји званичан систем извјештавања и координације између инспекцијских служби ентитета и Брчко Дистрикта БиХ. Републичка управа за инспекцијске послове не располаже са довољним техничким капацитетима (детаљније препоруке о јачању капацитета су дате у дијелу описа мјера). Према достављеним подацима о раду Републичке здравствене инспекције, најчешће неправилности које су утврђиване приликом вршења инспекцијског надзора у области хемикалија и биоцида су промет и употреба хемикалија/биоцида који нису уписани у Инвентар хемикалија/биоцида, неодговарајуће обиљежавање на паковању хемикалија, неуредно вођење евиденција, безбједносно-технички листови који нису правилно израђени, дистрибуција хемикалија које нису уписане у Инвентар хемикалија, стављање на тржиште хемикалија прије него што се упишу у одговарајућу евиденцију коју води МЗСЗ Републике Српске. Према достављеним подацима за 2019. годину, извршена је укупно 141 контрола од којих је 61, односно 43,3% било неуредних. У 24 случаја су отклоњене неправилности, а изречена је 41 забрана. Достављени су подаци и за 2020. годину, али се они не могу сматрати референтним због смањеног броја контрола због епидемиолошке ситуације.

Иако је Регулатива о класификацији, означавању и паковању супстанци и смјеса – CLP (Регулатива [ЕУ] бр. 1272/2008) дјелимично транспонована, још увијек није именована установа за контролу тровања које би било надлежно за спровођење превентивних мјера и мјера лијечења, нарочито у хитним случајевима, нити званично успостављен *helpdesk* (служба за помоћ). Служба за помоћ треба да представља прву тачку за контакт кад је ријеч о питањима у вези са регистрацијом, евалуацијом, ауторизацијом и ограничавању хемикалија (REACH), о разврставању, означавању и паковању (CLP), те о биоцидним производима (BPR).

У документу „Здравствено стање становништва Републике Српске“, 2018, ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске се не објављују подаци о стопи смртности случајним тровањем и излагањем другим и неозначеним хемикалијама и штетним материјама (према Међународној класификацији болести, шифра х49) (ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске, 2018). Подаци су доступни за категорију „Повреде, тровања и посљедице дјеловања спољних фактора“, С00 – Т98 (према морбидитетној листи [10МКВ]). Наведени подаци су неопходни због праћења и проучавања настанка или околности тровања са циљем њихове превенције, лијечења, едукације стручњака и јачања јавне свијести.

Незнатно је обавјештавање јавности путем медија о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, због заштите здравља људи и животне средине, а нису забиљежене ни невладине организације и удружења потрошача чије су активности усмјерене на подизање јавне свијести о хемијској безбједности. Током 2021. године, ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске у сарадњи са Министарством здравља и социјалне заштите Републике Српске је реализовало пројекат „Експертска мрежа за хемикалије у здравству и јачање свијести о хемикалијама“ (енгл. *Establishing the Chemicals and health network and raising awareness on chemicals*), који је подржала Свјетска здравствена организација, а који је имао за циљ и подизање јавне свијести. Као резултат пројекта објављене су сљедеће брошуре за грађане: *Како идентификовати и смањити изложеност хемикалијама у домаћинству и на радном мјесту, Смјернице о превенцији тровања и Хемијско загађење ваздуха у затвореном простору и ризик за здравље дјеце* (ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске).

Бука

У Републици Српској је веома низак ниво транспозиције правне тековине ЕУ у области буке и не постоји Закон о заштити од буке. Према Акционом плану усклађивања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ за 2022. годину прописано је да ће Правилник о граничним вриједностима интензитета буке, чији је правни основ прописан Законом о заштити животне средине, бити усклађиван са Директивом 2002/49/ЕС Европског парламента и Савјета од 25. јуна 2002. године о процјени и управљању буком у животној средини. Нема законског основа за транспозицију Директиве о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном (Директива 2000/14/EZ).

МПУГЕ Републике Српске је надлежан за контролу буке у складу са Законом о заштити животне средине. Законом о измјенама и допунама закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске”, бр. 71/12, 79/15 и 70/20) настојало се регулисати и област буке тако да се у поглављу II, Заштита елемената животне средине, у члану 15,

наводи да ће се посебним прописом уредити бука као један од елемената животне средине. Међутим, највећи тренутни изазов у области буке је непостојање адекватног законодавног оквира којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини. То укључује и недовољно јасне институционалне надлежности, надзор и контролу над спровођењем прописа у области заштите од буке у животној средини. Законом о измјенама и допунама закона о заштити животне средине постоји основ за доношење Правилника о граничним вриједностима интензитета буке.

Недостатак стратешког планирања у области буке у животној средини у Републици Српској је сљедећи изазов, јер не постоје израђене карте буке које представљају приказ података о постојећем или предвиђеном стању буке помоћу индикатора буке на којем је назначено прекорачење било које релевантне прописане граничне вриједности. Нису израђени акциони планови који би управљали буком у животној средини и њеним штетним ефектима, укључујући смањење буке уколико је то потребно. Нису донесена подзаконска акта која би третирали буку коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору. Ограничавајући фактори за спровођење наведених активности су и недовољни капацитети запослених у области управљања буком.

Законом о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске”, бр. 71/12, 79/15 и 70/20), чланом 115а. предвиђено је успостављање јединственог Информационог система заштите животне средине Републике Српске (Информациони систем) с циљем свеобухватног управљања заштитом животне средине, а због ефикасног идентификовања, класификовања, обраде, праћења и евиденције природних вриједности и управљања животном средином. Управо би наведени Информациони систем могао послужити у рјешавању сљедећег изазова, тј. ниског нивоа јавне свијести о утицају буке на људе и буци у животној средини кроз обавјештавање јавности о нивоима и штетностима буке у животној средини. Информациони систем би поред графичког приказа карата буке и акционих планова садржавао податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва.

Тренутно се у Републици Српској мониторинг буке врши само у склопу захтјева који произлазе из еколошке дозволе за индустријске субјекте и грађевинске радове. Извјештај о резултатима мониторинга достављају се органу надлежном за издавање еколошке дозволе и органу надлежном за вршење инспекцијског надзора. Нормирање интензитета буке (петнаестоминутних еквивалентних нивоа, L_{eq}), врши се у складу са тренутно важећим Правилником о дозвољеним границама интензитета звука и шума („Службени лист СРБиХ”, број 46/89) којим су утврђени највиши допуштени еквивалентни нивои вањске буке према намјени подручја. У Републици Српској одређене надлежности у области буке има и Комунална полиција која је организована у саставу одјељења градске, односно општинске управе и има надлежност вршења надзора над коришћењем музичке опреме у објектима

и ван њих у смислу мјерења нивоа буке, а Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске врши инспекцијски надзор у области буке (саобраћајна, урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција и инспекција рада).

Не постоји студија или научно истраживање о утицају и степену изложености грађана буци у животној средини на подручјима са повећаним нивоима буке за подручје Републике Српске. Не постоје израђене карте буке које представљају приказ података о постојећем или предвиђеном стању буке помоћу индикатора буке, на којем је назначено прекорачење било које релевантне прописане граничне вриједности нити су израђени акциони планови који би управљали буком у животној средини и њеним штетним ефектима, укључујући смањење буке уколико је то потребно. Не постоји студија или научно истраживање о утицају и степену изложености грађана буци у животној средини на подручјима са повећаним нивоима буке за подручје Републике Српске. Не постоје израђене карте буке које представљају приказ података о постојећем или предвиђеном стању буке помоћу индикатора буке, на којем је назначено прекорачење било које релевантне прописане граничне вриједности нити су израђени акциони планови који би управљали буком у животној средини и њеним штетним ефектима, укључујући смањење буке уколико је то потребно.

Према критеријумима Директиве о процјени и управљању буком у животној средини (Директива 2002/49/ЕЗ), карте буке треба израдити за агломерације веће од 100.000 становника. Са *слике 15*, која представља податке о броју становника према попису становништва из 2013. године, видљиво је да овом критеријуму подлијежу Бања Лука и Бијељина.

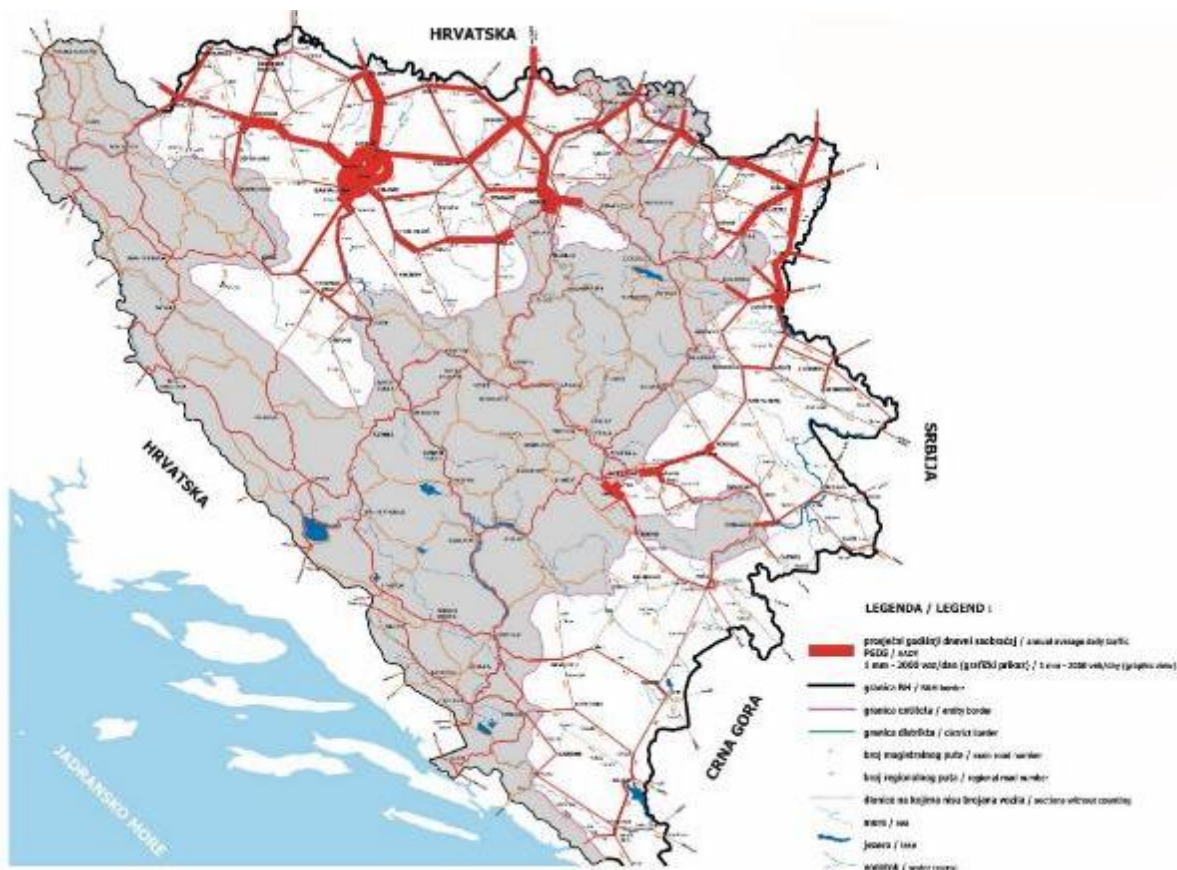

Слика 15: Број становника по ЈЛС у Републици Српској по попису становништва из 2013. године (Агенција за статистику БиХ, 2013)

Према поменутиим критеријумима, карте буке би се требале израдити и за све путеве којима пролази преко три милиона возила годишње, жељезничке пруге са 30 000 пролаза возова годишње, те аеродрома са више од 50.000 операција (слијетања и узлетања).

Према доступним подацима бројања возила у Републици Српској за 2017. годину (ЈУ Путеви Републике Српске, 2017) преко 8.220 возила дневно је саобраћано на неколико саобраћајница (М4 – дионице: Приједор–Козарац, Ивањска–Шарговац, Дервиши – Бања Лука, Теслић (Барићи) – граница Републике Српске (Врела); М14.1 – дионица: Доња Буковица – Вршани, М15 – дионица: Приједор–Тукови, М16 – дионице: Градишка – Нова Топола, Нова Топола – Клашнице, Клашнице–Шарговац, Шарговац – Бања Лука, Бања Лука – Српске Топлице, М17 – дионице: Шешлије–Јоховац, Јоховац–Руданка, Руданка–Добој, Добој – граница Републике Српске (Каруше), и Р480 – дионица: Дервиши–Клашнице). У овој анализи нису узете у обзир саобраћајнице у ужем градском/насељеном језгру. **Слика 16**

илустративно приказује наведене дионице са повећаним саобраћајем возила, а на основу просјечног годишњег дневног саобраћаја – ПГДС.

Слика 16: Карта саобраћајног оптерећења магистралних и регионалних путева Републике Српске 2017. године (ЈУ Путеви Републике Српске, 2017)

Према прикупљеним подацима од Дирекције за цивилно ваздухопловство БиХ, током 2019. године је било 20.900 операција на четири међународна аеродрома у БиХ, а од тога на аеродрому Бања Лука 2.563 или 12,26% (Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ, 2021). За жељезнице се не располаже са подацима о броју пролаза, али се може претпоставити да не подлијежу захтјеву. Важно је напоменути да постоје карте буке за поједине дионице ауто-пута (Vc), али у склопу техничке документације која се односи на заштиту од буке за извођење радова на њима. Дакле, пројекти заштите од буке су саставни дио главних пројеката ауто-путева у Републици Српској, а акустичке баријере су већ изграђене дуж дионица Бања Лука – Добој и Бања Лука – Градишка.

2.1.6 Одрживо управљање ресурсима

Иако је Република Српска богата природним ресурсима, неодрживо управљање може довести до њиховог угрожавања, па и нестанка. С циљем касније идентификације стратешких и тематских циљева, као и одговарајућих мјера, у наставку је описано **полазно стање** у области одрживог управљања ресурсима у Републици Српској.

Шуме и остали шумски производи се убрајају међу најважније природне ресурсе Републике Српске. Укупна површина шума и шумског земљишта у Републици Српској, према подацима Катастра шума и шумског земљишта (ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а. д. Соколац, 2016) износи: 1.314.889,47 ха или 53% укупне површине Републике Српске. У својини Републике Српске налази се 1.011.217,69 ха (76,90%) шума и шумског земљишта, док шуме и шумско земљиште у својини других правних и физичких лица заузимају 303.671,78 ха (23,10%) шумске површине. Дошло је до повећања површина под шумама и шумским земљиштима за период 2008–2016. године (подаци ЈПШ „Шуме Републике Српске“). Површине под високим шумама са природном обновом које су уједно и најквалитетније шуме су се повећале за 29.426,01 ха (Програм достизања неутралности деградације земљишта, Бања Лука, 2018). Шуме у својини других правних и физичких лица су подијељене на 653.008 катастарских честица и у посједу су око 340.000 власника, док је површина узурпираних шума и шумског земљишта 17.554 ха, тј. 1% (Стратегија развоја шумарства Републике Српске 2011–2021, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, 2012). Категорија високих шума у укупном шумском фонду Републике Српске има највеће учешће (644.511 ха или 50,2%), док категорија изданачких шума има учешће 353.454 ха или 27,6%. У оквиру шума у својини Републике Српске заступљене су шуме и шумска земљишта три национална парка (27.059 ха), индустријских плантажа (7.383 ха).

У Републици Српској постоје шуме посебне намјене, у складу са Законом о шумама Републике Српске, око 2% до 3% од укупне површине шума и шумског земљишта (Извор: званичне шумскопривредне основе). Шумама и шумским земљиштем у својини Републике Српске управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Шумама се газдује на основу шумскопривредне основе („Службени гласник Републике Српске”, бр. 75/08, 60/13 и 70/20). Основа се доноси за период од десет година. Шумскопривредне основе (ШПО) за шуме у својини Републике и шуме у својини других правних и физичких лица се израђују према дефинисаној методологији. Иако је сама методологија различита за шуме у својини Републике и шуме у својини других правних и физичких лица, уважава, у довољној мјери, све функције шума, тј. значај и коришћење шума и шумских ресурса. Јавно предузеће шумарства „Шуме Републике Српске“ а. д. Соколац је добило FSC сертификат за газдовање шумама, што значи да се шумом и шумским земљиштем газдује према строгим еколошким, социјалним и економским стандардима. Шумама и шумским земљиштем газдује се у складу са критеријумима и принципима одрживог газдовања. Критеријуми за одрживо газдовање шумом су:

одржавање и побољшање шумских екосистема и њихов допринос глобалном циклусу угљеника; одржавање здравља и виталности шумског екосистема; одржавање и подстицање производних функција шуме; одржавање, чување и побољшање биолошке разноврсности у шумском екосистему; одржавање и побољшање заштитних функција у управљању шумом (посебно земљишта и вода) и одржавање других социјално-економских функција и услова.

Еколошки потенцијали се огледају у великој разноликости станишних услова. Највише шума (око 60% од укупног шумског фонда Републике Српске) се налази у планинској зони (од 1.000 м н. в. до 1.500 м н. в.), нешто мање (око 36% од укупног шумског фонда Републике Српске) их је у брдској зони (од 500 м н. в. до 1.000 м н. в.) а најмање (око 4%) у низијској зони (ниже од 500 м н. в.). Од главних врста шумског дрвећа у зони са надморском висином мањом од 500 м најзаступљеније су шуме храста китњака са око 95% површине, у брдској зони (од 500 до 1.000 м н. в.) шуме букве са 47% површина, а у планинској зони (од 1.000 м н. в. до 1500 м н. в.) шуме букве и јеле са смрчом са 71% површина.

Производни потенцијал шума се не користи само кроз дрвну запремину, већ су од све већег значаја потенцијали за производњу разних плодова, гљива, љековитог биља, дрвеног ћумура и лов, затим у коришћењу тресета, камена, пијеска, шљунка, итд. Процењује се да у шумама Републике Српске расте више од 400 врста љековитих и ароматичних биљака (Стратегија развоја пољопривреде Републике Српске до 2015), као и да у сувом стању има око 1,5 kg/ha квалитетног љековитог биља, ароматичног и јестивог биља око 6 ha шумских плодова, око 500 тона/годишње гљива и друге биљне сировине (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, 2012). Шумарство, дрвни и остали шумски производи су интегрални дио руралне економије и руралног развоја као и основ за повећање запошљавања у сеоским подручјима. Поред пољопривреде и сеоског туризма, они представљају једну од главних могућности за социоекономско унапређење сеоских подручја. Поред тога, шумарство се активно укључује у имплементацију заштићених подручја ЕУ Натура 2000. Шумарство и прерада дрвета вежу за себе око 6,5% (2,6 + 3,9) запосленог становништва Републике Српске и са истим процентом учествују у бруто националном доходу. Чланом 29. Закона о шумама („Службени гласник Републике Српске”, бр. 75/08, 60/13 и 70/20) прописано је да Програм коришћења осталих шумских производа израђује Јавно предузеће шумарства и њиме се утврђују локације, укупне резерве, врста, количина, вријеме и начин коришћења, као и тржишна вриједност производа, односно обим и врста радова на ревитализацији локације, док услове коришћења осталих шумских производа у шумама у својини Републике Српске прописује министар.

Законом о ловству („Службени гласник Републике Српске”, бр. 60/09 и 50/13) прописано је да се дивљач из класе сисара и класе птица, дијели на заштићену и незаштићену дивљач. Заштићена дивљач дијели се на стално заштићену, ловостајем заштићену и привремено заштићену дивљач. У стално заштићену дивљач спадају оне врсте дивљачи које су постале ријетке, због чега их је потребно сачувати од изумирања. Ловостајем су заштићене оне врсте дивљачи које је слободно ловити, али само у одређено вријеме. Дивљач из класе сисара и класе птица која није у категорији стално заштићене дивљачи и ловостајем заштићене дивљачи је у категорији незаштићене дивљачи. Привремена заштита дивљачи одређује се за врсте које су ловостајем заштићене или су у категорији незаштићене дивљачи, у случају значајног смањења њихове бројности и одрживости. Дивљач се, осим степена заштите када је у питању управљање и газдовање ловиштем разврстава на: а) основне врсте дивљачи које се према намјени ловишта првенствено узгајају или се планирају узгајати, или које су актом о установљењу ловишта одређене као основне врсте, и за ове врсте дивљачи утврђује се ловнопривредна површина, бонитет ловишта и капацитет ловишта и б) остале (споредне), врсте дивљачи које стално или повремено насељава ловиште или се уносе непосредно пред лов. У ловиштима су основне сљедеће врсте дивљачи: срна обична, дивља свиња, зец, фазан и дивља патка, у мањем броју ловишта медвјед, дивокоза, велики тетријиб-пијевац, љештарка, пољска и јаребица камењарка, а од миграторних врста: препелица, дивљи голуб, дивља патка и дивља гуска. Законом о ловству („Службени гласник Републике Српске”, бр. 60/09 и 50/13) прописано је да дивљач добро од општег интереса и да ужива посебну бригу и заштиту Републике Српске.

Овдје је важно споменути и Уредбу о строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама („Службени гласник Републике Српске”, број 65/20), којом су утврђене строго заштићене и заштићене дивље врсте. Уредбом је заштићено укупно 1438 врста биљака, животиња и гљива. У прилогу 1, којим су издвојене строго заштићене врсте наведено је 730 врста, од чега су 294 биљне врсте, седам врста гљива, једна врста пијавице, четири врсте пужева, четири врста ракова, 13 врста инсеката, 31 врста риба, девет врста водоземаца, десет врста гмизаваца, 314 врста птица и 43 врсте сисара. У прилогу 2. Уредбе наведено је 708 заштићених врста од чега је 603 биљних врста, 11 врста гљива, један пуж, пет инсеката, 20 врста риба, четири врсте водоземца, десет врста гмизаваца, 30 врста птица и 24 врсте сисара. Као строго заштићене дивље врсте или заштићене дивље врсте су дивље врсте, које су угрожене или могу постати угрожене и које имају посебан значај из генетичког, еколошког, екосистемског, научног, здравственог, економског или другог аспекта. За њих, изузев врста које се штите другим прописима, спроводи се забрана коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити те врсте и њихова станишта, као и предузимање мјера и активности на управљању њиховим популацијама. За бригу о врстама, односно спровођење мјера заштите и управљања спроводе, у оквиру

својих надлежности, задужени су имаоци тих врста, а то могу бити управљачи заштићених подручја, корисници шума и шумског земљишта, корисници ловишта и рибарских подручја.

Основна просторна јединица за одрживо управљање, газдовање и коришћење ловних ресурса је ловиште. У складу са Законом о ловству (ЗОЛ) Влада Републике Српске установила је ловишта по намјени на основу Елабората о установљавању ловишта крајем 2015. године. Влада Републике Српске Одлуком о установљавању ловишта установила је укупно 99 ловишта која обухватају укупну површину од 2.464.176 хектара, а просјечна површина ловишта износи око 24.891 ха. У односу на надморску висину разликују се три врсте ловишта: низијска, брдска и планинска. Према броју најзаступљенија су низијска ловишта, укупно 43, док највећу површину заузимају брдска ловишта (38) укупно 1.147.621 ха, што чини око 47% од укупне површине ловишта у Републици Српској. У односу на намјену, установљене су три врсте ловишта, и то шест посебних ловишта, 15 привредних ловишта и 78 спортско-рекреационих ловишта. Посебна ловишта су установљена у аутохтоном станишту вриједне, ријетке и угрожене врсте дивљачи и која се по значају станишта и врстама дивљачи издвајају од других ловних подручја, дајући шансу развоју како ловне, тако и туристичке дјелатности у Републици Српској. Корисници посебних ловишта одређују се одлуком.

Према броју и површини доминантна су спортско-рекреациона ловишта. Она обухватају површину од 2.171.707 ха, што чини 88,1% од укупне површине ловишта у Републици Српској (Елаборат о установљавању ловишта). Спортско-рекреациона ловишта су установљена на подручјима која по условима станишта и врстама дивљачи омогућавају лов дивљачи првенствено због задовољавања спортских потреба домаћих ловаца. Ова ловишта у односу на друга су приоритетно установљена на подручју ЈЛС гдје традиционално постоје јака ловачка удружења. Број ловаца је 21.204, тако да по једном ловцу просјечно долази 129,11 ха површине ловишта (Републички завод за статистику Републике Српске). Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде дало је спортско-рекреациона ловишта на коришћење у складу са законским одредбама путем јавног конкурса на период од десет година.

Привредна ловишта су установљена на подручјима која по условима станишта и врстама дивљачи омогућавају интензивно привређивање у ловству јер је Законом о ловству предвиђено да се планирани одстрел дивљачи у овим ловиштима може дати под концесију. Привредна ловишта су установљена на површини од 187.490 ха или 7,6% од укупне површине свих ловишта и посебна ловишта су установљена на површини 104.979 ха или 4,3% од укупне површине ловишта у Републици Српској.

У ловиштима Републике Српске постоје повољни услови за узгој и коришћење великог броја разноврсних, економски највреднијих и заштићених врста дивљачи, гдје су присутна

сва три велика предатора: медвјед, вук и рис. Дивљач представља значајан, али не и велики привредни потенцијал, али је много значајнија као најбољи индикатор квалитета животне средине.

Врсте за које је ЗОЛ одређена стална заштита, забрањено је ловити. То су: видра, рис, вјеверица, дабар, кока великог тетријеба, мали тетријеб и његова кока, кока љештарка, чапље (осим сиве чапље), роде, лабудови, супови-лешинари, орлови, шкањци, еје, луње, соколови, несити, сиви ждрал, друпље, лиске (осим црне лиске), жаларке, прутке, муљаче, вивак позвиздач, поморници, галебови, чигре, сове, ронци, гњурци, пљенори, галица чолица и галица црвенокљуна.

Осим за које врсте је Закон о ловству („Службени гласник Републике Српске”, бр. 60/09 и 50/13) прописао степен заштите, забрањен је лов птица и сисара корисних за пољопривреду и шумарство, тачније 133 врсте су наредбом коју је донио министар пољопривреде, шумарства и водопривреде на овај начин трајно заштићене. Такође је забрањено уништавање, хватање и присвајање младунчади и јаја, оштећивање и уништавање гнијезда, легла и јаја заштићене и незаштићене дивљачи, забрањено је тровање дивљачи и да се ловљењем или на други начин угрози опстанак било које врсте дивљачи у природи.

Ловостајем заштићене врсте су врсте које је забрањено ловити у одређеном периоду године, а што је прописано Наредбом о времену лова ловостајем заштићених врста које је донио министар пољопривреде, шумарства и водопривреде. У овој наредби наведен је дан и мјесец од када до када је дозвољено ловити сваку ловостајем заштићену врсту појединачно.

Ловостајем су заштићене сљедеће врсте дивљачи: обични јелен, јелен лопатар, срна, дивокоза, муфлон, мрки медвјед, зец, пух, нутрија, велики тетријеб – мужјак, препелица, јаребица камењарка, јаребица пољска, љештарка – мужјак, шљуке, дивљи голубови, грлица, фазан и женка, дивља патка глувара, крџа и гугутка, дивља гуска и црна лиска. Одређене врсте незаштићене дивљачи, иако су у категорији незаштићених врста, забрањено је ловити и узнемиравати у току бременитости и одгоја младунчади. Од незаштићених врста дивљачи лови се најчешће дивља свиња, вук, шакал, дивља мачка, куне, јазавац и твор, односно предатори који се хране трајно заштићеним и основним врстама дивљачи, али и другим животињама.

Република Српска има веома повољне географске, хидролошке, климатске, тј. уопште еколошке услове за развој рибарства, који се огледају у расположивости водних ресурса (14.500 km ријека и њихових притока), брдско-планинском карактеру ријека, физичко-хемијским својствима воде и ниском степену загађености воде.

У складу са Законом о рибарству („Службени гласник Републике Српске”, број 72/12) према намјени рибарска подручја и риболовне зоне могу бити за привредни, спортски и привредно-спортски риболов, па тако и имамо ове три врсте риболова.

Привредни риболов у Републици Српској може се обављати само на риболовној води ријеке Саве која је истовремено и граница Босне и Херцеговине са Републиком Србијом и Републиком Хрватском.

Спортски риболов је риболов уз употребу удичарских алата и опреме за риболов ради спорта или рекреације. Риболовне воде на територији Републике Српске подијељене су на риболовне зоне. Риболовна зона обухвата све риболовне воде у административним границама локалне самоуправе и има укупно 53 риболовне зоне које уступљене путем Уговора на коришћење организацијама спортских риболоваца и двије зоне које се налазе у склопу националних паркова којима управљају они. Корисници риболовних зона плаћају накнаду за њихово коришћење, а висина накнаде износи 10% од сваке продате дозволе за спортски и привредни риболов и уплаћује се у Буџет Републике Српске.

Четири риболовне воде (Рибник, Сана, Јањ и Плива) су дате на коришћење у складу са Законом о концесијама и корисник накнаду плаћа у складу са њим.

Земљиште Републике Српске се у највећем обиму користи за пољопривреду и за шумарство, али и за грађење и експлоатацију минералних сировина, као и друге намјене (водене површине, спортско-рекреациони терени, мочваре, голети и др.). Према подацима Републичког завода за статистику (Републички завод за статистику Републике Српске), укупна површина *пољопривредног земљишта* у Републици Српској у 2018. години је износила 971.000 ха (25,80% од укупне територије), од чега обрадиве површине заузимају 792.000 ха (82% укупног пољопривредног земљишта). Од укупно обрадивих површина, под ораницама и баштама се налази 576.000 ха, воћњацима 46.000 ха, виноградима 1.000 ха и ливадама 169.000 ха. Пашњаци заузимају површину 178.000 ха, баре и трстици 1000 ха. Република Српска располаже са 0,86 ха пољопривредног земљишта по становнику, од чега је 0,69 ха обрадивог пољопривредног земљишта (оранице, баште, воћњаци, виногради, ливаде) по становнику. Ситуација на терену је да се од расположивог земљишта годинама уназад обрађује само око 0,2 ха по становнику. Повећана је површина обрађеног земљишта у 2019. и 2020. години.

Експлоатација минералних сировина у Републици Српској је веома заступљена. Тренутно је активно шест рудника средње великих капацитета (према врсти сировине и начину експлоатације) и то различитих минералних сировина: три рудника угља (Угљевик, Гацко и Станари), са капацитетима од један и по до два милиона тона угља, који су значајан дио електроенергетског сектора кроз рад три термоелектране; затим рудник жељезне руде „ArtcelorMittal Приједор“ рудници, рудник олова и цинка Сасе – Сребреница (сада „Gross“

д. о. о.), рудник боксита Милићи („Боксит“ а. д. Милићи). Поред тога, 72 додијелене концесије на експлоатацију грађевинског техничког и украсног камена, шљунка и пијеска), неколико десетина лежишта подземних минералних, термоминералних и питких вода, потенцијалних лежишта антимона, нових лежишта олова и цинка, барита, атрактивних неметаличних минералних сировина и др.

Само током 2018/2019. године су регистрована 192 правна субјекта за области „вађење руде и камена“.

Минерални потенцијали у смислу неметаличних минералних сировина и подземних термалних и термоминералних потенцијала су реални. Постојање минералних сировина за производњу цемента, керамике, опекарских производа, разних неметала за пунила, даљи развој и отварање бањског и рекреативног туризма на бази подземних водених ресурса и сл. указују на потребу израде једног јасног „пресека“ с чиме располажемо, шта је тренутно употребљиво, колика средства су потребна за реализацију и што је најважније, шта би се њиховим коришћењем добило.

Најраширеније коришћење неметала код нас је као технички грађевински камен, а за то се користе: кречњак, доломит, бигар, мермер, дијабаз, габро, серпентинити, серпентинисани перидотити, шљунак, пијесак, затим каолин, керамичке глине, гипс, бентонит, кварцни пијесак, креда, зеолитисани туф.

Каолин се експлоатише на лежишту Башића Баре код Кобаша, а уз њега се експлоатишу и фелдспати. Велико лежиште каолина код Братунца (Смољаве, Борићи, Загони) сада није у експлоатацији, а раније је ту радила фабрика за прераду каолина.

На подручју Мркоњић Град – Шипово налази се неколико истражених лежишта бентонита. Бентонит се из лежишта Соколац прерађује и пакује у оближњем индустријском постројењу. Бентонит је истраживан у лежишту мрког угља Љешљани и у Станарском угљеном басену и утврђене су значајне резерве.

У лежишту Петковци (Нови Град) утврђене су велике количине квалитетног гипса који се може користити у цементној индустрији. У лежиштима гипса Дочићи и гипс-анхидрита Орловача утврђене су значајне количине гипса.

На подручју Зворника експлоатишу се три лежишта квалитетног кварцног пијеска еоценске старости: Бусија, Бијела Стијена и Мали Дебељак. Истражено је лежиште Мартинац код Српца, а постоји значајан број лежишта која нису довољно истражена.

Ватросталне и опекарске глине су доста истраживане и експлоатисане, радило је неколико циглана, али су престале са радом. У експлоатацији су лежишта Црна долина (код Приједора) и Обријеж (код Бијељине).

Поред туфова у прњаворском басену, у околини Шњеготине (Новаковићи) утврђене су билансне резерве зеолитисаног туфа.

Око 65 магнезитских жица дјелимично је истражено у ултрамафитском масиву у подручју Шњеготине и Врбање. На подручју Љубића је истражено преко 45 магнезитских жица високог квалитета. Код Теслића и Рудог магнезит је истраживан и експлоатисан.

У металогенетском појасу Благај – Љубија – Бронзани Мајдан нађене су скоро мономинералне баритне жице. Баритно-флуоритно лежиште Жуне у прошлом вијеку је експлоатисано.

Лежиште талкита код Петрова (Мушићи, Жарковац) је детаљно истраживано и сматра се јако перспективним.

У Републици Српској постоје бројни **изазови** у области одрживог управљања ресурсима који се могу груписати према сљедећим подтематским цјелинама: а) шуме, б) љековито, јестиво, и ароматично биље и други остали шумски производи в) ловна дивљач, г) рибљи фонд, д) земљиште, ђ) минерални ресурси.

Шуме

Законска регулатива Републике Српске из области шумарства треба бити иновирана и усклађена са правним прописима Европске уније, укључујући и нову ЕУ стратегију за шуме до 2030. То такође подразумијева израду и усвајање нове стратегије којом би се шумама управљало на одржив начин. Шумарски програм треба бити израђен и усвојен.

Најчешћи је скупинасти и скупинасто-преборни систем газдовања шумама у својини Републике Српске.

На основу података важећих ШПО за шуме у својини Републике Српске може се констатовати:

- код високих шума са природном обновом свеукупна дрвна залиха у просјеку износи 327 m³/ha (четинари: лишћари = 42,9% : 57,1%).
- високе деградирание шуме захватају површину од 23.111 ha, са дрвном залихом од 211 m³/ha и запреминским прирастом од 4,6 m³/ha годишње. Већина ових шума настала је негативним антропогеним утицајем, а мјестимично негативним дјеловањем биотичких и абиотичких фактора. Мелиорације високих деградираних шума подразумијевале су углавном пошумљавања односно директну конверзију састојина са остварењем плана 20 до 30%.
- просјечна дрвна залиха шумских култура износи 105 m³/ha, а текући запремински прираст износи у просјеку 6,9 m³/ha.

- неспровођењем мјера његе у виду прореда годишње остаје неискоришћена знатна дрвна маса. Чињеница је да се вјештачки подигнуте састојине недовољно његују, а један од основних разлога су слаби тренутни економски ефекти. Културе четинара су у прошлости подизане на стаништима веома различитих производних особина, са различитим врстама дрвећа, разним техникама садње и са различитом густином. Већина ових шума је узгојно запуштена, превелика густина у појединим случајевима довела је до редукције круна, заостајања у развоју и великог степена виткости стабала, смањена је виталност и стабилност састојина, честе су извале, сњеголоми, вјетроломи, напади инсеката обољења и др.
- у изданацким шумама највише су спровођене мјере директне конверзије са пошумљавањем након чистих сјеча. Та пошумљавања унутар категорије изданацких шума су захватала до 50% планираних површина.
- посебан проблем шумарства представља крш (174.662 ha). Само мјестимично је успјешно вршено пошумљавање црним бором, а због отежаних услова привређивања данас су велике површине препуштене спонтаном развоју и њих обраста аутохтона углавном лишћарска вегетација. Опасност за газдовање новооснованим културама представљају пожари. У циљу развоја шумарства на подручју крша, као и побољшања стања шумског фонда основана је при ЈПШ „Шуме Републике Српске“ посебна организациона јединица – „Центар за газдовање кршем“. Рад овог центра се заснива првенствено на подизању нових култура и максималној заштити шумског фонда на кршу. Највеће површине подручја крша 144.061 ha или око 83% опадају на површине подесне за пошумљавање и газдовање. Економски вриједних шума на подручју крша има веома мало (око 22.000 ha) нарочито високих приступачних шума (свега 3.617 ha). Опасност за газдовање новооснованим културама представљају пожари. Неопходно је интензивисати пошумљавање крша у складу са LDN, ради стабилности екосистема и смањења ризика од климатских промјена.
- значајан проблем за шумарство Републике Српске представљају миниране шуме и шумска земљишта. Према подацима *Corine* програма процјењује се да је чак око 10% укупног шумског фонда Републике минирано.

За период 2008–2016. године дошло је до повећања површина под изданацким шумама за 40.756,99 ha (Програм достизања неутралности деградације земљишта, Бања Лука, 2018). Потребно је повећати у знатној мјери проценат високих шума у односу на изданацке шуме и девастиране површине (пошумљавањем).

За интегралну заштиту шума, од кључног је значаја стални мониторинг виталности шума, с посебним освртом на природне и антропогено изазване утицаје. За заштиту и побољшање

здравственог стања и виталности шума, неопходан је систем координисаних мјера заштите. Међутим, спровођење мониторинга није на потпуно задовољавајућем нивоу – сада се ради мониторинг за ниво један (први ниво), а требало би и за ниво два (други ниво).

У Републици Српској је забиљежено неколико масовних појава поткорњака, појава губара и низ других штета изазваних инсектима. Штете које изазивају патогени организми, као што су микрогљиве, су још теже за идентификацију, па често остају потпуно непримијећене и незабиљежене. Појединачно или заједно инсекти и гљиве као резултат свога дјеловања имају за посљедицу појаву сушења и пропадања појединачних стабала или читавих комплекса шума. У 2020. години су инсекти и биљне болести направили штете на укупно 209.000 хиљада m^3 дрвних залиха (Производно-финансијски план ЈП „Шуме Републике Српске“ за 2020. годину). Још нису идентификоване просторне цјелине гдје су највеће штете.

Иако у Републици Српској постоје шуме посебне намјене, њихово учешће (%) није на задовољавајућем нивоу. Шуме тренутно највише угрожавају климатске промјене са повећаним ризицима суша, пожара и биотских штеточина, и то ће се наставити у будућности. Законом о шумама Републике Српске климатске промјене нису препознате као активности од значаја за планирање, управљање и коришћење шумских ресурса, мада један број подзаконских аката кроз опис активности у области шумарства директно или индиректно узима у обзир значај климатских промјена („Службени гласник Републике Српске”, бр. 52/09 и 43/11), Правилник о евиденцијама извршених радова на заштити, шумскоузгојним радовима, гајењу и коришћењу (сјечи) шума („Службени гласник Републике Српске”, бр. 47/09 и 106/15), Правилник о начину праћења здравственог стања шума („Службени гласник Републике Српске”, број 12/15).

У периоду 2008–2019. шумским пожарима је захваћено око 7.000 ха, те оштећено 1.188.000 m^3 , и тиме причињена материјална штета од око 1.800.000 КМ. Посљедице дјеловања пожара су видљиве дужи низ година, а огледају се у деградацији шумског екосистема, умањењу биолошке разноврсности, оштећења заштићених подручја, појава клизишта, деградације земљишта, промјена микроклиматских услова и водног режима. 2019. године на подручју Републике Српске идентификовано је 324 шумска пожара (Производно-финансијски планови ЈП „Шуме Републике Српске“). У 2016. години регистровано је 312 шумских пожара, што је мање у односу на претходну годину, опожарена површина шума и шумских земљишта је 4.102,00 ха, оштећена – изгорјела дрвна маса 2.835,00 m^3 , а изгорјело је и оштећено 80.470 комада шумских садница.

Шуме Републике Српске нису довољно проходне за брзи приступ пожаришту, шумска газдинства и власници шума у приватној својини, нису у довољној мјери опремљени, како за осматрање и рано уочавање пожара, тако ни за брзи приступ и гашење пожара. Санација

опожарених површина се не спроводи у предвиђеном року, који је, према законској регулативи, износио двије године.

Присутне су илегалне активности у сектору шумарства: бесправне (илегалне) сјече стабала, изазивање пожара, оштећење шумских стабала, крађа и илегални промет шумских дрвних сортимената (ШДС) са стоваришта, узурпација шума и шумског земљишта, сјеча стабала у приватним напуштеним шумама, бесправно коришћење шумских ресурса, изворишта и водних токова.

Љековито, јестиво, и ароматично биље и други остали шумски производи

У Републици Српској постоје значајни потенцијали осталих шумских производа који се још увијек недовољно користе и не постижу се задовољавајући економски ефекти. Неконтролисано сакупљање осталих шумских производа негативно утиче на биолошку одрживост и квалитет осталих шумских производа (ОШП). Област коришћења осталих производа регулисана је Законом о шумама и Правилником о условима и начину сакупљања осталих шумских производа. ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а. д. Соколац израђује програм на основу којег се сваке године расписује јавни позив за сакупљање осталих шумских производа. Јавно предузеће за текућу годину расписује квоте за сакупљаче и склапа уговоре на годишњем нивоу. Корисник шума и шумског земљишта води регистар комерцијалних сакупљача, док су комерцијални сакупљачи дужни да издају идентификационе картице за ангажоване сакупљаче, као и да достављају листу ангажованих сакупљача са доказом да је он прошао обуку за сакупљаче. У оквиру Извјештаја о извршењу производно-финансијског плана Јавно предузеће доставља и извјештај о коришћењу осталих шумских производа. Завод за образовање одраслих донио је Програм оспособљавања сакупљача самониклог љековитог биља, шумских плодова и гљива („Службени гласник Републике Српске”, број 54/13) на основу којег, путем плана образовања одраслих у Републици Српској, установе за образовање врше оспособљавање за сакупљаче осталих шумских производа. Још увијек не постоји систем сертификације сакупљача и извозника у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа. Љековито, јестиво и ароматично биље и други остали шумски производи се експлоатишу без довољних сазнања о њиховом стању, расположивости, угрожениости и статусу заштићености врста (кључних страна у ланцу брања, откупа и продаје). Не поштују се у довољној мјери планом предвиђене количине за сакупљање осталих шумских производа. Чланом 29. Закона о шумама прописано је сљедеће: (1) Програм коришћења осталих шумских производа израђује Јавно предузеће шумарства. (2) Програмом коришћења осталих шумских производа утврђују се локације, укупне резерве, врста, количина, вријеме и начин коришћења, као и тржишна вриједност производа, односно обим и врста радова на ревитализацији локације. (3) Услове коришћења осталих шумских производа у шумама у својини Републике Српске прописује

министар. Дакле, ЈПШ израђује програм на основу којег се сваке године расписује јавни позив за сакупљање осталих шумских производа.

Ловна дивљач

Прописи о ловству нису у потпуности усклађени са ЕУ директивама и са међународним обавезама из области ловства и биолошке разноврсности: Бернском конвенцијом, CITES конвенцијом, Директивом о очувању природних станишта и дивље фауне и флоре и Директивом о очувању дивљих птица, те је неопходно урадити усклађивање законске регулативе о ловству са правном тековином ЕУ.

Један од инфраструктурних објеката у ловиштима су изграђене саобраћајнице које имају негативан ефекат на станишта дивљачи, јер су у одређеној мјери фрагментирана, што отежава комуникацију дивљачи између појединих подручја. Пuteви и пратећи објекти представљају препреке за кретање дивљачи, а њихова изградња у знатној мјери може измијенити њихово станиште и животне навике. У случају фрагментације станишта може да дође до изолације појединих дијелова популације, а самим тим и до прекида протока гена, што је чини осјетљивом на промјене у станишту. Негативан утицај саобраћајница манифестује се и у виду: директног губитка станишта и популације, деградације квалитета станишта, непосредног страдања дивљачи при покушајима преласка пута, ризика од судара возила са дивљачи, губитака у квалитету популације због испресијецаности станишта, нарушавања мира у станишту и повећане емисије угљен-диоксида у ваздуху. На основу расположивих података, губици у популацијама дивљачи због саобраћаја су евидентни, али нису пријетња за опстанак дивљачи у ловиштима Републике Српске. Међутим, може се очекивати да они у наредном периоду буду много већи, јер ће се обим и интензитет путничког саобраћаја у стаништима дивљачи повећавати из године у годину (нпр. изградња коридора Vc и брзих цеста E-661, E-762).

Управљање заштићеним врстама дивљачи у Републици Српској је на задовољавајућем нивоу (вук, медвјед, рис, тетријаб и др.). У завршној фази је успостављање информационог система у ловству у Републици Српској, што ће бити први такав информациони систем у региону. Програм развоја ловства Републике Српске важио је до 2020. године. Ловне основе се усклађују са Програмом развоја ловства Републике Српске.

Повећан број предаторских врста, што је посљедица слабе заинтересованости корисника ловишта и њихових чланова за лов ових врста дивљачи. Један од разлога је и непостојање откупа крзна предатора (лисице, куне и др.), као што је био случај прије 1991. године.

Појава криволава је такође један од изазова, који се треба споменути овдје.

Рибљи фонд

Законска регулатива из области рибарства још увијек није усклађена са правном тековином ЕУ. Закон о концесијама омогућава само привредним друштвима да буду концесионари, док је организацијама спортских риболоваца, односно удружењима грађана ускраћена ова могућност, што их ставља у неравноправан положај. И поред постојања важећих прописа, као што је Уредба о строго заштићеним и заштићеним врстама („Службени гласник Републике Српске”, број 65/20), нису у довољној мјери заштићене ријетке, угрожене и ендемске врсте риба.

Испуштање непречишћених индустријских, канализационих и других отпадних вода директно у ријеке и потоке, илегална и прекомјерна експлоатација материјала из водотока и језера, бесправан улов рибе (подводна пушка, улов рибе испод минимално дозвољених величина и максимално дозвољеног дневног улова), испуштање вода из природних и вјештачких језера и других акумулација, преграђивање водотока, сјеча шуме у близини изворишта и извлачење трупаца коритом потока и ријека, изградња објеката за узгој рибе, као и обављање других дјелатности на водном добру које угрожавају живот риба.

Иако су прописане форме прикупљања података у риболову од стране риболоваца, поједини корисници риболовних зона још увијек користе своје интерне обрасце за прикупљање података, док поједини и не прикупљају податке од риболоваца, тако да постојећа евиденција у рибарству Републике Српске не осликава право стање улова рибе од стране спортских риболоваца, а привредни риболов се обавља на илегалан, неконтролисан и непрописан начин. Риболовци не воде ажурну евиденцију, што је и показатељ недостатка риболовачке етике и свијести о потенцијалима у рибарству, односно риболовном и рекреативном туризму.

Закон прописује чување рибљег фонда у риболовним водама, тј. да сви корисници риболовних зона треба да имају организовану рибочуварску службу. Међутим, и поред тога још увијек није на прописан начин, организована рибочуварска служба, па је присутна појава криволова, прекомјерног излова појединих врста рибе, употреба недозвољене опреме, алата и мамаца за риболов и слично.

Република Српска још није успоставила информациони систем о рибарству. У оквиру Заједничке рибарске политике ЕУ, државе чланице су у обавези да прикупљају биолошке, еколошке, техничке и социоекономске податке, потребне за управљање рибарством, управљају тим подацима и учине их доступним крајњим корисницима (*Article 25, Regulation (EU) 1380/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013*). Правила о прикупљању и употреби ових података на нивоу Европске уније прописана су Регулацивом [ЕУ] бр. 2017/1004.

Земљиште

Бројни су закони у Републици Српској који прописују заштиту земљишта (Закон о пољопривредном земљишту, Закон о шумама, Закон о заштити животне средине и др.). Међутим, и поред тога заштита земљишта није на задовољавајућем нивоу.

На основу података из стратешко-планског документа „Основа заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта Републике Српске као компоненте процеса планирања коришћења земљишта, 2009“ (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и ЈУ ПИРС, 2009), у периоду 2002–2007. године дошло је до повећања непољопривредних површина за 180.802 хектара, односно за 8%. Од укупне површине под пашњацима око 3,3% је прешло у категорију запуштених пашњака, а око 33.000 хектара је прешло у непољопривредно земљиште. Примјетно је значајно повећање непољопривредних површина и површина које се не обрађују, али најчешће се ту ради о жбунастој вегетацији, сукцесији, закоровљавању необрађеног земљишта, што се може сматрати деградацијом земљишта, јер није искоришћен његов природни производни потенцијал.

Земљиште у Републици Српској је угрожено различитим видовима деградације, од инфекције, контаминације земљишта тешким металима и другим загађивачима, деградације земљишта у ужем смислу до деструкције или физичког уништења као најтежег вида деградације земљишта, узрокованог површинским коповима (угља, руда гвожђа и боксита) и депонијама јаловине и пепела (Гацко, Угљевик, Станари, Приједор, Милићи, итд.), изградњом насеља, водних акумулација, саобраћајница (путеви, пруге), фабрика, бензинских пумпи, голом сјечом шуме, уз појаву ерозије и клизишта, депонијама индустријског, медицинског и комуналног отпада и др. (Марковић, Лукач 2009). Ерозија земљишта услјед нагиба терена, гдје 23% територије има нагиб од 10 до 20 степени, а скоро 5% територије лежи на падинама са нагибом већим од 50 степени. Ерозија је један од важних проблема деградације земљишта, како у сјеверном дијелу гдје је најинтензивнија пољопривредна производња, тако и на подручју Херцеговине, гдје доминирају плитка кречњачко-доломитна, дјелимично обрасла земљишта, чији губитак има велике посљедице на биодиверзитет, али и квалитет живота руралног становништва. Чести пожари на овом подручју додатно интензивирају процесе ерозије ионако плитких земљишта, што у коначном доприноси стварању голети. Проблем ерозије земљишта као трајног губитка пољопривредног земљишта може се посматрати са водопривредног и еколошког аспекта.

Водопривредни аспект ерозије земљишта је много познатији. Везан је за транспорт наноса у ријечним токовима, односно за проблем акумулације материјала, јер ерозивни процес превазилази транспортну снагу водотока услјед чега долази до водопривредних објеката од којих су акумулације најугроженије. Међутим, еколошки аспект проблематике ерозије земљишта и одношења продукта ерозивног рада мање је познат. Ерозија земљишта има

нову „димензију“, јер ерозивни материјал земљишта које се користи за пољопривредну производњу најчешће садржи одређене количине материја (нитрата, фосфата, пестицида) које, када се премјесте на друго подручје, представљају опасне и штетне материје. Уношењем у водотоке постојећи нитрати, фосфати, пестициди и сл. смањују употребну вриједност воде у конвенционалне сврхе, а у водотоцима условљавају промјене биолошке равнотеже. Суша, услјед климатских промјена, представља такође један од узрока деградације земљишта.

Неконтролисано и нерационално примјеном пестицида и ђубрива (минералних и органских) долази до контаминације земљишта, а преко земљишта и површинских и подземних вода, те угрожавања ових ресурса, као и биодиверзитета (животне средине у цјелини).

Миниране површине су такође један од значајних проблема деградације земљишта, односно могућности његове употребе. Процјењује се да у Републици Српској има око 199,59 km² сумњивих минираних површина, што чини 0,8% њене укупне територије „Извјештај о противминском дјеловању за 2019. годину“ (Центар за уклањање мина у БиХ, 2019).

Проблем миграције становништва и из руралних подручја и уопште, веома је изражен, са трендом даљег пораста, како се наводи у „Програму достизања неутралности деградације земљишта у Републици Српској, 2018“ (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, 2018). Ова појава је такође један од разлога ниског степена коришћења овог природног ресурса, са тенденцијом даљег смањења. Рурална подручја заузимају велики дио Републике Српске, али услјед интензивног процеса расељавања становништва у протеклих 30 година, дошло је до запуштања великих површина пољопривредног земљишта које је због необрађивања обрастало жбунастом и дрвенастом вегетацијом, чиме је повећана површина под шумама.

Земљиште се деградира и у процесима експлоатације минералних сировина (рудници, термоелектране и сл.). Највећи проблем на који посебно треба указати заправо представља убрзана и агресивна урбанизација сјеверних дијелова Републике Српске, услјед унутрашњих миграција становника који се интензивно досељавају у веће градове, а напуштају села. Оваква кретања доводе до појаве претварања великих површина обрадивог пољопривредног земљишта у грађевинско, а оно што је нарочито значајно истаћи јесте да је процес претварања пољопривредног земљишта у грађевинско неповратан и коначан. У том случају нема могућности да се одређеним мјерама земљиште рекултивише и врати у првобитну функцију.

Идентификована су три жаришта деградације земљишта, која траже хитне мјере дјеловања. То су подручја Семберије и Лијевча Поља на сјеверу Републике Српске и

Херцеговине на југу (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, 2018). Није случајно да су двије од три кључне тачке идентификоване на сјеверу, чиме је потврђено да је сјевер Републике Српске најоптерећенији трајним губитком пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе. „Дивља градња“ је додатни притисак на земљиште као ресурс у Републици Српској.

Рјешење је препознато у спровођењу поступака и мјера које ће довести до неутралности деградације земљишта (LDN), која је дефинисана као стање у којем квалитет и квантитет земљишних ресурса неопходан за одржавање функција екосистема и обезбјеђивање производње хране, треба да остане стабилан или побољшан у оквиру одређених просторних и временских услова. Ово конкретно подразумијева да у случајевима гдје није могуће привођење пољопривредног земљишта првобитној намјени (јер је оно трајно промијењено у грађевинско), а услијед његовог губитка за пољопривредну производњу, треба извршити ремедијацију и рекултивацију „других земљишта“ на подручју те ЈЛС, како би у коначном површина и квалитет обрадивог пољопривредног земљишта остала непромијењена. LDN концепт још увијек није у довољној мјери унесен у законе и подзаконска акта који се односе на земљиште.

У Републици Српској још увијек није успостављен земљишни информациони систем (ЗИС), у иницијалној је фази, није успостављен систем трајног мониторинга земљишта са квалитетним, оперативним и уређеним базама података, постоји проблем недовољне имплементације законских одредаба, није довољно развијена међуинституционална сарадња у размјени постојећих база података, не постоје стратешки документи у области одрживог управљања земљиштем – Стратегија одрживог управљања земљиштем Републике Српске.

Јавна свијест и улога образовања у вези са значајем земљишта као необновљивог природног ресурса, за деградацију земљишта и потребне мјере заштите земљишта од деградације, још увијек нису на задовољавајућем нивоу.

Минерални ресурси

Успостављен је свеобухватан оквир за експлоатацију и коришћење минералних сировина. Законски и подзаконски прописи према којима се уређује управљање минералним сировинама, усаглашени су у довољној мјери.

Република Српска за сада нема донесене стратегије одрживог управљања минералним ресурсима. На већини лежишта минералних сировина постоје закључени уговори о концесији за експлоатацију. У току је израда Стратегије управљања минералним сировинама Републике Српске до 2031. године.

Према Закону о рударству Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 62/18), члан 79, концесионар је дужан да у току и по завршетку извођења радова на експлоатацији минералне сировине, а најкасније у року од годину дана од дана завршетка радова на површинама на којима су рударски радови завршени, приведе земљиште на експлоатационом пољу првобитној или другој намјени, у складу са пројектом рекултивације који је саставни дио одобреног главног или допунског рударског пројекта. Међутим, реално стање је да на простору Републике Српске постоји значајан број рудника у којима је експлоатација завршена, а површине нису саниране и рекултивисане. У Извјештају о стању животне средине (2012) се наводи да многи рудници метала нису адекватно затворени, па је потребан попис инвентара напуштених рудника метала како би се дефинисала жаришта, опасности за животну средину и ризици, као и сет приоритета за санацију.

Члан 76. став 1. истог закона гласи: „Напуштени рудници и рударски објекти су објекти који су настали услед непрописног обустављања рударских радова и напуштања рударских објеката, без примијењених техничких и технолошких поступака санације и рекултивације, а за који није познат или више не постоји носилац одобрења за експлоатацију...” И ти бројни напуштени рудници и други копови су нерекултивисани, а ту се као проблем јавља недефинисаност сљедника имовине рудника или копа, јер предузећа која су управљала рудницима више не постоје.

2.1.7 Управљање животном средином

Када је ријеч о управљању животном средином у Републици Српској, урађена је анализа **полазног стања и кључних изазова** груписана према сљедећим подтематским областима: а) усклађивање законодавства с правном тековином ЕУ у области животне средине, б) координација и капацитети између институција, в) учешће јавности, г) мониторинг и извјештавање, д) интеграција захтјева животне средине и секторске политике, њ) економски инструменти заштите животне средине, е) образовни систем, истраживања и иновације, и ж) интеграција стандарда и принципа равноправности полова, друштвене једнакости и питања сиромаштва.

Усклађивање законодавства с правном тековином ЕУ у области животне средине

У Републици Српској је у претходном периоду значајно унапређен правни оквир којим се регулишу хоризонтална питања заштите животне средине. Ипак, потребно је и даље радити на рјешавању проблема идентификованих у анализи полазног стања и кључних изазова. Кључни изазови повезани са легислативом у области животне средине односе се на два аспекта. Први аспект обухвата: **неусклађеност правног оквира у области управљања животном средином** (у односу на међународне обавезе и унутар БиХ) и **недостатак и/или неадекватност регулативе**. Основа за наведене изазове је у томе да су све ЕУ директиве у области хоризонталног законодавства дјелимично транспоноване у Републици Српској. Иако је за пет директива процијењен висок степен транспозиције, за четири директиве процијењен је нижи степен транспозиције, те постоји потреба за побољшањима.

Пет директива за које је процијењен дјелимичан – висок степен транспозиције:

- **Директива о стратешкој процјени утицаја на животну средину (2001/42/ЕЗ) (СПУЖС)** – постигнута је готово потпуна усклађеност законодавства Републике Српске са Директивом СПУЖС, посебно захваљујући Закону о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине из 2020. године.
- **Директива 2003/35/ЕЗ о обезбјеђивању учешћа јавности у изради одређених планова и програма који се односе на животну средину** је у највећем могућем степену усклађена.
- **Директива 2008/99/ЕЗ о заштити животне средине путем кривичног права** – Кривични законик Републике Српске преузео је елементе кривичних дјела о животној средини.

- **Директива о процјени утицаја на животну средину (2014/52/EУ)⁷** – ПУЖС директива – обезбијеђено је додатно усклађивање кроз Закон о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине из 2020. године.
- **Директива 2003/4/EЗ о јавном приступу информацијама о животној средини** – у законодавству Републике Српске постигнут је висок степен усклађености са овом директивом.

Четири директиве за које је процијењен дјелимичан – нижи степен транспозиције:

- **Директива 2010/75/EУ о индустријским емисијама** – у протеклом периоду транспонован је релевантан дио одредби IPCC директиве у области управљања отпадом Уредбом о термичком третману отпада⁸ и Правилником о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида и мјерама мониторинга животне средине на локацији отпада⁹. Дио одредби које се односе на интегрално спречавање и контролу загађења су транспоноване у Закон о заштити животне средине.
- **Директива 2012/18/EУ о контроли опасности од великих несрећа** – дјелимично је транспонована одредбама Закона о заштити животне средине, Закона о промету експлозивних материја и запаљивих течности и гасова, Закона о превозу опасних материја и Закон о заштити од пожара и Правилником о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу¹⁰.
- **Директива 2004/35/EЗ о одговорности за животну средину у погледу спречавања и отклањања штете у животној средини** – Прилог 2 Директиве је транспонован 2020. године у одредбе Закона о заштити животне средине 2020. године које уређују заштиту земљишта.
- **Директива 2007/2/EЗ о успостављању инфраструктуре за просторне информације у Европској заједници** – дијелом је транспонована у Закон о

⁷ Директива о процјени утицаја на животну средину (2014/52/EУ) представља измјену Директиве о процјени утицаја одређених јавних и приватних пројеката на животну средину (2011/92/EУ) и узима се као мјеродавна за процјену степена транспозиције.

⁸ („Службени гласник Републике Српске“, број 54/17).

⁹ („Службени гласник Републике Српске“, број 7/19).

¹⁰ Закон о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12, 79/15 и 70/20).

Закон о промету експлозивних материја и запаљивих течности и гасова („Службени гласник Републике Српске“, бр. 78/11 и 58/16) регулише промет, производњу и коришћење експлозивних материја, запаљивих течности и гасова; Закон о превозу опасних материја („Службени гласник Републике Српске“, број 15/16) – овим законом се уређују услови за превоз опасних материја у појединим гранама саобраћаја, права и обавезе за лица која учествују у превозу, услови за амбалажу и возила, издавање одобрења за превоз (за експлозивне материје), услови за именовање савјетника за безбједност, надлежност и услови за оспособљавање лица која учествују у превозу; Закон о заштити од пожара („Службени гласник Републике Српске“, број 71/12) обухвата скуп мјера и радњи које се предузимају ради спречавања избијања и ширења пожара, његовог откривања и гашења, те спашавање људи, имовине и животне средине угрожених пожаром; Правилник о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12).

уређењу простора и грађењу и Закон о премјеру и катастру Републике Српске¹¹. Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове (РУГИПП) је такође израдила Програм успостављања инфраструктуре геопросторних података Републике Српске којом исказује ријешеност и посвећеност да се заједнички реализује задатак успоставе инфраструктуре геопросторних података Републике Српске. Тиме ће се створити предуслов за доношење посебног Закона о инфраструктури геопросторних података Републике Српске којим ће се извршити транспоновање одредаба INSPIRE директиве.

У новембру 2016. године у Републици Српској је усвојен Програм прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине. Према Програму, акциони планови спровођења ЕУ директива (АPIDI) у области управљања животном средином (са фокусом на хоризонталну политику) би требали бити израђени и усвојени од надлежних институција за спровођење директива.

Други аспект изазова у постојећој легислативи у области животне средине односи се на **Неефикасно спровођење међународних споразума**. Тренутно нису успостављени ефективни институционални механизми за надзор и координацију спровођења обавеза које произлазе из међународних споразума о животној средини. На примјер, постоје међународни споразуми за животну средину које је БиХ ратификовала, а који немају именоване контакт тачке у БиХ (нпр. Бернска конвенција, Конвенција о далекосежном прекограничном загађивању ваздуха (CLRTAP), Европски програм за праћење и евалуацију (ЕМЕР) итд.). Дио одговорности за међународну сарадњу у подручју заштите животне средине имају институције Републике Српске; то се односи на обавезе институција које дјелују као контакт тачке за спровођење одређених међународних уговора о животној средини. У Републици Српској, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију је контакт тачка за Конвенцију о процјени утицаја на животну средину у прекограничном контексту (Еспо конвенција) („Службени лист БиХ – Међународни уговори”, бр. 08/09 2009) и за Оквирну конвенцију УН о климатским промјенама, а Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде за Конвенцију УН за борбу против деградације земљишта.

Надаље, значајни сегменти спровођења међународних стандарда и обавеза односе се на примјену стратешке процјене утицаја на животну средину (СПУЖС), ефикасност издавања дозвола и примјену најбољих расположивих техника (НРТ). Иако за одређене поступке, попут СПУЖС¹², постоји адекватан законски основ у Републици Српској, ипак се у пракси

¹¹ („Службени гласник Републике Српске”, бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19); („Службени гласник Републике Српске”, бр. 6/12, 110/16 и 62/18).

¹² Директива о СПУЖС пренесена је у законодавство Републике Српске 2020. године усвајањем Закона о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине 2020. године. Овим законом дефинисане су одредбе којима се од надлежних институција захтијева да обезбиједе слободан приступ информацијама и учешће јавности у процесу одлучивања о СПУЖС, те одредбе којима се захтијева осигурање учешћа јавности у процесу консултација од ране фазе развоја пројекта.

наилази на потешкоће и различита тумачења обавеза институција за спровођење стратешке процјене. Примјена НРТ је такође прописана Законом о заштити животне средине Републике Српске, али практична примјена је ограничена. У од јула 2007. до јула 2008. године, у оквиру LIFE пројекта „Јачање капацитета за имплементацију интегралне превенције и контроле загађивања у БиХ (ИРРС)“ припремљена су Техничка упутства о НРТ за следеће секторе прехранбене индустрије и пољопривреде: клаонице крупне стоке, прерада меса, узгој и прерада рибе, прерада млијека и производња млијечних производа, прерада воћа и поврћа и производња пива. Међутим, Техничка упутства о НРТ и референтни документи (BREF) нису преведени на службене језике у БиХ. Поступци издавања еколошких дозвола нису интегрисани, јер се према важећем законодавству и институционалном оквиру не могу обезбиједити повезани управни процеси који би омогућили да странка поднесе један захтјев и у том поступку се прибаве све потребне сагласности и изда коначно рјешење о еколошкој дозволи.

На основу наведених кључних изазова, утврђена је потреба да се ради на унапређењу правног оквира за управљање животном средином у Републици Српској, посебно на хармонизацији са правном тековином ЕУ и међународним споразумима. Такође, потребно је побољшати капацитете и координацију између институција због ефикасног спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза.

Капацитети и координација између институција

Као кључни разлози за непотпуно спровођење закона идентификовани су изазови: **недовољни капацитети институција** одговорних за питања животне средине и **недостатак вертикалне и хоризонталне координације између институција** по свим сегментима заштите животне средине, укључујући и идентификован простор за побољшање координације у домену равноправности полова. У надлежним институцијама недовољни су људски ресурси у смислу малог броја запослених у односу на обим посла, те у домену недостатка вјештина. Иако су у кључним институцијама¹³, попут МПУГЕ Републике Српске и Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, попуњена сва мјеста предвиђена унутрашњом организацијом и систематизацијом послова за ресор животне средине, обим посла је велики и постојећа организација представља ограничење за адекватне учинке. У смислу посједовања вјештина, запослени добро познају проблематику животне средине, али не посједују вјештине за управљање пројектима. Специјализовани тимови за припрему и реализацију пројеката постоје у Министарству за

¹³ Кључне институције у области животне средине у Републици Српској: Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске (МПУГЕ РС)/Ресор за заштиту животне средине и Ресор за урбанизам и просторно планирање; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде; Министарство здравља и социјалне заштите; Републичка управа за инспекцијске послове (РУИП РС); Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција; Републички завод за статистику Републике Српске; Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске; Јавна установа „Воде Српске“; Републички хидрометеоролошки завод; Јавна здравствена установа „Институт за јавно здравство Републике Српске“.

просторно уређење, грађевинарство и екологију и Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, али не у свим институцијама. У Републици Српској није формирана Агенција за заштиту животне средине.

Постоји препорука ЕУ (кроз директиве) да институције међусобно сарађују. Сарадња између министарстава дефинисана је Законом о заштити животне средине. Механизми хоризонталне координације (између институција Републике Српске) постоје у области европских интеграција и међународне сарадње: хоризонталну координацију у Републици Српској обезбјеђује Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу примјењивањем Одлуке о поступку усклађивања законодавства Републике Српске са правном тековином Европске уније и праксом и стандардима Савјета Европе („Службени гласник Републике Српске”, број 119/18).

Вертикална координација обезбјеђена је одлукама на нивоу БиХ¹⁴. У области животне средине координација са Федерацијом БиХ и Брчко Дистриктом БиХ обезбјеђује се кроз рад Међуентитетског тијела за животну средину, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине (чл. 127. и 128). Међуентитетско тијело су основале Влада Републике Српске, Влада Федерације БиХ и Влада Брчко Дистрикта БиХ ради успостављања сарадње и координације у оквирима заједничких циљева и интереса заштите животне средине, односно, бављења свим питањима из области животне средине која захтијевају усаглашен приступ ентитета, као и другим питањима пренесеним на Међуентитетско тијело.

Описани изазови указују на потребу да се побољшају капацитети и међусобна координација институција у области животне средине.

Учешће јавности

Најважнији предуслов за активно учешће јавности у одлучивању о питањима животне средине – развијена **свијест о значају и потреби заштите животне средине – није на високом нивоу**. Овај изазов препознат је међу стручном и широм јавности. Ресорне институције не спроводе едукативне програме и кампање за подизање јавне свијести у континуитету. Најчешће се такве активности организују у оквиру краткорочних пројеката. У протеклим годинама нису се радили извјештаји о стању животне средине Републике Српске. С друге стране, недовољна је иницијатива и укљученост организација цивилног друштва у процесима јавних консултација.

МПУГЕ организује транспарентне процесе консултација о кључним процесима (ПУЖС, СПУЖС, еколошке дозволе) у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и других важећих прописа о јавности рада институција и јавним консултацијама. Јавност је укључена и у процес израде нормативних аката. Међутим, учешће организација цивилног

¹⁴ Вертикална координација обезбјеђена је одлукама на нивоу БиХ („Службени гласник БиХ”, бр. 72/16 и 35/18).

друштва у доношењу одлука, стратешких и правних докумената често изостаје или је на ниском нивоу (посебно у процесима процјене утицаја на животну средину, издавања еколошких дозвола итд.).

Из наведеног се закључује да постоји потреба за јачањем свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укључености жена, младих и социјално осјетљивих група.

Мониторинг и извјештавање

У протеклом периоду, у Републици Српској није успостављен ефикасан систем прикупљања, преноса и валидације података, те извјештавања о животној средини. Конкретно, није испуњена законска обавеза за успоставу информационог система за управљање животном средином¹⁵. Постоји пракса прикупљања података у оквиру појединих области (ваздух, природа, отпад, воде...), али ти подаци нису интегрисани у јединствен информациони систем.

Такође, у Републици Српској нису успостављене стандардизовани методи прикупљања, преноса података и извјештавања о статистици у области животне средине. И ту постоје појединачни (одвојени) системи прикупљања и извјештавања података о животној средини, али то је недовољно за адекватно извјештавање у складу са међународним стандардима (захтјеви за извјештавање од ЕЕА, EUROSTAT, SDG, три Рио конвенције итд.).

Табела 5: Надлежности за прикупљање података о животној средини у Републици Српској

Надлежности за прикупљање података о животној средини у Републици Српској	
Надлежна институција	Законске обавезе у домену прикупљања и обраде података
Републички завод за статистику Републике Српске	Прикупљање, документовање и објављивање статистичких података у појединим областима, међу којима је и животна средина.
Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске	Надлежност за успостављање информационог система заштите животне средине
Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске (РХМЗ РС)	Вођење Регистра емисија и преноса загађујућих материја (PRTR). Од 2017. године, РХМЗ РС преко службене интернет странице https://rhmrzs.com/ , објављује податке о достављеним извјештајима у

¹⁵ Правни основ за успостављање информационог система дат је Измјенама и допунама Закона о заштити животне средине, који је усвојен у јулу 2020.

	Регистар постројења и загађивача Републике Српске, чиме је омогућен јавни приступ подацима. Вођење регистра емисија гасова са ефектом стаклене баште.
Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске	Произвођач и власник отпада, с изузетком домаћинства, дужан је да води и чува дневну евиденцију о отпаду и доставља редовни годишњи извјештај Фонду. Фонд прикупља и обрађује достављене извјештаје о отпаду и једанпут годишње, најкасније до 31. маја текуће године, као и по потреби, односно на захтјев, доставља информацију о прикупљеним подацима и подацима из достављених извјештаја Министарству.
Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске	Информациони систем за заштиту природе и праћење стања обухвата прикупљање, ажурирање, обраду и обједињавање података, као и припрему извјештаја о стању природе.
Јавна установа „Воде Српске“	Вођење водног информационог система Републике Српске: подаци у надлежности институција у сектору вода и подаци у надлежности институција које су ван сектора, али од значаја за управљање водама.

С обзиром на то да је 2021. године усвојен *Оквир за реализацију Циљева одрживог развоја у БиХ* (Влада Шведске и UNDP, 2020), још увијек није развијена адекватна статистика за праћење циљева одрживог развоја у Републици Српској. Надаље, у Републици Српској и БиХ нису успостављени Европски економски рачуни животне средине у складу са Регулативном (ЕУ) бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине којом је успостављен заједнички оквир за прикупљање, припремање, слање и оцјењивање европских економских рачуна животне средине.

Идентификоване препреке за сакупљање података о животној средини дјелимично се односе на недостатак обученог особља и средстава за унапређење праћења на редовној основи, те чињеницу да се у акредитованим лабораторијама¹⁶ не мјере сви потребни параметри животне средине.

¹⁶ Према списку акредитованих тијела за оцјењивање усклађености (на дан 9. фебруар 2021) Института за акредитовање БиХ, од укупно 78 акредитованих испитних лабораторија у БиХ, 26 је у Републици Српској. Надлежност Републике Српске министарства односи се на стварање услова за издавање рјешења о раду акредитованих лабораторија, међутим акредитација зависи од институција на нивоу БиХ.

Да би се испунила законска обавеза Републике Српске за успоставу информационог система за управљање животном средином, потребно је креирати и имплементирати мјере за рјешавање уочених недостатака.

Интеграција захтјева животне средине у секторске политике

Интеграција захтјева заштите животне средине, као и захтјева прилагођавања на климатске промјене и нискокарбонског развоја, у секторске политике није на високом нивоу. Конкретно, укључивање аспеката животне средине у секторске политике и законодавство у секторима енергетике, рударства, саобраћаја, пољопривреде, шумарства, здравственог сектора, туризма и образовног сектора је у раној фази. У Стратегији развоја туризма Републике Српске за период 2021–2027. године, заштита животне средине интегрисана је у Стратешком циљу 4, гдје је дефинисан приоритет 2. под називом „Заштитити животну средину, очувати природу и промовисати одрживост“. За реализацију овог приоритета предвиђене су три мјере које се односе на очување и управљање природним добрима, увођење принципа одрживости и глобалних критеријума за одрживи туризам, на програме зелене/еко сертификације за туристичке дестинације и предузећа, као и мјере које се односе на смањење отпада и отпада од хране и промоцију енергетске ефикасности.

У посљедњим годинама интензивирана је потреба за интерсекторским приступом. У складу са Зеленом агендом за Западни Балкан, захтијева се интерсекторско дјеловање за израду јасне политике за увођење циркуларне економије (одрживе производње и потрошње). За сада се концепт циркуларне економије помиње у Републичком плану управљања отпадом за период 2019–2029. године, у којем је предвиђена превенција отпада, поновна употреба отпада као секундарне сировине и увођење накнада за посебне категорије отпада. Наведени приступи су у складу са принципима циркуларне економије, али не представљају свеобухватан основ за увођење овог концепта на интегрисан начин, јер је за то потребно обезбиједити укључење различитих сектора, посебно привреде.

Институционални механизми за интеграцију стандарда и принципа равноправности полова, друштвене једнакости и питања сиромаштва нису у потпуности функционални, те се дешава да поменути стандарди и принципи нису адекватно интегрисани у политике, стратегије и програме за заштиту животне средине (на примјер, у Стратегији интегралног управљања водама Републике Српске [2015–2024], Стратегији развоја шумарства Републике Српске 2011. итд.).

У наредном периоду потребно је побољшати међусекторско и интерсекторско дјеловање, како би се постигло интегрисање стратешких докумената у свим сегментима животне средине, укључујући равноправност полова, друштвену једнакост и питања сиромаштва.

Економски инструменти заштите животне средине

Постојећи **ниво коришћења финансијских механизма и доступних фондова за финансирање мјера и пројеката заштите животне средине је релативно низак**. Тренутно се у Републици Српској прикупљају двије врсте накнада за животну средину: водна накнада и накнада за управљање амбалажом и амбалажним отпадом. Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске и Јавна установа „Воде Српске“ прикупљају и врше дистрибуцију финансијских средстава за заштиту животне средине на територији Републике Српске. Иако је у посљедњих неколико година постигнут напредак у погледу прописа који се тичу економских инструмената за заштиту животне средине, њихова примјена је ограничена и често није у складу с начелима ефикасности и дјелотворности. На примјер, у великој мјери недостају политике за искоришћавање потенцијала зелене економије. Кључни изазов с којим се Република Српска тренутно суочава у спровођењу економских инструмената и реализацији мјера за заштиту животне средине повезан је са недовољним износима прикупљених финансијских средстава и недовољним капацитетима за приступ екстерним фондовима за интервенције у животној средини (UNEP, 2018).

За постизање побољшања потребно је усагласити и реализовати ефикасну и свеобухватну фискалну и парафискалну политику за заштиту животне средине.

Образовни систем, истраживања и иновације

Проблематика заштите животне средине јесте интегрисана у наставне планове образовних институција (првенствено основне и средње школе)¹⁷, али тренутно је **низак ниво улагања у образовање, истраживање и иновације у области животне средине**, што представља изазов за прилагођавање и иновирање постојећих програма у складу са модерним начелима у наредних десет година. Надаље, када је у питању неформално образовање, још увијек не постоји интензивна институционална сарадња институција из ресора просвјете и животне средине, за шта постоји законски основ („Службени гласник Републике Српске”, број 111/21).

Чињеница је да намјенски буџети за улагање у иновације и развој, као и примјену нових технологија са циљем смањења загађења нису довољни с обзиром на растуће потребе да се прате међународни трендови. Није било систематских покушаја да се удруже капацитети института, привреде и високошколских установа за реализацију пројеката из области заштите животне средине. Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање

¹⁷ У Закону о основном васпитању и образовању као један од задатака је наведен и – развијање еколошке свијести и свијести о потреби очувања природне и животне средине, док је развијање свијести о значају потребе заштите и очувања природе и животне средине један од циљева наведених у Закону о средњем образовању и васпитању.

и информационо друштво тренутно ради на изради нове стратегије за период 2022–2028. године у коју ће се уврстити релевантне мјере за адресирање постојећих изазова.

На свим нивоима образовања, као и у институцијама за научноистраживачки рад и промоцију иновација, **потребно је унаприједити систем за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у домену заштите животне средине.**

Интеграција стандарда и принципа равноправности полова, друштвене једнакости и питања сиромаштва

Институционални механизми за интеграцију стандарда и принципа равноправности полова, социјалне једнакости и питања сиромаштва нису у потпуности функционални. Као посљедица тога често се дешава да поменути стандарди и принципи нису адекватно интегрисани у политике, стратегије и програме за заштиту животне средине (на примјер, у Стратегији интегралног управљања водама Републике Српске [2015–2024], Стратегији развоја шумарства Републике Српске 2011. итд.). Тиме се умањују ефекти напора за организовање учешћа јавности у одлучивању и успостављање детаљне информационе подлоге која представља основ за доношење одлука о врстама мјера и улагања у различите секторе. На примјер, у комуникацији према јавности, институције не обраћају пажњу на посебне потребе одређених друштвених група; приликом дефинисања пројеката не постоје подаци за процјену утицаја тих пројеката на појединачне групе и слично.

Законом о равноправности полова у БиХ („Службени гласник БиХ”, број 32/10) успостављена је обавеза формирања институционалних механизма у свим областима. Ову обавезу, министарства, републички органи управе и републичке управне организације испуњавају номиновањем GFP (енгл. *Gender Focal Point*), односно службеника за равноправност полова који су чланови Координационог одбора Републике Српске за спровођење Гендер акционог плана БиХ (GAP БиХ), те у том својству сарађују са *Гендер* центром Републике Српске на имплементацији Закона о равноправности полова и GAP БиХ. МПУГЕ Републике Српске, као и друга министарства и органи управе у области заштите животне средине, имају номиноване GFP, те у том смислу постоји формална могућност за рад на питањима равноправности полова у области животне средине. Постоји потреба за унапређивањем знања особа које су номиноване у институцијама као GFP, о интегрисању питања равноправности полова у јавне политике и законодавство животне средине.

За питања друштвене једнакости и сиромаштва не постоје прописани институционални механизми, а ријетко се предузимају посебни напори за интегрисање ове проблематике у јавне политике и законодавство животне средине.

2.2 Стратешко фокусирање

Анализа стања је показала најкритичније изазове који захтијевају стратешке интервенције, како би се они у наредном периоду ријешили. Ови изазови су изузетно важни за омогућавање зеленог раста и достизања одрживог развоја, али и за квалитет живота грађана Републике Српске.

Стратешки фокус 1: Унапређење животне средине, очување здравља људи и подизање квалитета живота за све

Један од највећих изазова за Републику Српску у наредном периоду јесте свеобухватно унапређење и заштита животне средине, уз минимизирање штетних антропогених утицаја као што су бука, отпад и загађење, у складу са најбољим праксама из Европске уније. Са тим у вези, потребно је фокусирати се на унапређење рјешења управљања отпадом, водама, убрзање инвестиција у развој инфраструктуре. Такође је јако важно стварати предуслове за смањење зависности од фосилног горива, као и коришћење обновљивих извора енергије у већем обиму, као и интегрисано спровођење других мјера смањења утицаја и прилагођавања на климатске промјене.

Стратешки фокус 2: Унапређење управљања и коришћења природних ресурса

Побољшање коришћења природних ресурса и заштите биодиверзитета су један од стратешких приоритета за наредни период за Републику Српску. У складу са тим је неопходно да се пажња усмјери на побољшања коришћења природних ресурса у функцију развоја. Од посебног значаја је заштита и унапређење биодиверзитета, укључујући разноврсност врста, станишта, екосистема и предјела, са посебном пажњом на угрожене врсте са Црвене листе, а кроз повећање научног знања, побољшање оквира политика и кадровско-материјално јачање институција. Додатно, неопходно је тежити ка унапређењу коришћења земљишта, природних ресурса у пољопривреди, рударству, шумарству и рибарству, с циљем побољшања њиховог квалитета, али и избјегавања драматичних деградација које прате претјерану експлоатацију.

Стратешки фокус 3: Унапређење квалитета управљања животном средином

Систем управљања животном средином је кључан фактор који утиче на то да се претходне области реализују на најбољи начин, и анализа стања је идентификовала низ слабости које могу угрозити напредак. Потребно је побољшање ИТ инфраструктуре, спровођења прописа, као и цијелог процеса координације у доношењу одлука и ангажмана учесника у управљању, у складу са процесом придруживања и легислативом Европске уније. Са тим у вези, у наредном периоду је важно унаприједити принципе доброг управљања у области

животне средине, унаприједити оквир политика, учешће јавности као јачање саме управе, како би се на што бољи начин одговорило на изазове.

2.3 Визија

Визија представља дугорочно пожељан правац територијалног развоја, јасан и привлачан за све заинтересоване актере, како оне унутар Републике српске, тако и спољне актере.

Република Српска је развијено подручје које кроз примјену принципа доброг управљања има очувану животну средину и природне ресурсе, висок квалитет живота, у ком постоје једнаке могућности за све грађане.

Визија је развијена у складу са правцима одрживог развоја за Републику Српску.

2.4 Стратешки циљеви

Правна тековина Европске уније у области животне средине (политике, директиве и регулативе) је правни оквир који садржи политике и правне процедуре ЕУ за постизање доброг стања животне средине, посебно у погледу квалитета ваздуха и воде, ефикасног управљања отпадом, заштите природе и контроле индустријског загађења, хемикалија, буке и ублажавања и прилагођавања климатским промјенама, као и хоризонталних питања као што су управљање животном средином и одрживо управљање ресурсима.

За потребе израде Стратегије заштите животне средине Републике Српске препознато је седам категорија правне тековине ЕУ о области животне средине које обухватају најважније компоненте оквира. Ове категорије (тематске области) су: 1. вода; 2. отпад; 3. биолошка разноврсност и заштита природе; 4. квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија; 5. хемијска безбједност и бука; 6. управљање природним ресурсима; 7. управљање животном средином. За сваку категорију је дефинисан стратешки циљ за постизање доброг стања животне средине, усклађеност са прописима и ефикасно управљање у датој тематској области. Свака од ових тематских области правног оквира обухвата широк спектар посебних, али међусобно повезаних тема.

Табела 6: Стратешки циљеви по тематским областима

Тематска област	Стратешки циљ
Управљање водом	Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Управљање отпадом	Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала
Биодиверзитет и заштита природе	Очување биолошке и пејзажне разноврсности

Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија	Унапређење ублажавања и прилагођавања климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
Хемијска безбједност и бука	Очување људског здравље, побољшање добробити и квалитета живота за све
Одрживо управљање ресурсима	Одрживо управљање природним ресурсима
Управљање животном средином	Унапређење управљања животном средином

Стратешки циљ 1: Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости

Стратешки циљ 1 (Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости) обухвата тематске области као што су вода за пиће, отпадне воде, вода за купање, коришћење/потрошња воде, водни екосистем, управљање водним подручјима, одводња, управљање нутријентима у пољопривреди.

Табела 7: Индикатори утицаја за стратешки циљ 1

Стратешки циљ 1	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости	Третиране отпадне комуналне воде (хиљ. m ³)/ Удио третираних у укупној количини отпадних вода које су испуштене у јавну канализацију, %	2.936/11% за 2019. 3.171/11,6% за 2020.	...
	Просјечне годишње вриједности индикатора квалитета воде водотока Републике Српске 1) (g/m ³) ВРК5	Подаци из 2019. године: Обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Саве: – Уна: 1,62 – Врбас: 1,96 – Босна: 3,01 – Дрина: 1,41	...

		<ul style="list-style-type: none"> – Сава: 2,76 – Укрина: 2,28 Обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Требишњице: <ul style="list-style-type: none"> – Требишњица: 1,51 – Неретва: 1,91 	
	Просјечне годишње вриједности индикатора квалитета воде водотока Републике Српске 1) (g/m³) Р	Подаци из 2019. године: Обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Саве: <ul style="list-style-type: none"> – Уна: 0,032 – Врбас: 0,055 – Босна: 0,088 – Дрина: 0,046 – Сава: 0,103 – Укрина: 0,063 Обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Требишњице: <ul style="list-style-type: none"> – Требишњица: 0,021 – Неретва: 0,299 	...

Стратешки циљ 2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употребљених материјала

Стратешки циљ 2 (Смањење и поново коришћење отпада) обухвата тематске области као што су отпад из домаћинства, био-отпад, индустријски отпад, електронски отпад, раздвајање отпада, сакупљање отпада, збрињавање отпада, депоније, спаљивање отпада, те циркуларна економија у којој се остаци производа из производње поново користе и рециклирају у друге материјале и производе.

Табела 8: Индикатори утицаја за стратешки циљ 2

Стратешки циљ 2	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Смањити количину отпада и повећати количину поновно употребљених материјала	Генерисани и прерађени комунални отпад	0,7 (2019)	...
	Удио прерађеног комуналног отпада, %	1,5 (2020)	
	Укупан број евидентираних одлагалишта отпада	36 (2020)	...

Стратешки циљ 3: Очување биолошке и пејзажне разноврсности

Стратешки циљ 3 (Очување биолошке и пејзажне разноврсности) обухвата тематске области као што су успостављање мреже заштићених подручја Natura 2000 од значаја за Европу, израда планова управљања овим подручјима и врстама које су заштићене према Директиви о птицама и Директиви о стаништима.

Табела 9: Индикатори утицаја за стратешки циљ 3

Стратешки циљ 3	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Одржавање и унапређивање биолошке разноврсности и заштите екосистема	Листа угрожених врста	Подаци из 2019. године: – Бескичмењаци (<i>Invertebratae</i>): 308 – Гмизавци (<i>Reptiles</i>): 25 – Водоземци (<i>Amphibia</i>): 20 – Сисари (<i>Mammals</i>): 57	...

		<ul style="list-style-type: none"> – Рибе (<i>Pisces</i>): 48 – Птице (<i>Aves</i>): 304 – Васкуларна флора (<i>Planate</i>): 818 	
	Јавни расходи за очување и одрживо коришћење биодиверзитета и екосистема (КМ)	83.584 (2019)	...

Стратешки циљ 4: Унапређење ублажавања и прилагођавања климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха

Стратешки циљ 4 (Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха) обухвата стандарде квалитета амбијенталног ваздуха, као и ублажавање и прилагођавање климатским промјенама с тим у вези. Посљедња област, с друге стране, обухвата циљеве смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште из различитих сектора, као и институционална и правна рјешења која су неопходна за реализацију циља.

Табела 10: Индикатори утицаја за стратешки циљ 4

Стратешки циљ 4	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Унапређење ублажавања и прилагођавања климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха	Укупне емисије гасова са ефектом стаклене баште, искључујући поноре (Gg CO ₂ -eq1)	19.670 (2016)	16.228 (2030)
	Емисије гасова са ефектом стаклене баште по USD 1 БДП-а	1,75 kgCO ₂ ekv/1USD BDP	...
	Загађеност ваздуха: загађеност ваздуха са PM ₁₀ , средња	47	40

	годишња вриједност (микрограми по кубном метру)		
--	--	--	--

Стратешки циљ 5: Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све

Стратешки циљ 5 (Очување здравља људи и унапређење добробити и квалитета живота за све) обухвата попис и безбједно коришћење хемикалија, укључујући хемикалије за заштиту биља, стандарде амбијенталне буке и излагање људи и животиња буци у урбаним и руралним срединама.

Табела 11: Индикатори утицаја за стратешки циљ 5

Стратешки циљ 5	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све	Ниво учесталост обољења или смрти због тровања услјед неадекватног руковања хемијским производима	НД	НД
	Процент становника изложених буци, према разредима буке и старосним групама	НД	НД
	Проблеми домаћинства са стамбеном јединицом (%) – Имају проблеме са буком	4,3% (2015)	...

Стратешки циљ 6: Одрживо управљање природним ресурсима

Стратешки циљ 6 (Одрживо управљање природним ресурсима) обухвата тематске области као што су коришћење земљишта и одрживо коришћење природних ресурса у пољопривреди (тло), шумарству и рибарству, као и вађење минерала и биоекономију.

Табела 12: Индикатори утицаја за стратешки циљ 6

Стратешки циљ 6	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
<i>Обезбјеђење одрживог коришћења природних ресурса</i>	Копнени и слатководни екосистеми Копнени екосистеми	Број: 26 Површина, ха: 32 106,10	...
	Копнени и слатководни екосистеми Слатководни екосистеми	Број: 4 Површина, ха: 7 298,95	...
	Копнени и слатководни екосистеми Планински екосистеми	Број: 6 Површина, ха: 27 198,77	...

Стратешки циљ 7: Унапређење управљања животном средином

Стратешки циљ 7 (Унапређење управљања животном средином) је хоризонтална тема. Активности у овој области су усмјерене на спровођење правне тековине ЕУ у области животне средине. Управљање животном средином усмјерено је на унапређење процеса одлучивања и јачање учешћа заинтересованих страна у управљању. Најважнији правни прописи који су окосница управљања питањима животне средине у ЕУ су Директива о процјени утицаја на животну средину и Директива о стратешкој процјени утицаја, Директива о приступу информацијама, учешћу јавности и приступу правосућу у питањима животне средине, одговорност за животну средину и неколико правних докумената којима су уређени регистрација, издавање дозвола и инспекцијски надзор поштовања захтјева из дозвола међу носиоцима еколошких дозвола и другим актерима.

Табела 13: Индикатори утицаја за стратешки циљ 7

Стратешки циљ 7	Индикатори утицаја	Полазна вриједност	Циљна вриједност (одредити у првим годинама имплементације)
-----------------	--------------------	--------------------	---

	Учешће издатака за истраживање и развој у укупном БДП-у (%)	0,16% (2019)	...
<i>Унапређење управљања животном средином</i>	Трошкови за заштиту животне средине (хиљ. КМ)	Подаци из 2020. године: – Укупно: 97.347, од тога: – Инвестиције: 44 992 – Текући трошкови: 52.354	...

3 ПРИОРИТЕТИ

Приоритети представљају кључна поља и смјерове дјеловања за остварење визије и стратешких циљева и као такви имају највећи утицај на развој, односно остварење стратешких индикатора. Дефинисани приоритети су груписани по релевантним стратешким циљевима, односно тематским областима животне средине.

Табела 14: Приоритети груписани по стратешким циљевима – тематским областима животне средине

Стратешки циљеви	Приоритети
<p>Стратешки циљ 1: Заштита квалитета воде и обезбјеђење расположивости водних ресурса и њихове одрживости</p>	<p>Приоритет 1.1: Заштита од штетног дјеловања вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значаја урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите</p> <p>Приоритет 1.2: Повећање покривености становништва и привреде јавним водоснабдијевањем</p> <p>Приоритет 1.3: Уређење, ефикасно и одрживо коришћење водних ресурса Републике Српске</p> <p>Приоритет 1.4: Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине</p> <p>Приоритет 1.5: Достизање функционалног правног и институционалног оквира, у складу са захтјевима из Споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ, у сврху прилагођавања правним актима ЕУ у области вода</p> <p>Приоритет 1.6: Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода</p>
<p>Стратешки циљ 2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употребљених материјала</p>	<p>Приоритет 2.1: Усклађивање прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније</p> <p>Приоритет 2.2: Превенција настанка отпада</p> <p>Приоритет 2.3: Увођење економских и финансијских инструмената и механизма који ће омогућити економски и еколошки прихватљиво управљање отпадом</p>

Стратешки циљеви	Приоритети
	<p>Приоритет 2.4: Унапређење система управљања комуналним отпадом</p> <p>Приоритет 2.5: Унапређење система управљања посебним категоријама отпада</p> <p>Приоритет 2.6: Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом</p> <p>Приоритет 2.7: Санација локација већег загађења животне средине</p> <p>Приоритет 2.8: Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду</p> <p>Приоритет 2.9: Јачање свијести јавности о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада</p>
<p>Стратешки циљ 3: Очување биолошке и пејзажне разноврсности</p>	<p>Приоритет 3.1: Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе Републике Српске кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима</p> <p>Приоритет 3.2: Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе</p> <p>Приоритет 3.3: Побољшавање координације, комуникације и извјештавања о биодиверзитету и очувању природе на нивоу Република Српска – Босна и Херцеговина – Европска унија</p> <p>Приоритет 3.4: Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успоставити мониторинг стања и промјена, те податке учинити јавности доступним</p> <p>Приоритет 3.5: Повећавање површине заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (2025) пратећи смјернице ЕУ „Стратегије биодиверзитета до 2030. године“</p>

Стратешки циљеви	Приоритети
	<p>Приоритет 3.6: Унапређење међусекторске сарадње с циљем интеграције значаја очувања биодиверзитета и заштите природе у секторске политике и законодавство</p> <p>Приоритет 3.7: Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету и заштити природе кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука</p> <p>Приоритет 3.8: Развијање јавне свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама</p> <p>Приоритет 3.9: Обезбјеђивање финансијских средстава за дефинисане циљеве и мјере</p>
<p>Стратешки циљ 4: Унапређење ублажавања и прилагођавања климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха</p>	<p>Приоритет 4.1: Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су сигурни за људско здравље</p> <p>Приоритет 4.2: Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информисање грађане о квалитету ваздуха</p> <p>Приоритет 4.3: Смањење утицаја Републике Српске на климатске промјене смањењем емисије гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника</p> <p>Приоритет 4.4: Јачање отпорности на ефекте климатских промјена</p> <p>Приоритет 4.5: Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима</p> <p>Приоритет 4.6: Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја</p>
<p>Стратешки циљ 5: Очување људског здравља, побољшање добробити и</p>	<p>Приоритет 5.1: Унапређење законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са потписаним међународним уговорима, те правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности, те постићи његову усклађеност на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини</p>

Стратешки циљеви	Приоритети
<p>квалитета живота за све</p>	<p>Приоритет 5.2: Успостављање одрживог систем управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности</p> <p>Приоритет 5.3: Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности</p> <p>Приоритет 5.4. Унапређење знања корисника хемикалија и опште јавности у области управљања хемикалијама</p> <p>Приоритет 5.5: Успостављање законодавног и институционалног оквира којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини</p> <p>Приоритет 5.6: Унапређено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне средине</p> <p>Приоритет 5.7: Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања</p>
<p>Стратешки циљ 6: Одрживо управљање природним ресурсима</p>	<p>Приоритет 6.1: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена</p> <p>Приоритет 6.2: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа (ОШП)</p> <p>Приоритет 6.3: Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у РС</p> <p>Приоритет 6.4: Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за заштиту, очување, одрживо</p>

Стратешки циљеви	Приоритети
	<p>коришћење и управљање рибљим фондом у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима</p> <p>Приоритет 6.5: Обезбјеђивање одрживог управљања земљиштем (земљишним ресурсима) као необновљивим природним ресурсима</p> <p>Приоритет 6.6: Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова</p> <p>Приоритет 6.7: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање минералним сировинама</p>
<p>Стратешки циљ 7: Унапређење управљања животном средином</p>	<p>Приоритет 7.1: Унапређивање правног оквира за управљање животном средином у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима</p> <p>Приоритет 7.2: Обезбјеђивање ефикасног спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза</p> <p>Приоритет 7.3: Остваривање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција</p> <p>Приоритет 7.4: Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укључености жена, младих и социјално осјетљивих група</p> <p>Приоритет 7.5: Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27</p> <p>Приоритет 7.6: Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у</p>

Стратешки циљеви	Приоритети
	<p>свим сегментима животне средине, укључујући равноправност полова</p> <p>Приоритет 7.7: Усаглашавање и стављање у примјену ефикасне и свеобухватне фискалне и парафискалне политике у вези са заштитом животне средине</p> <p>Приоритет 7.8: Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине</p>

3.1.1 Приоритети за стратешки циљ 1 – Управљање водама

Стратешки циљ 1: Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости.

У оквиру стратешког циља 1 дефинисано је шест приоритета, и то:

Приоритет 1.1: Заштита од штетног дјеловања вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите. Будући да су се постојећи системи за заштиту од екстремних хидролошких појава у претходном периоду показали као недовољно ефикасни, акценат ће се ставити на улагање у развој неопходне инфраструктуре за одбрану од поплава и суше, као и на развој система раног упозоравања и израду хидролошког прогнозног модела за подручје ОРС ријеке Требишњице. Посебан акценат биће стављен на ублажавање утицаја климатских промјена на водне ресурсе у Републици Српској (*Сет мјера које се односе на одбрану од суше је дефинисан у оквиру стратешког циља 4*).

Приоритет 1.2: Повећање покривености становништва и привреде јавним водоснабдијевањем. Овај приоритет ће се остварити спровођењем реформе сектора водних услуга и развојем неопходне инфраструктуре која ће омогућити већу покривеност становништва и привреде организованим системом водоснабдијевања. Размотриће се могућности повећања ефикасности постојећих водоводних и комуналних предузећа, као и дугорочног снабдијевања водом становништва, али и привреде и индустрије у Републици Српској. Поред тога, посебан акценат ће се ставити на заштиту постојећих и перспективних изворишта у сврху обезбјеђивања довољне количине воде намијењене за људску употребу.

Приоритет 1.3. Уређење, ефикасно и одрживо коришћење водних ресурса Републике Српске, што ће се постићи прије свега смањењем постојећих изразито високих губитака у

водоводним системима, као и смањењем потрошње воде у индустрији постепеним преласком на технологије са обавезном рецикулацијом и виšekратним коришћењем воде. Размотриће се могућности коришћења вода од сектора енергетике, пољопривреде, индустрије и других сектора у складу са ресурсним ограничењима.

Приоритет 1.4. Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине, што ће се постићи смањењем загађивања и потпуним елиминисањем или, у највећој могућој мјери смањеним уношењем загађујућих опасних материја у водене екосистеме. Посебан акценат ће се ставити на повећање покривености становништва канализационом мрежом, на изградњу постројења за пречишћавање комуналних и индустријских отпадних вода, као и на прилагођавање технолошких процеса великих привредних произвођача. Предвиђена је и реализација активности у сврху побољшања хидроморфолошких карактеристика и побољшања режима протока водотока који су под израженим притиском. Спровешће се активности неопходне за успостављање мониторинга подземних вода и унаприједиће се постојећи мониторинг површинских вода. Такође, вршиће се и континуирано допуњавање Републичког водног информационог система (РВИС). Повећаном ефикасношћу рада инспекцијских органа и обезбјеђивањем транспарентног извјештавања обезбиједиће се адекватно испуњавање обавеза предвиђених издатим водним дозволама с циљем обезбјеђивања испуњења услова у вези са заштитом вода и заштитом животне средине у цјелини. Спроводиће се и активности ради повећавања свијести грађана о важности очувања водних ресурса и значају проактивног учешћа ЈЛС у унапређивању управљања водама.

Приоритет 1.5: Достицање функционалног правног и институционалног оквира, у складу са захтјевима из споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ, у сврху прилагођавања правним актима ЕУ у области вода. Овај приоритет ће се остварити транспозицијом кључних водних директива ЕУ у законодавство Републике Српске у складу са листом приоритетних директива која се дефинише за четворогодишње периоде. Посебан фокус ће бити усмјерен на израду, усвајање и реализацију Акционих планова за спровођење кључних ЕУ директива из области водних ресурса.

Приоритет 1.6: Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода. У сврху испуњења овог приоритета неопходно је успоставити реалну економску цијену воде за становништво и привреду да би се обезбиједило одрживо управљање и покривање оперативних трошкова и трошкова одржавања јавних водоводних и комуналних предузећа. Планирано је и спровођење свеобухватне анализе економског стања сектора вода како би се утврдила потреба измјене висине и расподјеле водних накнада које представљају извор финансирања за спровођење неопходних активности у вези са свим аспектима интегралног управљања водама. Посебан акценат ће бити стављен на ефикасније повлачење средстава

из различитих међународних фондова, чиме је могуће дјелимично компензовати недостатак финансијских средстава из локалних извора.

Табела 15: Приоритети са припадајућим индикаторима

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 1.1: Заштита од штетног дјеловања вода и суше која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите	Степен заштите од штетног дејства екстремних хидролошких појава (од превлаживања земљишта и плављења унутрашњим и спољним водама, штетног дејства ерозије и бујица, као и од штетног дејства суше)	Степен заштите на брањеним подручјима је различит – постоји потреба за даљим побољшањима. Планови управљања ризицима од поплава су у процесу израде	Унапријеђена постојећа и изграђена нова инфраструктура кроз реализацију програма мјера у складу са динамиком зацртаном Плановима управљања поплавним ризиком за ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице
	Степен интеграције мјера прилагођавања климатским промјенама промјене у планске документе сектора вода	Израђен Нацрт националног плана прилагођавања климатским промјенама (2021)	Мјере прилагођавања климатским промјенама интегрисане у све наредне планске документе сектора вода (2031)
Приоритет 1.2: Повећање покривености становништва и привреде јавним водоснабдијевањем	Статус реформе сектора водних услуга са аспекта осигурања доступности довољних количина квалитетне воде за водоснабдијевање	Започета реформа сектора водних услуга (2021)	Извршена реформа сектора водних услуга (2031)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Удио становништва које користи питку воду из система којима се безбједно управља	60% (2020) ¹⁸	85% (2031)
Приоритет 1.3: Уређење, ефикасно и одрживо коришћење водних ресурса Републике Српске	Удио губитака воде у оквиру система јавног водоснабдијевања	43% (2021) (Републички завод за статистику Републике Српске, 2021)	25% (2031)
	Унапређење планирања и управљања коришћењем воде у индустрији и привреди	Успостављени су механизми планирања и управљања коришћењем воде у индустрији и привреди – постоји потреба за даљим побољшањима (2021)	Унапријеђено планирање и управљање коришћењем воде у индустрији и привреди (2031)
Приоритет 1.4: Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине	Достизање циљева заштите животне средине дефинисаних у оквиру Планава управљања ОРС (дистрикта) ријеке Саве Републике Српске и ОРС (дистрикта) ријеке Требишњице Републике Српске (II и III циклус)	Циљеви заштите животне средине у вези са статусом водних тијела утврђени су Плановима управљања ОРС ријеке Саве Републике Српске (2017–2021) и ОРС ријеке Требишњице Републике Српске (2017–2021)	Достигнути циљеви заштите животне средине за сва водна тијела у складу са динамиком предвиђеном Плановима управљања ОРС ријеке Саве Републике Српске и ОРС ријеке Требишњице

¹⁸ Оквир за управљање животном средином и друштвено управљање за Републику Српску (Пројекат модернизације водних услуга у БиХ, 2020).

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
			Републике Српске (2030+) (најмање добар статус за сва водна тијела до 2039. године)
	Удио водних тијела површинских и подземних вода на којима се спроводи мониторинг	Мониторинг површинских вода спроводи се на око 60 мјерних профила годишње. Системски мониторинг подземних вода није успостављен (2021)	Знатно повећан удио водних тијела површинских вода на којима се спроводи мониторинг. Успостављен мониторинг подземних вода
	Функционалност РВИС	Развијен 2003. године, унапријеђен 2017. године	Функционалан РВИС који садржи осам ГИС модула
	Ефикасност водопривредне инспекције	Водопривредна инспекција је ефикасна – постоји простор за повећање ефикасности (2021)	Висока ефикасност инспекцијских надзора обезбјеђује: – да сви корисници вода поштују и спроводе услове прописане водним актима – спријечено непрописно хватање и коришћење вода

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Учешће организација цивилног друштва у доношењу одлука, стратешких и правних докумената који се односе на управљање водама	Низак ниво учешћа организација цивилног друштва у доношењу одлука, стратешких и правних докумената (2021)	Већина представника организација цивилног друштва изражава задовољство нивоом учешћа јавности и квалитетом јавних консултација (2025)
Приоритет 1.5: Достицање функционалног правног и институционалног оквира, у складу са захтјевима и споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ, у сврху прилагођавања правним актима ЕУ у области вода	Степен усклађености законодавства Републике Српске с правном тековином ЕУ у области управљања водама	Дјелимична усклађеност (2021): <ul style="list-style-type: none"> – потпуна транспозиција једне директиве – дјелимична транспозиција (висок степен) двије директиве – дјелимична транспозиција (нижи степен) једне директиве – транспозиција у раној фази четири директиве (2021) 	Постигнут висок степен усклађености или потпуна усклађеност Директива у области управљања водама у складу са динамиком зацртаном листом приоритетних директива која се дефинише за четворогодишње периоде (2031)
	Статус усвајања и реализације акционих планова за спровођење ЕУ директива (APID)	Република Српска је израдила APID о процјени и управљању ризицима од поплава	Израђени су и усвојени акциони планови за спровођење водних директива ЕУ и континуирано се спроводе (2031)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		2007/60/EЗ, али DSIP на нивоу МОФТЕР није прихваћен, стога ни APID није озваничен. Акциони планови за спровођење осталих водних директива ЕУ (APID) нису израђени (2021)	
1.6. Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода	Степен унапређења система финансирања сектора вода	Постојећи систем финансирања не омогућава текуће нити инвестиционо одржавање сектора вода (2020)	Унапријеђен систем финансирања сектора вода уз поштовање принципа „корисник плаћа и загађивач плаћа“ (2026)
	Ефективност и ефикасност коришћења доступних фондова ЕУ и других међународних фондова за развој сектора вода	Релативно ниска ефективност и ефикасност услијед недовољних инситуционалних капацитета у сектору вода за финансијско-економско планирање (2021)	Ефективно и ефикасно коришћење доступних фондова (2025)

3.1.2 Приоритети за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом

У оквиру стратешког циља 2 дефинисано је девет приоритета, и то:

Приоритет 2.1: Усклађивање прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније, што ће се постићи транспонованем оних директива које нису у потпуности транспоноване, а све у складу са Програмом прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области животне средине и извршавањем усклађивања републичких прописа за област управљања отпадом.

Приоритет 2.2: Превенција настанка отпада, што ће се постићи забраном коришћења појединих врста пластичних производа за једнократну употребу и смањење употребе пластичних кеса, унапређење система прикупљања података о отпаду од хране и успостављање система за субвенционисање нових/чистих технологија које карактерише мала количина отпада.

Приоритет 2.3: Увођење економских и финансијских инструмената и механизма који ће омогућити економски и еколошки прихватљиво управљање отпадом, што ће се постићи кроз увођење додатних мјера за ефикасно функционисање механизма продужене одговорности произвођача и посебним категоријама отпада и развијање програма субвенционисања у ЈЛС.

Приоритет 2.4: Унапређење система управљања комуналним отпадом, што ће се постићи кроз реформу сектора управљања комуналним отпадом, набавку опреме и изградњу инфраструктуре за управљање комуналним отпадом и улагања у програме усмјерене на смањење количине комуналног отпада који се одлаже на депоније.

Приоритет 2.5: Унапређење система управљања посебним категоријама отпада, што ће се постићи анализом и унапређењем постојећег система управљања амбалажом и амбалижним отпадом, успостављањем система управљања посебним категоријама отпада за које се плаћа накнада за оптерећивање животне средине (пластичне кесе за ношење изузев биоразградљивих, батерије и акумулатори, ЕЕ производи и опрема, минерална и синтетичка моторна уља и мазива, моторна возила и гуме за моторна возила), те медицинског отпада. У оквиру овог циља радиће се и на јачању тржишта рециклажних сировина.

Приоритет 2.6: Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом, што ће се постићи израдом студије изводљивости која ће анализирати постојеће капацитете за третман индустријског и опасног отпада и утврдити потребне капацитете, те дати препоруке за унапређење система.

Приоритет 2.7: Санација локација већег загађења животне средине, што ће се постићи израдом пројеката санације и рекултивације за неуређене и дивље депоније, њиховом санацијом и збрињавањем заосталог отпада и санацијом локација онечишћених отпадом.

Приоритет 2.8: Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду, што ће се постићи увођењем обавезе одређивања састава и количина отпада, успостављањем овлашћене лабораторије за анализу отпада, те увођењем информационог система управљања отпадом све са циљем добијања поузданих података о отпаду који ће омогућити и боље и одрживије стратешко планирање и инвестирање у области управљања отпадом.

Приоритет 2.9: Јачање свијести јавности о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада, што ће се постићи спровођењем савремених едукативно-информативних кампања јачања свијести на свим нивоима.

Табела 16: Приоритети са припадајућим индикаторима

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 2.1: Усклађивање прописа и политика области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније	Оцјена усклађености прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније	Прописи и политике из области управљања отпадом су дјелимично усклађени са обавезама које проистичу из правне тековине ЕУ (2021)	Прописи и политике из области управљања отпадом су усклађени у највећој могућој мјери са обавезама које проистичу из правне тековине ЕУ (2026)
Приоритет 2.2: Превенција настанка отпада	Статус система за превенцију настанка отпада	Систем не постоји (2021)	Систем уведен и мјере за превенцију се спроводе (2032)
Приоритет 2.3: Увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизма који ће омогућити економски и еколошки	Број финансијских инструмената за одрживо управљање чврстим отпадом који подржавају транзицију ка циркуларној економији	2 (накнаде за оптерећење животне средине амбалажним отпадом и накнаде за пластичне кесе трегерице) (2021)	Уведена минимално четири инструмента (2026)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
прихватљиво управљање отпадом			
Приоритет 2.4: Унапређење система управљања комуналним отпадом	Финансијска и оперативна одрживост комуналног сектора	Претежно мала финансијска и оперативна одрживост предузећа у комуналном сектору (2021)	Повећана финансијска и оперативна одрживости предузећа у комуналном сектору у односу на полазно стање (2032)
	Инвестиције у заштити животне средине – отпад	Износ инвестиција у управљању отпадом – 2.464.000 КМ (2021)	Повећане инвестиције у управљање отпадом у односу на базну годину (2032)
	Количина произведеног комуналног отпада (тона)	Произведени комунални отпад: 396.200 тона (2020)	Смањити укупну количину произведеног комуналног отпада за 5% (2032)
Приоритет 2.5: Унапређење система управљања посебним категоријама отпада	Количина прерађеног отпада по поступцима прераде Р	53.436 тона (2019)	Повећање количине отпада који се прерађује поступцима прераде R за 50% у односу на базну годину (2032)
Приоритет 2.6: Успоставити систем за управљање индустријским и опасним отпадом	Генерисани отпад (индустријски и опасни), (тона)	1.461.673 тона (2018)	Смањење количине отпада у односу на базну годину за 20% (2032)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 2.7: Санација локација већег загађења животне средине	Износ средстава утрошених за санацију локација већег загађења животне средине	0 (2020)	Годишње повећање износа у доносу на базну годину (2032)
Приоритет 2.8: Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду	Поузданост података који се добијају из система евиденције и извјештавања о отпаду	Систем евиденције и извјештавања непоуздан и неусклађен: – не постоји обавеза о одређивању количина и састава отпада, – не постоји овлашћена лабораторија за анализу отпада, – не постоји информациони систем – (2021)	Систем евиденције и извјештавања даје поуздане податке о отпаду: – уведена обавеза о одређивању састава и количина отпада, – успостављена овлашћена лабораторија за анализу отпада, – успостављен информациони систем (2027)
Приоритет 2.9: Јачање свијести јавности о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада	Статус спровођења пројеката едукације о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада	Спроводи се мали број пројеката едукације о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада (2021)	Спроводи се значајан број пројеката едукације о подизању свијести о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада (2032)

3.1.3 Приоритети за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе

У оквиру стратешког циља 3 дефинисано је девет приоритета, и то:

Приоритет 3.1. Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе Републике Српске кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима, што ће се постићи усклађивањем постојећих и израдом нових законских и подзаконских прописа у складу са прописима Европске уније и ратификованим конвенцијама.

Приоритет 3.2. Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе, што ће се постићи јачањем њихових људских и материјалних капацитета.

Приоритет 3.3. Побољшавање координације, комуникације и извјештавања о биодиверзитету и очувању природе на нивоу Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније, што ће се постићи израдом методике и успостављањем „хоризонталне“ и „вертикалне“ размјене података о стању и промјенама биодиверзитета.

Приоритет 3.4. Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успостављање мониторинга стања и промјена, те податке учинити јавности доступнима, што ће се постићи инвентаризацијом дивљих врста, успостављањем системског и планског проучавања, процјеном степена угрожености станишта и дивљих врста биљака, животиња и гљива, редовним праћењем стања и извјештавањем о стању биодиверзитета, те јавно доступним подацима о биодиверзитету.

Приоритет 3.5. Повећање површине заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (2025) пратећи смјернице ЕУ „Стратегије биодиверзитета до 2030. године“, што ће се постићи издвајањем већег броја заштићених подручја и успостављање мреже Подручја од интереса за Заједницу (Natura 2000).

Приоритет 3.6. Унапређење међусекторске сарадње с циљем интеграције значаја очувања биодиверзитета и заштите природе у секторске политике и законодавство, што ће се постићи сарадњом на интеграцији мјера заштите биодиверзитета и природе и користи од екосистемских услуга са другим секторима (нпр. пољопривреда, шумарство, водoprивреда, енергетика...).

Приоритет 3.7. Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету и заштити природе кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука, што ће се постићи организовањем сталних расправа и дискусија научне заједнице и доносилаца одлука (уз присуство заинтересованих страна).

Приоритет 3.8. Развијање јавне свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама, што ће се постићи измјенама наставних планова и програма на свим нивоима образовања, са више доступних информација у средствима јавног информисања и друштвеним мрежама, те рекламним спотовима и другим промотивним средствима.

Приоритет 3.9. Обезбјеђивање финансијских средстава за дефинисане циљеве и мјере, што ће се постићи ревизијом постојеће законске регулативе како би се обезбиједила потребна финансијска средства за заштиту биодиверзитета и природе и јасним дефинисањем расподјеле средстава у Фонда за животну средину и енергетску ефикасност Републике Српске.

Табела 17: Приоритети са припадајућим индикаторима

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 3.1. Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе Републике Српске кроз усклађивање законодавства са прописима Европске уније и међународним споразумима	Степен усклађености сета законских и подзаконских прописа са правном тековином ЕУ и међународним споразумима	Недовољно усклађена законска и подзаконска регулатива	Већи степен усклађености законских и подзаконских прописа у складу са прописима Европске уније и ратификованим конвенцијама (2025)
Приоритет 3.2. Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе	Ниво капацитета у Министарству просторног уређења, грађевинарства и животне средине и Заводу за културно-историјско и природно наслеђе Републике Српске	Недовољан број стручних особа и материјалних средстава за активности у области очувања биодиверзитета и заштите природе	Адекватна опремљеност и број запослених у складу са резултатима Студије процјене постојећих и потребних људских и материјалних ресурса (2032)
	Ниво капацитета, знања и вјештине, развијени индикатори и мониторинг стања код управљача	Недовољан број обучених и опремљених у институцијама управљача	Адекватна опремљеност, број запослених и обучених у складу са резултатима Студије процјене постојећих и

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	заштићених подручја	заштићених подручја	потребних људских и материјалних ресурса управљача заштићених подручја (2032)
	Број особа који раде инвентаризацију, мониторинг и извјештавање о стању биодиверзитета	Недовољан број истраживача који на терену прикупљају податке	Спроведена обука довољног броја особа које раде инвентаризацију, мониторинг и извјештавање (2025)
	Ниво капацитета за успостављање јединственог информационог система заштите животне средине Републике Српске	Недовољан број ангажованих, слабо опремљених у Републичком заводу за заштиту културно-историјског и природног наслеђа и Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност	Адекватна опремљеност и број запослених у складу са урађеном анализом потребних материјалних средстава и људских капацитета (2030)
Приоритет 3.3. Побољшање координације, комуникације и извјештавања о биодиверзитету и очувању природе на нивоу Републике Српске – Босне и	Квалитет и квантитет размијењених података о стању и промјенама биодиверзитета кроз „хоризонталну“ и „вертикалну“ размјену	Не постоји дефинисана (усаглашена или обавезујућа) координација и комуникација међу институцијама унутар ентитета (посебно међу ресорима), између	Унапријеђена размјена података о стању и промјенама биодиверзитета унутар ентитета (посебно међу ресорима), између ентитета и нивоу БиХ (2025)

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Херцеговине – Европске уније		ентитета као ни на нивоу БиХ	
Приоритет 3.4. Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успостављање мониторинг стања и промјена, те податке учинити јавности доступним	Степен инвентаризације врста, идентификације типова станишта, те процјене угрожености врста биљака, гљива и животиња, станишта и животних заједница у складу са принципима IUCN	Систематско прикупљање и анализа података биолошке разноврсности не постоји	Инвентар стања и процјена степена угрожености станишта и дивљих врста биљака, животиња и гљива, као и њихових генетичких ресурса (2032)
	Ефикасност праћења и извјештавања о стању биолошке разноврсности	Не постоји праћење стања биолошке разноврсности и извјештавања	Успостављено праћење стања биолошке разноврсности и редовно извјештавање институција Републике Српске /Босне и Херцеговине/Европске уније (2032)
	Степен унапређења Информационог система за заштиту природе	Спорадично документовани подаци о стању биолошке разноврсности	Унапријеђен Информациони систем за заштиту природе са већим бројем података о стању природе (2032)
	Статус успостављања	Листа инвазивних врста не постоји	Листа инвазивних врста са мјерама

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	листе инвазивних врста		контроле и сузбијања (2030)
Приоритет 3.5. Повећање површине заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (2025) пратећи смјернице ЕУ „Стратегије биодиверзитета до 2030. године“	Статус еколошке мреже Републике Српске (мреже подручја од интереса за Заједницу)	Не постоји еколошка мрежа	Успостављена еколошка мрежа (2032)
	Процент издвојених заштићених подручја у односу на укупну површину Републике Српске	Заштићена подручја су на 2,76% укупне територије Републике Српске	Већа површина заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (2025)
	Број заштићених подручја у складу са Конвенцијом о заштити културних и природних добара (енгл. <i>World Heritage Convention</i>)	Прашума „Јањ“ је једино природно добро у Републици Српској на листи UNESCO баштине	Препозната подручја од међународног интереса (2032)
Приоритет 3.6. Унапређење међусекторске сарадње с циљем интеграције значаја очувања биодиверзитета и заштите природе у секторске политике и законодавство	Ниво међусекторских активности у очувању биолошке разноврсности	Значај биолошке разноврсности и очувања природе није довољно интегрисан у све секторске политике	Унапријеђена међусекторска сарадња (2027)
	Ниво међусекторских активности у рестаурацији деградираних екосистема и	Ефекат климатских промјена и деградације екосистема није препознат у свим секторима	Унапријеђена међусекторска сарадња (2025)

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	реакцији (адаптацији и митигацији) на климатске промјене		
Приоритет 3.7. Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету и заштити природе кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука	Број расправа и дискусија међу представницима научне заједнице и доносилаца одлука	Одлуке се доносе често без претходно провјерених чињеница и научно доказаних поставки	Организоване расправе и дискусије (првенствено међу научном заједницом и доносиоцима одлука) (2025)
Приоритет 3.8. Развијање јавне свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама	Степен развоја свијести о значају очувања и унапређења биолошке разноврсности	Недовољан степен информисања о значају биолошке разноврсности и важности очувања природе	Већи степен свијести о значају очувања и унапређења биолошке разноврсности (2032)
Приоритет 3.9. Обезбјеђивање финансијских средстава за дефинисане циљеве и мјере	Број измјена законских и подзаконских прописа са циљем системски обезбијеђених финансијских средстава	Недостају финансијска средства за све активности на одржавању и унапређењу биолошке разноврсности и заштити екосистема	Јасно дефинисан начин прикупљања и расподјеле средстава за очување биодиверзитета и заштиту природе (2025)
	Средства обезбијеђена по основу коришћења природних ресурса		Ревидиран начин наплате по основу користи од природних ресурса и расподјеле средстава у Фонду за

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
			животну средину и енергетску ефикасност (2025)
	Средства обезбијеђена по основу реализације међународних пројеката		Обучени кадрови и већи број међународних пројеката у области биодиверзитета и заштите природе (2032)

3.1.4 Приоритети за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

У оквиру стратешког циља 4 дефинисано је шест приоритета, и то:

Приоритет 4.1: Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су сигурни за људско здравље, што ће се постићи смањењем емисија из великих постројења за сагоријевање, усклађивањем индустријских постројења са најбоље расположивим техникама, смањењем емисија из кућних извора топлоте и услужних дјелатности, повећањем удјела даљинских гријања у укупном гријању и смањењем емисије загађујућих материја из саобраћаја.

Приоритет 4.2: Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информисе грађане о квалитету ваздуха, што ће се постићи даљим развојем мреже станица за мониторинг, унапређењем постојећег система информисања грађана у реалном и интегрисаном времену о квалитету ваздуха и развојем система извјештавања према међународним институцијама о емисијама и квалитету ваздуха.

Приоритет 4.3: Смањење утицаја Републике Српске на климатске промјене смањењем емисије гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника, што ће се постићи смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника.

Приоритет 4.4: Јачање отпорности на ефекте климатских промјена, што ће се постићи повећањем капацитета институција и инфраструктуре, те стратешког и легислативног оквира.

Приоритет 4.5: Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима, што ће се постићи креирањем повољног амбијента унапређењем законодавног оквира, смањење потрошње енергије у стамбеним и нестамбеним зградама, повећањем енергетске ефикасности у индустрији и смањењем потрошње примарне енергије.

Приоритет 4.6: Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја, што ће се постићи повећањем удјела ОИЕ у финалној потрошњи енергије, у производњи електричне енергије и у саобраћају.

Табела 18: Приоритети са припадајућим индикаторима

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
4.1. Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама до нивоа који су безбједни за здравље људи	Износ емисија загађујућих материја из великих постројења	У 2014. години износила: 131.027 тона SO ₂ , 5.997 тона NO _x , 4.363 тона чврстих честица	До 1. јануара 2028. на: 7.277 тона сумпор-диоксида, 2.571 тона азотних оксида, 257 тона чврстих честица
	Степен усклађености постројења са најбоље расположивим техникама (НРТ)	Низак степен усклађености постројења са НРТ	Усклађивање свих индустријских постројења са НРТ до 2032. године
	Процент смањења емисија из кућних извора топлоте	Велике емисије из кућних извора топлоте (не постоје поуздани подаци из кућних извора топлоте)	Смањење емисије из кућних извора топлоте за 50% до 2032. у односу на базну годину (базна година ће се одредити након што се изврши процјена)
	Процент повећања удјела даљинског гријања у укупном гријању и повећање удјела гаса у укупној потрошњи енергије	Низак ниво удјела даљинског гријања у укупном гријању	Повећање удјела даљинских гријања у укупном гријању на 10% уз минимални удио обновљивих извора енергије у

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	(узимајући у обзир да се у наредне двије године очекује гасификације Бијељине)		производњи топлоте од 80% до 2032. године
	Процент смањења емисија загађујућих материја из саобраћаја	Допуштене високе вриједности сумпора у течним горивима, просјечна старост возила преко 15 година, незнатан удио електричних и хибридних возила	Смањење емисије загађујућих материја из саобраћаја за 30% до 2030. године
4.2. Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха	Број станица за квалитет ваздуха стављен у функцију	У Републици Српској, у републичкој мрежи станица, од 12 мјерних станица тренутно је у функцији 7	Покривеност цијеле територије Републике Српске мрежом станица до 2030. године
	Степен информисаности грађана о квалитету ваздуха	Недовољно развијен систем информисања грађана о квалитету ваздуха	Успостављен систем информисања грађана у реалном и интегрисаном времену о квалитету ваздуха од 2023.
	Функционалност система извјештавања	Не постоји cjеловит систем извјештавања о емисијама загађујућих материја, гасова са ефектом стаклене	Развијен систем извјештавања према међународним институцијама о емисијама и квалитету ваздуха до 2025.

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		баште и квалитету ваздуха према међународним институцијама	
4.3. Смањен утицај Републике Српске на климатске промјене смањењем емисије гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника	Процент смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште	Укупна емисија GHG (без понора) за Републици Српској у 2014. години је износила 7.738,1 Gg CO _{2ekv}	Смањење емисије GHG за 17,5% до 2030. у односу на 2014. за БиХ (стратешки циљ из NDC БиХ који је усвојен у марту 2021. године)
	Процент смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште из великих постројења	Емисије из енергетике око 78,4% од укупних емисија	Смањење емисије из великих постројења за БиХ (еквивалент EU ETC) за 28,7% до 2030. у односу на 2014.
	Процент повећања понора	Укупни понори у 2014. износе -2.701 Gg	Повећање понора GHG у БиХ за 10% до 2030. у односу на 2014.
4.4. Јачање отпорности на ефекте климатских промјена	Успостављеност функционалног система евиденције штета	Не постоји систем евиденције штета	Успостављен систем евиденције штета до 2025.
	Процент наводњаваног пољопривредног земљишта	У Републици Српској се наводњава 7.262 ha (4,46% пољопривредног земљишта)	Наводњавање до 30% пољопривредног земљишта до 2032.
	Степен изграђености капацитета	Низак ниво капацитета заштите од пожара	Повећање изграђености капацитета ране детекције и гашења пожара за 50% до 2032.

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Степен изграђености капацитета	Низак ниво капацитета за заштиту од поплава	Висок ниво капацитета за заштиту о поплава
	Успостављеност функционалног система раног упозоравања	РХМЗ Републике Српске даје одређене информације и упозорења; недовољни институционални капацитети	Успостављен систем раног упозоравања до 2025.
	Успостављеност функционалног система за координацију и праћење спровођења мјера прилагођавања климатским промјенама	Не постоји систем за координацију и праћење спровођења мјера прилагођавања климатским промјенама	Успостављен систем за координацију и праћење спровођења мјера прилагођавања климатским промјенама до 2025. у Републици Српској
4.5 Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима	Процент смањења потрошње финалне енергије	Потрошња финалне енергије (FEC) у 2020. 874 ktоe	Смањење потрошње финалне енергије за 13% до 2030. у односу на 2018. у Републици Српској
	Процент смањења потрошње финалне енергије у стамбеном сектору	Удио стамбеног сектора у 2020. у FEC 200 ktоe (23%)	Смањење потрошње енергије у зградарству (јавни и стамбени сектор) за 22% до 2030. у односу на 2018. у Републици Српској
	Процент смањења потрошње финалне енергије у индустрији	Удио индустрије у 2020. у FEC 203 ktоe (23%)	Смањење потрошње финалне енергије у индустрији за 3,3% до

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
			2030. у односу на 2018. у Републици Српској
	Процент смањења потрошње примарне енергије	Предвиђена потрошња према Акционом плану Републике Српске 2682 ktoe	Смањење потрошње примарне енергије за 11% до 2030. године у односу на 2018. годину у Републици Српској
4.6. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја	Процент удјела ОИЕ у потрошњи финалне енергије FEC	Удио ОИЕ у 2009. 42%	Удио ОИЕ у потрошњи финалне енергије (FEC) биће накнадно утврђен у складу са закључком МЕР
	Процент удјела ОИЕ у производњи електричне енергије	Удио ОИЕ у производњи електричне енергије у 2009. 66,5%	Удио ОИЕ у производњи електричне енергије биће накнадно утврђен у складу са закључком МЕР
	Процент удјела ОИЕ у саобраћају	Удио ОИЕ у 2009. 0%	Удио ОИЕ у саобраћају биће накнадно утврђен у складу са закључком МЕР

3.1.5 Приоритети за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука

У оквиру стратешког циља 5 дефинисано је седам приоритета, и то:

Приоритет 5.1: Унапређење законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са правном тековином ЕУ потписаним међународним уговорима из области хемијске безбједности, чиме ће се створити услови за стално усклађивање прописа ЕУ законодавства из области управљања хемикалијама, биоцидима, живом и производима од живе, азбеста, супстанцама које оштећују озонски омотач и транспозицију SEVESO III директиве.

Приоритет 5.2: Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности, у виду редовног ажурирања и унапређења Инвентара хемикалија, Програма достављања

техничког досијеа за стављање биоцида на тржиште и Регистра произвођача и увозника хемикалија, те успостављање регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ уређаја и већег нивоа имплементације SEVESO III директиве.

Приоритет 5.3: Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности, чиме ће се значајно унаприједити људски и технички капацитети, те постићи ефикасан систем превенције, лијечења и обавјештавања у случајевима тровања хемикалијама с циљем очувања људског здравља и животне средине.

Приоритет 5.4: Унапређење знања корисника хемикалија и опште јавности у области управљања хемикалијама с циљем смањења нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услјед неадекватног руковања хемијским производима.

Приоритет 5.5: Успостављање законодавног и институционалног оквира којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини, а чиме ће се уредити област процјене и управљања буком и емисија буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном.

Приоритет 5.6: Унапређено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне средине, што укључује анализу друмског и жељезничког саобраћаја с циљем постављања приоритета у изради карата буке, те процјену броја становника изложених буци, а ради израде карата буке и акционих планова управљања буком.

Приоритет 5.7: Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања кроз успостављање јединственог информационог система приказа карата буке, финансијских средстава (грантова) за пројекте подизања свијести јавности и кампањама о штетности буке на здравље.

Табела 19: Приоритети са припадајућим индикаторима

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 5.1: Унапређење законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са правном тековином ЕУ и потписаним међународним	Степен транспозиције ЕУ законодавства из области хемијске безбједности	Транспозиција ЕУ законодавства из области хемијске безбједности је умјерено или дјелимично усклађена (2021)	Дјелимична транспозиција ЕУ законодавства кроз стално усклађивање прописа из области хемијске безбједности са правном

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
уговорима из области хемијске безбједности			тековином ЕУ (2031)
	Степен транспозиције Регулативе о стављању у промет и употребу биоцидних производа (Регулативе (ЕУ) бр. 528/ 2012)	Умјерен ниво транспозиције Регулативе о стављању у промет и употреби биоцидних производа (2021)	Дјелимична транспозиција Регулативе о стављању у промет и употреби биоцидних производа (Регулатива (ЕУ) бр. 528/ 2012) (2024)
	Степен транспозиције Регулативе о живи (Регулатива (ЕУ) бр. 2017/852)	Умјерен ниво транспозиције Регулативе о живи (Регулатива (ЕУ) бр. 2017/852) (2021)	Дјелимична транспозиција Регулативе о живи (Регулатива (ЕУ) бр. 2017/852) (2025)
	Степен транспозиције ЕУ Регулативе 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом	Умјерен ниво транспозиције ЕУ Регулативе 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (2021)	Дјелимична транспозиција ЕУ Регулативе 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (2025)
	Степен транспозиције Регулативе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски омотач и Регулативе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са	Постоји законски основ за транспозицију Регулативе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски омотач и Регулативе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим	Дјелимична транспозиција Регулативе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски омотач и Регулативе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	ефектом стаклене баште	гасовима са ефектом стаклене баште (2021)	гасовима са ефектом стаклене баште (2024)
	Степен транспозиције Регулативе (ЕУ) 2019/1021 о постојаним органским загађујућим материјама	Умјерен ниво транспозиције Регулативе (ЕУ) 2019/1021 о постојаним органским загађујућим материјама (2021)	Дјелимична транспозиција Регулативе (ЕУ) 2019/1021 о постојаним органским загађујућим материјама кроз континуирано усклађивање прописа о POPs супстанцама (2031)
	Статус Стратегије хемијске безбједности Републике Српске	На постоји важећа Стратегија хемијске безбједности Републике Српске, тј. период важења је истекао (2012–2016) (2021)	Усвојити нову Стратегију хемијске безбједности Републике Српске (2025)
	Степен транспозиције SEVESO III директиве	Умјерен ниво транспозиције са одредбама SEVESO III директиве (2021)	Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве (2026)
	Статус услова и начина стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије	Не постоје дефинисани услови и начин стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије (2021)	Извршити измјену и/или допуну Закона о хемикалијама Републике Српске и подзаконских аката, а нарочито у смислу дефинисања услова и начина

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
			стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије (2025)
Приоритет 5.2: Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности	Статус Интегралног инвентара хемикалија	Вођење Интегралног инвентара хемикалија је обустављено због техничких проблема (2021)	Успостављен нови информациони алат за ефикасно вођење Интегралног инвентара хемикалија (2025)
	Статус Регистра произвођача и увозника хемикалија	Успостављен и ажуран Регистар произвођача и увозника хемикалија (2021)	Регистар произвођача и увозника хемикалија се води и редовно ажурира у одговарајућем информационом систему са могућности за статистичку обраду (2025)
	Статус регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце на подручју Републике Српске	Није успостављен регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце на подручју Републике Српске (2021)	Успостављен регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце на подручју Републике Српске (2031)
	Извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ	Није успостављено извјештавање по питању регистрације и сервиса расхладне	Успостављен систем извјештавања по питању регистрације и

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	уређаја у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач	опреме и КГХ уређаја у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач (2021)	сервиса раскладне опреме и КГХ уређаја у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач (2028)
Приоритет 5.3: Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности	Координација између инспекцијских служби ентитета и Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности	Није успостављена сарадња Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као ни Инспектората Брчко Дистрикта у области хемијске безбједности, јер није успостављен инспекцијски надзор у Федерацији БиХ, као ни Брчко Дистрикту БиХ (2021)	Успостављена сарадња Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта у области хемијске безбједности (2023)
	Ниво техничких капацитета у Републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске	Недовољни технички капацитети у Републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске.	Унапријеђени технички капацитети у Републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске(2025)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Статус правног лица за контролу тровања које је надлежно за спровођење превентивних мјера и мјера лијечења, нарочито у хитним случајевима	Није именовано правно лице за контролу тровања које је надлежно за спровођење превентивних мјера и мјера лијечења, нарочито у хитним случајевима (2021)	Формално именовано лице надлежно за контролу тровања – Центар за контролу тровања (ЦКТ) (2025).
	Ниво људских капацитета у Одсјеку за хемикалије (МЗСЗ Републике Српске)	Четири лица задужена за област хемикалија и биоцида (2021)	10 особа запослених у пуном радном времену у Одсјеку за хемикалије, што значи пријем једног новог запосленика у 2022. години, те пет нових запосленика (четири ВСС и један ССС) од 2026. до 2031. (2031)
	Ниво техничких капацитета у Одјељењу за хемикалије и биоциде (МЗСЗ Републике Српске)	Низак ниво техничке опремљености (2021)	Унапријеђени технички капацитети који ће се захтијевати у моменту придруживања БиХ у ЕУ од Европске агенције за хемикалије (2031)
	Статус архива података	Архив података не задовољава захтјеве безбједности и	Успостављен архив података који ће омогућити архивирање на

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		повјерљивости (2021)	повјерљив и физички безбједан начин (2023)
	Статус <i>helpdeska</i> (службе за помоћ)	Није формирана служба за помоћ;	Основан званичан <i>helpdeska</i> (служба за помоћ) при Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске (2024)
Приоритет 5.4: Унапређење знања корисника хемикалија и опште јавности у области управљања хемикалијама	Ниво промотивних активности о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи и животне средине	Низак ниво промотивних активности о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи и животне средине (2021)	Једна кампања или објављен најмање један водич (приручник) од свих надлежних институција у току календарске године (2023)
	Активности НВО-а и удружења потрошача усмјерене на подизање јавне свијести о хемикалијама	Нема активности НВО-а и удружења потрошача усмјерене на подизање јавне свијести о хемикалијама (2021)	Успостављен механизам за укључивање организација цивилног друштва ради подизања јавне свијести о хемикалијама (2023)
	Систем праћења стопе случајног тровања и излагања другим и неозначеним хемикалијама и	Дјелимично успостављен кроз објаву података о случајевима тровања који су доступни из	Успостављен и унапријеђен систем кроз утврђивање методологије праћења стопе

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	штетним материјама	извјештаја болничких установа о оболијевању, тј. само са подацима о тежим случајевима који су били болнички лијечени (2021)	случајног тровања и излагања другим и неозначеним хемикалијама и штетним материјама (2026)
	Број прекршајних налога приликом вршења инспекцијског надзора у области хемикалија и биоцида	У 2019. години извршена је укупно 141 контрола од којих је 61, односно 43,3% била неуредна. У 24 случаја су отклоњене неправилности, а изречена је 41 забрана. Познати су подаци и за 2020. годину, али се они не могу сматрати референтним због смањеног броја контрола услјед епидемиолошке ситуације	Смањен број неуредних инспекцијских контрола кроз унапријеђене додатне едукације савјетника за хемикалије (од 2022) усклађене са подацима Републичке здравствене инспекције о најчешћим неправилностима на терену и са подацима из МЗСЗ Републике Српске, као и са питањима родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва у хемијској безбједности (2031)

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Ниво техничких, просторних и људских капацитета Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите становништва од штетног дејства хемикалија на општу популацију	Низак ниво техничких, просторних и људских капацитета Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите становништва од штетног дејства хемикалија на општу популацију	Значајно унапријеђен ниво техничких (ИКТ), просторних и људских капацитета Института за јавно здравство Републике Српске. Обезбијеђен возни парк за транспорт опасних материја (2031)
Приоритет 5.5: Успостављање законодавног и институционалног оквира којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини	Статус законодавног оквира и институционалне надлежности о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ	Није успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ (2021)	Успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ (2031)
	Статус законодавног оквира и институционалне надлежности о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, а према	Није успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, а према	Успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, а

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном	захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном (2021)	према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном (2031)
	Статус подзаконских аката о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ	Не постоје подзаконски акти о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ (2021)	Успостављени подзаконски акти о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ (2031)
	Статус подзаконских аката у погледу буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору	Не постоје подзаконски акти у погледу буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору (2021)	Успостављени подзаконски акти у погледу буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору (2031)
Приоритет 5.6: Унапређено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне средине	Статус стратешке карте буке за петогодишњи период	Не постоји израђена стратешка карта буке за петогодишњи период (2021)	Израђена стратешка карта буке за петогодишњи период (2032)
	Статус акционог плана управљања буком за	Не постоји акциони план управљања буком за	Израђен акциони план управљања буком за петогодишњи

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	петогодишњи период	петогодишњи период (2021)	период, а који ће садржавати и процјену штетних ефеката (2034)
Приоритет 5.7: Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања	Степен информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке	Нема информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке (2021)	Успостављен механизам и начин информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке (2027)
	Ниво капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за послове процјене утицаја буке на здравље људи и заштите од буке	Низак ниво капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за послове процјене утицаја буке на здравље људи и заштите од буке (2021)	Израђен капацитет Института за јавно здравство Републике Српске за послове процјене утицаја буке на здравље људи и заштите од буке (2031)

3.1.6 Приоритети за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима

У оквиру стратешког циља 6 дефинисано је седам приоритета, и то:

Приоритет 6.1: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена.

Приоритет 6.2: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа (ОШП).

Приоритет 6.3: Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Републици Српској.

Приоритет 6.4: Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за заштиту, очување, одрживо коришћење и управљање рибљим фондом у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима.

Приоритет 6.5: Унапређење одрживог управљања земљиштем (земљишним ресурсима) као необновљивим природним ресурсима.

Приоритет 6.6: Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова.

Приоритет 6.7: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање минералним сировинама.

Табела 20: Приоритети са припадајућим индикаторима

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 6.1: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања	Степен ажурности правног оквира Републике Српске за управљање шумама, на одржив начин	Правни оквир Републике Српске за управљање шумама није у довољној мјери ажуриран када је у питању одрживо управљање шумама	Унапријеђен стратешки и правни оквир за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима до 2025. године
	Степен усаглашености стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама са стандардима и принципима за равноправност полова	Стратешки, законски и институционални оквир за одрживо управљање шумама није у довољној мјери усаглашен са стандардима и принципима за равноправност полова.	Унапријеђен стратешки, законски и институционални оквир за одрживо управљање шумама са стандардима и принципима за равноправност полова.

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
климатских промјена	Степен хармонизације правног оквира за управљање шумама Републике Српске са правном тековином ЕУ	Правни оквир за одрживо управљање шумама Републике Српске је: – дјелимично хармонизован са правном тековином ЕУ (2021)	Правни оквир за одрживо управљање шумама Републике Српске је потпуно хармонизован са прописима Европске уније, до 2031. године
	Процент површине под шумама посебне намјене	2% до 3% од укупне површине шума Републике Српске су шуме посебне намјене (2021)	Повећати површину под шумама посебне намјене до 5% до 2031. године
	Површина шума захваћена пожарима у Републици Српској (ha)	У периоду 2008–2019. шумским пожарима је захваћено око 7.000 ha. Само 2019. године на подручју Републике Српске било је 324 шумска пожара	Повећана проходност шума, шумска газдинства капацитирана за рано откривање и спречавање пожара. Смањење броја шумских пожара и опожарене површине у шумама за 50% у односу на садашње стање до 2026. године
	Површина (ha) под високим шумама у Републици Српској	Површина под високим шумама је смањена, а повећана под изданаčким шумама и шикарама (2021)	Повећати површине високих шума превођењем минимално 3,50% (105.000 ha) садашње површине изданаčких шума и шикара у виши узгојни облик, на

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
			површинама гдје је то могуће (до 2031. године)
<p>Приоритет 6.2: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа (ОШП)</p>	<p>Процент продуктивности високих шума</p> <p>Статус стратешког и законског оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа (ОШП)</p>	<p>Продуктивност високих шума није на задовољавајућем нивоу (2021)</p> <p>Садашњи стратешки и законски оквир Републике Српске коришћења осталих шумских производа није на задовољавајућем нивоу (2021)</p>	<p>Повећати продуктивност високих шума за 1,49% (40.550 ha), до 2031. године</p> <p>Успостављен регистар комерцијалних сакупљача, успостављање система контроле сакупљања осталих шумских производа (љековитог, јестивог и ароматичног биља и др. ОШП), успостављање прецизне евиденције о количинама сакупљених осталих шумских производа. Успостављање брања ОШП на одржив начин како би се смањило сиромаштво популације руралних подручја, успостављање мониторинга стања и промјена биолошке разноврсности осталих шумских производа (ОШП) до 2029. године</p>

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
<p>Приоритет 6.3: Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Републици Српској</p>	<p>Степен усклађености законске регулативе у области ловства Републике Српске са ЕУ директивама и међународним споразумима</p>	<p>Степен усклађености законске регулативе у области ловства Републике Српске са ЕУ директивама и међународним споразумима још увијек није на задовољавајућем нивоу (2021)</p>	<p>Усклађена законска регулатива у области ловства Републике Српске са ЕУ директивама и међународним споразумима, те унапријеђен систем планирања и управљања дивљачи до 2025. године</p>
<p>Приоритет 6.4: Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за заштиту, очување, одрживо коришћење и управљање рибљим фондом у Републици Српској који ће бити хармонизован са правно тековином ЕУ и међународним споразумима</p>	<p>Статус законског, стратешког и институционалног оквира</p> <p>Статус очувања рибљег фонда Републике Српске, са акцентом на угрожене и ендемске врсте рибе</p>	<p>Садашњи законски, стратешки и институционални оквир није на задовољавајућем нивоу за одрживо управљање рибљим фондом Републике Српске и није хармонизован у довољној мјери са правном тековином ЕУ и међународним споразумима</p> <p>И поред постојања важећих прописа, као што је Уредба о строго заштићеним и заштићеним врстама и сл. („Службени гласник</p>	<p>Усвојен стратешки оквир за одрживи развој сектора рибарства, до 2023. године</p> <p>Успоставити очување и повећање рибљег фонда и других водених организама у риболовним водама, са акцентом на ријетке угрожене и ендемске</p>

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Републике Српске”, број 65/20), нису у довољној мјери заштићене ријетке, угрожене и ендемске врсте риба	врсте рибе, до 2026. године
	Статус информационог система о рибарству Републике Српске	Постојећа евиденција у рибарству Републике Српске не осликава право стање улова рибе од спортских риболоваца, а привредни риболов се обавља на неконтролисан и непрописан начин	Успоставити информациони систем о рибарству и унаприједити статистичко праћење газдинстава до 2024. године
Приоритет 6.5: Унапређење одрживог управљања земљиштем (земљишним ресурсима) као необновљивим природним ресурсом	Степен заштите земљишта и достигнуте неутралности деградације земљишта у Републици Српској	И поред постојања Закона о пољопривредном земљишту, Закона о шумама, Закона о уређењу простора и грађењу, Закона о рударству и Закона о заштити животне средине Републике Српске, још увијек није постигнут задовољавајући степен заштите земљишта и није достигнута	Створен законски и институционални оквир за свеобухватну заштиту земљишта, усвојени методи, мјерења и индикатори за одрживо управљање земљиштем, достигнута неутралност деградације земљишта до 2030. године

Приоритети	Индикатор (крајњег) резултата	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		неутралност деградације земљишта у Републици Српској	
	Процент минираног земљишта на територији Републике Српске	Процењује се да у Републици Српској има око 199,59 km ² сумњивих минираних површина, што чини 0,8% њене укупне територије, види „Извјештај о противминском дјеловању за 2019. годину“ (Центар за уклањање мина у БиХ, 2019)	Деминирано 90% минираног земљишта Републике Српске до 2030. године
	Статус употребе пестицида у пољопривреди Републике Српске	Неконтролисаном и нерационалном примјеном пестицида и ђубрива (минералних и органских) долази до контаминације земљишта, а преко земљишта и површинских и подземних вода, те угрожавања ових ресурса, као и биодиверзитета (животне средине у цјелини)	Употреба пестицида у пољопривреди и шумарству сведена на минимум до 2030. године

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
<p>Приоритет 6.6: Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова</p>	<p>Статус опремљености и капацитетности чуварских служби у шумарству, ловству и у риболову Републике Српске</p>	<p>И поред постојања чуварских служби присутне су илегалне активности у шумарству, ловству и у риболову Републике Српске</p>	<p>Чуварске службе модернизоване, мобилне и опремљене (модерне технологије и људство) за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима. Успостављен је ефикасан систем за превенцију и гашење шумских пожара. Смањење илегалних активности у сектору шумарства за 30%</p>
<p>Приоритет 6.7: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање минералним сировинама</p>	<p>Статус стратешког и законског оквира за одрживу експлоатацију и коришћење минералних сировина Републике Српске</p>	<p>Успостављен је оквир за експлоатацију и коришћење минералних сировина. Законски и подзаконски прописи, према којима се уређује управљање минералним сировинама, усаглашени су у довољној мјери</p>	<p>Успостављен свеобухватан (стратешки и законски) оквир за одрживу употребу и експлоатацију минералних сировина до 2030. године</p>

3.1.7 Приоритети за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином

У оквиру стратешког циља 7 дефинисано је осам приоритета и то:

Приоритет 7.1: Унапређење правног оквира за управљање животном средином у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима, што ће се остварити усвајањем нових и измјенама и допунама постојећих прописа за заштиту животне средине у Републици Српској. Посебан фокус ће бити на реализацији приоритетних активности из Програма интегрисања БиХ у ЕУ, у складу са надлежностима Републике Српске. Такође, пажња ће бити усмјерена на израду, усвајање и реализацију акционих планова за спровођење ЕУ директива (APID) у области заштите животне средине.

Приоритет 7.2: Обезбјеђивање ефикасног спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза, што ће се остварити спровођењем паралелних активности које ће бити усмјерене на повећање степена спровођења међународних споразума – у складу са надлежностима Републике Српске. Карактеристична поља дјеловања обухватају интензивнију примјену стратешке процјене утицаја на животну средину, поједностављивање процедура за издавање еколошких дозвола ради креирања предуслова за издавање интегрисаних дозвола у будућности, те активности на припреми Техничких упутстава за најбоље расположиве технике (НРТ) за приоритетне секторе.

Приоритет 7.3: Остваривање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција, што се се реализовати побољшавањем институционалне координације и унапређењем капацитета запослених, посебно путем формирања тимова и јачањем вјештина за припрему и реализацију пројеката у области животне средине. У складу са надлежностима Републике Српске, разматраће се приступи за побољшање рада Међуентитетског тијела за животну средину и за формирање Агенције за заштиту животне средине Републике Српске.

Приоритет 7.4: Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укљученост жена, младих и социјално осјетљивих група, што се планира постићи континуираним спровођењем активности подизања свијести о значају животне средине, кроз сарадњу између институција, организација цивилног друштва и медија. Важан аспект ових напора биће усмјерен на редовну израду и објављивање извјештаја о стању животне средине у Републици Српској, како би стручна и шира јавност имала свеобухватан увид у проблематику.

Приоритет 7.5: Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27, што првенствено подразумијева успоставу информационог система за управљање животном средином, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине. Сврсисходност података и извјештаја генерисаних на основу

информационог система биће усмјерена на редовно праћење стања животне средине, али и на функционално извјештавање у складу са захтјевима међународних тијела. Посебна пажња придаваће се успостави функционалног система размјене просторних података у Републици Српској, у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве, и успостави PRTR регистра. Такође, значајни напори биће усмјерени на развијање статистике животне средине – праћење индикатора циљева одрживог развоја у Републици Српској за тематско подручје животне средине и учешће у успостављању Европских економских рачуна животне средине.

Приоритет 7.6: Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима животне средине, што ће се постићи интензивирањем међусекторске сарадње, како би се захтјеви животне средине интегрисали у секторске политике и законодавство. У контексту климатских промјена, посебно ће се водити рачуна о интегрисању захтјева Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике Републике Српске, у складу са надлежностима Републике Српске. Са друге стране, водиће се рачуна о интегрисању родне равноправности, друштвене инклузије и сиромаштва у политике и законодавство заштите животне средине. Наведени аспекти међусекторске сарадње важни су за припрему јасне политике за примјену циркуларне економије. Основ за израду будуће политике циркуларне економије у Републици Српској је Зелени договор за Западни Балкан (енгл. *Green Deal for Western Balkans*) који захтијева акцију у погледу увођења циркуларне економије (одрживе производње и потрошње).

Приоритет 7.7: Усаглашавање и стављање у примјену ефикасне и свеобухватне фискалне и парафискалне политике у вези са заштитом животне средине, што ће се постићи адекватним спровођењем постојећих економских инструмената и увођењем нових – иновативних и подстицајних економских инструмената за финансирање заштите животне средине. Министарство финансија Републике Српске ће бити укључено у све аспекте фискалне политике повезане са заштитом животне средине (олакшице на увоз појединих еколошки прихватљивих производа итд.), узимајући у обзир и потенцијал за искоришћавање намјенских међународних фондова.

Приоритет 7.8: Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине, што ће обухватити активности на плану сталних побољшања у интеграцији проблематике заштите животне средине у наставне планове образовних институција, укључујући и неформалне облике образовања, у складу са Законом о заштити животне средине Републике Српске. Други правац дјеловања обухватиће унапређење капацитета за истраживања у области животне средине, кроз мјере планиране у Стратегији за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске

за период 2023–2028. године у оквиру Министарства за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво (МНРВОИД).

Табела 21: Приоритети са припадајућим индикаторима

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Приоритет 7.1: Унапређење правног оквира за управљање животном средином у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима	Степен усклађености законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области управљања животном средином, у складу са Програмом интегрисања БиХ у ЕУ	Дјелимична усклађеност (2021): – дјелимична транспозиција – висок степен транспозиције пет директива – дјелимична транспозиција – нижи степен транспозиције четири директиве	Значајно повећан степен усклађености свих директива у области управљања животном средином (2026)
	Процес израде, усвајања и реализације акционих планова за спровођење ЕУ директива (АPID), у складу са Програмом прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине	Нису израђени акциони планови за спровођење ЕУ директива (АPID) из области управљања животном средином (2021)	Израђени су и усвојени акциони планови за спровођење ЕУ директива (АPID) из области управљања животном средином и континуирано се спроводе (2030)
Приоритет 7.2: Обезбјеђивање ефикасног спровођења усвојених	Учешће институција Републике Српске у спровођењу међународних споразума – у складу са	Нису успостављени ефективни институционални механизми за надзор и	Значајно повећан степен спровођења међународних споразума – у складу са надлежностима

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
прописа и преузетих међународних обавеза	надлежностима Републике Српске	координацију спровођења обавеза, који произлазе из међународних споразума о животnoj средини (2021)	Републике Српске (2027)
	Степен примјене стратешке процјене утицаја на животну средину (СПУЖС)	Директива о СПУЖС пренесена је у законодавство Републике Српске и важеће прописе треба примијенити у пракси (2021)	Досљедна примјена СПУЖС у складу са важећим прописима у свим ресорима, кроз обезбијеђену међусекторску сарадњу (2025)
	Степен у којем је обезбијеђено интегрисано издавање дозвола	Процес издавања дозвола није интегрисан (2021)	Обезбијеђени предуслови за олакшавање поступка издавања еколошких дозвола, чиме се тежи постизању циља да странка поднесе један захтјев и у том поступку се прибаве све потребне сагласности и изда коначно рјешење о еколошкој дозволи. У првом кораку размотрити могућност обједињавање поступака захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
			<p>издавање еколошке дозволе (поједностављење процедуре), као поступака који су у надлежности МПУГЕ Републике Српске (2030)</p>
	<p>Степен припремљености Техничких упутстава за најбоље расположиве технике (НРТ) за приоритетне секторе</p>	<p>Закон о заштити животне средине Републике Српске налаже примјену НРТ, али практична примјена је ограничена.</p> <p>У периоду 2007–2008. године, у оквиру LIFE пројекта „Јачање капацитета за имплементацију интегралне превенције и контроле загађивања у БиХ (ИРРС)“ припремљена су Техничка упутства о НРТ за сљедеће секторе прехранбене индустрије и пољопривреде: клаонице крупне стоке, прерада меса, узгој и</p>	<p>Припремљена Техничка упутства за НРТ за приоритетне секторе (2030)</p>

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		<p>прерада рибе, прерада млијека и производња млијечних производа, прерада воћа и поврћа и производња пива. Међутим, техничка упутства о НРТ и референтни документи (BREF) нису преведени на службене језике у БиХ (2021)</p>	
<p>Приоритет 7.3: Остваривање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција</p>	<p>Степен функционалности механизма за институционалну координацију рада институција у области животне средине у Републици Српској, посебно у домену учешћа у активностима Међуентитетског тијела за животну средину</p>	<p>Дјелимичан степен функционалности постојећих механизма, уз активно учешће у текућим активностима Међуентитетског тијела за животну средину (2021)</p>	<p>Успостављени функционални механизми за институционалну координацију рада институција у области животне средине у Републици Српској. Појачан фокус на активности Међуентитетског тијела за животну средину на усаглашавање законодавства у области животне средине између оба ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, у складу са одредбама Закона о заштити</p>

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
			животне средине (члан 128. став 1. т. а), в) и ђ); те члан 128. став 3. Закона) (2028)
	Успостава Агенције за заштиту животне средине Републике Српске	Не постоји Агенција за заштиту животне средине (2021)	У Републици Српској успостављена Агенција за заштиту животне средине (2032)
	Степен функционалности институционалних структура у домену координације и усаглашавања активности у процесу транспозиције ЕУ законодавства	Дјелимична функционалност постојећих институционалних структура (2021)	Унапријеђена постојећа институционална структура у сврху побољшања координације и усаглашавања активности у процесу транспозиције ЕУ законодавства. Ојачани људски ресурси на свим нивоима за дугорочно и одрживо спровођење ЕУ законодавства
	Степен функционалности и експертизе запослених у институцијама које се баве питањима животне средине за припрему и реализацију пројеката	Не постоје специјализовани тимови у свим институцијама/установама за припрему и реализацију пројеката. Постоје тимови у МПУГЕ и МПШВ	Успостављени функционални тимови у свим институцијама/установама које се баве питањима животне средине, са експертизом за припрему и реализацију пројеката (2028)

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		(2021)	
Приоритет 7.4: Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укљученост жена, младих и осјетљивих група	Учешће организација цивилног друштва у доношењу одлука, стратешких и правних докумената, посебно у процесима процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола	Низак ниво учешћа организација цивилног друштва у доношењу одлука, стратешких и правних докумената (2021)	Већина представника ОЦД изражава задовољство нивоом учешћа јавности и квалитетом јавних консултација, посебно у процесима процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола (2025)
	Капацитет женских организација цивилног друштва за учешће у одлучивању	Низак капацитет (2021)	Женске организације цивилног друштва учествују у процесима који се тичу заштите животне средине, укључујући и доношење одлука у вези са стратешким и програмским документима (2025)
	Редовност израде и објављивања извјештаја о стању животне средине Републике Српске	Недосљедна припрема, јавност рада и извјештавање по питању Извјештаја о стању животне средине Републике Српске (2021)	Извјештаји о стању животне средине Републике Српске раде се редовно и квалитетно и јавно су доступни (2026)
Приоритет 7.5: Успостављање ефикасног и транспарентног	Успостављање информационог система за управљање животном средином, у	Није успостављен cjеловит информациони систем за	Успостављен информациони систем за управљање животном средином, у

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27	складу са одредбама Закона о заштити животне средине	управљање животном средином (2021)	складу са одредбама Закона о заштити животне средине (2030)
	Функционалност процеса праћења, прикупљања и валидације података о животној средини, са циљем извјештавања у складу са међународним уговорима	У Републици Српској нису успостављене стандардизовани методи прикупљања, преноса података и извјештавања о подацима и статистици у области животне средине. Постоје појединачни системи прикупљања и извјештавања података о животној средини, али то је недовољно за адекватно извјештавање према међународним тијелима (2021)	Успостављен је функционалан процес праћења, прикупљања и валидације података о животној средини, и омогућено ефикасно извјештавање у складу са међународним уговорима (2026)
	Функционалност система размјене просторних података у Републици Српској у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве	Није успостављен функционалан систем (2021)	Успостављен функционални систем размјене просторних података у Републици Српској (2030)

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Функционалност PRTR регистра у Републици Српској	У складу са Законом о заштити животне средине, у Републици Српској успостављен је PRTR регистар; потребно је радити на усаглашавању регистара са ентитетом Федерацијом БиХ и Брчко Дистриктом БиХ (2021)	PRTR регистар Републике Српске функционалан и усклађен са регистрима у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту БиХ. Процес извјештавања података из PRTR регистара регулисан је према институцијама БиХ (2026)
	Степен развијености статистике за праћење циљева одрживог развоја у Републици Српској	2021. године у БиХ је усвојен Оквир за реализацију Циљева одрживог развоја, али још није развијена адекватна статистика за праћење циљева одрживог развоја у Републици Српској (2021)	Развијена статистика за циљеве одрживог развоја у Републици Српској, који се односе на тематско подручје животне средине, развијени додатни индикатори и унапријеђен систем за извјештавање (2026)
	Ефикасност у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској, кроз стандардизовани и редовни систем размјене	Постоји потреба за побољшањем ефикасности у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини	Повећана ефикасност у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској, кроз стандардизовани и редовни систем размјене

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	података/информација међу институцијама на свим административним нивоима (2026)	у Републици Српској, на свим административним нивоима (2021)	података/информација међу институцијама на свим административним нивоима (2026)
	Учешће институција Републике Српске у успостављању Европских економских рачуна животне средине који описују однос између животне средине и економије (у складу са Регулацивом [ЕУ] бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине којом је успостављен заједнички оквир за прикупљање, припремање, слање и оцјењивање Европских економских рачуна животне средине)	У Републици Српској и БиХ нису успостављени Европски економски рачуни животне средине (2021)	Обезбијеђено учешће институција Републике Српске у успостављању Европских економских рачуна животне средине (2026)
Приоритет 7.6: Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима	Степен интеграције захтјева животне средине у секторске политике и законодавство	Низак степен интеграције захтјева животне средине у секторске политике и законодавство (2021)	Висок степен интеграције захтјева животне средине у секторске политике и законодавство (2030)
	Степен интеграције захтјева прилагођавања	Захтјеви прилагођавања климатским	Интегрисани захтјеви Стратегије прилагођавања

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
животне средине	климатским промјенама и нискокарбонског развоја у секторске политике	промјенама и нискокарбонског развоја нису укључени у секторске политике (2021)	климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике у Републици Српској, у складу са надлежностима Републике Српске (2028)
	Степен интеграције стандарда и принципа родне равноправности у кључне политике, стратегије и програме у области животне средине	Низак степен интеграције (2021)	Висок степен интеграције постигнут захваљујући функционалном институционалном механизму координације: При планирању, спровођењу, праћењу и оцјени политика, програма и пројеката у области управљања животном средином, примјењују се алати попут гендер (родне) анализе, процјене гендер (родног) утицаја, гендер (родно) одговорног буџетирања, гендер (родног) индекса у области животне средине, те родне ревизије. Израђују се, доносе и спроводе посебне привремене мјере за

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
			равноправност полова у области управљања животном средином (2025)
	Степен реализације стратешких докумената за циркуларну економију	Почетна фаза у разматрању концепта циркуларне економије. Републички план управљања отпадом за период 2019–2029. године предвиђа превенцију отпада, поновну употребу отпада као секундарне сировине, те накнаде за посебне категорије отпада у складу са принципима циркуларне економије (2021)	Висок степен реализације стратешких докумената за циркуларну економију (2027)
Приоритет 7.7: Усаглашавање и стављање у примјену ефикасне и свеобухватне фискалне и парафискалне политике у вези са заштитом	Транспарентност извјештавања институција о прикупљеним средствима и намјенском трошењу средстава од накнада	Нетранспарентно извјештавање институција о прикупљеним средствима и намјенском трошењу средстава од накнада (2021)	Одговорне институције редовно припремају и транспарентно објављују извјештаје о прикупљеним средствима и намјенском трошењу средстава од накнада (2030)

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
животне средине	Степен примјене (увођења) такси и накнада предвиђених важећим прописима	У пракси нису уведене прописане таксе или накнаде у појединим областима које значајно утичу на животну средину (2021)	Уведене су све таксе и накнаде предвиђене важећим прописима (2030)
	Увођење/примјена нових иновативних и подстицајних економских механизма	Постојећи економски механизми нису иновативни – подстицајни (2021)	Уведени нови иновативни и подстицајни економски механизми (2030)
	Степен коришћења расположивих фондова ЕУ и других међународних фондова за заштиту животне средине и комплементарне секторе	Релативно низак степен коришћења расположивих фондова (2021)	Значајније коришћење расположивих фондова (2030)
Приоритет 7.8: Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине	Степен интеграције проблематике заштите животне средине у наставним плановима образовних институција и неформалним облицима образовања	Проблематика заштите животне средине јесте интегрисана у наставне планове образовних институција и заступљена у неформалним облицима образовања, али постојеће програме је потребно	Проблематика заштите животне средине снажније интегрисана у редовне наставне планове образовних институција и промовисана кроз неформалне облике образовања (2030)

Приоритети	Индикатор (крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		прилагођавати и иновирати у наредних десет година (2021)	
	Расположивост намјенских буџета за иновације и развој у области животне средине	Намјенски буџети за улагање у иновације и развој, као и примјену нових технологија са циљем смањења загађења нису довољни с обзиром на растуће потребе да се прате међународни трендови (2021)	Уведени већи намјенски буџети за улагање у иновације и развој, те примјену нових технологија с циљем смањења загађења (кроз мјере планиране у Стратегији за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске за период 2023–2028. године (2028)
	Развијеност капацитета за истраживања у области животне средине	Капацитети се у континуитету развијају – постоји простор за унапређења (2021)	Унапријеђени капацитети за истраживања у области животне средине (кроз мјере планиране у Стратегији за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске за период 2023–2028. године (2030)

4 ОПИС МЈЕРА

4.1.1 Мјере за стратешки циљ 1 – Управљање водама

У оквиру стратешког циља 1 дефинисано је укупно 15 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 1.1: Заштита од штетног дејства вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите:

Мјера 1.1.1 Унапређење система заштите од екстремних хидролошких појава

Циљ ове мјере је развијати нове и унаприједити постојеће системе заштите од спољашњих и унутрашњих вода (у складу са динамиком дефинисаном Плановима управљања поплавним ризиком за ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице), али и од све израженијих појава суше. Иако је у ту сврху након катастрофалних поплава 2014. године реализован низ активности, постоји потреба за њиховим даљим развијањем и повећањем степена заштите. У случајевима гдје је то могуће комбиноваће се системи за одводњавање и наводњавање.

Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу са тим се односе на израду Планава управљања поплавним ризиком за обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Саве и обласни ријечни слив ријеке Требишњице и њихово ажурирање (сваких шест година); довршавање и реконструкцију/ревитализацију линијских система заштите и њихово довођење на степен заштите који одговара значају и вриједности брањених подручја; реконструкцију постојеће и изградњу нове каналске мреже и пумпних станица (по могућности реверзибилних за одводњавање и наводњавање) у сврху заштите од унутрашњих вода и суше; израду хидролошко-хидрауличких модела за дефинисање поплавних линија карактеристичних рангова појаве великих вода у долинама свих водотока и одређивање зона према степену угрожености од поплава; израду Програма радова и Пројекта реконструкције и осавремењавања хидролошког мониторинга водотока; реализацију реконструкције и осавремењавања хидролошког система мониторинга водотока у Републици Српској; успостављање хидролошког прогнозног система у ОРС ријеке Требишњице; израду Генералних пројеката противерозивних радова за главне подсливове на територији Републике Српске; реконструкцију оштећених и изградњу нових објеката за противерозивно уређење бујичних сливова и израду документације о стању ерозије и бујичности токова са редовном евиденцијом свих промјена.

Мјера 1.1.2 Ублажавање утицаја климатских промјена на водне ресурсе у Републици Српској

Циљ ове мјере је утврдити стварни утицај климатских промјена на водне ресурсе у Републици Српској и унаприједити правне прописе како би се омогућило спровођење неопходних активности у сврху прилагођавања климатским промјенама и ублажавање њихових посљедица.

Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим се односе на израду Студије о утицају климатских промјена на обласним ријечним сливовима (дистриктима) Републике Српске, као и на израду правних прописа који третирају област климатских промјена у сектору вода.

Приоритет 1.2: Повећање покривености становништва и привреде јавним водоснабдијевањем:

Мјера 1.2.1 Обезбјеђивање одрживог планирања и управљања услугама водоснабдијевања

Циљ ове мјере је спровести реформу сектора водних услуга са аспекта обезбјеђивања доступности довољних количина квалитетне воде за пиће, чиме ће се постићи универзалан и једнак приступ безбједној и економски прихватљивој питкој води за све.

Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу са тим се односе на: успостављање зона санитарне заштите постојећих и перспективних изворишта; израду и имплементацију Студије оправданости укрупњавања постојећих водоводних и комуналних предузећа и повећања њихове ефикасности проширењем постојећих система на субурбана подручја или прикључењем руралних система; израду Студије дугорочног снабдијевања становништва водом, привреде и индустрије Републике Српске; израду студија које ће обезбиједити успостављање система резервације подземних и површинских вода које се могу користити за јавно водоснабдијевање на подручју ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице Републике Српске; постепено успостављање економске цијене воде и комуналних услуга која обухвата све трошкове просте репродукције, трошкове заштите изворишта и дио трошкова проширене репродукције, за становништво и привреду поштујући принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости.

Мјера 1.2.2. Проширивање постојеће и изградња нове инфраструктуре за водоснабдијевање

Циљ ове мјере је санирати и унаприједити постојеће, и у складу са потребама и приоритетима, даље развијати водоводне системе и дистрибутивну мрежу у сврху повећања покривености становништва и привреде услугама водоснабдијевања.

Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу са тим се односе на изградњу нових и проширење постојећих водоводних система, у складу са потребама, као и на развијање нове и проширење постојеће водоводне дистрибутивне мреже.

Приоритет 1.3. Уређење, ефикасно и рационално коришћење водних ресурса Републике Српске:

Мјера 1.3.1. Смањење количине неприходоване воде у водоводним системима

Циљ ове мјере је смањити изразито висок проценат укупних губитака у систему водоснабдијевања који је у највећој мјери посљедица дотрајалости дистрибутивне мреже, али и илегалне потрошње воде.

Оквирна подручја дјеловања односе се на израду приједлога краткорочних, средњорочних и дугорочних мјера за смањење губитака у водоводним системима, као и на њихову реализацију, која укључује извршену санацију и замјену постојеће и изградњу нове инфраструктуре. Поред тога, планирано је увођење нових и осавремењавање постојећих система мониторинга у водоводним системима.

Мјера 1.3.2. Управљање потражњом за водом у складу са ресурсним ограничењима

Циљ ове мјере је обезбиједити адекватан надзор над коришћењем водних ресурса од стране сектора енергетике, пољопривреде, индустрије, шумарства, рибарства, и других сектора.

Оквирна подручја дјеловања односе се на израду студије о могућностима модификације рада постојећих акумулација да би се унаприједило испуњавање њихових вишенамјенских функција и побољшао потенцијал водних тијела; израду Студије коришћења хидроенергетског потенцијала за ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице Републике Српске која је у складу са захтјевима Оквирне директиве о водама, укључујући члан 4. став 7.; израду студије о могућностима коришћења доступних водних ресурса за развој система за наводњавање која је у складу са захтјевима Оквирне директиве о водама. Поред тога, планирана је израда приједлога мјера за рационализацију потрошње воде за технолошке потребе (рецикулација, коришћење техничке воде, технолошки процеси) и унапређење система мониторинга захваћене количине воде од индустријских потрошача.

Приоритет 1.4. Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине:

Мјера 1.4.1. Унапређење квалитета површинских и подземних вода

Циљ ове мјере је постићи, односно одржати, најмање добар укупни статус водних тијела површинских и подземних вода.

Оквирна подручја дјеловања се односе на ажурирање и усвајање Плана управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Саве и Плана управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Требишњице (II и III циклус), израду студије хидроморфолошких притисака и процјене њихових утицаја за водотоке са сливном површином већом од 10 km², израду студије побољшања хидроморфолошких карактеристика водотока са сливном површином већом од 10 km², израду Правилника о начину одређивања еколошки прихватљивог протока, израду студије побољшања режима протока и успостављања еколошки прихватљивог протока, рехабилитацију, модернизацију и проширење канализационе инфраструктуре, као и проширење колектора атмосферских вода, надоградњу постојећих или изградњу нових ППОВ општег типа, са механичким и биолошким третманом (у складу са листом приоритета реализације ППОВ наведеној у Стратегији интегралног управљања водама Републике Српске 2015–2024), надоградњу постојећих или изградњу нових ППОВ оних привредних субјеката који своје отпадне воде упуштају у канализацију насеља или засебним одводницима непосредно у ријеке, израду подзаконског акта и акционог плана управљања канализационим муљем, израду студије о постепеном увођењу НРТ технологија код великих индустријских и агроиндустријских компанија и на израду и стално ажурирање катастра загађивача површинских и подземних вода са прецизним географским координатама и количинама загађења.

Мјера 1.4.2. Спровођење мониторинга површинских и подземних вода

Циљ ове мјере је обезбиједити спровођење мониторинга површинских и подземних вода који ће укључивати све обавезне елементе квалитета који се користе за оцјену статуса водних тијела и који својом конфигурацијом (распоредом мјерних станица) и оперативношћу треба да омогући брзу детекцију промјена квалитета и утврђивање узрочника загађења.

Оквирна подручја дјеловања се односе на усвајање измјене и допуне Уредбе о класификацији вода и категоризацији водотока Републике Српске (у циљу дефинисања типа специфичних граница класа за физичко-хемијске и биолошке параметре квалитета због одређивања еколошког статуса воде у складу са захтјевима ОДВ), израду Програма радова мониторинга квалитета и квантитета површинских водотока у Републици Српској, реализацију мониторинга квалитета и квантитета површинских вода (на годишњем нивоу), изградњу и опремање мјерних мјеста (пијезометара) подземних вода, израду Програма радова мониторинга подземних вода и на реализацију мониторинга квалитета и квантитета подземних вода на подручју Републике Српске (на годишњем нивоу).

Мјера 1.4.3. Континуирана допуна и осавремењавање Републичког водног информационог система Републике Српске

Циљ ове мјере је унаприједити процесе управљања водама континуираним развојем водног информационог система, чиме се омогућава систематско складиштење и обрада података, као и презентација просторних и осталих информација из сектора вода.

Оквирна подручја дјеловања се односе на унапређивање РВИС кроз имплементацију актуелних софтверских рјешења и одговарајуће опреме.

Мјера 1.4.4. Унапређење ефикасности водне инспекције

Циљ ове мјере је обезбиједити спровођење адекватног инспекцијског надзора над свим активностима коришћења вода с циљем обезбјеђивања испуњења услова у вези са заштитом вода и заштитом животне средине у цјелини.

Оквирна подручја дјеловања се односе на обезбјеђивање транспарентног извјештавања инспекцијског надзора у погледу испуњавања обавеза концесионара и других корисника вода с циљем обезбјеђивања испуњења услова у вези са заштитом и коришћењем вода.

Мјера 1.4.5. Повећавање учешћа јавности у процесу доношења одлука, планирања и управљања у складу са законском регулативом

Циљ ове мјере је обезбиједити одговарајућу законску регулативу која ће омогућити активно и правовремено учешће јавности приликом одобравања концесија и издавања водних аката. Такође, ова мјера обухвата организовање континуираних активности на подизању свијести о потреби и значају заштите водних ресурса и значају укључивања јавности у процесе доношења одлука како би се постигло активно учешће стручне и шире јавности у њиховом доношењу.

Оквирна подручја дјеловања односе се на измјену и усвајање законске регулативе којом ће бити обезбијеђени механизми обавезног јавног увида и правовременог учешћа јавности приликом одобравања концесија и издавања водоправних аката, као и на израду и усвајање одговарајућег прописа којим ће бити обезбијеђено учешће јавности приликом обнове водоправних аката. Поред тога, вршиће се активности у сврху подизања свијести и јачања капацитета грађана за укључивање у процесе доношења одлука које се односе на воде кроз јавне расправе, дебате и медијску кампању.

Приоритет 1.5: Достизање функционалног правног и институционалног оквира, у складу са захтјевима из споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ, у сврху прилагођавања правним актима ЕУ у области вода:

Мјера 1.5.1 Повећање степена усклађености законодавства Републике Српске с правном тековином ЕУ у области водних ресурса

Циљ ове мјере је да се усвоје инструменти стратешког планирања чија је сврха прилагођавање прописа Републике Српске са правном тековином Европске уније у области водних ресурса.

Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим се односе на дефинисање прописа Републике Српске, којима ће Република Српска преузети утврђене приоритетне прописе ЕУ и дефинисати мјере којима ће реализовати приоритетне препоруке Европске комисије, а у оквиру Поглавља 27 који/е се односе на воде, као и на израду Нацрта акционог плана усклађивања хоризонталне легислативе Републике Српске са прописима ЕУ (за четворогодишњи период) и израду Нацрта акционог плана за реализацију препорука Европске комисије које се односе на Републику Српску (за четворогодишњи период).

Мјера 1.5.2 Спровођење Директива ЕУ из области управљања водама у Републици Српској

Циљ ове мјере је да се обезбиједи учешће у изради Плана за спровођење ЕУ директива (DSIP) у области управљања водама, као и израда, усвајање и спровођење Акционих планова за спровођење ЕУ директива (APID) из области управљања водама.

Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим се односе на учешће у процесу израде недостајућих Плана за спровођење ЕУ водних директива (DSIP), затим на израду и усвајање Акционих Плана (APID) Директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/ЕЗ, Директиве о води за људску употребу 2020/2184, Директиве о пречишћавању комуналних отпадних вода 91/271/ЕЗ, Директиве о заштити воде од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора 91/676/ЕЗ, Директиве о управљању квалитетом воде за купање 2006/7/ЕЗ, Директиве о заштити подземних вода од онечишћења и погоршања квалитета 2006/118/ЕЗ и Директиве о стандардима квалитета животне средине у подручју водне политике 2013/39/ЕЗ, на бази утврђених приоритета, као и на њихову реализацију.

Приоритет 1.6: Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода:

Мјера 1.6.1. Унапређење система финансирања сектора вода

Циљ ове мјере је обезбиједити адекватан поврат трошкова успостављањем реалне цијене водних услуга и висине водних накнада како би се омогућило финансирање оперативних трошкова и трошкова одржавања, али и неопходних улагања у сектору вода. Осигураће се ефикасно спровођење принципа „корисник плаћа и загађивач плаћа“, при чему се свакако мора водити рачуна о социјално угроженим категоријама становништва поштујући

принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости и поштујући право сваког човјека на воду.

Оквирна подручја дјеловања односе се на анализу постојећег економског стања свих сегмената управљања водама (водоснабдијевање, прикупљање и третман отпадних вода, заштита вода и заштита од вода), укључујући анализу извора финансирања (прихода) и програмираних трошкова сваког сегмента и утврђивање потребе за измјеном висине водних накнада и/или њихове расподеле; измјену прописа о водним накнадама у складу са резултатима анализе, и на постепено успостављање економске цијене воде и комуналних услуга која обухвата све трошкове просте репродукције, трошкове заштите изворишта и дио трошкова проширене репродукције за становништво и привреду поштујући принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости.

Мјера 1.6.2. Јачање капацитета за повлачење средстава из међународних фондова

Циљ ове мјере је омогућити значајније повлачење финансијских средстава из доступних међународних фондова формирањем мултидисциплинарног тима који ће бити посебно обучен у ту сврху.

Оквирна подручја дјеловања односе се на формирање и оспособљавање стручног тима састављеног од експерата за водно право, финансијских и економских експерата за област вода, експерата за област животне средине, експерата из невладиних организација и др. у сврху економског и финансијског планирања и програмирања повлачења средстава из међународних фондова, као и на израду и реализацију Програма обуке стручног тима.

4.1.2 Мјере за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом

У оквиру стратешког циља 2 дефинисано је укупно 16 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 2.1: Усклађивање прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније:

Мјера 2.1.1: Транспоноване директива о управљању отпадом које нису транспоноване, у складу са Програмом прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области животне средине

Циљ ове мјере је да се изврши транспоноване оних директива које нису у потпуности транспоноване, а све у складу са Програмом прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области животне средине и изврши усклађивање републичких прописа у области област управљања отпадом.

Оквирна подручја дјеловања односе се на транспоновање директива, унапређење важећих, односно доношење нових подзаконских аката за управљање отпадом и унапређење процеса планирања.

Приоритет 2.2: Превенција настанка отпада:

Мјера 2.2.1: Успостављање ефикасног система за превенцију настанка отпада

Циљ ове мјере је разумно коришћење и очување природних ресурса, смањење укупне количине отпада који се одлаже, смањење емисија загађујућих материја у животну средину, смањење опасности по здравље људи и животну средину.

Оквирна подручја дјеловања односе се на забрану коришћења појединих врста пластичних производа за једнократну употребу и смањење употребе пластичних кеса, успостављање система прикупљања података о отпаду од хране и успостављање система за субвенционисање нових/чистих технологија које карактерише мала количина отпада.

Приоритет 2.3: Увођење економских и финансијских инструмената и механизма који ће омогућити економски и еколошки прихватљиво управљање отпадом:

Мјера 2.3.1: Унапређење финансијских механизма за одрживо управљање отпадом

Циљ ове мјере је да се успостави систем управљања отпадом који је финансијски одржив, тј. да систем управљања отпадом може да покрије све своје финансијске обавезе кроз цијену услуга, као и да финансира будуће инвестиције.

Оквирно подручје дјеловање је усмјерено на увођење додатних мјера за ефикасно функционисање механизма продужене одговорност произвођача и управљања посебним категоријама отпада и развијање програма субвенционисања у ЈЛС с циљем примарног раздвајања отпада на извору.

Приоритет 2.4: Унапређење система управљања комуналним отпадом:

Мјера 2.4.1: Реформа система управљања комуналним отпадом

Циљ ове мјере је да се створи окружење у коме ће се подстакнути реформа сектора управљања комуналним отпадом, што ће побољшати финансијску и оперативну одрживост комуналних предузећа и омогућити даљи развој система и унапређење управљања комуналним отпадом.

Оквирна подручја дјеловања су усмјерена на доношење нових одлука у ЈЛС о управљању отпадом, континуирано спровођење програма обуке запослених у комуналним предузећима на оперативном нивоу (унапређење рачуноводствених процедура, калкулације цијена услуга, контроле трошкова, планирања одржавања, набавке опреме, прикупљања података и извјештавања итд.).

Мјера 2.4.2: Набавка опреме и изградња инфраструктуре за управљање комуналним отпадом

Циљ ове мјере је да се изгради нова и унаприједи постојећа инфраструктура за управљање комуналним отпадом, чиме ће се унаприједити услуге прикупљања, сортирања, обраде и депоновања комуналног отпада.

Оквирна подручја дјеловања су фокусирана на набавку опреме за прикупљање и одвоз комуналног отпада, набавку опреме за одвојено прикупљање и сортирање отпада, изградњу капацитета за прераду и збрињавање отпада.

Мјера 2.4.3: Програм смањења количине комуналног отпада који се одлаже на депоније

Циљ ове мјере је да се усмјереним акцијама дјелује на смањење укупне количине комуналног отпада која се одлаже на депонију.

Оквирна подручја дјеловања су фокусирана на смањење настанка отпада у домаћинствима, промоцију одвојеног сакупљања биоразградивог отпада који је саставни дио комуналног отпада, промоцију одвојеног сакупљања, рециклаже амбалажног отпада који је саставни дио комуналног отпада и одвојено сакупљање посебних категорија отпада, као и свог отпада који има употребну вриједност.

Приоритет 2.5: Унапређење система управљања посебним категоријама отпада:

Мјера 2.5.1: Унапређење постојећег система управљања амбалажом и амбалажним отпадом

Циљ ове мјере је да се анализира и унаприједи постојећи систем управљања амбалажом и амбалажним отпадом.

Оквирна подручја дјеловања су анализа постојећег система управљања амбалажом и амбалажним отпадом и набавка опреме и унапређење инфраструктуре за управљање амбалажом и амбалажним отпадом.

Мјера 2.5.2: Успостављање система управљања посебним категоријама отпада за које се плаћа накнада за оптерећивање животне средине

За произведене или увезене производе који послје употребе постају отпад плаћа се накнада за оптерећивање животне средине посебним категоријама отпада (накнада за посебне категорије отпада), а у сврху покривања трошкова успостављања система управљања посебним категоријама отпада.

Циљ ове мјере је да се организује систем управљања посебним категоријама отпада за које се плаћа накнада за оптерећивање животне средине (истрошене батерије и акумулатори,

ЕЕ производи и опрема, минерална и синтетичка моторна уља и мазива, моторна возила и гуме за моторна возила) на начин да се систем финансира прикупљеним накнадама.

Оквирна подручја дјеловања су доношење правилника за управљање посебним категоријама отпада за које се плаћа накнада за оптерећивање животне средине, израда студије за одређивање зона/региона за сакупљање посебних категорија отпада на територији Републике Српске, као и његове рециклаже, изградња центара за сакупљање посебних категорија отпада у ЈЛС и изградња постројења за третман одвојено сакупљених посебних категорија отпада.

Мјера 2.5.3: Јачање тржишта рециклабилних материјала

Циљ ове мјере је да се ојача тржиште рециклабилних материјала, а тиме и унаприједи управљање посебним категоријама отпада.

То ће се постићи кроз сљедећа два оквирна подручја дјеловања:

а) Основати платформу за сарадњу која ће окупити институције, удружења привредника/привредне коморе, приватни сектор, оператере система, фондове и донаторе са циљем сарадње на јачању тржишта рециклаже и отварању нових радних мјеста водећи рачуна о родној равноправности и социјално угроженим категоријама становништва;

б) Израдити финансијске програме подршке развоју свих бизниса који раде по принципима циркуларне економије (бизниси за поновно искориштавање, поправке, изнајмљивање, одржавање, рециклажна индустрија).

Мјера 2.5.4: Унапређење управљања медицинским отпадом

Циљ ове мјере је да се унаприједи управљање медицинским отпадом, чиме ће се створити услови за успостављање цјеловитог система.

Оквирна подручја дјеловања су израда новог правилника о управљању медицинским отпадом, припрема и спровођење годишњих програма едукације свих запослених (медицинских и немедицинских радника) о управљању медицинским отпадом и набавка опреме за сакупљање, привремено складиштење, транспорт и третман медицинског отпада (замрзивачи, кесе, канте, возила, стерилизатори...).

Мјера 2.5.5: Успостављање система управљања материјалима од рушења/грађевинског отпада

Циљ ове мјере је да се успостави управљање материјалом од рушења/грађевинским отпадом, чиме ће се створити услови за успостављање цјеловитог система.

Оквирна подручја дјеловања су увођење подстицаја у виду накнада за поновно коришћење материјала насталог рушењем, дефинисање услова које такав материјал мора посједовати; успостављање регистра грађења у коме би се налазили подаци о употреби материјалима, израда приручника о зеленој/одрживој градњи у коме би се налазиле информације о методима и техникама смањења настанка грађевинског отпада (поновно коришћење материјала, прилагодљивост, размјена материјала, као и коришћење мање токсичних материјала).

Приоритет 2.6: Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом:

Мјера 2.6.1: Анализа постојећих и потребних капацитета за управљање индустријским и опасним отпадом

Циљ ове мјере је да се унаприједи систем прикупљања и збрињавања индустријског и опасног отпада.

Оквирно подручје дјеловања је усмјерено на израду студије изводљивости која ће анализирати постојеће капацитете за третман индустријског и опасног отпада и утврдити потребне капацитете, те дати препоруке за унапређење система.

Приоритет 2.7: Санација локација већег загађења животне средине:

Мјера 2.7.1: Санирање и рекултивисање неуређених и дивљих депонија

Циљ ове мјере је да се изврши санација и рекултивација неуређених и дивљих депонија у ЈЛС, што ће унаприједити управљање отпадом и заштиту животне средине подићи на виши ниво.

Оквирно подручје дјеловања је усмјерено на израду пројеката санације и рекултивације за неуређене и дивље депоније, те санацију и рекултивацију неуређених и дивљих депонија.

Мјера 2.7.2: Збрињавање заосталог отпада и санација локација

Циљ ове мјере је да се изврши збрињавање заосталог отпада и санација локација онечишћених опасним отпадом, што ће унаприједити управљање отпадом и заштиту животне средине подићи на виши ниво.

Оквирно подручје дјеловања је усмјерено на израду регистра локација са великим загађењем са процјеном количина и врста заосталог отпада, те израда пројектне документације за санацију локација и збрињавање заосталог отпада и санацију локација.

Приоритет 2.8: Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду:

Мјера 2.8.1: Јачање система евиденције и извјештавања о отпаду

Циљ ове мјере је да се побољша систем евиденције и извјештавања о отпаду како би се добили поуздани подаци, унаприједило стратешко планирање на свим нивоима, што ће уједно будуће инвестиције у систем управљања отпадом учинити одрживим.

Оквирно подручје дјеловања усмјерено је на доношење подзаконског акта о обавезном одређивању количине и састава отпада за сва комунална предузећа, а који ће прописати методологију за узорковање и стандарде за анализу отпада; успостављање овлашћене лабораторије за анализу отпада и успостављање интегралног информационог система управљања отпадом у оквиру ФЗЖСЕЕ.

Приоритет 2.9: Јачање свијести јавности о правилном раздвајању, прикупљању и одлагању отпада:

Мјера 2.9.1: Континуирано спровођење едукације грађана свих узраста, пола, образовног и професионалног профила, затим едукација у образовним институцијама, институцијама система и невладином сектору.

Циљ ове мјере је развити свијест, не само на грађана већ и привредника о правилном управљању отпадом, фокусирајући се највише на спречавање настанка отпада и рециклажу, али и разумијевање функционисања система прикупљања и одлагања отпада, кроз континуиране кампање и друге информативне и едукативне активности.

Оквирна подручја дјеловања подразумевају неколико активности као што су: едукација ученика у школама; информисање путем медија, организовање трибина и округлих столова, заједничке акције чишћења како би се јавности приближила проблематика настанка отпада; спровођење циљаних кампања о правилном одвајању отпада на мјесту настанка, сакупљању и одлагању отпада, подизању свијести јавности о одрживој потрошњи, смањењу отпада, екопроизводима, промовисање најбоље праксе у области превенције настанка отпада.

4.1.3 Мјере за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе

У оквиру овог стратешког циља планирано је девет приоритета и 20 мјера које су распоређене унутар дефинисаних приоритета на начин да чине логичке цјелине у функцији реализације планираних приоритета, односно стратешког циља у цјелини.

Приоритет: 3.1. Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе Републике Српске кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима

Мјера: 3.1.1. Унапређење правног оквира и координације у погледу примјене међународних уговора и конвенција за заштиту природе

Циљ и оквирно подручје дјеловања ове мјере се односи на измјене постојећих и израду нових законских и подзаконских аката усклађивањем са правним прописима Европске уније и ратификованим конвенцијама. Уз студију усклађености прописа у области биодиверзитета и заштите природе Републике Српске са прописима ЕУ предвиђа се рад на измјени постојећих законских и подзаконских прописа са циљем већег степена у саглашености са:

- Директивом Савјета 92/43/ЕЕЗ о конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре;
- Директивом 2009/147/ЕЗ Европског парламента и Савјета о конзервацији дивљих птица;
- Регулацијом Савјета (ЕЗ) бр. 338/97 о заштити врста дивље фауне и флоре путем регулације трговине у том подручју;
- Директивом Савјета 1999/22/ЕЗ о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima;
- INSPIRE директивом број 2007/2/ЕЗ Европског парламента и Савјета;
- Ратификованим конвенцијама, споразумима и протоколима из области заштите природе.

Уз измјене постојеће регулативе планира се израда Закона о генетичким ресурсима Републике Српске као предуслов правичног приступа генетичким ресурсима и успостава ефикасног унутрашњег система, односно унутрашњег уређења приступа, коришћења и размјене генетичких ресурса са циљем ратификовања Нагоја протокола.

Приоритет: 3.2. Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе

Мјера: 3.2.1. Јачање постојећих административних капацитета у квантитативном и квалитативном смислу за извршавање обавеза према међународним конвенцијама, те унапређење сарадње између свих органа и институција у чијој надлежности су обавезе из међународних уговора

Циљ мјере је јачање надлежних институција у кадровском и материјалном смислу. Планира се израда процјене постојећих и потребних људских и материјалних капацитета у Министарству просторног уређења, грађевинарства и животне средине, те Заводу за културно-историјско и природно наслеђе Републике Српске. На основу урађене процјене треба планирати финансијска средства и динамику реализације.

Мјера: 3.2.2. Унапређење управљања заштићеним подручјима, јачање капацитета управљача и обезбјеђивање извора финансирања

Циљ мјере је кадровско и материјално јачање управљача заштићених подручја. Ово подразумијева израду процјене постојећих и потребних капацитета, затим јачање знања и вјештина запослених у овим институцијама, а у складу с резултатима:

- обезбјеђивања средстава за јачање људских и материјалних капацитета;
- успоставе континуиране едукације запослених у области заштите природе;
- праћења (функционалне) одрживости институција надлежних за заштићена подручја, те по потреби предузимања мјера.

Мјера: 3.2.3. Јачање академских институција и невладиних организација које се баве истраживањима биодиверзитета и заштите природе

Циљ мјере је јачање капацитета академских институција и невладиних организација у смислу обуке за инвентаризацију, мониторинг и извјештавање о биолошкој разноврсности.

Мјера: 3.2.4. Унапређење капацитета Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа за прикупљање и обраду података о стању природе за информациони систем заштите природе и успостављање капацитета Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност за јединствени Информациони систем заштите животне средине Републике Српске

Циљ мјере је анализа потребних кадровских и материјалних рјешења у Републичком заводу за заштиту културно-историјског и природног наслеђа и Фонду за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, те кадровско и материјално јачање у функцији успостављања Информационог система.

Приоритет: 3.3. Побољшање координације, комуникације и извјештавања о биодиверзитету и очувању природе на нивоу Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније

Мјера: 3.3.1. Унапређење координације и комуникације међу институцијама с циљем имплементације директива ЕУ и извјештавања о стању биодиверзитета и заштите природе

Циљ мјере је израда методике и размјена података о биодиверзитету и заштити природе са јасно дефинисаним обавезама институција на свим нивоима Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније.

Приоритет: 3.4. Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успостављање мониторинга стања и промјена, те податке учинити јавности доступним

Мјера: 3.4.1. Инвентаризација врста, идентификација типова станишта, те процјена степена угрожености врста биљака, гљива и животиња, станишта и животних заједница у складу са принципима IUCN.

Као резултат ове мјере очекује се детаљан инвентар стања и степена угрожености биодиверзитета, приједлог поступања, ревизија Црвене листе, ревизија Уредбе заштићених и строго заштићених врста, те успостава јавно доступних података.

Мјера: 3.4.2. Праћење стања биолошке разноврсности и редовно извјештавање институција Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније

Мјера има за циљ размјену података о стању биодиверзитета кроз израду и усаглашавање индикатора стања и промјена биодиверзитета, прикупљање и размјену података међу институцијама Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније, те системско праћење стања и редовно извјештавање.

Мјера 3.4.3. Успостављање функционалног информационог система о стању и праћењу биолошке разноврсности и заштите природе у Републици Српској

Циљ мјере јесте уношење свих података о стању и промјенама биодиверзитета у јединствен Информациони систем за праћење стања и заштите природе Републике Српске.

Мјера 3.4.4. Усвајање Листе инвазивних врста

Циљ мјере јесте урадити и усвојити Листу инвазивних врста са акционим планом мјера.

Приоритет: 3.5. Повећавање површине заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (2025) пратећи смјернице ЕУ „Стратегије биодиверзитета до 2030. Године“

Мјера: 3.5.1. Успостављање Еколошке мреже Републике Српске (мрежа подручја од интереса за Заједницу)

Влада Републике Српске доноси уредбу којом утврђује еколошку мрежу, као и начин њеног управљања и финансирања, којом ће бити идентификована еколошки значајна подручја Европске уније, која ће постати дио Европске еколошке мреже Натура 2000.

Мјера: 3.5.2. Увећање површине заштићених подручја у складу са Просторним планом Републике Српске и стратешким циљевима ЕУ

Као резултат активности у овој мјери очекује се значајно повећање површине заштићених подручја.

Мјера: 3.5.3. Номинавање заштићених подручја у складу са Конвенцијом о заштити културних и природних добара (World Heritage Convention)

Мјера подразумијева идентификацију и номинавање објеката природног и мјешовитог природно-културног наслеђа као подручја од међународног интереса.

Приоритет: 3.6. Унапређење међусекторске сарадње с циљем интеграције значаја очувања биодиверзитета и заштите природе у секторске политике и законодавство

Мјера: 3.6.1. Унапређење међусекторске сарадње на интеграцији мјера заштите биодиверзитета и природе и користи од екосистемских услуга са другим секторима (пољопривреда, шумарство, водопривреда и енергетика)

Мјера подразумијева израду и усвајање упутстава за међусекторску интеграцију активности на очувању биодиверзитета и заштите природе и користи од екосистемских услуга са другим секторима, те приједлог подстицаја за пројекте међусекторске сарадње.

Мјера: 3.6.2. Реализација активности на адаптацији и ублажавању негативних појава на очувању биодиверзитета и природе

Мјера има за циљ активно радити на рестаурацији деградираних екосистема, те препознати и уважити климатске промјене у очувању и усмјереном коришћењу биодиверзитета.

Приоритет: 3.7. Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету и заштити природе кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука

Мјера: 3.7.1. Унапређење начина доношења одлука у вези биолошке разноврсности и очувања природе базиран на дијалогу научне заједнице, доносилаца одлука и невладиних организација

Циљ мјере је успостављање дијалога између научне заједнице и доносилаца одлука (енгл. *science-policy interface*) уз учешће свих заинтересованих страна.

Приоритет: 3.8. Развијање јавне свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама

Мјера: 3.8.1. Развој јавне свијест о значају биолошке разноврсности, потреби очувања и усмјереног (одрживог) коришћења природних ресурса

Подизање јавне свијести о значају биодиверзитета и потреби усмјереног коришћења се планира кроз више активности:

- наставне планове и програме;
- успостављање дугорочне сарадње између школа и заштићених подручја;
- подстицање и развијање волонтерских активности;
- подстицање већег учешћа јавности у планирању и заштити, те доношењу планских и законодавних докумената кроз расправе, дебате и медијску кампању;
- циљне медијске кампање у функцији подизања свијести јавности у промоцију заштите природе кроз истицање природних љепота, заштићених подручја, домаћег туризма и сл.;
- комуникацију и сарадњу са ЈЛС у заштићеним подручјима и подручјима будуће еколошке мреже.

Приоритет: 3.9. Обезбјеђивање финансијских средстава за дефинисане циљеве и мјере

Мјера: 3.9.1. Ревизија постојеће законске регулативе како би се обезбиједила већа финансијска средстава за заштиту биодиверзитета и природе

Мјера има за циљ да се измјенама законске регулативе обезбиједи више средства за заштиту биодиверзитета и природе.

Мјера: 3.9.2. Више финансијских средстава у Фонду за животну средину и енергетску ефикасност Републике Српске по основу коришћења природних ресурса и/или пореске политике

Кроз израду интерних правилника ревидирати начин распоређивања, односно коришћења средстава Фонда за животну средину и енергетску ефикасност Републике Српске по основу коришћења природних ресурса.

Мјера: 3.9.3. Више средстава обезбијеђених из међународних фондова за реализацију пројеката у области заштите природе

Циљ мјере је успоставити систем који ће обезбиједити континуирану израду и реализацију пројеката.

4.1.4 Мјере за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

У оквиру стратешког циља 4 планирано је седам приоритета и 11 мјера које су распоређене унутар дефинисаних приоритета на начин да чине логичке цјелине у функцији реализације стратешког циља у цјелини.

Приоритет 4.1. Смањене загађивања ваздуха загађујућим материјама до нивоа који су безбједни за здравље људи

Мјера 4.1.1. Смањење годишње емисије из великих постројења за сагоријевање укључених у Извјештај о плану смањења емисија загађујућих материја за Електропривреду Републике Српске

Циљ ове мјере је смањење годишње емисије из великих постројења за сагоријевање укључених у Извјештај о плану смањења емисија загађујућих материја за Електропривреду Републике Српске и координација израде референтних докумената за најбоље расположиве технике на нивоу Републике Српске. Циљ ће се постићи кроз следећа подручја дјеловања:

- израда програма финансирања имплементације плана смањења емисија за ниво Републике Српске;

- израда референтних докумената за најбоље расположиве технике на нивоу Републике Српске;
- јачање капацитета надлежних институција за издавање (министарства) и праћење спровођења обавеза из еколошких дозвола (инспекцијских тијела) у Републици Српској.

Мјера 4.1.2. Смањење загађења ваздуха из локалних извора

Циљ ове мјере је смањење загађивања ваздуха из локалних извора, тј. из кућних извора топлоте, услужних дјелатности и саобраћаја уређењем тржишта пећи/котлова и енергената, подстицањем набавке ефикасних и пећи/котлова које мање загађују ваздух, ширењем даљинских гријања, јачањем инфраструктуре за немоторизовани и саобраћај који мање загађује ваздух и унапређењем легислативног оквира с циљем подстицања развоја јавног превоза и малозагађујућих возила. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

- усвајање прописа о забрани малопродаје угља са удјелом укупног сумпора изнад 1%, законско дефинисање квалитета огревног дрвета које се продаје (удио влаге) и пелета (у складу са важећим стандардима);
- израда модела подстицања замјене пећи/котлова на чврста горива са сертификованим уређајима за гријање (на пелет, топлотне пумпе, кондензациони бојлери/котлови на природни гас, прикључење на даљинско гријање);
- израда и имплементација повећања удјела даљинских гријања у укупној гријаној површини;
- усвајање модела субвенционисања проширења и изградње даљинских гријања на ОИЕ (критеријуми за додјелу гранта и обезбјеђивање финансирања);
- изградња инфраструктуре и подстицање немоторизованог превоза (изградња бицикличких стаза и паркиралишта за бицикле, изградња пјешачких стаза, зоне ограниченог саобраћаја у урбаним срединама итд.)
- усвајање механизма и извора финансирања за повећање удјела јавног превоза (електрификованог и нискоемисионог) у укупним путничким километрима;
- реформисање система опорезивања путничких аутомобила са циљем дестимулације коришћења старих аутомобила, а подстицања набавке аутомобила са мањом емисијом (мања потрошња, електрична и хибридна, LPG и CNG).
- повећање удјела природног гаса у укупној потрошњи финалне енергије (узимајући у обзир да се у наредне двије године очекује завршетак изградње потребне инфраструктуре у Бијељини)

Приоритет 4.2. Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који ће бити у функцији подршке доношењу стратешких одлука и информисању грађана о квалитету ваздуха

Мјера 4.2.1. Унапређење квалитета мониторинга ваздуха

Циљ ове мјере је јачање капацитета Републичког хидрометеоролошког завода Републике Српске, те спровођење Уредбе о условима за мониторинг квалитета ваздуха и израда програма набавке, инсталирања и одржавања мјерних станица за квалитет ваздуха. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

- спровођење Уредбе о условима за мониторинг квалитета ваздуха са дефинисаном мрежом мјерних станица;
- израда програма набавке, инсталирања и одржавања мјерних станица (укључујући и постојеће) уз унапређење обезбјеђивања поузданости мјерења;
- јачање капацитета РХМЗ Републике Српске (људских и материјалних).

Мјера 4.2.2. Развој система извјештавања према међународним институцијама и координација унапређења система информисања грађана о квалитету ваздуха

Циљ ове мјере је успостављање система извјештавања о емисијама загађујућих материја и гасова са ефектом стаклене баште и квалитету ваздуха према међународним институцијама и координација унапређења система информисања грађана о квалитету ваздуха у реалном и интегрисаном времену. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

- израда Програма информисања грађана о квалитету ваздуха;
- јачање капацитета за информисање (људских, софтверских и хардверских);
- редовно ажурирање зона и агломерација са аспекта квалитета ваздуха (дефинисано за садашње стање);
- израда планова квалитета ваздуха (и краткорочних акционих планова) за сва подручја у којима је квалитет ваздуха II или III категорије уз интегрисање питања квалитета ваздуха у просторно планирање;
- именовање референтних лабораторија за мјерење емисија и квалитета ваздуха.

Приоритет 4.3. Дјелимична декарбонизација на путу постизања климатске неутралности

Мјера 4.3.1. Смањење утицаја Републике Српске на климатске промјене

Циљ ове мјере је смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећање понора угљеника, што ће довести до дјелимичне декарбонизације и дугорочно до постизања климатске неутралности. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

- редовна израда инвентара GHG;
- јачање капацитета РХМЗ Републике Српске за израду инвентара GHG;
- усвајање закона о клими којим би се увели, између осталог, механизми декарбонизације;
- усвајање Прописа о механизму мониторинга и извјештавања (MMR);
- израда и спровођење Одрживих акционих планова за енергију и климу (SECAP) за све ЈЛС;
- израда планова за праведну транзицију рударских подручја уз механизме и изворе финансирања транзиције;
- извршавање усклађивања свих стратешких и планских докумената са циљевима Зелене агенде за Западни Балкан са сценаријем декарбонизације;
- израда Акционог плана за транспозицију EU ETC директиве;
- израда стратегије повећања понора GHG.

Приоритет 4.4. Јачање отпорности на утицаје климатских промјена

Мјера 4.4.1. Изградња институционалних капацитета и знања за јачање отпорности на климатске промјене

Циљ ове мјере је изградња институционалних капацитета за прилагођавање климатским промјенама и изградњу стратешког и легислативног оквира. Циљ ће се постићи кроз следећа подручја дјеловања:

- унапређење знања и израда база података пријетњи, мјера, штета и губитака ради процјене рањивости;
- именовање тијела за успоставу и вођење система евиденције штета;
- јачање капацитета за прогнозирање опасних метеоролошких и хидролошких појава и достављање правовремених упозорења као подршка смањењу опасности од катастрофа;
- унапређење и координација сарадње међу институцијама надлежним за процјену, превенцију и одговор на катастрофе и велике несреће повезане с климатским промјенама (РХМЗ, цивилна заштита итд.);
- квартално вршење процјене ризика од екстремних климатских промјена;
- израда и усвајање акционог плана за прилагођавање климатским промјенама на бази Стратегије (и ажурирање сваких пет година).

Мјера 4.4.2. Изградња инфраструктурних капацитета за јачање отпорности на климатске промјене

Циљ ове мјере је изградња инфраструктурних капацитета за прилагођавање климатским промјенама у секторима који су најрањивији на климатске промјене. Циљ ће се постићи кроз следећа подручја дјеловања:

- израда програма јачања инфраструктуре за наводњавање;
- подстицање набавке опреме за наводњавање и оснивање савјетовалишта за пољопривреднике;
- изградња вишенамјенских акумулација;
- израда студије потреба за опремом и људством за рану детекцију и гашење пожара;
- набавка опреме и запошљавање потребног људства;
- израда студије потребне инфраструктуре за гашење пожара (нпр. акумулације воде, пожарни путеви итд.).

Приоритет 4.5. Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима

Мјера 4.5.1. Креирање повољног амбијента за енергетску ефикасност и смањење потрошње финалне енергије

Циљ ове мјере је смањење потрошње финалне енергије кроз повећање енергетске ефикасности у стамбеним и нестамбеним зградама и индустрији. Циљ ће се постићи кроз сљедећа подручја дјеловања:

- пружање помоћи код увођења енергетског менаџмента код обвезника;
- примјена критеријума енергетске ефикасности у систему јавних набавки;
- увођење облигационих схема за снабдијевање енергијом;
- израда модела повећања енергетске ефикасности јавне расвјете (модел финансирања кроз револвинг фонд нпр. код Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске);
- усвајање свих подзаконских аката на Закон о енергетској ефикасности (ESCO и др.);
- увођење *Energy Labelling* стандарда за кућне апарате;
- усвајање и спровођење стратегије енергетске обнове зграда;
- израда модела подстицаја енергетске ефикасности у зградарству;
- увођење строжих захтјева за енергетску ефикасност нових зграда и зграда које се реконструишу (укључити и потребе за хлађењем и PTV);
- имплементација обавезе спровођења енергетског аудита у индустријским постројењима са значајном потрошњом енергије уз увођење механизма суфинансирања аудита и повољног финансирања мјера;
- успостављање мреже за енергетску ефикасност индустријских предузећа (*benchmarking*) и њено укључивање у ЕУ мрежу;
- стална едукација енергетских менаџера.

Мјера 4.5.2. Смањење потрошње примарне енергије

Циљ ове мјере је смањење потрошње примарне енергије кроз јачање легислативног и стратешког оквира усмјереног на смањење губитака у производњи енергије. Циљ ће се постићи кроз следећа подручја дјеловања:

- увођење стандарда *EcoDesign* за пећи/котлове;
- увођење подстицаја за набавку ефикасних уређаја за гријање и хлађење;
- смањење губитака у дистрибуцији топлотне и електричне енергије;
- унапређење субвенција за енергију из високоефикасне когенерације уз стварање предуслова за високоефикасну когенерацију.

Приоритет 4.6. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја (усмјереног према грађанској енергији)

Мјера 4.6.1. Креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије

Циљ ове мјере је креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије унапређењем законодавног и стратешког оквира у овој области. Циљ ће се постићи кроз следећа подручја дјеловања:

- законски прописати обавезу поштовања каскадне употребе дрвне био-масе (коришћење био-масе у складу са њеним квалитетом) кроз Закон о ОИЕ
- увести шеме подстицаја за коришћење ОИЕ за гријање и хлађење.

Мјера 4.6.2. Повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у саобраћају

Циљ ове мјере је повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у саобраћају кроз унапређење стратешког оквира и система подстицаја и јачање инфраструктуре за декарбонизацију транспорта. Циљ ће се постићи кроз следећа подручја дјеловања:

- увођење шема подстицаја за пројекте грађанске енергије и аукције (укидање гарантоване подстицајне тарифе новим подзаконским актима);
- поједностављење процедура добијања свих дозвола уз већу транспарентност, посебне за пројекте грађанске енергије – олакшице;
- усвајање и редовно ажурирање каталога еколошких критеријума за изградњу свих обновљивих извора енергије;
- подстицање изградње соларних електрана на крововима нових зграда и оних које се реконструишу;
- студија о изградњи потребне инфраструктуре за електрична и хибридна возила (пунионице, збрињавање потрошених дијелова);

- подстицање набавке и коришћења хибридних и електричних путничких возила (субвенције за набавку, право уласка у „зелена“ градска подручја, јефтине паркинги итд.);
- прописивање минималног удјела био-горива у течним горивима у продаји.

4.1.5 Мјере за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука

У оквиру стратешког циља 5 дефинисано је укупно 15 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 5.1: Унапређење законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са правном тековином ЕУ и потписаним међународним уговорима из области хемијске безбједности:

Мјера 5.1.1. Дјелимична транспозиција ЕУ законодавства из области хемијске безбједности

Циљ ове мјере је стално усклађивање прописа из области хемијске безбједности са правном тековином ЕУ: Регулацивом REACH (ЕУ бр. 1907/2006), CLP (ЕУ бр. 1272/2008), PIC (ЕУ бр. 649/2012), Регулацивом о POPs супстанцама (ЕУ бр. 2019/1021), Регулацивом о стављању у промет и употребу биоцидних производа (ЕУ бр. 528/2012), Регулацивом о живи (ЕУ бр. 2017/852), и Директивом 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом.

Оквирна подручја дјеловања су подијељена у више активности:

- а) вршење сталног усклађивања прописа из области хемијске безбједности са правном тековином ЕУ;
- б) усвајање новог Закона о биоцидима и ажурирање свих потребних подзаконских прописа из области биоцида;
- в) извршавање већег степена транспозиције Регулациве (ЕУ) 2017/852 о живи;
- г) извршавање већег степена транспозиције ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом;
- д) стално усклађивање прописа о POPs супстанцама са правном тековином ЕУ;
- е) усвајање нове Стратегије хемијске безбједности Републике Српске;
- ђ) извршавање измјене и/или допуне Закона о хемикалијама Републике Српске и подзаконских аката, а нарочито у смислу дефинисања услова и начина стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије.

Мјера 5.1.2. Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве у законодавство Републике Српске

Овом мјером се постиже усклађивање легислативе Републике Српске са захтјевима SEVESO III директиве (2012/18/EУ), с циљем превенције несрећа већих размјера које укључују опасне супстанце.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) извршавање већег степена транспоновања SEVESO III директиве у Закон о заштити животне средине;
- б) дефинисање критеријума за тзв. SEVESO постројења, односно израђивање регулативе/правилника која ће уредити попис опасних супстанци, начин утврђивања количина, граничне количине и критеријуме за класификацију супстанци као опасних и начин подношења обавјештења о присутности опасних супстанци и услова складиштења у постројењима која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера.

Мјера 5.1.3. Имплементација Монреалског протокола, Кигали амандмана и дјелимична транспозиција Регулative о супстанцама које оштећују озонски омотач (ЕУ бр. 1005/2009), Директиве о ограничавању емисија испарљивих органских спојева (Директива 2004/42/E3) и Регулative о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (ЕУ бр. 517/2014)

Овом мјером се постиже усклађивање легислативе Републике Српске са захтјевима Монреалског споразума, Кигали амандмана, те ЕУ законодавства којим су ови међународни уговори имплементирани у чланицама ЕУ.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) извршавање транспозиције Кигали амандмана;
- б) извршавање транспозиције Регулative (Е3) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Регулative Е3 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште;
- в) успостављање информационог система за ефикасно извјештавање Секретаријата Монреалског протокола.

Приоритет 5.2: Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности:

Мјера 5.2.1. Успостављање Интегралног инвентара хемикалија

Циљ ове мјере је успостављање Интегралног инвентара хемикалија (Инвентар хемикалија, Инвентар биоцида и података о средствима за заштиту биља) и успостављање могућности за статистичку обраду кроз успостављање информационог система.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) успостављање новог Интегралног инвентара хемикалија;
- б) унапређење могућности Интегралног инвентара хемикалија;

- в) формирање тима за информационе технологије који ће увезати и руководити базама података којима располажу надлежна министарства, као и Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске и Центар за контролу тровања Републике Српске;
- г) успостављање алата за статистичку обраду података из Регистра произвођача и увозника хемикалија.

Мјера 5.2.2. Успостављање система извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ уређаја у складу са правном тековином ЕУ

Циљ ове мјере је успоставити систем извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ (клима, гријање и хлађење) уређаја, те организовати извођење обуке сервисера по утврђеном плану и програму, а све у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) постизање техничких услова за постојање и унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ уређаја;
- б) израда плана и програма за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја и именовање едукационих центара за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја;
- в) извршавање регистрације најмање 30% оператера/власника уређаја и КГХ уређаја и 100% сервисних радионица.

Мјера 5.2.3. Висок ниво имплементације SEVESO III директиве

Циљ ове мјере је успоставити јавно доступан Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце и Регистар несрећа већих размјера, тј. извршити пријаву опасних супстанци и услова складиштења од стране предузећа која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера по SEVESO директиви (ЕУ бр. 2012/18).

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) усклађивање институционалних надлежности;
- б) израда Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце на подручју Републике Српске.

Приоритет 5.3: Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности:

Мјере 5.3.1. Координација између инспекцијских служби ентитета и Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности

Циљ ове мјере је успоставити систем извјештавања и координације између Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности и јачање техничких капацитета Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) успостављање сарадње Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности;
- б) јачање техничких капацитета Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске.

Мјера 5.3.2. Успостављање система превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама

Циљ ове мјере је успостављен систем превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање Центра за контролу тровања (ЦКТ), координацију и размјену података између ентитетских/дистриктних центара за контролу тровања у БиХ.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) извршавање именовања Центра за контролу тровања (ЦКТ) за Републику Српску;
- б) јачање капацитета ЦКТ;
- в) успостављање система за вођење евиденција о тровањима хемикалијама са акцентом на родну равноправност, друштвену једнакост и сиромаштво;
- г) успостављање координације и размјене података између ентитетских/дистриктних центара за контролу тровања у БиХ.

Мјера 5.3.3. Јачање техничких и кадровских капацитета Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске

Циљ ове мјере је јачање људских капацитета у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију при Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске. Даљом транспозицијом ЕУ законодавства ће се указати потреба за додатним ангажовањем кадра, а поготово када се у потпуности имплементира Регулатива о стављању у промет и употребу биоцидних производа (ЕУ бр. 528/2012). Неопходна је и стална едукација запослених због динамичне законске регулативе, те знатно ојачавање техничких капацитета, а нарочито непосредно по пријему БиХ у Европску унију. Такође је потребно пружити помоћ у савјетовању произвођача, увозника, дистрибутера, даљних корисника и осталих заинтересованих страна у погледу њихових одговорности и обавеза.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) јачање људских капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију) на краткорочном плану;
- б) јачање људских капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију) на дугорочном плану, тј. за наредних од четири до девет година;
- в) спровођење сталне едукације јавних службеника у области хемикалија и биоцида;
- г) јачање техничких капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију) на краткорочном плану;
- д) јачање техничких капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију) на дугорочном плану;
- ђ) успостављање званичног *helpdeska* (служба за помоћ) при надлежном министарству за имплементацију прописа о хемикалијама.

Мјера 5.3.4. Успостављање сигурносних процедура и архиве чувања података из Интегралног инвентара хемикалија

Циљ мјере је да се обезбједе сигурносне процедуре руковања повјерљивим подацима који се размјењују између привредних субјеката/физичких лица и службеника МЗСЗ Републике Српске. Ове поступке захтијева Европска агенција за хемикалије кроз SSR стандард (*Standard Security Requierments*): општи безбједносни захтјеви, физичка безбједност, безбједносни захтјеви за организацију ИТ система итд.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) успостављање архива података која ће омогућити архивирање на повјерљив и физички безбједан начин;
- б) јачање капацитета запослених у спровођењу безбједносних процедура и руковању са повјерљивим подацима.

Приоритет 5.4: Унапређење знања корисника хемикалија и опште јавности у области управљања хемикалијама:

Мјера 5.4.1. Подизање јавне свијести о ризицима који произлазе из употребе хемикалија

Циљ ове мјере је подизање јавне свијести о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи и животне средине, кроз различите кампање и укључивање организација цивилног друштва, основних и средњих школа (Министарство просвјете и културе Републике Српске) и научноистраживачких институција.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) успостављање обавезе да свака надлежна институција преузме обавезу промоције својих активности;

б) успостављање механизма за укључивање организација цивилног друштва, основних и средњих школа (Министарство просвјете и културе Републике Српске) и научноистраживачких институција у програме и пројекте из области хемијске безбједности и консултације приликом доношења политика и прописа о свим фазама животног циклуса хемикалија.

Мјера 5.4.2. Смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услјед неадекватног руковања хемијским производима и унапређење знања савјетника за хемикалије и правних субјеката у ланцу хемијске безбједности

Циљ ове мјере је смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услјед неадекватног руковања хемијским производима кроз успостављен и унапријеђен систем праћења стопе случајног тровања и његове превенције. Овом мјером се унапређује и знање корисника хемикалија и лица задужених за правилно управљање хемикалијама.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) успостављање и унапређење система праћења стопе случајног тровања и излагања другим и неозначеним хемикалијама и штетним материјама;
- б) утврђивање методологије о садржају, начину комуникације, прикупљању и уређивању података о тровању која захтијевају лијечење;
- в) успостављање већег нивоа квалитета континуиране едукације савјетника за хемикалије и унапређивање знања корисника хемикалија и правних субјеката у ланцу хемијске безбједности те здравствених радника у погледу превенције и лијечења акцидената изазваних случајним или намјерним излагањем токсичним супстанцама природног или синтетског поријекла;
- г) јачање капацитета Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите становништва од штетног дејства хемикалија на општу популацију;
- д) јачање просторних капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за адекватно смјештање потребних лабораторија и складишног простора хазардних материја;
- ђ) јачање капацитета из области људских ресурса за области управљања хемикалијама;
- е) јачање капацитета возног парка Института за транспорт опасних материја;
- ж) јачање ИКТ капацитета Института за адекватно праћење и извјештавање свих аспеката управљања хемикалијама;
- з) заштита здравља становништва превентивним активностима које се односе на континуирано праћење, извјештавање и едукацију опште популације о штетности хемикалија на територији ријечног и језерског акваторијума Републике Српске.

Приоритет 5.5: Успостављање законодавног и институционалног оквира којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини:

Мјера 5.5.1. Успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком, емисији буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ

Овом мјером се постиже дјелимична транспозиција ЕУ директива и успостављање институционалног оквира у области управљања и заштитом од буке у животној средини, а доношењем Закона о заштити од буке и подзаконских аката који произлазе из Закона о заштити од буке.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) успостављање законодавног оквира и институционалне надлежности о „процјени и управљању буком у животној средини“ према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ и „о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном“, а према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ;
- б) успостављање подзаконских аката о „процјени и управљању буком у животној средини“ према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ и „о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном“, а према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ.

Приоритет 5.6: Унапређено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне средине:

Мјера 5.6.1. Израда карата буке и акционих планова управљања буком

Циљ ове мјере је израда карата буке које представљају приказ података о постојећем или предвиђеном стању буке помоћу индикатора буке, на којима је назначено прекорачење било које релевантне прописане граничне вриједности, те акционих планова управљања буком у животној средини и њезиним штетним ефектима, укључујући смањење буке уколико је то потребно.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) израда карата буке;
- б) израда акционих планова управљања буком, а који ће садржавати и процјену штетних ефеката.

Приоритет 5.7: Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања:

Мјера 5.7.1. Успостава механизма и начина информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке

Циљ ове мјере је јачање система информисања јавности кроз кампање, пројекте подизања свијести и преко јединственог информационог система који ће садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва, те јачање капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за послове процјене утицаја буке на здравље људи и заштите од буке.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) успостављање јединственог информационог система приказа карата буке на нивоу ентитета;
- б) спровођење кампање о штетности буке на здравље и животну средину;
- в) постављање дисплеја уз саобраћајнице у градском подручју за тренутно мјерење и приказивање нивоа буке;
- г) успостављање финансијских средстава (грант) за пројекте подизања свијести јавности у области буке у животној средини;
- д) израда студије о процјени утицаја буке на здравље становништва изложеног прекомјерном нивоу буке;
- ђ) јачање капацитета Института за јавно здравство Републике Српске набавком адекватне опреме за мјерење и анализу ефеката буке на здравље становништва;
- е) израда ИКТ система и опреме за праћење и извјештавање нивоа буке и утицаја на здравље становништва;
- ж) јачање капацитета особља Института кроз екстерне едукације постојећег кадра и трајни или привремени ангажман експерата из ове области.

4.1.6 Мјере за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима

У оквиру стратешког циља 6 дефинисано је укупно 12 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 6.1: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена:

Мјера 6.1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за одрживо управљање шумама

Циљ ове мјере је да се унаприједи правни и институционални оквир ради одрживог управљања шумама и шумским земљиштем у Републици Српској. Оквирна подручја дјеловања су:

- а) иновирање постојећих и доношење нових подзаконских аката којим се прописује садржај и начин израде шумско-привредних основа (ШПО) на принципима мултифункционалности и заштите биодиверзитета шумских екосистема за шуме у својини Републике и шуме у својини других приватних и физичких лица, обухват и методологија мониторинга здравственог стања шума, праћење индикатора одрживог коришћења шума и извјештавања, издавање лиценци за сакупљаче осталих шумских производа. Доношење правилника којим се у ШПО уводи обавеза да се приликом пројектовања влака узима у обзир еродибилност земљишта, карактер терена, како би се смањило утицај на одношење земљишног покривача током и након завршетка извлачења дрвне масе;
- б) усвајање Шумарског програма Републике Српске и доношење акционог плана;
- в) израда и усвајање стратегије одрживог управљања шумским ресурсима;
- г) унапређење система мониторинга шума и шумског земљишта укључивањем индикатора за ниво II (други ниво);
- д) одржавање обуке запослених за примјену иновираних методологије израде шумско-привредних основа, те њихову примјену и мониторинг. Демонстрирати примјену нове методологије у најмање два шумска газдинства;
- ђ) извршавање обуке приватних власника шума о изради ШПО и демонстрација примјене иновираних методологије у најмање десет ЈЛС Републике Српске;
- е) извршавање анализе и одабирање шума које ће се прогласити шумама посебне намјене;
- ж) израда иновираних правних аката о проглашењу шума за шуме са посебном намјеном;
- з) имплементирање пројектованих планова из шумско-привредних основа ради стабилности екосистема и смањења ризика од климатских промјена, пошумљавањем око 2.050 ha крша на подручју Херцеговине (LDN TSP);
- и) установљавање регионе провенијенције у складу са Правилником.

Мјера 6.1.2. Повећање проходности шума, капацитирање шумских газдинстава за рано откривање и спречавање пожара. Смањење броја пожара и опожарене површине у шумама за 50% до 2026. у односу на садашње стање

Циљ ове мјере је да се смањи број шумских пожара активностима повећања проходности шума и капацитирања шумских газдинстава за рано откривање и спречавање пожара у шумама Републике Српске. Оквирна подручја дјеловања су:

- а. формирање службе унутар шумско-привредног подручја (ШПП) и извршавање специјализације запослених на Шумарском факултету Универзитета у Бањој Луци (или кроз програм специјализације који ће урадити Шумарски факултет);

- б. израда планова изградње противпожарних просјека с елементима шумских путева;
- в. Изградња просјека са елементима шумских путева на подручју свих шумско-привредних подручја (шумских газдинстава);
- г. набавка возила и одговарајуће технике и алата за сјечу стабала и израду противпожарних просјека од шумских газдинстава;
- д. Постављање информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара на подручју свих шумско-привредних подручја (шумских газдинстава).

Мјера 6.1.3. Повећање површине и продуктивности високих шума

Циљ ове мјере је да се повећају површине под високим шумама, као и њихова продуктивност. Оквирна подручја дјеловања су:

- а. извршавање мелиорација изданачких шума, мјерама његе подмлатка и мјерама прореда шумских култура (за минимално 3,5% или на 105.000 ha површине изданачких шума и шикара).
- б. извршавање пошумљавања шумских земљишта адекватним врстама, примјењивање мјера његе за природно подмлађивање, мјера његе садница (за минимално 1,49% или на 40.550 ha површине).

Мјера 6.1.4. Отварање шума и коришћење дрвне масе у складу са FSC стандардима до 2025. године

Циљ ове мјере је да се отварање шума и коришћење дрвне масе у складу са FSC стандардима. Оквирно подручје дјеловања је:

- а. израда акционих планова за отварање шума и коришћење дрвне масе у складу са FSC стандардима.

Приоритет 6.2: Унапређење стратешког, законског институционалног оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа (ОШП):

Мјера 6.2.1. Успостављање регистра комерцијалних сакупљача, уз укључивање жена у ове активности, успостављање система контроле сакупљања осталих шумских производа (љековитог, јестивог и ароматичног биља и др. ОШП, успостављање прецизне евиденције о количинама сакупљених осталих шумских производа; успостављање брања ОШП на одржив начин како би се смањило сиромаштво популације руралних подручја; успостављање мониторинга стања и промјена биолошке разноврсности осталих шумских производа (ОШП).

Циљ ове мјере је да се унаприједи стратешки, законски и институционални оквир ради одрживог коришћења осталих шумских производа. Оквирна подручја дјеловања су:

- а) успостављање регистра комерцијалних сакупљача;
- б) израда акционог плана сертификације у сектору коришћења осталих шумских производа;
- в) успостављање система сертификације берача и извозника у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа;
- г) израда Плана коришћења осталих шумских производа Републике Српске, а који произлази из Закона о шумама; утврђивање годишње количине заштићених врста које се могу сакупљати у комерцијалне сврхе, при чему се за сваку заштићену врсту прописују услови и начин сакупљања.

Приоритет 6.3: Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Републици Српској

Мјера 6.3.1. Усклађивање законске регулативе у области ловства Републике Српске са ЕУ директивама и међународним споразумима, те унапређење система планирања и управљања дивљачи

Циљ ове мјере је да се законска регулатива о ловству усклади са правном тековином ЕУ, као и да се унаприједи систем планирања и управљања дивљачи. Оквирна подручја дјеловања су:

- а) усклађивање и усвајање Закона о ловству са релевантним директивама ЕУ и међународним споразумима из области биодиверзитета и доношење сета нових подзаконских аката, у складу са новим законом;
- б) израда планова управљања за вриједне и/или угрожене врстама дивљачи (вук, медвед, рис, тетријед) у сарадњи са надлежним институцијама других управа, водећи рачуна о интегритету екосистема;
- в) успостављање информационог система у сектору ловства Републике Српске, којим ће бити обезбијеђен квалитетан вид управљања свим подацима из сектора ловства (бројно стање дивљачи, планирани обим коришћења, извршени обим коришћења, штете над дивљачи и од дивљачи, подаци о броју ловних објеката и др.);
- г) израда Плана управљања звијерима (медвјед, рис, вук...), за квалитетније управљање и планирање сектором ловства од корисника ловишта, усклађен са принципима заштите дивљих животиња из директива ЕУ и међународних споразума и циљевима заштите биодиверзитета утврђеним овом Стратегијом;
- д) израђивање ловних основа за сва ловишта која поштују принципе заштите врста, у складу са конвенцијама и у складу са плановима за управљање вриједним и/или угроженим врстама дивљачи (медвјед, вук, рис и др.) у континуитету по истеку уређајног периода;

ђ) обиљежавање саобраћајним знаковима мјеста очекиваног изласка дивљачи на коловоз, те спречавање неконтролисаног изласка дивљачи на коловоз постављањем одговарајуће опреме.

Приоритет 6.4: Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за заштиту, очување, одрживо коришћење и управљање рибљим фондом у Републици Српској који ће бити хармонизован са прописима Европске уније и међународним споразумима

Мјера 6.4.1. Унапређење законског оквира за одрживи развој сектора рибарства који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и омогућавање одрживог коришћења и управљања рибљим фондом Републике Српске

Циљ ове мјере је да се законска регулатива о рибарству усклади са правном тековином ЕУ, као и да се унаприједи систем коришћења и управљања рибљим фондом Републике Српске, да он буде одржив. Оквирна подручја дјеловања су:

- а) усклађивање неопходне законске регулативе Републике Српске у области рибарства са правном тековином ЕУ;
- б) израда Програма развоја рибарства и аквакултуре у Републици Српској;
- в) извршавање порибљавања генетским материјалом из регистрованих мрестилишта и повећање бројности риба (квалитативно и квантитативно) у риболовним водама, поново враћање врста риба које су нестале из одређених вода;
- г) израда Програма управљања риболовним подручјем који је усклађен са Рибарском основом од стране корисника риболовног подручја (обавеза свих корисника).

Мјера 6.4.2. Успостављање информационог система о рибарству Републике Српске и унапређење модела статистичког праћења рибљег фонда у водотоцима

Циљ ове мјере је да се успостави информациони систем о рибарству Републике Српске. Оквирно подручје дјеловања је

- а) успостављање информационог система рибарства Републике Српске, којим ће бити обезбијеђен квалитетан вид управљања свим подацима из сектора рибарства (бројно стање рибљег фонда, планирани обим коришћења, извршени обим коришћења, штете над рибљим фондом, подаци о броју риболоваца, броју риболовних дана и др.).

Приоритет 6.5: Унапређење одрживог управљања земљиштем (земљишним ресурсима) као необновљивим природним ресурсима

Мјера 6.5.1. Унапређење законског и институционалног оквира за свеобухватну заштиту земљишта, усвајање метода, мјерења и индикатора за одрживо управљање земљиштем, достизање неутралности деградације земљишта до 2030. године.

Циљ ове мјере је да се кроз измјене и допуне законских прописа унаприједи институционални оквир за одрживо управљање земљиштем и достигне неутралност деградације земљишта до 2030. године. Оквирна подручја дјеловања су:

- а) усклађивање законског оквира којим се дефинише заштита земљишта Републике Српске (или доношење Закона о заштити земљишта Републике Српске);
- б) израда Стратегије одрживог управљања земљиштем Републике Српске;
- в) израда и усвајање акционог плана мониторинга земљишта;
- г) успостава мреже мониторинг мјеста и вршење мониторинга земљишта;
- д) успостава катастра деградираних земљишта;
- ђ) израда акционог програма санације деградираних површина који обухвата процедуре и методе санације деградираних површина, критеријуме за приоритизацију избора локација за санацију на бази стања животне средине и социјалних критеријума;
- е) извршавање санације деградираних површина према усвојеном програму (санација обухвата деградирани рудничка подручја, санацију контаминираних подручја итд. према утврђеним приоритетима), на подручју ЈЛС у Републици Српској: Угљевик, Гацко, Станари, Милићи и Приједор; Модрича, Брод, Бања Лука;
- ж) до 2030. године деминирање 100% минираног земљишта Републике Српске.

Мјера 6.5.2. Употребу пестицида у пољопривреди и шумарству свести на минимум до 2030. године

Циљ ове мјере је да се кроз израду акционог плана одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству уведу промјене ради заштите земљишта (и других компоненти животне средине), ради производње здравствено безбједне хране и чувања здравља становништва Републике Српске до 2030. године и даље. Оквирна подручја дјеловања су:

- а) израда Акционог плана одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству Републике Српске;
- б) извршена обука најмање 1.000 пољопривредних произвођача о исправној употреби фитофармацеутских средстава.

Приоритет 6.6: Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова

Мјера 6.6.1. Унапређење чуварских служби да буду модернизоване, мобилне и капацитиране (модерне технологије и људство) за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима. Успостављање ефикасног система за смањење илегалних активности у сектору шумарства, ловства и рибарства за 30%

Циљ ове мјере је да се кроз унапређење чуварских служби путем модернизације и капацитирања обезбиједи ефикаснији систем надзора и смањење илегалних активности у шумарству, ловству и рибарству до 2030. године и даље. Оквирна подручја дјеловања су:

- а) набавка софтверског алата за просторно осматрање и извјештавање, опремање чувара са паметним уређајима (нпр. паметни телефони) за евиденцију стања и фотографисање, камере за осматрање, ГИС позиционирање повезано са централном базом података;
- б) извршена обука чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора;
- в) Припрема програма и вршење континуиране обуке чувара о савременим методима управљања и заштите природних ресурса.

Приоритет 6.7: Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање минералним сировинама

Мјера 6.7.1. Успостављање оквира за употребу и експлоатацију минералних сировина до 2030. године

Циљ ове мјере је да се кроз израду стратегије управљања минералним сировинама Републике Српске и кроз анализу лежишта, те успоставу катастра рударског отпада и катастра напуштених рудника и рударских објеката, обезбиједи коришћење минералних сировина у Републици Српској. Оквирна подручја дјеловања су:

- а) израда и усвајање Стратегије управљања минералним сировинама Републике Српске која укључује поврат минералних и металских сировина из отпада (урбано рударење, циркуларна економија);
- б) извршавање анализе лежишта на којима још није додијељена концесија (додатна геолошка истраживања);
- в) успостављање катастра рударског отпада и катастра напуштених рудника и рударских објеката.

4.1.7 Мјере за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином

У оквиру стратешког циља 7 дефинисано је укупно 28 мјера које су логички повезане са приоритетима.

Приоритет 7.1: Унапређење правног оквира за управљање животном средином у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима

Мјера 7.1.1. Усклађивање законодавства Републике Српске с правном тековином ЕУ у области управљања животном средином

Циљ ове мјере је да се повећа степен усклађености законодавства Републике Српске с правном тековином ЕУ у области управљања животном средином, у складу са Програмом интегрисања БиХ у ЕУ, чија израда је у току. Програм интегрисања би требао бити усвојен 2022. године, обухватиће четворогодишњи период и тај документ ће дефинисати који су приоритетни прописи ЕУ, рокови за транспозицију и слично.

Оквирна подручја дјеловања односе се на усклађивање прописа Републике Српске са приоритетним прописима ЕУ и дефинисање прописа Републике Српске, којима ће Република Српска преузети утврђене приоритетне прописе ЕУ и дефинисати мјере којима ће реализовати приоритетне препоруке Европске комисије, а у оквиру Поглавља 27 који/е се односе на управљање животном средином – приликом израде Програма интегрисања БиХ у ЕУ који се израђује за четворогодишњи период.

Мјера 7.1.2. Спровођење ЕУ директива у области животне средине у Републици Српској

Циљ ове мјере је да се обезбједи израда, усвајање и спровођење акционих планова за спровођење ЕУ директива (APID) из области управљања животном средином.

Оквирна подручја дјеловања односе се на редовно ажурирање и спровођење Програма прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине, учешће у процесу израде Планова за спровођење ЕУ директива (DSIP) у области животне средине у Републици Српској, те израду и усвајање акционих планова за спровођење одређених (сложених) директива, регулатива, односно, цјелокупног законодавства ЕУ у сектору животне средине (APID), а на бази утврђених приоритета за транспозицију.

Приоритет 7.2: Обезбјеђивање ефикасног спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза

Мјера 7.2.1. Јачање капацитета за спровођење међународних споразума – у складу са надлежностима Републике Српске

Циљ ове мјере је да се значајно повећа степен спровођења међународних споразума које је БиХ ратификовала – у складу са надлежностима Републике Српске.

Оквирна подручја дјеловања односе се на учешће институција Републике Српске у изради акта којим ће се формализовати оквир за спровођење међународних споразума и других међународних обавеза Босне и Херцеговине у вези са животном средином, обезбјеђивање јавног приступа званичним документима међународних споразума који су ратификовани у

БиХ, те унапређење капацитета запослених и комуникације са организацијама цивилног друштва у сврху ефикасније примјене међународних споразума.

Мјера 7.2.2. Доследна примјена стратешке процјене утицаја на животну средину (СПУЖС)

Циљ ове мјере је да се обезбиједи досљедна примјена СПУЖС у складу са важећим прописима у свим ресорима, кроз примјену Закона о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине из 2020. године и међусекторску сарадњу.

Оквирна подручја дјеловања односе се на учешће институција Републике Српске у процесима координације и усаглашавања са представницима надлежних институција БиХ, Федерације БиХ и Брчко Дистрикта БиХ у току ажурирања и дефинисања административних процедура за прекогранична обавјештења и консултације у поступку спровођења СПУЖС, као и ажурирање прописа Републике Српске, успоставу потребних система и процедура за досљедно спровођење СПУЖС.

Мјера 7.2.3. Припреме за издавање интегрисаних дозвола

Циљ ове мјере је да се обезбиједи предуслови за издавање интегрисаних дозвола. У првом кораку радиће се на поједностављењу поступка издавања еколошких дозвола.

Оквирна подручја дјеловања се односе на анализу поступака повезаних са издавањем еколошке дозволе у надлежности МПУГЕ Републике Српске и дефинисање препорука за обједињавање поступака, те спровођење препорука за обједињавање поступака и идентификација опција за поједностављење поступака у правцу издавања интегрисаних дозвола.

Мјера 7.2.4. Припрема Техничких упутстава за најбоље расположиве технике (НРТ)

Циљ ове мјере је да се припреме Техничка упутства за најбоље расположиве технике (НРТ) за приоритетне секторе.

Оквирна подручја дјеловања односе се на припрему техничких упутстава за дјелатности за које се утврђују НРТ, по приоритетима, уз обезбијеђен приступ референтним документима НРТ путем линка на интернет страници МПУГЕ Републике Српске који упућује на оригиналне документе (на енглеском језику) или преведене документе на службене језике БиХ (када преводи буду доступни).

Приоритет 7.3: Остваривање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција

Мјера 7.3.1. Успостављање функционалних механизма за институционалну координацију рада институција у области животне средине у Републици Српској

Циљ ове мјере је успостављање функционалних механизма за институционалну координацију рада институција у области животне средине у Републици Српској.

Оквирна подручја дјеловања обухватају унапређење координације и комуникације свих релевантних субјеката – министарстава и других институција Републике Српске с циљем заштите животне средине, посебно у домену активног доприноса ефикаснијем раду Међуентитетског тијела. У оквиру ове мјере размотриће се успостава Агенције за заштиту животне средине Републике Српске.

Мјера 7.3.2. Побољшање људских ресурса и институционалне структуре за процес транспозиције ЕУ законодавства

Циљ ове мјере је побољшање људских ресурса (број и вјештине запослених) у надлежним институцијама и побољшање постојеће институционалне структуре у сврху унапређења координације и усаглашавања активности у процесу транспозиције ЕУ законодавства.

Оквирна подручја дјеловања односе се на спровођење детаљне анализе институционалних капацитета у Републици Српској за досљедну примјену закона и ефективну реализацију стратегија и планова, те развијање мјера за задржавање стручних лица, стратешки приступ новом запошљавању и јачање људских ресурса у институцијама.

Мјера 7.3.3. Успостава функционалних тимова у институцијама за припрему и реализацију пројеката у области животне средине

Циљ ове мјере је успостава функционалних тимова у свим институцијама/установама које се баве питањима животне средине, са експертизом за припрему и реализацију пројеката.

Оквирна подручја дјеловања обухватају спровођење детаљне процјене потреба за стручним усавршавањем у надлежним институцијама, организовање обука за запослене и формирање тимова за припрему и реализацију пројеката за заштиту животне средине у кључним институцијама.

Приоритет 7.4: Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укљученост жена, младих и социјално осјетљивих група

Мјера 7.4.1. Едукација и подизање свијести о потреби и значају заштите животне средине

Циљ ове мјере је организовање континуираних активности на подизању свијести о потреби и значају заштите животне средине, тако да стручна јавност и шира јавност показују спремност да промијене понашање.

Оквирна подручја дјеловања односе се на редовно и континуирано спровођење едукативних програма и кампања за подизање јавне свијести о питањима заштите животне средине. У ове активности укључиће се организације цивилног друштва, посебно женске невладине организације које воде и окупљају жене које живе и раде на селу.

Мјера 7.4.2. Побољшање учешћа јавности у доношењу одлука о животној средини

Циљ ове мјере је побољшање учешћа јавности у јавним консултацијама, посебно у процесима процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола. Ова мјера обухвата активности на изградњи капацитета организација цивилног друштва за учешће у одлучивању, посебно организација које представљају осјетљиве друштвене групе (организације које се баве правима жена, питањима социјалне искључености и сиромаштва).

Оквирна подручја дјеловања обухватају обуке представника релевантних институција за организовање ефективних механизма учешћа јавности, јачање сарадње са организацијама цивилног друштва, посебно са Партнерством 27 формираним за процес мониторинга ЕУ Поглавља 27, као и обезбјеђивање јавног приступа информацијама о животној средини.

Мјера 7.4.3. Израда и објављивање извјештаја о стању животне средине у Републици Српској

Циљ ове мјере је да се успостави систем за редовну израду и објављивање извјештаја о стању животне средине Републике Српске.

Оквирна подручја дјеловања односе се на припреме у ресорним институцијама за израду извјештаја о стању животне средине у Републици Српској, активности на изради и промоцији извјештаја о стању животне средине Републике Српске, као и подршку јединицама локалне самоуправе за израду извјештаја о стању животне средине.

Приоритет 7.5: Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској

Мјера 7.5.1. Успостава информационог система за управљање животном средином у Републици Српској

Циљ ове мјере је да се успостави информациони систем за управљање животном средином, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине Републике Српске.

Оквирна подручја дјеловања обухватају успоставу јединственог информационог система заштите животне средине Републике Српске, усвајање методологије и формализовање

процедура – протокола за размјену података о животној средини између институција у Републици Српској, јачање система за прикупљање податка у институцијама и система сарадње са експертским организацијама цивилног друштва, те успоставу система валидације података.

Мјера 7.5.2. Успостава функционалног система праћења, прикупљања података и извјештавања у складу са међународним уговорима

Циљ ове мјере је да се успостави функционалан процес праћења, прикупљања и валидације података о животној средини, како би се омогућило ефикасно и ефективно извјештавање у складу са међународним уговорима.

Оквирна подручја дјеловања односе се на учешће институција Републике Српске у изради студијске анализе која ће ревидирати постојеће и дати приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима, као и учешће у раду радне групе коју ће координисати МСТЕО БиХ и коју ће чинити институције свих нивоа, а која ће давати стручне приједлоге и координисати реализацију закључака и приједлога студијске анализе. Такође се планира учешће у реализацији Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА, реализацији стратешког документа и Регулative о EIONET и реализацији Плана за спровођење директиве о стандардизованом извјештавању (SRDSIP) након израде и усвајања ових докумената на БиХ нивоу.

Мјера 7.5.3. Успостава система размјене просторних података у Републици Српској у складу са INSPIRE директивом

Циљ ове мјере је да се успостави функционални систем размјене просторних података у Републици Српској у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве.

Оквирна подручја дјеловања односе се на усвајање методологије за управљање просторним подацима у Републици Српској, дефинисање одговорних институција, те успоставу система размјене просторних података у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве.

Мјера 7.5.4. Успостава функционалног PRTR регистра

Циљ ове мјере је да се успостави функционалан PRTR регистар Републике Српске који је усклађен са регистрима у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту БиХ. Такође је циљ да се регулише процес извјештавања података из PRTR регистра према институцијама БиХ.

Оквирна подручја дјеловања односе се на ажурирање правног и институционалног оквира за успоставу ефикасног PRTR регистра, успоставу PRTR базе података и јавни приступ подацима из PRTR регистра, у складу са надлежностима Републике Српске.

Мјера 7.5.5. Развијање статистике за циљеве одрживог развоја у Републици Српској

Циљ ове мјере је да се развије статистика за циљеве одрживог развоја у Републици Српској који се односе на тематско подручје животне средине, укључујући развијање додатних индикатора и унапређење система извјештавања о циљевима одрживог развоја.

Оквирна подручја дјеловања односе се на унапређење система за производњу службене статистике за индикаторе циљева одрживог развоја за животну средину, повећање доступности и квалитета статистичких података, разврстаних по полу (гдје је то могуће) и јачање координације свих институција Републике Српске укључених у прикупљање индикатора циљева одрживог развоја за животну средину.

Мјера 7.5.6. Повећање ефикасности у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској

Циљ ове мјере је да се повећа ефикасност у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској кроз стандардизовани и редовни систем размјене података/информација међу институцијама на свим административним нивоима. Упориште за ову мјеру налази се у Стратегији развоја статистике Републике Српске до 2030. године и годишњим плановима Републичког завода за статистику који узимају у обзир статистичке правне акте ЕУ, а који су садржани у Статистичком компендијуму.

Оквирна подручја дјеловања односе се на јачање статистичког система Републике Српске за прикупљање, обраду и дисеминацију података о животној средини, усклађивање са захтјевима статистичког система ЕУ, посебно извјештавања у складу с одредбама Компедијума статистичких захтјева EUROSTAT-а.

Мјера 7.5.7. Успостављање Европских економских рачуна животне средине

Циљ ове мјере је да се обезбиједи учешће институција Републике Српске у успостављању Европских економских рачуна животне средине који описују однос између животне средине и економије (у складу са Регулативом [ЕУ] бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине којом је успостављен заједнички оквир за прикупљање, припремање, слање и оцјењивање европских економских рачуна животне средине).

Оквирна подручја дјеловања односе се на имплементацију Регулативе (ЕУ) бр. 691/2011 и допринос примјени економских и физичких рачуна за животну средину, у складу са надлежностима Републике Српске.

Мјера 7.5.8. Побољшање правног оквира за рад испитних лабораторија

Циљ ове мјере је да се обезбиједи повољно окружење за рад испитних лабораторија, путем усвајања нових или ажурирања постојећих правилника који прописују параметре и обавезе за мјерења параметара компоненти животне средине у Републици Српској.

Оквирна подручја дјеловања односе се на побољшање окружења за рад испитних лабораторија и доношење прописа за дефинисање обавезних параметара и лабораторијска испитивања компоненти животне средине.

Приоритет 7.6: Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима животне средине

Мјера 7.6.1. Интегрисање захтјева животне средине у секторске политике и законодавство

Циљ ове мјере је да се интегришу захтјеви животне средине у секторске политике и законодавство кроз јачање међусекторске сарадње. Посебан фокус ове мјере односи се на интегрисање захтјева Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике у Републици Српској, у складу са роковима и обавезама које ће прописати ова Стратегија.

Оквирна подручја дјеловања обухватају унапређење сарадње између институција у Републици Српској задужених за област животне средине са институцијама из других сектора и учешће институција у области животне средине у консултацијама на нацрте секторских правних и стратешких докумената. Важно подручје дјеловања је интегрисање аспеката прилагођавања климатским промјенама у секторске развојне политике, стратегије, програме и планове, посебно у секторе који су изложени високом ризику и осјетљиви на климатске утицаје (водни ресурси/управљање водама, шумски ресурси, људско здравље, биоразноврсност и осјетљиви екосистеми).

Мјера 7.6.2. Интегрисање стандарда и принципа родне равноправности у кључне политике, стратегије и програме у области животне средине

Циљ ове мјере је да се стандарди и принципи родне равноправности интегришу у кључне политике, стратегије и програме у области животне средине. Посебан фокус ове мјере биће усмјерен на успостављање функционалног институционалног механизма координације у домену родне равноправности, посебно у вези интегрисања питања родне равноправности у јавне политике и законодавство.

Оквирна подручја дјеловања односе се на дефинисање процедура и смјерница за интегрисање стандарда равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у све фазе управљања животном средином (планирање, реализација, праћење, извјештавање, евалуација) и унапређење институционалног механизма за равноправност полова у

институцијама у сектору животне средине (укључујући обуке и стручну подршку контакт особама за равноправност полова у институцијама за област животне средине).

Мјера 7.6.3. Транзиција ка циркуларној економији

Циљ ове мјере је да се интегрише концепт циркуларне економије у Републици Српској, првенствено фокусирајући се на управљање отпадом – селекцију отпада и рециклажу чиме ће се омогућити довољне количине рециклажних материјала за одрживу производњу у разним секторима (индустрија, пољопривреда итд.) и ефикасно кориштење ресурса. Основа за дјеловање у овом правцу је Зелена агенда за Западни Балкан, као и текуће активности на изради Мапе пута за циркуларну економију БиХ – као првог корака ка интеграцији концепта циркуларне економије.

Оквирна подручја дјеловања обухватају интеграцију концепта циркуларне економије у Републици Српској, те промоцију правила еко-дизајна у складу са Правилником о еко-дизајну производа који користе енергију Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 74/16).

Приоритет 7.7: Усаглашавање и стављање у примјену ефикасне и свеобухватне фискалне и паравискалне политике у вези са заштитом животне средине

Мјера 7.7.1. Ефикасно и свеобухватно спровођење постојећих економских инструмената за животну средину

Циљ ове мјере је да се обезбиједи ефикасно и свеобухватно спровођење постојећих економских инструмената.

Оквирна подручја дјеловања обухватају активности за редовну припрему и објављивање извјештаја одговорних институција о прикупљеним средствима и намјенском трошењу средстава од накнада. Такође ће се уложити напори да се уведу све накнаде предвиђене важећим прописима.

Мјера 7.7.2. Увођење иновативних и подстицајних економских механизма за финансирање заштите животне средине

Циљ ове мјере је да се уведу нови иновативни и подстицајни економски механизми за финансирање заштите животне средине.

Оквирна подручја дјеловања обухватају креирање иновативних и подстицајних економских инструмената за заштиту животне средине, попут револвинг фондова, субвенција, облигационих шема и др. Такође се планира интензивније укључивање привреде/приватног сектора у прикупљање средстава за пројекте заштите животне средине.

Мјера 7.7.3. Коришћење расположивих фондова ЕУ и других међународних фондова за заштиту животне средине

Циљ ове мјере је да се обезбиједи значајније коришћење расположивих фондова ЕУ и других међународних фондова за заштиту животне средине и комплементарне секторе.

Оквирна подручја дјеловања односе се на јачање капацитета за брзу и потпуну активацију доступних међународних фондова, посебно ЕУ фондова, јачање капацитета и улоге Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, те оснивање експертског тијела на нивоу Републике Српске за спровођење ЕУ пројеката из области заштите животне средине.

Приоритет 7.8: Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине

Мјера 7.8.1. Интегрисање проблематике заштите животне средине у наставне планове образовних институција и неформалне облике образовања

Циљ ове мјере је да се обезбиједи снажније интегрисање проблематике заштите животне средине у редовне наставне планове образовних институција и промовисање кроз неформалне облике образовања, у складу са Законом о заштити животне средине Републике Српске.

Оквирна подручја дјеловања обухватају иновирање годишњих образовних планова у области заштите животне средине у наставном и ваннаставном програму у складу са модерним трендовима и концептима, унапређење активности институција које се баве неформалним образовањем у области животне средине, са фокусом на учење о животној средини кроз активности у заштићеним подручјима.

Мјера 7.8.2. Унапређење капацитета за истраживања у области животне средине

Циљ ове мјере је да се унаприједи капацитети за истраживања у области животне средине, што је у складу са мјерама планираним у Стратегији МНРВОИД за период 2022–2028. године.

Оквирна подручја дјеловања односе се на увођење намјенских буџета за улагање у иновације и развој и примјену нових технологија с циљем смањења загађења, пружање информација академској заједници и привредним субјектима о међународним фондовима за истраживања и подстицање сарадње академске заједнице и привреде у области животне средине.

5 ОПИС УНУТРАШЊЕ И МЕЂУСОБНЕ УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА

Стратегија идентификује седам стратешких циљева (за сваку од седам тематских области), како је наведено у поглављу 3.4. „Стратешки циљеви“.

Анализа међусобне усклађености овог документа са другим релевантним стратешким документима је извршена компарацијом стратешких циљева (и приоритета) Стратегије са циљевима других стратешких докумената произашлих из процеса европских интеграција и међународно признатим циљевима одрживог развоја. У процесу израде Стратегије заштите животне средине Републике Српске, разматрани су сљедећи стратешки, плански и развојни документи:

- Програм прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине (2016);
- Стратегија интегралног управљања водама Републике Српске (2015–2024);
- План управљања обласним ријечним сливом (дистриктом) ријеке Саве Републике Српске (2017–2021);
- План управљања обласним ријечним сливом (дистриктом) ријеке Требишњице Републике Српске (2017–2021);
- Стратегија управљања отпадом Републике Српске (2017–2026);
- Републички план управљања отпадом Републике Српске (2019–2029);
- Стратегија развоја шумарства Републике Српске (2011– 2021);
- Програм очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске;
- Програм очувања шумских генетичких ресурса Републике Српске (2013–2025);
- Зелена агенда за Западни Балкан;
- Програм економских реформи Републике Српске (ПЕР Републике Српске 2021–2023);
- Стратегија прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја БиХ (2020–2030);
- Утврђени допринос Босне и Херцеговине (NDC 2020–2030);
- Оквир за реализацију циљева одрживог развоја у БиХ (Агенда 2030).

Програм прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине

Путем IPA пројекта „Јачање институција за заштиту животне средине и припреме за претприступне фондове БиХ“, испоручени су, између осталог, радни материјали којима се утврђују приједлози за доношење стратешких и планских документа у вези са заштитом

животне средине Републике Српске. Стога, циљеви Програма прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине су бављење питањима комплексности свих изазова који се односе на примјену прописа ЕУ из области животне средине у Републици Српској, те обезбјеђивање основе за преговоре о приступању у вези са Поглављем 27 (Политика ЕУ на пољу животне средине).

Стратегија интегралног управљања водама Републике Српске (2015–2024)

Стратегија интегралног управљања водама Републике Српске сагледа различите аспекте водoprивреде у смислу коришћења, заштите вода, као и заштите од вода. Осим анализе правног и међународног оквира, Стратегија нуди и осврт на природне чиниоце и водене ресурсе, стање управљања водама, те циљеве за интегрално управљање водама.

План управљања обласним ријечним сливом (дистриктом) ријеке Саве Републике Српске (2018–2021) и План управљања обласним ријечним сливом (дистриктом) ријеке Требишњице Републике Српске (2018–2021)

Законом о водама Републике Српске дефинисано је интегрално управљање водама на нивоу обласног ријечног слива (дистрикта), али и као територијални основ управљања водама. У Републици Српској постоје два обласна ријечна слива – ријеке Саве и ријеке Требишњице. Планове управљања израђује ЈУ „Воде Српске“, те их доставља Министарству пољопривреде, шумарства и водoprивреде Републике Српске које даје сагласност, а након чега се доставља Влади Републике Српске. Влада Републике Српске доноси планове управљања обласним ријечним сливовима.

Стратегија управљања отпадом Републике Српске (2017–2026)

Стратегија управљања отпадом Републике Српске је основни документ којим се оцјењује стање управљања отпадом, одређују дугорочни циљеви управљања отпадом и обезбјеђују услови за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу Републике Српске.

Републички план управљања отпадом Републике Српске (2019–2029)

Републички план управљања отпадом у Републици Српској представља документ којим се усмјерава и одређује управљање отпадом на основу анализе законодавно-правног оквира, постојећег стања, циљева управљања отпадом, као и сагледавањем програма превенције настанка отпада, те приједлозима за његово спречавање.

Стратегија развоја шумарства (2011–2021)

Стратегија развоја шумарства креирана је уважавајући потребу за унапређењем стања шумарства у Републици Српској, даје основне претпоставке за одрживи развој шумарства, са основним циљем да се одржавају и унапређују све функције шума. Очувањем шумских

ресурса, развојем функција шума и реализацијом циљева дефинисаних Стратегијом развоја шумарства успоставља се складан однос шумарства и његовог окружења, тј. привредног и друштвеног система Републике Српске. Ово укључује процесе одлучивања, начине управљања, те газдовање шумама, те идентификује стратешке циљеве којим би се унаприједио и креирао одржив начин управљања шумама.

Програм очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске

Након што је Народна скупштина Републике Српске усвојила „Програм очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске“ 2008. године, омогућен је правни оквир за реализацију активности за заштиту и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса. Овим Програмом је утврђено, између осталог, да ће за његову реализацију бити задужен Институт за генетичке ресурсе, као професионалне јединице за координацију спровођења Програма и свих осталих активности у области очувања биљних генетичких ресурса.

Зелена агенда за Западни Балкан

Зелена агенда за Западни Балкан подразумијева прелазак на систем одрживе економије, а у складу са Европским зеленим планом. С тим у вези, даје конкретне препоруке за пет области развоја у којима ће ЕУ наставити подржавати земље у региону:

- клима, енергија и мобилност – што подразумијева постизање климатске неутралности до 2050. године као најважнији приоритет (односно, постављање декарбонизације као приоритета);
- циркуларна економија – што подразумијева увођење циркуларне економије у све ланце производње и повезивање земаља региона са индустријским ланцима у ЕУ;
- уклањање загађења ваздуха, воде и земљишта – што подразумијева усклађивање са стандардима ЕУ о квалитету ваздуха, воде и управљања отпадним водама, модернизацију мониторинга, управљање њиховим квалитетом, те промовисање поновне употребе воде у пољопривреди;
- одржива пољопривреда и производња хране – кроз изградњу одрживих система, смањење отпада, побољшање усклађености са ЕУ стандардима о исправности хране и добробити животиња, те промовисања прихватљивог органског узгоја у животној средини;
- биодиверзитет – што подразумијева његову заштиту, развој и спровођење акционог плана за биодиверзитет за Западни Балкан до 2030. године и Плана за обнављање шумског потенцијала.

Програм економских реформи Републике Српске (ПЕР Републике Српске 2021–2023)

Израда Програма економских реформи постала је обавеза за земље потенцијалне кандидаткиње за чланство у Европској унији. Тиме је 2019. године Влада Републике Српске

донијела одлуку о усвајању Програма економских реформи Републике Српске за период 2020–2022. године.

Ово је документ којим су представљене мјере економске политике Владе Републике Српске, у складу са методологијом коју примјењују и друге европске земље, а с циљем предузимања мјера за ублажавање посљедица изазваних ковид 19 пандемијом, повећања јавних инвестиција, побољшања циљања социјалних давања, те подршке и потицаја привреди.

Стратегија прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја БиХ (2020–2030)

Ова Стратегија за циљ има повећање отпорности на климатску варијабилност и климатске промјене, при чему ће обезбиједити развојне добити, те достизање највише вриједности и престанак раста нивоа емисија гасова са ефектом стаклене баште до 2025. године на нивоу који је испод просјека емисија ЕУ27 (тренутних земаља чланица ЕУ) по глави становника. Мјере за ублажавање климатских промјена неопходне су како би се смањили утицаји климатских промјена, те обезбиједило да се тим промјенама може управљати. Такође, ова стратегија укључује и компоненте смањења ризика по друштвено-осјетљиве групе. Стратегијом прилагођавања климатским промјенама идентификовано је седам приоритетних сектора, што су: пољопривреда, биодиверзитет и осјетљиви екосистеми, енергија (хидроенергија), шумарство, здравље људи, туризам и водни ресурси/водопривреда. Такође, идентификована су четири сектора који су приоритетни за Стратегију нискоемисионог развоја – производња електричне енергије, енергетска ефикасност у зградарству, систем даљинског гријања, те превоз/саобраћај.

Утврђени допринос Босне и Херцеговине (NDC 2020–2030)

БиХ је 2015. године поднијела први Извјештај о намјераваном националном утврђеном доприносу (енгл. *Intended Nationally Determined Contribution – INDC*), те ратификовала Паришки споразум Одлуком о ратификацији Паришког споразума у складу са UNFCCC. Према одредбама Споразума, државе имају обавезу достављања ажурираних докумената о активностима ублажавања климатских промјена сваких пет година. Због тога, БиХ је припремила документ „Утврђени допринос БиХ за период 2020–2030.“ (енгл. *Nationally Determined Contribution – NDC*).

Оквир за реализацију циљева одрживог развоја у БиХ (Агенда 2030)

БиХ се 2015. године обавезала да ће спровести Агенду 2030, с циљевима одрживог развоја који представљају план за стварање боље и одрживе будућности за цијели свијет. Агенда 2030 се састоји од три одржива развојна правца, који одражавају развојну ситуацију и приоритете БиХ:

- добра управа и управљање јавним сектором;
- паметни раст;
- друштво једнаких могућности.

Сваки развојни правац састоји се од тзв. „акцелератора“ који јасно прописују који су то приоритети којима би се омогућило испуњавање циљева појединачног развојног правца. Овај документ служи за усмјеравање процеса стратешког планирања за све нивое власти у БиХ, што подразумијева и ниво Републике Српске.

Табела 22: Приказ релевантних стратешких докумената за ниво Републике Српске

*Развојни правац/циљ/мјера из стратешких докумената су узети у обзир уколико се односе на животну средину

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
Програм прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
2. Хоризонтална питања	Стратешки циљ 7: Унапређење управљања животном средином
3. Сектор – Управљање водама	Стратешки циљ 1: Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
4. Сектор – Управљање отпадом	Стратешки циљ 2: Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала
5. Сектор – Квалитет ваздуха и климатске промјене	Стратешки циљ 4: Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
6. Сектор – Индустијско загађење	Стратешки циљ 1: Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости Стратешки циљ 2: Смањење количине отпада и повећање количине поново употријебљених материјала Стратешки циљ 7: Унапређење управљања животном средином
7. Сектор – Хемикалије	Стратешки циљ 5: Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
8. Сектор – Заштита природе	Стратешки циљ 3: Очување биолошке и пејзажне разноврсности
9. Сектор – Бука у животној средини	Стратешки циљ 5: Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Стратегија интегралног управљања водама Републике Српске	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
Општи циљ: Уређење и рационално коришћење водних ресурса Републике Српске	Приоритет 1.3 – Уређење, ефикасно и одрживо коришћење водних ресурса Републике Српске
Општи циљ: Повећање коришћења и уређења расположивих ресурса у еколошки, социјално и економски прихватљивим границама	Приоритет 1.2 – Повећање покривености становништва и привреде јавним водоснабдијевањем
Општи циљ: Повећање ефикасности и рационализације употребе воде у складу са ограничењима која се постављају на плану све ограниченијих ресурса и све сложенијих интеракција са другим системима у системском окружењу	Приоритет 1.3 – Уређење, ефикасно и одрживо коришћење водних ресурса Републике Српске
Општи циљ: Заштита вода у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Општи циљ: Заштита од штетног дејства вода која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите	Приоритет 1.1 – Заштита од штетног дјеловања вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите
Општи циљ: Оптимално усклађивање водопривредног развоја са свим другим компонентама развоја Републике Српске	Приоритет 1.5 – Достижање функционалног правног и институционалног оквира, у складу са захтјевима из Споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ, у сврху прилагођавања правним актима ЕУ у области вода

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
План управљања обласним ријечним сливом (дистриктом) ријеке Саве Републике Српске (2018–2021)	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
У сливу ријеке Саве нема испуштања у природне реципијенте непречишћених отпадних вода са садржајем органских супстанци већим од дозвољеног, изузев за насеља/агломерације које имају мање од 2.000 еквивалентних становника и које немају развијен канализациони систем	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Смањење емисије нутријената из тачкастих и расутих извора загађења у ОРС ријеке Саве Републике Српске како би се избјегле било које нежељене посљедице еутрофикације вода у сливу ријеке Саве	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Смањена емисија хазардних супстанци из тачкастих и дифузних извора загађења у ОРС (дистрикту) ријеке Саве Републике Српске како би се избјегли ризици за људско здравље, акватичних и других екосистема зависним о водним ресурсима	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Плавна подручја/мочваре су поново повезана и обновљена у цијелом ОРС ријеке Саве Републике Српске. Интегрална функција ових ријечних система осигурава	Приоритет 1.1 – Заштита од штетног дјеловања вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
<p>развој самоодрживе акватичне популације, може се везати за заштиту од поплава и смањење загађења у цијелом сливу.</p> <p>Уравнотежено управљање претходним, текућим и будућим структурним промјенама животне средине ријека, тако да акватични екосистеми функционишу на холистички начин како би се обезбиједио самоодрживи развој свим аутохтоним врстама.</p> <p>Хидролошким промјенама се управља тако да се не утиче на природни развој и дистрибуцију акватичних екосистема.</p> <p>Имплементација будућих инфраструктурних пројеката ће се вршити на транспарентан начин користећи најбоље праксе за заштиту животне средине и најбоље расположиве технике у цијелом сливу ријеке Саве – утицаји на или погоршање доброг статуса и негативни прекогранични ефекти су у потпуности спријечени, ублажени или компензовани</p>	<p>Приоритет 1.2 – Повећање покривености становништва и привреде јавним водоснабдијевањем</p> <p>Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине</p>

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
Емисије загађујућих супстанци не узрокују било какво погоршање квалитета подземних вода у ОРС ријеке Саве Републике Српске. Гдје су подземне воде већ загађене, циљ ће бити рестаурација доброг квалитета	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Захватање подземних вода је добро избалансирано, тј. не угрожава ни на који начин ресурсе/капацитете подземних вода и то нарочито у свјетлу потенцијалних климатских промјена	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
План управљања обласним ријечним сливом (дистриктом) ријеке Требишњице Републике Српске (2018–2021)	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
У сливу ријеке Требишњице нема испуштања у природне реципијенте непрочишћених отпадних вода са органским супстанцама, изузев за агломерације које имају мање од 2000 еквивалентних становника и које немају развијен канализациони систем	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Смањење емисије нутријената из тачкастих и расутих извора загађења у сливу ријеке Требишњице како би се избјегле било које	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
<p>нежељене посљедице еутрофикације вода у сливу ријеке Требишњице</p>	
<p>Смањење емисије опасних твари из тачкастих и дифузних извора у сливу ријеке Требишњице како би се избјегли ризици за људско здравље, акватичних и других екосистема овисних о водним ресурсима</p>	<p>Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине</p>
<p>Уравнотежено управљање претходним, текућим и будућим структурним промјенама ријечне животне средине, тако да акватични екосистеми у цијелом сливу ријеке Требишњице функционишу на холистички начин како би се обезбиједио самоодрживи развој свим аутохтоним врстама.</p> <p>То посебно значи да антропогене баријере и недостатак природних станишта не смију спречавати миграције риба и њихово мријештење.</p> <p>Хидролошким промјенама се управља тако да се не утиче на природни развој и дистрибуцију акватичних екосистема. Будући инфраструктурни пројекти ће се имплементирати на транспарентан начин</p>	<p>Приоритет 1.1 – Заштита од штетног дјеловања вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите</p> <p>Приоритет 1.2 – Повећање покривености становништва и привреде јавним водоснабдијевањем</p> <p>Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине</p>

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
користећи најбоље еколошке праксе и најбоље расположиве технике у цијелом сливу ријеке Требишњице – утицаји на или погоршање доброг статуса и негативни прекогранични ефекти су у потпуности спријечени, ублажени или компензирани	
Емисије загађујућих супстанци не узрокују било какво погоршање квалитета подземних вода у сливу ријеке Требишњице. Гдје су подземне воде већ загађене, рестаурација до доброг квалитета ће бити циљ	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Захватање подземних вода је избалансирано, тј. не угрожава ни на који начин ресурсе/капацитете подземних вода	Приоритет 1.4 – Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Стратегија управљања отпадом Републике Српске (2017–2026)	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
Доношење подзаконских прописа којима би се на детаљан начин уредило управљање свим категоријама отпада у Републици Српској	Приоритет 2.1 – Усклађивање прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније
Усклађивање законске регулативе Републике Српске са ЕУ законодавством уважавајући и	Приоритет 2.1 – Усклађивање прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
стратешко одређивање Републике Српске	
Успостављање информационог система за сакупљање података о количинама отпада	Приоритет 2.8 – Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду
Развој одрживог система управљања отпадом на начелима заштите животне средине уз спровођење едукације на свим нивоима друштва и привреде	Приоритет 2.9 – Јачање свијести јавности о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада
Повећање обухваћености домаћинстава организованим сакупљањем отпада	Приоритет 2.4 – Унапређење система управљања комуналним отпадом
Повећање одвојеног сакупљања отпада и рециклаже	Приоритет 2.4 – Унапређење система управљања комуналним отпадом Приоритет 2.5 – Унапређење система управљања посебним категоријама отпада
Санирање постојећих и дивљих депонија	Приоритет 2.7 – Санација локација већег загађења животне средине
Санација „црних тачака“	Приоритет 2.7 – Санација локација већег загађења животне средине
Изградња одговарајућих објеката за третман/збрињавање отпада	Приоритет 2.6 – Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом Приоритет 2.6 – Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом
Републички план управљања отпадом Републике Српске (2019–2029)	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
Општи циљ	Приоритет 2.1 – Усклађивање прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније Приоритет 2.3 – Увођење економских и финансијских инструмената и механизма који ће омогућити економски и еколошки прихватљиво управљање отпадом

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
4.2. Посебни циљеви (краткорочни 2019 – 2024)	<p>Приоритет 2.1 – Усклађивање прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније</p> <p>Приоритет 2.4 – Унапређење система управљања комуналним отпадом</p> <p>Приоритет 2.5 – Унапређење система управљања посебним категоријама отпада</p> <p>Приоритет 2.6 – Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом</p> <p>Приоритет 2.7 – Санација локација већег загађења животне средине</p>
4.2. Посебни циљеви (дугорочни 2025–2029)	<p>Приоритет 2.4 – Унапређење система управљања комуналним отпадом</p> <p>Приоритет 2.5 – Унапређење система управљања посебним категоријама отпада</p>
Стратегија развоја шумарства (2011–2021)	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
Стратешки циљ 1: Управљање шумама засновано на закону, ефикасним и ефективним стандардима одрживог развоја	Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена
Стратешки циљ 2: Повећање економског доприноса шумарства друштвеном и руралном развоју Републике Српске	<p>Приоритет 6.2 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа (ОШП)</p> <p>Приоритет 7.4 – Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укључености жена, младих и социјално осјетљивих група</p>
Стратешки циљ 3: Екосистемско газдовање шумама, очување животне средине, заштита природе и биодиверзитета	<p>Приоритет 3.8 – Развијање јавне свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама</p> <p>Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена</p>

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
	Приоритет 7.4 – Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укљученост жена, младих и социјално осјетљивих група
Стратешки циљ 4: Одрживи развој шумарског сектора уз оптимално коришћење полифункционалних потенцијала шумских екосистема у складу са потребама и у тим оквирима, развој и унапређивање појединих функција шума и дјелатности	Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена
Стратешки циљ 5: Одрживи развој приватног шумарства и унапређење стана приватних шума	Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена
Стратешки циљ 6: Очување заштитних шума и шума посебних намјена	Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена
Стратешки циљ 7: Узгој, заштита дивљачи и развој ловства и ловног туризма	Приоритет 6.3 – Успостављање законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Републици Српској
Стратешки циљ 8: Брига о развоју дрвне индустрије, ланца и тржишта дрвних производа	Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
Стратешки циљ 9: Брига о развоју осталих дјелатности у вези са шумама и шумарством	Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена
Стратешки циљ 10: Образовање кадрова за спровођење одрживог управљања сектором и газдовања шумама и развој научноистраживачког рада	Приоритет 7.8 – Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине
Стратешки циљ 11: Развој односа са јавности, промоција шумарства и производа шума	Приоритет 7.4 – Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укљученост жена, младих и социјално осјетљивих група
Програм очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
Креирање система за одрживо очување и коришћење шумских генетичких ресурса, што би представљало и адекватну вези са очувањем биодиверзитета шума	<p>Приоритет 3.1 – Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе Републике Српске кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима</p> <p>Приоритет 3.2 – Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе</p> <p>Приоритет 3.4 – Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успоставити мониторинг стања и промјена, те податке учинити јавности доступним</p> <p>Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена</p>

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
<p>Креирање и управљање мрежом подручја према Паневропским минималним захтјевима генетичке конзервације шумског дрвећа</p>	<p>Приоритет 3.2 – Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе</p> <p>Приоритет 3.4 – Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успостављање мониторинга стања и промјена, те податке учинити јавности доступним</p> <p>Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена</p>
<p>Побољшање положаја угрожених популација врста шумског дрвећа и жбуња у заштићеним подручјима путем активних заштитних мјера</p>	<p>Приоритет 3.4 – Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успоставити мониторинг стања и промјена, те податке учинити јавности доступним</p> <p>Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена</p>
<p>Обезбјеђивање (успостављање) буџетских средстава и одрживо коришћење банке гена шумског дрвећа и жбуња, који ће се углавном ослањати на банку сјемена, сјеменске плантаже и клонске, архива – према значају, биолошким особинама и пријетњама</p>	<p>Приоритет 3.4 – Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успоставити мониторинг стања и промјена, те податке учинити јавности доступним</p>

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
<p>Међународна промоција активности, размјена искустава и успостављање заједничких међународних пројеката</p>	<p>Приоритет 3.1 – Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе Републике Српске кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима</p> <p>Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена.</p>
<p>Потпуна транспарентност и усаглашени ставови са свим заинтересованим странама</p>	<p>Приоритет 3.3 – Побољшање координације, комуникације и извјештавања о биодиверзитету и очувању природе на нивоу Република Српска – Босна и Херцеговина – ЕУ</p> <p>Приоритет 3.6 – Унапређење међусекторске сарадње с циљем интеграције значаја очувања биодиверзитета и заштите природе у секторске политике и законодавство</p>
<p>Јачање свијести о значају шумских генетичких ресурса</p>	<p>Приоритет 3.8 – Развијање јавне свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама</p>
Зелена агенда за Западни Балкан	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
<p>Циљ: „Постизање климатске неутралности до 2050. године (декарбонизација као приоритет)</p>	<p>Приоритет 4.3 – Смањен утицај Републике Српске на климатске промјене смањењем емисије гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника</p> <p>Приоритет 4.4 – Јачање отпорности на ефекте климатских промјена</p> <p>Приоритет 4.5 – Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима</p> <p>Приоритет 4.6 – Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја</p>
<p>Циљ: „Увођење циркуларне економије“</p>	<p>Приоритет 2.3 – увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизма који ће омогућити економски и еколошки прихватљиво управљање отпадом</p>

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
	<p>Приоритет 2.5 – Унапређење система управљања комуналним отпадом</p> <p>Приоритет 2.9 – Јачање свијести јавности о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада</p> <p>Приоритет 7.6 – Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима животне средине</p>
Циљ: „Борба против загађења ваздуха, воде и тла“	Приоритет 7.1 – Унапређење правног оквира за управљање животном средином у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима
Циљ: „Одржива пољопривреда и производња хране“	Приоритет 7.2 – Обезбјеђивање ефикасног спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза
Циљ: „Биодиверзитет: Заштита и обнављање екосистема“	Приоритет 3.7 – Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету и заштити природе кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука
Програм економских реформи Републике Српске (ПЕР Републике Српске 2021–2023.	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
Структурна мјера 5.2.1 – Реформа тржишта енергије и транспорта	Приоритет 4.6 – Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја
Структурна мјера 5.3.2 – Пољопривреда, индустрија и услуге	<p>Приоритет 1.4 – Заштита вода у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине</p> <p>Приоритет 6.5 – Обезбјеђивање одрживог коришћења земљишта (земљишних ресурса) као необновљивог природног ресурса</p>
Структурна мјера 5.3.2.1 – Истраживање, развој и иновације и дигитална трансформација	<p>Приоритет 2.3 – Увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизма који ће омогућити економски и еколошки прихватљиво управљање отпадом</p> <p>Приоритет 3.2 – Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе</p>

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
	<p>Приоритет 3.7 – Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету и заштити природе кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука</p> <p>Приоритет 3.8 – Развијање јавне свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама</p> <p>Приоритет 5.4 – Унапређење знања корисника хемикалија и опште јавности у области управљања хемикалијама</p> <p>Приоритет 7.8 – Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине</p>
Стратегија прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја БиХ (2020–2030)	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
<p>3.1. Генерисање и ширење знања и информација заснованих на чињеницама</p>	<p>Приоритет 4.3 – Смањен утицај Републике Српске на климатске промјене смањењем емисије гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника</p> <p>Приоритет 4.4 – Јачање отпорности на ефекте климатских промјена</p> <p>Приоритет 7.6 – Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима животне средине</p>
<p>3.2. Ефективни институционални и регулаторни оквири</p>	<p>Приоритет 4.1 – Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су сигурни за људско здравље</p> <p>Приоритет 4.2 – Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха</p> <p>Приоритет 4.3 – Смањен утицај Републике Српске на климатске промјене смањењем емисије гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника</p> <p>Приоритет 4.4 – Јачање отпорности на ефекте климатских промјена</p>

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
3.3. Ефективни приступи прилагођавања климатским промјенама	Приоритет 7.4 – Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укљученост жена, младих и социјално осјетљивих група
Утврђени допринос Босне и Херцеговине (NDC 2020–2030)	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
3. Ублажавање климатских промјена/смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште	<p>Приоритет 4.1 – Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су сигурни за људско здравље</p> <p>Приоритет 5.1 – Унапређење законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са правном тековином ЕУ и потписаним међународним уговорима из области хемијске безбједности</p>
4. Прилагођавање на климатске промјене	Приоритет 4.4 – Јачање отпорности на ефекте климатских промјена
Оквир за реализацију циљева одрживог развоја у БиХ (Агенда 2030)	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
7. Развојни правац: Добра управа и управљање јавним сектором	<p>Приоритет 1.1 – Заштита од штетног дјеловања вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите</p> <p>Приоритет 2.1 – Усклађивање прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније</p> <p>Приоритет 3.6 – Унапређење међусекторске сарадње с циљем интеграције значаја очувања биодиверзитета и заштите природе у секторске политике и законодавство</p> <p>Приоритет 4.4 – Јачање отпорности на ефекте климатских промјена</p> <p>Приоритет 7.6 – Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима животне средине</p>

Развојни правац/циљ/мјера из стратешког документа за ниво Републике Српске*	Везани приоритет из Стратегије заштите животне средине Републике Српске
<p>8. Развојни правац: Паметни раст</p>	<p>Приоритет 3.1 – Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе Републике Српске кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима</p> <p>Приоритет 3.7 – Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету и заштити природе кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука</p> <p>Приоритет 4.3 – Смањен утицај Републике Српске на климатске промјене смањењем емисије гасова са ефектом стаклене баште и повећањем понора угљеника</p> <p>Приоритет 6.1 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена</p> <p>Приоритет 6.5 – Обезбјеђивање одрживог управљања земљиштем (земљишним ресурсима) као необновљивим природним ресурсима</p> <p>Приоритет 6.7 – Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање минералним сировинама</p> <p>Приоритет 7.8 – Успоставити систем за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине</p>
<p>9. Развојни правац: Друштво једнаких могућности</p>	<p>Приоритет 7.6 – Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима животне средине</p>

6 ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Укупна финансијска процјена ESAP 2030+ за ентитетски ниво Републике Српске је 9,8 милијарди КМ. Процес израде процјене обухвата финансијску анализу која укључује седам тематских области које се састоје од 52 приоритета сачињена од 116 мјера. Најмањи број приоритета (укупно шест) су имале двије тематске области: Управљање водама и Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија, док је највећи број приоритета (укупно свака по девет) су имале двије тематске области, Управљање отпадом и Биодиверзитет и заштита природе. Најмањи број мјера је имала тематска област Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија (укупно 11), док је највећи број мјера (укупно 28) је имала тематска област Управљање животном средином.

Када је у питању укупна процјена трошка, тематске области Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија и Управљање водама обухватају свака по 41% или око четири милијарде КМ. Слједи их тематска област Одрживо управљање ресурсима која износи 13% или 1,2 милијарде КМ. Трећа по реду, када је у питању величина процјене, је тематска област Управљање отпадом са 4% или 438 милиона КМ. Тематске области Биодиверзитет и заштита природе, Хемијска безбједност и бука и Управљање животном средином које обухватају нешто испод 1% или 76 милиона КМ.

Процес израде оквирног финансијског плана обухватио је квантификацију 114 од укупно 116 или 98% мјера ESAP 2030+ за ентитетски ниво Републике Српске. Мјере 1.4.4. (Унапређење ефикасности водопривредне инспекције) и 6.1.4. (Отварање шума и коришћење дрвне масе у складу са FSC стандардима) нису добиле финансијску процјену. У моменту израде оквирног финансијског плана било је јако тешко урадити конзистентну процјену за ове двије мјере, првенствено због чињенице да њихов садржај искључиво квалитативног карактера који се методолошки изузетно тешко квантификује. Ова чињеница је на крају онемогућила да се прецизно израчуна процјена трошкова за три мјере ентитетске стратегије.

Приоритет 1.5. (Достизање функционалног правног и институционалног оквира, у складу са захтјевима из споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ) обухвата 82% или 3,2 милијарде КМ процјене за тематску област Управљање водама. Овај приоритет представља око 32% укупне процјене ESAP 2030+ за ентитетски ниво Републике Српске те је уједно и најскупљи приоритет у читавом финансијском плану. У оквиру тематске области Управљање отпадом, приоритети 2.4. (Унапређење система управљања комуналним отпадом) и 2.7. (Санација локација већег загађења животне средине) заузимају 78% или 344 милиона КМ од укупног износа.

Унутар тематске области Биодиверзитет и заштита природе највећи су приоритети 3.2. (Јачање ентитетских институција надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе) и 3.4. (Опис и мониторинг ентитетског биодиверзитета), који представљају 87% или 45 милиона КМ. Приоритет 4.4. (Јачање отпорности на ефекте

климатских промјена) није само финансијски најзначајнији приоритет тематске области Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија него је други најскупљи приоритет у читавом финансијском плану. Са нешто преко двије милијарде КМ, овај приоритет представља 51% удјела унутар своје тематске области и око 20% тоталног трошка за ентитетски ниво Републике Српске. Слједи га приоритет 4.5 (Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима) са 1,4 милијарде КМ, који представља 36% удјела унутар ове тематске области.

У оквиру тематске области Хемијска безбједност и бука, приоритети 5.3. (Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности) и 5.4. (Унапређење знања корисника хемикалија и опште јавности у области управљања хемикалијама) представљају 72% или 10,7 милиона КМ трошка. У тематској области Одрживо управљање ресурсима, приоритет 6.1. (Унаприједити стратешки, законски и институционални оквир за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима) и 6.5. (Обезбјеђивање одрживог управљања земљиштем (земљишним ресурсима) као необновљивим природним ресурсима) обухватају 99% или 1,2 милијарде КМ износа. У оквиру тематске области Управљање животном средином највећи проценат финансијске процјене одлази на приоритете 7.3. (Остварити висок ниво капацитета и међусобне координације институција) и 7.5. (Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини уз консултације са Партнерством 27), укупно 56% или око 4,9 милиона КМ.

Детаљан приказ података процјене оквирног финансијског плана за ентитетски ниво Републике Српске се налази у Прилогу 3 поглављу и дјелимично на **слици 17** (тортни графикон) у наставку овог поглавља.

Слика 17: Структура финансирања (у %) – Република Српска

Табела 23: Оквирни финансијски план

Оквирни финансијски план					
За период важења стратешког документа					
Редни број и ознака	Структура финансирања (у %)*	Укупно КМ	Буџет институције (КМ)	Остали извори	
			(КМ)	(КМ)	(КМ)
Управљање водама	41%	4.016.663.022	378.803.800	3.637.859.223	
1.1. Приоритет	8%	311.682.262	15.805.380	295.876.882	
1.1.1. Мјера	100%	311.449.349	15.572.467	295.876.882	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција
1.1.2. Мјера	0,1%	232.912	232.912	0	Буџет
1.2. Приоритет	5%	203.586.944	11.317.389	192.269.556	
1.2.1 Мјера	4%	7.586.944	1.517.389	6.069.556	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
1.2.2 Мјера	96%	196.000.000	9.800.000	186.200.000	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција
1.3. Приоритет	0,3%	13.560.866	2.540.248	11.020.618	
1.3.1. Мјера	56%	7.640.058	764.006	6.876.052	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Кредити међународних и развојних институција

1.3.2. Мјера	44%	5.920.808	1.776.242	4.144.566	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција, Други извори
1.4. Приоритет	5%	212.236.193	21.346.837	190.889.357	
1.4.1. Мјера	91%	194.005.961	19.400.596	174.605.365	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција, Други извори
1.4.2. Мјера	8%	17.293.324	1.729.332	15.563.992	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација
1.4.3. Мјера	0,4%	800.000	80.000	720.000	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
1.4.4. Мјера	0%	0	0	0	
1.4.5. Мјера	0,06%	136.908	136.908	0	Буџет
1.5. Приоритет	82%	3.275.310.89 1	327.581.943	2.947.728.948	
1.5.1. Мјера	0,002%	56.504	56.504	0	Буџет
1.5.2. Мјера ¹⁹	100%	3.275.254.38 7	327.525.439	2.947.728.948	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција, Други извори

¹⁹ Наведени трошкови не представљају само трошкове израде и усвајања Акционих планова (APID), него мјера које произлазе из планова који се вежу за одређену директиву, а које усвајају надлежне институције.

1.6. Приоритет	0,01%	285.866	212.004	73.863	
1.6.1. Мјера	86%	246.209	172.346	73.863	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
1.6.2. Мјера	14%	39.658	39.658	0	Буџет
Управљање отпадом	4%	438.515.981	58.872.931	379.643.050	
2.1. Приоритет	1%	2.492.053	498.411	1.993.642	
2.1.1. Мјера	100%	2.492.053	498.411	1.993.642	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
2.2. Приоритет	2%	7.544.614	1.508.923	6.035.691	
2.2.1. Мјера	100%	7.544.614	1.508.923	6.035.691	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција
2.3. Приоритет	0,01%	48.896	14.669	34.227	
2.3.1. Мјера	100%	48.896	14.669	34.227	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
2.4. Приоритет	39%	168.837.837	19.733.191	149.104.645	
2.4.1. Мјера	0,1%	149.376	44.813	104.563	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
2.4.2. Мјера	83%	140.493.136	14.049.314	126.443.823	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција, Други извори
2.4.3. Мјера	17%	28.195.324	5.639.065	22.556.259	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна

					средства других међународних донација
2.5. Приоритет	9%	41.259.390	5.078.508	36.180.882	
2.5.1. Мјера	24%	9.828.046	982.805	8.845.241	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација
2.5.2. Мјера	53%	22.025.091	2.202.509	19.822.582	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Кредити међународних и развојних институција, Други извори
2.5.3. Мјера	9%	1.955.830	391.166	1.564.664	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
2.5.4. Мјера	18%	7.435.494	1.487.099	5.948.395	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација
2.5.5. Мјера	0,04%	14.930	14.930	0	Буџет
2.6. Приоритет	8%	35.889.481	3.588.948	32.300.532	
2.6.1. Мјера	100%	35.889.481	3.588.948	32.300.532	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација
2.7. Приоритет	40%	175.340.160	27.029.571	148.310.589	
2.7.1. Мјера	54%	94.955.547	18.991.109	75.964.437	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција, Други извори

2.7.2. Мјера	46%	80.384.613	8.038.461	72.346.152	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција, Други извори
2.8. Приоритет	0,5%	2.096.626	419.325	1.677.301	
2.8.1. Мјера	100%	2.096.626	419.325	1.677.301	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
2.9. Приоритет	1%	5.006.925	1.001.385	4.005.540	
2.9.1. Мјера	100%	5.006.925	1.001.385	4.005.540	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
Биодиверзитет и заштита природе	0,5%	52.241.807	9.138.159	43.103.648	
3.1. Приоритет	2%	803.366	80.337	723.030	
3.1.1. Мјера	100%	803.366	80.337	723.030	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
3.2. Приоритет	25%	13.061.373	2.902.979	10.158.394	
3.2.1. Мјера	78%	10.235.596	2.047.119	8.188.477	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Други извори
3.2.2. Мјера	19%	2.462.397	492.479	1.969.917	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
3.2.3. Мјера	1%	162.947	162.947	0	Буџет
3.2.4. Мјера	2%	200.433	200.433	0	Буџет
3.3. Приоритет	0,02%	9.876	9.876	0	
3.3.1. Мјера	100%	9.876	9.876	0	Буџет
3.4. Приоритет	62%	32.255.551	3.143.305	29.112.245	

3.4.1. Мјера	97%	31.433.055	3.143.305	28.289.749	Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Други извори
3.4.2. Мјера	1%	461.235	0	461.235	Средства претприступних и других фондова ЕУ
3.4.3. Мјера	0,9%	300.650	0	300.650	Средства претприступних и других фондова ЕУ
3.4.4. Мјера	0,2%	60.611	0	60.611	Средства претприступних и других фондова ЕУ
3.5. Приоритет	4%	2.302.776	2.302.776	0	
3.5.1. Мјера	93%	2.130.879	2.130.879	0	Буџет
3.5.2. Мјера	4%	81.702	81.702	0	Буџет
3.5.3. Мјера	4%	90.195	90.195	0	Буџет
3.6. Приоритет	0,3%	165.563	165.563	0	
3.6.1. Мјера	65%	108.364	108.364	0	Буџет
3.6.2. Мјера	35%	57.199	57.199	0	Буџет
3.7. Приоритет	0,3%	161.224	161.224	0	
3.7.1. Мјера	100%	161.224	161.224	0	Буџет
3.8. Приоритет	2%	1.159.702	115.970	1.043.732	
3.8.1. Мјера	100%	1.159.702	115.970	1.043.732	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
3.9. Приоритет	4%	2.322.375	256.129	2.066.247	
3.9.1. Мјера	77%	1.794.746	179.475	1.615.272	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
3.9.2. Мјера	1%	26.546	26.546	0	Буџет
3.9.3. Мјера	22%	501.083	50.108	450.975	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна

					средства других међународних донација
Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија	41%	4.066.192.63 1	311.416.935	3.754.775.697	
4.1. Приоритет	6%	253.632.910	25.412.739	228.220.171	
4.1.1. Мјера	0%	494.482	98.896	395.586	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
4.1.2. Мјера	100%	253.138.428	25.313.843	227.824.585	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција, Други извори
4.2. Приоритет	6%	236.912.846	23.691.285	213.221.562	
4.2.1. Мјера	1%	1.489.712	148.971	1.340.740	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
4.2.2. Мјера	99%	235.423.134	23.542.313	211.880.821	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
4.3. Приоритет	0,1%	3.106.226	310.623	2.795.604	
4.3.1. Мјера	100%	3.106.226	310.623	2.795.604	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Други извори
4.4. Приоритет	51%	2.064.953.44 9	103.409.823	1.961.543.626	
4.4.1. Мјера	0,1%	1.081.007	216.201	864.805	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Други извори

4.4.2. Мјера	100%	2.063.872.44 2	103.193.622	1.960.678.820	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Средства обезбијеђена на основу ЈПП, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција, Други извори
4.5. Приоритет	36%	1.448.351.39 7	152.668.885	1.295.682.513	
4.5.1. Мјера	95%	1.370.013.94 9	137.001.395	1.233.012.554	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација
4.5.2. Мјера	5%	78.337.448	15.667.490	62.669.958	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Средства обезбијеђена на основу ЈПП и Кредити међународних и развојних институција
4.6. Приоритет	1%	59.235.802	5.923.580	53.312.222	
4.6.1. Мјера	0,1%	59.720	5.972	53.748	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
4.6.2. Мјера	100%	59.176.082	5.917.608	53.258.474	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Средства обезбијеђена на основу ЈПП и Кредити међународних и развојних институција

Хемијска безбједност и бука	0,2%	14.919.352	4.769.476	10.149.876	
5.1. Приоритет	3%	456.127	320.627	135.500	
5.1.1. Мјера	72%	327.236	229.065	98.171	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
5.1.2. Мјера	1,0%	4.459	4.459	0	Буџет
5.1.3. Мјера	27%	124.432	87.103	37.330	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
5.2. Приоритет	8%	1.205.100	242.358	962.742	
5.2.1. Мјера	79%	954.849	190.970	763.879	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
5.2.2. Мјера	21%	248.580	49.716	198.864	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
5.2.3. Мјера	0,1%	1.672	1.672	0	Буџет
5.3. Приоритет	40%	6.001.633	2.814.852	3.186.782	
5.3.1. Мјера	2%	97.792	97.792	0	Буџет
5.3.2. Мјера	43%	2.587.429	258.743	2.328.686	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
5.3.3. Мјера	20%	1.225.850	367.755	858.095	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Други извори
5.3.4. Мјера	35%	2.090.562	2.090.562	0	Буџет
5.4. Приоритет	32%	4.703.571	940.714	3.762.857	
5.4.1. Мјера	27%	1.268.651	253.730	1.014.921	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
5.4.2. Мјера	73%	3.434.919	686.984	2.747.935	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Други извори
5.5. Приоритет	2%	329.633	329.633	0	

5.5.1. Мјера	0,1%	329.633	329.633	0	Буџет
5.6. Приоритет	4%	606.462	121.292	485.170	
5.6.1. Мјера	100%	606.462	121.292	485.170	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
5.7. Приоритет	11%	1.616.825	0	1.616.825	
5.7.1. Мјера	100%	1.616.825	0	1.616.825	Средства претприступних и других фондова ЕУ
Одрживо управљање ресурсима	13%	1.279.726.341	129.875.780	1.149.850.561	
6.1. Приоритет	32%	409.603.948	40.960.395	368.643.553	
6.1.1. Мјера	6%	22.777.358	2.277.736	20.499.622	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Други извори
6.1.2. Мјера	4%	18.208.777	1.820.878	16.387.900	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Други извори
6.1.3. Мјера	90%	368.617.813	36.861.781	331.756.032	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција, Други извори
6.1.4. Мјера	0%	0	0	0	
6.2. Приоритет	0,02%	195.583	58.675	136.908	
6.2.1. Мјера	100%	195.583	58.675	136.908	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
6.3. Приоритет	0,05%	604.497	120.899	483.598	

6.3.1. Мјера	100%	604.497	120.899	483.598	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
6.4. Приоритет	0,3%	3.812.809	801.678	3.011.131	
6.4.1. Мјера	90%	3.421.643	684.329	2.737.314	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
6.4.2. Мјера	10%	391.166	117.350	273.816	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
6.5. Приоритет	67%	863.190.636	86.431.208	776.759.427	
6.5.1. Мјера	100%	863.003.728	86.300.373	776.703.355	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Бесповратна средства других међународних донација, Кредити међународних и развојних институција
6.5.2. Мјера	0,02%	186.908	130.836	56.072	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
6.6. Приоритет	0,2%	2.018.159	1.412.712	605.448	
6.6.1. Мјера	100%	2.018.159	1.412.712	605.448	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Други извори
6.7. Приоритет	0,02%	300.708	90.212	210.496	
6.7.1. Мјера	100%	300.708	90.212	210.496	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
Управљање животном средином	0,1%	8.873.494	3.356.795	5.516.699	
7.1. Приоритет	15%	1.293.381	360.211	933.170	
7.1.1. Мјера	90%	1.166.463	233.293	933.170	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.1.2. Мјера	10%	126.918	126.918	0	Буџет
7.2. Приоритет	5%	446.330	264.673	181.658	

7.2.1. Мјера	8%	35.438	35.438	0	Буџет
7.2.2. Мјера	33%	148.658	29.732	118.926	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.2.3. Мјера	47%	209.105	146.374	62.732	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.2.4. Мјера	12%	53.129	53.129	0	Буџет
7.3. Приоритет	29%	2.565.783	904.320	1.661.464	
7.3.1. Мјера	88%	2.249.087	674.726	1.574.361	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.3.2. Мјера	5%	124.432	37.330	87.103	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.3.3. Мјера	7%	192.264	192.264	0	Буџет
7.4. Приоритет	9%	834.983	333.922	501.061	
7.4.1. Мјера	30%	246.533	73.960	172.573	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Други извори
7.4.2. Мјера	45%	379.882	113.965	265.918	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ, Други извори
7.4.3. Мјера	25%	208.568	145.998	62.570	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.5. Приоритет	27%	2.427.553	833.928	1.593.624	
7.5.1. Мјера	29%	700.285	140.057	560.228	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.5.2. Мјера	12%	294.852	58.970	235.882	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.5.3. Мјера	21%	501.369	100.274	401.095	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.5.4. Мјера	5%	124.922	124.922	0	Буџет
7.5.5. Мјера	17%	404.902	283.432	121.471	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ

7.5.6. Мјера	6%	146.314	0	146.314	Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.5.7. Мјера	5%	128.634	0	128.634	Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.5.8. Мјера	5%	126.273	126.273	0	Буџет
7.6. Приоритет	7%	625.454	244.118	381.335	
7.6.1. Мјера	48%	299.478	209.635	89.843	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.6.2. Мјера	28%	172.419	34.484	137.935	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.6.3. Мјера	25%	153.557	0	153.557	Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.7. Приоритет	6%	523.110	294.563	228.547	
7.7.1. Мјера	24%	125.460	125.460	0	Буџет
7.7.2. Мјера	62%	326.496	97.949	228.547	Буџет, Средства претприступних и других фондова ЕУ
7.7.3. Мјера	14%	71.154	71.154	0	Буџет
7.8. Приоритет	2%	156.900	121.060	35.840	
7.8.1. Мјера	76%	119.465	83.626	35.840	Буџет, Други извори
7.8.2. Мјера	24%	37.435	37.435	0	Буџет
Укупно из стратешког документа**	100%	9.877.132.628	896.233.875	8.980.898.753	
Преглед по изворима					
(износи у КМ и проценти)					
Буџет Републике Српске / јединице локалне самоуправе	Средства обезбијеђена на основу ЈПП (јавно-	Средства претприступних и других фондова ЕУ	Бесповратна средства других	Кредити међународних и развојних институција	Други извори

	приватног партнерства)		међународних донација		
896.233.875	125.732.583	1.571.657.282	4.463.506.680	2.694.269.626	125.732.583
9,07%	1,27%	15,91%	45,19%	27,28%	1,27%

7 ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА

У овом дијелу је описан оквир за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање Стратегије заштите животне средине Републике Српске 2022–2032. који обухвата инструменте и процесе за праћење и вредновање планираних програма (мјера).

Оквир за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање спровођења Стратегије у Републици Српској треба да буде заснован на сљедећим кључним начелима:

- хоризонтална и вертикална усклађеност и координација између републичких органа управе и јединица локалне самоуправе;
- социјална укљученост, родна равноправност и једнаке могућности за све грађане;
- одговорност, ефективност и ефикасност;
- јавност, транспарентност и партнерство;
- одрживи развој.

Оквир за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање стратешког документа ће укључити заинтересоване стране на два различита нивоа:

- носиоци мјера, према Прилогу 1;
- институције одговорне за координацију спровођења мјера, према Прилогу 1.

Прије фактичке реализације мјера, треба да се припреме средњорочни и годишњи планови рада у Републици Српској. Уредбом о стратешким документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске”, број 94/21) уређују се процедуре израде и структура средњорочних и годишњих планова рада, смјернице планирања, праћење и извјештавање, те друга релевантна питања планирања, праћења и извјештавања у Републици Српској. Све релевантне процедуре у вези са израдом средњорочних и годишњих планова рада у Републици Српској одвијају се у складу са наведеном уредбом и другим релевантним прописима.

7.1 Праћење и извјештавање

У дијелу праћења и извјештавања имплементације стратешког документа израђују се два извјештаја: годишњи извјештај о раду и годишњи извјештај о спровођењу стратешког документа у складу са Уредбом о стратешким документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске”, број 94/21). Ове извјештаје сачињавају Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске. Табела испод резимира предложени план праћења и извјештавања заједно са улогом заинтересованих страна у Републици Српској.

Табела 24: План праћења и извјештавања Републике Српске

Врста извјештаја	Садржај	Ко доставља информације	Ко ће израђивати	Учесталост	Сврха
Годишњи извјештај о раду	Преглед и анализа спровођења програма (мјера) и активности /пројеката из годишњег плана рада	Носиоци мјера, према Анексу 1	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске	Годишње	Због вођења евиденције о напретку планираних активности у сваком периоду и праћења напретка у спровођењу
Годишњи извјештај о спровођењу у стратешког документа	Преглед општег спровођења стратешког документа и оцјена напретка	Носиоци мјера, према Анексу 1	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске	Годишње	Због анализе спровођења стратешког документа

7.2 Вредновање

Према Закону о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске”, број 63/21), вредновање врше републички органи управе. Закон такође оставља могућност да се поступак вредновања може повјерити и независном спољном евалуатору. Вредновање у току ће омогућити утврђивање оствареног, ефективност и ефикасност програма и активности/пројеката за реализацију дефинисаних програма (мјера). Вредновање у току треба да се спроведе у претпосљедњој години спровођења стратешког документа.

Све процедуре у вези са вредновањем у току треба да буду у складу са важећом Уредбом о стратешким документима у Републици Српској. Вредновање треба да буде независно, транспарентно, непристрасно и благовремено. Треба да буде у складу са сљедећим критеријумима: релевантност, ефективност, ефикасност и одрживост. У опису задатка пројекта може да се дода више критеријума. Релевантне институције у

Републици Српској у складу са Уредбом о стратешким документима у Републици Српској, треба да координирају процес вредновања, припреме плана вредновања (укључујући, између осталог, посебне циљеве вредновања, планиране методе, критеријуме, расположиве изворе података, временски оквир и индикативни буџет и сл.), пруже потребну подршку процесу вредновања, те обезбиједе поштовање препорука за вредновање.

Извјештај о вредновању у току треба да обухвати најмање сљедеће дијелове: увод, извршни сажетак, контекст вредновања, методологију, вредновање напретка у спровођењу стратешких циљева, налазе, закључак и препоруке.

Све извјештаје о вредновању треба редовно објављивати на службеној/-им страници/-ама органа Републике Српске ради обезбјеђивања јавности рада и транспарентности.

8 ПРИЛОЗИ

8.1 Прилог 1. Детаљан преглед мјера по стратешким циљевима

8.1.1 Мјере за стратешки циљ 1 – Управљање водама

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихову одрживост
Приоритет	1.1. Заштита од штетног дејства вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите
Назив мјере	1.1.1 Унапређење система заштите од екстремних хидролошких појава
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је развијати нове и унаприједити постојеће системе заштите од спољашњих и унутрашњих вода (у складу са динамиком дефинисаном Плановима управљања поплавним ризиком за ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице), али и од све израженијих појава суше. Иако је у ту сврху након катастрофалних поплава 2014. године реализован низ активности, постоји потреба за њиховим даљим развијањем и повећањем степена заштите. У случајевима гдје је то могуће комбиноваће се системи за одводњавање и наводњавање.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <ol style="list-style-type: none">1) израда Плана управљања поплавним ризиком за обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Саве и обласни ријечни слив ријеке Требишњице и њихово ажурирање (сваких шест година)2) довршавање и реконструкција/ревитализација линијских система заштите и њихово довођење на степен заштите који одговара значају и вриједности брањених подручја у складу са динамиком и приоритетима зацртаним у Плановима управљања поплавним ризиком3) реконструкција постојеће и изградња нове каналске мреже и пумпних станица (по могућности реверзибилних за одводњавање и наводњавање) у складу са динамиком и приоритетима зацртаним у Плановима управљања поплавним ризиком

	<p>4) израда хидролошко-хидрауличких модела за дефинисање поплавних линија карактеристичних рангова појаве великих вода у долинама свих водотока и одређивање зона према степену угрожености од поплава</p> <p>5) израда Програма радова и Пројекта реконструкције и осавремењавања хидролошког мониторинга водотока</p> <p>6) реализација реконструкције и осавремењавања хидролошког система мониторинга водотока у Републици Српској</p> <p>7) успостављање хидролошког прогнозног система у ОРС ријеке Требишњице</p> <p>8) израда Генералних пројеката противерозивних радова за главне подсливове на територији Републике Српске</p> <p>9) реконструкција оштећених и изградња нових објеката за противерозивно уређење бујичних сливова према динамици и приоритетима утврђеним Генералним пројектима</p> <p>10) израда документације о стању ерозије и бујичности токова са редовном евиденцијом свих промјена</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност (година)
	1) Израда и ажурност Планава управљања поплавним ризиком	Израда у току (2021)	Израђени и након шест година ажурирани Планови управљања поплавним ризиком (2028)
	2) Степен заштите од спољашњих вода	Степен заштите од спољашњих вода на брањеним подручјима је	Спроведене мјере заштите од спољашњих вода дефинисане у Плановима

	различит – постоји потреба за даљим побољшањима	управљања поплавним ризиком (2031)
3) Степен заштите од унутрашњих вода	Степен заштите од унутрашњих вода на брањеним подручјима је различит – постоји потреба за даљим побољшањима - у Републици Српској 21 пумпна станица (2015)	Спроведене мјере заштите од унутрашњих вода дефинисане у Плановима управљања поплавним ризиком (2031)
4) Статус израде хидролошко-хидрауличких модела за дефинисање поплавних линија	Хидролошко-хидраулички модели нису израђени (2020)	Дефинисане поплавне линије карактеристичних рангова појаве великих вода и одређене зоне степена угрожености (2024)
5) Статус израде Програма радова и Пројекта реконструкције и осавремењавања хидролошког мониторинга водотока	-	Израђени Програм радова и Пројекат реконструкције и осавремењавања хидролошког мониторинга водотока (2023)
6) Степен реализације Пројекта реконструкције и осавремењавања хидролошког мониторинга водотока	– ЈУВС: 18 аутоматских станица РХМЗ: 13 аутоматских станица (2020)	Пројекат у потпуности реализован (2024)

	7) Статус успостављања хидролошког прогнозног система	У ОРС ријеке Саве Републике Српске успостављени хидролошки прогнозни системи за све веће водотоке (Уна, Врбас, Босна, Укрина, Дрина и Сава) (2021)	Успостављен хидролошки прогнозни систем у ОРС ријеке Требишњице Републике Српске (2024)
	8) Статус израде Генералних пројеката противерозивних радова	-	Израђени Генерални пројекти противерозивних радова за главне подсливове у Републици Српској
	9) Степен заштите од ерозије и бујица	Степен заштите од ерозије и бујица на брањеним подручјима је различит – постоји потреба за даљим побољшањима	Постигнут висок степен заштите на утврђеним приоритетним подручјима (2031)
	10) Статус израде документације о стању ерозије и бујичности токова	Израда карте ерозије Републике Српске у току (2020)	Завршена Карта ерозије, израђен Катастар бујичних токова Републике Српске, израђен Катастар изведених противерозивних радова
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Ублажавање посљедица климатских промјена, побољшање хидрологије водотокова и смањење ризика од поплава и клизишта		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 311.449.349 КМ Извор: 5% буџет, комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и кредити међународних и развојних институција		
Период спровођења мјере	2022–2031.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ
Носиоци мјере	ЈУВС, РХМЗ, јединице локалне самоуправе
Циљне групе	Институције које спроводе активности на заштити и спашавању људи и материјалних добара, становништво Републике Српске

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивост водних ресурса и њихове одрживости		
Приоритет	1.1. Заштита од штетног дејства вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних саобраћајних и других система који се штите		
Назив мјере	1.1.2 Ублажити утицај климатских промјена на водне ресурсе у Републици Српској		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је утврдити стварни утицај климатских промјена на водне ресурсе у Републици Српској и унаприједити правне прописе како би се омогућило спровођење неопходних активности у сврху прилагођавања климатским промјенама и ублажавање њихових посљедица.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) израда Студије о утицају климатских промјена на обласним ријечним сливовима (дистриктима) Републике Српске 2) израда правних прописа који третирају област климатских промјена у сектору вода Републике Српске 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	1) Статус израде Студије о утицају климатских промјена на водне ресурсе	Студија није израђена (2021)	Израђена студија (2024)
	2) Статус усвајања правних прописа који третирају област климатских промјена у сектору вода	Правни прописи нису израђени	Израђени и усвојени правни прописи (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Ублажавање посљедица климатских промјена, побољшање хидрологије водотокова, смањење ризика и заштита од поплава и клизишта		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 232.912 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2023–2025.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ		
Носиоци мјере	ЈУВС		
Циљне групе	ЈЛС		

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Приоритет	1.2. Повећање покривености становништва и привреде јавним водоснабдијевањем
Назив мјере	1.2.1 Обезбиједити одрживо планирање и управљање услугама водоснабдијевања

<p>Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања</p>	<p>Циљ ове мјере је спровести реформу сектора водних услуга са аспекта обезбјеђивања доступности довољних количина квалитетне воде, чиме ће се постићи универзалан и једнак приступ безбједној и економски прихватљивој питкој води за све.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <p>1) успостављање зона санитарне заштите постојећих и перспективних изворишта (у складу са „Правилником о мјерама заштите, начину одређивања и одржавања зона и појасева санитарне заштите, подручја на којима се налазе изворишта, као и водних објеката и вода намијењених људској употреби“ и Законом о водама Републике Српске)</p> <p>2) израда и имплементација Студије оправданости укрупњавања постојећих водоводних и комуналних предузећа и повећања њихове ефикасности проширењем постојећих система на субурбана подручја или прикључењем руралних система, сагледавањем локација изворишта, расположивих количина и квалитета воде, потреба за водом, укључујући економско-финансијске анализе</p> <p>3) израда Студије дугорочног снабдијевања водом становништва, привреде и индустрије Републике Српске</p> <p>4) израда студије која ће обезбиједити успостављање система резервације подземних и површинских вода које се могу користити за јавно водоснабдијевање на подручју ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице Републике Српске</p>		
<p>Кључни стратешки пројекти</p>	<p>/</p>		
<p>Индикатори за праћење резултата мјере</p>	<p>Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)</p> <p>1) Степен имплементације Правилника о мјерама заштите, начину одређивања</p>	<p>Полазна вриједност (година)</p> <p>Правилник није у потпуности имплементиран (успостављене зоне</p>	<p>Циљна вриједност (година)</p> <p>Потпуна имплементација Правилника (2025)</p>

	и одржавања зона и појасева санитарне заштите, подручја на којима се налазе изворишта, као и водних објеката и вода намијењених људској употреби	санитарне заштите на подручју ОРС ријеке Саве Републике Српске има 30 од 57, а на подручју ОРС ријеке Требишњице Републике Српске један од пет захвата подземне воде) (2015)	
	2) Степен имплементације Студије оправданости укрупњавања постојећих водоводних и комуналних предузећа	61 централни општински водоводни систем, око 9800 локалних и сеоских система (2015)	Извршено груписање и реорганизација малих водоводних система и малих ЈВП у складу са резултатима Студије (2031)
	3) Статус израде Студије дугорочног снабдијевања водом становништва, привреде и индустрије Републике Српске	Студија није израђена	Израђена Студија (2023)
	4) Статус израде Студије која ће обезбиједити успостављање система резервације подземних и површинских вода које се могу користити за јавно водоснабдијевање	Студија није израђена	Израђена Студија (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање обухвата и унапријеђено пружање услуга грађанима и привреди		

Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 7.586.944 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ
Период спровођења мјере	2023–2031.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ
Носиоци мјере	ЈУВС, МУИЛС, МФ, јединице локалне самоуправе, водоводна и јавна комунална предузећа
Циљне групе	ЈВП, становништво Републике Српске

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости		
Приоритет	1.2. Повећање покривености становништва и привреде јавним водоснабдијевањем		
Назив мјере	1.2.2. Проширивање постојеће и изградња нове инфраструктуре за водоснабдијевање		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је санирати и унаприједити постојеће, и у складу са потребама и приоритетима, даље развијати водоводне системе и дистрибутивну мрежу у сврху повећања покривености становништва и привреде услугама водоснабдијевања Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су: 1) изградња нових и проширење постојећих водоводних система, у складу са потребама 2) развијање нове и проширење постојеће водоводне дистрибутивне мреже		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност

	Унапређење водоводних система	Организовани систем водовода: прикључено 60% становништва (2020)	Израђена пројектна документација и реализован развој водоводних система у складу са приоритетима утврђеним планским документима (2031)
	Унапређење водоводне мреже	Укупна дужина водоводне мреже – 8.956 km (дужина магистралних водовода – 1.538 km; дужина дистрибутивне мреже – 7.418 km) (2020)	Реализована реконструкција, проширење и развој водоводне мреже у складу са приоритетима утврђеним планским документима (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање обухвата и унапријеђено пружање услуга грађанима и привреди		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 196.000.000 KM Извор: 5% буџет, 95% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и кредити међународних и развојних институција		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Јединице локалне самоуправе		
Носиоци мјере	Водоводна и јавна комунална предузећа		
Циљне групе	Становништво		

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости		
Приоритет	1.3. Уређење, ефикасно и рационално коришћење водних ресурса Републике Српске		
Назив мјере	1.3.1. Смањење количине неприходоване воде у водоводним системима		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је смањити изразито висок проценат укупних губитака у систему водоснабдијевања који је у највећој мјери последица дотрајалости дистрибутивне мреже, али и илегалне потрошње воде.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) израда и реализација приједлога мјера за смањење губитака и рационализацију потрошње воде у свим водоводним системима на територији Републике Српске 2) увођење нових и осавремењавање постојећих система мониторинга у водоводним системима 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Степен реализације приједлога мјера за смањење губитака и рационализацију потрошње воде	--	Извршена санација, замјена и изградња нове инфраструктуре у складу са утврђеним приоритетима (2031)
	Унапређење система мониторинга у водоводним системима	Регистровање захваћених количина воде и мјерење утрошених количина воде није успостављено у свим	Унапријеђен систем мониторинга уградњом електромагнетних мјерача

		водоводним системима (2020)	протицаја на извориштима, транспортним и главним дистрибутивним цјевоводима и водомјера код крајњих потрошача (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење ефикасности коришћења вода, боља финансијска одрживост система водоснабдевања, пружање бољих услуга грађанима и привреди		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 7.640.058 KM Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и кредити међународних и развојних институција		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ЈУВС, водоводна и јавна комунална предузећа		
Носиоци мјере	Јединице локалне самоуправе, водоводна и јавна комунална предузећа		
Циљне групе	Водоводна и јавна комунална предузећа, становништво		

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Приоритет	1.3. Уређење, ефикасно и одрживо коришћење водних ресурса Републике Српске
Назив мјере	1.3.2. Управљање потражњом за водом у складу са ресурсним ограничењима
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је обезбиједити адекватан надзор над коришћењем водних ресурса од сектора енергетике, пољопривреде, индустрије, шумарства, рибарства, и других сектора. Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:

	<p>1) израда студије о могућностима модификације рада постојећих акумулација да би се унаприједило испуњавање њихових вишенамјенских функција и побољшао потенцијал водних тијела</p> <p>2) израда студије коришћења хидроенергетског потенцијала за ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице Републике Српске која је у складу са захтјевима Оквирне директиве о водама, укључујући члан 4. став 7.</p> <p>3) израда студије о могућностима коришћења доступних водних ресурса за развој система за наводњавање која је у складу са захтјевима Оквирне директиве о водама</p> <p>4) израда приједлога мјера за рационализацију потрошње воде за технолошке потребе (рецикулација, коришћење техничке воде, технолошки процеси)</p> <p>5) унапређење система мониторинга захваћене количине воде од индустријских потрошача</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	Статус израде студије о могућностима модификације рада постојећих акумулација	Није израђена	Израђена и објављена студија (2026)
	Статус израде студија коришћења хидроенергетског потенцијала за ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице Републике Српске	Нису израђене	Израђене и објављене студије (2027)

	Статус израде студије о могућностима коришћења доступних водних ресурса за развој система за наводњавање	Није израђена	Израђена и објављена студија (2025)
	Статус усвајања приједлога мјера за рационализацију потрошње воде за технолошке потребе	Није израђен	Усвојен приједлог мјера (2023)
	Број урађених извјештаја мониторинга	Мониторинг захваћених количина воде од индустријских потрошача се спроводи – постоји простор за даље унапређење. Резултати мониторинга се објављују у Статистичком годишњаку Републике Српске	Редовно извјештавање на годишњем нивоу (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење ефикасности коришћења вода, боља финансијска одрживост система водоснабдијевања, пружање бољих услуга грађанима и привреди		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 5.920.808 KM Извор: 30% буџет, 70% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, кредити међународних и развојних институција и други извори		
Период спровођења мјере	2023–2031.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ
Носиоци мјере	ЈУВС, МЕР
Циљне групе	Привредни субјекти

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Приоритет	1.4. Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Назив мјере	1.4.1. Унапређење квалитета површинских и подземних вода
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је постићи, односно одржати, најмање добар укупни статус водних тијела површинских и подземних вода.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ажурирање и усвајање Плана управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Саве и Плана управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Требишњице (II и III циклус) 2) израда студије хидроморфолошких притисака и процјене њихових утицаја за водотоке са сливном површином већом од 10 km² 3) израда студије побољшања хидроморфолошких карактеристика водотока са сливном површином већом од 10 km² 4) израда Правилника о начину одређивања еколошки прихватљивог протока 5) усклађивање издавања водоправних аката са Правилником о начину одређивања еколошки прихватљивог протока 6) израда студије побољшања режима протока и успостављања еколошки прихватљивог протока

	<p>7) рехабилитација, модернизација и проширење канализационе инфраструктуре, као и проширење колектора атмосферских вода</p> <p>8) надоградња постојећих или изградња нових ППОВ општег типа, са механичким и биолошким третманом у урбаним насељима (у складу са листом приоритета реализације ППОВ наведеној у Стратегији интегралног управљања водама Републике Српске 2015–2024)</p> <p>9) надоградња постојећих или изградња нових ППОВ оних привредних субјеката који своје отпадне воде упуштају у канализацију насеља или засебним одводницима непосредно у ријеке</p> <p>10) израда подзаконског акта и акционог Плана управљања канализационим муљем</p> <p>11) израда студије о постепеном увођењу БАТ технологија код великих индустријских и агроиндустријских компанија</p> <p>12) израда и стално ажурирање катастра загађивача површинских и подземних вода са прецизним географским координатама и количинама загађења</p> <p>13) успостава и промовисање стимулативне тарифе за оне привредне субјекте и домаћинства који самостално изграде властита постројења за пречишћавање отпадних вода</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	<p>Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)</p> <p>Статус усвајања Плана управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Саве Републике Српске и Плана управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке</p>	<p>Полазна вриједност (2021)</p> <p>Усвојени Планови управљања (I циклус 2017–2021. године) – ажурирање планова (II циклус) у току</p>	<p>Циљна вриједност</p> <p>Ажурирани и усвојени План управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Саве Републике Српске и План управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке</p>

Требишњице Републике Српске (II и III циклус)		Требишњице Републике Српске (II циклус 2022, III циклус 2027. године)
Статус израде Студије хидроморфолошких притисака	Није израђена	Израђена и објављена студија (2025)
Статус израде Студије побољшања хидроморфолошких карактеристика водотока	Није израђена	Израђена и објављена студија (2026)
Статус израде Правилника о начину одређивања еколошки прихватљивог протока	Није израђен	Израђен и објављен Правилник (2024)
Усклађеност водоправних аката са Правилником о начину одређивања еколошки прихватљивог протока	До доношења Правилника у складу са ЗоВ Републике Српске, еколошки прихватљив проток се утврђује као минимални средњи мјесечни проток деведесет пет процентне обезбијеђености (2021)	Издавање водоправних аката се спроводи у складу са ЗоВ Републике Српске и израђеним Правилником
Статус израде студије побољшања режима протока и успостављања еколошки прихватљивог протока	Није израђена	Усвојен приједлог мјера (2026)

Удио становништва покривеног канализационом мрежом	36% (2015)	Значајно повећан проценат покривености становништва канализационом мрежом у складу са израђеним APID ЕУ директиве 91/271/ЕЗ (2031)
Удио становништва прикљученог на систем за пречишћавање комуналних отпадних вода	5,4% (2020)	50% (2031)
Удио пречишћених отпадних вода из индустрије	68,6% (2020)	100% (2028)
Статус усвајања подзаконског акта и акционог Плана управљања канализационим муљем	Нису израђени (2021)	Усвојени подзаконски акт и Акциони план управљања канализационим муљем (2025)
Статус израде студије о постепеном увођењу НРТ технологија код великих индустријских и агроиндустријских компанија	Није израђена (2021)	Израђена и објављена студија (2025)
Статус израде катастра загађивача површинских и подземних вода	-	Израђен и објављен катастар загађивача (2025)

	Статус израде подзаконског акта којим се утврђују стимулативне тарифе за оне привредне субјекте и домаћинства која самостално изграде властита постројења за пречишћавање отпадних вода	Није израђен (2021)	Израђен и усвојен подзаконски акт (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење стања животне средине и здравља кроз смањење загађења, већи обухват пречишћавања вода, као и побољшање санитарних услова у домаћинствима.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 194.005.961 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, кредити међународних и развојних институција и други извори		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ		
Носиоци мјере	ЈУВС, МПУГЕ, МФ, ФЗЖСЕЕ, ЈЛС, комунална предузећа		
Циљне групе	Институције одговорне за управљање водним ресурсима, становништво, привредни субјекти		
Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживост		
Приоритет	1.4. Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине		
Назив мјере	1.4.2. Спровођење мониторинга површинских и подземних вода		

<p>Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања</p>	<p>Циљ ове мјере је обезбиједити спровођење мониторинга површинских и подземних вода који ће укључивати све обавезне елементе квалитета који се користе за оцјену статуса водних тијела и који својом конфигурацијом (распоредом мјерних станица) и оперативношћу треба да омогући брзу детекцију промјена квалитета и утврђивање узрочника загађења.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) усвајање измјена и допуна Уредбе о класификацији вода и категоризацији водотока Републике Српске (у циљу дефинисања тип специфичних граница класа за физичко-хемијске и биолошке параметре квалитета ради одређивања еколошког статуса воде у складу са захтјевима ОДВ) 2) израда Програма радова мониторинга квалитета и квантитета површинских вода у Републици Српској 3) реализација мониторинга квалитета и квантитета површинских водотока у Републици Српској (на годишњем нивоу) 4) израда и реализација Пројекта изградње и опремања мјерних мјеста подземних вода (пијезометара) на подручју Републике Српске 5) израда Програма радова мониторинга подземних вода на подручју Републике Српске 6) реализација мониторинга квалитета и квантитета подземних вода на подручју Републике Српске (на годишњем нивоу) 		
<p>Кључни стратешки пројекти</p>	<p>/</p>		
<p>Индикатори за праћење резултата мјере</p>	<p>Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)</p>	<p>Полазна вриједност (2021)</p>	<p>Циљна вриједност</p>

	Статус усвајања измјена и допуна Уредбе о класификацији вода и категоризацији водотока Републике Српске	Уредба о класификацији вода и категоризацији водотока Републике Српске објављена у „Службеном гласнику Републике Српске“, број 42/01 – нису дефинисане тип специфичне границе класа за физичко-хемијске и биолошке параметре квалитета	Усвојене измјене и допуне Уредбе о класификацији вода и категоризацији водотока Републике Српске (2025)
	Број израђених Програма радова мониторинга квалитета површинских вода	Програм радова се израђује на годишњем нивоу – постоји простор за даље унапређење мониторинга у погледу броја осматрачких профила, фреквенције и броја параметара који се одређују (2020)	Програм радова израђен за Плански период (за II и III циклус) (2022. и 2027. година)
	Број урађених извјештаја мониторинга површинских вода	Извјештаји се објављују на годишњем нивоу (2021)	Објављени извјештаји на годишњем нивоу (2031)
	Степен реализације пројекта изградње и опремања пијезометара	Спровођење активности у сврху изградње и опремања пијезометара је у току (2021)	У потпуности реализован пројекат (2027)

	Број израђених Програма радова мониторинга подземних вода	Системски мониторинг подземних вода није успостављен (2020)	Програм радова израђен за Плански период (2027)
	Број урађених извјештаја мониторинга подземних вода	-	Објављени извјештаји на годишњем нивоу (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење квалитета подземних и површинских вода кроз побољшање праћена стања и доступност квалитетнијих података		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 17.293.324 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и бесповратна средства других међународних донација		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ, ЈУВС		
Носиоци мјере	ЈУВС		
Циљне групе	Институције одговорне за управљање водним ресурсима, стручна јавност, шира јавност		

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Приоритет	1.4. Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Назив мјере	1.4.3. Континуирана допуна и осавремењавање Републичког водног информационог система Републике Српске
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је унаприједити процесе управљања водама континуираним развојем водног информационог система, чиме се омогућава систематично складиштење и обрада података, као и презентација просторних и осталих информација из сектора вода.

	<p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <p>1) унапређивање РВИС кроз имплементацију актуелних софтверских рјешења и одговарајуће опреме</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	Степен развоја РВИС	Развијени модули: Катастар површинских вода; Катастар водних грађевина; Систем за вођење водне документације; Управљање водама (2020)	Развијено укупно осам ГИС модула (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење квалитета подземних и површинских вода кроз побољшање праћена стања и доступност квалитетнијих података		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 800.000 КМ Извор: 10% буџет, 90% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ЈУВС		
Носиоци мјере	ЈУВС		

Циљне групе	Институције одговорне за управљање водним ресурсима, стручна јавност, шира јавност		
Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости		
Приоритет	1.4. Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине		
Назив мјере	1.4.4. Унапређење ефикасности водопривредне инспекције		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је обезбиједити спровођење адекватног инспекцијског надзора над свим активностима коришћења вода с циљем обезбјеђивања испуњења услова у вези са заштитом вода и заштитом животне средине у цјелини.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <p>1) обезбјеђивање транспарентног извјештавања инспекцијског надзора у погледу испуњавања обавеза концесионара и других корисника вода с циљем обезбјеђивања испуњења услова у вези са заштитом и коришћењем вода и заштитом животне средине у цјелини</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	Транспарентност извјештавања водне инспекције о испуњавању обавеза концесионара и других корисника вода с	-	Израђени и објављени извјештаји на годишњем нивоу (2031)

	циљем обезбјеђивања испуњења услова у вези за заштитом и коришћењем вода		
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђена заштита квалитета и расположивост вода кроз унапређење поштовања принципа одговорности концесионара и других корисника вода		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 0 КМ		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Републичка водна инспекција		
Носиоци мјере	Републичка водна инспекција		
Циљне групе	Институције одговорне за управљање водним ресурсима, привредни субјекти, шира јавност		

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Приоритет	1.4. Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине
Назив мјере	1.4.5. Повећати учешће јавности у процесу доношења одлука, планирања и управљања у складу са законском регулативом
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је обезбиједити одговарајућу законску регулативу која ће омогућити активно и правовремено учешће јавности приликом одобравања концесија и издавања водних аката. Такође, ова мјера обухвата организовање континуираних активности на подизању свијести о потреби и значају заштите водних ресурса и значају укључивања јавности у процесе

	<p>доношења одлука како би се постигло активно учешће стручне и шире јавности у њиховом доношењу.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) обезбјеђивање механизма обавезног јавног увида и правовременог учешћа јавности приликом одобравања концесија и издавања водоправних аката кроз измјену законске регулативе 2) обезбјеђивање активног учешћа јавности кроз консултације о стању и узроцима промјене квантитета и квалитета вода приликом обнове водоправних аката 3) подизање свијести и јачање капацитета грађана за укључивање у процесе доношења одлука које се односе на воде кроз јавне расправе, дебате и медијску кампању 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	Статус усвајања законске регулативе	израда законске регулативе је у процедури	Усвојена законска регулатива (2022)
	Статус усвајања прописа	-	Израђен и усвојен пропис (2022)
Активност стручне јавности и шире јавности у процесима доношења одлука које се односе на воде	Стручна и шира јавност нису довољно активни (2021)	Активно учешће јавности у процесима доношења одлука које се односе на воде (2031)	

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Примјена принципа доброг управљања кроз повећање свијести и унапређење механизма учешћа грађана
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 136.908 КМ Извор: 100% буџет
Период спровођења мјере	2022–2031.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ, ЈУВС
Носиоци мјере	ЈУВС, ЈЛС
Циљне групе	Невладине организације, стручна јавност, шира јавност

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Приоритет	1.5: Достицање функционалног правног и институционалног оквира у складу са захтјевима из споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ, у сврху прилагођавања правним актима ЕУ у области вода
Назив мјере	1.5.1. Повећање степена усклађености законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области водних ресурса
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се усвоје инструменти стратешког планирања чија је сврха прилагођавање прописа Републике Српске са правном тековином Европске уније у области водних ресурса. Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су: 1) дефинисање прописа Републике Српске, којима ће Република Српска преузети утврђене приоритетне прописе ЕУ и дефинисати мјере којима ће реализовати приоритетне препоруке Европске комисије, а у оквиру Поглавља 27 који/-е се односе на воде – приликом израде

	<p>Програма интегрисања БиХ у ЕУ, који се израђује за четворогодишњи период (НАПОМЕНА: ОВАЈ СЕТ МЈЕРА ЋЕ БИТИ УСАГЛАШЕН У ПРОЦЕСУ ИЗРАДЕ ПРОГРАМА ИНТЕГИРСАЊА)</p> <p>2) израда Нацрта акционог плана усклађивања хоризонталне легислативе Републике Српске са прописима ЕУ (за четворогодишњи период)</p> <p>3) израда Нацрта акционог плана за реализацију препорука Европске комисије које се односе на Републику Српску (за четворогодишњи период)</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Учешће у припреми Програма интегрисања БиХ у ЕУ за област управљања животном средином	Припрема Програма интегрисања је у току (2021)	Разматран Програм и одобрен од Владе Републике Српске
	2) Нацрт акционог плана усклађивања хоризонталне легислативе Републике Српске са прописима ЕУ (за четворогодишњи период)	Не постоји акциони план (2021)	Урађен Нацрт акционог плана (2023)
	3) Нацрт акционог плана за реализацију препорука Европске комисије које се односе на Републику Српску (за четворогодишњи период)	Не постоји акциони план (2021)	Урађен Нацрт акционог плана (2023)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања водама и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање ентитетског законодавства се правном тековином ЕУ
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 56.504 КМ Извор: 100% буџет
Период спровођења мјере	2022–2023.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МЕИМС
Носиоци мјере	МЕИМС и МПШВ у сарадњи са другим институцијама за животну средину
Циљне групе	Институције одговорне за спровођење ЕУ директива у области управљања водним ресурсима

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Приоритет	1.5: Достизање функционалног правног и институционалног оквира, у складу са захтјевима из споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ у сврху прилагођавања правним актима ЕУ у области вода
Назив мјере	1.5.2. Спровођење Директива ЕУ из области управљања водама у Републици Српској
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се обезбиједи израда, усвајање и спровођење акционих планова за спровођење ЕУ директива (АPID) из области управљања водним ресурсима. Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су: 1) израда и усвајање Акционог плана (АPID) за имплементацију ЕУ директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/ЕЗ

	<p>2) учешће у изради Плана спровођења (DSIP) и израда и усвајање Акционог плана (APID) за имплементацију ЕУ директиве о води за људску употребу 2020/2184 (Напомена: Спорно питање)</p> <p>3) учешће у изради Плана спровођења (DSIP) и израда и усвајање Акционог плана (APID) за имплементацију ЕУ Директиве о пречишћавању комуналних отпадних вода 91/271/ЕЗ</p> <p>4) учешће у изради Плана спровођења (DSIP) и израда и усвајање Акционог плана (APID) за имплементацију ЕУ директиве о заштити воде од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора 91/676/ЕЗ</p> <p>5) учешће у изради Плана спровођења (DSIP) и израда и усвајање Акционог плана (APID) за имплементацију ЕУ директиве о управљању квалитетом воде за купање 2006/7/ЕЗ (Напомена: није на листи приоритетних директива за четворогодишњи период)</p> <p>6) учешће у изради Плана спровођења (DSIP) и израда и усвајање Акционог плана (APID) за имплементацију ЕУ директиве о заштити подземних вода од онечишћења и погоршања квалитета 2006/118/ЕЗ (Напомена: није на листи приоритетних директива за четворогодишњи период)</p> <p>7) учешће у изради Плана спровођења (DSIP) и израда и усвајање Акционог плана (APID) за имплементацију ЕУ директиве о стандардима квалитета животне средине (2013/39/ЕЗ) (Напомена: није на листи приоритетних директива за четворогодишњи период)</p> <p>8) реализација Акционих планова за имплементацију ЕУ директива</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (2031)

	1) Статус усвајања APID Директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/ЕЗ	APID ЕУ директиве 2007/60/ЕЗ израђен, али није званично усвојен	Усвојен APID ЕУ Директиве 2007/60/ЕЗ
	2) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID Директиве о води за људску употребу 2020/2184	DSIP и APID ЕУ директиве 2020/2184 нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 2020/2184
	3) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID ЕУ директиве о пречишћавању комуналних отпадних вода 91/271/ЕЗ	DSIP и APID ЕУ директиве 91/271/ЕЗ израђени 2014. године и неопходно их је ревидирати	Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 91/271/ЕЗ
	4) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID за имплементацију ЕУ директиве о заштити воде од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора 91/676/ЕЗ	DSIP и APID ЕУ директиве 91/676/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 91/676/ЕЗ

	<p>5) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID ЕУ директиве о управљању квалитетом воде за купање 2006/7/ЕЗ</p>	<p>DSIP и APID ЕУ директиве 2006/7/ЕЗ нису израђени</p>	<p>Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 2006/7/ЕЗ</p>
	<p>6) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID ЕУ директиве о заштити подземних вода од онечишћења и погоршања квалитета 2006/118/ЕЗ</p>	<p>DSIP и APID ЕУ директиве 2006/118/ЕЗ нису израђени</p>	<p>Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 2006/118/ЕЗ</p>
	<p>7) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID за имплементацију ЕУ директиве о стандардима квалитета животне средине 2013/39/ЕЗ</p>	<p>DSIP и APID ЕУ директиве 2013/39/ЕЗ нису израђени</p>	<p>Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 2013/39/ЕЗ</p>
	<p>8) Степен реализације акционих планова за спровођење APID</p>	<p>-</p>	<p>У високом степену реализовани акциони планови за спровођење APID (2031)</p>

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања водама кроз усклађивање ентитетског законодавства се правном тековином ЕУ
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 3.275.254.387 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, кредити међународних и развојних институција и други извори
Период спровођења мјере	2022–2031.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ
Носиоци мјере	МПУГЕ, МЗСЗ, ЈУВС, ФЗЖСЕЕ
Циљне групе	Институције одговорне за спровођење ЕУ директива у области управљања водним ресурсима, становништво

Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости
Приоритет	1.6: Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода
Назив мјере	1.6.1. Унапређење система финансирања сектора вода
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је обезбиједити адекватан поврат трошкова успостављањем реалне цијене водних услуга и висине водних накнада како би се омогућило финансирање оперативних трошкова и трошкова одржавања, али и неопходних улагања у сектору вода. Осигураће се ефикасно спровођење принципа „потрошач плаћа и загађивач плаћа“, при чему се свакако мора водити рачуна о социјално угроженим категоријама становништва поштујући принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости и поштујући право сваког човјека на воду. Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:

	<p>1) извршавање анализе постојећег економског стања свих сегмената управљања водама (водоснабдијевање, прикупљање и третман отпадних вода, заштита вода и заштита од вода), укључујући анализу извора финансирања (прихода) и програмираних трошкова сваког сегмента и утврђивање потребе за измјеном висине водних накнада и/или њихове расподјеле</p> <p>2) извршавање измјена прописа о водним накнадама у складу са резултатима анализе</p> <p>3) постепено успостављање економске цијене воде и комуналних услуга која обухвата све трошкове просте репродукције, трошкове заштите изворишта и дио трошкова проширене репродукције за становништво и привреду поштујући принципе обезбјеђивања друштвене и социјалне једнакости</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Статус спровођења анализе економског стања свих сегмената управљања водама	-	Спроведена анализа (2024)
	2) Ажурност прописа о посебним водним накнадама	Одлука о стопама посебних водних накнада („Службени гласник Републике Српске”, број 53/11) Одлука о измјени одлуке о стопама посебних водних накнада („Службени гласник	Ажурирана одлука о стопама посебних водних накнада у складу са резултатима анализе (2026)

		Републике Српске”, бр. 119/11 и 116/20)	
	3) Цијена водних услуга	59% реалне цијене (2020)	Успостављена реална економска цијена водних услуга кроз ревидирање методологије утврђивања најниже основне цијене водних услуга и усвојен одговарајући пропис (2026)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање финансијске одрживости сектора водоснабдијевања, пружање боље услуге грађанима и привреди		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 246.209 КМ Извор: 70% буџет, 30% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2023–2026.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ, ЈУВС		
Носиоци мјере	МУИЛС, МФ, ЈЛС, водоводна и јавна комунална предузећа		
Циљне групе	Институције одговорне за управљања водним ресурсима, привредни субјекти, становништво Републике Српске		
Веза са стратешким циљем	1. Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости		
Приоритет	1.6: Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода		

Назив мјере	1.6.2. Јачање капацитета за повлачење средстава из међународних фондова		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је омогућити значајније повлачење финансијских средстава из доступних међународних фондова формирањем мултидисциплинарног тима који ће бити посебно обучен у ту сврху.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања дефинисана у складу с тим су:</p> <p>1) формирање и оспособљавање стручног тима састављеног од стручњака за водно право, финансијских и економских стручњака за област вода, стручњака за област животне средине, стручњака из невладиних организација и др.</p> <p>2) израда и реализација Програма обуке стручног тима</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Статус формирања стручног тима за економско и финансијско планирање и програмирање повлачења средстава из међународних фондова	Није формиран стручни тим (2021)	Формиран стручни тим (2023)
	2) Степен реализације мјера предвиђених Програмом обуке	Програм обуке није израђен (2021)	Израђен и објављен извјештај о потпуној реализацији мјера из Програма обуке (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање доступних финансијских ресурса за реализацију активности у сектору вода кроз јачање институционалних капацитета и људских ресурса за координисано и стратешко управљање пројектима		

Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 39.658 KM Извор: 100% буџет
Период спровођења мјере	2023–2025.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ
Носиоци мјере	ЈУВС, ФЗЖС, невладине организације
Циљне групе	Институције одговорне за управљање водним ресурсима

8.1.2 Мјере за стратешки циљ 2 – Управљање отпадом

Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала
Приоритет	2.1: Ускладити прописе и политике из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније
Назив мјере	2.1.1: Транспоновати директиве о управљању отпадом које нису транспоноване у складу са Програмом прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области животне средине
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се изврши транспоноване оних директива које нису у потпуности транспоноване, а све у складу са Програмом прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области животне средине и да се изврши усклађивање републичких прописа за област управљања отпадом Оквирно подручје дјеловања је подијељено у три правца: а) Усклађивање законских и подзаконских аката са транспонованим директивама и то:

	<ul style="list-style-type: none"> – Директивом 2000/53/ЕЗ о отпадним возилима, како је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/849 – Директивом 2002/96/ЕЗ о отпадној електричној и електроничкој опреми, како је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/849 – Директивом 2006/66/ЕЗ о батеријама и акумулаторима и о истрошеним батеријама и акумулаторима, како је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/849 – Директивом (ЕУ) 2019/904 Европског парламента и савјета од 5. јуна 2019. о смањењу утицаја одређених пластичних производа на животну средину – Директивом 1999/31/ЕЗ о одлагалиштима отпада која је измијењена Директивом (ЕУ) 2018/850. <p>б) Унапређење планирања у области управљања отпадом усклађено са овом Стратегијом и принципима који транспонују ЕУ захтјеве у области управљања отпадом и то кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ажурирање/израду локалних планова управљања отпадом <p>в) израда референтног документа за најбоље расположиве технике за третман отпада (прилагодити за употребу у Републици Српској документ Имплементациона одлука Комисије [ЕУ] 2018/1147 о утврђивању закључака о најбољим расположивим техникама на основу Директиве о индустријским емисијама, за третман отпада)</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	<p style="text-align: center;">Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)</p> <p>а) Усклађеност законских и подзаконских прописа са горе наведених пет директива за област управљања отпадом</p>	<p style="text-align: center;">Полазна вриједност (2021)</p> <p>Законски и подзаконски прописи су дијелом усклађени са наведеним</p>	<p style="text-align: center;">Циљна вриједност (година)</p> <p>Остварена потпуна усклађеност прописа са наведеним директивама—за</p>

		директивама за област управљања отпадом (2021)	област управљања отпадом (2026)
	б) Број израђених локалних планова управљања отпадом	Локални планови управљања отпадом нису усаглашени са овом Стратегијом (2021)	Израђена и усвојена 64 локална плана управљања отпадом (2025)
	в) Статус правног оквира – прописа којим се дефинишу детаљи о изради техничких упутстава и других докумената о најбољим расположивим техникама за третман отпада	Не постоји пропис (2021)	Донесен пропис којим се дефинише израда најбољих расположивих техника за третман отпада (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања отпадом и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање-законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 2.492.053 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2023–2026.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци мјере	МПУГЕ, ФЗЖСЕЕ, ЈЛС		
Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, ЈЛС, комунална предузећа, приватна предузећа, грађани		

Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала
Приоритет	2.2: Превенција настанка отпада
Назив мјере	2.2.1: Успостављање ефикасног система за превенцију настанка отпада
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се успостави ефикасан систем за превенцију настанка отпада који ће се спроводити континуирано, што ће утицати на смањење настанка отпада.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања подијељена су у три праваца:</p> <p>а) Забрана коришћења појединих врста пластичних производа за једнократну употребу и смањење употребе пластичних кеса и то:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ограничавање употребе пластичних кеса дебљине испод 50 микрона – увођење наплате за све друге врсте пластичних кеса – забрана коришћења појединих врста пластичних производа за једнократну употребу, као што су штапићи за уши, сламке, држачи за балоне, прибор за јело, спремници за храну, чаше од експандираног полистирена <p>б) Унапређење система прикупљања података о отпаду од хране (спречавање настанка био-отпада) кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> – измјену законодавног оквира, која укључује могућност употребе хране и након истека рока трајности („најбоље употријебити до“), као и увођење пореских олакшица за искоришћење хране до задњег дана рока трајности, као и измјену закона како би се мотивисало даривање хране – успостављање дигиталне платформе која би повезивала донаторе (пољопривредна газдинства, малопродајни објекти) са посредницима (хуманитарне организације, превозници) – израда студије изводљивости функционисања банке хране, те успостављање банке хране, израда водича за донирање хране)

	<p>в) Успостављање система за субвенционисање нових/чистих технологија које карактерише мала количина отпада кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> – израду прописа и увођење субвенција за увођење напредних технологија производње са малим количинама отпада и обезбјеђивање употребе свих доступних компоненти коришћених сировина – подстицање алтернативних и вишекратних производа, њихових произвођача и дистрибутера, као и промоцију поновне употребе материјала. Рад са домаћим произвођачима на <i>eco-friendly</i> амбалажи (која се лако рециклира или је биоразградива) 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	<p>а) Статус коришћења појединих врста пластичних производа за једнократну употребу и употреба пластичних кеса</p>	<p>Ограничена је употреба пластичних кеса; Није забрањена употреба појединих пластичних производа за једнократну употребу</p>	<p>Ограничена је употреба пластичних кеса и забрањено коришћење појединих пластичних производа за једнократну употребу (2027)</p>
	<p>б) Статус система прикупљања података о отпаду од хране</p>	<p>Не постоји</p>	<p>Уведен систем прикупљања података од хране (2026)</p>
	<p>в) Статус система за субвенционисање нових/чистих технологија</p>	<p>Не постоји</p>	<p>Уведен систем за субвенционисање нових/чистих технологија (2025–2032)</p>

	које карактерише мала количина отпада		
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење количина насталог отпада и побољшање квалитета животне средине		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 7.544.614 КМ Извор: 20% буџет, 80% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и кредити међународних и развојних институција		
Период спровођења мјере	2023–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МНТ, МПП, МТТ		
Носиоци мјере	МНТ, МПП, МТТ, ЈЛС		
Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, ЈЛС, комунална предузећа, приватна предузећа		

Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала
Приоритет	2.3: Увођење различитих економских и финансијских инструмената и механизма који ће омогућити економски и еколошки прихватљиво управљање отпадом
Назив мјере	2.3.1: Унапређење финансијских механизма за одрживо управљање отпадом
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се успостави систем управљања отпадом који је финансијски одржив, тј. да систем управљања отпадом може да покрије све своје финансијске обавезе кроз цијену услуга, као и да финансира будуће инвестиције. Оквирна подручја дјеловања су:

	<p>а) увођење додатних мјера за ефикасно функционисање механизма продужене одговорност произвођача и управљања посебним категоријама отпада</p> <p>б) развијање програма субвенционисања у ЈЛС с циљем примарног раздвајања отпада на извору</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Статус функционисања механизма продужене одговорности произвођача и посебних категорија отпада	Успостављен је механизам продужене одговорности само за амбалажни отпад	Унапријеђен механизам продужене одговорности за амбалажни отпад и посебне категорије отпада (2026)
	б) Статус програма субвенционисања у ЈЛС с циљем примарног раздвајања отпада на извору	Не постоје	Развијени програми субвенционисања (2026)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Обезбјеђивање финансијске одрживости и пружање бољих услуга грађанима и привреди		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 48.896 КМ Извор: 30% буџет, 70% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2023–2026.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ, ФЗЖСЕЕ		

Носиоци мјере	МПУГЕ, ФЗЖСЕЕ, ЈЛС
Циљне групе	Учесници у систему управљања посебним категоријама отпада, ЈЛС, комунална предузећа, приватна предузећа, оператери

Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала
Приоритет	2.4: Унапређење система управљања комуналним отпадом
Назив мјере	2.4.1: Реформа система управљања комуналним отпадом
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се створи окружење у коме ће се подстакнути реформа сектора управљања комуналним отпадом, што ће побољшати финансијску и оперативну одрживост комуналних предузећа и омогућити даљи развој система и унапређење управљања комуналним отпадом.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) доношење нових одлука у ЈЛС о управљању отпадом које се односе на:</p> <ul style="list-style-type: none"> – примарно раздвајање отпада, – сакупљање отпада, – одлагање посебних врста отпада, – одлагања кабастог отпада, – одлагање грађевинског отпада, – одлагање биоразградивог отпада. <p>б) континуирано спровођење програма обуке запослених у комуналним предузећима на оперативном нивоу (унапређење рачуноводствених процедура, калкулације тарифа, контроле трошкова, планирања одржавања, набавке опреме, прикупљања података и извјештавања итд.)</p>
Кључни стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
Индикатори за праћење резултата мјере	а) Статус нових одлука у ЈЛС које се односе на: примарно раздвајање отпада, сакупљање отпада, одлагање посебних врста отпада, одлагање кабастог отпада, одлагање грађевинског отпада, одлагање биоразградивог отпада	Не постоје одлуке	Донесене одлуке (2026)
	б) Статус програма обука запослених у комуналним предузећима	Не спроводе се обуке	Обуке се спроводе најмање једном годишње (2029)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реформа резултира повећањем одговорности, транспарентности и ефикасности сектора управљања комуналним отпадом		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 149.376 КМ Извор: 30% буџет, 70% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2024–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ЈЛС		
Носиоци мјере	ЈЛС		

Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, комунална предузећа, приватна предузећа, грађани
Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употребљених материјала
Приоритет	2.4: Унапређење система управљања комуналним отпадом
Назив мјере	2.4.2: Набавка опреме и изградња инфраструктуре за управљање комуналним отпадом
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се изгради нова и унаприједи постојећа инфраструктура за управљање комуналним отпадом, чиме ће се унаприједити услуге прикупљања, сортирања, третмана и депоновања комуналног отпада.</p> <p>Оквирно подручје дјеловања је фокусирано на:</p> <p>а) набавку опреме за прикупљање и одвоз комуналног отпада (контејнера, камиона и остале опреме) у складу са потребама исказаним у локалним плановима управљања отпадом</p> <p>б) набавку опреме за одвојено прикупљање и сортирање отпада набавком контејнера/канти, возила и остале опреме за одвојено прикупљање секундарних сировина</p> <p>в) изградњу капацитета за прераду и збрињавање отпада укључујући сљедећу инфраструктуру:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зелена острва и рециклажна дворишта у складу са потребама дефинисаним Републичким планом управљања отпадом и локалним плановима управљања отпадом – нове регионалне санитарне депоније у складу са регионалним концептом одлагања отпада који подразумијева ревизију уважавајући услове географске лоцираности и могућности удруживања у регионални или међуопштински концепт – претоварне станице у складу са Републичким планом управљања отпадом – изградња нових регионалних центара за управљање отпадом и центара за управљање отпадом у складу са Републичким планом управљања отпадом

Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а1) Количина отпада из домаћинства прикупљеног јавним одвозом а2) Процент становника обухваћених прикупљањем отпада	а1) 396.200 тона/год. (2020) а2) 68% (2018)	а1) Сакупљено најмање 95% произведеног комуналног отпада а2) Повећан број становника обухваћен организованим сакупљањем комуналног отпада на 100% у урбаним подручјима и 90% у руралним подручјима (2032)
	б) Количина одвојено сакупљеног отпада	2,1% од количине сакупљеног отпада (2020)	Мин. 35% од количине сакупљеног отпада (2032)
	в) Капацитети за прераду и збрињавање отпада (грађевине)	в 1.1) број рециклажних дворишта за одвојено сакупљање врста из комуналног отпада: 0 в 1.2) број депонија – по врстама: пет регионалних и 31 општинска депонија	Повећан број капацитета за прераду и збрињавање отпада у односу на базну годину (2032)

		в 1.3) број регионалних центара за управљање отпадом: 0	
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење количина отпада, минимизирање негативних утицаја на животну средину и побољшано пружање услуга грађанима и привреди		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 140.493.136 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, кредити међународних и развојних институција и други извори		
Период спровођења мјере	2023–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ЈЛС		
Носиоци мјере	ЈЛС, ФЗЖСЕЕ		
Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, комунална предузећа, приватна предузећа, грађани		

Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употребљених материјала
Приоритет	2.4: Унапређење система управљања комуналним отпадом
Назив мјере	2.4.3: Програм смањења количине комуналног отпада који се одлаже на депоније
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се усмјереним акцијама дјелује на смањење укупне количине комуналног отпада која се одлаже на депоније. То ће се постићи кроз сљедећа три оквирна подручја дјеловања: а) смањење настанка отпада у домаћинствима кроз активности као што су:

	<ul style="list-style-type: none"> – имплементирање републичких и општинских програма/пројеката фокусираних на смањење употребе производа од пластике за једнократну употребу – имплементирање програма/пројеката промоције и ширења поновне употребе материјала (нпр. сервиса за поправку) – имплементирање програма/пројеката превенције настанка отпада од хране – имплементирање програма/пројеката промоције и ширења кућног компостирања <p>б) промоцију одвојеног прикупљања биоразградивог отпада који је саставни дио комуналног отпада кроз активности као што су:</p> <ul style="list-style-type: none"> – израда концепта смањења биоразградивог отпада који се одлаже на депонију – припрема техничких и савјетодавних смјерница за ЈЛС – имплементирање програма/пројеката за смањење биоразградивог отпада <p>в) промоцију одвојеног прикупљања и рециклаже амбалажног отпада и одвојено прикупљање посебних категорија отпада као и свог отпада који има употребну вриједност, а који је саставни дио комуналног отпада кроз активности као што су:</p> <ul style="list-style-type: none"> – израда концепта одвојеног сакупљања комуналног отпада који се одлаже на депонију – припрема техничких и савјетодавних смјерница за ЈЛС – имплементирање програма/пројеката за одвојено сакупљање комуналног отпада 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Количина произведеног отпада у години по становнику (kg/стан/дан)	0,95 kg/стан/дан	Мање од 0,9 kg/стан/дан (2032)

	б) Количина одложеног биоразградивог отпада на депонијама	100%	Створити претпоставке за одвојено прикупљање 10% масе произведеног биоразградивог отпада који је саставни дио комуналног отпада (2032)
	в) Количина прерађеног отпада по поступцима прераде R, по врсти поступка, посебно за комунални отпад	1,9%	Повећање количине прерађеног отпада по поступцима прераде у односу на базну годину 30% (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење количине отпада, унапређење заштите животне средине и могућност за раст кроз појачану активност приватног сектора		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 28.195.324 КМ Извор: 20% буџет, 80% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и бесповратна средства других међународних донација		
Период спровођења мјере	2023–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци мјере	МПУГЕ , ФЗЖСЕЕ, ЈЛС		
Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, комунална предузећа, приватна предузећа, грађани		
Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала		

Приоритет	2.5: Унапређење система управљања посебним категоријама отпада		
Назив мјере	2.5.1: Унапређење постојећег система управљања амбалажом и амбалажним отпадом		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се анализира и унаприједи постојећи систем управљања амбалажом и амбалажним отпадом.</p> <p>То ће се постићи кроз сљедећа два оквирна подручја дјеловања:</p> <p>а) Анализа постојећег система управљања амбалажом и амбалажним отпадом кроз активности као што су:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оцјена постојећег система, уврштавање недостатака и ризика – идентификовање обвезника плаћања накнаде, те давање препорука за унапређење система – праћење података о амбалажи стављеној на тржиште, као и података о ефикасности искоришћења (рециклирања) <p>б) Набавка опреме и унапређење инфраструктуре за управљање амбалажом и амбалажним отпадом</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	<p>а1) Број обвезника плаћања накнаде</p> <p>а2) Количина амбалаже стављене на тржиште</p>	<p>612 (2019)</p> <p>26.786,54 тона (2019)</p> <p>35%</p>	<p>Повећан број обвезника плаћања накнаде у односу на базну годину (2032)</p> <p>Повећана количина амбалаже стављене на</p>

	а3) Количина сакупљеног амбалажног отпада (% у односу на количину стављене амбалаже на тржиште)		тржиште у односу на базну годину (2032) 55% (2032)
	б1) Број контејнера за сакупљање амбалажног отпада б2) Број постројења за обраду амбалажног отпада	400 (2021) 1 (2021)	Повећан број опреме и постројења за управљање амбалажним отпадом (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење количине отпада, унапређење заштите животне средине и могућност за раст кроз појачану активност приватног сектора		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 9.828.046 KM Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и бесповратна средства других међународних донација		
Период спровођења мјере	2023–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ФЗЖСЕЕ		
Носиоци мјере	ФЗЖСЕЕ, оператер		
Циљне групе	Учесници у систему управљања амбалажним отпадом, оператери, ЈЛС, комунална предузећа, приватна предузећа, грађани		
Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала		
Приоритет	2.5: Унапређење система управљања посебним категоријама отпада		

Назив мјере	2.5.2: Успостављање система управљања посебним категоријама отпада за које се плаћа накнада за оптерећивање животне средине		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се организује систем управљања посебним категоријама отпада (батерије и акумулатори, ЕЕ производи и опрема, минерална и синтетичка моторна уља и мазива, моторна возила и гуме за моторна возила) на начин да се систем финансира прикупљеним накнадама. То ће се постићи кроз следећа четири оквирна подручја дјеловања:</p> <p>а) доношење правилника за управљање посебним категоријама отпада за које се плаћа накнада за оптерећивање животне средине</p> <p>б) израда студије за одређивање регија за сакупљање посебних категорија отпада на територији Републике Српске, као и његове рециклаже</p> <p>в) изградња центара за сакупљање посебних категорија отпада у ЈЛС</p> <p>г) изградња постројења за третман одвојено сакупљених посебних категорија отпада</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Комплетност подзаконских аката за управљање посебним категоријама отпада	Непотпуни подзаконски акти	Усвојени комплетни подзаконски акти (2023)
	б) Студија за одређивање зона за сакупљање посебних категорија отпада на територији Републике	Не постоји студија	Урађена студија (2025)

	Српске, као и његове рециклаже		
	в) Број центара за сакупљање посебних категорија отпада и постројења за обраду	Не постоје центри	Успостављен студијом предвиђен број центара за сакупљање посебних категорија отпада и постројења за обраду (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Минимизирање негативних утицаја на животну средину и здравље		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 22.025.091 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, кредити међународних и развојних институција и други извори		
Период спровођења мјере	2023–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ФЗЖСЕЕ		
Носиоци мјере	ФЗЖСЕЕ		
Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, оператери, ЈЛС, комунална предузећа, приватна предузећа, грађани		
Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала		
Приоритет	2.5: Унапређење система управљања посебним категоријама отпада		
Назив мјере	2.5.3: Јачање тржишта рециклабилних материјала		

<p>Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања</p>	<p>Циљ ове мјере је да се ојача тржиште рециклабилних материјала, а тиме и унаприједи управљање посебним категоријама отпада.</p> <p>То ће се постићи кроз сљедећа два оквирна подручја дјеловања:</p> <p>а) оснивање платформе за сарадњу која ће окупити институције, удружења привредника/привредне коморе, приватни сектор, оператере система, фондове и донаторе са циљем сарадње на јачању тржишта рециклаже и отварању нових радних мјеста водећи рачуна о родној равноправности и социјално угроженим категоријама становништва</p> <p>б) израда финансијских програма подршке развоју рециклажне индустрије</p>		
<p>Кључни стратешки пројекти</p>	<p>/</p>		
<p>Индикатори за праћење резултата мјере</p>	<p>Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)</p>	<p>Полазна вриједност (2021)</p>	<p>Циљна вриједност (година)</p>
<p>а) Статус платформе за сарадњу</p>	<p>а) Статус платформе за сарадњу</p>	<p>Не постоји платформа</p>	<p>Успостављена платформа (2032)</p>
<p>б) Статус финансијских програма подршке развоју рециклажне индустрије</p>	<p>б) Статус финансијских програма подршке развоју рециклажне индустрије</p>	<p>Не постоје финансијски програми</p>	<p>Успостављени програми (2027)</p>
<p>Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета</p>	<p>Смањење количине отпада, унапређење заштите животне средине и могућност за раст кроз појачану активност приватног сектора</p>		
<p>Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања</p>	<p>Износ: 1.955.830 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ</p>		
<p>Период спровођења мјере</p>	<p>2024–2027.</p>		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ, ФЗЖСЕЕ
Носиоци мјере	ФЗЖСЕЕ, оператери
Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, оператери, ЈЛС, комунална предузећа, приватна предузећа, грађани

Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала		
Приоритет	2.5: Унапређење система управљања посебним категоријама отпада		
Назив мјере	2.5.4: Унапређење управљања медицинским отпадом		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се унаприједи управљање медицинским отпадом, чиме ће се створити услови за успостављање цјеловитог система.</p> <p>То ће се постићи кроз сљедећа три оквирна подручја дјеловања:</p> <p>а) израда новог правилника о управљању медицинским отпадом</p> <p>б) припрема и спровођење годишњег програма едукације свих запослених (медицинских и немедицинских радника) о управљању медицинским отпадом</p> <p>в) набавка опреме за сакупљање, привремено складиштење, транспорт и третман медицинског отпада (замрзивачи, кесе, канте, возила, стерилизатори...)</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	а) Комплетност подзаконске регулативе за управљање медицинским отпадом	Правилник је урађен, али није усвојен	Усвојен правилник (2023)
	б) Статус годишњег програма едукације свих запослених (медицинских и немедицинских радника) о управљању медицинским отпадом	Не постоји едукација свих запослених	Едукација се спроводи најмање једанпут годишње (2032)
	в) Статус опреме за управљање медицинским отпадом	Дијелом постоји опрема	Опрема се набавља и обнавља по потреби (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Минимизирање негативних утицаја на животну средину и здравље		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 7.435.494 КМ Извор: 20% буџет, 80% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и бесповратна средства других међународних донација		
Период спровођења мјере	2023–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МЗСЗ		
Носиоци мјере	МЗСЗ, здравствене установе		
Циљне групе	Здравствене установе		
Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала		

Приоритет	2.5: Унапређење система управљања посебним категоријама отпада		
Назив мјере	2.5.5: Успостављање система управљања материјалима од рушења/грађевинског отпада		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) увођење подстицаја у виду накнада за поновно коришћење материјала насталог рушењем, дефинисање услова које такав материјал мора посједовати; успостављање регистра грађења у коме би се налазили подаци о употреби материјалима</p> <p>б) израда приручника о зеленој/одрживој градњи у коме би се налазиле информације о методима и техникама смањења настанка грађевинског отпада (поновно коришћење материјала, прилагодљивост, размјена материјала, као и коришћење мање токсичних материјала)</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Статус подстицаја за поновно коришћење материјала насталог рушењем	Не постоје подстицаји и регистар грађења (2021)	Уведени подстицаји и регистар грађења (2026)
	б) Статус употребе материјала од рушења/грађења	0 (2021)	10% (2029)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Минимизирање негативних утицаја на животну средину и здравље		

Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 14.930 KM Извор: 100% буџет
Период спровођења мјере	2023–2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ
Носиоци мјере	ФЗЗСЕЕ, грађевинска и комунална предузећа
Циљне групе	Грађевинска индустрија и комунална предузећа

Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала		
Приоритет	2.6: Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом		
Назив мјере	2.6.1: Анализа постојећих и потребних капацитета за управљање индустријским и опасним отпадом		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се унаприједи систем прикупљања и збрињавања индустријског и опасног отпада. Оквирно подручје дјеловања је усмјерено на израду студије изводљивости која ће анализирати постојеће капацитете за третман индустријског и опасног отпада и утврдити потребне капацитете, те дати препоруке за унапређење система		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	а) Количина произведеног индустријског отпада у години	1.460.476 тона (2018)	Минимално 20% смањење количина произведеног индустријског отпада у односу на базну годину (2032)
	б) Количина произведеног опасног отпада у години	1.197 тона (2018)	Минимално 20% смањење регистрованих количина произведеног опасног отпада у односу на базну годину (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања кроз јачање људских и институционалних капацитета		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 35.889.481 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и бесповратна средства других међународних донација		
Период спровођења мјере	2025–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци мјере	МПУГЕ, ФЗЖСЕЕ, ЈЛС		
Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, ЈЛС, комунална предузећа, предузећа, грађани		
Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала		
Приоритет	2.7: Санација локација већег загађења животне средине		

Назив мјере	2.7.1: Санирање и рекултивисање неуређених и дивљих депонија		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се изврши санација и рекултивација неуређених и дивљих депонија у ЈЛС, што ће унаприједити управљање отпадом и заштиту животне средине подићи на виши ниво. То ће се постићи кроз следећа два оквирна подручја дјеловања:</p> <p>а) израда пројеката санације и рекултивације за неуређене и дивље депоније</p> <p>б) извођење санације и рекултивације неуређених и дивљих депонија</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Број урађених пројеката за санацију и рекултивацију неуређених и дивљих депонија	3	Значајно повећан број пројеката за санацију и рекултивацију неуређених и дивљих депонија (2025)
	б) Број санираних и рекултивисаних неуређених и дивљих депонија	0	Извршена санација и рекултивација минимално 50% неуређених и дивљих депонија у односу на базну годину (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање квалитета животне средине, минимизирање негативних утицаја и загађења са неуређених депонија		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 94.955.547 КМ		

	Извор: 20% буџет, 80% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, кредити међународних и развојних институција и други извори
Период спровођења мјере	2023–2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ, ЈЛС
Носиоци мјере	ЈЛС
Циљне групе	Комунална предузећа, грађани

Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употребљених материјала		
Приоритет	2.7: Санација локација већег загађења животне средине		
Назив мјере	2.7.2: Збрињавање заосталог отпада и санација локација		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се изврши збрињавање заосталог отпада и санација локација онечишћених опасним отпадом, што ће унаприједити управљање отпадом и заштиту животне средине подићи на виши ниво.</p> <p>То ће се постићи кроз следећа два оквирна подручја дјеловања:</p> <p>а) израда регистра локација са великим загађењем са процјеном количина и врстом заосталог отпада и пројектне документације за санацију локација</p> <p>б) извршавање збрињавања заосталог отпада и санације локација</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	(излазног резултата и крајњег резултата)		
	а) Број урађених пројеката за збрињавање заосталог отпада и санацију локација	1	Значајно повећан број пројеката за збрињавање заосталог отпада и санацију локација (2025)
	б) Број санираних локација заосталог отпада	0	Извршена санација минимално 50% локација у односу на базну годину (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање квалитета животне средине, минимизирање негативних утицаја и загађења са неуређених депонија		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 80.384.613 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, кредити међународних и развојних институција и други извори		
Период спровођења мјере	2023–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ, ЈЛС		
Носиоци мјере	ЈЛС		
Циљне групе	Предузећа, грађани		
Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употребљених материјала		

Приоритет	2.8: Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду		
Назив мјере	2.8.1: Јачање система евиденције и извјештавања о отпаду		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се побољша систем евиденције и извјештавања о отпаду како би се добили поуздани подаци, унаприједило стратешко планирање на свим нивоима, што ће уједно будуће инвестиције у систем управљања отпадом учинити одрживим.</p> <p>Оквирно подручје дјеловања је подијељено у три правца:</p> <p>а) доношење подзаконског акта о обавезном одређивању количине и састава отпада за сва комунална предузећа, а који ће прописати методологију за узорковање и стандарде за анализу отпада</p> <p>б) успостављање овлашћење лабораторије за анализу отпада</p> <p>в) успостављање информационог система управљања отпадом кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> – израду информационог система управљања отпадом и даљу надоградњу система по потреби кроз различите апликације – идентификацију и регистрацију свих обвезника плаћања накнаде – јачање људских капацитета ФЗЖСЕЕ за управљање Информационим системом управљања отпадом – спровођење годишњих програма едукације за све обвезнике извјештавања о отпаду 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Статус доношења подзаконског акта о обавезном одређивању количине и састава отпада	Није донесен подзаконски акт	Подзаконски акт о обавезном одређивању количине и састава отпада објављен у

			Службеним гласнику Републике Српске (2023)
	б) Статус акредитоване лабораторије за анализу отпада	Не постоји акредитована лабораторија за анализу отпада	Акредитована лабораторија за анализу отпада почела са радом (2023)
	в) Статус информационог система	Информациони систем није успостављен	Успостављен информациони систем, у систем се региструју нови корисници, обука се редовно спроводи (2028) (2024–2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања отпадом		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 2.096.626 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2023–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ, ФЗЖСЕЕ, институције овлашћене за испитивање отпада		
Носиоци мјере	МПУГЕ, ФЗЖСЕЕ, институције овлашћене за испитивање отпада		
Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, ЈЛС, комунална предузећа, приватна предузећа, оператери		

Веза са стратешким циљем	2: Смањити количину отпада и повећати количину поновно употријебљених материјала		
Приоритет	2.9: Јачање свијести јавности о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада		
Назив мјере	2.9.1: Континуирано спровођење едукације грађана свих доби, пола, образовног и професионалног профила, затим едукације у образовним институцијама, институцијама система и невладином сектору		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је развити свијест, не само грађана већ и привредника о правилном управљању отпадом, фокусирајући се највише на спречавање настанка отпада и рециклажу, али и разумијевање функционисања система прикупљања и одлагања отпада, кроз спровођење савремених едукативно-информативних кампања јачања свијести на свим нивоима.</p> <p>Оквирно подручје дјеловања подразумијева неколико активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – едукацију ученика у школама о заштити животне средине кроз наставне предмете у школама – информисање путем медија, организовање трибина и округлих столова, заједничке акције чишћења, како би се јавности приближила проблематика настанка отпада – спровођење циљане кампање о правилном одвајању отпада на мјесту настанка, сакупљању и одлагању отпада, подизању свијести јавности о одрживој потрошњи, смањењу отпада, еко-производима, промовисање најбоље праксе у области превенције настанка отпада 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	Мишљење јавности о стању управљања отпадом	Ниско мишљење јавности о стању управљања отпадом	Високо мишљење јавности о стању управљања отпадом (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећана свијест становништва о правилном управљању отпадом, уз једнаке могућности учешћа жена и мушкараца, посебно припадника рањивих група		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 5.006.925 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2023–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ФЗЖСЕЕ, ЈЛС		
Носиоци мјере	ФЗЖСЕЕ, ЈЛС, медијске куће, МПК и Републички педагошки завод		
Циљне групе	Учесници у систему управљања отпадом, ЈЛС, комунална предузећа, приватна предузећа, предшколске установе, школе, грађани		

8.1.3 Мјере за стратешки циљ 3 – Биодиверзитет и заштита природе

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности
Приоритет	3.1. Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе Републике Српске кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима
Назив мјере	3.1.1. Унапређење правног оквира и координације у погледу примјене међународних уговора и конвенција за заштиту природе
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ и оквирно подручје дјеловања ове мјере се односи на измјене постојећих и израду нових законских и подзаконских аката усклађивањем са ЕУ регулативом и ратификованим конвенцијама кроз:

1. оцјену усклађености прописа у области биодиверзитета и заштите природе Републике Српске са прописима ЕУ
2. постизање већег степена усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом Савјета 92/43/ЕЕЗ о конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре, уз измјене из Директива 97/62/ЕЗ и 2006/105/ЕЗ и Регулативе (ЕЦ) 1882/2003
3. постизање већег степена усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом 2009/147/ЕЗ Европског парламента и Савјета о конзервацији дивљих птица од 30. новембра 2009. године (кодификована верзија Директиве 79/406/ЕЗ и њених измјена)
4. постизање већег степена усаглашености законских и подзаконских аката са Регулативом Савјета (ЕЗ) бр. 338/97 од 9. децембра 1996. године о заштити врста дивље фауне и флоре путем регулације трговине у том подручју
5. постизање већег степена усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом Савјета 1999/22/ЕЗ од 29. марта 1999. године о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima
6. постизање већег степена усаглашености законских и подзаконских аката са INSPIRE директивом број 2007/2/ЕЗ Европског парламента и Савјета од 14. марта 2007. године
7. постизање већег степена усаглашености законских и подзаконских аката са ратификованим конвенцијама, споразумима и протоколима из области заштите природе (нпр. Конвенцијом о међународној трговини угроженим врстама дивљих животиња и биљака (CITES); Конвенцијом о заштити миграторних врста дивљих животиња (CMS); Протоколом из Картагене; Конвенцијом о заштити културних и природних добара; додатног Куала Лумпур споразума, АЕВА споразума и др.)
8. припрему Закона о генетичким ресурсима Републике Српске као предуслов правичног приступа генетичким ресурсима и успоставе ефикасног система приступа, коришћења и размјене генетичких ресурса у Републици Српској са циљем ратификације Нагоја протокола

	9. израду подзаконских прописа (правилника и уредби) с циљем имплементације законске регулативе у Републици Српској		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Статус израде Анализе о усклађености прописа и потребних измјена законских и подзаконских прописа	Не постоји детаљна анализа усклађености и потребних измјена	Студија о усклађености прописа и потребних измјена (2024)
	2. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре (2025)
	3. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о конзервацији дивљих птица	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре (2025)
	4. Степен усаглашености законских и подзаконских прописа Уредбом о заштити врста дивље фауне и флоре	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са Уредбом о заштити врста дивље фауне и флоре

	путем регулације трговине у том подручју		путем регулације трговине у том подручју (2025)
	5. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima (2025)
	6. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са INSPIRE директивом	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са INSPIRE директивом (2025)
	7. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са ратификованим конвенцијама, споразумима и протоколима из области заштите природе	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са ратификованим конвенцијама, споразумима и протоколима из области заштите природе (2025)
	8. Статус израде Закона о генетичким ресурсима и успоставе ефикасног система, односно уређења приступа, коришћења и размјене генетичких ресурса у Републици Српској са циљем ратификације Нагоја протокола	Не постоји Закон о генетичким ресурсима Не постоји уређен унутрашњи систем приступа, коришћења и размјене користи од генетичких ресурса	Закон о генетичким ресурсима Републике Српске (2025) Већи степен уређености приступа, коришћења и размјене генетичких ресурса у Републици Српској (2025)

	9. Број измијењених и нових подзаконских прописа с циљем потпуне имплементације законске регулативе	Недостаје већи број правилника и уредби који проистичу из постојећих, као и планираних закона	Уређени подзаконски прописи (правилници и уредбе) с циљем имплементације законске регулативе у Републици Српској (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања и заштите биодиверзитета, и очувања природе, и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 803.366 КМ Извор: 10% буџет, 90% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2025.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, МПШВ, Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа (Завод), академске институције		
Циљне групе	Сви заинтересовани за очување биодиверзитета базираног на европској правној тековини и искуствима		

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности
Приоритет	3.2. Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе
Назив мјере	3.2.1. Јачање постојећих административних капацитета у квантитативном и квалитативном смислу за извршавање обавеза према међународним конвенцијама, те унапређење

	сарадње између свих органа и институција у чијој надлежности су обавезе из међународних уговора		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ мјере је кадровско и материјално јачање надлежних институција за биодиверзитет и заштиту природе.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. стручна процјена постојећих и потребних људских и материјалних капацитета у Министарству просторног уређења, грађевинарства и животне средине и Заводу за културно-историјско и природно наслеђе Републике Српске, те подстицање кадровског јачања у складу с резултатима 2. обезбјеђивање средстава за јачање капацитета у складу са резултатима Студије процјене постојећих и потребних људских и материјалних ресурса 		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Студија процјене постојећих и потребних људских и материјалних ресурса	Не постоји анализа потребних људских и материјалних ресурса	Јасно дефинисани потребни капацитети (2025)
	2. Степен реализације Студије о потреби јачања људских и материјалних ресурса	Недовољно људских и материјалних ресурса	Реализовање препоруке из Студије кроз обезбијеђена средства, измијењен Правилник о систематизацији; ојачани кадровски и материјални ресурси (2032)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Системско унапређење капацитета за заштиту и унапређење биодиверзитета кроз јачање институционалних и људских капацитета и међусекторско побољшање комуникације и координације
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 10.235.596 КМ Извор: 20% буџет, 80% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и други извори
Период спровођења мјере	2022–2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа (Завод)
Циљне групе	МПУГЕ, Завод

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности
Приоритет	3.2. Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе
Назив мјере	3.2.2. Унапређење управљања заштићеним подручјима, јачање капацитета управљача и обезбјеђивање извора финансирања
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је кадровско и материјално јачање управљача заштићених подручја. Оквирна подручја дјеловања су: 1. стручна процјена постојећих и потребних капацитета у институцијама надлежним за активности очувања биодиверзитета и заштите природе, те подстицање кадровског јачања у складу с резултатима 2. обезбјеђивање средстава за јачање капацитета у складу са резултатима Студије процјене постојећих и потребних људских и материјалних ресурса за управљаче заштићених подручја

	<p>3. спровођење системског истраживања потреба за јачањем знања и вјештина запослених у институцијама које се баве заштитом природе, као и заинтересованих страна укључених у спровођење прописа из ове области</p> <p>4. континуирана едукација запослених у области заштите природе (једном годишње семинар на усаглашену тему)</p> <p>5. праћење (функционалне) одрживости институција надлежних за заштићена подручја, те предузимање мјера по потреби</p>		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Студија процјене постојећих и потребних људских и материјалних ресурса код управљача заштићених подручја	Не постоји анализа потребних људских и материјалних ресурса	Јасно дефинисани потребни капацитети код управљача заштићених подручја (2025)
	2. Степен реализације Студије о потреби јачања људских и материјалних ресурса	Недовољно средстава за јачање капацитета	Реализоване препоруке из Студије кроз обезбијеђена средства (2032)
	3. Студија процјене потреба за јачањем знања и вјештина запослених код управљача заштићених подручја	Не постоји анализа знања и потребних вјештина код запослених	Јасно дефинисане потребе и недостаци у знањима код управљача заштићених подручја (2025)
	4. Степен знања и вјештина код запослених запослених	Неповољна кадровска структура	Континуирано стицање нових знања запослених код

	код управљача заштићених подручја		управљача заштићених подручја (2032)
	5. Стање функционалне одрживости заштићеног подручја	Не постоји праћење стања и (функционалне) одрживости управљача заштићених подручја	Периодични извјештаји и приједлог мјера у правцу функционалне одрживости заштићених подручја (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Системско унапређење управљањем заштићеним подручјима кроз јачање институционалних и људских капацитета и повећање доступних финансијских ресурса		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 2.462.397 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, Завод, управљачи заштићених подручја		
Циљне групе	МПУГЕ, Завод управљачи заштићених подручја		

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности
Приоритет	3.2. Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе
Назив мјере	3.2.3. Јачање академских институција и невладиних организација које се баве истраживањима биодиверзитета и заштите природе
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је обука заинтересованих за инвентаризацију, мониторинг и извјештавање о биолошкој разноврсности
Кључни стратешки пројекти	-

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	Капацитети обученог кадра који ради инвентаризацију, мониторинг и извјештавање	Недовољан број истраживача у области биодиверзитета Републике Српске	Сprovedена обука довољног броја особа које раде инвентаризацију, мониторинг и извјештавање (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Већа доступност података мониторинга биодиверзитета кроз партнерство са академским и цивилним сектором		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 162.947 KM Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2025.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Завод		
Носиоци спровођења мјере	Академске институције, невладине организације (НВО)		
Циљне групе	Академске институције, Завод, невладине организације (НВО)		

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности
Приоритет	3.2. Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе
Назив мјере	3.2.4. Унапређење капацитета Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа за прикупљање и обраду података о стању природе за информациони систем заштите природе и успостављање капацитета Фонда за заштиту животне средине и

	енергетску ефикасност за јединствени информациони систем заштите животне средине Републике Српске		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је анализа потребних кадровских и материјалних рјешења у Републичком заводу за заштиту културно-историјског и природног наслеђа и Фонду за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске (до 2025), те кадровско и материјално јачање у функцији успостављања информационог система (до 2030)		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Степен изграђености информационог система природе Републике Српске	Недовољно људских и материјалних ресурса за надоградњу Информационог система	Обезбијеђена средства, ојачани кадровски и материјални ресурси, те потпуно успостављен функционалан Информациони систем (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања кроз јачање институционалних и људских ресурса и кроз нова информациона рјешења		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 200.433 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Завод		
Носиоци спровођења мјере	Завод, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске (Фонд)		

Циљне групе	Завод, Фонд, академске институције, невладине организације		
Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		
Приоритет	3.3. Побољшање координације, комуникације и извјештавања о биодиверзитету и очувању природе на нивоу Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније		
Назив мјере	3.3.1. Унапређење координације и комуникације међу институцијама с циљем имплементације директива ЕУ и извјештавања о стању биодиверзитета и заштити природе		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је израда методике и размјена података о биодиверзитету и заштити природе са јасно дефинисаним обавезама институција на свим нивоима Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Интензитет „хоризонтално и вертикално“ размијењених података о стању и промјенама биодиверзитета	Недовољна размјена података унутар Републике Српске, Босне и Херцеговине и према Европској унији о стању природе	Успостављен систем размјене података (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	-		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 9.876 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2025.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, МСТЕО
Циљне групе	Влада Републике Српске

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		
Приоритет	3.4. Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успостављање мониторинга стања и промјена, те податке учинити јавности доступним		
Назив мјере	3.4.1. Инвентаризација врста, идентификација типова станишта, те процјена степена угрожености врста биљака, гљива и животиња, станишта и животних заједница у складу са принципима IUCN		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Као резултат ове мјере очекује се детаљан инвентар стања и степена угрожености биодиверзитета, приједлог поступања и јавно доступни подаци кроз следеће активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. успостављање системски организованог проучавања биолошке разноврсности на простору Републике Српске (генетичког, специјског и екосистемског) 2. спровођење идентификације типова станишта 3. процјена степена угрожености дивљих врста биљака, животиња, гљива и станишта 4. ревизија постојеће (или израда нове) Црвене листе (одабраних организама) 5. ревизија Уредбе заштићених и строго заштићених врста 6. процјена стања генетичких ресурса најважнијих биљних и животињских врста 		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност

1. Ниво проучености и јавно доступних података о биодиверзитету	Проучавање биодиверзитета је спорадично и непланско	Успостављено системско и планско проучавање, те јавно доступни подаци о биодиверзитету Републике Српске (2025)
2. Степен идентификације екосистема	Не постоји попис типова станишта	Идентификовани типови станишта, истражена станишта и њихова просторна дистрибуција (2032)
3. Број дивљих врста са дефинисаним степеном угрожености	Није урађена процјена степена угрожености појединих врста биљака, животиња, гљива и станишта	Дефинисан степен угрожености појединих врста биљака, животиња, гљива и станишта (2030)
4. Степен обрађених података за ревизију Црвене листе	Црвена листа није урађена на основу планске и потребне документације о биодиверзитету	Ревидирана Црвена листа (2030)
5. Континуирано ажурирање Уредбе о заштићеним и строго заштићеним врстама	Уредба о заштићеним и строго заштићеним врстама није урађена на основу потребне документације о биодиверзитету	Ревидирана Уредба о заштићеним и строго заштићеним врстама (2030)
6. Број врста са довољно података о генетичком нивоу разноврсности	Веома мало и спорадични подаци о генетичком диверзитету значајних врста	Урађена генетичка карактеризација најзначајнијих врста (2032)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење заштите угрожених врста, олакшано праћење стања биодиверзитета, побољшано управљање и доношење одлука.
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 31.433.055 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и други извори
Период спровођења мјере	2022–2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, Завод, академске институције, невладине организације
Циљне групе	МПУГЕ, Завод, академске институције, невладине организације, јавност Републике Српске, Босне и Херцеговине, Европске уније

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		
Приоритет	3.4. Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успостављање мониторинга стања и промјена, те податке учинити јавности доступним		
Назив мјере	3.4.2. Праћење стања биолошке разноврсности и редовно извјештавање институција Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ размјену података о стању биодиверзитета кроз: <ol style="list-style-type: none"> 1. израду и усаглашавање индикатора стања и промјена биодиверзитета, прикупљање и размјену података међу институцијама Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније 2. системско праћење стања и редовно извјештавање 		
Кључни стратешки пројекти	-		
	Индикатори	Полазна вриједност	Циљна вриједност

Индикатори за праћење резултата мјере	(излазног резултата и крајњег резултата)		
	1. Индикатори стања и промјена, те степен размијењених података међу институцијама Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније	Не постоји усаглашена и дефинисана процедура за праћење стања и извјештавање о промјенама биодиверзитета и природе	Усаглашени индикатори стања и успостављен систем праћења биодиверзитета (2025)
2. Ниво праћења стања и размјене података	Редовно се прати стање и извјештава о стању биодиверзитета (2032)		
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Заштита и унапређење биолошке разноврсности кроз доступност квалитетних и редовних података мониторинга		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 461.235 КМ Извор: 100% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, Завод, академске институције, невладине организације		
Циљне групе	МПУГЕ, МПШВ, Завод, академске институције, невладине организације, МСТЕО		
Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		
Приоритет	3.4. Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успостављање мониторинга стања и промјена, те податке учинити јавности доступним		

Назив мјере	3.4.3. Успостављање функционалног информационог система о стању и праћењу биолошке разноврсности и заштите природе у Републици Српској		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере јесте уношење свих података о стању и промјенама биодиверзитета у јединствен Информациони систем за праћење стања и заштите природе Републике Српске		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Степен функционалности Информационог система за заштиту природе са већим бројем података	Дјелимично успостављен информациони систем	Успостављен Информациони систем са јавности доступним релевантним информацијама о стању и промјенама у природи (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Олакшано праћење стања биодиверзитета, побољшано управљање и доношења одлука. Унапређење транспарентности и доступности информација које се тичу животне средине		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 300.650 КМ Извор: 100% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, Завод, Фонд		
Циљне групе	МПУГЕ, Завод, Фонд, академске институције, невладине организације		
Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		

Приоритет	3.4. Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успостављање мониторинга стања и промјена, те податке учинити јавности доступним		
Назив мјере	3.4.4. Усвајање Листе инвазивних врста		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Урадити листу инвазивних врста са акционим планом мјера		
Кључни стратешки пројекти			
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Листа инвазивних врста са мјерама контроле и сузбијања	Не постоји листа инвазивних врста	Листа инвазивних врста са мјерама контроле и сузбијања (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	- Побољшање заштите и унапређења биодиверзитета и минимизирање негативних утицаја инвазивних врста		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 60.611 КМ Извор: 100% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, Завод		
Циљне групе	МПУГЕ, Завод, академске институције, невладине организације		
Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		

Приоритет	3.5. Повећање површине заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (2025) пратећи смјернице ЕУ „Стратегије биодиверзитета до 2030. године“		
Назив мјере	3.5.1. Успостављање Еколошке мрежа Републике Српске (мрежа подручја од интереса за Заједницу)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ мјере је успостављање Еколошке мреже која са мрежама у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту БиХ (успостављеним по истим принципима) треба да представља основу за приступ европској мрежи Natura 2000.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. спровођење консултативног процеса са свим заинтересованим странама и јединицама локалне самоуправе у поступку успостављања Еколошке мреже у Републици Српској 2. успостављање Еколошке мреже Републике Српске уз међународне препоруке 		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Квалитет консултативног процеса за успоставу Еколошке мреже у Републици Српској	Са активностима на успостављању Еколошке мреже се стало 2005. године	Обезбијеђено учешће јавности у процесу успостављања еколошке мреже путем стручних расправа и јавног увида (2025)
	2. Степен успоставе Еколошке мреже	Не постоји Еколошка мрежа	Успостављена Еколошка мрежа Републике Српске као дио мреже БиХ и Европске мреже „Natura 2000“ (2032)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређена заштита и очување биолошке разноврсности и његово одрживо коришћење
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 2.130.879 КМ Извор: 100% буџет
Период спровођења мјере	2022–2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, академске институције, невладине организације
Циљне групе	МПУГЕ, Завод, Фонд, академске институције, невладине организације, јединица локалне самоуправе

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности
Приоритет	3.5. Повећање површине заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (2025) пратећи смјернице ЕУ „Стратегије биодиверзитета до 2030. године“
Назив мјере	3.5.2. Увећање површине заштићених подручја у складу са Просторним планом Републике Српске и стратешким циљевима ЕУ
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Кроз ову мјеру очекује се значајно повећање површине заштићених подручја. Оквирна подручја дјеловања су: 1. дефинисање приоритета и динамике издвајања заштићених подручја уважавајући специфичност диверзитета од значаја за Републику Српску 2. препознавање подручја са одређеним степеном заштите по другим основама и укључивање у категорију заштићених подручја за очување биодиверзитета

	3. константан рад на проглашењу нових заштићених подручја у складу са важећом законском регулативом		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Статус приоритизације у процесу издвајања заштићених подручја	Не постоје дефинисани приоритети у смислу издвајања заштићених подручја	Дефинисани приоритети у процесу издвајања заштићених подручја (2024)
	2. Процент површине заштићених подручја	Значајан дио површина се налази под одређеним степеном заштите (нпр. шуме високе заштитне вриједности) иако није препознат као заштићено подручје	Подручја под специфичним режимом заштите препозната као подручја очувања биодиверзитета (2025)
	3. Процент површине заштићених подручја	Заштићена подручја су на 2,16% укупне територије Републике Српске	У потпуности реализован Просторни план Републике Српске са аспекта површине заштићених подручја (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђена заштита и очување биолошке разноврсности и његово одрживо коришћење		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 81.702 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2025.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, МПШВ
Циљне групе	МПУГЕ, МПШВ, Завод, Фонд, академске институције, невладине организације

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		
Приоритет	3.5. Повећање површине заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (2025) пратећи смјернице ЕУ „Стратегије биодиверзитета до 2030. године“		
Назив мјере	3.5.3. Увећање броја заштићених подручја у складу са Конвенцијом о заштити културних и природних добара (<i>World Heritage Convention</i>)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера подразумијева идентификацију и номиновање објеката природног и мјешовитог природно-културног наслеђа као подручја од међународног интереса		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Број подручја од међународног интереса	На UNESCO Листи свјетске баштине у Републици Српској од 2021. је прашума „Јањ“ као дио древних и исконских букових шума Карпата и других региона Европе	Нова заштићена подручја Републике Српске на Листи свјетске природне баштине (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење биолошке разноврсности и културног наслеђа.		

Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 90.195 КМ Извор: 100% буџет
Период спровођења мјере	2022–2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, МПШВ
Циљне групе	МПУГЕ, МПШВ, Завод, Фонд, академске институције, невладине организације, ЈЛС

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		
Приоритет	3.6. Унапређење међусекторске сарадње с циљем интеграције значаја очувања биодиверзитета и заштите природе у секторске политике и законодавство		
Назив мјере	3.6.1. Унапређење међусекторске сарадње на интеграцији мјера заштите биодиверзитета и природе и користи од екосистемских услуга са другим секторима (пољопривреда, шумарство, водопривреда и енергетика)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Овом мјером се кроз двије активности планира реализовати више активности на заштити и очувању природе кроз међусекторску сарадњу, и то: <ol style="list-style-type: none"> израда и усвајање упутстава за међусекторску интеграцију значаја очувања биодиверзитета и заштите природе и користи од екосистемских услуга са другим секторима (пољопривреда, шумарство, водопривреда и енергетика) израда приједлога подстицаја за пројекте међусекторске сарадње у заштити природе и развоја зелених радних мјеста, те организовање кампање и стимулисање дебате о политикама у овој области 		
Кључни стратешки пројекти	-		
	Индикатори	Полазна вриједност	Циљна вриједност

Индикатори за праћење резултата мјере	(излазног резултата и крајњег резултата)		
	1. Степен развоја смјерница и препорука међусекторске сарадње	Не постоје смјернице нити препоруке	Смјернице и препоруке међусекторске сарадње (2025)
	2. Број активности са препознатим значајем очувања биодиверзитета	Недовољна међусекторска сарадња у области биодиверзитета и заштите природе	Међусекторске активности са препознатим значајем очувања биодиверзитета (2027)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање управљања кроз јачу међусекторску сарадњу и координацију. Јачање опште користи од биолошке разноврсности и екосистемских сервиса		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 108.364 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2027.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Влада Републике Српске		
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, МПШВ, МЕР		
Циљне групе	МПУГЕ, МПШВ, МЕР		
Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		
Приоритет	3.6. Унапређење међусекторске сарадње с циљем интеграције значаја очувања биодиверзитета и заштите природе у секторске политике и законодавство		
Назив мјере	3.6.2. Реализација активности на адаптацији и ублажавању негативних појава на очувању биодиверзитета и природе		

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Мјера има за циљ активно радити на рестаурацији деградираних екосистема, те препознати и уважити климатске промјене у очувању и усмјереном коришћењу биодиверзитета.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. израда плана мјера са приоритетима рестаурације деградираних екосистема у Републици Српској кроз међусекторску сарадњу 2. препознавање значаја биодиверзитета кроз мјере адаптације и митигације на климатске промјене 		
Кључни стратешки пројекти			
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Број планова и степен њихове реализације на рестаурацији деградираних екосистема	Значајан број деградираних екосистема за које не постоји приједлог мјера	План мјера рестаурације деградираних екосистема (2025)
2. Број међусекторских активности на ублажавању климатских промјена и очувању биодиверзитета	Констатован негативан утицај климатских промјена на природу	Унапређене међусекторске активности на ублажавању климатских промјена и очувању биодиверзитета (2025)	
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење биолошке разноврсности на свим нивоима, јачање отпорности и смањење доприноса Републике Српске климатским промјенама		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 57.199 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2025.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, МПШВ, МЕР, Завод
Циљне групе	МПУГЕ, Фонд, академске институције, невладине организације, ЈЛС

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности
Приоритет	3.7. Јачање научно утемељеног одлучивања о биодиверзитету и заштити природе кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука
Назив мјере	3.7.1. Унапређење начина доношења одлука у вези биолошке разноврсности и очувања природе базиран на дијалогу научне заједнице, невладиних организација и доносиоца одлука
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ мјере је успостављање дијалога научне заједнице и доносилаца одлука (енгл. <i>Science-policy interface</i>) уз учешће свих заинтересованих страна.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. припрема плана и програма одржавања јавних дискусија о стању биодиверзитета и природних ресурса, притисцима на њих, усмјереног коришћења и процесима управљања 2. организовање дискусија међу представницима доносилаца одлука, научне заједнице, невладиних организација, управљача заштићених подручја... заинтересованих страна (најмање једном годишње) са циљем размјене информација о стању биодиверзитета и природних ресурса, притисцима на њих, усмјереног коришћења и процесима управљања после 2025. године 3. закључке, препоруке и сценарије мултидисциплинарних анализа о стању природе у Републици Српској учинити јавно доступним заинтересованим странама, као и широј јавности

Кључни стратешки пројекти	Успостављање процеса научнополитичког дијалога и доношење одлука о биодиверзитету и заштити природе		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Степен усаглашености око Плана и програма одржавања стручних расправа	Одлуке се доносе често без претходно провјерених чињеница и научно доказаних поставки	Усаглашен План и програм одржавања стручних расправа о стању биодиверзитета и природних ресурса од научне заједнице и доносилаца одлука (2025)
	2. Број организованих расправа и дискусија	Не постоје довољна знања, нити стручне дискусије на тему биодиверзитета и заштите природе	Организоване расправе и дискусије (првенствено међу научном заједницом и доносиоцима одлука) (2025)
	3. Степен информисаности јавности о научно базираним и донесеним одлукама	Одлуке се доносе често без претходно провјерених чињеница и научно доказаних поставки	Одлуке базирани на научно утемељеним и усаглашеним закључцима су доступне јавности (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Примјена принципа доброг управљања кроз повећање транспарентности и учешћа грађана. Повећање свеукупног знања о биодиверзитету и његова примјена ради бољег доношења одлука		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 161.224 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2025.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Академске институције, МПУГЕ
Носиоци спровођења мјере	Академске институције, МПУГЕ
Циљне групе	МПУГЕ, Завод, Фонд академске институције, невладине организације

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности
Приоритет	3.8. Развој јавне свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама
Назив мјере	3.8.1. Развој јавне свијест о значају биолошке разноврсности, потреби очувања и усмјереног (одрживог) коришћења природних ресурса
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Степен јавне свијести о значају биодиверзитета и потреби усмјереног коришћења је код нас мали, па из тога проистиче потреба њеног јачања кроз:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. спровођење истраживања о степену информисаности јавности о мјерама које се спроводе с циљем заштите природе; у којој мјери је јавност упозната са појмом биолошке разноврсности, те значају и степену коришћења природних ресурса 2. идентификовање, праћење и стално објављивање информација о ризицима и рањивости који настају као посљедица абиотичких и биотичких фактора 3. наставне планове и програме основних и средњих школа, како би се континуирано спроводиле активности у вези са заштитом природе, користећи примјере добре праксе и подршку ЕУ доступних иницијатива 4. успостављање дугорочне сарадње између школа и заштићених подручја, те на тај начин допринијети јачању свијести код ученика. За ове потребе се додатно могу ангажовати незапослени наставници, студенти природних наука са завршних година студија или тек дипломирани студенти 5. подстицање и развој волонтерских активности (подржати системом олакшица и повластица за оне који се укључе)

	<p>6. подстицање и омогућавање већег степена учешћа јавности у планирању и заштити, те доношењу планских и законодавних докумената кроз јавне расправе, дебате и медијску кампању</p> <p>7. циљне медијске кампање у функцији подизања свијести јавности у промоцију заштите природе кроз истицање природних љепота, заштићених подручја, домаћег туризма и сл.</p> <p>8. јачање комуникације и сарадње с ЈЛС у заштићеним подручјима и подручјима будуће еколошке мреже у функцији спровођења мјера за побољшање стања природе и постизање циљева очувања еколошке мреже, а посебно њиховог активног укључивања у заштиту природе</p>		
Кључни стратешки пројекти	Јачање свијести о значају биодиверзитета и заштите природе код свих субјеката		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Реализација студије о степену информисаности јавности о мјерама које се спроводе ради заштите природе	Недовољно развијена свијест о значају биодиверзитета и заштите природе код свих узраста и популација становништва	Урађена студија о степену информисаности јавности о мјерама које се спроводе ради заштите природе (2024)
	2. Бројност информација у средствима јавног информисања		Више доступних информација у средствима јавног информисања и друштвеним мрежама (2032)
	3. Број коригованих наставних планова и програма у складу са мјером		Наставни планови у свим фазама образовања више препознају значај биодиверзитета (2032)

	4. Степен свијести код ученика и студената стечен кроз наставни процес		Ојачана свијест код ученика и студената кроз наставни процес у природи (2025)
	5. Број волонтерских активности с циљем очувања биодиверзитета		Већи број волонтерских акција с циљем очувања биодиверзитета (2032)
	6. Степен учешћа јавности у доношењу одлука		Обезбијеђен партиципативни приступ у доношењу одлука (2032)
	7. Број рекламних спотова		Рекламни спотови у средствима јавног информисања, билборди и друга промотивна средства (2032)
	8. Степен свијести код ЈЛС о предностима живота у заштићеним подручјима		јединица локалне самоуправе сарађује са планерима и управљачима заштићених подручја препознајући интерес (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећана свијест становништва о значају заштите и унапређења биодиверзитета. Унапређење учешћа грађана у управљању заштићеним подручјима		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 1.159.702 КМ Извор: 10% буџет, 90% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2032.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ, МПК, МНТВО
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, МПК, МНТВО, академске институције, невладине организације
Циљне групе	МПУГЕ, МПК, МНТВО, академске институције, невладине организације, ЈЛС, грађанство

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		
Приоритет	3.9. Обезбјеђивање финансијских средстава за дефинисане циљеве и мјере		
Назив мјере	3.9.1. Ревизија постојеће законске регулативе како би се обезбиједила већа финансијска средстава за заштиту биодиверзитета и природе		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Мјера има за циљ да се измјенама законске регулативе обезбиједи више средстава за заштиту биодиверзитета и природе.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. анализа стања и приједлог мјера измјене законске и подзаконске регулативе с циљем јасног дефинисања финансијских средстава за реализацију овог Акционог плана поштујући дефинисане приоритете 2. обезбјеђивање средстава за јачање институционалних капацитета; проучавање стања и праћење биолошке разноврсности; управљање заштићеним подручјима; промоцију активности у јачању свијести о значају биолошке разноврсности и очувању природе; медијској промоцији 		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност

	1. Број измјена законске и подзаконске регулативе с циљем реализације мјере	Недовољна финансијска средства за очување и усмјерено коришћење биодиверзитета	Усвојена законска и подзаконска регулатива за јасно дефинисану позицију Фонда за животну средину и енергетску ефикасност у финансирању активности очувања природе (2025)
	2. Дефинисаност начина прикупљања и расподјеле средстава за очување биодиверзитета и заштиту природе		Јасно дефинисан начин прикупљања и расподјеле средстава за очување биодиверзитета и заштиту природе (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење финансирања мјера заштите и унапређења биолошке и пејзажне разноврсности		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 1.794.746 КМ Извор: 10% буџет, 90% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2025.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, Фонд		
Циљне групе	МПУГЕ, Завод, Фонд, академске институције, невладине организације, јединица локалне самоуправе, грађанство		
Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		

Приоритет	3.9. Обезбјеђивање финансијских средстава за дефинисане циљеве и мјере		
Назив мјере	3.9.2. Више средстава у Фонду за животну средину и енергетску ефикасност Републике Српске по основу коришћења природних ресурса и/или пореске политике		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Кроз израду интерних правилника ревидирати начин распоређивања, односно коришћења средстава Фонда за животну средину и енергетску ефикасност Републике Српске по основу коришћења природних ресурса		
Кључни стратешки пројекти			
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Статус процедуре израде и усвајања подзаконских аката	Не постоје у свим случајевима и у довољној мјери накнаде за коришћење природних ресурса	Усвојени законски и подзаконски акти по принципу „корисник плаћа“ (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење финансирања мјера заштите и унапређења биолошке и пејзажне разноврсности		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 26.402 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2025.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, Фонд		
Циљне групе	МПУГЕ, Завод, Фонд, академске институције, невладине организације, јединица локалне самоуправе		

Веза са стратешким циљем	3. Очување биолошке и пејзажне разноврсности		
Приоритет	3.9. Обезбјеђивање финансијских средстава за дефинисане циљеве и мјере		
Назив мјере	3.9.3. Више средстава обезбијеђених из међународних фондова за реализацију пројеката у области заштите природе		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је унапређење система заштите природе уз подршку пројеката доступних ЕУ фондова и других међународних извора финансирања		
Кључни стратешки пројекти	-		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	Број међународних пројеката у области биодиверзитета и заштите природе	Мали број међународних пројеката и средстава ЕУ фондова с циљем очувања и заштите природе	Већи број међународних пројеката у области биодиверзитета и заштите природе (2032)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење биолошке разноврсности кроз јачање људских, институционалних и финансијских капацитета		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 501.083 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и бесповратна средства других међународних донација		
Период спровођења мјере	2022–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци спровођења мјере	МПУГЕ, Завод, академске институције		

Циљне групе	МПУГЕ, Завод, Фонд, академске институције, невладине организације, јединица локалне самоуправе, грађанство
--------------------	--

8.1.4 Мјере за стратешки циљ 4 – Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
Приоритет	4.1. Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама до нивоа који су безбједни за здравље људи
Назив мјере	4.1.1. Смањење годишње емисије из великих постројења за сагоријевање укључених у Извјештај о плану смањења емисија загађујућих материја за Електропривреду Републике Српске
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је смањење годишње емисије из великих постројења за сагоријевање укључених у Извјештај о плану смањења емисија загађујућих материја за Електропривреду Републике Српске и координација израде референтних докумената за најбоље расположиве технике на нивоу Републике Српске.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. израда програма финансирања имплементације плана смањења емисија за ниво Републике Српске 2. израда референтних докумената за најбоље расположиве технике на нивоу Републике Српске 3. јачање капацитета надлежних институција за издавање (министарства) и праћење спровођења обавеза из еколошких дозвола (инспекцијских тијела) у Републици Српској
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	1. Статус усвајања програма који дефинише изворе финансирања	Неодређени извори финансирања	Усвојен програм који дефинише изворе финансирања
	2. Број усвојених BREF за НРТ	Непостојање усвојених BREF	Израђени и усвојени референтни документи на нивоу Републике Српске
	3. Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за увођење и надзор над спровођењем НРТ	Урађен и спроведен програм јачања капацитета
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење загађења и побољшање квалитета ваздуха у Републици Српској. Смањење негативног утицаја загађења ваздуха на људско здравље		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 494.482 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2027.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МЕР		
Носиоци мјере	МЕР, МПУГЕ, Електропривреда Републике Српске, РиТЕ „Угљевик“ и РиТЕ „Гацко“, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске		
Циљне групе	Индустријска предузећа, МПУГЕ		

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
Приоритет	4.1. Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су безбједни за здравље људи
Назив мјере	4.1.2. Смањење загађења ваздуха из локалних извора
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је смањење загађивања ваздуха из локалних извора, тј. из кућних ложишта, услужних дјелатности и саобраћаја уређењем тржишта пећи/котлова и енергената, подстицањем набавке ефикасних и малозагађујућих пећи/котлова, ширењем даљинских гријања, јачањем инфраструктуре за немоторизовани и саобраћај са малим загађењем и унапређењем легислативног оквира с циљем подстицања развоја јавног превоза и возила са смањеним загађењем.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. усвајање прописа о забрани малопродаје угља са удјелом укупног сумпора изнад 1%, законско дефинисање квалитета огревног дрвета које се продаје (удио влаге) и пелета (у складу са важећим стандардима) уз забрану продаје нецртификованих пећи/котлова 2. израда модела подстицања замјене пећи/котлова на чврста горива са цртификованим уређајима за гријање (на пелет, топлотне пумпе, кондензациони бојлери/котлови на природни гас, прикључење на даљинско гријање) 3. израда и имплементација повећања удјела даљинских гријања у укупној гријаној површини 4. усвајање модела субвенционисања проширења и изградње даљинских гријања на ОИЕ (критеријуми за додјелу гранта и обезбјеђивање финансирања) 5. изградња инфраструктуре и подстицање немоторизованог превоза (изградња бицикличких стаза и паркиралишта за бицикле, изградња пјешачких стаза, зоне ограниченог саобраћаја у урбаним срединама итд.) 6. усвајање механизма и извора финансирања за повећање удјела јавног превоза (електрификованог и нискоемисионог) у укупним путничким километрима

	7. реформисање система опорезивања путничких аутомобила с циљем дестимулације коришћења старих аутомобила, а подстицања набавке аутомобила са мањом емисијом (мања потрошња, електрична и хибридна, LPG и CNG)		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Статус усвајања Одлуке о квалитету течних горива	На снази Одлука о квалитету течних горива која није усклађена са захтјевима Директиве	Усвојена Одлука о квалитету течних горива у складу са међународним обавезама
	2. Статус усвајања модела подстицаја	Непостојање модела подстицаја	Усвојен модел, континуиран процес имплементације
	3. Статус усвајања Стратегије повећања удјела даљинских гријања у укупној гријаној површини	Непостојање стратегије	Усвојена стратегија, дефинисан извор финансирања
	4. Статус усвајања модела субвенционисања проширења и изградње даљинских гријања на ОИЕ	Непостојање модела субвенционисања проширења и изградње даљинских гријања на ОИЕ	Усвојен модел на бази стратегије
	5. Статус унапређености инфраструктуре	Недовољна инфраструктура	Унапријеђена инфраструктура

	6. Статус усвојености механизма	Недовољна инфраструктура	Усвојен механизам са дефинисаним изворима финансирања
	7. Дозвољени евро стандард за увоз моторних возила	Забрана увоза возила са стандардом нижим од евро 5	Перманентно ажурирање Одлука о минималним емисионим стандардима
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење и побољшање квалитета ваздуха у Републици Српској		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 253.138.428 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, кредити међународних и развојних институција и други извори		
Период спровођења мјере	2022–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МЕР, МСВ		
Носиоци мјере	МСВ, МПГУГЕ, МЕР, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, инспекције		
Циљне групе	Предузећа за даљинска гријања, увозници и продавачи кућних пећи/котлова, инспекције, продавци и дистрибутери угља и огревног дрвета, увозници, произвођачи и трговци нафтним дериватима, увозници нових и половних аутомобила		
Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха		
Приоритет	4.2. Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који ће бити у функцији подршке доношењу стратешких одлука и информисању грађана о квалитету ваздуха		

Назив мјере	4.2.1. Унапређење квалитета мониторинга ваздуха		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је јачање капацитета Републичког хидрометеоролошког завода Републике Српске, те спровођење Уредбе о условима за мониторинг квалитета ваздуха и израда програма набавке, инсталирања и одржавања мјерних станица за квалитет ваздуха.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. спровођење Уредбе о условима за мониторинг квалитета ваздуха са дефинисаном мрежом мјерних станица 2. израда програма набавке, инсталирања и одржавања мјерних станица (укључујући и постојеће) уз унапређење обезбјеђивања поузданости мјерења 3. јачање капацитета РХМЗ Републике Српске (људских и материјалних) 		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Статус имплементације Уредбе	Дефинисана мрежа мјерних станица	Имплементирана Уредба
	2. Број мјерних станица стављених у функцију	7 мјерних станица у функцији	Урађен и усвојен Програм, набављене и инсталиране мјерне станице
	3. Степен спроведености програма јачања људских и материјалних капацитета РХМЗ Републике Српске	Људски и материјални капацитети РХМЗ Републике Српске недовољни	Спроведен програм јачања људских и материјалних капацитета
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђен систем управљања, већа доступност информација, као и повећани људски и институционални капацитети за управљање квалитетом		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.489.712 КМ Извор: 10% буџет, 90% средства претприступних и других фондова ЕУ
Период спровођења мјере	2022–2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	РХМЗ Републике Српске
Носиоци мјере	МПУГЕ, МПШВ, РХМЗ Републике Српске, Фонд за заштиту животне средине и енергетске ефикасности Републике Српске, ТЕ „Станари“, ТЕ „Угљевик“, ТЕ „Гацко“, Рафинерија нафте „Брод“, ЈЛС
Циљне групе	МПУГЕ, РХМЗ Републике Српске, Фонд за заштиту животне средине и енергетске ефикасности Републике Српске, ТЕ „Станари“, ТЕ „Угљевик“, ТЕ „Гацко“, Рафинерија нафте „Брод“, универзитети, невладине организације, медији и грађани

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
Приоритет	4.2. Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који ће бити у функцији подршке доношењу стратешких одлука и информисању грађана о квалитету ваздуха
Назив мјере	4.2.2. Развој система извјештавања према међународним институцијама и координација унапређења система информисања грађана о квалитету ваздуха
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успостављање система извјештавања о емисијама загађујућих материја и гасова са ефектом стаклене баште и квалитету ваздуха према међународним институцијама и координација унапређења система информисања грађана о квалитету ваздуха у реалном и интегрисаном времену. Оквирна подручја дјеловања су: 1. израда Програма информисања грађана о квалитету ваздуха

	<ol style="list-style-type: none"> 2. јачање капацитета за информисање (људских, софтверских и хардверских) 3. редовно ажурирање зона и агломерација са аспекта квалитета ваздуха (дефинисано за садашње стање) 4. израда планова квалитета ваздуха (и краткорочних акционих планова) за сва подручја у којима је квалитет ваздуха II или III категорије уз интегрисање питања квалитета ваздуха у просторно планирање 5. именовање референтних лабораторија за мјерење емисија и квалитета ваздуха 6. јачање капацитета за провјеру резултата мјерења емисија загађујућих материја 7. израда инвентара загађујућих материја ваздуха и пројекција емисија (и посебна тачка израда регистра постројења и загађивача) 8. израда и имплементација базног модела за потребе мониторинга квалитета ваздуха и просторног планирања (дефинисати улоге ЈЛС) 9. успостављање система извјештавања према међународним институцијама у сарадњи са Федерацијом БиХ и Брчко Дистриктом БиХ 		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Статус израде програма	Недовољно развијен систем информисања грађана о квалитету ваздуха	Урађен програм информисања грађана о квалитету ваздуха
	2. Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети надлежних институција	Спроведен програм јачања људских и материјалних капацитета

	3. Степен ажурирања зона и агломерација	Дефинисане зоне и агломерације	Редовно ажуриране зоне и агломерације
	4. Статус израде планова	Не постоје планови о квалитету ваздуха	Урађени и усвојени планови квалитета ваздуха
	5. Статус именовања референтних лабораторија	Референтне лабораторије нису именоване	Именоване референтне лабораторије
	6. Степен спровођења програма	Програм јачања људских и материјалних капацитета не постоји	Спроведен програм јачања људских и материјалних капацитета
	7. Степен израде инвентара и пројекција	Инвентари и пројекције дјелимично урађени	Урађени инвентари емисија и пројекције емисија
	8. Статус израде базног модела	Базни модел није израђен	Урађен и усвојен базни модел за потребе мониторинга квалитета ваздуха
	9. Степен успостављености и функционалности система	Постојећи систем извјештавања неадекватан	Успостављен систем за извјештавање према међународним институцијама
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Правовремена доступност информација и повећана свијест становништва о квалитету ваздуха уз повећање повјерења у надлежне институције		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 235.423.134 КМ Извор: 10% буџет, 90% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ
Носиоци мјере	МПУГЕ, РХМЗ Републике Српске, Фонд за заштиту животне средине и енергетске ефикасности Републике Српске, универзитети и невладине организације
Циљне групе	МПУГЕ, РХМЗ Републике Српске, Фонд за заштиту животне средине и енергетске ефикасности Републике Српске, универзитети, невладине организације, медији и грађани

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
Приоритет	4.3. Дјелимична декарбонизација на путу постизања климатске неутралности
Назив мјере	4.3.1. Смањене утицаја Републике Српске на климатске промјене
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште и повећање понора угљеника, што ће довести до дјелимичне декарбонизације и дугорочно до постизања климатске неутралности.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање Одбора за декарбонизацију 2. редовна израда инвентара GHG 3. јачање капацитета РХМЗ Републике Српске за израду инвентара GHG 4. усвајање закона о клими којим би се увели, између осталог, механизми декарбонизације 5. усвајање Прописа о механизму мониторинга и извјештавања (MMR) израда и спровођење Одрживих акционих планова за енергију и климу (SECAP) за све ЈЛС 6. израда планова за праведну транзицију рударских подручја уз механизме и изворе финансирања транзиције

	<p>7. извршавање ревизије и усклађивање свих стратешких и планских докумената са циљевима Зелене агенде за Западни Балкан са сценаријем декарбонизације</p> <p>8. израда Акционог плана за транспозицију EU ETS директиве</p> <p>9. израда стратегије повећања понора GHG</p> <p>10. подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева на деградираним земљиштима</p> <p>11. подстицање и промоција коришћења дрвета у грађевинарству</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Статус формирања Одбора за декарбонизацију	Не постоји међусекторско тијело за планирање, спровођење и праћење процеса декарбонизације Републике Српске	Формиран Одбор за декарбонизацију који укључује представнике надлежних институција, синдиката, бизниса, невладиних организација итд.
	2. Статус израде инвентара	Урађен инвентар до 2016.	Урађен инвентар
	3. Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети РХМЗ Републике Српске	Спроведен програм јачања капацитета
	4. Статус усвајања закона	Непостојање закона о климатским промјенама	Усвојен закон о климатским промјенама
	5. Статус усвајања уредбе	Не постоји уредба о механизму мониторинга и извјештавања	Усвојена уредба о механизму мониторинга и извјештавања (MMR)

	6. Број урађених SECAP	Мали дио ЈЛС има Акциони план за енергетски и климатски одрживи развој (SECAP)	Урађени и усвојени Акциони планови за енергетски и климатски одрживи развој (SECAP)
	7. Број усвојених планова	Рударска подручја немају план за праведну транзицију	Урађени и усвојени планови за праведну транзицију рударских подручја
	8. Број усвојених SECAP планова	Постоје раније стратегије и планови	Ревидирани и усвојени планови
	9. Статус израде приједлога	Директива о ETS није транспонована	Урађен приједлог у сарадњи са МСТЕО
	10. Статус израде и усвајања стратегије	Непостојање стратегије повећања понора GHG	Урађена и усвојена стратегија повећања понора GHG
	11. Статус усвајања модела	Непостојање модела за подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева	Усвојен модел за подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева на деградираним земљиштима
	12. Степен реализације подстицања	Не постоји промоција коришћења дрвета у грађевинарству	Дефинисан начин подстицања
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште и смањење глобалног утицаја Републике Српске на климатске промјене. Позитиван утицај на квалитет и здравље грађана		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 3.106.226 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и други извори		
Период спровођења мјере	2022–2032.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ, МЕР
Носиоци мјере	МПУГЕ, МЕР, МПШВ, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, ЈУ „Шуме Српске“, универзитети, стручне институције, невладине организације
Циљне групе	ЈЛС, велика индустријска предузећа, рудници, управе шумских предузећа, пољопривредници, грађани

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
Приоритет	4.4. Јачање отпорности на утицаје климатских промјена
Назив мјере	4.4.1. Изградња институционалних капацитета и знања за јачање отпорности на климатске промјене
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је изградња институционалних капацитета за прилагођавање климатским промјенама и изградњу стратешког и легислативног оквира.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. унапређење знања и израда база података пријетњи, мјера, штета и губитака ради процјене рањивости 2. именовање тијела за успоставу и вођење система евиденције штета 3. јачање капацитета за прогнозирање опасних метеоролошких и хидролошких појава и достављање правовремених упозорења као подршка смањењу опасности од катастрофа 4. унапређење и координација сарадње међу институцијама надлежним за процјену, превенцију и одговор на катастрофе и велике несреће повезаних с климатским промјенама (РХМЗ, цивилна заштита итд.)

	<ol style="list-style-type: none"> 5. квартално voђење процјене ризика од екстремних климатских промјена 6. израда и усвајање акционог плана за прилагођавање климатским промјенама на бази Стратегије (и ажурирати га сваких пет година); 7. успостављање система координације и праћења спровођења мјера прилагођавања између надлежних институција и стално јачање њених капацитета 8. дефинисање начина прикупљања и коришћења средстава за мјере за прилагођавање климатским промјенама у складу са Стратегијом финансирања NAP који је у фази израде 		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Статус реализације програма јачања капацитета и унапређење знања	Недовољно знање и капацитети	Унапријеђено знање и повећан капацитет кроз спроведене програме јачања капацитета
	2. Статус именовања тијела	Непостојање тијела за вођење евиденције штета од климатских промјена	Именовано тијело за успоставу система и вођење евиденције штета
	3. Статус реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за прогнозирање опасних метеоролошких и хидролошких појава	Спроведен програм јачања капацитета
	4. Статус успостављања система за координацију	Непостојање координације	Дефинисан начин координације

	5. Статус израде и усвајања извјештаја о процјени ризика	Непостојање кварталних извјештаја	Усвојени квартални извјештаји о процјени ризика од екстремних климатских промјена
	6. Статус израде и усвајања акционог плана	Непостојање акционог плана	Урађен и усвојен акциони план
	7. Статус успостављања система за координацију и праћење спровођења мјера	Непостојање система за координацију и праћење спровођења мјера	Успостављен систем за координацију и праћење спровођења мјера прилагођавања климатским промјенама
	8. Статус дефинисања начина прикупљања средстава	Непостојање система прикупљања и коришћења средстава за реализацију мјера за прилагођавање климатским промјенама	Дефинисан начин прикупљања и коришћења средстава за мјере за прилагођавање климатским промјенама
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Већи људски и институционални капацитета за јачање отпорности на климатске промјене		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.081.007 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		

Носиоци мјере	МПУГЕ, МПШВ, Цивилна заштита Републике Српске, Фонд за заштиту животне средине И енергетску ефикасност Републике Српске, РХМЗ Републике Српске, универзитети
Циљне групе	РХМЗ Републике Српске, универзитети, Цивилна заштита Републике Српске, невладине организације, грађани, медији

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха		
Приоритет	4.4. Јачање отпорности на утицаје климатских промјена		
Назив мјере	4.4.2. Изградња инфраструктурних капацитета за јачање отпорности на климатске промјене		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је изградња инфраструктурних капацитета за прилагођавање климатским промјенама у секторима који су најрањивији на климатске промјене.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. израда програма јачања инфраструктуре за наводњавање 2. подстицање набавке опреме за наводњавање и оснивање савјетовалишта за пољопривреднике 3. изградња вишенамјенских акумулација 4. израда студије потреба за опремом и људством за рану детекцију и гашење пожара 5. набавка опреме и запошљавање потребног људства 6. израда студије потребне инфраструктуре за гашење пожара (нпр. акумулације воде, пожарни путеви итд.) 7. јачање капацитета за заштиту од поплава 		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полозна вриједност	Циљна вриједност

	1. Статус израде програма	Непостојање програма	Урађен и усвојен програм јачања инфраструктуре
	2. Статус израде начина подстицања	Недовољно подстицање набавке опреме за наводњавање	Дефинисан начин подстицања
	3. Статус израде студије; фаза реализације изградње вишенамјенске акумулације	Недовољан број вишенамјенских	Израђене студије; реализована инвестиција изградње вишенамјенске акумулације
	4. Статус израде студије	Непостојање студије	Урађена и усвојена студија
	5. Статус набавке опреме – број запослених особа	Недовољан број запослених и неадекватна опрема	Набављена опрема и запослен потребан број особа
	6. Статус израде студије	Непостојање студије	Урађена и усвојена студија
	7. Статус изграђености капацитета	Недовољни капацитети	Ојачани институционални и инфраструктурни капацитети
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Ублажавање посљедица климатских промјена у Републици Српској		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 2.063.872.442 КМ Извор: 5% буџет, 95% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, средства обезбијеђена на основу ЈПП, кредити међународних и развојних институција и други извори		
Период спровођења мјере	2022–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ		

Носиоци мјере	МПШВ, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, Цивилна заштита Републике Српске, универзитети
Циљне групе	Цивилна заштита Републике Српске, ЈЛС, пољопривредници, медији, грађани

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
Приоритет	4.5. Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима
Назив мјере	4.5.1. Креирање повољног амбијента за енергетску ефикасност и смањење потрошње финалне енергије
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је смањење потрошње финалне енергије кроз повећање енергетске ефикасности у стамбеним и нестамбеним зградама и индустрији.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. пружање помоћи код увођења енергетског менаџмента код обвезника 2. примјена критеријума енергетске ефикасности у систему јавних набавки 3. увођење облигационих ђема за снабдијевање енергијом 4. израда модела повећања енергетске ефикасности јавне расвјете (модел финансирања кроз револвинг фонд, нпр. код Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске) 5. усвајање свих подзаконских аката на Закон о енергетској ефикасности (ESCO и др.) 6. увођење <i>Energy Labelling</i> стандарда за кућне апарате 7. усвајање и спровођење стратегије енергетске обнове зграда 8. израда модела подстицаја енергетске ефикасности у зградарству 9. увођење строжих захтјева за енергетску ефикасност нових зграда и зграда које се реконструишу (укључити и потребе за хлађењем и ПТВ)

	<p>10. имплементација обавезе спровођења енергетског аудита у индустријским постројењима са значајном потрошњом енергије уз увођење механизма суфинансирања аудита и повољног финансирања мјера</p> <p>11. успостављање мреже за енергетску ефикасност индустријских предузећа (<i>benchmarking</i>) и њено укључивање у ЕУ мрежу (мрежа је предложена као мјера у АП за ниво БиХ)</p> <p>12. стална едукација енергетских менаџера</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Степен реализације пружања помоћи	Пружање помоћи на ниском нивоу	Реализовано пружање помоћи
	2. Статус израде и усвојености Закона о јавним набавкама	Постојећи закон о јавним набавкама не третира критеријуме енергетске ефикасности	Усвојене потребне промјене у Закону о јавним набавкама
	3. Степен усвајања облигационих шема	Облигационе шеме не постоје	Усвојене облигационе шеме
	4. Степен израде и усвајања модела	Не постоји модел повећања енергетске ефикасности јавне расвјете	Урађен и усвојен модел повећања енергетске ефикасности јавне расвјете
	5. Степен усвајања подзаконских аката	Подзаконски акти нису усвојени	Усвојени подзаконски акти
	6. Процент кућних апарата на тржишту који имају <i>Energy Labelling</i>	Не постоји званичан систем означавања енергетске ефикасности на уређајима	Усвојен закон који прописује обавезу <i>Labelling</i> стандард за кућне апарате

	7. Степен израде и усвајања стратегије	Стратегија енергетске обнове зграда не постоји	Усвојена и спроведена стратегија
	8. Степен израде и усвајања модела	Модел не постоји	Усвојен модел на бази стратегије подстицања енергетске ефикасности у зградарству
	9. Статус усвајања допуна правилника	Постојећи пропис не узима у обзир потребе за хлађењем и РТВ, а дозвољене потребе за гријањем су релативно велике	Усвојене строже вриједности за нове зграде
	10. Статус имплементација спровођења енергетског аудита	Не постоји обавеза спровођења енергетског аудита	Имплементирана обавеза кроз спровођење енергетских аудита
	11. Број индустријских предузећа у мрежи	Не постоји мрежа за ЕЕ	Успостављена мрежа за енергетску ефикасност индустријских предузећа
	12. Степен спровођења програма обуке	Не постоји стална едукација енергетских менаџера	Спроведени програми обуке
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањена емисија гасова са ефектом стаклене баште и глобалног утицаја Републике Српске на климатске промјене. Повећање конкурентности привреде и побољшање услова живота и рада		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.370.013.949 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и бесповратна средства других међународних донација		
Период спровођења мјере	2022–2032.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МЕР
Носиоци мјере	МЕР, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност, ЈЛС
Циљне групе	Индустријска предузећа, министарства (јавне зграде), трговачки ланци, увозници кућних апарата, грађани

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха		
Приоритет	4.5. Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима		
Назив мјере	4.5.2. Смањење потрошње примарне енергије		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је смањење потрошње примарне енергије кроз јачање легислативног и стратешког оквира усмјереног на смањење губитака у производњи енергије. Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) увођење стандарда <i>EcoDesign</i> за пећи/котлове б) увођење подстицаја за набавку ефикасних уређаја за гријање и хлађење <ol style="list-style-type: none"> 3. смањење губитака у дистрибуцији топлотне и електричне енергије 4. унапређење субвенција за енергију из високоефикасне когенерације уз стварање предуслова за високоефикасну когенерацију 		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	1. Статус усвајања прописа	Не постоји пропис о обавезној усаглашености са <i>EcoDesignom</i>	Усвојен пропис (правилник на Закон о ЕЕ)

	2. Статус усвајања система подстицаја	Не постоји свеобухватан систем у Републици Српској	Уведен систем подстицаја
	3. Процент смањења губитака енергије у дистрибуцији топлотне и електричне енергије	Постојећи губици, поготово у дистрибуцији топлоте, релативно велики	Смањени губици енергије
	4. Статус усвајања унапријеђеног система субвенционирања когенерације	Не постоје квоте за подстицање когенерације	Усвојен нови систем подстицаја високоефикасне когенерације
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањена емисија гасова са ефектом стаклене баште и глобалног утицаја Републике Српске на климатске промјене. Повећање конкурентности привреде и побољшање услова живота и рада		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 78.337.448 КМ Извор: 20% буџет, 80% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, средства обезбијеђена на основу ЈПП и кредити међународних и развојних институција		
Период спровођења мјере	2022–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МЕР		
Носиоци мјере	МЕР, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, предузећа за дистрибуцију електричне и топлотне енергије, инспекције		
Циљне групе	Трговачки ланци, заступници и произвођачи пећи и котлова, грађани, предузећа за дистрибуцију електричне и топлотне енергије		

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха		
Приоритет	4.6. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја (узмјереног према грађанској енергији)		
Назив мјере	4.6.1. Креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије унапређењем законодавног и стратешког оквира у овој области. Оквирна подручја дјеловања су: 1. законско прописивање обавезе поштовања каскадне употребе дрвне био-месе (коришћење био-месе у складу са њеним квалитетом) кроз Закон о ОИЕ 2. увођење шеме подстицаја за коришћење ОИЕ за гријање и хлађење		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полозна вриједност	Циљна вриједност
	1. Статус усвајања допуњеног Закона	Постоји Закон о ОИЕ који је потребно измијенити и допунити	Допуњен Закон о ОИЕ
	2. Статус усвајања новог система подстицаја	Постојећи Закон о ОИЕ не предвиђа подстицаје за коришћење ОИЕ за гријање и хлађење	Усвојен нови систем подстицаја за ОИЕ
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање квалитета ваздуха. Повећање учешћа ОИЕ у укупној производњи електричне енергије у Републици Српској		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 59.720 КМ Извор: 10% буџет, 90% средства претприступних и других фондова ЕУ		

Период спровођења мјере	2022–2032.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	MEP
Носиоци мјере	MEP, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, оператер за ОИЕ, универзитети
Циљне групе	Стручне институције, невладине организације, грађани

Веза са стратешким циљем	4. Ублажавање и прилагођавање климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха
Приоритет	4.6. Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја (усмјереног према грађанској енергији)
Назив мјере	4.6.2. Повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у саобраћају
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у саобраћају кроз унапређење стратешког оквира и система подстицаја и јачање инфраструктуре за дјелимичну декарбонизацију транспорта.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. увођење шема подстицаја за пројекте заједница обновљиве енергије и аукције (укидање гарантоване подстицајне тарифе новим подзаконским актима) 2. поједностављење процедура добијања свих дозвола уз већу транспарентност, посебне за пројекте заједница обновљиве енергије – олакшице 3. усвајање и редовно ажурирање каталога еколошких критеријума за изградњу свих обновљивих извора енергије. Увођење подстицаја за соларне електране и колекторе на крововима нових зграда

	<p>4. подстицање изградње соларних електрана на крововима нових зграда и оних које се реконструишу</p> <p>5. студија о изградњи потребне инфраструктуре за електрична и хибридна возила (пунионице, збрињавање потрошених дијелова)</p> <p>6. подстицање набавке и коришћења хибридних и електричних путничких возила (субвенције за набавку, право уласка у „зелена“ градска подручја, јефтинији паркинг итд.)</p> <p>7. прописивање минималног удјела био-горива у течним горивима у продаји</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност	Циљна вриједност
	<p>1. Статус усвајања подзаконских аката на Закон о обновљивим изворима енергије</p>	<p>Нису усвојени подзаконски акти на Закон о обновљивим изворима енергије којим се предвиђају подстицаји за заједнице обновљиве енергије за производњу електричне енергије физичких лица</p>	<p>Усвојени подзаконски акти на Закон о обновљивим изворима енергије</p>
	<p>2. Степен унапређења система издавања дозвола</p>	<p>Постојећи систем добијања дозвола компликован</p>	<p>Унапријеђен систем издавања дозвола</p>
	<p>3. Број усвојених каталога (један каталог за сваки тип ОИЕ)</p>	<p>Не постоје каталози критеријума</p>	<p>Усвојени и редовно ажурирани каталози</p>

	4. Статус усвајања Закона	Постојећи закон не предвиђа подстицаје за коришћење соларне енергије у новим зградама	Усвојен допуњен Закон о ОИЕ
	5. Статус израде и усвајања студије	Не постоји свеобухватна анализа	Урађена и усвојена студија
	6. Статус усвајања модела подстицаја	Не постоји било какав начин подстицаја за хибридна, електрична и <i>plug-in</i> путничка возила	Усвојени механизми подстицаја
	7. Прописан проценат минималног учешћа био-горива	Не постоји пропис о минималном удјелу био-горива	Прописан минимални удио био-горива
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање квалитета ваздуха. Повећање учешћа ОИЕ у укупној производњи електричне енергије и у саобраћају у Републици Српској		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 59.176.082 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, средства обезбијеђена на основу ЈПП и кредити међународних и развојних институција		
Период спровођења мјере	2022–2032.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МЕР		
Носиоци мјере	МЕР, МСВ, оператер за ОИЕ, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, универзитети		

Циљне групе

Грађани, привредна друштва, невладине организације, увозници аутомобила

8.1.5 Мјере за стратешки циљ 5 – Хемијска безбједност и бука

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Приоритет	5.1. Унапређење законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са правном тековином ЕУ и потписаним међународним уговорима из области хемијске безбједности
Назив мјере	5.1.1. Дјелимична транспозиција ЕУ законодавства из области хемијске безбједности
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је стално усклађивање прописа из области хемијске безбједности са правном тековином ЕУ: Регулативом REACH (ЕУ бр. 1907/2006), CLP (ЕУ бр. 1272/2008), PIC (ЕУ бр. 649/2012), Регулативом о POPs супстанцама (ЕУ бр. 2019/1021), Регулативом о стављању у промет и употребу биоцидних производа (ЕУ бр. 528/2012), Регулативом о живи (ЕУ бр. 2017/852), и Директивом 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су подијељена у више активности:</p> <ul style="list-style-type: none">а) вршење сталног усклађивања прописа из области хемијске безбједности са правном тековином ЕУ у складу са напретком БиХ у преговорима о приступању ЕУб) усвајање новог Закона о биоцидима – усвајање/ажурирање свих потребних подзаконских прописа из области биоцида, а након усвајања новог Закона о биоцидимав) извршавање већег степена транспозиције Регулативе (ЕУ) 2017/852 о живи.г) извршавање већег степена транспозиције ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестомд) стално усклађивање прописа о POPs супстанцама са правном тековином ЕУђ) усвајање нове стратегије хемијске безбједности Републике Српске

	е) извршавање измјене и/или допуне Закона о хемикалијама Републике Српске и подзаконских аката, а нарочито у смислу дефинисања услова и начина стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	а) Степен усклађености постојећег законодавства са правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности	У мањој мјери или дјелимично усклађено	Постојеће законодавство дјелимично усклађено са правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности (2031)
	б1) Степен усклађености Закона о биоцидима са Регулативом (ЕУ) 528/2012 о стављању у промет и употреби биоцидних производа	Постојећи Закон о биоцидима (из 2009. године) је у мањој мјери усклађен са Регулативом (ЕУ) 528/2012 о стављању у промет и употреби биоцидних производа	Усвојен нови Закон о биоцидима са дјелимичном транспозицијом Регулative (ЕУ) 528/2012 о стављању у промет и употреби биоцидних производа (2024)
	б2) Степен усклађености подзаконских аката прописаних Законом о биоцидима	Постојећи подзаконски акти су у мањој мјери усклађени са Регулативом (ЕУ) 528/2012 о стављању у промет и употреби биоцидних производа	Усвојени/ажурирани сви потребни подзаконски прописи из области биоцида са дјелимичном транспозицијом Регулative (ЕУ) 528/2012 о стављању у

		промет и употреби биоцидних производа, а након усвајања новог Закона о биоцидима (2024)
в) Комплетност правног оквира за имплементацију Регулative (ЕУ) 2017/852 о живи	Правилником о ограничењима и забранама хемикалија („Службени гласник Републике Српске”, број 79/19), жива и смјесе које садрже одређене количине живе су уврштене на листу ограничења и забране производње, те стављања на тржиште и употреба. Тиме је извршена умјерена транспозиција Регулative о живи (ЕУ) 2017/852.	Дјелимична транспозиција Регулative (ЕУ) 2017/852 о живи (2025)
г) Комплетност правног оквира за имплементацију ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом	Питање азбеста (у погледу производње, стављања на тржиште и употребе) је регулисано Правилником о ограничењима и забранама хемикалија („Службени гласник Републике Српске”, број 79/19), чиме је ЕУ директива 87/217/ЕЕЗ о	Дјелимична транспозиција ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (2025)

	превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом умјерено транспонована.	
д) Комплетност правног оквира за имплементацију Регулative (ЕУ бр. 2019/1021) о дуготрајних органских загађујућих материја	Постоји законски основ за дјелимичну транспозицију Регулative (ЕУ бр. 2019/1021) о дуготрајним органским загађујућим материјама. Правилником о ограничењима и забранама хемикалија („Службени гласник Републике Српске”, број 79/19), те прописима о отпаду се дјелимично регулише питање дуготрајних органских загађујућих материја (<i>Persistent Organic Pollutants</i> – POPs).	Дјелимична транспозиција кроз стално усклађивање Регулative (ЕУ бр. 2019/1021) о дуготрајним органским загађујућим материјама (2031)
ђ) Статус Стратегије хемијске безбједности Републике Српске	На постоји важећа Стратегија хемијске безбједности Републике Српске, тј. период важења је истекао (2012–2016)	Усвојена нова Стратегија хемијске безбједности Републике Српске (2025)
е) Статус услова и начина стицања и провјере знања и	Не постоје дефинисани услови и начин стицања и провјере	Извршити измјену и/или допуну Закона о

	издавања увјерења за савјетника за хемикалије	за знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије	хемикалијама Републике Српске и подзаконских аката, а нарочито у смислу дефинисања услова и начина стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања хемикалијама и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 327.236 КМ Извор: 70% буџет, 30% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: б1), б2), ђ), е) – Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: а) – Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске у сарадњи са другим надлежним институцијама Активности под подручјима дјеловања: в), г), д) – Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске у сарадњи са Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске		
Циљне групе	Привредни сектор (увоз/извоз, промет, употреба хемикалија), савјетници за хемикалије, представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све		
Приоритет	5.1. Унапређење законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са правном тековином ЕУ и потписаним међународним уговорима из области хемијске безбједности		
Назив мјере	5.1.2. Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве у законодавство Републике Српске		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Овом мјером се постиже усклађивање легислативе Републике Српске са захтјевима SEVESO III директиве (2012/18/EU), с циљем превенције несрећа већих размјера које укључују опасне супстанце и планова интервенција од неадекватног руковања хемикалијама.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) извршавање већег степена транспоновања SEVESO III директиве у Закон о заштити животне средине</p> <p>б) дефинисање критеријума за тзв. SEVESO постројења, а у складу са SEVESO III директивом, односно израда уредбе/правилника која ће уредити попис опасних супстанци, начин утврђивања количина, граничне количине и критеријума за класификацију супстанци као опасних и начин подношења обавјештења о присутности опасних супстанци и услова складиштења у постројењима која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера по SEVESO директиви.</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	а) Комплетност правног оквира за имплементацију SEVESO III директиве	У постојећем законском оквиру постоји умјерен ниво транспозиције са одредбама SEVESO III директиве кроз	Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве у Закон о заштити животне средине (2025)

		Закон о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске”, број 71/12, 79/15 и 70/20 и Правилником о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу („Службени гласник Републике Српске”, број 124/12) у надлежности Министарства за просторно уређење и екологију.	
	Критеријуми за тзв. SEVESO постројења – „објекти нижег“и „објекти вишег нивоа“	Критеријуми нису усклађени са SEVESO III директивом, (ЕУ бр. 2012/18)	Дефинисати критеријуме за тзв. SEVESO постројења – „објекти нижег“ и „објекти вишег нивоа“, а у складу са SEVESO III директивом (ЕУ бр. 2012/18) (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања хемикалијама и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 4.459 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2025.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске
Носиоци мјере	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске у сарадњи са другим надлежним институцијама
Циљне групе	Привредни сектор (индустрије које спадају у категорију оних које могу проузроковати несреће већих размјера, тзв. SEVESO постројења) и грађани

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Приоритет	5.1. Унапређење законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са правном тековином ЕУ и потписаним међународним уговорима из области хемијске безбједности
Назив мјере	5.1.3. Имплементација Монреалског протокола, Кигали амандмана и дјелимична транспозиција Регулative о супстанцама које оштећују озонски омотач (ЕУ бр. 1005/2009), Директиве о ограничавању емисија испарљивих органских спојева (Директива 2004/42/ЕЗ) и Регулative о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (ЕУ бр. 517/2014)
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Овом мјером се постиже усклађивање легислативе Републике Српске са захтјевима Монреалског споразума, Кигали амандмана, те ЕУ законодавства којим су ови међународни уговори имплементирани у чланицама ЕУ. Оквирна подручја дјеловања су: а) извршавање транспозиције Кигали амандмана б) извршавање транспозиције Регулative (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Регулative ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште в) успостављање информационог система за ефикасно извјештавање Секретаријата Монреалског протокола

Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	а) Степен транспозиције Кигали амандмана	Низак ниво транспозиције Кигали амандмана (Кигали Амандман је ратификован у марту 2021. године)	Дјелимична транспозиција Кигали амандмана (2023)
	б) Комплетност правног оквира за имплементацију Регулативе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Регулативе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште	Постојећи Закон о заштити ваздуха („Службени гласник Републике Српске”, број 124/11) ствара законски основ за транспоновање Регулативе о супстанцама које оштећују озонски омотач (Регулатива [ЕУ] бр. 1005/2009), и Регулативе о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (Регулатива [ЕУ] бр. 517/2014), те Монреалског протокола и Кигали амандмана. Транспозиција Монреалског протокола је на високом нивоу	Дјелимична транспозиција Регулативе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Регулативе ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (2024)

	в) Статус информационог система за ефикасно извјештавање Секретаријата Монреалског протокола	Не постоји успостављен информациони систем за ефикасно извјештавање Секретаријата Монреалског протокола	Успостављен информациони систем за ефикасно извјештавање Секретаријата Монреалског протокола (2023)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђено управљање хемикалијама, смањење емисије супстанци које оштећују озонски омотач и смањен допринос Републике Српске климатским промјенама		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 124.432 КМ Извор: 70% буџет, 30% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2024.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске		
Носиоци мјере	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске у сарадњи са Министарством здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске		
Циљне групе	Привредни сектор (оператери система за климатизацију, хлађење и гријање (КГХ), сервисери КГХ опреме, центри за едукацију КГХ сервисера) и грађани		
Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све		
Приоритет	5.2. Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности		
Назив мјере	5.2.1. Успостављање Интегралног инвентара хемикалија		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успостављање Интегралног инвентара хемикалија (Инвентар хемикалија, Инвентар биоцида и података о средствима за заштиту биља) и успостављање могућности за		

	<p>статистичку обраду кроз успостављање информационог система. Информационим системом би се увезале базе података којима располажу надлежна министарства у области хемијске безбједности, као и Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске и Центар за контролу тровања Републике Српске.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) успостављање новог Интегралног инвентара хемикалија, при чему ће бити потребни додатни људски капацитети на уносу података о биоцидима и хемикалијама (око 10.000 података), као и трајна ИТ подршка која ће базу одржавати и надограђивати</p> <p>б) успостављање Интегралног инвентара хемикалија са могућности електронског достављања прописане документације Министарству од привредних субјеката / физичких лица, те адекватног праћења увоза и извоза хемикалија, биоцида и средстава за заштиту биља, прикупљања и дистрибуције података о хемикалијама, биоцидима и средствима за заштиту биља и размјене података са надлежним институцијама у контроли промета, при чему је свим актерима потребно обезбиједити адекватна ИТ рјешења за рад са предметном базом</p> <p>в) формирање тима за информационе технологије (ИТ подршка), који ће увезати и руководити базама података којима располажу надлежна министарства, као и Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске и Центар за контролу тровања Републике Српске, при чему ће они ИТ подршка обезбиједити примјену безбједносних процедура и мјера</p> <p>г) успостављање алата за статистичку обраду података из Регистра произвођача и увозника хемикалија</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност

	<p>а) Статус информационог алата за вођење Интегралног инвентара хемикалија</p>	<p>Није успостављен. Вођење Интегралног инвентара хемикалија је обустављено због техничких проблема</p>	<p>Успостављен нови информациони алат за ефикасно вођење Интегралног инвентара хемикалија; извршен унос података о биоцидима и хемикалијама и обезбијеђена трајна ИТ подршка која ће базу одржавати и надограђивати (2031)</p>
	<p>б) Могућности информационог алата за вођење Интегралног инвентара хемикалија</p>	<p>Није успостављен</p>	<p>Успостављен нови информациони алат са могућности електронског достављања прописане документације Министарству од правних лица и адекватног праћења увоза и извоза хемикалија, биоцида и средстава за заштиту биља, прикупљања и дистрибуције података о хемикалијама и размјене података са надлежним институцијама у контроли промета, при чему је свим актерима потребно обезбиједити адекватна ИТ</p>

			рјешења за рад са предметном базом (2031)
	в) Ниво ефикасности и безбједности на пословима са базама података и њихове међусобне увезаности	Низак ниво ефикасности и безбједности на пословима са базама података и њихове међусобне увезаности	Формиран тим за информационе технологије који ће увезати и руководити базама података уз примјену сигурносних процедура и мјера (2031)
	г) Статус података из Регистра произвођача и увозника хемикалија	Подаци из Регистра произвођача и увозника хемикалија се редовно ажурирају на сајту МЗСЗ Републике Српске без могућности њихове статистичке обраде и приступа надлежних инспекцијских органа	Успостављен алат за статистичку обраду података из Регистра произвођача и увозника хемикалија (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Безбједније коришћење хемикалија и заштита здравља људи и животне средине		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 954.849 КМ Извор: 20% буџет, 80% СРЕДСТВА претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2025.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске		

Носиоци мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске
Циљне групе	Привредни сектор (увоз/извоз, промет, употреба хемикалија), надлежна министарства, представници институција и грађани

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све		
Приоритет	5.2. Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности		
Назив мјере	5.2.2. Успостављање система извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ уређаја у складу са правном тековином ЕУ		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је успоставити систем извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ (клима, гријање и хлађење) уређаја, те организовати извођење обуке сервисера по утврђеном плану и програму, а све у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) постизање техничких услова за постојање и унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ уређаја</p> <p>б) израда плана и програма за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја и именовање едукационих центара за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја – организација и извођење обуке сервисера и уручење увјерења/сертификата</p> <p>в) вршење регистрације најмање 30% оператера/власника уређаја и КГХ уређаја и 100% сервисних радионица.</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност

	(излазног резултата и крајњег резултата)		
	а) Ниво техничких услова за унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ уређаја	Не постоје технички услови за унос података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ уређаја	Формирана база података/регистар уређаја који садржи СООО и замјенске супстанце (2024)
	б1) Статус плана и програма за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја и едукационих центара за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја	Не постоји план и програм за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја и нису именовани едукациони центри за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја	Израђен план и програм и именовани едукациони центри за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја (2023)
	б2) Степен обучености сервисера	Није успостављена обука сервисера	Обучени сервисери са сертификатом/увјерењем (2031)
	в) Број регистрованих оператера/власника уређаја и КГХ уређаја и сервисних радионица	Нема регистрованих оператера/власника уређаја и КГХ уређаја и сервисних радионица	Регистровано 30% оператера и КГХ уређаја у бази података и 100% сервисних радионица (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење безбједности руковања хемикалијама из расхладне опреме и КГХ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 248.580 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		

Период спровођења мјере	2022–2031.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: а), б1) – МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са Фондом за заштиту животне средине и енергетске ефикасности Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: б2) – Центар за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја и Завод за образовање одраслих Активности под подручјима дјеловања: в) – Оператери/власници расхладних и КГХ уређаја; сервисне радионице расхладних и КГХ уређаја
Циљне групе	Привредни сектор, оператери/власници расхладних и КГХ уређаја, сервисне радионице расхладних и КГХ уређаја, центар за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја, представници институција и грађани

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Приоритет	5.2. Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности
Назив мјере	5.2.3. Висок ниво имплементације SEVESO III директиве
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успоставити јавно доступан Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце и Регистар несрећа већих размјера, тј. извршити пријаву опасних супстанци и услова складиштења од стране предузећа која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера по SEVESO директиви (ЕУ бр. 2012/18). Оквирна подручја дјеловања су: а) усклађивање институционалних надлежности

	б) израда Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце на подручју Републике Српске		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	а) Статус институционалних надлежности у Републици Српској по захтјевима SEVESO директиве (ЕУ бр. 2012/18)	Надлежност је диспергована између више институција, а надзор над примјеном важећих правилника врши Републичка управа цивилне заштите. Правилници су усвојени у вријеме док је Републичка управа цивилне заштите била у саставу МУП Републике Српске	Успостављене јасне институционалне надлежности и надзор (2023)
	б) Статус Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце	Не постоји Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце	Израђен и јавно објављен Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце (2025)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања хемикалијама кроз усклађивање законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.672 КМ Извор: 100% буџет		

Период спровођења мјере	2022–2025.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: а) МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са Републичком управом цивилне заштите Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: б) МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са Републичком управом цивилне заштите Републике Српске и МЗСЗ Републике Српске
Циљне групе	Предузећа која представљају ризик по изазивање несреће већих размјера по SEVESO директиви, представници институција и грађани

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Приоритет	5.3. Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности
Назив мјере	5.3.1. Координација између инспекцијских служби ентитета и Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је успоставити сарадњу Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности и јачање техничких капацитета Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске. Оквирна подручја дјеловања су: а) успостављање сарадње Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности б) јачање техничких капацитета Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	а1) Ниво сарадње Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности	Није успостављена званична сарадња Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности	Формиран тим/механизам за сарадњу Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности (2023)
	а2) Број заједничких кампања надлежних ентитетских/БД БиХ министарстава/одјељења и Инспектората (Република Српска, Федерација БиХ и Брчко Дистрикт БиХ) о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи, узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва	Не постоје кампање нити законски оквир	Једна заједничка кампања у току три календарске године надлежних ентитетских/БД БиХ министарстава/одјељења и Инспектората (почев од 2023) о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи, узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва (2031)
	б) Ниво техничких капацитета Републичке управе за	Недовољан ниво техничких капацитета Републичке	Ојачани технички капацитети Републичке управе за

	инспекцијске послове Републике Српске	управе за инспекцијске послове Републике Српске	инспекцијске послове Републике Српске (инспекција за хемикалије и биоциде) кроз набавку возила за инспекцију за хемикалије и биоциде, савремене рачунарске опреме и друге мобилне опреме за анализу одређених група хемикалија у производима (2023)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење људских и институционалних капацитета, јачање међуинституционалне и међусекторске сарадње и координације у области хемијске безбједности		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 97.792 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: а1), б) – Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: а2) – Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске у сарадњи са Инспекторатом Федерације БиХ и Брчко Дистрикта БиХ и надлежним ентитетским/дистриктним министарствима		
Циљне групе	Привредни сектор (увоз/извоз, промет, употреба хемикалија), надлежна ентитетска/дистриктна министарства и ентитетски/дистриктни инспекторати		

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све		
Приоритет	5.3. Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности		
Назив мјере	5.3.2. Успостављање система превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је успостављен систем превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама који укључује именовање Центра за контролу тровања (ЦКТ), координацију и размјену података између ентитетских/дистриктних центара за контролу тровања у БиХ.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) именовање Центра за контролу тровања (ЦКТ) Републике Српске</p> <p>б) јачање капацитета именованог ЦКТ и токсиколошке лабораторије у оснивању у склопу Универзитетског клиничког центра у Бањој Луци</p> <p>в) успостављање система за вођење евиденција о тровањима хемикалијама са акцентом на родну равноправност, друштвену једнакост и сиромаштво (GESEP)</p> <p>г) успостављање координације и размјене података између ентитетских/дистриктних центара за контролу тровања у БиХ</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	а1) Статус Центра за контролу тровања за Републику Српску	Није формално именовано правно лице за контролу тровања (ЦКТ)	Извршено именовање Центра за контролу тровања за Републику Српску (2025)

	<p>a2) Ниво размјене података о хемикалијама које су стављене на тржиште између надлежног министарства и Центра за контролу тровања (ЦКТ)</p>	<p>Не постоји размјена података о хемикалијама које су стављене на тржиште између надлежног министарства и Центра за контролу тровања (ЦКТ)</p>	<p>Успостављена координација (механизам) размјене података о хемикалијама које су стављене на тржиште између надлежног министарства и Центра за контролу тровања (ЦКТ) (2027)</p>
	<p>б) Ниво техничких капацитета Центра за контролу тровања за Републику Српску</p>	<p>Низак, у смислу опремљености коју захтијева ЦКТ</p>	<p>Ојачани технички капацитети Центра за контролу тровања за Републику Српску (2031)</p>
	<p>в) Статус система за вођење евиденција о тровањима хемикалијама са акцентом на родну равноправност, друштвену једнакост и сиромаштво</p>	<p>Не спроводи се евиденција о тровањима хемикалијама</p>	<p>Израђена евиденција о тровањима хемикалијама са акцентом на родну равноправност, друштвену једнакост и сиромаштво (2031)</p>
	<p>г) Ниво координације и размјене података између ентитетских/дистриктних центара за контролу тровања у БиХ</p>	<p>Није успостављена координација</p>	<p>Успостављена координација и размјена података између ентитетских/дистриктних центара за контролу тровања у БиХ (од 2025) кроз учествовање МЗСЗ Републике Српске и ЦКТ на састанку (једном годишње) организованом од стране</p>

			МЦП БиХ с циљем размјене искустава и планирања будућих активности на превенцији, сузбијању, лијечењу и извјештавању на тему тровања према институцијама у БиХ и Свјетској здравственој организацији (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Безбједније коришћење хемикалија, заштита здравља људи и животне средине		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 2.587.429 КМ Извор: 10% буџет, 90% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: а1), а2), в), г) – Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске у сарадњи са Центром за контролу тровања Активности под подручјима дјеловања: б) – Центар за контролу тровања		
Циљне групе	Привредни сектор, здравствени сектор, представници институција и грађани		
Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све		
Приоритет	5.3. Унаприједити капацитете и компетенције јавних служби у области хемијске безбједности		

Назив мјере**5.3.3. Јачање техничких и кадровских капацитета Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске****Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања**

Циљ ове мјере је омогућити правовремено јачање људских капацитета у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију при Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске. Даљом транспозицијом ЕУ законодавства ће се указати потреба за додатним ангажовањем кадра, а поготово када се у потпуности имплементира Регулатива о стављању у промет и употребу биоцидних производа (ЕУ бр. 528/2012), а као што је и наведено у Акционом плану студије „Процјена националног капацитета и спремности за имплементацију и спровођење REACH, CLP, BPR, POPs и ePIC у Албанији, Босни и Херцеговини, Косову, Сјеверној Македонији и Турској“ (енгл. *Assessment of the National Capacity and Readiness to Implement and Enforce REACH, CLP, BPR, POPs and ePIC in Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, North Macedonia and Turkey*), коју је наручила Европска агенција за хемикалије (ЕЧА) у име Европске комисије. У одсјеку за хемикалије тренутно су запослена четири лица задужена за област хемикалија и биоцида. Неопходна је и стална едукација запослених због динамичне законске регулативе, те знатно јачање техничких капацитета, а нарочито непосредно по пријему БиХ у Европску унију. Такође је потребно пружити помоћ у савјетовању произвођача, увозника, дистрибутера, даљних корисника и осталих заинтересованих страна у погледу њихових одговорности и обавеза.

Оквирна подручја дјеловања су:

- а) јачање људских капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију) на краткорочном плану
- б) јачање људских капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију) на дугорочном плану, тј. за наредних од четири до девет година.
- в) спровођење сталне едукације јавних службеника у области хемикалија и биоцида

	<p>г) јачање техничких капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију) на краткорочном плану</p> <p>д) јачање техничких капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију) на дугорочном плану</p> <p>е) успостављање званичног <i>helpdeska</i> (служба за помоћ) при надлежном министарству за имплементацију прописа о хемикалијама</p>		
Стратешки пројекти	/		
	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	а) Број запослених у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију	Четири лица задужена за област хемикалија и биоцида	Пет лица запослених на пуно радно вријеме у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију (2022)
	б) Број запослених у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију	Четири лица задужена за област хемикалија и биоцида	Десет лица запослених на пуно радно вријеме у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију, што значи пријем пет нових запосленика (четири ВСС и један ССС) од 2026. до 2031. године (2031)
	в) Статус сталних едукација јавних службеника у области хемикалија и биоцида	Недовољно заступљена едукација	Успостављена стална едукација јавних службеника у области хемикалија и

			биоцида са посебним фокусом на новозапослене службенике (2031)	
	г) Ниво техничких капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију)	Недовољни капацитети	технички	Унапријеђени технички капацитети на краткорочном плану (хардверска и софтверска подршка) (2023)
	д) Ниво техничких капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију)	Недовољни капацитети	технички	Унапријеђени технички капацитети који ће се захтијевати у моменту придруживања БиХ у ЕУ од стране Европске агенције за хемикалије, а у складу са <i>Standard Security Requirements (SSP)</i> – приступ порталима и базама података Европске агенције за хемикалије (2031)
	е) Статус <i>helpdeska</i> (службе за помоћ)	Није формирана служба за помоћ		Основан званичан <i>helpdesk</i> (служба за помоћ) при Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске (2024)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Безбједније коришћење хемикалија, заштита здравља људи и животне средине			

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.225.850 КМ Извор: 30% буџет, 70% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и други извори
Период спровођења мјере	2022–2031.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске
Носиоци мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске
Циљне групе	Привредни сектор, здравствени сектор, представници институција и грађани

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Приоритет	5.3. Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности
Назив мјере	5.3.4. Успостављање безбједносне процедуре и архива чувања података из Интегралног инвентара хемикалија
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Ова мјера подразумијева да се обезбиједе безбједносне процедуре руковања повјерљивим подацима који се размјењују између привредних субјеката/физичких лица и службеника МЗСЗ Републике Српске . Пошто се још увијек документација правних лица предаје преко службе протокола, а и постоји велики број архивираних података, потребно је што прије успоставити архивирање података на повјерљив и безбједан начин, односно да се документација складишти под кључем. Ове поступке захтјева Европска агенција за хемикалије кроз SSR стандард (енгл. <i>Standard Security Requirements</i>): општи безбједносни захтјеви, физичка безбједност, безбједносни захтјеви за организацију ИТ система итд. Оквирна подручја дјеловања су:

	<p>а) успостављање архива података који ће омогућити архивирање на повјерљив и физички сигуран начин</p> <p>б) јачање капацитета запослених у спровођењу безбједносних процедура и руковању са повјерљивим подацима</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	а) Статус архива података	Архив података не задовољава захтјеве безбједности и повјерљивости	Успостављен архив података који ће омогућити архивирање на повјерљив и физички безбједан начин (2031)
	б) Статус спровођења безбједносних процедура и руковања са повјерљивим подацима	Низак статус спровођења безбједносних процедура и руковања са повјерљивим подацима	Унапријеђен капацитет запослених у спровођењу безбједносних процедура и руковању са повјерљивим подацима (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Безбједно руковање са повјерљивим документима		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 2.090.562 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2023–2026.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске
Носиоци мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске
Циљне групе	Привредни сектор и представници институција

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Приоритет	5.4. Унапређење знања корисника хемикалија и опште јавности у области управљања хемикалијама
Назив мјере	5.4.1. Подизање јавне свијести о ризицима који произлазе из употребе хемикалија
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је подизање јавне свијести о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи и животне средине, кроз различите кампање и укључивање организација цивилног друштва, основних и средњих школа (Министарство просвјете и културе Републике Српске) и научноистраживачких институција.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) успостављање обавеза да свака надлежна институција преузме обавезу промоције својих активности у области хемијске безбједности</p> <p>б) успостављање механизма за укључивање организација цивилног друштва, основних и средњих школа (Министарство просвјете и културе Републике Српске) и научноистраживачких институција у програме и пројекте из области хемијске безбједности и консултације приликом доношења политика и прописа о свим фазама животног циклуса хемикалија</p>
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	а) Учесталост промоција надлежних институција у области хемијске безбједности	Незнатно обавјештавање јавности путем медија о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи и животне средине. Промоције о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи и животне средине су ријетке и спровode се само у склопу појединачних пројеката, а не у склопу редовног рада институција	Спроведена најмање једна кампања или објављен најмање један водич (приручник) од свих надлежних институција у току календарске године почевши од 2023. године (2031)
	б) Ниво учешћа организација цивилног друштва, институција основног и средњошколског образовања и научноистраживачких институција у програмима и пројектима из области хемијске безбједности и доношења политика и	Незнатно учешће и углавном у склопу појединачних активности и пројеката	У оквиру постојећих јавних позива за додјељивање средстава за суфинансирање програма и пројеката из области заштите животне средине које расписује Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске

	прописа о свим фазама животног циклуса хемикалија		успостављен грант (од 2023) за подобласт „истраживачки пројекти“ и подобласт „едукација и јачање јавне свијести“ придружити „активности у области хемијске безбједности“ (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јавна свијест о ризицима употребе хемикалија знатно виша.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.268.651 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: а) – МЗСЗ Републике Српске, МРиБИЗ Републике Српске, Активности под подручјима дјеловања: б) – Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске		
Циљне групе	Привредни сектор, здравствени сектор, представници институција и грађани		
Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све		
Приоритет	5.4. Унапређење знања корисника хемикалија и опште јавности у области управљања хемикалијама		

<p>Назив мјере</p>	<p>5.4.2. Смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услјед неадекватног руковања хемијским производима и унапређење знања савјетника за хемикалије и правних субјеката у ланцу хемијске безбједности</p>
<p>Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања</p>	<p>Циљ ове мјере је смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услјед неадекватног руковања хемијским производима кроз успостављен и унапријеђен систем праћења стопе случајног тровања и његове превенције. Овом мјером се унапређује и знање корисника хемикалија и лица задужених за правилно управљање хемикалијама.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) Успостављање и унапређење система праћења стопе случајног тровања и излагања другим и неозначеним хемикалијама и штетним материјама б) утврђивање методологије о садржају, начину комуникације, прикупљању и уређивању података о тровању која захтијевају лијечење в) успостављање већег нивоа квалитета континуиране едукације савјетника за хемикалије и унапређење знања корисника хемикалија и правних субјеката у ланцу хемијске безбједности те здравствених радника у погледу превенције и лијечења акцидента изазваних случајним или намјерним излагањем токсичним супстанцама природног или синтетског поријекла г) јачање капацитета Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите становништва од штетног дјеловања хемикалија на општу популацију д) јачање просторних капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за адекватно смјештање потребних лабораторија и складишног простора хазардних материја ђ) јачање капацитета из области људских ресурса за области управљања хемикалијама е) јачање капацитета возног парка Института за транспорт опасних материја ж) јачање ИКТ капацитета Института за адекватно праћење и извјештавање свих аспеката управљања хемикалијама

	з) заштита здравља становништва превентивним активностима које се односе на континуирано праћење, извјештавање и едукацију опште популације о штетности хемикалија на територији ријечног и језерског акваторијума Републике Српске		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	а) Статус праћења стопе случајног тровања хемикалијама	Дјелимично успостављен кроз објаву података о случајевима тровања који су доступни из извјештаја болничких установа о оболијевању, тј. само са подацима о тежим случајевима који су били болнички лијечени	Објављени подаци о броју случајног тровања хемикалијама (2031)
	б) Комплетност правног оквира за усвајање методологије о садржају, начину комуникације, прикупљању и уређивању података о тровању који захтијевају лијечење	Не постоји законски основ нити усвојена методологија	Успостављен законски основ и усвојен правилник о комуникацији, прикупљању и уређивању података о тровањима на подручју Републике Српске (са Обрасцем пријаве тровања) који подразумијева и успостављање система за вођење евиденције/Регистра

		лица након тровања хемикалијама (лица која су имала инцидент са хемикалијама и којима је била потребна здравствена помоћ) (2028)
в) Број прекршајних налога приликом вршења инспекцијског надзора у области хемикалија и биоцида	У 2019. години извршена је укупно 141 контрола од којих је 61, односно 43,3% била неуредна. У 24 случаја су отклоњене неправилности, а изречена је 41 забрана. Познати су подаци и за 2020. годину, али се они не могу сматрати референтним због смањеног броја контрола услјед епидемиолошке ситуације	Смањен број неуредних инспекцијских контрола кроз унапријеђену додатну едукацију савјетника за хемикалије (од 2022) усклађену са подацима Републичке здравствене инспекције о најчешћим неправилностима на терену и са подацима из МЗСЗ Републике Српске, као и са питањима родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва у хемијској безбједности (2031)
г) Ниво капацитета Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите	Недовољан капацитет Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и	Унапријеђен капацитет Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и

	становништва од штетног дјеловања хемикалија на општу популацију	заштите становништва од штетног дјеловања хемикалија на општу популацију	заштите становништва од штетног дјеловања хемикалија на општу популацију (2031)
	д) Ниво просторних капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за адекватно смјештање потребних лабораторија и складишног простора хазардних материја	Недовољан капацитет просторних капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за адекватно смјештање потребних лабораторија и складишног простора хазардних материја	Обезбијеђене нове просторије за адекватно смјештање потребних лабораторија и складишног простора хазардних материја (2031)
	ђ) Ниво капацитета из области људских ресурса у здравственим установама у Републици Српској за област хемијске безбједности	Недовољан капацитет људских ресурса за област хемијске безбједности	Ојачани капацитети у здравственим установама за област хемијске безбједности (2031)
	е) Ниво капацитета возног парка Института за транспорт опасних материја	Институт не располаже возним парком за транспорт опасних материја	Набавка возила за транспорт опасних материја (2026)
	ж) Ниво ИКТ капацитета Института за адекватно праћење и извјештавање свих аспеката управљања хемикалијама	Није изграђен ИКТ капацитет за адекватно праћење и извјештавање свих аспеката управљања хемикалијама	Успостављен ИКТ капацитет за адекватно праћење и извјештавање свих аспеката управљања хемикалијама (2031)

	з) Статус превентивних активности које се односе на континуирано праћење, извјештавање и едукацију опште популације о штетности хемикалија на територији ријечног и језерског акваторијума Републике Српске	Не спроводе се активности које се односе на континуирано праћење, извјештавање и едукацију опште популације о штетности хемикалија на територији ријечног и језерског акваторијума Републике Српске	Спроведене активности које се односе на континуирано праћење, извјештавање и едукацију опште популације о штетности хемикалија на територији ријечног и језерског акваторијума Републике Српске (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапријеђено управљање хемикалијама, минимизирање штетних ефеката, заштита здравља људи и животне средине		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 3.434.919 КМ Извор: 20% буџет, 80% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и други извори		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: а) – ЦКТ Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: б) – МЗСЗ Републике Српске у сарадњи са институцијама из области здравства Републике Српске, ЦКТ и МРИБИЗ Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: в) – Министарство здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске у сарадњи са Републичком управом за инспекцијске послове Републике Српске и Гендер центром Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: г), д), е), ж), з) – институције из области здравства Републике Српске		

	Активности под подручјима дјеловања: њ) Здравствене установе у Републици Српској, институције из области здравства Републике Српске
Циљне групе	Привредни сектор, здравствени сектор, представници институција и грађани

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Приоритет	5.5. Успостављање законодавног и институционалног оквира којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини
Назив мјере	5.5.1. Успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком, емисији буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Овом мјером се постиже дјелимична транспозиција ЕУ директива и успостављање институционалног оквира у области управљања и заштитом од буке у животној средини, а доношењем Закона о заштити од буке и подзаконских аката који произлазе из Закона о заштити од буке.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) успостављање законодавног оквира и институционалне надлежности о „процјени и управљању буком у животној средини“ према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ и „о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном“, а према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ</p> <p>б) успостављање подзаконских аката о „процјени и управљању буком у животној средини“ према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ и „о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном“, а према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ</p>
Стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
Индикатори за праћење резултата мјере	а1) Статус Закона о заштити од буке	Не постоји Закон о заштити од буке	Усвојен Закон о заштити од буке у складу са захтјевима Директиве 2002/49/ЕЗ (2031)
	а2) Статус институционалне надлежности у области процјене и управљању буком у животној средини	Није успостављена јасна институционална надлежност у области буке у животној средини	Успостављена јасна институционална надлежност у области процјене и управљању буком у животној средини (2031)
	а3) Статус институционалне надлежности у области буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору	Непознато – није именовано правно лице за контролу тровања (ЦКТ)	Успостављена јасна институционална надлежност у области буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору (2031)
	б1) Статус подзаконског акта о граничним вриједностима интензитета буке	Не постоји подзаконски акт	Усвојен Правилник о граничним вриједностима интензитета буке (укључујући индикаторе буке (<i>Lden, Ldax,</i> <i>Levening, Lnight</i>) и методе прорачуна допуштених индикатора буке (2025)
	б2) Статус осталих подзаконских аката који произлазе из Закона о	Не постоје подзаконски акти	Усвојени подзаконски акти који произлазе из Закона о заштити од буке (2031)

	заштити од буке (карте буке и акциони планови)		
	б3) Статус подзаконских аката у вези са емисијом буке у животну средину узроковану опремом за употребу на отвореном	Не постоје подзаконски акти	Усвојен Правилник о мјерама заштите од буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања буком и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 329.633 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: а1) – МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са МЗСЗ Републике Српске, МРИБИЗ Републике Српске и МСВ Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: а2), а3), б1), б3) – Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске у сарадњи са Министарством здравља и социјалне заштите Владе Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: б2) – Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске		
Циљне групе	Привредни сектор, саобраћајни сектор, представници институција и грађани		

Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све		
Приоритет	5.6. Унапријеђено стратешко планирање и мониторинг буке у области животне средине		
Назив мјере	5.6.1. Израда карата буке и акционих планова управљања буком		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је израда карата буке које представљају приказ података о постојећем или предвиђеном стању буке помоћу индикатора буке, на којима је назначено прекорачење било које релевантне прописане граничне вриједности, те акционих планова управљања буком у животној средини и њеним штетним ефектима, укључујући смањење буке уколико је то потребно</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) израда карата буке</p> <p>б) израда акционих планова управљања буком, а који ће садржавати и процјену штетних ефеката</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	а1) Број и дужина друмских дионица са више од три милиона прелаза годишње и жељезничких пруга са 30.000 пролаза возова годишње	Није познат број и дужина друмских дионица са више од три милиона прелаза годишње и жељезничких пруга са 30.000 пролаза возова годишње	Анализом друмског и жељезничког саобраћаја утврђен званичан број и дужина друмских дионица са више од три милиона прелаза и жељезничких пруга са 30.000 пролаза возова годишње с циљем израде карата буке (2031)

	a2) Карте буке за дионице друмског и жељезничког саобраћаја	Нису израђене карте буке за дионице друмског и жељезничког саобраћаја	Израђене карте буке са анализом одабране дионице друмског и жељезничког саобраћаја (2032)
	a3) Број насељених подручја (агломерација) са више од 100000 становника	Бања Лука и Бијељина имају преко 100.000 становника	Израђене карте буке за сва насељена подручја (агломерације) са више од 100.000 становника (Бања Лука и Бијељина) (2032)
	a4) Ниво мониторинга буке	Не постоји сталан мониторинг буке	Успостављен систем мониторинга буке којим ће се на одабраним мјестима извршити провјера буке установљене моделом за предвиђање, као и провјера успјешности имплементације мјера акционог плана кроз извјештаје о спроведеном мониторингу (2034)
	б1) Акциони планови управљања буком за петогодишњи период	Не постоје акциони планови управљања буком	Израђени акциони планови управљања буком за петогодишњи период, а који ће се заснивати на улазним подацима и резултатима карата буке и садржавати и

			процјену штетних ефеката (2034)
	б2) Пилот-пројекти мапирања буке (израда карте буке и акционог плана)	Не постоје урађени пилот-пројекти мапирања буке (израда карте буке и акционог плана)	Израђена мапа буке и акциони план кроз пилот-пројекат у неким од градова или дијеловима града као и уз неку од главних саобраћајница (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Смањени нивои буке којима је становништво изложено		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 606.462 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2034.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске		
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: а1) – Министарство саобраћаја и веза Владе Републике Српске (МСВ Републике Српске) у сарадњи са МПУГЕ Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: а2) – МСВ Републике Српске у сарадњи са МПУГЕ Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: а3) – Градови Бања Лука и Бијељина у сарадњи са МПУГЕ Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: а4) – МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са овлашћеним правним лицима за послове заштите животне средине		

	Активности под подручјима дјеловања: б1) – Градови Бања Лука и Бијељина у сарадњи са МПУГЕ Републике Српске / МСВ Републике Српске у сарадњи са МПУГЕ Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: б2) –МПУГЕ Републике Српске, Министарство саобраћаја и веза Републике Српске у сарадњи са ЈЛС
Циљне групе	Привредни сектор, саобраћајни сектор, представници институција и грађани
Веза са стратешким циљем	5. Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све
Приоритет	5.7. Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања
Назив мјере	5.7.1. Успостављање механизма и начина информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је јачање система информисања јавности кроз кампање, пројекте подизања свијести и преко јединственог информационог система који ће садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва, те јачање капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за послове процјене утицаја буке на здравље људи и заштите од буке.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања су:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) успостављање јединственог информационог система који ће поред графичког (ГИС заснованог) приказа карата буке садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва на нивоу ентитета б) спровођење кампање о штетности буке на здравље и животну средину в) постављање дисплеја уз саобраћајнице у градском подручју за тренутно мјерење и приказивање нивоа буке г) успостављање финансијских средстава (грант) за пројекте подизања свијести јавности у области буке у животној средини

	<p>д) израда студије о процјени утицаја буке на здравље становништва изложеног прекомјерном нивоу буке</p> <p>ђ) јачање капацитета Института за јавно здравство Републике Српске набавком адекватне опреме за мјерење и анализу ефеката буке на здравље становништва</p> <p>е) израда ИКТ система и опреме за праћење и извјештавање о нивоу буке и утицају на здравље становништва</p> <p>ж) јачање капацитета особља Института кроз екстерне едукације постојећег кадра и трајни или привремени ангажман експерата из ове области</p>		
Стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност
	<p>а) Статус информационог система који ће поред графичког (ГИС заснованог) приказа карата буке садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва</p>	<p>Није успостављен информациони систем</p>	<p>Израђен јединствени информациони систем презентације карте буке (ГИС заснован) који ће садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва (2031)</p>
	<p>б) Број спроведених кампања о штетности буке на здравље од надлежних институција</p>	<p>Кампање се не спроводе</p>	<p>Организована кампања о штетности буке, минимално једна у периоду од пет година,</p>

		од стране надлежних институција (2031)
в) Дисплеји уз саобраћајнице у градском подручју за тренутно мјерење и приказивање нивоа буке	Не постоје постављени дисплеји	Постављени дисплеји за приказ измјерене тренутне буке на мјестима са повећаним нивоом буке (нпр. на најпрометнијим саобраћајницама и у близини вртића, школа и болница) (2029)
г) Статус одлуке о додјелјивању гранта за пројекте подизања свијести јавности у области буке у животној средини	Не постоји одлука	У оквиру постојећих јавних позива за додјелјивање средстава за суфинансирање програма и пројеката из области заштите животне средине које расписује Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске успостављен грант (од 2024) за подобласт „истраживачки пројекти“ и подобласт „едукација и јачање јавне свијести“ придружити активности у области буке у животној средини (2031)

	д) Студија о процјени утицаја на здравље становништва изложеног прекомјерној буци	Не постоји урађена студија о процјени утицаја буке на здравље становништва изложеног прекомјерној буци	Извјештај/студија о процјени утицаја буке на здравље становништва изложеног прекомјерном нивоу буке (2031)
	ђ) Оспособљеност Института за јавно здравство Републике Српске за мјерење и анализу ефеката буке на здравље становништва	Не постоје капацитети за мјерење и анализу ефеката буке на здравље становништва	Унапријеђени капацитети Института за јавно здравство Републике Српске за мјерење и анализу ефеката буке на здравље становништва (2031)
	е) Ниво ИКТ система и опреме Института за јавно здравство Републике Српске за праћење и извјештавање нивоа буке и утицаја на здравље становништва	Није изграђен ИКТ систем, нити постоји опрема за праћење и извјештавање нивоа буке и утицаја на здравље становништва	Успостављен ИКТ систем и набављена опрема за праћење и извјештавање нивоа буке и утицаја на здравље становништва.(2031)
	ж) Ниво компетенција особља Института у области утицаја буке на здравље људи и њихове заштите	Недовољни капацитети особља Института у области утицаја буке на здравље људи и њихове заштите	Унапријеђен капацитет особља Института кроз екстерне едукације постојећег кадра и трајни или привремени ангажман експерата из ове области (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Свијест грађана о штетном утицају буке је на вишем нивоу		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.616.825 KM Извор: 100% средства претприступних и других фондова ЕУ
Период спровођења мјере	2022–2031.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске
Носиоци мјере	Активности под подручјима дјеловања: а) – МПУГЕ Републике Српске и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: б) – МПУГЕ Републике Српске и МЗСЗ Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: в) – Градови и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: г) – Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: д) МЗСЗ Републике Српске, институције из области здравства Републике Српске Активности под подручјима дјеловања: ђ), е) и ж), институције из области здравства Републике Српске
Циљне групе	Привредни сектор, здравствени сектор, саобраћајни сектор, представници институција и грађани

8.1.6 Мјере за стратешки циљ 6 – Одрживо управљање ресурсима

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима
Приоритет	6.1. Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских

	<p>ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена</p>
<p>Назив мјере</p>	<p>6.1.1. Унапређење правног и институционалног оквира за одрживо управљање шумама</p>
<p>Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања</p>	<p>Циљ ове мјере је да се унаприједи правни и институционални оквир ради одрживог управљања шумама и шумским земљиштем у Републици Српској. Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) иновирање постојећих и доношење нових подзаконских аката којим се прописује садржај и начин израде шумско-привредних основа (ШПО) на принципима мултифункционалности и заштите биодиверзитета шумских екосистема за шуме у својини Републике Српске и других правних и физичких лица, обухват и методологија мониторинга здравственог стања шума, праћење индикатора одрживог коришћења шума и извјештавања, издавање лиценци за сакупљаче осталих шумских производа. Донијети правилник којим се у ШПО уводи обавеза да се приликом пројектовања влака узима у обзир еродибилност земљишта, карактер терена, како би се смањио утицај на одношење земљишног покривача током и након завршетка извлачења дрвне масе.</p> <p>б) усвајање Шумарског програма Републике Српске и доношење акционог плана) израда и усвајање стратегије одрживог управљања шумским ресурсима) унапређење система мониторинга шума и шумског земљишта укључивањем индикатора за ниво II (други ниво)д) одржавање обуке запослених за примјену иновираних методологија израде шумско-привредних основа, те њихову примјену и мониторинг. Демонстрација примјене нове методологије у најмање два шумска газдинства) извршавање обуке приватних власника шума о изради ШПО и демонстрација примјене нове методологије на најмање десет шумских газдинстава) извршавање анализа и одабир шума које ће се прогласити шумама посебне намјене) израда иновираних правних аката о проглашењу шума за шуме са посебном намјеном) имплементација пројектованих планова из шумско-привредних основа ради стабилности екосистема и смањења ризика од климатских промјена, пошумљавањем око 2.050 ha крша на подручју Херцеговине (LDN TSP) и установа региона провенијенције у складу са Правилником</p>

Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Степен усклађености закона о шумама Републике Српске са циљевима одрживог развоја (SDG), укључујући интеграцију стандарда и принципа равноправности полова.	Република Српска има Закон о шумама и подзаконска акта. Правни оквир није у довољној мјери усклађен са принципима циљева одрживог развоја (SDGs), укључујући интеграцију стандарда и принципа равноправности полова.	Усвојени иновирани и нови подзаконски акти, усклађени са принципима одрживог развоја (2023), укључујући интеграцију стандарда и принципа равноправности полова.
	б) Статус израде шумарског програм.	Република Српска нема израђен шумарски програм и акциони план	Усвојен шумарски програм и акциони план (2023)
	в) Статус стратегије развоја шумарства Републике Српске	Истекла је постојећа стратегија развоја шумарства Републике Српске	Усвојена стратегија развоја шумарства Републике Српске која ће имати елементе одрживог управљања шумама – на принципима одрживог развоја (2025)
	г) Статус система мониторинга у шумарству Републике Српске	Спровођење мониторинга није на потпуно задовољавајућем нивоу –	Унапријеђен систем мониторинга шума и шумског земљишта са обухваћеним

	сада се ради мониторинг за ниво I (први ниво)	индикаторима за други ниво (2030)
д) Статус спровођења обуке млађег особља надлежног за управљање шумским ресурсима, у МПШВ Републике Српске, те у пројектантским кућама за примјену методологије израде шумскопривредне основе као пилот	Садашњи статус знања млађег особља надлежног за управљање шумским ресурсима у МПШВ Републике Српске и у пројектантским кућама за примјену методологије израде шумскопривредних основа није на задовољавајућем нивоу	Спроведена обука особља надлежног за управљање шумским ресурсима, у МПШВ Републике Српске, те у пројектантским кућама за примјену методологије. Урађене двије шумскопривредне основе као пилот (демонстративни) пројекти (2025)
ђ) Ниво обучености власника шума у приватној својини о примјени нове методологије на изради шумскопривредних основа (ШПО)	Садашњи ниво знања власника шума у приватној својини о методологији израде ШПО није на задовољавајућем нивоу	Извршена обука власника шума у приватној својини и демонстрирана примјена нове методологије код најмање десет власника шума у приватној својини (2025)
е) Површина под шумама са посебном намјеном	Садашњи проценат проглашења шума са посебном намјеном није на задовољавајућем нивоу (свега око 2% до 3%).	5% површина под шумама је проглашено шумама са посебном намјеном (2030)
ж) Статус правног акта о проглашењу шума посебне намјене	Постојећи правни акт за проглашење шума посебне намјене није дао	Усвојен иновирани правни акт (2026)

		задовољавајуће резултате у пракси	
	з) Степен имплементације пројектованих планова из шумско-привредних основа ради стабилности екосистема и смањења ризика од климатских промјена, пошумљавањем око 2.050 ha крша на подручју Херцеговине (LDN TSP)	Садашњи степен имплементације пошумљавања херцеговачког крша није на задовољавајућем нивоу	1.700 ha херцеговачког крша у Републици Српској пошумити и садницама попунити додатних 350 ha до сада неуспјелог пошумљавања (2031)
	и) Статус региона провенијенције у Републици Српској	Донесен је Правилник о начину, поступку и условима вредновања и признавања полазног материјала шумског дрвећа („Службени гласник Републике Српске”, број 8/10)	Установљени региони провенијенције у складу са Правилником (2026)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јачање система стратешког планирања природних ресурса. Побољшање координације између различитих нивоа власти кроз стварање кохерентног система, уз чврсте међусекторске везе и координацију, који су од суштинског значаја за ефикасно управљање природним ресурсима		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 22.777.358 KM Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и други извори		
Период спровођења мјере	2022–2031.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске
Носиоци мјере	ЈПШ „Шуме Републике Српске“, Шумарски факултет
Циљне групе	Ресор шумарства у МПШВ Републике Српске, институције надлежне за спровођење, корисници и власници шума, невладине организације

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима
Приоритет	6.1. Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена
Назив мјере	6.1.2. Повећање проходности шума, капацитирање шумских газдинстава за рано откривање и спречавање пожара. Смањење броја пожара и опожарене површине у шумама за 50% до 2026. у односу на садашње стање.
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се смањи број шумских пожара активностима повећања проходности шума и капацитирања шумских газдинстава за рано откривање и спречавање пожара у шумама Републике Српске. Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) формирање службе унутар шумско-привредног подручја (ШПП) и извршавање специјализације запослених на Шумарском факултету Универзитета у Бањој Луци (или кроз програм специјализације који ће урадити Шумарски факултет)</p> <p>б) израда планова изградње противпожарних просјека с елементима шумских путева) градња просјека с елементима шумских путева на подручју свих шумско-привредног подручја (шумских газдинстава)г) шумска газдинства ће набавити возила и одговарајуће технике и алате за сјечу стабала и израду противпожарних просјека) постављање информативних</p>

	паноа и ознака упозорења за спречавање пожара на подручју свих шумско-привредних подручја (шумских газдинстава)		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Статус службе за рано откривање пожара	Служба за рано откривање пожара није формирана ни довољно специјализована	Формирана специјализована служба за рано откривање пожара за свако ШПП (2027)
	б) Статус израде планова изградње противпожарних просјека	Планови заштите од пожара са елементима противпожарних просјека, који према Закону треба сви власници шума и корисници шума и шумског земљишта у својини Републике Српске су у обавези да донесу, још увијек нису на задовољавајућем нивоу	Урађени планови изградње противпожарних просјека с елементима шумских путева, за подручја свих ШПП и код свих власника шума шумских (2026).
	в) Статус изградње просјека са елементима шумских путева	Ниво изградње просјека са елементима шумских путева није задовољавајући	На подручју свих шумских газдинстава изграђени просјеци са елементима шумских путева (2030)
	г) Статус опремљености шумских газдинстава (ШПП)	Шумска газдинства нису још увијек довољно опремљена	Шумска газдинства опремљена возилима и

	за израду противпожарних путева	за израду противпожарних путева	алатима за сјечу стабала и израду противпожарних просјека (2026)
	д) Статус информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара	Садашњи статус постављених информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара, у свим шумама, није на задовољавајућем нивоу	На подручју свих шумских газдинстава постављени информативни панои и ознаке упозорења за спречавање пожара (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећана безбједност од пожара		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 18.208.777 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и други извори		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске		
Носиоци мјере	ЈПШ „Шуме Републике Српске“, Шумарски факултет, власници приватних шума		
Циљне групе	Сектор шумарства, ШПП, власници приватних шума, становништво, невладине организације		
Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима		
Приоритет	6.1. Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских		

	ресурса , као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена		
Назив мјере	6.1.3. Повећање површине и продуктивности високих шума		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се повећају површине под високим шумама, као и њихова продуктивност. Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) извршавање мелиорација изданачких шума, мјера његе подмлатка и мјера прореда шумских култура (за минимално 3,5% или на 105.000 ха површине изданачких шума и шикара)</p> <p>б) извршавање пошумљавања шумских земљишта адекватним врстама, примјењивање мјера његе за природно подмлађивање, мјере његе садница, (за минимално 1,49% или на 40.550 ха површине)</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Статус површине под високим шумама у Републици Српској	Површина под високим шумама у Републици Српској није на задовољавајућем нивоу	Израђени акциони планови пошумљавања (2022–2030), повећана површина високих шума за 3,50% (на 105.000 ха територије изданачких шума и шикара), до 2030.
б) Степен продуктивности високих шума	Продуктивност високих шума Републике Српске није на задовољавајућем нивоу	Повећана продуктивност високих шума и шумских земљишта за 1,49% (на 40.550	

		на територије Републике Српске), до 2030.
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Износ: 368.617.813 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација, кредити међународних и развојних институција и други извори	
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Унапређење система управљања шумама и повећана отпорност Републике Српске на климатске промјене	
Период спровођења мјере	2022–2030.	
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске	
Носиоци мјере	ЈПШ „Шуме Републике Српске“	
Циљне групе	Сектор шумарства у ШПП, власници приватних шума, становништво, невладине организације	

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима
Приоритет	6.1. Унапређење стратешког законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена
Назив мјере	6.1.4. Отварање шума и коришћење дрвне масе у складу са FSC стандардима, до 2025. године
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је отварање шума и коришћење дрвне масе у складу са FSC стандардима. Оквирно подручје дјеловања је:

	а) израда акционих планова за отварање шума и коришћење дрвне масе у складу са FSC стандардима		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Статус отварања шума и коришћења дрвне масе у складу са FSC стандардима	ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а. д. Соколац је добило FSC за производњу лишћара и четинара. Међутим, још увијек постоји простор за побољшање у овој области дјеловања	Усвојени акциони планови, отварање шума и коришћење дрвне масе се врши у складу са FSC стандардима до 2025.
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Стварање за одрживо газдовање шумама и комплексно коришћење дрвне масе		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 0 КМ		
Период спровођења мјере	2022–2025.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске		
Носиоци мјере	ЈПШ „Шуме Републике Српске“		
Циљне групе	Сектор шумарства у ШПП, власници приватних шума, становништво, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима		
Приоритет	6.2. Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа (ОШП)		
Назив мјере	6.2.1. Успостављање регистра комерцијалних сакупљача, уз укључивање жена у ове активности, успостављање система контроле сакупљања осталих шумских производа (љековитог, јестивог и ароматичног биља и др. ОШП, успостављање прецизне евиденције о количинама сакупљених осталих шумских производа, уз укључивање жена у ове активности; успостављање брања ОШП на одржив начин како би се смањило сиромаштво популације руралних подручја; успостављање мониторинга стања и промјена биолошке разноврсности осталих шумских производа (ОШП)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се унаприједи стратешки, законски и институционални оквир ради одрживог коришћења осталих шумских производа. Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) успостављање регистра комерцијалних сакупљача</p> <p>б) израда акционог плана сертификације у сектору коришћења осталих шумских производа</p> <p>в) успостављање система сертификације берача и извозника у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа</p> <p>г) израда Плана коришћења осталих шумских производа Републике Српске, а који произлази из закона о шумама; утврђивање годишње количине заштићених врста које се могу сакупљати у комерцијалне сврхе, при чему се за сваку заштићену врсту прописују услови и начин сакупљања</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	<p>а) Статус регистра сакупљача ОШП</p>	<p>Љековито, јестиво и ароматично биље и други остали шумски производи се експлоатишу без довољних сазнања о њиховом стању, расположивости, угрожености и статусу заштићености врста (кључних страна у ланцу брања, откупа и продаје)</p>	<p>Успостављен регистар (2029)</p>
	<p>б) Статус израде плана сертификације коришћења осталих шумских производа (ОШП)</p>	<p>План сертификације осталих шумских производа није урађен</p>	<p>Усвојен акциони план сертификације коришћења ОШП (2025)</p>
	<p>в) Статус система сертификације осталих шумских производа.</p>	<p>Још увијек не постоји систем сертификације сакупљача и извозника у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа</p>	<p>Систем сертификације је успостављен. Укључене жене у ове активности. Смањено сиромаштво популација руралних подручја (2028)</p>
	<p>г) Статус коришћења осталих шумских производа</p>	<p>Присутно је прекомјерно сакупљање, непостојање дефинисаних количина за сакупљање/брање, па су тим и многе врсте љековитих,</p>	<p>Усвојен план (2024)</p>

	ароматичних и јестивих биљака угрожене интензивним сакупљањем
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Одрживо коришћење љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа као потенцијала за диверзификацију економских активности, нарочито у руралном подручју
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 195.583 КМ Извор: 30% буџет, 70% средства претприступних и других фондова ЕУ
Период спровођења мјере	2022–2029.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске
Носиоци мјере	ЈПШ „Шуме Републике Српске“
Циљне групе	Становништво у руралним подручјима, невладине организације

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима
Приоритет	6.3. унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Републици Српској
Назив мјере	6.3.1. Усклађивање законске регулативе у области ловства Републике Српске са ЕУ директивама и међународним споразумима, те унапређење система планирања и управљања дивљачи
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се законска регулатива о ловству усклади са правном тековином ЕУ, као и да се унаприједи систем планирања и управљања дивљачи. Оквирна подручја дјеловања су:

	<p>а) усклађивање и усвајање Закона о ловству са релевантним директивама ЕУ и међународним споразумима из области биодиверзитета и доношење сета нових подзаконских аката, у складу са новим законом</p> <p>б) израда планова управљања вриједним врстама дивљачи (вук, медвед, рис, тетријед) у сарадњи са надлежним институцијама других управа, водећи рачуна о интегритету екосистема) успостављање информационог система у сектору ловства Републике Српске, којим ће бити обезбијеђен квалитетан вид управљања свим подацима из сектора ловства (бројно стање дивљачи, планирани обим коришћења, извршени обим коришћења, штете над дивљачи и од дивљачи, подаци о броју ловних објеката и др.) г) израда Планова управљања звијерима (мрки медвјед, вук, рис), за квалитетније управљање и планирање сектором ловства од корисника ловишта, усклађен са принципима заштите дивљих животиња из директива ЕУ и међународних споразума и циљевима заштите биодиверзитета утврђеним овом Стратегијом) израда ловних основа за сва ловишта која поштују принципе заштите врста, у складу са конвенцијама и усаглашеним са Програмом развоја) обиљежавање мјеста очекиваног изласка дивљачи на коловоз саобраћајним знаковима, те спречавање неконтролисаног изласка дивљачи на коловоз постављањем одговарајуће опреме) израда правилника за обезбјеђење стимулативних мјера за повећање интереса за лов предатора (нпр. откуп крзна и други видови стимулације)</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Ниво усклађености законске регулативе о ловству са ЕУ правном тековином	Законска регулатива из области ловства Републике Српске још увијек није	Усклађена законска регулатива са правном тековином ЕУ (2025)

	усклађена са правном тековином ЕУ	
б) Статус израде планова управљања популацијом дивљачи	Управљање одређеним врстама дивљачи (попут вука, медведа, риса, тетријеба и др.) није на задовољавајућем нивоу	Усвојени планови управљања популацијом дивљачи (вук, медвјед, рис те тетријеба др.) (2025)
в) Статус информационог система о дивљачи у Републици Српској	Још увијек није успостављен ефикасан информациони систем о дивљачи у Републици Српској	Успостављен Информациони систем ловства у Републици Српској (2023)
г) Статус Програма развоја ловства у Републици Српској	Истекао је постојећи Програм развоја ловства Републике Српске (2020)	Усвојен Програм развоја (2023)
д) Статус ловних основа усклађених са програмом и правном тековином ЕУ	Ловне основе не поштују у довољној мјери принципе правне тековине ЕУ и међународних споразума	Донесене ловне основе за сва ловишта која поштују принципе ЕУ правне тековине и међународних споразума (2028)
ђ) Статус обиљежености очекиваног изласка дивљачи на саобраћајницама у Републици Српској	Евидентни су губици у популацијама дивљачи због постојања саобраћајнице и очекују се још већи (с обзиром на чињеницу убрзане изградње брзих цеста, током	Саобраћајним знаковима обиљежена мјеста очекиваног изласка дивљачи на коловоз, те постављањем одговарајуће опреме спречавање неконтролисаног изласка дивљачи на коловоз (2031)

		последњих година и у наредним годинама)	
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања у сектору ловства кроз усклађивање законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ и другим међународним обавезама		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 604.497 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске		
Носиоци мјере	ЈПШ „Шуме Републике Српске“		
Циљне групе	Ловачки савез Републике Српске, корисници ловишта, ловачка удружења, појединци, становништво у руралним подручјима, невладине организације		

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима
Приоритет	6.4. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за заштиту, очување, одрживо коришћење и управљање рибљим фондом у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима
Назив мјере	6.4.1. Унапређење законског оквира за одрживи развој сектора рибарства, који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и омогућити одрживо коришћење и управљање рибљим фондом Републике Српске
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се законска регулатива о рибарству усклади са правном тековином ЕУ, као и да се унаприједи систем коришћења и управљања рибљим фондом Републике Српске, да он буде одржив. Оквирна подручја дјеловања су:

	<p>а) усклађивање неопходне законске регулативе Републике Српске у области рибарства са правном тековином ЕУ</p> <p>б) израда Програма развоја рибарства и аквакултуре у Републици Српској</p> <p>в) извршавање порибљавања генетским материјалом из регистрованих мрестилишта и повећање бројности риба (квалитативно и квантитативно) у риболовним водама, поново враћање врста риба које су нестале из одређених вода) израда Програма управљања риболовним подручјем који је усклађен са Рибарском основом од стране корисника риболовног подручја (обавеза свих корисника)</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	<p>а) Ниво усклађености законске регулативе о рибарству са правном тековином ЕУ</p>	<p>Законска регулатива из области рибарства Републике Српске још увијек није усклађена са правном тековином ЕУ</p>	<p>Усклађена законска регулатива са правном тековином ЕУ (2025)</p>
	<p>б) Статус програма развоја рибарства и аквакултуре</p>	<p>Програми за рибарство рађени су прије 30 – 40 година и не могу да се узму као поуздани показатељи стварног стања рибљег фонда и других водених организама у риболовним водама (ни</p>	<p>Усвојен Програм развоја рибарства и аквакултуре (2025)</p>

		квантитативно, ни квалитативно)	
	в) Статус бројности и врста риба у риболовним водама Републике Српске	Бројност риба је смањена и нису у довољној мјери заштићене ријетке, угрожене и ендемске врсте риба у риболовним водама Републике Српске	Извршено порибљавање генетским материјалом из регистрованих мрестилишта. Повећана бројност риба (квалитативно и квантитативно) у риболовним водама, поново враћене врсте риба које су нестале из одређених вода (2031)
	г) Статус програма управљања риболовним зонама	Корисници риболовних зона немају израђене програме управљања риболовним подручјем који је усклађен са Рибарском основом	Министар је донио рјешења о давању сагласности на Програме (2027)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања у сектору рибарства кроз усклађивање законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 3.421.643 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ РС		

Носиоци мјере	Корисници риболовних зона
Циљне групе	Концесионари, корисници риболовних зона, удружења риболоваца (спортских и др.), појединци (риболовци) – становништво у руралним подручјима, невладине организације и др.

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима		
Приоритет	6.4. Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за заштиту, очување, одрживо коришћење и управљање рибљим фондом у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима		
Назив мјере	6.4.2. Успостављање информационог система о рибарству Републике Српске и унапређење модела статистичког праћења рибљег фонда у водотоцима		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се успостави информациони систем о рибарству Републике Српске. Оквирна подручја дјеловања су: а) успостављање информационог система рибарства Републике Српске, којим ће бити обезбијеђен квалитетан вид управљања свим подацима из сектора рибарства (бројно стање рибљег фонда, планирани обим коришћења, извршени обим коришћења, штете над рибљим фондом, подаци о броју риболоваца, броју риболовних дана и др.)		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Статус информационог система о рибарству Републике Српске	Информациони систем о рибарству још није успостављен	Успостављен информациони систем (2024)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања, рационалније коришћење и заштита рибљег фонда
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 391.166 КМ Извор: 30% буџет, 70% средства претприступних и других фондова ЕУ
Период спровођења мјере	2022–2027.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске
Носиоци мјере	Корисници риболовних зона
Циљне групе	Концесионари, корисници риболовних зона, удружења риболоваца (спортских и др.), појединци (риболовци), становништво у руралним подручјима, невладине организације и др.

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима
Приоритет	6.5. Унапређење одрживог коришћења земљишта (земљишних ресурса) као необновљивог природног ресурса
Назив мјере	6.5.1. Унапређење законског и институционалног оквира за свеобухватну заштиту земљишта, усвајање метода, мјерења и индикатора за одрживо управљање земљиштем, достизање неутралности деградације земљишта до 2030. године
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се кроз измјене и допуне законских прописа унаприједи институционални оквир за одрживо управљање земљиштем и достигне неутралност деградације земљишта до 2030. године. Оквирна подручја дјеловања су: а) усклађивање законског оквира којим се дефинише заштита земљишта Републике Српске (или доношење Закона о заштити земљишта Републике Српске); б) израда Стратегије одрживог управљања земљиштем Републике Српске;

	<p>в) израда и усвајање акционог плана мониторинга земљишта;</p> <p>г) успостава мреже мониторинг мјеста и вршење мониторинга земљишта;</p> <p>д) успостава катастра деградираних земљишта;</p> <p>ђ) израда акционог програма санације деградираних површина који обухвата процедуре и методе санације деградираних површина, критеријуме за приоритизацију избора локација за санацију на бази стања животне средине и социјалних критеријума;</p> <p>е) извршавање санације деградираних површина према усвојеном програму (санација обухвата деградирани рудничка подручја, санацију контаминираних подручја итд. према утврђеним приоритетима), на подручју ЈЛС у Републици Српској: Угљевик, Гацко, Станари, Милићи и Приједор; Модрича, Брод, Бања Лука.</p> <p>ж) до 2030. године деминирање 100% минираног земљишта Републике Српске.</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а) Ниво усклађености законске регулативе у области заштите земљишта у Републици Српској	Законска регулатива из области заштите земљишта није у потпуности усклађена у Републици Српској	Усвојене измјене и допуне закона (2025)
б) Статус израде стратегије одрживог управљања земљиштем Републике Српске	Не постоји израђена стратегија одрживог управљања земљиштем Републике Српске	Усвојена Стратегија (2025)	

	<p>в) Статус ажурирања основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта (Републике Српске као компоненте процеса планирања коришћења земљишта (Основе Републике Српске) и статус израде основа заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта за ЈЛС Републике Српске (основе ЈЛС)</p>	<p>Истекла је постојећа Основа Републике Српске. Само неколико ЈЛС Републике Српске је израдило основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта (основе ЈЛС)</p>	<p>Усвојена ажурирана Основа Републике Српске до 2023. Израђене и усвојене основе ЈЛС Републике Српске (основе ЈЛС), до 2031.</p>
	<p>г) Статус израде акционог плана мониторинга земљишта Републике Српске</p>	<p>Мониторинг земљишта у Републике Српске је у почетној фази. Није урађен акциони план мониторинга земљишта Републике Српске</p>	<p>Усвојен акциони план (2026)</p>
	<p>д) Статус мреже мониторинга земљишта у Републици Српској</p>	<p>Још увијек није успостављена мрежа мониторинг мјеста (локација) земљишта у Републици Српској нити се врши системски мониторинг земљишта</p>	<p>Успостављена мрежа мониторинг мјеста (2026)</p>
	<p>ђ) Статус успоставе катастра деградираних земљишта у Републици Српској</p>	<p>Не постоји успостављен катастар деградираних</p>	<p>Успостављен катастар деградираних земљишта (2023)</p>

		земљишта у Републици Српској	
	е) Статус израде акционог програма санације деградираних земљишта у Републици Српској	Не постоји израђен акциони програм санације деградираних земљишта у Републици Српској	Усвојен акциони програм санације деградираних земљишта и површина у Републици Српској (2025)
	ж) Степен санације деградираних површина у Републици Српској	Санација деградираних површина у Републици Српској није још увијек на задовољавајућем нивоу	Извршена санација деградираних површина у Републици Српској (рекултивација, ремедијација) (2031)
	з) Статус акционог плана и деминирања у Републици Српској	Акциони план деминирања минираних површина у Републици Српској није ажуриран. Још увијек има минама контаминираних земљишта	Усвојен акциони план деминирања земљишта у Републици Српској до 2023. Деминирано 100% минираних земљишта у Републици Српској до 2031. године
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Рационалније коришћење и заштита земљишта. Допринос безбједности, смањење сиромаштва у руралним подручјима, као и отклањање препрека развоју туризма и одрживом искоришћавању других природних потенцијала		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 863.003.728 КМ Извор: 10% буџет, 90% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ, бесповратна средства других међународних донација и кредити међународних и развојних институција		
Период спровођења мјере	2022–2031.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске, МАЦ БиХ, ЈУ „ПИРС“, Бања Лука, Пољопривредни факултет Бања Лука (Институт за агроекологију и земљиште)
Циљне групе	Корисници земљишта, концесионари, удружења пољопривредних произвођача, ШПП, појединци – становништво, невладине организације и др.

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима		
Приоритет	6.5. Обезбјеђивање одрживог коришћења земљишта (земљишних ресурса) као необновљивог природног ресурса		
Назив мјере	6.5.2. Употребу пестицида у пољопривреди и шумарству свести на минимум до 2030. године		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се кроз израду акционог плана одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству ураде промјене ради заштите земљишта (и других компоненти животне средине) ради производње здравствено безбједне хране и чувања здравља становништва Републике Српске до 2030. године и даље. Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) израда акционог плана одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству Републике Српске</p> <p>б) извршена обука најмање 1000 пољопривредних произвођача о исправној употреби фитофармацеутских средстава</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	а. Статус израде акционог плана одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству Републике Српске	Не постоји израђен акциони план одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству Републике Српске	Усвојен Акциони план одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству Републике Српске (2023)
	б. Ниво обучености пољопривредних произвођача о правилној употреби фитотерапеутских средстава	Још увијек је низак ниво обучености пољопривредних произвођача о правилној употреби фитотерапеутских средстава Републике Српске	Извршена обука најмање 1000 пољопривредних произвођача о правилној употреби фитотерапеутских средстава (2026)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшање здравља људи, смањење загађења земљишта, вода и других компоненти животне средине		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 186.908 КМ Извор: 70% буџет, 30% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2026.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске		
Носиоци мјере	Управа за заштиту биља Републике Српске, факултети и институти који имају одјељења која се баве заштитом биља и фитотерапијом		
Циљне групе	Корисници земљишта у пољопривреди и шумарству, концесионари, удружења пољопривредних произвођача, појединци – становништво, невладине организације и др.		
Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима		

Приоритет	6.6. Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова		
Назив мјере	6.6.1. Унапређење чуварских служби да буду модернизоване, мобилне и капацитиране (модерне технологије и људство) за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима. Успостављање ефикасног система за смањење илегалних активности у сектору шумарства, ловства и рибарства за 30%		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се кроз унапређење чуварских служби путем модернизације и капацитирања обезбиједи ефикаснији систем надзора и смањење илегалних активности у шумарству, ловству и рибарству до 2030. године и даље. Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) набавка софтверског алата за просторно осматрање и извјештавање, опремање чувара са паметним уређајима (нпр. паметни телефони) за евиденцију стања и фотографисање, камере за осматрање, ГИС позиционирање повезаним са централном базом података</p> <p>б) извршена обука чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора</p> <p>в) припрема програма и вршење континуиране обуке чувара о савременим методама управљања и заштите природних ресурса</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полозна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а. Статус опремљености чуварских служби	Чуварске службе још увијек нису опремљене савременом опремом за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима	Опрема набављена и постављена (2027)

	б. Ниво обучености чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора	Још увијек је низак ниво обучености чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора	Извршена обука (2026)
	в. Ниво обучености чуварских служби о савременим методама управљања и заштите природних ресурса	Још увијек је низак ниво обучености чуварских служби о савременим методама управљања и заштите природних ресурса	Извршена обука (2031)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење капацитета служби и смањење илегалних активности		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 2.018.159 КМ Извор: 70% буџет, 30% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и други извори		
Период спровођења мјере	2022–2031.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПШВ Републике Српске		
Носиоци мјере	ЈПШ „Шуме Републике Српске“, АПСУ Републике Српске, агрономи и шумари у ЈЛС		
Циљне групе	Корисници земљишта у пољопривреди и шумарству, концесионари, удружења пољопривредних произвођача, ловачка удружења, удружења риболоваца, појединци – становништво, невладине организације и др.		

Веза са стратешким циљем	6. Обезбјеђивање одрживог управљања природним ресурсима		
Приоритет	6.7. Обезбјеђивање одрживог коришћења минералних сировина		
Назив мјере	6.7.1. Успостављање оквира за одрживу употребу и експлоатацију минералних сировина до 2030. године		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се кроз израду стратегије управљања минералним сировинама Републике Српске и кроз анализу лежишта, те успоставу катастра рударског отпада и катастра напуштених рудника и рударских објеката, унаприједи експлоатација и коришћење минералних сировина у Републици Српској. Оквирна подручја дјеловања су:</p> <p>а) израда и усвајање Стратегије управљања минералним сировинама Републике Српске која укључује поврат минералних и металских сировина из отпада (урбано рударење, циркуларна економија)</p> <p>б) извршавање анализе лежишта на којима још није додијељена концесија (додатна геолошка истраживања)</p> <p>в) успостављање катастра рударског отпада и катастра напуштених рудника и рударских објеката</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	а. Статус опремљености израде стратегије одрживог управљања минералним сировинама Републике Српске која укључује поврат минералних и металних	Стратегија одрживог управљања минералним сировинама Републике Српске још увијек није до краја израђена	Усвојена стратегија (2030)

	сировина из отпада (урбано рударење, циркуларна економија)		
	б. Статус израде елабората о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви минералних сировина за које није додијељена концесија	Још увијек није израђен елаборат о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви минералних сировина за које није додијељена концесија	Урађен елаборат о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви минералних сировина за које није додијељена концесија (2030)
	в. Статус израде катастра рударског отпада и катастар напуштених рудника и рударских објеката	Још увијек није урађен и успостављен катастар рударског отпада и катастар напуштених рудника и рударских објеката	Урађен и успостављен катастар и обједињен у ЗИС и програм санације деградираних површина (2028)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање ефикасности експлоатације и употребе минералних сировина и смањење негативног утицаја рударства на животну средину		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 300.708 КМ Извор: 30% буџет, 70% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МЕиР Републике Српске		
Носиоци мјере	Републички завод за геолошка истраживања Републике Српске, рударски институти, рударски факултети		
Циљне групе	Рударска предузећа, концесионари, појединци – становништво, невладине организације и др.		

8.1.7 Мјере за стратешки циљ 7 – Управљање животном средином

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.1: Унапређење правног оквира за управљање животном средином у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима
Назив мјере	7.1.1. Усклађивање законодавства Републике Српске са правном тековином Европске уније у области управљања животном средином
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се повећа степен усклађености законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области управљања животном средином, у складу са Програмом интегрисања БиХ у ЕУ, чија израда је у току. За акциони план управљања животном средином релевантне су сљедеће директиве:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Директива о стратешкој процјени утицаја на животну средину (2001/42/ЕЗ) – Директива 2003/35/ЕЗ о обезбјеђивању учешћа јавности у изради одређених планова и програма који се односе на животну средину – Директива о процјени утицаја на животну средину (2014/52/ЕУ) – Директива 2003/4/ЕЗ о јавном приступу информацијама о животној средини – Директива 2010/75/ЕУ о индустријским емисијама – Директива 2004/35/ЕЗ о одговорности за животну средину у погледу спречавања и отклањања штете у животној средини – Директива 2007/2/ЕЗ о успостављању инфраструктуре за просторне информације у Европској заједници (путем посебног Закона о инфраструктури геопросторних података Републике Српске – надлежност РУГИПП) – Директива 2008/99/ЕЗ о заштити животне средине путем кривичног права – Директива 2012/18/ЕУ о контроли опасности од великих несрећа

	<p>– Регулатива (ЕЗ) бр. 1221/2009 о систему еко-означавања и систему управљања животном средином и независног оцјењивања</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дефинисање прописа Републике Српске, којима ће Република Српска преузети утврђене приоритетне прописе ЕУ и дефинисати мјере којима ће реализовати приоритетне препоруке Европске комисије, а у оквиру Поглавља 27 који/е се односе на управљање животном средином – приликом израде Програма интегрисања БиХ у ЕУ, који се израђује за четворогодишњи период (НАПОМЕНА: ОВАЈ СЕТ МЈЕРА ЋЕ БИТИ НАКНАДНО УСАГЛАШЕН У ПРОЦЕСУ ИЗРАДЕ ПРОГРАМА ИНТЕГИРСАЊА) 2) израда Нацрта акционог плана усклађивања хоризонталне легислативе Републике Српске са прописима ЕУ (за четворогодишњи период), у складу са Програмом интегрисања након усвајања овог документа 3) израда Нацрта акционог плана за реализацију препорука Европске комисије које се односе на Републику Српску (за четворогодишњи период), у складу са Програмом интегрисања након усвајања овог документа 4) праћење процеса усклађености законодавства у области животне средине у Републици Српској са правном тековином ЕУ у континуитету, у сарадњи са релевантним институцијама и организацијама цивилног друштва (нпр. разматрање извјештаја из сјене Партнерства 27), и унапређивање законодавства 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (2030)

			<i>*Напомена: Године за циљне вриједности је тешко прогнозирати јер је у моменту израде овог документа застој у изради Програма интегрисања, може се само претпоставити да ће се сљедеће године израдити акциони планови.</i>
	1) Учешће у припреми Програма интегрисања БиХ у ЕУ за област управљања животном средином	Припрема Програма интегрисања је у току	Разматран Програм и одобрен од Владе Републике Српске (2030)
	2) Нацрт акционог плана усклађивања хоризонталне легислативе Републике Српске са прописима ЕУ (за четворогодишњи период), у складу са Програмом интегрисања након усвајања овог документа	Не постоји акциони план	Урађен Нацрт акционог плана (2023)
	3) Нацрт акционог плана за реализацију препорука Европске комисије, које се односе на Републику Српску (за четворогодишњи период), у складу са Програмом интегрисања након усвајања овог документа	Не постоји акциони план	Урађен Нацрт акционог плана (2023)

	4) Ефикасно и редовно праћење и ажурирање прописа у области животне средине (усклађеност са правном тековином ЕУ)	Дјелимично ажурирани прописи	Ажурирани прописи у области животне средине – усклађени са правном тековином ЕУ (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином, и напредак у процесу европских интеграција кроз усклађивање законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 1.166.463 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МЕИМС и МПУГЕ Републике Српске		
Носиоци мјере	МЕИМС и МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са другим институцијама за животну средину		
Циљне групе	Институције одговорне за спровођење прописа у области животне средине; грађани		
Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином		
Приоритет	7.1: Унапређење правног оквира за управљање животном средином у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима		
Назив мјере	7.1.2. Спровођење ЕУ директива у области животне средине у Републици Српској		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	9) (редовно) ажурирање и спровођење Програма прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине		

	<p>10) учешће у процесу израде Плана за спровођење ЕУ директива (DSIP) у области животне средине у Републици Српској, који представљају оквир за предузимање потребних активности за спровођење директива ЕУ</p> <p>11) израда и усвајање акционих планова за спровођење одређених (сложених) директива, регулатива, односно, цјелокупног законодавства ЕУ у сектору животне средине (APID), а на бази утврђених приоритета за транспозицију</p> <p>12) израда и реализација акционих планова за спровођење APID</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Успјешност спровођења Програма прилагођавања законодавства Републике Српске	Споро спровођење	Успјешно спроведен Програм прилагођавања законодавства Републике Српске (2030)
	2) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP	-	Обезбијеђен значајан допринос (2028)
	3) Усвајање приоритетних APID	-	Усвојени приоритетни APID (2030)
	4) Степен реализације акционих планова за спровођење APID	-	У високом степену реализовани акциони

			плани за спровођење APID (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином кроз усклађивање законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 126.918 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске		
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске, уз консултативну улогу МЕИМС Републике Српске и у сарадњи са другим институцијама за животну средину		
Циљне групе	Институције одговорне за спровођење ЕУ директива у области животне средине; грађани		

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.2. Обезбјеђивање ефикасног спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза
Назив мјере	7.2.1. Јачање капацитета за спровођење међународних споразума – у складу са надлежностима Републике Српске
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се значајно повећа степен спровођења међународних споразума, које је БиХ ратификовала – у складу са надлежностима Републике Српске.

	<p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) учешће у изради акта којим ће се формализовати оквир за спровођење међународних споразума и других међународних обавеза Босне и Херцеговине у вези са животном средином 2) Преко веб-страница МПУГЕ Републике Српске и других надлежних институција обезбиједити јавни приступ званичним документима глобалних, регионалних и билатералних уговора о животној средини, који су ратификовани у БиХ, као и информацијама о статусу учешћа БиХ у њиховом спровођењу (по преузимању информација од БиХ институција) 3) организовање обуке запослених у институцијама за адекватну примјену међународних споразума 4) уређење сарадње и успостава канала комуникације са организацијама цивилног друштва из Републике Српске, које изражавају интерес за учешће у припреми извјештаја о спровођењу мултилатералних уговора о животној средини, посебно за уговоре за које су <i>focal points</i> (тачке контакта) у министарствима Републике Српске 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	<p>Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)</p>	<p>Полазна вриједност (2021)</p>	<p>Циљна вриједност (година)</p>
	<p>1) Учешће институција Републике Српске у изради акта којим ће се формализовати оквир за спровођење међународних споразума</p>	<p>У току</p>	<p>Обезбијеђено учешће институција Републике Српске у изради акта (2023)</p>

	и других међународних обавеза Босне и Херцеговине у вези са животном средином		
	2) Доступност текстова међународних уговора и информација о статусу њихове имплементације	Дјелимично доступни документи и информације	Званични међународни уговори и информације о статусу њихове имплементације објављени на интернет страници МПУГЕ Републике Српске (2024)
	3) Ефикасност спровођења обуке запослених за адекватну примјену међународних споразума	Ове врсте обука не спроводе се систематично	Спроведена обука запослених у складу са планом (2026)
	4) Комуникација и сарадња са организацијама цивилног друштва у оквиру израде извјештаја о имплементацији међународних уговора	Комуникација и сарадња са организацијама цивилног друштва није систематична у домену израде извјештаја о имплементацији међународних уговора	Успостављена комуникација и сарадња са организацијама цивилног друштва (2026)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јачање људских и институционалних капацитета за заштиту животне средине		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 35.438 КМ Извор: 100% буџет		

Период спровођења мјере	2022–2030.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске и друге институције за животну средину МЕИМС, институције које спроводе обуке
Циљне групе	Институције одговорне за спровођење активности у складу са међународним споразумима; грађани

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.2. Обезбеђивање ефикасног спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза
Назив мјере	7.2.2. Досљедна примјена стратешке процјене утицаја на животну средину (СПУЖС)
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се обезбиједи досљедна примјена СПУЖС у складу са важећим прописима у свим ресорима, кроз примјену Закона о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине из 2020. године и међусекторску сарадњу.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) учешће у процесима координације и усаглашавања са представницима надлежних институција БиХ, Федерације БиХ и Брчко Дистрикта БиХ у току ажурирања и дефинисања административних процедура за прекогранична обавјештења и консултације у поступку спровођења СПУЖС

	<p>2) редовно ажурирање подзаконских аката за спровођење СПУЖС, у складу са новонасталим околностима и потребама за усаглашавање са представницима надлежних институција Федерације БиХ и Брчко Дистрикта БиХ</p> <p>3) успостава потребних система и процедура којима ће се обезбиједити спровођење СПУЖС за све документе и пројекте за које је стратешка процјена обавезна, гдје је посебно важна улога јединица локалне самоуправе</p> <p>4) рад на подизању свијести свих институционалних партнера (секторских институција) и ванинституционалних партнера (цивилног друштва) о важности стратешке процјене утицаја на животну средину, те по потреби омогућавање њихове обуке по овог питању</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Статус ажурирања и усвајања процедура за прекогранична обавјештења и консултације у поступку спровођења СПУЖС	Процедуре нису потпуне	Ажуриране и усвојене све потребне процедуре (2025)
	2) Статус ажурирања подзаконских аката за спровођење СПУЖС у Републици Српској	Дјелимично (активност у току)	Ажурирани сви подзаконски акти за спровођење СПУЖС у Републици Српској (2027)
	3) Успостава система и процедура у свим	Дјелимично (активност у току)	Успостављени потребни системи и процедуре у свим

	институцијама за квалитетно спровођење СПУЖС у Републици Српској		институцијама за квалитетно спровођење СПУЖС у Републици Српској (2027)
	4) Ниво разумијевања релевантних актера о важности СПУЖС	Дјелимично разумијевање	Постигнуто потпуно разумијевање свих релевантних актера о важности СПУЖС (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања, смањење загађења и минимизирање негативних утицаја на животну средину, као и повећање свести партнера о важности СПУЖС		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 148.658 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске		
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са другим релевантним институцијама		
Циљне групе	Субјекти који реализују планове за које се спроводи СПУЖС, грађани		
Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином		
Приоритет	7.2. Обезбјеђивање ефикасна спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза		

Назив мјере	7.2.3. Припреме за издавање интегрисаних дозвола		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се обезбиједи предуслови за олакшавање поступка издавања еколошких дозвола. Тиме се тежи постизању амбициознијег циља да странка поднесе један захтјев и у том поступку се прибаве све потребне сагласности и изда коначно рјешење о еколошкој дозволи. У првом кораку ће се размотрити могућност обједињавања поступака захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за издавање еколошке дозволе (поједностављење процедуре), као поступака који су у надлежности МПУГЕ Републике Српске.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) анализа поступака повезаних са издавањем еколошке дозволе у надлежности МПУГЕ Републике Српске и дефинисање препорука за обједињавање поступака (првенствено се мисли на обједињавање захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за издавање еколошке дозволе (поједностављење процедуре)) 2) процјена техничких услова (нпр. формирање и одржавање база података итд.) и кадровских капацитета (рјешења у систематизацији радних мјеста) МПУГЕ Републике Српске за обједињавање поступака захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за издавање еколошке дозволе и дефинисати препоруке за прилагођавања 3) спровођење препорука за обједињавање поступака, побољшања техничких услова и организовање радних мјеста – реализовати обједињавање поступака захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за издавање еколошке дозволе 4) идентификација додатних опција за побољшања – поједностављење поступака у правцу издавања интегрисаних дозвола 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	1) Анализа постојећих поступака унутар МПУГЕ Републике Српске	Није спроведена анализа	Спроведена анализа постојећих поступака унутар МПУГЕ Републике Српске (2024)
	2) Процјена техничких услова и кадровских капацитета унутар МПУГЕ Републике Српске	Није спроведена процјена	Спроведена процјена техничких услова и кадровских капацитета унутар МПУГЕ Републике Српске (2024)
	3) Степен обједињења поступака захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за издавање еколошке дозволе	Поступци нису обједињени	Успјешно обједињени поступци захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за издавање еколошке дозволе (2027)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања, смањење загађења и минимизирање негативних утицаја на животну средину		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 209.105 КМ Извор: 70% буџет, 30% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске		

Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске
Циљне групе	Субјекти који подносе захтјеве за издавање дозвола

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином		
Приоритет	7.2. Обезбјеђивање ефикасног спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза		
Назив мјере	7.2.4. Припрема Техничких упутстава за најбоље расположиве технике (НРТ)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се припреме Техничка упутства за најбоље расположиве технике (НРТ) за приоритетне секторе.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <p>1) припрема техничких упутстава за дјелатности за које се утврђују НРТ, по приоритетима (на основу Закона о заштити животне средине и Правилника о активностима и начину израде најбољих расположивих техника) 2) обезбијеђен приступ референтним документима НРТ путем линка на интернет страници МПУГЕ Републике Српске који упућује на оригиналне документе (на енглеском језику) или преведене документе на службене језике БиХ (када преводи буду доступни)</p> <p>3) периодично ажурирање донесених Техничких упутстава</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	1) Број припремљених техничких упутстава за НРТ	Припремљено техничких упутстава за НРТ за седам дјелатности	Припремљена техничка упутства за све приоритетне дјелатности за које се утврђују НРТ (2030)
	2) Јавни приступ референтним документима НРТ на интернет страници МПУГЕ Републике Српске	Документи НРТ нису јавно доступни	Обезбијеђен приступ референтним документима НРТ путем линка на интернет страници МПУГЕ Републике Српске (2029)
	3) Мјера у којој су ажурирана припремљена техничка упутства	-	Ажурна техничка упутства за све дјелатности (2029)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања, смањење загађења и минимизирање негативних утицаја на животну средину		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 53.129 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2023–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске		
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске		

Циљне групе	Субјекти који имају обавезу примјене НРТ, шира јавност
Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.3. Остваривање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција
Назив мјере	7.3.1. Успостављање функционалних механизма за институционалну координацију рада институција у области животне средине у Републици Српској
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је успостављање функционалних механизма за институционалну координацију рада институција у области животне средине у Републици Српској. Ту се планирају активности за појачан фокус на рад Међуентитетског тијела за животну средину у домену усаглашавања законодавства у области животне средине између оба ентитета и Брчко Дистрикта Бих, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине (члан 128. став 1. т. а), в) и ђ); те члан 128. став 3. Закона), те успостава Агенције за заштиту животне средине Републике Српске.</p> <p>У складу са наведеним фокусима, оквирна подручја дјеловања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) унапређење и побољшање координације и заједничко дјеловање свих релевантних институција, а посебно: <ol style="list-style-type: none"> а) унапређење и побољшање координације и заједничко дјеловање свих релевантних субјеката – министарстава и других институција на републичком нивоу с циљем заштите животне средине, у оквиру надлежности и одговорности субјеката, у домену планирања, управљања и мониторинга животне средине, у складу са чланом 11. став 1. Закона о заштити животне средине, те чл. 28, 29. и 30. б) успостављање функционалних механизма комуникације и координације између релевантних субјеката – институција на републичком и локалном нивоу с циљем заштите животне средине, у оквиру надлежности и одговорности институција у домену планирања,

	<p>управљања и мониторинга животне средине, у складу са чланом 11. став 1. Закона о заштити животне средине</p> <p>2) планирање активности за континуирану комуникацију између ресорних институција са циљем појашњавања и промоције улога различитих институција за заштиту животне средине на свим нивоима, посебно у транспоновању и спровођењу правне тековине ЕУ у тој области</p> <p>3) обезбјеђивање активног доприноса ефикаснијем и ефективнијем раду Међуентитетског тијела, кроз модернизацију и побољшање функционалности овог тијела, посебно у домену хармонизације легислативе између ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, те модернизацију канала интерне и екстерне комуникације, у оквиру надлежности Републике Српске (чл. 127. и 128. Закона о заштити животне средине)</p> <p>4) успостављање Агенције за заштиту животне средине Републике Српске</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Квалитет институционалне координације	Успостављена је координација између институција – постоји простор за побољшања	Побољшана институционална координација (2027)
	2) Квалитет комуникације између институција о питањима усклађености законодавства са правном тековином ЕУ	Успостављени су канали комуникације између институција – постоји простор за побољшања	Функционална комуникација између институција (2030)

	3) Ефикасност и ефективност рада Међуентитетског тијела	Уочен простор за побољшања ефикасности и ефективности рада Међуентитетског тијела	Ефикаснији и ефективнији рад Међуентитетског тијела (2030)
	4) Претпоставке за успоставу Агенције за заштиту животне средине Републике Српске	Не постоје претпоставке – није успостављена Агенција	Формално-правно регулисана, успостављена и функционална Агенција за заштиту животне средине Републике Српске (усвојен оснивачки акт, дефинисани послови и задаци Агенције, намијењен и усвојен буџет) (2030+)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Допринос стварању кохерентног система управљања са чврстим међусекторским везама и добром координацијом, који су од суштинског значаја за ефикасно управљање животном средином		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 2.249.087 КМ Извор: 30% буџет, 70% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске		
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са другим институцијама за животну средину, МЕИМС Републике Српске (консултативна улога), номиновани чланови Међуентитетског тијела		

Циљне групе	Све институције које учествују у координацији послова и пројеката заштите животне средине		
Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином		
Приоритет	7.3. Остваривање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција		
Назив мјере	7.3.2. Побољшање људских ресурса и институционалне структуре за процес транспозиције ЕУ законодавства		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је побољшање људских ресурса (број и вјештине запослених) у надлежним институцијама и побољшање постојеће институционалне структуре у сврху унапређења координације и усаглашавања активности у процесу транспозиције ЕУ законодавства.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) извршавање детаљне анализе/процјене институционалних капацитета свих надлежних институција у Републици Српској за досљедну примјену закона и ефективну реализацију стратегија и планова за заштиту животне средине (уз посебан фокус на капацитете инспекција) и јединица локалне самоуправе (кроз локалне планове) у свим тематским секторима животне средине, са одговарајућим препрекама за унапређење капацитета 2) развијање мјера за задржавање стручних лица у институцијама на основу анализе институционалних капацитета 3) идентификовати приоритетне мјере како би се ојачао капацитет институција, са фокусом на стратешки приступ новом запошљавању и јачању људских ресурса у институцијама на основу анализе институционалних капацитета 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	(излазног резултата и крајњег резултата)		
	1) Процјена институционалних капацитета – људских ресурса и институционалне структуре у сврху унапређења координације и усаглашавања активности у процесу транспозиције ЕУ законодавства	Није спроведена процјена	Спроведена процјена институционалних капацитета (2024)
	2) Увођење мјера за побољшања, у складу са спроведеном процјеном капацитета	Није спроведена процјена	Дефинисане мјере за: – задржавање стручних лица у институцијама – јачање капацитета институција, првенствено у домену људских ресурса (2026)
	3) Одлуке о систематизацији и унутрашњој организацији институција	Усвојене су одлуке – постоји простор за побољшања	Усвојене нове – побољшане одлуке о систематизацији и унутрашњој организацији институција (2026)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином кроз јачање људских и институционалних ресурса.
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 124.432 КМ Извор: 30% буџет, 70% средства претприступних и других фондова ЕУ
Период спровођења мјере	2022–2026.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са другим институцијама за животну средину
Циљне групе	Све институције за животну средину

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.3. Остваривање високог нивоа капацитета и међусобне координације институција
Назив мјере	7.3.3. Успостава функционалних тимова у институцијама за припрему и реализацију пројеката у области животне средине
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је успостава функционалних тимова у свим институцијама/установама које се баве питањима животне средине, са експертизом за припрему и реализацију пројеката.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) израда детаљне процјене потреба за стручним усавршавањем у свим надлежним институцијама, посебно из аспекта потреба за експертизом за припрему и реализацију пројеката за заштиту животне средине, те усклађивање са важећим просторним плановима и стратешким документима

	<p>2) на основу процјене потреба за стручним усавршавањем, у сарадњи са стручним институцијама, организовање обука које укључују:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тематске обуке и радионице с циљем упознавања запослених у ресорним министарствима са одредбама законског оквира усклађеног са ЕУ директивама - обуку особља које ће бити укључено у израду нових законских рјешења и прије доношења нових прописа с циљем њиховог упознавања са одредбама за које је потребно спровести транспозицију у законодавство Републике Српске - обуке за надлежне институције, укључујући инспекторате, за откривање прекршаја у вези животне средине путем редовног праћења и надзора, као и кроз ефективну сарадњу са трећим странама - оспособљавање и едукацију кадрова за спровођење стратешке процјене утицаја на животну средину - обуке за надлежне институције за надзор и спровођење прописа о правној одговорности за животну средину по питању одређивања корективних мјера које су потребне у складу са критеријумима дефинисаним Директивом 2004/35/ЕЗ - у организацији Центра за едукацију судија и и јавних тужилаца у Републици Српској спроводити обуке за судије и тужиоце о важности и појединостима кривичних дјела против животне средине - обуке за релевантне институције са циљем јачања капацитета за организовање ефикасних процедура учешћа јавности <p>3) на основу процјене потреба за стручним усавршавањем, формирање тимова за припрему и реализацију пројеката за заштиту животне средине у кључним институцијама (гдје такви тимови не постоје)</p>
Кључни стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
Индикатори за праћење резултата мјере	1) Процјена потреба за стручним усавршавањем	Није спроведена процјена потреба	Спроведена процјена потреба за стручним усавршавањем (2024)
	2) Спровођење обука у складу са планом за стручно усавршавање	Обуке се спроводе – постоји простор за систематичнији приступ	Спроведене све планиране обуке (2030)
	3) Број институција које су формирале тимове за припрему и реализацију пројеката за заштиту животне средине	Двије институције (МПУГЕ и МПШВ)	Све кључне институције формирале тимове за припрему и реализацију пројеката (2028)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање доступних финансијских ресурса за реализацију активности у сектору вода кроз јачање институционалних капацитета и људских ресурса за стратешко управљање пројектима		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 192.264 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске		

Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са институцијама које се баве обукама (нпр. Агенција за државну управу, Центар за едукацију судија и јавних тужилаца у Републици Српској, Савез општина и градова Републике Српске итд.)
Циљне групе	Министарства надлежна за компоненте животне средине (посебно: Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство енергетике и рударства, Министарство здравља и социјалне заштите) и јавне институције које се баве питањима животне средине

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.4. Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укљученост жена, младих и социјално осјетљивих група
Назив мјере	7.4.1. Едукација и подизање свијести о потреби и значају заштите животне средине
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је организовање континуираних активности на подизању свијести о потреби и значају заштите животне средине, тако да стручна јавност и шира јавност активно указују на потребу заштите животне средине и спремност да промијене понашање.</p> <p>Такође, ова мјера обухвата активности редовног и континуираног спровођења едукативних програма и кампања за подизање јавне свијести о питањима заштите животне средине. У ове активности укључиће се организације цивилног друштва, посебно женске невладине организације које воде и окупљају жене које живе и раде на селу</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) остваривање континуиране сарадње са медијима са циљем спровођења промотивних активности, информативних кампања и кампања за подизање свијести јавности о важности

	<p>заштите животне средине уз посебно формулисане поруке према одабраним заинтересованим јавностима (млади итд.)</p> <p>2) планирање и реализација кампања за подизање свијести јавности о важности очувања животне средине, које ће предвидјети посебно осмишљене активности усмјерене ка дјечи, младима, одраслима (женама и мушкарцима), становништву у урбаним и руралним подручјима, представницима привреде и индустрије, маргинализованим групама итд.</p> <p>3) успостављање дугорочних едукативних програма о питањима заштите животне средине</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Интензитет промоције заштите животне средине путем медија	Не постоји континуирана интензивна промоција заштите животне средине путем медија	Обезбијеђена континуирана и интензивна промоција заштите животне средине путем медија (континуирано 2030+)
	2)3) Редовност и континуитет у спровођењу едукативних програма и кампања за подизање јавне свијести о питањима заштите животне средине, посебно уз укључивање организација цивилног друштва	Едукативни програми и кампање се не спроводе редовно	Редовно и континуирано се спроводе едукативни програми и кампање за подизање јавне свијести о питањима заштите животне средине. У ове активности укључују се организације цивилног друштва, посебно женске невладине

		организације које воде и окупљају жене које живе и раде на селу (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећана свијест људи о значају заштите животне средине	
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 246.533 КМ Извор: 30% буџет, 70% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и други извори	
Период спровођења мјере	2022–2030.	
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске; Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске	
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске; Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, јединице локалне самоуправе у сарадњи са медијима, образовним институцијама, организацијама цивилног друштва	
Циљне групе	Стручна јавност, шира јавност	
Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином	
Приоритет	7.4. Обезбеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укљученост жена, младих и социјално осјетљивих група	
Назив мјере	7.4.2. Побољшање учешћа јавности у доношењу одлука о животној средини	

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања

Циљ ове мјере је побољшање учешћа јавности у јавним консултацијама, посебно у процесима процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола. Ова мјера обухвата активности на изградњи капацитета женских организација цивилног друштва за учешће у одлучивању.

Оквирна подручја дјеловања:

- 1) У складу са идентификованим потребама, спровођење обука представника релевантних институција с циљем јачања капацитета за организовање ефективних механизма учешћа јавности
- 2) мапирање релевантних организација цивилног друштва, ажурирање постојеће листе и јачање сарадње са њима кроз укључивање у припрему закона, подзаконских и других аката, стратегија, политика и програма, као и у процесе доношења одлука о концесијама (уз учешће и изјашњење МЕР и Комисије за концесије), процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола.

Додатни аспекти, који ће се обухватити овом мјером у складу са специфичностима појединих процеса доношења одлука:

- *реализација обавезе консултовања локалног становништва које је директно изложено утицајима пројекта, кроз коришћење посебно осмишљених приступа, посебно за осјетљиве категорије становништва*
- *успостављање сарадње са невладиним организацијама, посебно организацијама које се баве правима жена, питањима социјалне искључености и сиромаштва, у Републици Српској с циљем њиховог укључивања у процесе доношења одлука у вези са управљањем животном средином (ово се посебно односи на женске организације које окупљају и чије су чланице жене које живе на селу, али и све друге невладине организације које се баве питањима женских људских права)*
- *креирање подстицајних мјера за активно укључивање омладинских организација у процесе доношења одлука у области животне средине, на примјер комуникација путем*

	<p><i>друштвених мрежа које користе млади, кампање које садрже активности од интереса за младе и поруке примјерене младима, расписивање јавних позива за унапређење животне средине у ЈЛС – који су на располагању искључиво омладинским организацијама, и слично.</i></p> <p>3) одржавање функционалне сарадње са Партнерством 27 формираним за процес мониторинга ЕУ Поглавља 27 из цивилног друштва, у току израде прописа и усклађивања са правном тековином ЕУ</p> <p>4) вршење континуиране едукације запослених у ресорним институцијама о примјени одредби Закона о слободи приступа информацијама</p> <p>5) омогућавање јавности доступност свих релевантних информација о животној средини путем веб-страница надлежних институција на свим нивоима, укључујући: податке из PRTR регистра, информације из регистра еколошких дозвола и процјенама утицаја на животну средину, извјештаје о стању животне средине, друге релевантне информације о животној средини</p> <p>6) омогућавање јавности званичне комуникације са надлежним органима на свим нивоима путем електронске поште</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Капацитети институција за организовање ефективних механизма учешћа јавности	Успостављени су одређени капацитети институција за организовање процеса	Ојачани капацитети институција за организовање ефективних механизма учешћа јавности (2030)

	учешћа јавности – постоји простор за побољшања	
2) Ниво сарадње између МПУГЕ Републике Српске и других институција у ресору животне средине са организацијама цивилног друштва	Не постоји институционална сарадња између МПУГЕ Републике Српске и других институција у ресору животне средине са организацијама цивилног друштва	Ојачана сарадња између МПУГЕ Републике Српске и других институција у ресору животне средине са организацијама цивилног друштва (2030)
3) Функционалност сарадње са Партнерством 27	Не постоји институционална сарадња са Партнерством 27	Функционална сарадња са Партнерством 27 (2030)
4) Провођење едукација о Закону о слободи приступа информацијама (ЗОСПИ)	Повремено се спроводе едукације	Спроведене планиране едукације о ЗОСПИ (2030)
5) Јавна доступност информација о животној средини путем интернет страница институција	Дјелимично – све информације нису доступне путем интернета, односно не ажурирају се редовно	Све релевантне информације о животној средини су јавно доступне, првенствено путем званичних интернет страница институција (2030)
6) Функционалност електронске/онлајн комуникације између надлежних институција и јавности	Успостављени су канали комуникације путем електронске поште – постоји простор за побољшања	Успостављена функционална комуникација путем електронске поште (2026)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Јачање примјене принципа доброг управљања кроз већу транспарентност и нове механизме учешћа јавности, посебно припадника и припадница рањивих група
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 379.882 КМ Извор: 30% буџет, 70% комбинација – средства претприступних и других фондова ЕУ и други извори
Период спровођења мјере	2022–2030.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске, РХМЗ Републике Српске уз консултативну улогу МЕИМ Републике Српске и у сарадњи са другим ресорним министарствима, све институције за животну средину
Циљне групе	Стручна јавност, шира јавност

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.4. Обезбеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука, посебно укљученост жена, младих и социјално осјетљивих група
Назив мјере	7.4.3. Израда и објављивање извјештаја о стању животне средине у Републици Српској
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се успостави систем за редовну израду и објављивање извјештаја о стању животне средине Републике Српске. Оквирна подручја дјеловања:

	<ol style="list-style-type: none"> 1) извршавање потребних припрема у ресорним институцијама за израду извјештаја о стању животне средине у Републици Српској – успостављање информационе основе, канала комуникације за разmjену података и обезбјеђивање капацитета за аналитичке послове 2) припремање извјештаја о стању животне средине Републике Српске, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине (члан 47) 3) осмишљавање промоције резултата, закључака и препорука извјештаја о стању животне средине и објављивати их на веб-страници МПУГЕ Републике Српске 4) обезбјеђивање стручне подршке јединицама локалне самоуправе за израду извјештаја о стању животне средине за подручје јединице локалне самоуправе, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине (члан 47. став 4) 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Ниво капацитета институција за редовне припреме извјештаја о животној средини	Ниски капацитети	Повећани капацитети – испуњени сви предуслови за редовне припреме извјештаја о животној средини (2026)
	2)-3) Интензитет промоције закључака и препорука извјештаја о стању животне средине Републике Српске	Не припремају се извјештаји о стању животне средине	Редовно се врши промоција закључака и препорука извјештаји о стању животне средине (2030)
	3) Ниво капацитета јединица локалне самоуправе у	Јединице локалне самоуправе у Републици	Већина јединица локалне самоуправе у Републици

	Републици Српској за израду извјештаја о стању животне средине за њихово подручје	Српској не посједују капацитете за израду извјештаја о стању животне средине	Српској посједује капацитете за израду извјештаја о стању животне средине (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење транспарентности и доступности информација, као и јачање међусекторске комуникације и координације по питањима заштите животне средине		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 208.568 КМ Извор: 70% буџет, 30% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске		
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са другим институцијама за животну средину и јединицама локалне самоуправе		
Циљне групе	Стручна јавност, шира јавност		

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27
Назив мјере	7.5.1. Успостављање информационог система за управљање животном средином у Републици Српској

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања

Циљ ове мјере је да се успостави информациони систем за управљање животном средином, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине Републике Српске.

Оквирна подручја дјеловања:

- 1) успостављање јединственог информационог система заштите животне средине Републике Српске и одређивање одговорних институција у складу са одредбама Закона о заштити животне средине
- 2) израда и усвајање методологије размјене података о животној средини између институција у Републици Српској, која је усклађена са обавезама извјештавања БиХ према међународним тијелима и компатибилна са другим информационим системима за животну средину у Републици Српској (просторно планирање, биодиверзитет, квалитет вода, отпад итд.), укључујући: одлучивање о сету показатеља животне средине који ће се мјерити и који су усклађени са међународним методологијама; начин размјене података међу институцијама; обезбјеђење отвореног приступа подацима за јавност.
- 3) формализовање процедуре размјене података о животној средини у Републици Српској на основу усвојене методологије
- 4) јачање институционалних система за прикупљање података о животној средини (који су разврстани по географским локацијама, врсти насеља (урбано-рурално), полу, припадности маргинализованим групама, висини прихода, степену образовања и другим категоријама које су примјенљиве за поједине врсте података), по могућности
- 5) јачање сарадње са релевантним представницима сектора цивилног друштва у области животне средине с циљем побољшања могућности прикупљања релевантних података
- 6) успостављање система валидације података о животној средини који ће се користити за провјеру свих прикупљених података и информација, као и начина/метода на који су подаци прикупљени

Кључни стратешки пројекти

/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
Индикатори за праћење резултата мјере	1)-2) Статус усвајања методологије за размјену података о животној средини у Републици Српској	Није усвојена методологија	Усвојена методологија (2027)
	3) Процедура за размјене података о животној средини у Републици Српској, на основу усвојене методологије	Није утврђена процедура	Утврђена процедура за размјене података о животној средини у Републици Српској на основу усвојене методологије (2027)
	4) Функционалност институционалних система за прикупљање података о животној средини	Дјелимично функционални институционални системи за прикупљање података о животној средини	Функционални институционални системи за прикупљање података о животној средини (2028)
	5) Функционалност сарадње са представницима сектора цивилног друштва у области животне средине у домену прикупљања података	Није успостављена функционална сарадња са представницима сектора цивилног друштва у домену прикупљања података	Функционална сарадња са представницима сектора цивилног друштва у домену прикупљања података (2030)

	6) Степен успоставе система валидације података о животnoj средини	Није успостављен систем валидације података о животnoj средини	Успостављен систем валидације података о животnoj средини (2026)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење заштите животне средине кроз већу доступност података		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 700.285 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске		
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са институцијама у чијој је надлежности Информациони систем, друге институције за животну средину		
Циљне групе	Све институције, привредни субјекти и организације које се баве проблематиком животне средине, стручна јавност, шира јавност		

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животnoj средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27
Назив мјере	7.5.2. Успостава функционалног система праћења, прикупљања података и извјештавања у складу са међународним уговорима

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања

Циљ ове мјере је да се успостави функционалан процес праћења и прикупљања података о животној средини, како би се омогућило ефикасно и ефективно извјештавање у складу са међународним уговорима.

Оквирна подручја дјеловања:

- 1) учешће у изради студијске анализе која ће ревидирати постојеће и дати приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима. Анализа ће дати приједлоге о начину прикупљања података са јасно дефинисаном улогом институција Републике Српске у обезбјеђивању података, те дати процјене потреба за обуком кадрова (надградити извјештаје из пројекта „Јачање институција за заштиту животне средине у БиХ и припрема за претприступне фондове [EnvIS]“). При томе, укључити захтјеве за извјештавањем од стране ЕЕА, ЕИОНЕТА, DG ENV, EUROSTAT-а, SDG, три Рио конвенције, укључујући и LUCAS истраживање које EUROSTAT спроводи у трогодишњој динамици (коришћење земљишта и земљишни покривач) итд.
- 2) учешће у раду радне групе коју ће координисати МСТЕО БиХ и коју ће чинити институције свих нивоа, а која ће давати стручне приједлоге и координисати реализацију закључака и приједлога студијске анализе у вези са проширењем сета индикатора и размјене података
- 3) израда и спровођење Плана обуке и оспособљавања свих институција Републике Српске укључених у извјештавање на основу резултата студијске анализе за проширење сета индикатора и размјене података
- 4) учешће у имплементацији Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ (приједлог текста Стратегије дат је у Извјештају „Праћење стања животне средине, управљање подацима и Стратегија извјештавања“ (израђеног у оквиру пројекта „Јачање институција за заштиту животне средине/околиша у БиХ и припрема за претприступне фондове [EnvIS]“)
- 5) учешће у имплементацији стратешког документа и Уредбе о ЕИОНЕТ, након израде и усвајања ових докумената на нивоу БиХ (Програм прилагођавања законодавства

	<p>Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине по питању EIONET, тј. односа и дужности извјештавања према Европској агенцији за животну средину, планира релевантне активности у оквиру усвојеног система координације у процесу европских интеграција у Босни и Херцеговини за област животне средине за чије потребе је формирана Радна група 27. Поглавље 27 – Животна средина, унутар које ће се разматрати предметна проблематика)</p> <p>6) учешће у имплементацији Плана за спровођење директиве о стандардизованом извјештавању (SRDSIP) након његове израде и усвајања на нивоу БиХ, у складу са надлежностима Републике Српске</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Учешће у изради студијске анализе која даје приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима	Не постоји студијска анализа	Урађена Студијска анализа која даје приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима (2024)
	2) Функционалност сарадње у оквиру радне групе која ће давати стручне приједлоге и	Није формирана радна група	Функционална сарадња у оквиру радне групе (2026)

	<p>координисати реализацију закључака и приједлога студијске анализе</p>		
	<p>3) Степен спровођења Плана обуке и оспособљавања свих институција које су укључене у извјештавање</p>	<p>Није урађен План обуке и оспособљавања институција</p>	<p>Спроведен План обуке и оспособљавања свих институција које су укључене у извјештавање (2030)</p>
	<p>4) Степен спровођења Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ</p>	<p>Стратегија праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА није усвојена на нивоу БиХ</p>	<p>У домену надлежности Републике Српске, спроведена Стратегија праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ (2030+)</p>
	<p>5) Степен спровођења стратешког документа и Уредбе о EIONET, након израде и усвајања ових докумената на нивоу БиХ</p>	<p>Стратешки документ и Уредба о EIONET нису усвојени на нивоу БиХ</p>	<p>У домену надлежности Републике Српске, спроведен стратешки документ и Уредба о EIONET, након израде и усвајања ових докумената на нивоу БиХ (2026)</p>

	<p>б) Степен спровођења Плана за спровођење директиве о стандардизованом извјештавању (SRDSIP), након његове израде и усвајања на нивоу БиХ</p>	<p>SRDSIP није усвојен на нивоу БиХ</p>	<p>У домену надлежности Републике Српске, спроведен План за спровођење директиве о стандардизованом извјештавању (SRDSIP), након његове израде и усвајања на нивоу БиХ (2026)</p>
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење заштите животне средине кроз већу доступност података који омогућавају да се будуће политике креирају на основу чињеница и одговарајућих анализа		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	<p>Износ: 294.852 KM</p> <p>Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ</p>		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске		
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске Републички завод за статистику Републике Српске друга ресорна министарства, друге институције за животну средину које су укључене у мониторинг и извјештавање		
Циљне групе	Све институције, привредни субјекти и организације које се баве проблематиком животне средине, стручна јавност, шира јавност		
Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином		

<p>Приоритет</p>	<p>7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27</p>
<p>Назив мјере</p>	<p>7.5.3. Успостава система размјене просторних података у Републици Српској у складу са INSPIRE директивом</p>
<p>Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања</p>	<p>Циљ ове мјере је да се успостави функционални систем размјене просторних података у Републици Српској у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <p>израда и усвајање методологије за управљање просторним подацима у Републици Српској, која ће бити усклађена са Законом о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19), глава II</p> <p>1) ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ, Одјељак 5. Вођење јединственог просторно-информационог система, чланови од 53. до 58. Закона и у складу са Правилником о садржају, носиоцима просторно-информационог система и методологији прикупљања и обраде података („Службени гласник Републике Српске“, број 93/13), како би се обезбиједили адекватни механизми и критеријуми за управљање просторним подацима у складу са циљем Директиве INSPIRE. Израда методологије укључује:</p> <ul style="list-style-type: none"> - организациону основу и процедуре размјене података - одабир сетова индикатора животне средине усклађених са међународним методологијама - начин обезбјеђивања отвореног приступа подацима <p>2) На основу усвојене методологије, одређивање институција које ће бити укључене у поједине задатке, како би се обезбиједило да мрежа институција омогућава размјену просторних податка и повезане услуге</p>

	3) израда, успостава и управљање системом размјене просторних података у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве и услугама између институција		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Статус усвајања методологије за управљање просторним подацима у Републици Српској	Није усвојена методологија	Усвојена методологија (2026)
	2)-3) Идентификовање одговорних институција и подјела задатака у вези размјене просторних податка и повезаних услуга	Нису одређене све институције у домену размјене просторних податка и повезаних услуга	Идентификоване и именоване институције које су укључене у поједине задатке у вези размјене просторних податка и повезаних услуга (2027)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење заштите животне средине кроз већу доступност података који омогућавају да се будуће политике креирају на основу чињеница и одговарајућих анализа		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 501.369 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске, РУГИПП
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске, РУГИПП у сарадњи са другим институцијама за животну средину
Циљне групе	Све институције, привредни субјекти и организације које се баве проблематиком животне средине, стручна јавност шира јавност

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27
Назив мјере	7.5.4. Успостава функционалног PRTR регистра
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се успостави функционалан PRTR регистар Републике Српске који је усклађен са регистрима у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту БиХ. Такође је циљ да се регулише процес извјештавања података из PRTR регистра према институцијама БиХ.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ажурирање правног оквира и институционалних аранжмана за успоставу ефикасног PRTR регистра у Републици Српској, чиме ће се дефинисати канали комуникације и линије извјештавања, те процедуре у вези са објављивањем података, у складу са надлежностима Републике Српске 2) успостављање функционалне и одрживе PRTR базе података, по методологији која је усаглашена са Федерацијом БиХ и Брчко Дистриктом БиХ (јединствени обрасци, врсте и број загађујућих материја, исте мјерне јединице и др.), у складу са надлежностима Републике Српске

	3) обезбјеђивање јавног приступа подацима из PRTR регистра путем веб-портала, у складу са надлежностима Републике Српске		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Статус правног оквира и функционалност институционалних аранжмана за PRTR регистар у Републици Српској	Није ажуран правни оквир – нису успостављени функционални институционални аранжмани за PRTR регистар у Републици Српској	Ажуран правни оквир и функционални институционални аранжмани за PRTR регистар у Републици Српској (2026)
	2) Функционалност PRTR базе података, по методологији која је усаглашена са Федерацијом БиХ и Брчко Дистриктом БиХ	PRTR база података није функционална	Успостављена функционална и одржива PRTR база података, по методологији која је усаглашена са Федерацијом БиХ и Брчко Дистриктом БиХ (2026)
	3) Јавна доступност података из PRTR регистра	Могућ је дјелимичан приступ подацима који су прикупљени у протеклом периоду	Обезбијеђен јавни приступ подацима из PRTR регистра путем веб-портала (2026)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшано доношење одлука на свим нивоима власти и унапређење доступности информација, који имају велики значај у смањењу загађења животне средине
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 124.922 КМ Извор: 100% буџет
Период спровођења мјере	2022–2026.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске, Републички хидрометеоролошки завод и друге институције за животну средину
Циљне групе	Све институције које се баве проблематиком животне средине, привредни субјекти, стручна јавност, шира јавност

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27
Назив мјере	7.5.5. Развијање статистике за циљеве одрживог развоја у Републици Српској
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се развије статистика за циљеве одрживог развоја у Републици Српској који се односе на тематско подручје животне средине, укључујући развијање додатних индикатора и унапређење система извјештавања о циљевима одрживог развоја. Оквирна подручја дјеловања:

	<p>1) унапређивање система за производњу службене статистике Републике Српске за индикаторе циљева одрживог развоја за животну средину у складу са потребама и захтјевима</p> <p>2) повећање доступности и квалитета статистичких података у Републици Српској, разврстаних по полу (гдје је то могуће) и унапређење препознатљивости службене статистике као основног извора поузданих података</p> <p>3) јачање сарадње и координације свих институција Републике Српске укључених у прикупљање индикатора циљева одрживог развоја за животну средину</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	<p>1)-2) Степен функционалности система за производњу службене статистике Републике Српске за индикаторе циљева одрживог развоја за животну средину</p>	<p>Дјелимично функционалан систем</p>	<p>Функционалан систем (2026)</p>
	<p>3) Степен сарадње и координације свих институција Републике Српске укључених у прикупљање података за индикаторе циљева</p>	<p>Дјелимично функционална сарадња и координација релевантних институција</p>	<p>Функционална сарадња и координација свих релевантних институција (2030)</p>

	одрживог развоја за животну средину		
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење прикупљања статистичких података које доприноси квалитетнијем прегледу напретка у достизању циљева одрживог развоја Уједињених нација		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 404.902 КМ Извор: 70% буџет, 30% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Републички завод за статистику, МЕИМС		
Носиоци мјере	Републички завод за статистику, МЕИМС и друге релевантне институције		
Циљне групе	Све институције које се баве проблематиком животне средине, стручна јавност, шира јавност		

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27
Назив мјере	7.5.6. Повећање ефикасности у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се повећа ефикасност у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској, кроз стандардизовани и

	<p>редовни систем размјене података/информација међу институцијама на свим административним нивоима.</p> <p><i>Образложење: Упориште за ову мјеру налази се у Стратегији развоја статистике Републике Српске до 2030. године и годишњим плановима Републичког завода за статистику, који узимају у обзир статистичке правне акте Европске уније, а који су садржани у Статистичком компендијуму.</i></p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) јачање статистичког система Републике Српске кроз унапређење сарадње свих институција укључених у прикупљање, обраду и дисеминацију података о животној средини 2) побољшање усклађености са захтјевима статистичког система ЕУ у погледу бројности статистичких показатеља, рокова објављивања и примијењене методологије 3) побољшање квалитета извјештавања у складу с одредбама Компедијума статистичких захтјева EUROSTAT-а кроз: <ol style="list-style-type: none"> а. усклађивање Статистике животне средине и Рачуна животне средине (физички и монетарни) са методологијом и стандардима EUROSTAT-а, с циљем унапређења квалитета података и њихове компатибилности на међународном нивоу б. активно коришћење ГИС (географски информациони систем) како би се израдиле мапе, дијаграми, временске серије и предвиђања гдје је то могуће 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	1) Квалитет сарадње свих институција укључених у прикупљање, обраду и дистрибуцију података о животној средини	Дјелимична функционалност сарадње	Пуна функционалност сарадње (2026)
	2) Степен усклађености са захтјевима статистичког система ЕУ	Дјелимична усклађеност	Остварена усклађеност (2026)
	3) Квалитет извјештавања у складу с одредбама Компедијума статистичких захтјева EUROSTAT-а	Систем извјештавања је у развоју	Побољшан квалитет извјештавања (2026)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развој статистичког система који омогућава да се будуће политике креирају на основу чињеница и одговарајућих анализа		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 146.314 КМ Извор: 100% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2026.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Републички завод за статистику		
Носиоци мјере	Републички завод за статистику и друге релевантне институције		
Циљне групе	Све институције које се баве проблематиком животне средине, стручна јавност, шира јавност		

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27
Назив мјере	7.5.7. Успостављање Европских економских рачуна животне средине
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се обезбиједи учешће институција Републике Српске у успостављању Европских економских рачуна животне средине који описују однос између животне средине и економије (у складу са Регулативом [ЕУ] бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине којом је успостављен заједнички оквир за прикупљање, припремање, слање и оцјењивање европских економских рачуна животне средине).</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) имплементација Регулative (ЕУ) бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине (економски рачуни животне средине су важан извор података за праћење и евалуацију политика у подручју животне средине, као што је Осми програм дјеловања за животну средину, као и оствареног напретка у постизању циљева одрживог развоја Уједињених нација) 2) У складу са надлежностима Републике Српске, проширивање рачуна животне средине на нова подручја у складу са Системом економског рачуноводства животне средине као међународног статистичког стандарда <p><i>(Доприносити примјени сљедећих економских и физичких рачуна за животну средину: Рачуни емисија у ваздух; Порез у вези са животном средином према економској дјелатности; Рачуни токова материјала; Рачуни издатака за заштиту животне средине; Рачуни сектора еколошких добара и услуга; Рачуни физичког тока енергије (Европски рачуни животне средине прикупљају се у складу с међународном нормом Систем</i></p>

	<i>економских рачуна животне средине из 2012 – централни оквир. Тај је оквир настао и уведен је под окриљем Уједињених нација, Европске комисије (EUROSTAT-а), Организације Уједињених нација за храну и пољопривреду, Организације за економску сарадњу и развој, Међународног монетарног фонда и Групе Свјетске банке.)</i>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Имплементирана Регулатива (ЕУ) бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине	Дјелимично имплементирана Регулатива (ЕУ) бр. 691/2011	Имплементирана Регулатива (ЕУ) бр. 691/2011 (2026)
	2) Статус примјене економских и физичких рачуна за животну средину у Републици Српској	Дјелимична примјена економских и физичких рачуна за животну средину	Обезбијеђена пуна примјена економских и физичких рачуна за животну средину, у складу са надлежностима Републике Српске (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Успостава Европских економских рачуна животне средине омогућава поређење, вредновање и доношење ваљаних одлука о мјерама потребним за унапређење управљања животном средином, као и за постизање циљева одрживог развоја Уједињених нација		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 128.634 КМ Извор: 100% средства претприступних и других фондова ЕУ		

Период спровођења мјере	2022–2030.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Републички завод за статистику
Носиоци мјере	Републички завод за статистику и друге релевантне институције
Циљне групе	Све институције које се баве проблематиком животне средине, стручна јавност, шира јавност

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.5. Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27
Назив мјере	7.5.8. Побољшање правног оквира за рад испитних лабораторија
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се обезбиједи повољно окружење за рад испитних лабораторија које се баве мјерењима параметара животне средине.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) обезбјеђивање повољног окружења за рад испитних лабораторија, уз стриктну примјену мјера надзора 2) доношење/ажурирање свих правилника који прописују услове рада лабораторија, како би се омогућило мјерење већег броја параметара животне средине који су у складу са међународним стандардима
Кључни стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
Индикатори за праћење резултата мјере	1) Квалитет пословног окружења за рад испитних лабораторија за мјерење параметара животне средине	Дјелимично повољно (релативно мали број акредитованих лабораторија; релативно мали број мјерених параметара)	Успостављено повољно окружење за рад испитних лабораторија, уз стриктну примјену мјера надзора (2026)
	2) Статус правилника који прописују параметре и обавезе за мјерења параметара квалитета животне средине у Републици Српској	Подзаконски акти су усвојени, али постоји простор за побољшања	Усвојени/ажурирани правилници (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење управљања животном средином		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 126.273 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2024–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци мјере	МПУГЕ и друга релевантна министарства		

Циљне групе	Све институције које се баве проблематиком животне средине – корисници података о животној средини, стручна јавност, шира јавност
Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.6. Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима животне средине
Назив мјере	7.6.1. Интегрисање захтјева животне средине у секторске политике и законодавство
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се интегришу захтјеви животне средине у секторске политике и законодавство кроз јачање међусекторске сарадње, посебно сарадње са институцијама које се баве питањима равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва.</p> <p>Посебан фокус ове мјере односи се на интегрисање захтјева Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике у Републици Српској, у складу са роковима и обавезама које ће прописати ова Стратегија.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) унапређење институционализованих облика сарадње између институција у Републици Српској задужених за област животне средине са институцијама из других сектора (као што су енергетика, транспорт, рударство, пољопривреда, шумарство, здравствени сектор, туризам, образовни сектор, социјална заштита, равноправност полова итд.) 2) учешће у консултацијама за нацрте припремљених секторских правних и стратешких докумената 3) интегрисање прилагођавања климатским промјенама у секторске развојне политике, стратегије, програме и планове за секторе који су изложени високом ризику и осјетљиви на климатске утицаје (водни ресурси/управљање водама, шумарство/шумски ресурси, људско здравље, биоразноликост и осјетљиви екосистеми)

Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Степен институционализације облика сарадње између ресора животне средине и других ресора	Низак степен институционализације	Институционализовани облици сарадње између ресора животне средине и других ресора (2030)
	2)-3) Допринос институција животне средине у току израде докумената из других ресора са циљем интеграције захтјева животне средине и прилагођавања климатским промјенама	Релативно мали допринос	Реализован активан допринос институција животне средине у току израде докумената из других ресора (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Допринос стварању кохерентног система са чврстим међусекторским везама и добром координацијом који су од суштинског значаја за ефикасно управљање заштитом животне средине		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 299.478 КМ Извор: 70% буџет, 30% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2023–2030.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са релевантним институцијама у ресору животне средине и институцијама из других ресора, посебно институцијама надлежним за управљање водама, шумарство, здравље, биоразноликост
Циљне групе	Институције које примјењују јавне политике и законодавство у којима су интегрисана питања животне средине, грађани

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.6. Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима животне средине
Назив мјере	7.6.2. Интегрисање стандарда и принципа родне равноправности у кључне политике, стратегије и програме у области животне средине
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се стандарди и принципи родне равноправности интегришу у кључне политике, стратегије и програме у области животне средине. При планирању, спровођењу, праћењу и оцјени политика, програма и пројеката у области управљања животном средином, радиће се на увођењу и примјени алата попут родне анализе, процјене гендер утицаја, родно одговорног буџетирања, гендер индекса у области животне средине, те родне ревизије. Креираће се, доносити и спроводити посебне привремене мјере за равноправност полова у области управљања животном средином.</p> <p>Посебан фокус ове мјере биће усмјере на успостављање функционалног институционалног механизма координације у домену родне равноправности, посебно у вези интегрисања питања родне равноправности у јавне политике и законодавство.</p>

	<p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) формално-правно уређивање процедура за интегрисање стандарда равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у све фазе управљања животном средином (планирање, реализација, праћење, извјештавање, евалуација) 2) развијање смјерница за укључивање принципа равноправности полова, друштвене једнакости и питања сиромаштва у све фазе управљања животном средином (планирање, реализација, праћење, извјештавање, евалуација), усаглашено са смјерницама на нивоу БиХ и са Законом о равноправности полова БиХ 3) обезбјеђивање ефикасног функционисања институционалног механизма за равноправност полова у институцијама у сектору животне средине – успостављање механизма у институцијама у којима тај механизам није успостављен, односно суштински реализовати механизам у институцијама у којима он није функционалан, кроз номиновање лица и тимова за рад на питањима равноправности полова у области животне средине 4) унапређење капацитета (знања, свијест) номинованих особа у ресорним министарствима/институцијама за равноправност полова (GFP – <i>Gender Focal Point</i>) о повезаности животне средине и димензије равноправности полова, кроз сарадњу надлежних институција и јачање позиције у свим институцијама 5) организовање едукација, давање упутстава и стручне подршке институцијама за коришћење родне анализе, процјене гендер утицаја, родно одговорног буџетирања и гендер индекса у области животне средине при планирању, спровођењу, праћењу и оцјени политика, програма и пројеката у области управљања животном средином, у складу са Законом о равноправности полова БиХ, у организацији Гендер центра Републике Српске
Кључни стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
Индикатори за праћење резултата мјере	1) Степен институционализације процедура за интегрисање питања равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у документе животне средине	Низак степен институционализације	Институционализоване – усвојене процедуре за интегрисање питања равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у документе животне средине (2025)
	2) Развијање смјерница за укључивање принципа равноправности полова, друштвене једнакости и питања сиромаштва у све фазе управљања животном средином ²⁰	Не постоје смјернице	Развијене смјернице (2023)
	3)-4) Ниво знања и свијести контакт особа номинованих за равноправност полова у институцијама о повезаности животне средине и равноправности полова	Релативно низак ниво	Особе номиноване за равноправност полова посједују знања и свијест о повезаности животне средине и равноправности полова (2026)

²⁰ Смјернице за укључивање принципа равноправности полова развијаће се у сарадњи са Гендер центром Републике Српске. Постоје „алати“, као што је родна анализа, родна процјена утицаја, родно разврстана статистика, родна ревизија и слично. Они чине елементе смјерница за интегрисање стандарда и принципа за равноправност полова у ову област. Постоје такође обавезујући домаћи и међународни документи који прописују обавезу интеграције стандарда за равноправност полова у све области па тако и у животну средину.

	5) Ниво капацитета институција за животну средину за примјену алата за интегрисање родне равноправности	Релативно низак ниво	Институције за животну средину посједују капацитете за примјену алата за интегрисање родне равноправности ²¹ (2029)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Обезбиједити да сви мушкарци и жене, посебно сиромашни и рањиви, потпуно и ефикасно учествују у доношења одлука које се тичу заштите животне средине		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 172.419 КМ Извор: 20% буџет, 80% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ Републике Српске, Гендер центар Републике Српске, Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци мјере	МПУГЕ Републике Српске у сарадњи са релевантним институцијама у ресору животне средине и институцијама које се баве питањима равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва Гендер центар Републике Српске, Министарство здравља и социјалне заштите		
Циљне групе	Грађани, осјетљиве групе становништва		
Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином		

²¹ Мисли се на алате, као што је родна анализа, родна процјена утицаја, родно разврстана статистика, родна ревизија и слично. Они чине елементе смјерница за интегрисање стандарда и принципа за равноправност полова у област животне средине.

Приоритет	7.6. Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим сегментима животне средине		
Назив мјере	7.6.3. Транзиција ка циркуларној економији		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се интегрише концепт циркуларне економије у Републици Српској, првенствено фокусирајући се на управљање отпадом – селекцију отпада и рециклажу чиме ће се омогућити довољне количине рециклажних материјала за одрживу производњу у разним секторима (индустрија, пољопривреда итд.) и ефикасно кориштење ресурса. Основа за дјеловање у овом правцу је Зелена агенда за Западни Балкан, као и текуће активности на изради Мапе пута за циркуларну економију БиХ – као првог корака ка интеграцији концепта циркуларне економије.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Интеграција концепта циркуларне економије у Републици Српској, према Мапи пута у БиХ; 2) промовисање поштовања правила еко-дизајна према пословном сектору и усклађивање производње са системом Европске уније за еколошко управљање и независно оцјењивање (енгл. EMAS – <i>Eco-Management and Audit Scheme</i>) у производним погонима, у складу са Правилником о еко-дизајну производа који користе енергију Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 74/16) 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)

	1) Концепт циркуларне економије у Републици Српској	Дјелимично интегрисан концепт у области управљања отпадом	У потпуности интегрисан концепт циркуларне економије у Републици Српској – примарно у области управљања отпадом (2026)
	2) Промоција мјера и правила еко-дизајна према пословном сектору	Не спроводи се промоција	Спроведена промоција мјера и правила еко-дизајна према пословном сектору (2026)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Економска и еколошка корист кроз успјешније коришћење материјалних ресурса и кроз повећање ефикасности управљања, иновације и сарадњу између приватног и научноистраживачког сектора		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 153.557 КМ Извор: 100% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2026.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МПУГЕ		
Носиоци мјере	Оквирно подручје дјеловања 1: МПУГЕ у сарадњи са релевантним институцијама Оквирно подручје дјеловања 2: Министарство енергетике и рударства; надлежне инспекције (у складу са чланом 23. Правилника о еко-дизајну производа који користе енергију Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 74/16))		
Циљне групе	Институције и пословни сектор одговорне за израду и реализацију АП/Мапе пута, грађани		

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.7. Усаглашавање и стављање у примјену ефикасне и свеобухватне фискалне и парафискалне политике у вези са заштитом животне средине
Назив мјере	7.7.1. Ефикасно и свеобухватно спровођење постојећих економских инструмената за животну средину
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се обезбиједи ефикасно и свеобухватно спровођење постојећих економских инструмената. При томе, настојаће се да одговорне институције редовно припремају и транспарентно објављују извјештаје о прикупљеним средствима и намјенском трошењу средстава од накнада. Министарство финансија Републике Српске ће бити укључено у све аспекте фискалне политике повезане са заштитом животне средине (олакшице на увоз појединих еколошки прихватљивих производа итд.). Такође ће се уложити напори да се уведу све накнаде предвиђене важећим прописима.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) прописивање обавезе извјештавања свих надлежних институција о намјенском утрошку средстава за пројекте заштите животне средине у јединствену базу података 2) израда системске анализе о врстама накнада које нису категорисане као накнаде за животну средину, али које покривају дијелом и аспекте животне средине (нпр. концесије, таксе за коришћење шума, акцизе за гориво и др.) 3) На основу анализе, кроз измјену постојеће регулативе реформисање свих врста накнада које покривају дијелом и аспект животне средине 4) пројектовање модела за прикупљање накнада за животну средину и утрошак средстава од тих накнада, у складу са важећим прописима
Кључни стратешки пројекти	/

	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
Индикатори за праћење резултата мјере	1)-2)-3) Редовност извјештавања свих надлежних институција о прикупљеним средствима и намјенском утрошку средстава за пројекте заштите животне средине	Обавезу извјештавања не поштују све институције – не постоји јединствена база података са подацима о прикупљеним и утрошеним средствима од накнада	Све надлежне институције поштују прописану обавезу извјештавања о намјенском утрошку средстава за пројекте заштите животне средине – уведена јединствена база података (2025)
	4) Квалитет регулативе за реформу свих врста накнада које покривају дијелом и аспект животне средине	Регулатива свеобухватна није	Ажурирана и свеобухватна регулатива за реформу свих врста накнада које покривају дијелом и аспект животне средине (2030)
	5) Успостављање модела за прикупљање накнада за животну средину и утрошак средстава од тих накнада	Дјелимично успостављени модели – постоји простор за побољшања	Креирани и примијењени модели за прикупљање накнада за животну средину и утрошак средстава од тих накнада (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Стварање одрживог оквира за финансирање унапређења заштите животне средине		

Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 125.460 КМ Извор: 100% буџет
Период спровођења мјере	2022–2030.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ФЗЗЖСЕЕ у сарадњи са другим институцијама које су одговорне за накнаде у сектору животне средине
Носиоци мјере	ФЗЗЖСЕЕ у сарадњи са другим институцијама које су одговорне за накнаде у сектору животне средине
Циљне групе	Институције, привредни субјекти и грађани који имају обавезу плаћања накнада и других инструмената, и који имају корист од пројеката који се финансирају прикупљеним средствима

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.7. Усаглашавање и стављање у примјену ефикасне и свеобухватне фискалне и парафискалне политике у вези са заштитом животне средине
Назив мјере	7.7.2. Увођење иновативних и подстицајних економских механизма за финансирање заштите животне средине
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се уведу нови иновативни и подстицајни економски механизми за финансирање заштите животне средине. Оквирна подручја дјеловања:

	<p>1) креирање нових економских инструмената за заштиту животне средине, водећи рачуна о маргинализованим групама и принципима родно-одговорног финансирања пројеката животне средине</p> <p>2) унапређење постојећих и увођење револвинг фондова, субвенција, облигационих шема, и др. механизма за област заштите животне средине који су иновативни и подстицајни за циљне групе</p> <p>3) укључивање привреде/приватног сектора у прикупљање средстава за пројекте заштите животне средине, поготово очувања биодиверзитета и заштићених подручја</p>		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1)-2) Постојање револвинг фондова, субвенција, облигационих шема и других механизма за област заштите животне средине који су иновативни и подстицајни за циљне групе	Недовољна заступљеност механизма који су иновативни и подстицајни за циљне групе	Постоје функционални револвинг фондови, субвенције, облигационе шеме и др. механизми за област заштите животне средине који су иновативни и подстицајни за циљне групе (2030)
	2) Укљученост привредних субјеката у прикупљање средстава за пројекте заштите животне средине	Привредни субјекти нису активно укључени	Привредни субјекти укључени у прикупљање средстава за пројекте заштите животне средине, поготово очувања

			биодиверзитета и заштићених подручја (2030)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Стварање одрживог оквира за финансирање унапређења заштите животне средине		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 326.496 КМ Извор: 30% буџет, 70% средства претприступних и других фондова ЕУ		
Период спровођења мјере	2022–2030.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ФЗЗЖСЕЕ у сарадњи са другим институцијама које су одговорне за накнаде у сектору животне средине		
Носиоци мјере	ФЗЗЖСЕЕ у сарадњи са другим институцијама које су одговорне за накнаде у сектору животне средине		
Циљне групе	Институције, привредни субјекти и грађани који имају обавезу плаћања накнада и других инструмената, и који имају корист од пројеката који се финансирају прикупљеним средствима		
Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином		
Приоритет	7.7. Усаглашавање и стављање у примјену ефикасне и свеобухватне фискалне и парафискалне политике у вези са заштитом животне средине		
Назив мјере	7.7.3. Коришћење расположивих фондова ЕУ и других међународних фондова за заштиту животне средине		

<p>Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања</p>	<p>Циљ ове мјере је да се обезбиједи значајније коришћење расположивих фондова ЕУ и других међународних фондова за заштиту животне средине и комплементарне секторе.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) изградња капацитета за брзу и потпуну активацију доступних међународних фондова, посебно ЕУ фондова, у складу са надлежностима Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске 2) успостављање експертског тијела на нивоу Републике Српске за спровођење ЕУ пројеката из области заштите животне средине које пружа подршку јединицама локалне самоуправе у намицању средстава 3) јачање Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност и његове улоге у имплементацији програма и пројеката 		
<p>Кључни стратешки пројекти</p>	<p>/</p>		
<p>Индикатори за праћење резултата мјере</p>	<p>Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)</p>	<p>Полазна вриједност (2021)</p>	<p>Циљна вриједност (година)</p>
	<p>1) Ниво капацитета институција за коришћење доступних међународних фондова, посебно ЕУ фондова</p>	<p>Релативно ниски капацитети</p>	<p>Унапређени капацитети за брзу и потпуну активацију доступних међународних фондова, посебно ЕУ фондова (2026)</p>
	<p>2) Успостава експертског тијела на нивоу Републике Српске за спровођење ЕУ пројеката</p>	<p>Није успостављено експертско тијело</p>	<p>Успостављено експертско тијело на нивоу Републике Српске за спровођење ЕУ</p>

	из области заштите животне средине		пројекта из области заштите животне средине (2026)
	3) Капацитети Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност за реализацију његове улоге у имплементацији програма и пројекта	Дјелимично развијени капацитети – постоји простор за побољшања	Ојачан Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност и његова улога у имплементацији програма и пројекта (2026)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Повећање доступних финансијских ресурса за управљање заштитом животне средине, кроз јачање институционалних капацитета и људских ресурса за координисано и стратешко управљање пројектима		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 71.154 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2026.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	ФЗЗЖСЕЕ у сарадњи са другим институцијама које су одговорне за накнаде у сектору животне средине		
Носиоци мјере	ФЗЗЖСЕЕ у сарадњи са другим институцијама које су одговорне за накнаде у сектору животне средине		
Циљне групе	Институције, привредни субјекти и грађани који имају обавезу плаћања накнада и других инструмената, и који имају корист од пројекта који се финансирају прикупљеним средствима		

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.8. Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине
Назив мјере	7.8.1. Интегрисање проблематике заштите животне средине у наставне планове образовних институција и неформалне облике образовања
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је да се обезбиједи снажније интегрисање проблематике заштите животне средине у редовне наставне планове образовних институција и промовисање кроз неформалне облике образовања, у складу са Законом о заштити животне средине Републике Српске.</p> <p>Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) иновирање годишњих образовних планова у области заштите животне средине и одрживом коришћењу и мултифункционалној улози природних ресурса којима се унапређује образовање о заштити животне средине у наставном и ваннаставном програму у складу са модерним трендовима и концептима <i>(Напомена: Садржај образовних планова и њихово спровођење треба организовати у складу са чланом 28. Закона о заштити животне средине)</i> 2) успостављање сарадње између институција које се баве неформалним образовањем у области животне средине и намјенске буџете за подршку неформалном образовању у области животне средине (у складу са чланом 17. Закона о образовању одраслих) 3) обезбјеђивање учења о животној средини кроз активности у заштићеним подручјима: <ul style="list-style-type: none"> - развијање и унапређивање образовних капацитета заштићених подручја (особље, инфраструктуру, програме и активности), те кроз искуствено учење у природи подучавати о животној средини - остваривање дугорочне сарадње, те потицање имплементације школе у природи кроз имплементацију заједничких пројеката између школа и заштићених подручја

	<ul style="list-style-type: none"> - развијање програма за стручно усавршавање наставног особља и обезбјеђивање континуираног усавршавања наставног кадра из области заштите животне средине и едукације на отвореном, с нагласком на практичан рад са дјецом - креирање подстицаја за искуствено учење у природи код наставног особља - креирање програма за запошљавање едукатора у заштићеним подручјима (нпр. ангажовати незапослене наставнике биологије, студенте завршних година, тек дипломиране студенте биологије; ангажовати их кроз програме стажирања и сл.) 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Мјера у којој су иновирани образовни планови	Постоји простор за побољшања	Иновирани образовни планови (2029)
	2) Редовност финансијске подршке неформалном образовању у области заштите животне средине кроз буџет Министарства просвјете и културе	У буџету Министарства просвјете и културе планирају се одређена средства	У буџету Министарства просвјете и културе редовно се планирају намјенска средства за подршку неформалном образовању у области заштите животне средине (2026)
	3) Успостава програма учења о заштићеним подручјима	Нису успостављени програми	Успостављени програми учења о заштићеним подручјима (2029)

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење образовног процеса и повећање компетенција свих актера за интеграцију заштите животне средине у све нивое образовања
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 119.465 КМ Извор: 70% буџет, 30% други извори
Период спровођења мјере	2022–2029.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство просвјете и културе
Носиоци мјере	Министарство просвјете и културе у сарадњи са МПУГЕ Републике Српске, Педагошким заводом Републике Српске, институцијама које управљају заштићеним подручјима и организацијама цивилног друштва које имају адекватну експертизу
Циљне групе	Образовне институције, организације цивилног друштва, управљачи заштићених подручја, ученици, шира јавност

Веза са стратешким циљем	7. Унапређење управљања животном средином
Приоритет	7.8. Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине
Назив мјере	7.8.2. Унапређење капацитета за истраживања у области животне средине
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се унаприједи капацитети за истраживања у области животне средине, што је у складу са мјерама планираним у Стратегији за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске за период 2023–2028. године.

	<p>Посебно ће се фокус ставити на увођење намјенских буџета за улагање у иновације и развој, те примјену нових технологија с циљем смањења загађења. Оквирна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) успостављање намјенских буџета за улагање у иновације и развој, те примјену нових технологија са циљем смањења загађења (кроз мјере планиране у Стратегији за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске за период 2023–2028. године) 2) пружање информација академској заједници и привреди о међународним фондовима за истраживања и унапређење капацитета за истраживања у области животне средине, одрживом коришћењу и мултифункционалној улази природних ресурса 3) унапређење (проширивање концепта и активности) сусрета истраживача и иноватора са заинтересованим привредним субјектима ради успостављања привредне сарадње додавањем активности за подстицање сарадње академске заједнице и привреде у области животне средине 		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазна вриједност (2021)	Циљна вриједност (година)
	1) Редовност у планирању буџетских средстава у МНРВОИД за улагања у иновације и развој	Одређена средства се алоцирају, али то није довољно	У буџету МНРВОИД редовно се планирају намјенска средства за улагања у иновације и развој (2028)
	2) Степен знања представника академске заједнице и привреде о расположивим	Дјелимична знања о расположивим фондовима	Представници академске заједнице и привреде упознати су о расположивим

	фондовима на које могу редовно да аплицирају		фондовима и редовно аплицирају (2028)
	3) Квалитет контаката и облика сарадње између академске заједнице и привреде	Повремени контакти и облици сарадње постоје, али нису редовни	Успостављени редовни контакти и нови облици сарадње између академске заједнице и привреде (2028)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Ефикасна и ефектна подршка истраживањима и иновацијама које осигуравају трансформацију иновативних идеја у производе и услуге које рјешавају проблеме животне средине и стварају радна мјеста и раст. Повећање базе научног знања побољшава стратешко доношења одлука које су базиране на чињеницама		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 37.435 КМ Извор: 100% буџет		
Период спровођења мјере	2022–2028.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	МНРВОИД		
Носиоци мјере	МНРВОИД у сарадњи са МПУГЕ Републике Српске		
Циљне групе	Истраживачке институције и привредни субјекти, академска заједница, студенти, стручна и шира јавност		

8.2 Прилог 2. Сажети преглед стратешког документа

8.2.1 Управљање водама

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
1 . Стратешки циљ	Заштита квалитета воде и обезбјеђивање расположивости водних ресурса и њихове одрживости	Третиране отпадне комуналне воде (хиљ. m ³)/ Удио третираних у укупној количини отпадних вода које су испуштене у јавну канализацију, %	2 936/11% за 2019. 3 171/11,6% за 2020.	...
		Просјечне годишње вриједности индикатора квалитета воде водотока Републике Српске 1) (g/m ³) ВРК5	Подаци из 2019. године: Обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Саве: – Уна: 1,62 – Врбас: 1,96 – Босна: 3,01 – Дрина: 1,41 – Сава: 2,76 – Укрина: 2,28	...

			Обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Требишњице: – Требишњица: 1,51 – Неретва: 1,91	
		Просјечне годишње вриједности индикатора квалитета воде водотока Републике Српске 1) (g/m ³)	Подаци из 2019. године: Обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Саве: – Уна: 0,032 – Врбас: 0,055 – Босна: 0,088 – Дрина: 0,046 – Сава: 0,103 – Укрина: 0,063 Обласни ријечни слив (дистрикт) ријеке Требишњице: – Требишњица: 0,021 – Неретва: 0,299	...
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		378,8	3.637	4.016

1.1. Приоритет	Заштита од штетног дејства вода и суше, која треба да буде усклађена са нивоом значајности урбаних, привредних, саобраћајних и других система који се штите	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен заштите од штетног дејства екстремних хидролошких појава (од превлаживања земљишта и плављења унутрашњим и спољним водама, штетног дејства ерозије и бујица, као и од штетног дејства суше)	Степен заштите на брањеним подручјима је различит – постоји потреба за даљим побољшањима. Планови управљања ризицима од поплава су у процесу израде	Унапријеђена постојећа и изграђена нова инфраструктура кроз реализацију програма мјера у складу са динамиком зацртаном Плановима управљања поплавним ризиком за ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице
		Степен интеграције мјера прилагођавања климатским промјенама у планске документе сектора вода	Израђен Нацрт националног плана прилагођавања климатским промјенама (2021)	Мјере прилагођавања климатским промјенама интегрисане у све наредне планске документе сектора вода (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
15,8	295,8	311,6		

1.1.1. Мјера	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
--------------	------------------	--------------------------------	------------------------------

Унапређење система заштите од екстремних хидролошких појава	1) Израда и ажурност Планава управљања поплавним ризиком	Израда у току (2021)	Израђени и након шест година ажурирани Планава управљања поплавним ризиком (2028)
	2) Степен заштите од спољашњих вода	Степен заштите од спољашњих вода на брањеним подручјима је различит – постоји потреба за даљим побољшањима	Спроведене мјере заштите од спољашњих вода дефинисане у Плановима управљања поплавним ризиком (2031)
	3) Степен заштите од унутрашњих вода	Степен заштите од унутрашњих вода на брањеним подручјима је различит – постоји потреба за даљим побољшањима – У Републици Српској 21 пумпна станица (2015)	Спроведене мјере заштите од унутрашњих вода дефинисане у Плановима управљања поплавним ризиком (2031)
	4) Статус израде хидролошко-хидрауличких модела за дефинисање поплавних линија	Хидролошко-хидраулички модели нису израђени (2020)	Дефинисане поплавне линије карактеристичних рангова појаве великих вода и одређене зоне степена угрожености (2024)
	5) Статус израде Програма радова и Пројекта	-	Израђени Програм радова и Пројекат реконструкције

	реконструкције и осавремењавања хидролошког мониторинга водотока		и осавремењавања хидролошког мониторинга водотока (2023)
	6) Степен реализације Пројекта реконструкције и осавремењавања хидролошког мониторинга водотока	– ЈУВС: 18 аутоматских станица РХМЗ: 13 аутоматских станица (2020)	Пројекат у потпуности реализован (2024)
	7) Статус успостављања хидролошког прогнозног система	У ОРС ријеке Саве Републике Српске успостављени хидролошки прогнозни системи за све веће водотоке (Уна, Врбас, Босна, Укрина, Дрина и Сава) (2021)	Успостављен хидролошки прогнозни систем у ОРС ријеке Требишњице Републике Српске (2024)
	8) Статус израде Генералних пројеката противерозивних радова	-	Израђени Генерални пројекти противерозивних радова за главне подсливове у Републици Српској
	9) Степен заштите од ерозије и бујица	Степен заштите од ерозије и бујица на брањеним подручјима је различит – постоји потреба за даљим побољшањима	Постигнут висок степен заштите на утврђеним приоритетним подручјима (2031)

		10) Статус израде документације о стању ерозије и бујичности токова	Израда карте ерозије Републике Српске у току (2020)	Завршена Карта ерозије, израђен Катастар бујичних токова Републике Српске, израђен Катастар изведених противерозивних радова
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		15,55	295,8	311,4
1.1.2. Мјера	Ублажавање утицаја климатских промјена на водне ресурсе у Републици Српској	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1) Статус израде Студије о утицају климатских промјена на водне ресурсе	Студија није израђена (2021)	Израђена студија (2024)
		2) Статус усвајања правних прописа који третирају област климатских промјена у сектору вода	Правни прописи нису израђени	Израђени и усвојени правни прописи (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,232	0	0,232

1.2. Приоритет	Повећање покривености становништва	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус реформе сектора водних услуга са аспекта	Започета реформа сектора водних услуга (2021)	Извршена реформа сектора водних услуга

	привреде јавним водоснабдијевањем	осигурања доступности довољних количина квалитетне воде за водоснабдијевање		(2031)
		Удио становништва које користи питку воду из система којима се безбједно управља	60% (2020) (Свјетска банка, 2020)	85% (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		11,3	192,2	203,5
1.2.1. Мјера	Обезбјеђивање одрживог планирања и управљања услугама водоснабдијевања	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1) Степен имплементације Правилника о мјерама заштите, начину одређивања и одржавања зона и појасева санитарне заштите, подручја на којима се налазе изворишта, као и водних објеката и вода намијењених људској употреби	Правилник није у потпуности имплементиран (успостављене зоне санитарне заштите на подручју ОРС ријеке Саве Републике Српске има 30 од 57, а на подручју ОРС ријеке Требишњице Републике Српске један од пет захвата подземне воде) (2015)	Потпуна имплементација Правилника (2025)

		2) Степен имплементације Студије оправданости укрупњавања постојећих водоводних и комуналних предузећа	61 централни општински водоводни систем, око 9.800 локалних и сеоских система (2015)	Извршено груписање и реорганизација малих водоводних система и малих ЈВП у складу са резултатима Студије (2031)
		3) Статус израде Студије дугорочног снабдијевања водом становништва, привреде и индустрије Републике Српске	Студија није израђена	Израђена Студија (2023)
		4) Статус израде Студије која ће обезбиједити успостављање система резервације подземних и површинских вода које се могу користити за јавно водоснабдијевање	Студија није израђена	Израђена Студија (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1,5	6,06	7,5
1.2.2. Мјера	Проширивање постојеће и изградња нове инфраструктуре за водоснабдијевање	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Унапређење водоводних система	Организовани систем водовода: прикључено 60% становништва	Израђена пројектна документација и реализован развој

			(2020)	водоводних система у складу са приоритетима утврђеним планским документима (2031)
		Унапређење водоводне мреже	Укупна дужина водоводне мреже 8.956 km (дужина магистралних водовода 1.538 km; дужина дистрибутивне мреже 7.418 km) (2020)	Реализована реконструкција, проширење и развој водоводне мреже у складу са приоритетима утврђеним планским документима (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		9,8	186,2	196

1.3. Приоритет	Уређење, ефикасно и одрживо коришћење водних ресурса Републике Српске	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Удио губитака воде у оквиру система јавног водоснабдијевања	43% (2021) (Републички завод за статистику Републике Српске 2021)	25% (2031)
		Унапређење планирања и управљања коришћењем воде у индустрији и привреди	Успостављени су механизми планирања и управљања коришћењем воде у индустрији и привреди – постоји	Унапријеђено планирање и управљање коришћењем воде у индустрији и привреди (2031)

			потреба за даљим побољшањима (2021)	
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		2,5	11	13,5
1.3.1. Мјера	Смањење количине неприходоване воде у водоводним системима	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен реализације приједлога мјера за смањење губитака и рационализацију потрошње воде	-	Извршена санација, замјена и изградња нове инфраструктуре у складу са утврђеним приоритетима (2031)
		Унапређење система мониторинга у водоводним системима	Регистровање захваћених количина воде и мјерење утрошених количина воде није успостављено у свим водоводним системима (2020)	Унапријеђен систем мониторинга уградњом електромагнетних мјерача протицаја на извориштима, транспортним и главним дистрибутивним цјевоводима и водомјера код крајњих потрошача (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,764	6,8	7,6

1.3.2. Мјера	Управљање потражњом за водом у складу са ресурсним ограничењима	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус израде студије о могућностима модификације рада постојећих акумулација	Није израђена	Израђена и објављена студија (2026)
		Статус израде Студија коришћења хидроенергетског потенцијала за ОРС ријеке Саве и ОРС ријеке Требишњице Републике Српске	Нису израђене	Израђене и објављене студије (2027)
		Статус израде студије о могућностима коришћења доступних водних ресурса за развој система за наводњавање	Није израђена	Израђена и објављена студија (2025)
		Статус усвајања приједлога мјера за рационализацију потрошње воде за технолошке потребе	Није израђен	Усвојен приједлог мјера (2023)
		Број урађених извјештаја мониторинга	Мониторинг захваћених количина воде од индустријских потрошача се спроводи – постоји	Редовно извјештавање на годишњем нивоу (2031)

			простор за даље унапређење. Резултати мониторинга се објављују у Статистичком годишњаку Републике Српске	
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1,7	4,1	5,9

1.4. Приоритет	Заштита воде у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Достизање циљева заштите животне средине дефинисаних у оквиру Планава управљања ОРС (дистрикта) ријеке Саве Републике Српске и ОРС (дистрикта) ријеке Требишњице Републике Српске (II и III циклус)	Циљеве заштите животне средине у вези са статусом водних тијела утврђени су Плановима управљања ОРС ријеке Саве Републике Српске (2017–2021) и ОРС ријеке Требишњице Републике Српске (2017–2021)	Достигнути циљеви заштите животне средине за сва водна тијела у складу са динамиком предвиђеном Плановима управљања ОРС ријеке Саве Републике Српске и ОРС ријеке Требишњице Републике Српске (2030+) (најмање добар статус за сва водна тијела до 2039. године)
Удио водних тијела површинских и подземних	Мониторинг површинских вода се спроводи на око 60	Знатно повећан удио водних тијела		

	вода на којима се спроводи мониторинг	мјерних профила годишње. Системски мониторинг подземних вода није успостављен (2021)	површинских вода на којима се спроводи мониторинг. Успостављен мониторинг подземних вода
	Функционалност РВИС	Развијен 2003. године, унапријеђен 2017. године	Функционалан РВИС који садржи осам ГИС модула
	Ефикасност водопривредне инспекције	Водопривредна инспекција је ефикасна – постоји простор за повећање ефикасности (2021)	Висока ефикасност инспекцијских надзора обезбјеђује: – да сви корисници вода поштују и спроводе услове прописане водним актима – спријечено непрописно захватање и коришћење вода
	Учешће организација цивилног друштва у доношењу одлука, стратешких и правних докумената који се односе на управљање водама	Низак ниво учешћа организација цивилног друштва у доношењу одлука, стратешких и правних докумената (2021)	Већина представника организација цивилног друштва изражава задовољство нивоом учешћа јавности и квалитетом јавних консултација (2025)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		21,3	190,8	212,2
1.4.1. Мјера	Унапређење квалитета површинских и подземних вода	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус усвајања Плана управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Саве Републике Српске и Плана управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Требишњице Републике Српске (II и III циклус)	Усвојени Планови управљања (I циклус 2017–2021. године) – ажурирање планова (II циклус) у току	Ажурирани и усвојени План управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Саве Републике Српске и План управљања водама ОРС (дистрикта) ријеке Требишњице Републике Српске (II циклус 2022, III циклус 2027. године)
		Статус израде Студије хидроморфолошких притисака	Није израђена	Израђена и објављена студија (2025)
		Статус израде Студије побољшања хидроморфолошких карактеристика водотока	Није израђена	Израђена и објављена студија (2026)
		Статус израде Правилника о начину одређивања еколошки прихватљивог протока	Није израђен	Израђен и објављен Правилник (2024)

		Усклађеност водоправних аката са Правилником о начину одређивања еколошки прихватљивог протока	До доношења Правилника у складу са ЗоВ Републике Српске еколошки прихватљив проток се утврђује као минимални средњи мјесечни проток деведесет пет процентне обезбијеђености (2021)	Издавање водоправних аката се спроводи у складу са ЗоВ Републике Српске и израђеним Правилником
		Статус израде студије побољшања режима протока и успостављања еколошки прихватљивог протока	Није израђена	Усвојен приједлог мјера (2026)
		Удио становништва покривеног канализационом мрежом	36% (2015)	Значајно повећан проценат покривености становништва канализационом мрежом у складу са израђеним APID ЕУ директиве 91/271/ЕЗ (2031)
		Удио становништва прикљученог на систем за пречишћавање комуналних отпадних вода	5,4% (2020)	50% (2031)

		Удио пречишћених отпадних вода из индустрије	68,6% (2020)	100% (2028)
		Статус усвајања подзаконског акта и акционог плана управљања канализационим муљем	Нису израђени (2021)	Усвојени подзаконски акт и акциони план управљања канализационим муљем (2025)
		Статус израде студије о постепеном увођењу НРТ технологија код великих индустријских и агроиндустријских компанија	Није израђена (2021)	Израђена и објављена студија (2025)
		Статус израде катастра загађивача површинских и подземних вода	-	Израђен и објављен катастар загађивача (2025)
		Статус израде подзаконског акта којим се утврђују стимулативне тарифе за оне привредне субјекте и домаћинства која самостално изграде властита постројења за пречишћавање отпадних вода	Није израђен (2021)	Израђен и усвојен подзаконски акт (2031)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		19,4	174,6	194
1.4.2. Мјера	Унапређење квалитета површинских и подземних вода	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус усвајања измјена и допуна Уредбе о класификацији вода и категоризацији водотока Републике Српске	Уредба о класификацији вода и категоризацији водотока Републике Српске објављена у „Службеном гласнику Републике Српске“, број 42/01 – нису дефинисане тип специфичне границе класа за физичко-хемијске и биолошке параметре квалитета	Усвојене измјене и допуне Уредбе о класификацији вода и категоризацији водотока Републике Српске (2025)
		Број израђених Програма радова мониторинга квалитета површинских вода	Програм радова се израђује на годишњем нивоу – постоји простор за даље унапређење мониторинга у погледу броја осматрачких профила, фреквенције и броја параметара који се одређују (2020)	Програм радова израђен за Плански период (за II и III циклус) (2022. и 2027. година)

		Број урађених извјештаја мониторинга површинских вода	Извјештаји се објављују на годишњем нивоу (2021)	Објављени извјештаји на годишњем нивоу (2031)
		Степен реализације пројекта изградње и опремања пијезометара	Спровођење активности у сврху изградње и опремања пијезометара је у току (2021)	У потпуности реализован пројекат (2027)
		Број израђених Програма радова мониторинга подземних вода	Системски мониторинг подземних вода није успостављен (2020)	Програм радова израђен за Плански период (2027)
		Број урађених извјештаја мониторинга подземних вода	-	Објављени извјештаји на годишњем нивоу (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1,7	15,5	17,2

1.4.3. Мјера	Континуирана допуна и осавремењавање Републичког водног информационог система Републике Српске	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен развоја РВИС	Развијени модули: Катастар површинских вода; Катастар водних грађевина; Систем за вођење водне документације; Управљање водама (2020)	Развијено укупно осам ГИС модула (2031)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,080	0,720	0,800

1.4.4. Мјера	Унапређење ефикасности водопривредне инспекције	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Транспарентност извјештавања водне инспекције о испуњавању обавеза концесионара и других корисника вода с циљем обезбјеђивања испуњења услова у вези са заштитом и коришћењем вода	-	Израђени и објављени извјештаји на годишњем нивоу (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	0	0

1.4.5. Мјера	Повећање учешћа јавности у процесу доношења одлука, планирања и управљања у складу са законском регулативом	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус усвајања законске регулативе	Израда законске регулативе је у процедури	Усвојена законска регулатива (2022)
		Статус усвајања прописа	-	Израђен и усвојен пропис (2022)

		Активност стручне јавности и шире јавности у процесима доношења одлука које се односе на воде	Стручна и шира јавност нису довољно активни (2021)	Активно учешће јавности у процесима доношења одлука које се односе на воде (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,136	0	0,136

1.5. Приоритет	Достизање функционалног правног и институционалног оквира, у складу са захтјевима из споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ, у сврху прилагођавања правним актима ЕУ у области вода	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен усклађености законодавства Републике Српске с правном тековином ЕУ у области управљања водама	Дјелимична усклађеност (2021): <ul style="list-style-type: none"> – потпуна транспозиција једне директиве – дјелимична транспозиција (висок степен) двије директиве – дјелимична транспозиција (нижи степен) једне директиве 	Постигнут висок степен усклађености или потпуна усклађеност Директива у области управљања водама у складу са динамиком зацртаном листом приоритетних директива која се дефинише за четворогодишње периоде (2031)

			–транспозиција у раној фази четири директиве (2021)	
		Статус усвајања и реализације акционих планова за спровођење ЕУ директива (APID)	Република Српска је израдила APID директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/ЕЗ, али DSIP на нивоу МОФТЕР није прихваћен, стога ни APID није озваничен. Акциони планови за спровођење осталих водних директива ЕУ (APID) нису израђени (2021)	Израђени су и усвојени акциони планови за спровођење водних директива ЕУ и континуирано се спроводе (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		327,5	2947	3275

1.5.1. Мјера	Повећање степена усклађености законодавства Републике Српске с правном тековином ЕУ у области водних ресурса	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1) Учешће у припреми Програма интегрисања БиХ у ЕУ за област управљања животном средином	Припрема Програма интегрисања је у току (2021)	Разматран Програм и одобрен од Владе Републике Српске

		2) Нацрт акционог плана усклађивања хоризонталне легислативе Републике Српске са прописима ЕУ (за четворогодишњи период)	Не постоји акциони план (2021)	Урађен Нацрт акционог плана (2023)
		3) Нацрт акционог плана за реализацију препорука Европске комисије које се односе на Републику Српску (за четворогодишњи период)	Не постоји акциони план (2021)	Урађен Нацрт акционог плана (2023)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,056	0	0,056
1.5.2. Мјера	Спровођење Директива ЕУ из области управљања водама у Републици Српској	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1) Статус усвајања APID Директиве о процјени и управљању ризицима од поплава 2007/60/ЕЗ	APID ЕУ директиве 2007/60/ЕЗ израђен, али није званично усвојен	Усвојен APID ЕУ директиве 2007/60/ЕЗ
		2) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и	DSIP и APID ЕУ директиве 2020/2184 нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и

	статус усвајања APID Директиве о води за људску употребу 2020/2184		усвојен APID ЕУ директиве 2020/2184
	3) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID ЕУ директиве о пречишћавању комуналних отпадних вода 91/271/ЕЗ	DSIP и APID ЕУ директиве 91/271/ЕЗ израђени 2014. године и неопходно их је ревидирати	Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 91/271/ЕЗ
	4) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID имплементацију ЕУ директиве о заштити воде од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора 91/676/ЕЗ	DSIP и APID ЕУ директиве 91/676/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 91/676/ЕЗ
	5) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID ЕУ	DSIP и APID ЕУ директиве 2006/7/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 2006/7/ЕЗ

	директиве о управљању квалитетом воде за купање 2006/7/ЕЗ		
	6) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради Републике Српске, а и статус усвајања APID ЕУ директиве о заштити подземних вода од онечишћења и погоршања квалитета 2006/118/ЕЗ	DSIP и APID ЕУ директиве 2006/118/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 2006/118/ЕЗ
	7) Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP и статус усвајања APID имплементацију ЕУ директиве о стандардима квалитета животне средине 2013/39/ЕЗ	DSIP и APID ЕУ директиве 2013/39/ЕЗ нису израђени	Обезбијеђен значајан допринос у изради DSIP и усвојен APID ЕУ директиве 2013/39/ЕЗ
	8) Степен реализације акционих планова за спровођење APID	-	У високом степену реализовани акциони планови за спровођење APID (2031)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)

		327,5	2947	3275
--	--	-------	------	------

1.6. Приоритет	Обезбјеђивање финансијске одрживости сектора вода	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен унапређења система финансирања сектора вода	Постојећи систем финансирања не омогућава текуће нити инвестиционо одржавање сектора вода (2020)	Унапријеђен систем финансирања сектора вода уз поштовање принципа „корисник плаћа и загађивач плаћа“ (2026)
		Ефективност и ефикасност коришћења доступних фондова ЕУ и других међународних фондова за развој сектора вода	Релативно ниска ефективност и ефикасност услјед недовољних институционалних капацитета у сектору вода за финансијско-економско планирање (2021)	Ефективно и ефикасно коришћење доступних фондова (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,212	0,073	0,285

1.6.1. Мјера	Унапређење система финансирања сектора вода	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1) Статус спровођења анализе економског стања	-	Спроведена анализа (2024)

		свих сегмената управљања водама		
		2) Ажурност прописа о посебним водним накнадама	Одлука о стопама посебних водних накнада („Службени гласник Републике Српске“, број 53/11) Одлука о измјени одлуке о стопама посебних водних накнада („Службени гласник Републике Српске“, бр. 119/11 и 116/20)	Ажурирана одлука о стопама посебних водних накнада у складу са резултатима анализе (2026)
		3) Цијена водних услуга	59% реалне цијене (2020)	Успостављена реална економска цијена водних услуга кроз ревидирање методологије утврђивања најниже основне цијене водних услуга и усвојен одговарајући пропис (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,172	0,073	0,246
1.6.2. Мјера		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	Јачање капацитета за повлачење средстава из међународних фондова	1) Статус формирања стручног тима за економско и финансијско планирање и програмирање повлачења средстава из међународних фондова	Није формиран стручни тим (2021)	Формиран стручни тим (2023)	
		2) Степен реализације мјера предвиђених Програмом обуке	Програм обуке није израђен (2021)	Израђен и објављен извјештај о потпуној реализацији мјера из Програма обуке (2025)	
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)	
		0,039	0	0,039	

8.2.2 Управљање отпадом

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
2. Стратешки циљ	Смањити количину отпада и повећати количину поновно употребљених материјала	Генерисани и прерађени комунални отпад	0,7 (2019)	...
		Удио прерађеног комуналног отпада, %	1,5 (2020)	

		Укупан број евидентираних одлагалишта отпада	36 (2020)	...
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		58,8	379,6	438,5

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
2.1. Приоритет	Усклађивање прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније	Оцјена усклађености прописа и политика из области управљања отпадом са обавезама које проистичу из правне тековине Европске уније	Прописи и политике из области управљања отпадом су дјелимично усклађени са обавезама које проистичу из правне тековине ЕУ (2021)	Прописи и политике из области управљања отпадом су усклађени у највећој могућој мјери са обавезама које проистичу из правне тековине ЕУ (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,498	1,9	2,4

2.1.1. Мјера	Транспоновање директиве о управљању отпада које нису транспоноване, у складу	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Усклађеност законских и подзаконских прописа са	Законски и подзаконски прописи су дијелом	Остварена потпуна усклађеност прописа са

	са Програмом прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области животне средине	горе наведених 5 директива за област управљања отпадом	усклађени са наведеним директивама за област управљања отпадом (2021)	наведеним директивама–за област управљања отпадом (2026)
		б) Број израђених локалних планова управљања отпадом	Локални планови управљања отпадом нису усаглашени са овом Стратегијом (2021)	Израђена и усвојена 64 локална плана управљања отпадом (2025)
		в) Статус правног оквира – прописа којим се дефинишу детаљи о изради техничких упутстава и других докумената о најбољим расположивим техникама за третман отпада	Не постоји пропис (2021)	Донесен пропис којим се дефинише израда најбољих расположивих техника за третман отпада (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,498	1,9	2,4

2.2. Приоритет	Превенција настанка отпада	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус система за превенцију настанка отпада	Систем не постоји (2021)	Систем уведен и мјере за превенцију се спроводе (2032)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1,5	6,03	7,5
2.2.1. Мјера	Успостављање ефикасног система за превенцију настанка отпада	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Статус коришћења појединих врста пластичних производа за једнократну употребу и употреба пластичних кеса	Ограничена је употреба пластичних кеса. Није забрањена употреба појединих пластичних производа за једнократну употребу	Ограничена је употреба пластичних кеса и забрањено коришћење појединих пластичних производа за једнократну употребу (2027)
		б) Статус система прикупљања података о отпаду од хране	Не постоји	Уведен систем прикупљања података о отпаду од хране (2026)
		в) Статус система за субвенционисање нових/чистих технологија које карактерише мала количина отпада	Не постоји	Уведен систем за субвенционисање нових/чистих технологија (2025–2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1,5	6,03	7,5

2.3. Приоритет	Увођење економских и финансијских инструменте и механизма који ће омогућити економски и еколошки прихватљиво управљање отпадом	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број финансијских инструмената за одрживо управљање чврстим отпадом који подржавају транзицију ка циркуларној економији	2 (накнаде за оптерећење животне средине амбалажом и амбалажним отпадом и накнаде за пластичне кесе трегерице) (2021)	Уведена минимално четири инструмента (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,014	0,034	0,048

2.3.1. Мјера	Унапређење финансијских механизма за одрживо управљање отпадом	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Статус функционисања механизма продужене одговорности произвођача и посебних категорија отпада	Успостављен је механизам продужене одговорности само за амбалажу и амбалажни отпад	Унапријеђен механизам продужене одговорности за амбалажу и амбалажни отпад и посебне категорије отпада (2026)
		б) Статус програма субвенционисања у ЈЛС с циљем примарног раздвајања отпада на извору	Не постоје	Развијени програми субвенционисања (2026)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,014	0,034	0,048
2.4. Приоритет	Унапређење система управљања комуналним отпадом	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Финансијска и оперативна одрживост комуналног сектора	Претежно мала финансијска и оперативна одрживост предузећа у комуналном сектору (2021)	Повећана финансијска и оперативна одрживости предузећа у комуналном сектору у односу на полазно стање (2032)
		Инвестиције у заштити животне средине – отпад	Износ инвестиција у управљању отпадом – 2.464.000 КМ (2021)	Повећане инвестиције у управљање отпадом у односу на базну годину (2032)
		Количина произведеног комуналног отпада (тона)	Произведени комунални отпад: 396.200 тона (2020)	Смањити укупну количину произведеног комуналног отпада за 5% (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		19,7	149,1	168,8

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
2.4.1. Мјера	Реформа система управљања комуналним отпадом	а) Статус нових одлука у ЈЛС које се односе на примарно раздвајање отпада, сакупљање отпада, одлагање посебних врста отпада, одлагања кабастог отпада, одлагање грађевинског отпада, одлагање биоразградивог отпада	Не постоје одлуке	Донесене одлуке (2026)
		б) Статус програма обука запослених у комуналним предузећима	Не спроводе се обуке	Обуке се спроводе најмање једном годишње (2029)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,044	0,104	0,149
2.4.2. Мјера	Набавка опреме и изградња инфраструктуре за управљање комуналним отпадом	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а1) Количина отпада из домаћинства прикупљеног јавним одвозом	а1) 396.200 тона/год. (2020) а2) 68%	а1) Сакупљено најмање 95% произведеног комуналног отпада а2) Повећан број становника обухваћен организованим

		а2) Процент становника обухваћених прикупљањем отпада	(2018)	сакупљањем комуналног отпада на 100% у урбаним подручјима и 90% у руралним подручјима (2032)
		б) Количина одвојено сакупљеног отпада	2,1% од количине сакупљеног отпада (2020)	Мин. 35% од количине сакупљеног отпада (2032)
		в) Капацитети за прераду и збрињавање отпада (грађевине)	в 1.1) Број рециклажних дворишта за одвојено сакупљање врста из комуналног отпада: 0 в 1.2) Број депонија – по врстама: пет регионалних и 31 општинска депонија в 1.3) Број регионалних центара за управљање отпадом: 0	Повећан број капацитета за прераду и збрињавање отпада у односу на базну годину (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		14,04	126,4	140,4
2.4.3. Мјера	Програм смањења количине комуналног	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	отпада који се одлаже на депоније	а) Количина произведеног отпада у години по становнику (kg/стан/дан)	0,95 kg/стан/дан	Мање од 0,9 kg/стан/дан (2032)
		б) Количина одложеног биоразградивог отпада на депонијама	100%	Створити претпоставке за одвојено прикупљање 10% масе произведеног биоразградивог отпада који је саставни дио комуналног отпада (2032)
		в) Количина прерађеног отпада по поступцима прераде Р, по врсти поступка, посебно за комунални отпад	1,9%	Повећање количине прерађеног отпада по поступцима прераде у односу на базну годину 30% (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	5,6	22,5	28,1	

2.5. Приоритет	Унапређење система управљања посебним категоријама отпада	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Количина прерађеног отпада по поступцима прераде Р	53.436 тона (2019)	Повећање количине отпада који се прерађује поступцима прераде Р за 50% у односу на базну

				годину (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		5,07	36,1	41,2
2.5.1. Мјера	Унапређење постојећег система управљања амбалажом и амбалажним отпадом	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а1) Број обвезника плаћања накнаде	612 (2019)	Повећан број обвезника плаћања накнаде у односу на базну годину (2032)
		а2) Количина амбалаже стављене на тржиште	26.786,54 тона (2019)	Повећана количина амбалаже стављене на тржиште у односу на базну годину (2032)
		а3) Количина сакупљеног амбалажног отпада (% у односу на количину стављене амбалаже на тржиште)	35%	55% (2032)
б1) Број контејнера за сакупљање амбалажног отпада	400 (2021)	Повећан број опреме и постројења за управљање амбалажним отпадом (2032)		
б2) Број постројења за обраду амбалажног отпада	1 (2021)			

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,982	8,8	9,8
2.5.2. Мјера	Успостављање система управљања посебним категоријама отпада за које се плаћа накнада за оптерећивање животне средине	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Комплетност подзаконских аката за управљање посебним категоријама отпада	Непотпуни подзаконски акти	Усвојени комплетни подзаконски акти (2023)
		б) Студија за одређивање зона за сакупљање посебних категорија отпада на територији Републике Српске, као и његове рециклаже	Не постоји студија	Урађена студија (2025)
		в) Број центара за сакупљање посебних категорија отпада и постројења за обраду	Не постоје центри	Успостављен студијом предвиђен број центара за сакупљање посебних категорија отпада и постројења за обраду (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		2,2	19,8	22
2.5.3. Мјера		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	Јачање тржишта рециклабилних материјала	а) Статус платформе за сарадњу	Не постоји платформа	Успостављена платформа (2032)
		б) Статус финансијских програма подршке развоју рециклажне индустрије	Не постоје финансијски програми	Успостављени програми (2027)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,391	1,5	1,9
2.5.4. Мјера	Унапређење управљања медицинским отпадом	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Комплетност подзаконске регулативе за управљање медицинским отпадом	Правилник је урађен, али није усвојен	Усвојен правилник (2023)
		б) Статус годишњег програма едукације свих запослених (медицинских и немедицинских радника) о управљању медицинским отпадом	Не постоји едукација свих запослених	Едукација се спроводи најмање једанпут годишње (2032)
		в) Статус опреме за управљање медицинским отпадом	Дијелом постоји опрема	Опрема се набавља и обнавља по потреби (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)

		1,4	5,9	7,4
2.5.5. Мјера	Успостављање система управљања материјалима од рушења/грађевинског отпада	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Статус подстицаја за поновно коришћење материјала насталог рушењем	Не постоје подстицаји и регистар грађења (2021)	Уведени подстицаји и регистар грађења (2026)
		б) Статус употребе материјала од рушења/грађења	0 (2021)	10% (2029)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,014	0	0,014

2.6. Приоритет	Успостављање система за управљање индустријским и опасним отпадом	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Генерисани отпад (индустријски и опасни) (тона)	1.461.673 тона (2018)	Смањење количине отпада у односу на базну годину за 20% (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		3,5	32,3	35,8

2.6.1. Мјера	Анализа постојећих и потребних капацитета за управљање индустријским и опасним отпадом	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Количина произведеног индустријског отпада у години	1.460.476 тона (2018)	Минимално 20% смањење количина произведеног индустријског отпада у односу на базну годину (2032)
		б) Количина произведеног опасног отпада у години	1.197 тона (2018)	Минимално 20% смањење регистрованих количина произведеног опасног отпада у односу на базну годину (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		3,5	32,3	35,8

2.7. Приоритет	Санација локација већег загађења животне средине	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Износ средстава утрошених за санацију локација већег загађења животне средине	0 (2020)	Годишње повећање износа у доносу на базну годину (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)

		27	148,3	175,3
--	--	----	-------	-------

2.7.1 . Мјера	Санирање и рекултивисање неуређених и дивљих депонија	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Број урађених пројеката за санацију и рекултивацију неуређених и дивљих депонија	3	Значајно повећан број пројеката за санацију и рекултивацију неуређених депонија и дивљих (2025)
б) Број санираних и рекултивисаних неуређених и дивљих депонија	0	Извршена санација и рекултивација минимално 50% неуређених и дивљих депонија у односу на базну годину (2032)		
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)	
	18,9	75,9	94,9	
2.7.2. Мјера	Збрињавање заосталог отпада и санација локација	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
	а) Број урађених пројеката за збрињавање заосталог отпада и санацију локација	1	Значајно повећан број пројеката за збрињавање заосталог отпада и санацију локација (2025)	

		б) Број санираних локација заосталог отпада	0	Извршена санација минимално 50% локација у односу на базну годину (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		8	72,3	80,3

		Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
2.8. Приоритет	Унапређење система евиденције и извјештавања о отпаду	Поузданост података који се добијају из система евиденције и извјештавања о отпаду	<p>Систем евиденције и извјештавања непоуздан и неусклађен:</p> <ul style="list-style-type: none"> – не постоји обавеза о одређивању количина и састава отпада, – не постоји овлашћена лабораторија за анализу отпада, – не постоји информациони систем (2021) 	<p>Систем евиденције и извјештавања даје поуздане податке о отпаду:</p> <ul style="list-style-type: none"> – уведена обавеза о одређивању састава и количина отпада, – успостављена овлашћена лабораторија за анализу отпада, – успостављен информациони систем (2027)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,419	1,6	2,09
2.8.1. Мјера	Јачање система евиденције и извјештавања о отпаду	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Статус доношења подзаконског акта о обавезном одређивању количине и састава отпада	Није донесен подзаконски акт	Подзаконски акт о обавезном одређивању количине и састава отпада објављен у Службеним гласнику Републике Српске (2023)
		б) Статус акредитоване лабораторије за анализу отпада	Не постоји акредитована лабораторија за анализу отпада	Акредитована лабораторија за анализу отпада почела са радом (2023)
		в) Статус информационог система	Информациони систем није успостављен	Успостављен информациони систем, у систем се региструју нови корисници, обука се редовно спроводи (2028) (2024–2032)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,419	1,6	2,09

2.9. Приоритет	Јачање свијести јавности о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус спровођења пројеката едукације о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада	Спроводи се мали број пројеката едукације о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада (2021)	Спроводи се значајан број пројеката едукације о подизању свијести о правилном раздвајању, сакупљању и одлагању отпада (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1	4	5

2.9.1. Мјера	Континуирано спроводити едукацију грађана свих доби, пола, образовног и професионалног профила, затим едукације у образовним институцијама,	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Мишљење јавности о стању управљања отпадом	Ниско мишљење јавности о стању управљања отпадом	Високо мишљење јавности о стању управљања отпадом (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1	4	5

	институцијама система и невладином сектору			
--	--	--	--	--

8.2.3 Биодиверзитет и заштита природе

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
3. Стратешки циљ	Очување биолошке и пејзажне разноврсности	Листа угрожених врста	Подаци из 2019. године: – Бескичмењаци (<i>Invertebratae</i>): 308 – Гмизавци (<i>Reptiles</i>): 25 – Водоземци (<i>Amphibia</i>): 20 – Сисари (<i>Mammals</i>): 57 – Рибе (<i>Pisces</i>): 48 – Птице (<i>Aves</i>): 304 Васкуларна флора (<i>Planate</i>): 818	...
		Јавни расходи за очување и одрживо коришћење биодиверзитета и екосистема (KM)	83.584 (2019)	...

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		9,1	43,1	52,2

3.1. Приоритет	Унапређење правног оквира за биодиверзитет и очување природе Републике Српске кроз усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ и међународним споразумима	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен усклађености сета законских и подзаконских прописа са правном тековином ЕУ и међународним споразумима	Недовољно усклађена законска и подзаконска регулатива	Већи степен усклађености законских и подзаконских прописа у складу са ЕУ регулативом и ратификованим конвенцијама (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,080	0,723	0,803

3.1.1. Мјера	Унапређење правног оквира и координације у погледу примјене међународних уговора и конвенција за заштиту природе	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Статус израде Анализе о усклађености прописа и потребних измјена законских и подзаконски прописа	Не постоји детаљна анализа усклађености и потребних измјена	Студија о усклађености прописа и потребних измјена (2024)
		2. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са

	конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре		Директивом о конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре (2025)
	3. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о конзервацији дивљих птица	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о конзервацији природних станишта и дивље фауне и флоре (2025)
	4. Степен усаглашености законских и подзаконских прописа Регулативом о заштити врста дивље фауне и флоре путем регулације трговине у том подручју	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са Регулативом о заштити врста дивље фауне и флоре путем регулације трговине у том подручју (2025)
	5. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima	Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени	Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са Директивом о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima (2025)

	<p>6. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са INSPIRE директивом</p>	<p>Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени</p>	<p>Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са INSPIRE директивом (2025)</p>
	<p>7. Степен усаглашености законских и подзаконских аката са ратификованим конвенцијама, споразумима и протоколима из области заштите природе</p>	<p>Закон и подзаконски акти су дјелимично усаглашени</p>	<p>Већи степен усаглашености законских и подзаконских аката са ратификованим конвенцијама, споразумима и протоколима из области заштите природе (2025)</p>
	<p>8. Статус израде Закона о генетичким ресурсима и успоставе ефикасног система, односно уређења приступа, коришћења и размјене генетичких ресурса у Републици Српској са циљем ратификације Нагоја протокола</p>	<p>Не постоји Закон о генетичким ресурсима Не постоји уређен унутрашњи систем приступа, коришћења и размјене користи од генетичких ресурса</p>	<p>Закон о генетичким ресурсима Републике Српске (2025) Већи степен уређености приступа, коришћења и размјене генетичких ресурса у Републици Српској (2025)</p>
	<p>9. Број измијењених и нових подзаконских прописа с циљем потпуне</p>	<p>Недостаје већи број правилника и уредби који</p>	<p>Уређени подзаконски прописи (правилници и уредбе) с циљем</p>

		имплементације законске регулативе	проистичу из постојећих, као и планираних закона	имплементације законске регулативе у Републици Српској (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,080	0,723	0,803

3.2. Приоритет	Јачање институција Републике Српске, надлежних за спровођење прописа и активности у заштити природе	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Ниво капацитета у Министарству просторног уређења, грађевинарства и животне средине и Заводу за културно-историјско и природно наслеђе Републике Српске	Недовољан број стручних лица и материјалних средстава за активности у области очувања биодиверзитета и заштите природе	Адекватна опремљеност и број запослених у складу са резултатима Студије процјене постојећих и потребних људских и материјалних ресурса (2032)
	Ниво капацитета, знања и вјештина, развијени индикатори и мониторинг стања код управљача заштићених подручја	Недовољан број обучених и опремљених у институцијама управљача заштићених подручја	Адекватна опремљеност, број запослених и обучених у складу са резултатима Студије процјене постојећих и потребних људских и материјалних ресурса управљача заштићених подручја (2032)	

		Број лица која раде инвентаризацију, мониторинг и извјештавање о стању биодиверзитета	Недовољан број истраживача који на терену прикупљају податке	Спроведена обука довољног броја лица која раде инвентаризацију, мониторинг и извјештавање (2025)
		Ниво капацитета за успостављање јединственог информационог система заштите животне средине Републике Српске	Недовољан број ангажованих, слабо опремљених у Републичком заводу за заштиту културно-историјског и природног наслеђа и Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност	Адекватна опремљеност и број запослених у складу са урађеном анализом потребних материјалних средстава и људских капацитета (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		2,9	10,1	13,06

3.2.1. Мјера	Јачање постојећих административних капацитета у квантитативном и квалитативном смислу за извршавање обавеза према међународним конвенцијама, те	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Студија процјене постојећих и потребних људских и материјалних ресурса	Не постоји анализа потребних људских и материјалних ресурса	Јасно дефинисани потребни капацитети (2025)
		2. Степен реализације Студије о потреби јачања	Недовољно људских и материјалних ресурса	Реализоване препоруке из Студије кроз обезбијеђена

	унапређење сарадње између свих органа и институција у чијој надлежности су обавезе из међународних уговора	људских и материјалних ресурса		средства, измијењен Правилник о систематизацији, ојачани кадровски и материјални ресурси (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		2,04	8,1	10,2
3.2.2. Мјера	Унапређење управљања заштићеним подручјима, јачање капацитета управљача и обезбјеђивање извора финансирања	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Студија процјене постојећих и потребних људских и материјалних ресурса код управљача заштићених подручја	Не постоји анализа потребних људских и материјалних ресурса	Јасно дефинисани потребни капацитети код управљача заштићених подручја (2025)
		2. Степен реализације Студије о потреби јачања људских и материјалних ресурса	Недовољно средстава за јачање капацитета	Реализоване препоруке из Студије кроз обезбјеђена средства (2032)
		3. Студија процјене потреба за јачањем знања и вјештина запослених код управљача заштићених подручја	Не постоји анализа знања и потребних вјештина код запослених	Јасно дефинисане потребе и недостаци у знањима код управљача заштићених подручја (2025)
		4. Степен знања и вјештина код запослених код	Неповољна кадровска структура	Континуирано стицање нових знања запослених

	управљача заштићених подручја		код управљача заштићених подручја (2032)
	5. Стање функционалне одрживости заштићеног подручја	Не постоји праћење стања и приједлог мјера у правцу (функционалне) одрживости управљача заштићених подручја	Периодични извјештаји и приједлог мјера у правцу функционалне одрживости заштићених подручја (2032)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	0,492	1,9	2,4

3.2.3. Мјера	Јачање академских институција и невладиних организација које се баве истраживањима биодиверзитета и заштите природе	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Капацитети обученог кадра који ради инвентаризацију, мониторинг и извјештавање	Недовољан број истраживача у области биодиверзитета Републике Српске	Сprovedена обука довољног броја особа који раде инвентаризацију, мониторинг и извјештавање (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,162	0	0,162

3.2.4. Мјера	Унапређење капацитета Републичког завода за	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
---------------------	---	-------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

	заштиту културно-историјског и природног наслеђа за прикупљање и обраду података о стању природе за информациони систем заштите природе и успостављање капацитета Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност за јединствени информациони систем заштите животне средине Републике Српске	Степен изграђености информационог система природе Републике Српске	Недовољно људских и материјалних ресурса за надоградњу Информационог система	Обезбијеђена средства, ојачани кадровски и материјални ресурси, те потпуно успостављен функционалан Информациони систем (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,200	0	0,200

3.3. Приоритет	Побољшање координације, комуникације и извјештавања о биодиверзитету и очувању природе на нивоу Републике Српске – Босне и	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		и о стању и промјенама биодиверзитета кроз „хоризонталну и вертикалну“ размјену	Не постоји дефинисана (усаглашена или обавезујућа) координација и комуникација међу институцијама унутар ентитета (посебно међу	Унапређена размјена података о стању и промјенама биодиверзитета унутар ентитета (посебно међу ресорима), између

	Херцеговине – Европске уније		ресорима), између ентитета као ни на нивоу БиХ.	ентитета и нивоу БиХ (2025).
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,009	0	0,009

3.3.1. Мјера	Унапређење координације и комуникације међу институцијама с циљем имплементације директива ЕУ и извјештавања о стању биодиверзитета и заштити природе	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Интензитет „хоризонтално“ и „вертикално“ размијењених података о стању и промјенама биодиверзитета	Недовољна размјена података унутар Републике Српске, Босне и Херцеговине и према Европској унији о стању природе	Успостављен систем размјене података (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,009	0	0,009

3.4. Приоритет	Описивање биодиверзитета на генетичком, специјском и екосистемском нивоу, успостављање	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен инвентаризације врста, идентификације типова станишта, те	Систематично прикупљање и анализа података биолошке	Инвентар стања и процјена степена угрожености станишта и дивљих врста

<p>мониторинга стања и промјена, те податке учинити јавности доступним</p>	<p>процјене угрожености врста биљака, гљива и животиња, станишта и животних заједница у складу са принципима IUCN</p>	<p>разноврсности не постоји</p>	<p>биљака, животиња и гљива, као и њихових генетичких ресурса (2032)</p>
	<p>Ефикасност праћења и извјештавања о стању биолошке разноврсности</p>	<p>Не постоји праћење стања биолошке разноврсности и извјештавања</p>	<p>Успостављено праћење стања биолошке разноврсности и редовно извјештавају институције Републике Српске /Босне и Херцеговине / Европске уније (2032)</p>
	<p>Степен унапређења Информационог система за заштиту природе</p>	<p>Спорадично документовани подаци о стању биолошке разноврсности</p>	<p>Унапријеђен Информациони систем за заштиту природе са већим бројем података о стању природе (2032)</p>
	<p>Статус успостављања листе инвазивних врста</p>	<p>Листа инвазивних врста не постоји</p>	<p>Листа инвазивних врста са мјерама контроле и сузбијања (2030)</p>
	<p>Буџет (милион КМ)</p>	<p>Остали извори (милион КМ)</p>	<p>Укупно (милион КМ)</p>
	<p>3,1</p>	<p>29,1</p>	<p>32,2</p>

3.4.1. Мјера	Инвентаризација врста, идентификација типова станишта, те процјена степена угрожености врста биљака, гљива и животиња, станишта и животних заједница у складу са принципима IUCN	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Ниво проучености и јавно доступних података о биодиверзитету	Проучавање биодиверзитета је спорадично и непланско	Успостављено системско и планско проучавање, те јавно доступни подаци о биодиверзитету Републике Српске (2025)
		2. Степен идентификације екосистема	Не постоји попис типова станишта	Идентификовани типови станишта, истражена станишта и њихова просторна дистрибуција (2032)
		3. Број дивљих врста са дефинисаним степеном угрожености	Није урађена процјена степена угрожености појединих врста биљака, животиња, гљива и станишта	Дефинисан степен угрожености појединих врста биљака, животиња, гљива и станишта (2030)
		4. Степен обрађених података за ревизију Црвене листе	Црвена листа није урађена на основу планске и потребне документације о биодиверзитету	Ревидирана Црвена листа (2030)
		5. Континуирано ажурирање Уредбе о	Уредба о заштићеним и строго заштићеним врстама није урађена на	Ревидирана Уредба о заштићеним и строго

		заштићеним и строго заштићеним врстама	основу потребне документације о биодиверзитету	заштићеним врстама (2030)
		6. Број врста са довољно података о генетичком нивоу разноврсности	Веома мало и спорадични подаци о генетичком диверзитету значајних врста	Урађена генетичка карактеризација најзначајнијих врста (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		3,1	28,2	31,4
3.4.2. Мјера	Праћење стања биолошке разноврсности и редовно извјештавање институција Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Индикатори стања и промјена, те степен размијењених података међу институцијама Републике Српске – Босне и Херцеговине – Европске уније	Не постоји усаглашена и дефинисана процедура за праћење стања и извјештавање о промјенама биодиверзитета и природе	Усаглашени индикатори стања и успостављен систем праћења биодиверзитета (2025)
		2. Ниво праћења стања и размјене података		Редовно се прати стање и извјештава о стању биодиверзитета (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	0,461	0,461

3.4.3. Мјера	Успостављање функционалног информационог система о стању и праћењу биолошке разноврсности и заштите природе у Републици Српској	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен функционалности Информационог система за заштиту природе са већим бројем података	Дјелимично успостављен Информациони систем	Успостављен Информациони систем са јавности доступним релевантним информацијама о стању и промјенама у природи (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	0,300	0,300
3.4.4. Мјера	Усвојити Листу инвазивних врста	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Листа инвазивних врста са мјерама контроле и сузбијања	Не постоји листа инвазивних врста	Листа инвазивних врста са мјерама контроле и сузбијања (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	0,060	0,060
3.5. Приоритет	Повећање површине заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус Еколошке мреже Републике Српске (мрежа)	Не постоји Еколошка мрежа	Успостављена Еколошка мрежа (2032)

<p>плана Републике Српске (2025) пратећи смјернице „Стратегије биодиверзитета 2030. Године“</p>	<p>ЕУ до</p>	<p>подручја од интереса за Заједницу)</p>		
		<p>Процент издвојених заштићених подручја у односу на укупну површину Републике Српске</p>	<p>Заштићена подручја су на 2,16% укупне територије Републике Српске</p>	<p>Већа површина заштићених подручја у складу са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске (2025)</p>
		<p>Број заштићених подручја у складу са Конвенцијом о заштити културних и природних добара (енгл. <i>World Heritage Convention</i>)</p>	<p>Прашума „Јањ“ је једино природно добро у Републици Српској на листи UNESCO баштине</p>	<p>Препозната подручја од међународног интереса (2032)</p>
		<p>Буџет (милион КМ)</p>	<p>Остали извори (милион КМ)</p>	<p>Укупно (милион КМ)</p>
		<p>2,3</p>	<p>0</p>	<p>2,3</p>

3.5.1. Мјера	<p>Успостављање Еколошке мреже Републике Српске (мрежа подручја од интереса за Заједницу)</p>	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		<p>1. Квалитет консултативног процеса за успоставу Еколошке мреже у Републици Српској</p>	<p>Са активностима на успостављању Еколошке мреже се стало 2005. године</p>	<p>Обезбијеђено учешће јавности у процесу успостављања еколошке мреже, путем стручних расправа и јавног увида (2025)</p>

		2. Степен успоставе Еколошке мреже	Не постоји Еколошка мрежа	Успостављена Еколошка мрежа Републике Српске као дио мреже БиХ и Европске мреже Natura 2000 (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		2,1	0	2,1
3.5.2. Мјера	Увећање површине заштићених подручја у складу са Просторним планом Републике Српске и стратешким циљевима ЕУ	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Статус приоритизације у процесу издвајања заштићених подручја	Не постоје дефинисани приоритети у смислу издвајања заштићених подручја	Дефинисани приоритети у процесу издвајања заштићених подручја (2024)
		2. Процент површине заштићених подручја	Значајан дио површина се налази под одређеним степеном заштите (нпр. шуме високе заштитне вриједности), иако није препознат као заштићено подручје	Подручја под специфичним режимом заштите препозната као подручја очувања биодиверзитета (2025)
		3. Процент површине заштићених подручја	Заштићена подручја су на 2,16% укупне територије Републике Српске	У потпуности реализован Просторни план Републике Српске са аспекта површине

				заштићених подручја (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,081	0	0,081
3.5.3. Мјера	Увећање броја заштићених подручја у складу са Конвенцијом о заштити културних и природних добара (енгл. <i>World Heritage Convention</i>)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број подручја од међународног интереса	На UNESCO Листи свјетске баштине у Републици Српској од 2021. је прашума „Јањ“ као дио древних и исконских букових шума Карпата и других региона Европе	Нова заштићена подручја Републике Српске на Листи свјетске природне баштине (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,090	0	0,090

3.6. Приоритет	Унапређење међусекторске сарадње с циљем интеграције значаја очувања биодиверзитета и заштите природе у	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Ниво међусекторских активности у очувању биолошке разноврсности	Значај биолошке разноврсности и очувања природе није довољно интегрисан у све секторске политике	Унапријеђена међусекторска сарадња (2027)

	секторске политике и законодавство	Ниво међусекторских активности у рестаурацији деградираних екосистема и реакцији (адаптацији и митигацији) на климатске промјене	Ефекат климатских промјена и деградације екосистема није препознат у свим секторима	Унапријеђена међусекторска сарадња (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,165	0	0,165
3.6.1. Мјера	Унапређење међусекторске сарадње на интеграцији мјера заштите биодиверзитета и природе и користи од екосистемских услуга са другим секторима (пољопривреда, шумарство, водопривреда и енергетика)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Степен развоја смјерница и препорука међусекторске сарадње	Не постоје смјернице нити препоруке	Смјернице и препоруке међусекторске сарадње (2025)
		2. Број активности са препознатим значајем очувања биодиверзитета	Недовољна међусекторска сарадња у области биодиверзитета и заштите природе	Међусекторске активности са препознатим значајем очувања биодиверзитета (2027)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,108	0	0,108
3.6.2. Мјера	Реализација активности на адаптацији и	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	ублажавању негативних појава на очувању биодиверзитета и природе	1. Број планова и степен њихове реализације на рестаурацији деградираних екосистема	Значајан број деградираних екосистема за које не постоји приједлог мјера	План мјера рестаурације деградираних екосистема (2025)
		2. Број међусекторских активности на ублажавању климатских промјена и очувању биодиверзитета	Констатован негативан утицај климатских промјена на природу	Унапријеђене међусекторске активности на ублажавању климатских промјена и очувању биодиверзитета (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,057	0	0,057
3.7. Приоритет	Јачање научно утемељеног одлучивања биодиверзитету и заштити природе кроз дијалог научне заједнице и доносилаца одлука	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број расправа и дискусија међу представницима научне заједнице и доносилаца одлука	Одлуке се доносе често без претходно провјерених чињеница и научно доказаних поставки	Организоване расправе и дискусије (првенствено међу научном заједницом и доносиоцима одлука) (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,161	0	0,161

3.7.1. Мјера	Унапређење начина доношења одлука у вези биолошке разноврсности и очувања природе базиран на дијалогу научне заједнице, невладиних организација и доносилаца одлука	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Степен усаглашености око Плана и програма одржавања стручних расправа	Одлуке се доносе често без претходно провјерених чињеница и научно доказаних поставки	Усаглашен План и програм одржавања стручних расправа о стању биодиверзитета и природних ресурса од научне заједнице и доносилаца одлука (2025)
		2. Број организованих расправа и дискусија	Не постоје довољна знања, нити стручне дискусије на тему биодиверзитета и заштите природе	Организоване расправе и дискусије (првенствено међу научном заједницом и доносиоцима одлука) (2025)
		3. Степен информисаности јавности о научно базираним и донесеним одлукама	Одлуке се доносе често без претходно провјерених чињеница и научно доказаних поставки	Одлуке базиране на научно утемељеним и усаглашеним закључцима су доступне јавности (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
0,161	0	0,161		

3.8. Приоритет	Развијање јавне свијести о биодиверзитету, очувању природе и екосистемским услугама	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен развоја свијести о значају очувања и унапређења биолошке разноврсности	Недовољан степен информисања о значају биолошке разноврсности и важности очувања природе	Већи степен свијести о значају очувања и унапређења биолошке разноврсности (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,115	1,04	1,1

3.8.1. Мјера	Развој јавне свијести о значају биолошке разноврсности, потреби очувања и усмјереног (одрживог) коришћења природних ресурса	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Реализација студије о степену информисаности јавности о мјерама које се спроводе с циљем заштите природе	Недовољно развијена свијест о значају биодиверзитета и заштите природе код свих узраста и популација становништва	Урађена студија о степену информисаности јавности о мјерама које се спроводе с циљем заштите природе (2024)
		2. Бројност информација у средствима јавног информисања		Више доступних информација у средствима јавног информисања и друштвеним мрежама (2032)

	3. Број коригованих наставних планова и програма у складу са мјером		Наставни планови у свим фазама образовања више препознају значај биодиверзитета (2032)
	4. Степен свијести код ученика и студената стечен кроз наставни процес		Ојачана свијест код ученика и студената кроз наставни процес у природи (2025)
	5. Број волонтерских активности с циљем очувања биодиверзитета		Већи број волонтерских акција с циљем очувања биодиверзитета (2032)
	6. Степен учешћа јавности у доношењу одлука		Обезбијеђен партиципативни приступ у доношењу одлука (2032)
	7. Број рекламних спотова		Рекламни спотови у средствима јавног информисања, билборди и друга промотивна средства (2032)
	8. Степен свијести код ЈЛС о предностима живота у заштићеним подручјима		Јединица локалне самоуправе сарађује са планерима и управљачима

				заштићених подручја препознајући интерес (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,115	1,04	1,1

3.9. Приоритет	Обезбјеђивање финансијских средстава за дефинисане циљеве и мјере	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број измјена законских и подзаконских прописа са циљем системски обезбијеђених финансијских средстава	Недостају финансијска средства за све активности на одржавању и унапређењу биолошке разноврсности и заштити екосистема	Јасно дефинисан начин прикупљања и расподеле средстава за очување биодиверзитета и заштиту природе (2025)
		Средства обезбијеђена по основу коришћења природних ресурса		Ревидиран начин наплате по основу користи од природних ресурса и расподеле средстава у Фонду за животну средину и енергетску ефикасност (2025)
		Средства обезбијеђена по основу реализације међународних пројеката		Обучени кадрови и већи број међународних пројеката у области биодиверзитета и заштите природе (2032)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,256	2,06	2,3
3.9.1. Мјера	Ревизија постојеће законске регулативе како би се обезбиједила већа финансијска средства за заштиту биодиверзитета и природе	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1. Број измјена законске и подзаконске регулативе с циљем реализације мјере	Недовољна финансијска средства за очување и усмјерено коришћење биодиверзитета	Усвојена законска и подзаконска регулатива за јасно дефинисану позицију Фонда за животну средину и енергетску ефикасност у финансирању активности очувања природе (2025)
		2. Дефинисаност начина прикупљања и расподјеле средстава за очување биодиверзитета и заштиту природе		Јасно дефинисан начин прикупљања и расподјеле средстава за очување биодиверзитета и заштиту природе (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,179	1,6	1,7
3.9.2. Мјера	Више средстава у Фонду за животну средину и	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	енергетску ефикасност Републике Српске по основу коришћења природних ресурса и/или пореске политике	Статус процедуре израде и усвајања подзаконских аката	Не постоје у свим случајевима и у довољној мјери накнаде за коришћење природних ресурса	Усвојени законски и подзаконски акти по принципу „корисник плаћа“ (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,026	0	0,026
3.9.3. Мјера	Више средстава обезбијеђених из међународних фондова за реализацију пројеката у области заштите природе	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број међународних пројеката у области биодиверзитета и заштите природе	Мали број међународних пројеката и средстава ЕУ фондова са циљем очувања и заштите природе	Већи број међународних пројеката у области биодиверзитета и заштите природе (2032)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,050	0,450	0,501

8.2.4 Квалитет ваздуха, климатске промјене и енергија

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
4. Стратешки циљ	Унапређење ублажавања и			

	прилагођавања климатским промјенама и побољшање квалитета ваздуха	Укупне емисије гасова са ефектом стаклене баште, искључујући поноре (Gg CO ₂ -eq ₁)	19.670 (2016)	16.228 (2030)
		Емисије гасова са ефектом стаклене баште по USD 1 БДП-а	1,75 kgCO ₂ ekv/1USD BDP	...
		Загађеност ваздуха: загађеност ваздуха са PM ₁₀ , средња годишња вриједност (микрограми по кубном метру)	47	40
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		311,4	3754	4066

4.1. Приоритет	Смањење загађивања ваздуха загађујућим материјама на нивое који су безбједни за људско здравље	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Износ емисија загађујућих материја из великих постројења	У 2014. години износила: 131.027 тона SO ₂ , 5.997 тона NO _x , 4.363 тона чврстих честица	До 1. јануара 2028. на: 7.277 тона сумпор-диоксида, 2.571 тона азотних оксида, 257 тона чврстих честица
Степен усклађености постројења са најбоље	Низак степен усклађености постројења са НРТ	Усклађивање свих индустријских постројења		

	расположивим техникама (НРТ)		са најбоље расположивим техникама (НРТ) до 2032. године
	Процент смањења емисија из кућних извора топлоте	Велике емисије из кућних извора топлоте (не постоје поуздани подаци из кућних извора топлоте)	Смањење емисије из кућних извора топлоте за 50% до 2032. у односу на базну годину (базна година ће се одредити након што се изврши процјена)
	Процент повећања удјела даљинског гријања у укупном гријању	Низак ниво удјела даљинског гријања у укупном гријању	Повећање удјела даљинских гријања у укупном гријању на 10% уз минимални удио обновљивих извора енергије у производњи топлоте од 80% до 2032. године
	Процент смањења емисија загађујућих материја из саобраћаја	Допуштене високе вриједности сумпора у течним горивима, просјечна старост возила преко 15 година, незнатан удио електричних и хибридних возила	Смањење емисије загађујућих материја из саобраћаја за 30% до 2030. године

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		25,4	228,2	253,6
4.1.1. Мјера	Смањење годишње емисије из великих постројења за сагоријевање укључених у Извјештај о плану смањења емисија загађујућих материја за Електропривреду Републике Српске	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус усвајања програма који дефинише изворе финансирања	Неодређени извори финансирања	Усвојен програм који дефинише изворе финансирања
		2. Број усвојених BREF за НРТ	Непостојање усвојених BREF	Израђени и усвојени референтни документи на нивоу Републике Српске
		Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за увођење и надзор над спровођењем НРТ	Урађен и спроведен програм јачања капацитета
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,098	0,395	0,494
4.1.2. Мјера	Смањење загађења ваздуха из локалних извора	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус усвајања Одлуке о квалитету течних горива	На снази Одлука о квалитету течних горива која није усклађена са захтјевима Директиве	Усвојена Одлука о квалитету течних горива у складу са међународним обавезама

	Статус усвајања модела подстицаја	Непостојање модела подстицаја	Усвојен модел, континуиран процес имплементације
	Статус усвајања Стратегије повећања удјела даљинских гријања у укупној гријаној површини	Непостојање Стратегије повећања удјела даљинских гријања у укупној гријаној површини	Усвојена Стратегије повећања удјела даљинских гријања у укупној гријаној површини, дефинисан извор финансирања
	Статус усвајања модела субвенционисања проширења и изградње даљинских гријања на ОИЕ	Непостојање модела субвенционисања проширења и изградње даљинских гријања на ОИЕ	Усвојен модел на бази стратегије
	Статус унапређености инфраструктуре	Недовољна инфраструктура	Унапријеђена инфраструктура
	Статус усвојености механизма	Недовољна инфраструктура	Усвојен механизам са дефинисаним изворима финансирања
	Дозвољени евро стандард за увоз моторних возила	Забрана увоза возила са стандардом нижим од евро 5	Перманентно ажурирање Одлука о минималним емисионим стандардима
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	25,3	227,8	253,1

4.2. Приоритет	Унапређење система управљања квалитетом ваздуха који подржава доношење стратешких одлука и информише грађане о квалитету ваздуха	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број станица за квалитет ваздуха стављен у функцију	У Републици Српској, у републичкој мрежи станица, од 12 мјерних станица тренутно је у функцији пет	Покривеност цијеле територије Републике Српске мрежом станица до 2030. године
		Степен информисаности грађана о квалитету ваздуха	Недовољно развијен систем информисања грађана о квалитету ваздуха	Успостављен систем Информисање грађана у реалном и интегрисаном времену о квалитету ваздуха од 2023.
		Функционалност система извјештавања	Не постоји цјеловит систем извјештавања о емисијама загађујућих материја и гасова са ефектом стаклене баште и квалитету ваздуха према међународним институцијама	Развијен систем извјештавања према међународним институцијама о емисијама и квалитету ваздуха до 2025.
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
23,6	213,2	236,9		

4.2.1. Мјера	Унапређење квалитета мониторинга ваздуха	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
--------------	--	------------------	--------------------------------	------------------------------

		Статус имплементације Уредбе	Дефинисана мрежа мјерних станица	Имплементирана Уредба
		Број мјерних станица стављених у функцији	7 мјерних станица у функцији	Урађен и усвојен Програм, набављене и инсталиране мјерне станице
		Степен спроведености програма јачања људских и материјалних капацитета РХМЗ Републике Српске	Људски и материјални капацитети РХМЗ Републике Српске недовољни	Спроведен програм јачања људских и материјалних капацитета
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,148	1,3	1,4
4.2.2. Мјера	Развој система извјештавања према међународним институцијама и координација унапређења система информисања грађана о квалитету ваздуха	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус израде програма	Недовољно развијен систем информисања грађана о квалитету ваздуха	Урађен програм информисања грађана о квалитету ваздуха
		Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети надлежних институција	Спроведен програм јачања људских и материјалних капацитета
		Степен ажурирања зона и агломерација	Дефинисане зоне и агломерације	Редовно ажуриране зоне и агломерације
		Статус израде планова	Не постоје планови о квалитету ваздуха	Урађени и усвојени планови квалитета ваздуха

	Статус именована референтних лабораторија	Референтне лабораторије нису именоване	Именоване референтне лабораторије
	Степен спровођења програма	Програм јачања људских и материјалних капацитета не постоји	Сprovedен програм јачања људских и материјалних капацитета
	Степен израде инвентара и пројекција	Инвентари и пројекције дјелимично урађени	Урађени инвентари емисија и пројекције емисија
	Статус израде базног модела	Базни модел није израђен	Урађен и усвојен базни модел за потребе мониторинга квалитета ваздуха
	Степен успостављености и функционалности система	Постојећи систем извјештавања неадекватан	Успостављен систем за извјештавање према међународним институцијама
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	23,5	211,8	235,4

4.3. Приоритет	Смањен утицај Републике Српске на климатске промјене са смањењем емисије гасова са ефектом	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Процент смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште	Укупна емисија GHG (без понора) у 2014. години је износила 7.738,1 Gg CO _{2ekv}	Смањење емисије GHG за 17,5% до 2030. у односу на 2014. (стратешки циљ из

	стаклене баште и повећањем понора угљеника			NDC БиХ који је усвојен у марту 2021. године)
		Процент смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште из великих постројења	Емисије из енергетике око 78,4% од укупних емисија	Смањење емисије из великих постројења (еквивалент EU ETS) за 28,7% до 2030. у односу на 2014.
		Процент повећања понора	Укупни понори у 2014. износе -2.701 Gg	Повећање понора GHG за 10% до 2030. у односу на 2014.
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,310	2,7	3,1
4.3.1. Мјера	Смањене утицаја Републике Српске на климатске промјене	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус формирањ Одбора за декарбонизацију	Не постоји међусекторско тијело за планирање, спровођење и праћење процеса декарбонизације Републике Српске	Формиран Одбор за декарбонизацију који укључује представнике власти, синдиката, бизниса, невладиних организација итд.
		Статус израде инвентара	Урађен инвентар до 2016.	Урађен инвентар
		Степен реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети РХМЗ Републике Српске	Спроведен програм јачања капацитета

	Статус усвајања закона	Непостојање закона о климатским промјенама	Усвојен закон о климатским промјенама
	Статус усвајања уредбе	Не постоји уредба о механизму мониторинга и извјештавања	Усвојена уредба о механизму мониторинга и извјештавања (MMR)
	Број урађених SECAP	Мали дио ЈЛС има Акциони план за енергетски и климатски одрживи развој (SECAP)	Урађени и усвојени Акциони планови за енергетски и климатски одрживи развој (SECAP)
	Број усвојених планова	Рударска подручја немају план за праведну транзицију	Урађени и усвојени планови за праведну транзицију рударских подручја
	Број усвојених SECAP планова	Постоје раније стратегије и планови	Ревидирани и усвојени планови
	Статус израде приједлога	Директива о ETS није транспонована	Урађен приједлог у сарадњи са МСТЕО
	Статус израде и усвајања стратегије	Непостојање стратегије повећања понора GHG	Урађена и усвојена стратегија повећања понора GHG
	Статус усвајања модела	Непостојање модела за подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева	Усвојен модел за подстицање узгоја брзорастућих енергетских усјева на деградираним земљиштима

		Степен реализације подстицања	Не постоји промоција коришћења дрвета у грађевинарству	Дефинисан начин подстицања
		Статус формирањ Одбора за декарбонизацију	Не постоји међусекторско тијело за планирање, спровођење и праћење процеса декарбонизације Републике Српске	Формиран Одбор за декарбонизацију који укључује представнике власти, синдиката, бизниса, невладиних организација итд.
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,310	2,7	3,1

4.4. Приоритет	Јачање отпорности на ефекте климатских промјена	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Успостављеност функционалног система евиденције штета	Не постоји систем евиденције штета	Успостављен систем евиденције штета до 2025.
		Процент наводњаваног пољопривредног земљишта	У Републици Српској се наводњава 7.262 ха (4,46% пољопривредног земљишта)	Наводњавање 30% пољопривредног земљишта до 2030.
		Степен изграђености капацитета	Низак ниво капацитета заштите од пожара	Повећање изграђености капацитета ране детекције и гашења пожара за 50% до 2032.

		Степен изграђености капацитета	Низак ниво капацитета за заштиту од поплава	Висок ниво капацитета за заштиту о поплава
		Успостављеност функционалног система раног упозоравања	РХМЗ Републике Српске даје одређене информације и упозорења; недовољни институционални капацитети	Успостављен систем раног упозоравања до 2025.
		Успостављеност функционалног система за координацију и праћење спровођења мјера прилагођавања климатским промјенама	Не постоји систем за координацију и праћење спровођења мјера прилагођавања климатским промјенама	Успостављен систем за координацију и праћење спровођења мјера прилагођавања климатским промјенама до 2025.
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		103,4	1.961	2.064

4.4.1. Мјера	Изградња институционалних капацитета и знања за јачање отпорности на климатске промјене	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус реализације програма јачања капацитета и унапређење знања	Недовољно знање и капацитети	Унапријеђено знање и повећан капацитет кроз спроведене програме јачања капацитета

	Статус именовања тијела	Непостојање тијела за вођење евиденције штета од климатских промјена	Именовано тијело за успоставу система и вођење евиденције штета
	Статус реализације програма јачања капацитета	Недовољни капацитети за прогнозирање опасних метеоролошких и хидролошких појава	Сprovedен програм јачања капацитета
	Статус успостављања система за координацију	Непостојање координације	Дефинисан начин координације
	Статус израде и усвајања извјештаја о процјени ризика	Непостојање кварталних извјештаја	Усвојени квартални извјештаји о процјени ризика од екстремних климатских промјена
	Статус израде и усвајања акционог плана	Непостојање акционог плана	Урађен и усвојен акциони план
	Статус успостављања система за координацију и праћење спровођења мјера	Непостојање система за координацију и праћење спровођења мјера	Успостављен систем за координацију и праћење спровођења мјера прилагођавања климатским промјенама
	Статус дефинисања начина прикупљања средстава	Непостојање система прикупљања И коришћења средстава за реализацију мјера за прилагођавање климатским промјенама	Дефинисан начин прикупљања и коришћења средстава за мјере за прилагођавање климатским промјенама

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,216	0,864	1,08
4.4.2. Мјера	Изградња инфраструктурних капацитета за јачање отпорности на климатске промјене	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус израде програма	Непостојање програма	Урађен и усвојен програм јачања инфраструктуре
		Статус израде начина подстицања	Недовољно подстицање набавке опреме за наводњавање	Дефинисан начин подстицања
		Статус израде студије; фаза реализације изградње вишенамјенске акумулације	Недовољан број вишенамјенских акумулација	Израђене студије; реализована инвестиција изградње вишенамјенске акумулације
		Статус израде студије	Непостојање студије	урађена и усвојена студија
		Статус набавке опреме – број запослених особа	Недовољан број запослених и неадекватна опрема	Набављена опрема и запослен потребан број особа
		Статус израде студије	Непостојање студије	Урађена и усвојена студија
		Статус изграђености капацитета	Недовољни капацитети	Ојачани институционални И инфраструктурни капацитети

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)	
		103,1	1.960	2.063	
4.5. Приоритет	Повећање енергетске ефикасности у крајњој потрошњи у свим секторима	Индикатори приоритета		Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Процент потрошње енергије	смањења финалне	Потрошња финалне енергије (FEC) у 2020. 874 ktoe	Смањење потрошње финалне енергије за 13% до 2030. у односу на 2018.
		Процент потрошње енергије у сектору	смањења финалне у стамбеном	Удио стамбеног сектора у 2020. у FEC 200 ktoe (23%)	Смањење потрошње енергије у зградарству (јавни и стамбени сектор) за 22% до 2030. у односу на 2018.
		Процент потрошње енергије у индустрији	смањења финалне	Удио индустрије у 2020. у FEC 203 ktoe (23%)	Смањење потрошње финалне енергије у индустрији за 3,3% до 2030. у односу на 2018.
		Процент потрошње енергије	смањења примарне	Из НЕСР потрошња примарне енергије 9% Предвиђена потрошња према Акционом плану Републике Српске 2.682 ktoe	Смањење потрошње примарне енергије за 11% до 2030. године у односу на 2018. годину
		Буџет (милион КМ)		Остали извори (милион КМ)	

		152,6	1295	1448
--	--	-------	------	------

4.5.1. Мјера	Креирање повољног амбијента за енергетску ефикасност и смањење потрошње финалне енергије	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен реализације пружања помоћи	Пружање помоћи на ниском нивоу	Реализовано пружање помоћи
		Статус израде и усвојености закона о јавним набавкама	Постојећи закон о јавним набавкама не третира критеријуме енергетске ефикасности	Усвојене потребне промјене у закону о јавним набавкама
		Степен усвајања облигационих шема	Облигационе шеме не постоје	Усвојене облигационе шеме
		Степен израде и усвајања модела	Не постоји модел повећања енергетске ефикасности јавне расвјете	Урађен и усвојен модел повећања енергетске ефикасности јавне расвјете
		Степен усвајања подзаконских аката	Подзаконски акти нису усвојени	Усвојени подзаконски акти
		Процент кућних апарата на тржишту који имају <i>Energy Labelling</i>	Не постоји званичан систем означавања енергетске ефикасности на уређајима	Усвојен закон који прописује обавезу <i>Labelling</i> стандард за кућне апарате
		Степен израде и усвајања стратегије	Стратегија енергетске обнове зграда не постоји	Усвојена и спроведена стратегија
		Степен израде и усвајања модела	Модел не постоји	Усвојен модел на бази стратегије подстицања

				енергетске ефикасности у зградарству
		Статус усвајања допуна правилника	Постојећи пропис не узима у обзир потребе за хлађењем и РТВ, а дозвољене потребе за гријањем су релативно велике	Усвојене строже вриједности за нове зграде
		Статус имплементација спровођења енергетског аудита	Не постоји обавеза спровођења енергетског аудита	Имплементирана обавеза кроз спровођење енергетских аудита
		Број индустријских предузећа у мрежи	Не постоји мрежа за ЕЕ	Успостављена мрежа за енергетску ефикасност индустријских предузећа
		Степен спровођења програма обуке	Не постоји стална едукација енергетских менаџера	Сprovedени програми обуке
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		137	1233	1370
4.5.2. Мјера	Смањење потрошње примарне енергије	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус усвајања прописа	Не постоји пропис о обавезној усаглашености са <i>EcoDesignom</i>	Усвојен пропис (правилник на Закон о ЕЕ)

	Статус усвајања система подстицаја	Не постоји свеобухватан систем у Републици Српској	Уведен систем подстицаја
	Процент смањења губитака енергије у дистрибуцији топлотне и електричне енергије	Постојећи губици, поготово у дистрибуцији топлоте, релативно велики	Смањени губици енергије
	Статус усвајања унапријеђеног система субвенционисања когенерације	Не постоје квоте за подстицање когенерације	Усвојен нови систем подстицаја високоефикасне когенерације
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	15,6	62,6	78,3

4.6. Приоритет	Повећање удјела обновљивих извора енергије уз реформу система подстицаја	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Процент удјела ОИЕ у потрошњи финалне енергије ФЕЦ	Удио ОИЕ у 2018. 42%	Удио ОИЕ у потрошњи финалне енергије (ФЕЦ) 48% до 2030.
		Процент удјела ОИЕ у производњи електричне енергије	Удио ОИЕ у производњи електричне енергије у 2018. 42%	Удио ОИЕ у производњи електричне енергије 48% до 2030.
		Процент удјела ОИЕ у саобраћају	Удио ОИЕ у 2018. испод 9%	Удио ОИЕ у саобраћају 12,5% до 2030.

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		5,9	53,3	59,2
4.6.1. Мјера	Креирање повољног амбијента за обновљиве изворе енергије	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус усвајања допуњеног Закона	Постоји Закон о ОИЕ који је потребно измијенити и допунити	Допуњен Закон о ОИЕ
		Статус усвајања новог система подстицаја	Постојећи Закон о ОИЕ не предвиђа подстицаје за коришћење ОИЕ за гријање и хлађење	Усвојен нови систем подстицаја за ОИЕ
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,005	0,053	0,059
4.6.2. Мјера	Повећање удјела обновљивих извора енергије у производњи електричне енергије и у саобраћају	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус усвајања подзаконских аката на Закон о обновљивим изворима енергије	Нису усвојени подзаконски акти на Закон о обновљивим изворима енергије којим се предвиђају подстицаји за заједнице обновљиве енергије за производњу	Усвојени подзаконски акти на Закон о обновљивим изворима енергије

		електричне енергије физичких лица	
Степен унапређења система издавања дозвола	Постојећи систем добиања дозвола компликован	Унапријеђен систем издавања дозвола	
Број усвојених каталога (један каталог за сваки тип ОИЕ)	Не постоје каталози критеријума	Усвојени и редовно ажурирани каталози	
Статус усвајања Закона	Постојећи закон не предвиђа подстицаје за коришћење соларне енергије у новим зградама	Усвојен допуњен Закон о ОИЕ	
Статус израде и усвајања студије	Не постоји свеобухватна анализа	Урађена и усвојена студија	
Статус усвајања модела подстицаја	Не постоји било какав начин подстицаја за хибридна, електрична и <i>plug-in</i> путничка возила	Усвојени механизми подстицаја	
Прописан проценат минималног учешћа био- горива	Не постоји пропис о минималном удјелу био- горива	Прописан минимални удио био-горива	
Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)	
5,9	53,2	59,1	

8.2.5 Хемијска безбједност и бука

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
5. Стратешки циљ	Очување људског здравља, побољшање добробити и квалитета живота за све	Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Ниво учесталост обољења или смрти због тровања услјед неадекватног руковања хемијским производима	НД	НД
		Процент становника изложених буци, према разредима буке и старосним групама	НД	НД
		Проблеми домаћинства са стамбеном јединицом (%) Имају проблеме са буком	4,3% (2015)	...
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		4,7	10,1	14,9

5.1. Приоритет	Приоритет Унапређење	5.1: Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
----------------	-------------------------	-------------------------------	--------------------------------	------------------------------

<p>законодавног оквира управљања хемикалијама у складу са правном тековином ЕУ и потписаним међународним уговорима из области хемијске безбједности</p>	<p>Степен транспозиције ЕУ законодавства из области хемијске безбједности</p>	<p>Транспозиција ЕУ законодавства из области хемијске безбједности је умјерено или дјелимично усклађена (2021)</p>	<p>Дјелимична транспозиција ЕУ законодавства кроз стално усклађивање прописа из области хемијске безбједности са правном тековином ЕУ (2031)</p>
	<p>Степен транспозиције Регулative о стављању у промет и употребу биоцидних производа (Регулатива [ЕУ] бр. 528/2012)</p>	<p>Умјерен ниво транспозиције Регулative о стављању у промет и употреби биоцидних производа (2021)</p>	<p>Дјелимична транспозиција Регулative о стављању у промет и употреби биоцидних производа (Регулатива [ЕУ] бр. 528/2012) (2024)</p>
	<p>Степен транспозиције Регулative о живи (Регулатива [ЕУ] бр. 2017/852)</p>	<p>Умјерен ниво транспозиције Регулative о живи (Регулатива [ЕУ] бр. 2017/852) (2021)</p>	<p>Дјелимична транспозиција Регулative о живи (Регулатива [ЕУ] бр. 2017/852) (2025)</p>
	<p>Степен транспозиције ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом</p>	<p>Умјерен ниво транспозиције ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (2021)</p>	<p>Дјелимична транспозиција ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (2025)</p>
	<p>Степен транспозиције Регулative (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама</p>	<p>Постоји законски основ за транспозицију Регулative (ЕЗ) бр. 1005/2009 о</p>	<p>Дјелимична транспозиција Регулative (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама</p>

	које оштећују озонски омотач и Регулative ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште	супстанцама које оштећују озонски омотач и Регулative ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (2021)	које оштећују озонски омотач и Регулative ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (2024)
	Степен транспозиције Регулative (ЕУ) 2019/1021 о постојаним органским загађујућим материјама	Умјерен ниво транспозиције Регулative (ЕУ) 2019/1021 о постојаним органским загађујућим материјама (2021)	Дјелимична транспозиција Регулative (ЕУ) 2019/1021 о постојаним органским загађујућим материјама кроз континуирано усклађивање прописа о POPs супстанцама (2031)
	Статус Стратегије хемијске безбједности Републике Српске	На постоји важећа Стратегија хемијске безбједности Републике Српске, тј. период важења је истекао (2012–2016) (2021)	Усвојити нову Стратегију хемијске безбједности Републике Српске (2025)
	Степен транспозиције SEVESO III директиве	Умјерен ниво транспозиције са одредбама SEVESO III директиве (2021)	Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве (2026)
	Статус услова и начина стицања и провјере знања и издавања увјерења за	Не постоје дефинисани услови и начин стицања и провјере знања и	Извршити измјену и/или допуну Закона о хемикалијама Републике

		савјетника за хемикалије	издавања увјерења за савјетника за хемикалије (2021)	Српске и подзаконских аката, а нарочито у смислу дефинисања услова и начина стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,320	0,135	0,456

5.1.1. Мјера	Дјелимична транспозиција ЕУ законодавства из области хемијске безбједности и Минамата конвенције	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Степен усклађености постојећег законодавства са правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности	У мањој мјери или дјелимично усклађено	Постојеће законодавство дјелимично усклађено са правном тековином ЕУ из области хемијске безбједности (2031)
б1) Степен усклађености Закона о биоцидима са Регулативом (ЕУ) 528/2012 о стављању у промет и употреби биоцидних производа	Постојећи Закон о биоцидима (из 2009. године) је у мањој мјери усклађен са Регулативом (ЕУ) 528/2012 о стављању у промет и употреби биоцидних производа	Усвојен нови Закон о биоцидима са дјелимичном транспозицијом Регулативе (ЕУ) 528/2012 о стављању у промет и употреби биоцидних производа (2024)		

	<p>б2) Степен усклађености подзаконских аката прописаних Законом о биоцидима</p>		<p>Постојећи подзаконски акти су у мањој мјери усклађени са Регулативом (ЕУ) 528/2012 о стављању у промет и употреби биоцидних производа</p>	<p>Усвојени/ажурирани сви потребни подзаконски прописи из области биоцида са дјелимичном транспозицијом Регулативе (ЕУ) 528/2012 о стављању у промет и употреби биоцидних производа, а након усвајања новог Закона о биоцидима (2024)</p>
	<p>в) Комплетност правног оквира за имплементацију Регулативе (ЕУ) 2017/852 о живи</p>		<p>Правилником о ограничењима и забранама хемикалија („Службени гласник Републике Српске“, број 79/19), жива и смјесе које садрже одређене количине живе су уврштене на листу ограничења и забране производње, те стављања на тржиште и употребе. Тиме је извршена умјерена транспозиција Регулативе о живи (ЕУ) 2017/852</p>	<p>Дјелимична транспозиција Регулативе (ЕУ) 2017/852 о живи (2025)</p>

	<p>г) Комплетност правног оквира за имплементацију ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом</p>	<p>Питање азбеста (у погледу производње, стављања на тржиште и употребе) је регулисано Правилником о ограничењима и забранама хемикалија („Службени гласник Републике Српске“, број 79/19), чиме је ЕУ директива 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом умјерено транспонована</p>	<p>Дјелимична транспозиција ЕУ директиве 87/217/ЕЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом (2025)</p>
	<p>д) Комплетност правног оквира за имплементацију Регулative (ЕУ бр. 2019/1021) о дуготрајним органским загађујућим материјама</p>	<p>Постоји законски основ за дјелимичну транспозицију Регулative (ЕУ бр. 2019/1021) о дуготрајним органским загађујућим материјама. Правилником о ограничењима и забранама хемикалија („Службени гласник Републике Српске“, број 79/19), те прописима о отпаду се дјелимично</p>	<p>Дјелимична транспозиција кроз стално усклађивање Регулative (ЕУ бр. 2019/1021) о дуготрајним органским загађујућим материјама (2031)</p>

			регулише питање дуготрајних органских загађујућих материја (<i>Persistent Organic Pollutants</i> – POPs).	
		ђ) Статус Стратегије хемијске безбједности Републике Српске	На постоји важећа Стратегија хемијске безбједности Републике Српске, тј. период важења је истекао (2012–2016)	Усвојена нова Стратегија хемијске безбједности Републике Српске (2025)
		е) Статус услова и начина стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије	Не постоје дефинисани услови и начин стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије	Извршити измјену и/или допуну Закона о хемикалијама Републике Српске и подзаконских аката, а нарочито у смислу дефинисања услова и начина стицања и провјере знања и издавања увјерења за савјетника за хемикалије (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,229	0,098	0,327
5.1.2. Мјера	Дјелимична транспозиција SEVESO III	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	директиве у законодавство Републике Српске	а) Комплетност правног оквира за имплементацију SEVESO III директиве	У постојећем законском оквиру постоји умјерен ниво транспозиције са одредбама SEVESO III директиве кроз Закон о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12, 79/15 и 70/20) и Правилник о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12) у надлежности Министарства за просторно уређење и екологију	Дјелимична транспозиција SEVESO III директиве у Закон о заштити животне средине (2025)
		Критеријуми за тзв. SEVESO постројења – „објекти нижег нивоа“ и „објекти вишег нивоа“	Критеријуми нису усклађени са SEVESO III директивом (ЕУ бр. 2012/18)	Дефинисати критеријуме за тзв. SEVESO III постројења – „објекти нижег нивоа“ и „објекти вишег нивоа“, а у складу

				са SEVESO III директивом (ЕУ бр. 2012/18) (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,004	0	0,004
5.1.3. Мјера	Имплементација Монреалског протокола, Кигали амандмана и дјелимична транспозиција Регулative о супстанцама које оштећују озонски омотач (ЕУ бр. 1005/2009), Директиве о ограничавању емисија хлапивих органских спојева (Директива 2004/42/ЕЗ) и Регулative о одређеним флуорисаним гасовима са ефектом стаклене баште (ЕУ бр. 517/2014)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Степен транспозиције Кигали амандмана	Низак ниво транспозиције Кигали амандмана (Кигали Амандман је ратификован у марту 2021. године)	Дјелимична транспозиција Кигали амандмана (2023)
		б) Комплетност правног оквира за имплементацију Регулative (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Регулative ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште	Постојећи Закон о заштити ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/11) ствара законски основ за транспоноване Регулative о супстанцама које оштећују озонски омотач (Регулative [ЕУ] бр. 1005/2009), и Регулative о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (Регулative [ЕУ] бр. 517/2014), те	Дјелимична транспозиција Уредбе (ЕЗ) бр. 1005/2009 о супстанцама које оштећују озонски слој и Регулative ЕЗ 517/2014 о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (2024)

			Монтреалског протокола и Кигали амандмана. Транспозиција Монтреалског протокола је на високом нивоу	
		в) Статус информационог система за ефикасно извјештавање Секретаријата Монтреалског протокола	Не постоји успостављен информациони систем за ефикасно извјештавање Секретаријата Монтреалског протокола	Успостављен информациони систем за ефикасно извјештавање Секретаријата Монтреалског протокола (2023)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,087	0,037	0,124

5.2. Приоритет	Успостављање одрживог система управљања хемикалијама и имплементације прописа из правне тековине ЕУ у области хемијске безбједности	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус Интегралног инвентара хемикалија	Вођење интегралног инвентара хемикалија је обустављено због техничких проблема (2021)	Успостављен нови информациони алат за ефикасно вођење Интегралног инвентара хемикалија (2025)
Статус Регистра произвођача и увозника хемикалија	Успостављен и ажуран Регистар произвођача и увозника хемикалија (2021)	Регистар произвођача и увозника хемикалија се води и редовно ажурира у одговарајућем		

				информационом систему са могућности за статистичку обраду (2025)
		Статус регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце на подручју Републике Српске	Није успостављен регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце на подручју Републике Српске (2021)	Успостављен регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце на подручју Републике Српске (2031)
		Извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ уређаја у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач	Није успостављено извјештавање по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ уређаја у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач (2021)	Успостављен систем извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ уређаја у складу са правном тековином ЕУ у области управљања супстанцама које оштећују озонски омотач (2028)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,242	0,962	1,2

5.2.1. Мјера	Техничко унапређење Инвентара хемикалија, Списка биоцида и Регистра произвођача и увозника хемикалија	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Статус информационог алата за вођење	Није успостављен. Вођење Интегралног инвентара	Успостављен нови информациони алат за ефикасно вођење

	Интегралног инвентара хемикалија	хемикалија је обустављено због техничких проблема	Интегралног инвентара хемикалија; извршен унос података о биоцидима и хемикалијама и обезбијеђена трајна ИТ подршка која ће базу одржавати и надограђивати (2031)
	б) Могућности информационог алата за вођење Интегралног инвентара хемикалија	Није успостављен	Успостављен нови информациони алат са могућности електронског достављања прописане документације Министарству од стране правних лица и адекватног праћења увоза и извоза хемикалија, биоцида и средстава за заштиту биља, прикупљања и дистрибуције података о хемикалијама и размјене података са надлежним институцијама у контроли промета, при чему је свим актерима потребно

				обезбиједити адекватна ИТ рјешења за рад са предметном базом (2031)
		в) Ниво ефикасности и безбједности на пословима са базама података и њихове међусобне увезаности	Низак ниво ефикасности и безбједности на пословима са базама података и њихове међусобне увезаности	Формиран тим за информационе технологије који ће увезати и руководити базама података уз примјену сигурносних процедура и мјера (2031)
		г) Статус података из Регистра произвођача и увозника хемикалија	Подаци из Регистра произвођача и увозника хемикалија се редовно ажурирају на сајту МЗСЗ Републике Српске без могућности њихове статистичке обраде и приступа надлежних инспекцијских органа	Успостављен алат за статистичку обраду података из Регистра произвођача и увозника хемикалија (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,190	0,763	0,954
5.2.2 . Мјера	Успостављање система извјештавања по питању регистрације и сервиса расхладне опреме и КГХ	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Ниво техничких услова за унос података у базе	Не постоје технички услови за унос	Формирана база података/регистар уређаја

уређаја у складу са правном тековином ЕУ	података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ уређаја	података у базе података о сервисним радионицама, расхладне опреме и КГХ уређаја	који садржи СООО и замјенске супстанце (2024)
	б1) Статус плана и програма за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја и едукационих центара за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја	Не постоји план и програм за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја и нису именовани едукациони центри за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја	Израђен план и програм и именовани едукациони центри за обуку сервисера расхладних и КГХ уређаја (2023)
	б2) Степен обучености сервисера	Није успостављена обука сервисера	Обучени сервисери са сертификатом/увјерењем (2031)
	ц) Број регистрованих оператера/власника уређаја и КГХ уређаја и сервисних радионица	Нема регистрованих оператера/власника уређаја и КГХ уређаја и сервисних радионица	Регистровано 30% оператера и КГХ уређаја у бази података и 100% сервисних радионица (2031)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	0,049	0,198	0,248

5.2.3. Мјера	Висок ниво имплементације SEVESO III директиве	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Статус институционалних надлежности у Републици Српској по захтјевима SEVESO директиве (ЕУ бр. 2012/18)	Надлежност је диспергована између више институција, а надзор над примјеном важећих правилника врши Републичка управа цивилне заштите. Правилници су усвојени у вријеме док је Републичка управа цивилне заштите била у саставу МУП Републике Српске	Успостављене јасне институционалне надлежности и надзор (2023)
		б) Статус Регистра постројења у којима су присутне опасне супстанце	Не постоји Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце	Израђен и јавно објављен Регистар постројења у којима су присутне опасне супстанце (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
0,001	0	0,001		

5.3. Приоритет	Унапређење капацитета и компетенција јавних служби у области хемијске безбједности	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Координација између инспекцијских служби	Није успостављена сарадња Републичке	Успостављена сарадња Републичке управе за

	<p>ентитета и Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности</p>	<p>управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као ни Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности, јер није успостављен инспекцијски надзор у Федерацији БиХ, као ни Брчко Дистрикту БиХ (2021)</p>	<p>инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности (2023)</p>
	<p>Ниво техничких капацитета у Републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске</p>	<p>Недовољни технички капацитети у Републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске.</p>	<p>Унапријеђени технички капацитети у Републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске(2025)</p>
	<p>Статус правног лица за контролу тровања које је надлежно за спровођење превентивних мјера и мјера лијечења, нарочито у хитним случајевима</p>	<p>Није именовано правно лице за контролу тровања које је надлежно за спровођење превентивних мјера и мјера лијечења, нарочито у хитним случајевима (2021)</p>	<p>Формално именовано лице надлежно за контролу тровања – Центар за контролу тровања (ЦКТ) (2025).</p>

		Ниво људских капацитета у Одсјеку за хемикалије (МЗСЗ Републике Српске)	4 особе задужене за област хемикалија и биоцида (2021)	10 особа запослених у пуном радном времену у Одсјеку за хемикалије, што значи пријем једног новог запосленика у 2022. години, те пет нових запосленика (четири ВСС и један ССС) од 2026. до 2031. (2031)
		Ниво техничких капацитета у Одјељењу за хемикалије и биоциде (МЗСЗ Републике Српске)	Низак ниво техничке опремљености (2021)	Унапријеђени технички капацитети који ће се захтијевати у моменту придруживања БиХ у ЕУ од стране Европске агенције за хемикалије (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		2,8	3,1	6

5.3.1. Мјера	Извјештавање и координације између инспекцијских служби ентитета и Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а1) Ниво сарадње Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и Инспектората Федерације	Није успостављена званична сарадња Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и	Формиран тим/механизам за сарадњу Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске

		БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности	Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности	и Инспектората Федерације БиХ, као и Инспектората Брчко Дистрикта БиХ у области хемијске безбједности (2023)
		а2) Број заједничких кампања надлежних ентитетских/БД БиХ министарстава/одјељења и Инспектората (Република Српска, Федерација БиХ и Брчко Дистрикт БиХ) о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи, узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва	Не постоје кампање нити законски оквир	Једна заједничка кампања у току три календарске године надлежних ентитетских/БД БиХ министарстава/одјељења и Инспектората (почев од 2023) о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи, узевши у обзир аспекте родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва (2031)
		б) Ниво техничких капацитета Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске	Недовољан ниво техничких капацитета Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске	Ојачани технички капацитети Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске (инспекција за хемикалије

				и биоциде) кроз набавку возила за инспекцију за хемикалије и биоциде, савремене рачунарске опреме и друге мобилне опреме за анализу одређених група хемикалија у производима (2023)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,097	0	0,097
5.3.2. Мјера	Успостављање система превенције, лијечења и обавјештавања и координације у случајевима тровања хемикалијама	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а1) Статус Центра за контролу тровања за Републику Српску	Није формално именовано правно лице за контролу тровања (ЦКТ)	Извршено именовање Центра за контролу тровања за Републику Српску (2025)
		а2) Ниво размјене података о хемикалијама које су стављене на тржиште између надлежног министарства и Центра за контролу тровања (ЦКТ)	Не постоји размјена података о хемикалијама које су стављене на тржиште између надлежног министарства и Центра за контролу тровања (ЦКТ)	Успостављена координација (механизам) размјене података о хемикалијама које су стављене на тржиште између надлежног министарства

			и Центра за контролу тровања (ЦКТ) (2027)
	б) Ниво техничких капацитета Центра за контролу тровања за Републику Српску	Низак, у смислу опремљености коју захтијева ЦКТ	Ојачани технички капацитети Центра за контролу тровања за Републику Српску (2031)
	в) Статус система за вођење евиденција о тровањима хемикалијама са акцентом на родну равноправност, друштвену једнакост и сиромаштво	Не спроводи се евиденција о тровањима хемикалијама	Израђена евиденција о тровањима хемикалијама са акцентом на родну равноправност, друштвену једнакост и сиромаштво (2031)
	г) Ниво координације и размјене података између ентитетских/дистриктних центара за контролу тровања у БиХ	Није успостављена координација	Успостављена координација и размјена података између ентитетских/дистриктних центара за контролу тровања у БиХ (од 2025) кроз учествовање МЗСЗ Републике Српске и ЦКТ на састанку (једном годишње) организованом од МЦП БиХ с циљем размјене искустава и планирања будућих активности на превенцији,

				сузбијању, лијечењу и извјештавању на тему тровања према институцијама у БиХ и Свјетској здравственој организацији (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,258	2,3	2,5
5.3.3. Мјера	Јачање техничких и кадровских капацитета Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске	а) Број запослених у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију	Четири лица задужена за област хемикалија и биоцида	5 особа запослених на пуно радно вријеме у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију (2022)
		б) Број запослених у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију	Четири лица задужена за област хемикалија и биоцида	10 особа запослених на пуно радно вријеме у Одјељењу за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију, што значи пријем пет нових запосленика (четири ВСС и један ССС) од 2026. до 2031. године (2031)
		в) Статус сталних едукација јавних службеника у	Недовољно заступљена едукација	Успостављена стална едукација јавних службеника у области

	области хемикалија и биоцида		хемикалија и биоцида са посебним фокусом на новозапослене службенике (2031)
	г) Ниво техничких капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију)	Недовољни технички капацитети	Унапријеђени технички капацитети на краткорочном плану (хардверска и софтверска подршка) (2023)
	д) Ниво техничких капацитета МЗСЗ Републике Српске (Одјељење за хемикалије и биоциде Ресора за фармацију)	Недовољни технички капацитети	Унапријеђени технички капацитети који ће се захтијевати у моменту придруживања БиХ у ЕУ од стране Европске агенције за хемикалије, а у складу са <i>Standard Security Requirements (SSP)</i> – приступ порталима и базама података Европске агенције за хемикалије (2031)
	е) Статус <i>helpdeska</i> (службе за помоћ)	Није формирана служба за помоћ	Основан званичан <i>helpdesk</i> (служба за помоћ) при Министарству здравља и

				социјалне заштите Републике Српске (2024)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,367	0,858	1,2
5.3.4. Мјера	Успоставити безбједне процедуре и архив чувања података из Интегралног инвентара хемикалија	а) Статус архива података	Архив података не задовољава захтјеве безбједности и повјерљивости	Успостављен архив података који ће омогућити архивирање на повјерљив и физички безбједан начин (2031)
		б) Статус спровођења безбједносних процедура и руковања са повјерљивим подацима	Низак статус спровођења безбједносних процедура и руковања са повјерљивим подацима	Унапријеђен капацитет запослених у спровођењу безбједносних процедура и руковању са повјерљивим подацима (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		2,09	0	2,09

5.4. Приоритет	Унапређење знања корисника хемикалија и опште јавности у области управљања хемикалијама	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Ниво промотивних активности о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради	Низак ниво промотивних активности о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради	Једна кампања или објављен најмање један водич (приручник) од свих надлежних институција у

	заштите здравља људи и животне средине	заштите здравља људи и животне средине (2021)	току календарске године (2023)
	Активности НВО-а и удружења потрошача усмјерене на подизање јавне свијести о хемикалијама	Нема активности НВО-а и удружења потрошача усмјерене на подизање јавне свијести о хемикалијама (2021)	Успостављен механизам за укључивање организација цивилног друштва ради подизања јавне свијести о хемикалијама (2023)
	Систем праћења стопе случајног тровања и излагања другим и неозначеним хемикалијама и штетним материјама	Дјелимично успостављен кроз објаву података о случајевима тровања који су доступни из извјештаја болничких установа о оболијевању, тј. само са подацима о тежим случајевима који су били болнички лијечени (2021)	Успостављен и унапријеђен систем кроз утврђивање методологије праћења стопе случајног тровања и излагања другим и неозначеним хемикалијама и штетним материјама (2026)
	в) Број прекршајних налога приликом вршења инспекцијског надзора у области хемикалија и биоцида	У 2019. години извршена је укупно 141 контрола од којих је 61, односно 43,3% била неуредна. У 24 случаја су отклоњене неправилности, а изречена је 41 забрана. Познати су подаци и за 2020. годину, али се они не могу сматрати референтним	Смањен број неуредних инспекцијских контрола кроз унапријеђену додатну едукацију савјетника за хемикалије (од 2022) усклађену са подацима Републичке здравствене инспекције о најчешћим неправилностима на

			због смањеног броја контрола услијед епидемиолошке ситуације	терену и са подацима из МЗСЗ Републике Српске, као и са питањима родне равноправности, друштвене једнакости и сиромаштва у хемијској безбједности (2031)
		Ниво техничких, просторних и људских капацитета Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите становништва од штетног дјеловања хемикалија на општу популацију	Низак ниво техничких, просторних и људских капацитета Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите становништва од штетног дјеловања хемикалија на општу популацију	Значајно унапријеђен ниво техничких (ИКТ), просторних и људских капацитета Института за јавно здравство Републике Српске. Обезбијеђен возни парк за транспорт опасних материја (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,940	3,7	4,7

5.4.1. Мјера	Подизање јавне свијести о ризицима који произлазе из употребе хемикалија	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Учесталост промоција надлежних институција у	Незнатно обавјештавање јавности путем медија о	Спроведена најмање једна кампања или

	<p>области хемијске безбједности</p>	<p>ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи и животне средине. Промоције о ризицима који произлазе из употребе хемикалија, ради заштите здравља људи и животне средине су ријетке и спроводе се само у склопу појединачних пројеката, а не у склопу редовног рада институција</p>	<p>објављен најмање један водич (приручник) од свих надлежних институција у току календарске године почевши од 2023. године (2031)</p>
	<p>б) Ниво учешћа организација цивилног друштва, институција основног и средњошколског образовања и научноистраживачких институција у програмима и пројектима из области хемијске безбједности и доношења политика и прописа о свим фазама</p>	<p>Незнатно учешће и углавном у склопу појединачних активности и пројеката</p>	<p>У оквиру постојећих јавних позива за додјеливање средстава за суфинансирање програма и пројеката из области заштите животне средине које расписује Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске успостављен грант (од 2023) за подобласт „истраживачки пројекти“</p>

		животног циклуса хемикалија		и подобласт „едукација и јачање јавне свијести“ придружити „активности у области хемијске безбједности“ (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,253	1,01	1,2
5.4.2. Мјера	Смањење нивоа учесталости обољења или смрти због тровања услјед неадекватног руковања хемијским производима	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а) Статус праћења стопе случајног тровања хемикалијама	Дјелимично успостављен кроз објаву података о случајевима тровања који су доступни из извјештаја болничких установа о оболијевању, тј. само са подацима о тежим случајевима који су били болнички лијечени	Објављени подаци о броју случајног тровања хемикалијама (2031)
		б) Комплетност правног оквира за усвајање методологије о садржају, начину комуникације, прикупљању и уређивању података о тровању који захтијевају лијечење	Не постоји законски основ нити усвојена методологија	Успостављен законски основ и усвојен правилник о комуникацији, прикупљању и уређивању података о тровањима на подручју Републике Српске (са Обрасцем

				<p>пријаве тровања) који подразумева и успостављање система за вођење евиденције/Регистра лица након тровања хемикалијама (лица која су имала инцидент са хемикалијама и којима је била потребна здравствена помоћ) (2028)</p>
	<p>в) Број прекршајних налога приликом вршења инспекцијског надзора у области хемикалија и биоцида</p>	<p>У 2019. години извршена је укупно 141 контрола од којих је 61, односно 43,3% била неуредна. У 24 случаја су отклоњене неправилности, а изречена је 41 забрана. Познати су подаци и за 2020. годину,</p>	<p>инспекцијских контрола кроз унапријеђену додатну едукацију савјетника за хемикалије (од 2022) усклађену са подацима Републичке здравствене инспекције о најчешћим неправилностима на терену и са подацима из МЗСЗ Републике Српске, као и са питањима родне равноправности,</p>	<p>Смањен број неуредних инспекцијских контрола кроз унапријеђену додатну едукацију савјетника за хемикалије (од 2022) усклађену са подацима Републичке здравствене инспекције о најчешћим неправилностима на терену и са подацима из МЗСЗ Републике Српске, као и са питањима родне равноправности, друштвене једнакости и</p>

			сиромаштва у хемијској безбједности (2031)
г) Ниво капацитета Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите становништва од штетног дјеловања хемикалија на општу популацију	Недовољан капацитет Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите становништва од штетног дјеловања хемикалија на општу популацију	Унапријеђен капацитет Института за јавно здравство Републике Српске из области управљања процесима контроле, превенције и заштите становништва од штетног дјеловања хемикалија на општу популацију (2031)	
д) Ниво просторних капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за адекватно смјештање потребних лабораторија и складишног простора хазардних материја	Недовољан капацитет просторних капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за адекватно смјештање потребних лабораторија и складишног простора хазардних материја	Обезбијеђене нове просторије за адекватно смјештање потребних лабораторија и складишног простора хазардних материја (2031)	
ђ) Ниво капацитета из области људских ресурса у здравственим установама у Републици Српској за	Недовољан капацитет људских ресурса за област хемијске безбједности	Ојачани капацитети у здравственим установама за област хемијске безбједности (2031)	

	област хемијске безбједности		
	е) Ниво капацитета возног парка Института за транспорт опасних материја	Институт не располаже возним парком за транспорт опасних материја	Набавка возила за транспорт опасних материја (2026)
	ж) Ниво ИКТ капацитета Института за адекватно праћење и извјештавање свих аспеката управљања хемикалијама	Није изграђен ИКТ капацитет за адекватно праћење и извјештавање свих аспеката управљања хемикалијама	Успостављен ИКТ капацитет за адекватно праћење и извјештавање свих аспеката управљања хемикалијама (2031)
	з) Статус превентивних активности које се односе на континуирано праћење, извјештавање и едукацију опште популације о штетности хемикалија на територији ријечног и језерског акваторијума Републике Српске	Не спроводе се активности које се односе на континуирано праћење, извјештавање и едукацију опште популације о штетности хемикалија на територији ријечног и језерског акваторијума Републике Српске	Спроведене активности које се односе на континуирано праћење, извјештавање и едукацију опште популације о штетности хемикалија на територији ријечног и језерског акваторијума Републике Српске (2031)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	0,686	2,7	3,4

5.5. Приоритет	Успостављање законодавног	и	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
-----------------------	----------------------------------	----------	------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

институционалног оквира којим се регулише правна тековина ЕУ из области буке у животној средини	Статус законодавног оквира и институционалне надлежности о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ	Није успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ (2021)	Успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ (2031)
	Статус законодавног оквира и институционалне надлежности о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, а према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном	Није успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, а према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном (2021)	Успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о емисији буке у животној средини узроковане опремом за употребу на отвореном, а према захтјеву Директиве 2000/14/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на емисију буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном (2031)
	Статус подзаконских аката о процјени и управљању буком према захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ	Не постоје подзаконски акти о процјени и управљању буком према	Успостављени подзаконски акти о процјени и управљању буком према захтјеву

			захтјеву Директиве 2002/49/ЕЗ (2021)	Директиве 2002/49/ЕЗ (2031)
		Статус подзаконских аката у погледу буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору	Не постоје подзаконски акти у погледу буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору (2021)	Успостављени подзаконски акти у погледу буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,329	0	0,329

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
5.5.1. Мјера	Успостављен законодавни оквир и институционална надлежност о процјени и управљању буком, емисији буке у животну средину узроковане опремом за употребу на отвореном, према захтјевима Директива 2002/49/ЕЗ и 2000/14/ЕЗ	a1) Статус Закона о заштити од буке	Не постоји закон о заштити од буке	Усвојен Закон о заштити од буке у складу са захтјевима Директиве 2002/49/ЕЗ (2031)
		a2) Статус институционалне надлежности у области процјене и управљању буком у животној средини	Није успостављена јасна институционална надлежност у области буке у животној средини	Успостављена јасна институционална надлежност у области процјене и управљању буком у животној средини (2031)
		a3) Статус институционалне надлежности у области	Непознато – није именовано правно лице за контролу тровања (ЦКТ)	Успостављена јасна институционална надлежност у области

	буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору		буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору (2031)
	б1) Статус подзаконског акта о граничним вриједностима интензитета буке	Не постоји подзаконски акт	Усвојен Правилник о граничним вриједностима интензитета буке (укључујући индикаторе буке (<i>Lden, Lday, Levening, Lnight</i>) и метода прорачуна допуштених индикатора буке (2025)
	б2) Статус осталих подзаконских аката који произлазе из Закона о заштити од буке (карте буке и акциони планови)	Не постоје подзаконски акти	Усвојени подзаконски акти који произлазе из Закона о заштити од буке (2031)
	б3) Статус подзаконских аката у вези са емисијом буке у животну средину узроковану опремом за употребу на отвореном	Не постоје подзаконски акти	Усвојен Правилник о мјерама заштите од буке коју стварају уређаји за употребу на отвореном простору (2031)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	0,329	0	0,329

5.6. Приоритет	Унапређено планирање мониторинг области средине и стратешко буке у животне	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус стратешке карте буке за петогодишњи период	Не постоји израђена стратешка карта буке за петогодишњи период (2021)	Израђена стратешка карта буке за петогодишњи период (2032)
		Статус акционог плана управљања буком за петогодишњи период	Не постоји акциони план управљања буком за петогодишњи период (2021)	Израђен акциони план управљања буком за петогодишњи период, а који ће садржавати и процјену штетних ефеката (2034)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,121	0,485	0,606

5.6.1. Мјера	Израда карата буке и акционих планова управљања буком	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		а1) Број и дужина друмских дионица са више од три милиона прелаза годишње и жељезничких пруга са 30.000 пролаза возова годишње	Није познат број и дужина друмских дионица са више од три милиона прелаза годишње и жељезничких пруга са 30.000 пролаза возова годишње	Анализом друмског и жељезничког саобраћаја утврђен званичан број и дужина друмских дионица са више од три милиона прелаза и жељезничких пруга са 30.000 пролаза

			возова годишње с циљем израде карата буке (2031)
	а2) Карте буке за дионице друмског и жељезничког саобраћаја	Нису израђене карте буке за дионице друмског и жељезничког саобраћаја	Израђене карте буке за анализу одабране дионице друмског и жељезничког саобраћаја (2032)
	а3) Број насељених подручја (агломерација) са више од 100.000 становника	Бања Лука и Бијељина имају преко 100.000 становника	Израђене карте буке за сва насељена подручја (агломерације) са више од 100.000 становника (Бања Лука и Бијељина (2032)
	а4) Ниво мониторинга буке	Не постоји сталан мониторинг буке	Успостављен систем мониторинга буке којим ће се на одабраним мјестима извршити провјера буке установљене моделом за предвиђање, као и провјера успешности имплементације мјера акционог плана кроз извјештаје о спроведеном мониторингу (2034)
	б1) Акциони планови управљања буком за петогодишњи период	Не постоје Акциони планови управљања буком;	Израђени акциони планови управљања буком за петогодишњи период, а

				који ће се заснивати на улазним подацима и резултатима карата буке и садржавати и процјену штетних ефеката (2034)
		б2) Пилот пројекти мапирања буке (израда карте буке и акционог плана)	Не постоје урађени пилот пројекти мапирања буке (израда карте буке и акционог плана)	Израђена мапа буке и акциони план кроз пилот пројекат у неким од градова или дијеловима града као и уз неку од главних саобраћајница (2029)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,121	0,485	0,606

5.7. Приоритет	Унапређење знања јавности о негативним утицајима буке, управљању буком у животној средини, те њиховој улози у поступку одлучивања	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке	Нема информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке (2021)	Успостављен механизам и начин информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке (2027)
		Ниво капацитета Института за јавно здравство Републике Српске за	Низак ниво капацитета Института за јавно здравство Републике	Израђен капацитет Института за јавно здравство Републике

		послове процјене утицаја буке на здравље људи и заштите од буке	Српске за послове процјене утицаја буке на здравље људи и заштите од буке (2021)	Српске за послове процјене утицаја буке на здравље људи и заштите од буке (2031)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	1,6	1,6

5.7.1. Мјера	Успостављање механизма и начин информисања јавности о буци и њеним ефектима нарочито у зонама са повећаним нивоима буке	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус информационог система који ће поред графичког (ГИС заснованог) приказа карата буке садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва	Није успостављен информациони систем	Израђен јединствени информациони систем презентације карте буке (ГИС заснованог) који ће садржавати податке о изложености становништва буци, по одређеним разредима и добним групама становништва (2031)
		Број спроведених кампања о штетности буке на здравље од надлежних институција	Кампање се не спроводе	Организована кампања о штетности буке, минимално једна у периоду од пет година, од стране надлежних институција (2031)

		<p>Дисплеји уз саобраћајнице у градском подручју за тренутно мјерење и приказивање нивоа буке</p>	<p>Не постоје постављени дисплеји</p>	<p>Постављени дисплеји за приказ измјерене тренутне буке на мјестима са повећаним нивоом буке (нпр. на најпрометнијим саобраћајницама и у близини вртића, школа и болница) (2029)</p>
		<p>Статус одлуке о додјеливању гранта за пројекте подизања свијести јавности у области буке у животној средини</p>	<p>Не постоји одлука</p>	<p>У оквиру постојећих јавних позива за додјеливање средстава за суфинансирање програма и пројеката из области заштите животне средине које расписује Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске успостављен грант (од 2024) за подобласт „истраживачки пројекти“ и подобласт „едукација и јачање јавне свијести“ придружити активности у области буке у животној средини (2031)</p>

		Студија о процјени утицаја на здравље становништва изложеног прекомјерној буци	Не постоји урађена студија о процјени утицаја на здравље становништва изложеног прекомјерној буци	Извјештај/студија о процјени утицаја буке на здравље становништва изложеног прекомјерном нивоу буке (2031)
		ђ) Оспособљеност Института за јавно здравство Републике Српске за мјерење и анализу ефеката буке на здравље становништва	Не постоје капацитети за мјерење и анализу ефеката буке на здравље становништва	Унапријеђени капацитети Института за јавно здравство Републике Српске за мјерење и анализу ефеката буке на здравље становништва (2031)
		е) Ниво ИКТ система и опреме Института за јавно здравство Републике Српске за праћење и извјештавање нивоа буке и утицаја на здравље становништва	Није изграђен ИКТ систем нити постоји опрема за праћење и извјештавање нивоа буке и утицаја на здравље становништва	Успостављен ИКТ систем и набављена опрема за праћење и извјештавање нивоа буке и утицаја на здравље становништва (2031)
		ж) Ниво компетенција особља Института у области утицаја буке на здравље људи и њихове заштите	Недовољни капацитети особља Института у области утицаја буке на здравље људи и њихове заштите	Унапријеђен капацитет особља Института кроз екстерне едукације постојећег кадра и трајни или привремени ангажман експерата из ове области (2031)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	1,6	1,6

8.2.6 Одрживо управљање ресурсима

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
6. Стратешки циљ	Одрживо управљање природним ресурсима	Копнени и слатководни екосистеми	Број: 26 Површина, ха: 32 106,10	...
		Копнени екосистеми		
		Копнени и слатководни екосистеми	Број: 4 Површина, ха: 7.298,95	...
		Слатководни екосистеми		
		Копнени и слатководни екосистеми	Број: 6 Површина, ха: 27 198,77	...
		Планински екосистеми		
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		129,8	1.149	1.279

6.1. Приоритет	Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима у Републици Српској, адекватно вредновање шумских ресурса, као и укључивање (интеграцију) стандарда и принципа равноправности полова и питања климатских промјена	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен ажурности правног оквира Републике Српске за управљање шумама, на одржив начин	Правни оквир Републике Српске за управљање шумама није у довољној мјери ажуриран када је у питању одрживо управљање шумама	Унапријеђен стратешки и правни оквир за одрживо управљање шумама и шумским ресурсима до 2025. године
		Степен усаглашености стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо управљање шумама са стандардима и принципима за равноправност полова	Стратешки, законски и институционални оквир за одрживо управљање шумама није у довољној мјери усаглашен са стандардима и принципима за равноправност полова.	Унапријеђен стратешки, законски и институционални оквир за одрживо управљање шумама са стандардима и принципима за равноправност полова.
		Степен хармонизације правног оквира за управљање шумама Републике Српске са правном тековином ЕУ	Правни оквир за одрживо управљање шумама Републике Српске је: – дјелимично хармонизован са прописима ЕУ (2021)	Правни оквир за одрживо управљање шумама Републике Српске је потпуно хармонизован са прописима ЕУ до 2031. године

		Процент површине под шумама посебне намјене	Од 2% до 3% од укупне површине шума Републике Српске су шуме посебне намјене (2021)	Повећати површину под шумама посебне намјене до 5% до 2031. године
		Површина шума захваћена пожарима у Републици Српској (ha)	У периоду 2008–2019. шумским пожарима је захваћено око 7.000 ha. Само 2019. године на подручју Републике Српске била су 324 шумска пожара	Повећана проходност шума, шумска газдинства капацитирана за рано откривање и спречавање пожара. Смањење броја шумских пожара и опожарене површине у шумама за 50% у односу на садашње стање до 2026. године
		Површина (ha) под високим шумама у Републици Српској	Површина под високим шумама је смањена, а повећана под издначким шумама и шикарама (2021)	Повећати површине високих шума превођењем минимално 3,50% (105.000 ha) садашње површине издначких шума и шикара у виши узгојни облик, на

				површинама гдје је то могуће (до 2031. године)
		Процент продуктивности високих шума	Продуктивност високих шума није на задовољавајућем нивоу (2021)	Повећати продуктивност високих шума за 1,49% (40.550 ha), до 2031. године
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		40,9	368,6	409,6

6.1.1. Мјера	Унапређење правног и институционалног оквира за одрживо управљање шумама	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен усклађености закона о шумама Републике Српске са циљевима одрживог развоја (SDG), укључујући интеграцију стандарда и принципа равноправности полова.	Република Српска има Закон о шумама и подзаконска акта. Правни оквир није у довољној мјери усклађен са принципима циљева одрживог развоја (SDGs), укључујући интеграцију стандарда и принципа равноправности полова.	Усвојени иновирани и нови подзаконски акти, усклађени са принципима одрживог развоја (2023), укључујући интеграцију стандарда и принципа равноправности полова.
б) Статус израде шумарског програм.	Република Српска нема израђен шумарски програм и акциони план	Усвојен шумарски програм и акциони план (2023)		

		в) Статус стратегије развоја шумарства Републике Српске	Истекла је постојећа стратегија развоја шумарства Републике Српске	Усвојена стратегија развоја шумарства Републике Српске која ће имати елементе одрживог управљања шумама – на принципима одрживог развоја (2025)
		г) Статус система мониторинга у шумарству Републике Српске	Спровођење мониторинга није на потпуно задовољавајућем нивоу – сада се ради мониторинг за ниво I (први ниво)	Унапријеђен систем мониторинга шума и шумског земљишта са обухваћеним индикаторима за други ниво (2030)
		д) Статус спровођења обуке млађег особља надлежног за управљање шумским ресурсима, у МПШВ Републике Српске, те у пројектантским кућама за примјену методологије израде шумскопривредне основе као пилот	Садашњи статус знања млађег особља надлежног за управљање шумским ресурсима у МПШВ Републике Српске и у пројектантским кућама за примјену методологије израде шумскопривредних основа није на задовољавајућем нивоу	Сprovedена обука особља надлежног за управљање шумским ресурсима, у МПШВ Републике Српске, те у пројектантским кућама за примјену методологије. Урађене двије шумскопривредне основе као пилот (демонстративни) пројекти (2025)
		ђ) Ниво обучености власника шума у приватној	Садашњи ниво знања власника шума у приватној	Извршена обука власника шума у приватној својини

	<p>својини о примјени нове методологије на изради шумско-привредних основа (ШПО)</p>	<p>својини о методологији израде ШПО није на задовољавајућем нивоу</p>	<p>и демонстрирана примјена нове методологије код најмање десет власника шума у приватној својини (2025)</p>
	<p>е) Површина под шумама са посебном намјеном</p>	<p>Садашњи проценат проглашења шума са посебном намјеном није на задовољавајућем нивоу (свега око 2% до 3%).</p>	<p>5% површина под шумама је проглашено шумама са посебном намјеном (2030)</p>
	<p>ж) Статус правног акта о проглашењу шума посебне намјене</p>	<p>Постојећи правни акт за проглашење шума посебне намјене није дао задовољавајуће резултате у пракси</p>	<p>Усвојен иновирани правни акт (2026)</p>
	<p>з) Степен имплементације пројектованих планова из шумско-привредних основа ради стабилности екосистема и смањења ризика од климатских промјена, пошумљавањем око 2.050 ха крша на подручју Херцеговине (LDN TSP)</p>	<p>Садашњи степен имплементације пошумљавања херцеговачког крша није на задовољавајућем нивоу</p>	<p>1.700 ха херцеговачког крша у Републици Српској пошумити и садницама попунити додатних 350 ха до сада неуспјелог пошумљавања (2031)</p>

		и) Статус региона провенијенције у Републици Српској	Донесен је Правилник о начину, поступку и условима вредновања и признавања полазног материјала шумског дрвећа („Службени гласник Републике Српске“, број 8/10)	Установљени региони провенијенције у складу са Правилником (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		2,2	20,4	22,7
6.1.2. Мјера	Повећање проходности шума, капацитирање шумских газдинстава за рано откривање и спречавање пожара. Смањење броја пожара и опожарене површине у шумама за 50% до 2026. у односу на садашње стање	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус службе за рано откривање пожара	Служба за рано откривање пожара није формирана ни довољно специјализована	Формирана специјализована служба за рано откривање пожара за сваки ШПП (2027)
		Статус израде планова изградње противпожарних просјека	Планови заштите од пожара са елементима противпожарних просјека који су према Закону сви власници шума и корисници шума и шумског земљишта у својини Републике Српске	Урађени планови изградње противпожарних просјека са елементима шумских путева, за подручја свих ШПП и код свих власника шумских газдинстава (2026)

			у обавези да донесу, још увијек нису на задовољавајућем нивоу	
		Статус изградње просјека са елементима шумских путева	Ниво изградње просјека са елементима шумских путева није задовољавајући	На подручју свих шумских газдинстава изграђени просјеци са елементима шумских путева (2030)
		Статус опремљености шумских газдинстава (ШПП) за израду противпожарних путева	Шумска газдинства нису још увијек довољно опремљена за израду противпожарних путева	Шумска газдинства опремљена возилима и алатима за сјечу стабала и израду противпожарних просјека (2026).
		Статус информативних паноа и ознаке упозорења за спречавање пожара	Садашњи статус постављених информативних паноа и ознака упозорења за спречавање пожара у свим шумама није на задовољавајућем нивоу	На подручју свих шумских газдинстава постављени информативни панои и ознаке упозорења за спречавање пожара (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1,8	16,3	18,2
6.1.3. Мјера		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	Повећање површине и продуктивности високих шума	Статус површине под високим шумама у Републици Српској	Површина под високим шумама у Републици Српској није на задовољавајућем нивоу	Израђени акциони планови пошумљавања (2022–2030), повећана површина високих шума за 3,50% (на 105.000 ха територије изданачких шума и шикара) до 2030.
		Степен продуктивности високих шума	Продуктивност високих шума Републике Српске није на задовољавајућем нивоу	Повећана продуктивност високих шума и шумских земљишта за 1,49% (на 40.550 ха територије Републике Српске) до 2030.
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		36,8	331,7	368,6
6.1.4. Мјера	Отварање шума и коришћење дрвне масе у складу са FSC стандардима до 2025. године	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус отварања шума и коришћења дрвне масе у складу са FSC стандардима	ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а. д. Соколац је добило FSC сертификат, за производњу лишћара и четинара. Међутим, још увијек постоји простор за побољшање у овој области дјеловања	Усвојени акциони планови, отварање шума и коришћење дрвне масе се врши у складу са FSC стандардима до 2025.

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	0	0
6.2. Приоритет	Унапређење стратешког, законског и институционалног оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа (ОШП)	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус стратешког и законског оквира за одрживо коришћење осталих шумских производа (ОШП)	Садашњи стратешки и законски оквир Републике Српске коришћења осталих шумских производа није на задовољавајућем нивоу (2021)	Успостављен регистар комерцијалних сакупљача, уз укључивање жена у ове активности, успостављање система контроле сакупљања осталих шумских производа (љековитог, јестивог и ароматичног биља и др. ОШП), успостављање прецизне евиденције о количинама сакупљених осталих шумских производа, уз укључивање жена у ове активности. Успостављање брања ОШП на одржив начин

				како би се смањило сиромаштво популације руралних подручја, успостављање мониторинга стања и промјена биолошке разноврсности осталих шумских производа (ОШП) до 2029. године
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,058	0,136	0,195

6.2.1. Мјера	Успостављање регистра комерцијалних сакупљача, уз укључивање жена у ове активности, успостављање система контроле сакупљања осталих шумских производа (љековитог, јестивог и ароматичног биља и др. ОШП,	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус регистра сакупљача ОШП	Љековито, јестиво и ароматично биље и други остали шумски производи се експлоатишу без довољних сазнања о њиховом стању, расположивости, угрожености и статусу заштићености врста	Успостављен регистар (2029)

<p>успостављање прецизне евиденције о количинама сакупљених осталих шумских производа, уз укључивање жена у ове активности;</p> <p>успостављање брања ОШП на одржив начин како би се смањило сиромаштво популације руралних подручја;</p> <p>успостављање мониторинга стања и промјена биолошке разноврсности осталих шумских производа (ОШП)</p>		(кључних страна у ланцу брања, откупа и продаје)	
	Статус израде плана сертификације коришћења осталих шумских производа (ОШП)	План сертификације осталих шумских производа није израђен	Усвојен акциони план сертификације коришћења ОШП (2025)
	Статус система сертификације осталих шумских производа	Још увијек не постоји систем сертификације сакупљача и извозника у сектору коришћења љековитог, јестивог и ароматичног биља и других осталих шумских производа	Систем сертификације је успостављен. Укључене жене у ове активности. Смањено сиромаштво популација руралних подручја (2028)
	Статус коришћења осталих шумских производа	Присутно је прекомјерно сакупљање, непостојање дефинисаних количина за сакупљање/брање, па су тим и многе врсте љековитих, ароматичних и јестивих биљака угрожене интензивним сакупљањем	Усвојен план (2024)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	0,058	0,136	0,195

6.3. Приоритет	Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за одрживо управљање ловном дивљачи у Републици Српској	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен усклађености законске регулативе у области ловства Републике Српске са ЕУ директивама и међународним споразумима	Степен усклађености законске регулативе у области ловства Републике Српске са ЕУ директивама и међународним споразумима још увијек није на задовољавајућем нивоу (2021)	Усклађена законска регулатива у области ловства Републике Српске са ЕУ директивама и међународним споразумима, те унапријеђен систем планирања и управљања дивљачи до 2025. године
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,120	0,483	0,604

6.3.1. Мјера	Усклађивање законске прописе у области ловства Републике Српске са ЕУ директивама и међународним споразумима, те унапређење система	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Ниво усклађености правне регулативе о ловству са правним прописима Европске уније	Законска регулатива из области ловства Републике Српске још увијек није усклађена са правним прописима Европске уније	Усклађена законска регулатива са правним прописима Европске уније (2025)

планирања и управљања дивљачи	Статус израде планова управљања популацијом дивљачи	Управљање одређеним врстама дивљачи (попут вука, медвједа, риса, тетријеба и др.) није на задовољавајућем нивоу	Усвојени планови управљања популацијом дивљачи (вук, медвјед, рис, тетријед др.), 2025
	Статус информационог система о дивљачи у Републици Српској	Још увијек није успостављен ефикасан информациони систем о дивљачи у Републици Српској	Успостављен Информациони систем ловства у Републици Српској (2023)
	Статус Програма развоја ловства у Републици Српској	Истекао је постојећи Програм развоја ловства Републике Српске (2020)	Усвојен Програм развоја (2023)
	Статус ловних основа усклађених са програмом и правном тековином ЕУ	Ловне основе не поштују у довољној мјери принципе правне тековине ЕУ и међународних споразума	Донесене ловне основе за сва ловишта која поштују принципе правне тековине ЕУ и међународних споразума (2028)
	Статус обиљежености очекиваног изласка дивљачи на саобраћајницама у Републици Српској	Евидентни су губици у популацијама дивљачи због постојања саобраћајнице; и очекују се још већи (с обзиром на чињеницу убрзане изградње брзих цеста,	Саобраћајним знаковима обиљежена мјеста очекиваног изласка дивљачи на коловоз, те постављањем одговарајуће опреме

			током посљедњих година и у наредним годинама)	спријечити неконтролисан излазак дивљачи на коловоз (2031)
		Ниво усклађености законске регулативе о ловству са правним прописима Европске уније	Законска регулатива из области ловства Републике Српске још увијек није усклађена правним прописима Европске уније	Усклађена законска регулатива са правним прописима Европске уније (2025)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,120	0,483	0,604
6.4. Приоритет	Унапређење законског, стратешког и институционалног оквира за заштиту, очување, одрживо коришћење и управљање рибљим фондом у Републици Српској који ће бити хармонизован са правним прописима ЕУ	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус законског, стратешког и институционалног оквира	Садашњи законски, стратешки и институционални оквир није на задовољавајућем нивоу за одрживо управљање рибљим фондом Републике Српске и није хармонизован у довољној мјери са правним прописима	Усвојен стратешки оквир за одрживи развој сектора рибарства до 2023. године

	и међународним споразумима		Европске уније и међународним споразумима	
		Статус очувања рибљег фонда Републике Српске, са акцентом на угрожене и ендемске врсте рибе	И поред постојања важећих прописа, као што је Уредба о строго заштићеним и заштићеним врстама... („Службени гласник Републике Српске”, број 65/20), нису у довољној мјери заштићене ријетке, угрожене и ендемске врсте риба	Успоставити очување и повећање рибљег фонда и других водених организама у риболовним водама, са акцентом на ријетке угрожене и ендемске врсте рибе до 2026. године
		Статус информационог система о рибарству Републике Српске	Постојећа евиденција у рибарству Републике Српске не осликава право стање улова рибе од стране спортских риболоваца, а привредни риболов се обавља на неконтролисан и непрописан начин	Успоставити информациони систем о рибарству и унаприједити статистичко праћење газдинстава до 2024. године
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,801	3,01	3,8

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
6.4.1. Мјера	Унапређење законског оквира за одрживи развој сектора рибарства који ће бити хармонизован са правним прописима Европске уније и омогућити одрживо коришћење и управљање рибљим фондом Републике Српске	Ниво усклађености законске регулативе о рибарству са правним прописима Европске уније	Законска регулатива из области рибарства Републике Српске још увијек није усклађена са правним прописима Европске уније	Усклађена законска регулатива са правним прописима Европске уније (2025)
		Статус програма развоја рибарства и аквакултуре	Програми за рибарство рађени су прије 30 до 40 година и не могу да се узму као поуздани показатељи стварног стања рибљег фонда и других водених организама у риболовним водама (ни квантитативно, ни квалитативно)	Усвојен Програм развоја рибарства и аквакултуре (2025)
		Статус бројности и врста риба у риболовним водама Републике Српске	Бројност риба је смањена и нису у довољној мјери заштићене ријетке, угрожене и ендемске врсте риба у риболовним водама Републике Српске	Извршено порибљавање генетским материјалом из регистрованих мрестилишта. Повећана бројност риба (квалитативно и квантитативно) у риболовним водама,

				поново враћене врсте риба које су нестале из одређених вода (2031)
		Статус програма управљања риболовним зонама	Корисници риболовних зона немају израђене програме управљања риболовним подручјем који је усклађен са Рибарском основом	Министар је донио рјешења о давању сагласности на Програме (2027)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,684	2,7	3,4
6.4.2. Мјера	Успостављање информационог система о рибарству Републике Српске и унапређење модела статистичког праћења рибљег фонда у водотоцима	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус информационог система о рибарству Републике Српске	Информациони систем о рибарству још није успостављен	Успостављен информациони систем (2024)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,117	0,273	0,391
6.5. Приоритет	Унапређење одрживог управљања земљиштем (земљишним ресурсима) као	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен заштите земљишта и достигнуте неутралности	И поред постојања Закона о пољопривредном земљишту, Закона о	Створен законски и институционални оквир за свеобухватну заштиту

	необновљивим природним ресурсом	деградације земљишта у Републици Српској	шумама, Закона о уређењу простора и грађењу, Закона о рударству и Закона о заштити животне средине Републике Српске, још увијек није постигнут задовољавајући степен заштите земљишта и није достигнута неутралност деградације земљишта у Републици Српској	земљишта, усвојене методе, мјерења и индикатори за одрживо управљање земљиштем, достигнута неутралност деградације земљишта до 2030. године
		Процент територије Републике Српске контаминираног земљишта минама	Процењује се да у Републици Српској има око 199,59 km ² сумњивих минираних површина, што чини 0,8% њене укупне територије, види „Извјештај о противминском дјеловању за 2019. годину“ (Центар за уклањање мина у БиХ, 2019)	Деминирано 90% минираног земљишта Републике Српске до 2030. године
		Статус употребе пестицида у пољопривреди Републике Српске	Неконтролисаном и нерационалном примјеном пестицида и	Употреба пестицида у пољопривреди и шумарству сведена на

		ђубрива (минералних и органских) долази до контаминације земљишта, а преко земљишта и површинских и подземних вода, те угрожавања ових ресурса, као и биодиверзитета (животне средине у цјелини)	минимум до 2030. године	
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		86,4	776,8	863

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
6.5.1. Мјера	Унапређење законског и институционалног оквира за свеобухватну заштиту земљишта, усвајање метода, мјерења и индикатора за одрживо управљање земљиштем, достизање неутралности деградације земљишта до 2030. године	Ниво усклађености законске регулативе у области заштите земљишта у Републици Српској	Законска регулатива из области заштите земљишта није у потпуности усклађена у Републици Српској	Усвојене измјене и допуне закона (2025)
		Статус израде стратегије одрживог управљања земљиштем Републике Српске	Не постоји израђена стратегија одрживог управљања земљиштем Републике Српске	Усвојена Стратегија (2025)
		Статус ажурирања основе заштите, коришћења и	Истекла је постојећа Основа Републике	Усвојена ажурирана Основа Републике

	<p>уређења пољопривредног земљишта (Републике Српске као компоненте процеса планирања коришћења земљишта (Основе Републике Српске РС) и статус израде основа заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта за ЈЛС Републике Српске (основе ЈЛС).</p>	<p>Српске. Само неколико ЈЛС Републике Српске је израдило основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта (основе ЈЛС).</p>	<p>Српске до 2023. Израђене и усвојене основе ЈЛС Републике Српске (основе ЈЛС), до 2031.</p>
	<p>Статус израде акционог плана мониторинга земљишта Републике Српске</p>	<p>Мониторинг земљишта у Републици Српској је у почетној фази. Није израђен акциони план мониторинга земљишта Републике Српске</p>	<p>Усвојен акциони план (2026)</p>
	<p>Статус мреже мониторинга земљишта у Републици Српској</p>	<p>Још увијек није успостављена мрежа мониторинг мјеста (локација) земљишта у Републици Српској, нити се врши системски мониторинг земљишта.</p>	<p>Успостављена мрежа мониторинг мјеста (2026)</p>

	Статус успоставе катастра деградираних земљишта у Републици Српској.	Не постоји успостављен катастар деградираних земљишта у Републици Српској	Успостављен катастар деградираних земљишта (2023)
	Статус израде акционог програма санације деградираних земљишта у Републици Српској	Не постоји израђен акциони програм санације деградираних земљишта у Републици Српској	Усвојен акциони програм санације деградираних земљишта и површина у Републици Српској (2025)
	Степен санације деградираних површина у Републици Српској	Санација деградираних површина у Републици Српској није још увијек на задовољавајућем нивоу	Извршена санација деградираних површина у Републици Српској (рекултивација, ремедијација) (2031)
	Статус акционог плана и деминирања у Републици Српској	Акциони план деминирања минираних површина у Републици Српској није ажуриран. Још увијек има минама контаминираних земљишта	Усвојен акциони план деминирања земљишта у Републици Српској до 2023. Деминирано 100% минираних земљишта у Републици Српској до 2031. године
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	86,3	776,7	863

6.5.2. Мјера	Употребу пестицида у пољопривреди и шумарству свести на минимум до 2030. године	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус израде акционог плана одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству Републике Српске	Не постоји израђен акциони план одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству Републике Српске	Усвојен Акциони план одрживе употребе пестицида у пољопривреди и шумарству Републике Српске (2023)
		Ниво обучености пољопривредних произвођача о правилној употреби фитопармацеутских средстава	Још увијек је низак ниво обучености пољопривредних произвођача о правилној употреби фитопармацеутских средстава Републике Српске	Извршена обука најмање 1000 пољопривредних произвођача о правилној употреби фитопармацеутских средстава (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	0,130	0,056	0,186	

6.6. Приоритет	Јачање капацитета чуварских служби из области шумарства, ловства, риболова	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус опремљености и капацитетности чуварских служби у шумарству, у ловству и у	И поред постојања чуварских служби, присутне су илегалне активности у шумарству, у	Чуварске службе модернизоване, мобилне и опремљене (модерне технологије и

		риболову Републике Српске	ловству и у риболову Републике Српске	људство) за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима. Успостављен је ефикасан систем за превенцију и гашење шумских пожара. Смањење илегалних активности у сектору шумарства за 30%
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		1,4	0,605	2,01

6.6.1. Мјера	Унапређење чуварских служби да буду модернизоване, мобилне и капацитиране (модерне технологије и људство) за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима. Успостављање ефикасног система за смањење илегалних	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус опремљености чуварских служби	Чуварске службе још увијек нису опремљене савременом опремом за ефикасно обављање чуварског надзора над природним ресурсима	Опрема набављена и постављена (2027)
		Ниво обучености чуварских служби за примјену нових технологија у мониторингу	Још увијек је низак ниво обучености чуварских служби за примјену нових технологија у	Извршена обука (2026)

	активности у сектору шумарства, ловства и рибарства за 30%.	и ефикасном вршењу чуварског надзора	мониторингу и ефикасном вршењу чуварског надзора	
		Ниво обучености чуварских служби о савременим методима управљања и заштите природних ресурса	Још увијек је низак ниво обучености чуварских служби о савременим методима управљања и заштите природних ресурса	Извршена обука (2031)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)	
	1,4	0,605	2,01	

6.7. Приоритет	Обезбјеђивање одрживог управљања минералним сировинама	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус стратешког и законског оквира за одрживу експлоатацију и коришћење минералних сировина Републике Српске	Успостављен је свеобухватан оквир за експлоатацију и коришћење минералних сировина. Законски и подзаконски прописи, према којима се уређује управљање минералним сировинама су усаглашени у довољној мјери	Унапријеђен свеобухватни (стратешки и законски) оквир за експлоатацију и коришћење минералних сировина до 2030. године

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,090	0,210	0,300
6.7.1. Мјера	Унапређење оквира за експлоатацију и коришћење минералних сировина до 2030. године	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус опремљености израде стратегије одрживог управљања минералним сировинама Републике Српске која укључује поврат минералних и металских сировина из отпада (урбано рударење, циркуларна економија)	Стратегија одрживог управљања минералним сировинама Републике Српске још увијек није до краја израђена	Усвојена стратегија (2030)
		Статус израде елабората о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви минералних сировина за које није додијељена концесија	Још увијек није израђен елаборат о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви минералних сировина за које није додијељена концесија	Урађен елаборат о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви минералних сировина за које није додијељена концесија (2030)
		Статус израде катастра рударског отпада и катастра напуштених	Још увијек није урађен и успостављен катастар рударског отпада и	Урађен и успостављен катастар и обједињен у ЗИС и програм санације

	рудника и рударских објеката	катастар напуштених рудника и рударских објеката	деградираних површина (2028)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	0,090	0,210	0,300

8.2.7 Управљање животном средином

Редни број и ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
7. Стратешки циљ	Унапређење управљања животном средином	Учешће издатака за истраживање и развој у укупном БДП-у (%)	0,16% (2019)	...
		Трошкови за заштиту животне средине (хиљ. КМ)	Подаци из 2020. године: – укупно: 97.347, од тога: – инвестиције: 44.992 – текући трошкови: 52.354	...
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		3,3	5,5	8,8

7.1. Приоритет	Унапређење правног оквира за управљање животном средином у Републици Српској који ће бити хармонизован са правном тековином ЕУ и међународним споразумима	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен усклађености законодавства Републике Српске с правном тековином ЕУ у области управљања животном средином, у складу са Програмом интегрисања БиХ у ЕУ	Дјелимична усклађеност (2021): – дјелимична транспозиција – висок степен транспозиције – пет директива – дјелимична транспозиција – нижи степен транспозиције – четири директиве	Значајно повећан степен усклађености свих директива у области управљања животном средином (2026)
		Процес израде, усвајања и реализације акционих планова за спровођење ЕУ директива (APID), у складу са Програмом прилагођавања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у области заштите животне средине	Нису израђени акциони планови за спровођење ЕУ директива (APID) из области управљања животном средином (2021)	Израђени су и усвојени акциони планови за спровођење ЕУ директива (APID) из области управљања животном средином, и континуирано се спроводе (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
0,360	0,933	1,2		

7.1.1. Мјера	Усклађивање законодавства Републике Српске с правном тековином Европске уније у области управљања животном средином	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Учешће у припреми Програма интегрисања БиХ у ЕУ за област управљања животном средином	Припрема Програма интегрисања је у току	Разматран Програм и одобрен од Владе Републике Српске (2030)
		Нацрт акционог плана усклађивања хоризонталне легислативе Републике Српске са прописима ЕУ (за четворогодишњи период), у складу са Програмом интегрисања након усвајања овог документа	Не постоји акциони план	Урађен Нацрт акционог плана (2023)
		Нацрт акционог плана за реализацију препорука Европске комисије које се односе на Републику Српску (за четворогодишњи период), у складу са Програмом интегрисања након усвајања овог документа	Не постоји акциони план	Урађен Нацрт акционог плана (2023)

		Ефикасно и редовно праћење и ажурирање прописа у области животне средине (усклађеност са правном тековином ЕУ)	Дјелимично ажурирани прописи	Ажурирани прописи у области животне средине – усклађени са правном тековином ЕУ (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,233	0,933	1,16
7.1.2 . Мјера	Спровођење ЕУ директива у области животне средине у Републици Српској	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Успјешност спровођења Програма прилагођавања законодавства Републике Српске	Споро спровођење	Успјешно спроведен Програм прилагођавања законодавства Републике Српске (2030)
		Квалитет доприноса институција Републике Српске изради DSIP	-	Обезбијеђен значајан допринос (2028)
		Усвајање приоритетних APID	-	Усвојени приоритетни APID (2030)
		Степен реализације акционих планова за спровођење APID	-	У високом степену реализовани акциони планови за спровођење APID (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,126	0	0,126

7.2. Приоритет	Обезбјеђивање ефикасног спровођења усвојених прописа и преузетих међународних обавеза	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Учешће институција Републике Српске у спровођењу међународних споразума – у складу са надлежностима Републике Српске	Нису успостављени ефективни институционални механизми за надзор и координацију спровођења обавеза који произлазе из међународних споразума о животној средини (2021)	Значајно повећан степен спровођења међународних споразума – у складу са надлежностима Републике Српске (2027)
		Степен примјене стратешке процјене утицаја на животну средину (СПУЖС)	Директива о СПУЖС пренесена је у законодавство Републике Српске и важеће прописе треба примијенити у пракси (2021)	Досљедна примјена СПУЖС у складу са важећим прописима у свим ресорима, кроз обезбијеђену међусекторску сарадњу (2025)
		Степен у којем је обезбијеђено интегрисано издавање дозвола	Процес издавања дозвола није интегрисан (2021)	Обезбијеђени предуслови за олакшавање поступка издавања еколошких дозвола, чиме се тежи постизању циља да странка поднесе један захтјев и у том поступку се прибаве све потребне

				<p>сагласности и изда коначно рјешење о еколошкој дозволи.</p> <p>У првом кораку размотрити могућност обједињавања поступака захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за издавање еколошке дозволе (поједностављење процедуре), као поступака који су у надлежности МПУГЕ Републике Српске (2030)</p>
		<p>Степен припремљености Техничких упутстава за најбоље расположиве технике (НРТ) за приоритетне секторе</p>	<p>Закон о заштити животне средине Републике Српске налаже примјену НРТ, али практична примјена је ограничена. У периоду 2007–2008. године, у оквиру LIFE пројекта „Јачање капацитета за</p>	<p>Припремљена Техничка упутства за НРТ за приоритетне секторе (2030)</p>

			<p>имплементацију интегралне превенције и контроле загађивања у БиХ (ИРРС)“ припремљена су Техничка упутства о НРТ за сљедеће секторе прехранбене индустрије и пољопривреде: клаонице крупне стоке, прерада меса, узгој и прерада рибе, прерада млијека и производња млијечних производа, прерада воћа и поврћа и производња пива. Међутим, техничка упутства о НРТ и референтни документи (BREF) нису преведени на службене језике у БиХ. (2021)</p>	
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,264	0,181	0,446

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
7.2.1. Мјера	Јачање капацитета за спровођење међународних споразума – у складу са надлежностима Републике Српске	Учешће институција Републике Српске у изради акта којим ће се формализовати оквир за спровођење међународних споразума и других међународних обавеза Босне и Херцеговине у вези са животном средином	У току	Обезбијеђено учешће институција Републике Српске у изради акта (2023)
		Доступност текстова међународних уговора и информација о статусу њихове имплементације	Дјелимично доступни документи и информације	Званични међународни уговори и информације о статусу њихове имплементације објављени на интернет страници МПУГЕ Републике Српске (2024)
		Ефикасност спровођења обуке запослених за адекватну примјену међународних споразума	Ове врсте обука не спроводе се систематично	Спроведена обука запослених у складу са планом (2026)
		Комуникација и сарадња са организацијама цивилног друштва у	Комуникација и сарадња са организацијама цивилног друштва није	Успостављена комуникација и сарадња

		оквиру израде извјештаја о имплементацији међународних уговора	систематична у домену израде извјештаја о имплементацији међународних уговора	са организацијама цивилног друштва (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,035	0	0,035
7.2.2. Мјера	Досљедна примјена стратешке процјене утицаја на животну средину (СПУЖС)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус ажурирања и усвајања процедура за прекогранична обавјештења и консултације у поступку спровођења СПУЖС	Процедуре нису потпуне	Ажуриране и усвојене све потребне процедуре (2025)
		Статус ажурирања подзаконских аката за спровођење СПУЖС у Републици Српској	Дјелимично (активност у току)	Ажурирани сви подзаконски акти за спровођење СПУЖС у Републици Српској (2027)
		Успостава система и процедура у свим институцијама за квалитетно спровођење СПУЖС у Републици Српској	Дјелимично (активност у току)	Успостављени потребни системи и процедуре у свим институцијама за квалитетно спровођење СПУЖС у Републици Српској (2027)

		Ниво разумијевања релевантних актера о важности СПУЖС	Дјелимично разумијевање	Постигнуто потпуно разумијевање свих релевантних актера о важности СПУЖС (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,029	0,118	0,148
7.2.3. Мјера	Припреме за издавање интегрисаних дозвола	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Анализа постојећих поступака унутар МПУГЕ Републике Српске	Није спроведена анализа	Спроведена анализа постојећих поступака унутар МПУГЕ Републике Српске (2024)
		Процјена техничких услова и кадровских капацитета унутар МПУГЕ Републике Српске	Није спроведена процјена	Спроведена процјена техничких услова и кадровских капацитета унутар МПУГЕ Републике Српске (2024)
		Степен обједињења поступака захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за издавање еколошке дозволе	Поступци нису обједињени	Успјешно обједињени поступци захтјева за одобравање студије утицаја на животну средину и захтјева за издавање еколошке дозволе (2027)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,146	0,062	0,209
7.2.4. Мјера	Припрема Техничких упутстава за најбоље расположиве технике (НРТ)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број припремљених техничких упутстава за НРТ	Припремљена техничка упутства за НРТ за седам дјелатности	Припремљена техничка упутства за све приоритетне дјелатности за које се утврђују НРТ (2030)
		Јавни приступ референтним документима НРТ на интернет страници МПУГЕ Републике Српске	Документи НРТ нису јавно доступни	Обезбијеђен приступ референтним документима НРТ путем линка на интернет страници МПУГЕ Републике Српске (2029)
		Мјера у којој су ажурирана припремљена техничка упутства	-	Ажурирана техничка упутства за све дјелатности (2029)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,053	0	0,053

7.3. Приоритет	Остваривање високог нивоа капацитета и	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
----------------	--	-----------------------	--------------------------------	------------------------------

	међусобне координације институција	<p>Степен функционалности механизма за институционалну координацију рада институција у области животне средине у Републици Српској, посебно у домену учешћа у активностима Међуентитетског тијела за животну средину</p>	<p>Дјелимичан степен функционалности постојећих механизма, уз активно учешће у текућим активностима Међуентитетског тијела за животну средину (2021)</p>	<p>Успостављени функционални механизми за институционалну координацију рада институција у области животне средине у Републици Српској. Појачан фокус на активности Међуентитетског тијела за животну средину на усаглашавање законодавства у области животне средине између оба ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине (члан 128. став 1. т) а), в) и ђ); те члан 128. став 3. Закона) (2028)</p>
		<p>Успостава Агенције за заштиту животне средине Републике Српске</p>	<p>Не постоји Агенција за заштиту животне средине (2021)</p>	<p>У Републици Српској успостављена Агенција за заштиту животне средине (2032)</p>

		Степен функционалности институционалних структура у домену координације и усаглашавања активности у процесу транспозиције ЕУ законодавства	Дјелимична функционалност постојећих институционалних структура (2021)	Унапријеђена постојећа институционална структура у сврху побољшања координације и усаглашавања активности у процесу транспозиције ЕУ законодавства. Ојачани људски ресурси на свим нивоима за дугорочно и одрживо спровођење ЕУ законодавства
		Степен функционалности и експертизе запослених у институцијама које се баве питањима животне средине за припрему и реализацију пројеката	Не постоје специјализовани тимови у свим институцијама/установама за припрему и реализацију пројеката. Постоје тимови у МПУГЕ и МПШВ (2021)	Успостављени функционални тимови у свим институцијама/установама које се баве питањима животне средине, са експертизом за припрему и реализацију пројеката (2028)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,904	1,6	2,5

7.3.1. Мјера	Успостављање функционалних	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
---------------------	----------------------------	-------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

механизама за институционалну координацију рада институција у области животне средине у Републици Српској	Квалитет институционалне координације	Успостављена је координација између институција – постоји простор за побољшања	Побољшана институционална координација (2027)
	Квалитет комуникације између институција о питањима усклађености законодавства са правном тековином ЕУ	Успостављени су канали комуникације између институција – постоји простор за побољшања	Функционална комуникација између институција (2030)
	Ефикасност и ефективност рада Међуентитетског тијела	Уочен простор за побољшања ефикасности и ефективности рада Међуентитетског тијела	Ефикаснији и ефективнији рад Међуентитетског тијела (2030)
	Претпоставке за успоставу Агенције за заштиту животне средине Републике Српске	Не постоје претпоставке – није успостављена Агенција	Формално-правно регулисана, успостављена и функционална Агенција за заштиту животне средине Републике Српске (усвојен оснивачки акт, дефинисани послови и задаци Агенције, намијењен и усвојен буџет) (2030+)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	0,674	1,5	2,2

7.3.2. Мјера	Побољшање људских ресурса и институционалне структуре за процес транспозиције ЕУ законодавства	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Процјена институционалних капацитета – људских ресурса и институционалне структуре у сврху унапређења координације и усаглашавања активности у процесу транспозиције ЕУ законодавства	Није спроведена процјена	Спроведена процјена институционалних капацитета (2024)
		Увођење мјера за побољшања, у складу са спроведеном процјеном капацитета	Није спроведена процјена	Дефинисане мјере за: – задржавање стручних лица у институцијама – јачање капацитета институција, првенствено у домену људских ресурса (2026)
		Одлуке о систематизацији и унутрашњој организацији институција	Усвојене су одлуке – постоји простор за побољшања	Усвојене нове – побољшане одлуке о систематизацији и унутрашњој организацији институција (2026)

		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,037	0,087	0,124
7.3.3. Мјера	Успостава функционалних тимова у институцијама за припрему и реализацију пројеката у области животне средине	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Процјена потреба за стручним усавршавањем	Није спроведена процјена потреба	Спроведена процјена потреба за стручним усавршавањем (2024)
		Провођење обука у складу са планом за стручно усавршавање	Обуке се спроводе – постоји простор за систематичнији приступ	Спроведене све планиране обуке (2030)
		Број институција које су формирале тимове за припрему и реализацију пројеката за заштиту животне средине	Двије институције (МПУГЕ и МПШВ)	Све кључне институције формирале тимове за припрему и реализацију пројеката (2028)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,192	0	0,192

7.4. Приоритет	Обезбјеђивање високог нивоа свијести јавности о важности заштите животне средине и укључености у процес доношења одлука,	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Учешће организација цивилног друштва у доношењу одлука, стратешких и правних	Низак ниво учешћа организација цивилног друштва у доношењу одлука, стратешких и	Већина представника ОЦД изражава задовољство нивоом учешћа јавности и квалитетом јавних

	посебно укљученост жена, младих и социјално осјетљивих група	докумената, посебно у процесима процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола	правних докумената (2021)	консултација, посебно у процесима процјене утицаја на животну средину и издавања еколошких дозвола (2025)
		Капацитет женских организација цивилног друштва за учешће у одлучивању	Низак капацитет (2021)	Женске организације цивилног друштва учествују у процесима који се тичу заштите животне средине, укључујући и доношење одлука у вези са стратешким и програмским документима (2025)
		Редовност израде и објављивања извјештаја о стању животне средине Републике Српске	Недосљедна припрема, јавност рада и извјештавање по питању Извјештаја о стању животне средине Републике Српске (2021)	Извјештаји о стању животне средине Републике Српске раде се редовно и квалитетно и јавно су доступни (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,333	0,501	0,834

7.4.1. Мјера	Едукација и подизање свијести о потреби и	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
---------------------	---	-------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

	значају заштите животне средине	Интензитет промоције заштите животне средине путем медија	Не постоји континуирана интензивна промоција заштите животне средине путем медија	Осигурана континуирана и интензивна промоција заштите животне средине путем медија (континуирано 2030+)
		2)-3) Редовност и континуитет у спровођењу едукативних програма и кампања за подизање јавне свијести о питањима заштите животне средине, посебно уз укључивање организација цивилног друштва	Едукативни програми и кампање се не спроводе редовно	Редовно и континуирано се спроводе едукативни програми и кампање за подизање јавне свијести о питањима заштите животне средине. У ове активности укључују се организације цивилног друштва, посебно женске невладине организације које воде и окупљају жене које живе и раде на селу (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,073	0,172	0,246
7.4.2. Мјера	Побољшање учешћа јавности у доношењу одлука о животној средини	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Капацитети институција за организовање ефективних	Успостављени су одређени капацитети институција за организовање процеса	Ојачани капацитети институција за организовање ефективних

	механизама учешћа јавности	учешћа јавности – постоји простор за побољшања	механизама учешћа јавности (2030)
	Ниво сарадње између МПУГЕ Републике Српске и других институција у ресору животне средине са организацијама цивилног друштва	Не постоји институционална сарадња између МПУГЕ Републике Српске и других институција у ресору животне средине са организацијама цивилног друштва	Ојачана сарадња између МПУГЕ Републике Српске и других институција у ресору животне средине са организацијама цивилног друштва (2030)
	Функционалност сарадње са Партнерством 27	Не постоји институционална сарадња са Партнерством 27	Функционална сарадња са Партнерством 27 (2030)
	Спровођење едукација о Закону о слободи приступа информацијама (ЗОСПИ)	Повремено се спроводе едукације	Спроведене планиране едукације о ЗОСПИ (2030)
	Јавна доступност информација о животној средини путем интернет страница институција	Дјелимично – све информације нису доступне путем интернета, односно не ажурирају се редовно	Све релевантне информације о животној средини су јавно доступне, првенствено путем званичних интернет страница институција (2030)
	Функционалност електронске/онлајн комуникације између	Успостављени су канали комуникације путем електронске поште –	Успостављена функционална

		надлежних институција и јавности	постоји простор за побољшања	комуникација путем електронске поште (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,113	0,265	0,379
7.4.3. Мјера	Израда и објављивање извјештаја о стању животне средине у Републици Српској	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1) Ниво капацитета институција за редовне припреме извјештаја о животној средини	Ниски капацитети	Повећани капацитети – испуњени сви предуслови за редовне припреме извјештаја о животној средини (2026)
		2)-3) Интензитет промоције закључака и препорука извјештаја о стању животне средине Републике Српске	Не припремају се извјештаји о стању животне средине	Редовно се врши промоција закључака и препорука извјештаја о стању животне средине (2030)
		3) Ниво капацитета јединица локалне самоуправе у Републици Српској за израду извјештаја о стању животне средине за њихово подручје	Јединице локалне самоуправе у Републици Српској не посједују капацитете за израду извјештаја о стању животне средине	Већина јединица локалне самоуправе у Републици Српској посједује капацитете за израду извјештаја о стању животне средине (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)

		0,145	0,062	0,208
--	--	-------	-------	-------

7.5. Приоритет	Успостављање ефикасног и транспарентног система сакупљања, размјене, валидације и извјештавања података о животној средини у Републици Српској уз консултације са Партнерством 27	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Успостављање информационог система за управљање животном средином, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине	Није успостављен цјеловит информациони систем за управљање животном средином (2021)	Успостављен информациони систем за управљање животном средином, у складу са одредбама Закона о заштити животне средине (2030)
Функционалност процеса праћења, прикупљања и валидације података о животној средини, са циљем извјештавања у складу са међународним уговорима	У Републици Српској нису успостављене стандардизовани методи прикупљања, преноса података и извјештавања о подацима и статистици у области животне средине. Постоје појединачни системи прикупљања и извјештавања података о животној средини, али то је недовољно за адекватно извјештавање према међународним тијелима (2021)	Успостављен је функционалан процес праћења, прикупљања и валидације података о животној средини, и омогућено ефикасно извјештавање у складу са међународним уговорима (2026)		

	<p>Функционалност система размјене просторних података у Републици Српској у складу са Анексима I, II и III INSPIRE директиве</p>	<p>Није успостављен функционалан систем (2021)</p>	<p>Успостављен функционални систем размјене просторних података у Републици Српској (2030)</p>
	<p>Функционалност PRTR регистра у Републици Српској</p>	<p>У складу са Законом о заштити животне средине, у Републици Српској успостављен је PRTR регистар; потребно је радити на усаглашавању регистара са ентитетом Федерације БиХ и Брчко Дистриктом БиХ (2021)</p>	<p>PRTR регистар Републике Српске функционалан и усклађен са регистрима у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту БиХ. Процес извјештавања података из PRTR регистара регулисан је према институцијама БиХ. (2026)</p>
	<p>Степен развијености статистике за праћење циљева одрживог развоја у Републици Српској</p>	<p>2021. године у БиХ је усвојен Оквир за реализацију Циљева одрживог развоја, али још није развијена адекватна статистика за праћење циљева одрживог развоја у Републици Српској (2021)</p>	<p>Развијена статистика за циљеве одрживог развоја у Републици Српској, који се односе на тематско подручје животне средине, развијени додатни индикатори и унапријеђен систем за извјештавање (2026)</p>

		<p>Ефикасност у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској, кроз стандардизовани и редовни систем размјене података/информација међу институцијама на свим административним нивоима (2026)</p>	<p>Постоји потреба за побољшањем ефикасности у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској на свим административним нивоима (2021)</p>	<p>Повећана ефикасност у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској, кроз стандардизовани и редовни систем размјене података/информација међу институцијама на свим административним нивоима (2026)</p>
		<p>Учешће институција Републике Српске у успостављању Европских економских рачуна животне средине који описују однос између животне средине и економије (у складу са Регулативом [ЕУ] бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине којом је успостављен заједнички оквир за прикупљање,</p>	<p>У Републици Српској и БиХ нису успостављени Европски економски рачуни животне средине (2021)</p>	<p>Обезбијеђено учешће институција Републике Српске у успостављању Европских економских рачуна животне средине (2026)</p>

		припремање, слање и оцјењивање европских економских рачуна животне средине)		
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,833	1,5	2,4

7.5.1. Мјера	Успостављање информационог система за управљање животном средином у Републици Српској	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1)-2) Статус усвајања методологије за размјену података о животној средини у Републици Српској	Није усвојена методологија	Усвојена методологија (2027)
		3) Процедура за размјене података о животној средини у Републици Српској, на основу усвојене методологије	Није утврђена процедура	Утврђена процедура за размјене података о животној средини у Републици Српској на основу усвојене методологије (2027)
		4) Функционалност институционалних система за прикупљање података о животној средини	Дјелимично функционални институционални системи за прикупљање података о животној средини	Функционални институционални системи за прикупљање података о животној средини (2028)

		5) Функционалност сарадње са представницима сектора цивилног друштва у области животне средине у домену прикупљања података	Није успостављена функционална сарадња са представницима сектора цивилног друштва у домену прикупљања података	Функционална сарадња са представницима сектора цивилног друштва у домену прикупљања података (2030)
		6) Степен успоставе система валидације података о животној средини	Није успостављен систем валидације података о животној средини	Успостављен систем валидације података о животној средини (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,140	0,560	0,700
7.5.2. Мјера	Успостава функционалног система праћења, прикупљања података и извјештавања у складу са међународним уговорима	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Учешће у изради студијске анализе која даје приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима	Не постоји студијска анализа	Урађена студијска анализа која даје приједлог проширеног сета индикатора које треба пратити по свим областима (2024)
		Функционалност сарадње у оквиру радне групе која ће давати стручне приједлоге и	Није формирана радна група	Функционална сарадња у оквиру радне групе (2026)

	координисати реализацију закључака и приједлога студијске анализе		
	Степен спровођења плана обуке и оспособљавања свих институција које су укључене у извјештавање	Није урађен план обуке и оспособљавања институција	Спроведен план обуке и оспособљавања свих институција које су укључене у извјештавање (2030)
	Степен спровођења Стратегије праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ	Стратегија праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА није усвојена на нивоу БиХ	У домену надлежности Републике Српске, спроведена стратегија праћења стања животне средине, управљања подацима и извјештавања према ЕЕА након усвајања на нивоу БиХ (2030+)
	Степен спровођења стратешког документа и Уредбе о EIONET, након израде и усвајања ових докумената на нивоу БиХ	Стратешки документ и Уредба о EIONET нису усвојени на БиХ нивоу	У домену надлежности Републике Српске, спроведен стратешки документ и Уредба о EIONET након израде и усвајања ових докумената на нивоу БиХ (2026)
	Степен спровођења плана за спровођење директиве о стандардизованом	SRDSIP није усвојен на нивоу БиХ	У домену надлежности Републике Српске, спроведен план за

		извјештавању (SRDSIP), након његове израде и усвајања на нивоу БиХ		спровођење директиве о стандардизованом извјештавању (SRDSIP), након његове израде и усвајања на нивоу БиХ (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,058	0,235	0,294
7.5.3. Мјера	Успостава система размјене просторних података у Републици Српској у складу са INSPIRE директивом	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1) Статус усвајања методологије за управљање просторним подацима у Републици Српској	Није усвојена методологија	Усвојена методологија (2026)
		2)-3) Идентификација одговорних институција и подјела задатака у вези размјене просторних податка и повезаних услуга	Нису одређене све институције у домену размјене просторних податка и повезаних услуга	Идентификоване и именоване институције које су укључене у поједине задатке у вези размјене просторних податка и повезаних услуга (2027)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,100	0,401	0,501

7.5.4. Мјера	Успостава функционалног PRTR регистра	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Статус правног оквира и функционалност институционалних аранжмана за PRTR регистар у Републици Српској	Није ажуран правни оквир – нису успостављени функционални институционални аранжмани за PRTR регистар у Републици Српској	Ажуран правни оквир и функционални институционални аранжмани за PRTR регистар у Републици Српској (2026)
		Функционалност PRTR базе података, по методологији која је усаглашена са Федерацијом БиХ и Брчко Дистриктом БиХ	PRTR база података није функционална	Успостављена функционална и одржива PRTR база података, по методологији која је усаглашена са Федерацијом БиХ и Брчко Дистриктом БиХ (2026)
		Јавна доступност података из PRTR регистра	Могућ је дјелимичан приступ подацима који су прикупљени у протеклом периоду	Обезбијеђен јавни приступ подацима из PRTR регистра путем веб-портала (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,124	0	0,124
7.5.5. Мјера		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	Развијање статистике за циљеве одрживог развоја у Републици Српској	1)-2) Степен функционалности система за производњу службене статистике Републике Српске за индикаторе циљева одрживог развоја за животну средину	Дјелимично функционалан систем	Функционалан систем (2026)
		3) Степен сарадње и координације свих институција Републике Српске укључених у прикупљање података за индикаторе циљева одрживог развоја за животну средину	Дјелимично функционална сарадња и координација релевантних институција	Функционална сарадња и координација свих релевантних институција (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,283	0,121	0,404
7.5.6. Мјера	Повећање ефикасности у процесу прикупљања, обраде и објаве статистичких података о животној средини у Републици Српској	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Квалитет сарадње свих институција укључених у прикупљање, обраду и дистрибуцију података о животној средини	Дјелимична функционалност сарадње	Пуна функционалност сарадње (2026)

		Степен усклађености са захтјевима статистичког система ЕУ	Дјелимична усклађеност	Остварена усклађеност (2026)
		Квалитет извјештавања у складу с одредбама Компедијума статистичких захтјева EUROSTAT-а	Систем извјештавања је у развоју	Побољшан квалитет извјештавања (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	0,146	0,146
7.5.7. Мјера	Успостављање Европских економских рачуна животне средине	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Имплементирана Регулативе (ЕУ) бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине	Дјелимично имплементирана Регулатива (ЕУ) бр. 691/2011	Имплементирана Регулатива (ЕУ) бр. 691/2011 (2026)
		Статус примјене економских и физичких рачуна за животну средину у Републици Српској	Дјелимична примјена економских и физичких рачуна за животну средину	Обезбијеђена пуна примјена економских и физичких рачуна за животну средину у складу са надлежностима Републике Српске (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	0,128	0,128

7.5.8. Мјера	Побољшање правног оквира за рад испитних лабораторија	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Квалитет пословног окружења за рад испитних лабораторија за мјерење параметара животне средине	Дјелимично повољно (релативно мали број акредитованих лабораторија; релативно мали број мјерених параметара)	Успостављено повољно окружење за рад испитних лабораторија, уз стриктну примјену мјера надзора (2026)
		Статус правилника који прописују параметре и обавезе за мјерења параметара квалитета животне средине у Републици Српској	Подзаконски акти су усвојени, али постоји простор за побољшања	Усвојени/ажурирани правилници (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
0,126	0	0,126		

7.6. Приоритет	Постизање високог нивоа међусекторског и интерсекторског дјеловања и интеграције јавних политика у свим	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен интеграције захтјева животне средине у секторске политике и законодавство	Низак степен интеграције захтјева животне средине у секторске политике и законодавство (2021)	Висок степен интеграције захтјева животне средине у секторске политике и законодавство (2030)

	сегментима средине	животне	<p>Степен интеграције захтјева прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја у секторске политике</p>	<p>Захтјеви прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја нису укључени у секторске политике (2021)</p>	<p>Интегрисани захтјеви Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискокарбонског развоја БиХ у секторске политике у Републици Српској, у складу са надлежностима Републике Српске (2028)</p>
			<p>Степен интеграције стандарда и принципа родне равноправности у кључне политике, стратегије и програме у области животне средине</p>	<p>Низак степен интеграције (2021)</p>	<p>Висок степен интеграције постигнут захваљујући функционалном институционалном механизму координације: При планирању, спровођењу, праћењу и оцјени политика, програма и пројеката у области управљања животном средином, примјењују се алати попут гендер (родне) анализе, процјене гендер (родног) утицаја, гендер (родно) одговорног буџетирања, гендер (родног) индекса у области животне средине,</p>

				те родне ревизије. Израђују се, доносе и спроводе посебне привремене мјере за равноправност полова у области управљања животном средином (2025)
		Степен реализације стратешких докумената за циркуларну економију	Почетна фаза у разматрању концепта циркуларне економије. Републички план управљања отпадом за период 2019–2029. године предвиђа превенцију отпада, поновну употребу отпада као секундарне сировине, те накнаде за посебне категорије отпада у складу са принципима циркуларне економије. (2021)	Висок степен реализације стратешких докумената за циркуларну економију (2027)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,244	0,381	0,625

7.6.1. Мјера	Интегрисање захтјева животне средине у секторске политике и законодавство	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен институционализације облика сарадње између ресора животне средине и других ресора	Низак степен институционализације	Институционализовани облици сарадње између ресора животне средине и других ресора (2030)
		Допринос институција животне средине у току израде докумената из других ресора са циљем интеграције захтјева животне средине и прилагођавања климатским промјенама	Релативно мали допринос	Реализован активан допринос институција животне средине у току израде докумената из других ресора (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,209	0,089	0,299
7.6.2. Мјера	Интегрисање стандарда и принципа родне равноправности у кључне политике, стратегије и програме у области животне средине	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
1) Степен институционализације процедура за интегрисање питања равноправности полова, друштвене једнакости и сиромаштва у	Низак степен институционализације	Институционализоване – усвојене процедуре за интегрисање питања равноправности полова, друштвене једнакости и		

	документе животне средине		сиромаштва у документе животне средине (2025)
	2) Развијање смјерница за укључивање принципа равноправности полова, друштвене једнакости и питања сиромаштва у све фазе управљања животном средином	Не постоје смјернице	Развијене смјернице (2023)
	3)-4) Ниво знања и свијести контакт особа номинованих за равноправност полова у институцијама о повезаности животне средине и равноправности полова	Релативно низак ниво	Особе номиноване за равноправност полова посједују знања и свијест о повезаности животне средине и равноправности полова (2026)
	5) Ниво капацитета институција за животну средину за примјену алата за интегрисање родне равноправности	Релативно низак ниво	Институције за животну средину посједују капацитете за примјену алата за интегрисање родне равноправности (2029)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
	0,034	0,137	0,172

7.6.3. Мјера	Транзиција ка циркуларној економији	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Концепт циркуларне економије у Републици Српској	Дјелимично интегрисан концепт у области управљања отпадом	У потпуности интегрисан концепт циркуларне економије у Републици Српској – примарно у области управљања отпадом (2026)
		Промоција мјера и правила еко-дизајна према пословном сектору	Не спроводи се промоција	Спроведена промоција мјера и правила еко-дизајна према пословном сектору (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0	0,153	0,153

7.7. Приоритет	Усаглашавање и стављање у примјену ефикасне и свеобухватне фискалне и парафискалне политике у вези са заштитом животне средине	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Транспарентност извјештавања институција о прикупљеним средствима и намјенском трошењу средстава од накнада	Нетранспарентно извјештавање институција о прикупљеним средствима и намјенском трошењу средстава од накнада (2021)	Одговорне институције редовно припремају и транспарентно објављују извјештаје о прикупљеним средствима и намјенском трошењу средстава од накнада (2030)

		Степен примјене (увођења) такси и накнада предвиђених важећим прописима	У пракси нису уведене прописане таксе или накнаде у појединим областима које значајно утичу на животну средину (2021)	Уведене су све таксе и накнаде предвиђене важећим прописима (2030)
		Увођење/примјена нових иновативних и подстицајних економских механизма	Постојећи економски механизми нису иновативни – подстицајни (2021)	Уведени нови иновативни и подстицајни економски механизми (2030)
		Степен коришћења расположивих фондова ЕУ и других међународних фондова за заштиту животне средине и комплементарне секторе	Релативно низак степен коришћења расположивих фондова (2021)	Значајније коришћење расположивих фондова (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,294	0,228	0,523

7.7.1. Мјера	Ефикасно и свеобухватно спровођење постојећих економских инструмената за животну средину	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1)-2)-3) Редовност извјештавања свих надлежних институција о прикупљеним средствима	Обавезу извјештавања не поштују све институције – не постоји јединствена база података са подацима	Све надлежне институције поштују прописану обавезу извјештавања о намјенском утрошку

		и намјенском утрошку средстава за пројекте заштите животне средине	о прикупљеним и утрошеним средствима од накнада	средстава за пројекте заштите животне средине – уведена јединствена база података (2025)
		4) Квалитет регулативе за реформу свих врста накнада које покривају дијелом и аспект животне средине	Регулатива није свеобухватна	Ажурирана и свеобухватна регулатива за реформу свих врста накнада које покривају дијелом и аспект животне средине (2030)
		5) Успостављање модела за прикупљање накнада за животну средину и утрошак средстава од тих накнада	Дјелимично успостављени модели – постоји простор за побољшања	Креирани и примијењени модели за прикупљање накнада за животну средину и утрошак средстава од тих накнада (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,125	0	0,125
7.7.2. Мјера	Увођење иновативних и подстицајних економских механизма за финансирање заштите животне средине	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		1)-2) Постојање револвинг фондова, субвенција, облигационих шема, и других механизма за област заштите животне	Недовољна заступљеност механизма који су иновативни и подстицајни за циљне групе	Постоје функционални револвинг фондови, субвенције, облигационе шеме, и др. механизми за област заштите животне

		средине, који су иновативни и подстицајни за циљне групе		средине који су иновативни и подстицајни за циљне групе (2030)
		2) Укљученост привредних субјеката у прикупљање средстава за пројекте заштите животне средине	Привредни субјекти нису активно укључени	Привредни субјекти укључени у прикупљање средстава за пројекте заштите животне средине, поготово очувања биодиверзитета и заштићених подручја (2030)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,097	0,228	0,326
7.7.3. Мјера	Коришћење расположивих фондова ЕУ и других међународних фондова за заштиту животне средине	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Ниво капацитета институција за коришћење доступних међународних фондова, посебно ЕУ фондова	Релативно ниски капацитети	Унапријеђени капацитети за брзу и потпуну активацију доступних међународних фондова, посебно ЕУ фондова (2026)
		Успостава експертског тијела на нивоу Републике Српске за спровођење ЕУ	Није успостављено експертско тијело	Успостављено експертско тијело на нивоу Републике Српске за спровођење ЕУ пројеката из области

		пројекта из области заштите животне средине		заштите животне средине (2026)
		Капацитети Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност за реализацију његове улоге у имплементацији програма и пројекта	Дјелимично развијени капацитети – постоји простор за побољшања	Ојачан Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност и његова улога у имплементацији програма и пројекта (2026)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,071	0	0,071

7.8. Приоритет	Успостављање система за стратешко доношење одлука, улагања и праћење ефеката у образовању, истраживању и иновацијама за заштиту животне средине	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен интеграције проблематике заштите животне средине у наставним плановима образовних институција и неформалним облицима образовања	Проблематика заштите животне средине јесте интегрисана у наставне планове образовних институција и заступљена у неформалним облицима образовања, али постојеће програме је потребно прилагођавати и иновирати у наредних десет година (2021)	Проблематика заштите животне средине снажније интегрисана у редовне наставне планове образовних институција и промовисана кроз неформалне облике образовања (2030)

		<p>Расположивост намјенских буџета иновације и развој у области животне средине</p>	<p>Намјенски буџети за улагање у иновације и развој, као и примјену нових технологија са циљем смањења загађења нису довољни с обзиром на растуће потребе да се прате међународни трендови (2021)</p>	<p>Уведени већи намјенски буџети за улагање у иновације и развој, те примјену нових технологија ради смањења загађења (кроз мјере планиране у Стратегији за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске за период 2023–2028. године (2028)</p>
		<p>Развијеност капацитета за истраживања у области животне средине</p>	<p>Капацитети се у континуитету развијају – постоји простор за унапређења (2021)</p>	<p>Унапријеђени капацитети за истраживања у области животне средине (кроз мјере планиране у Стратегији за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске за период 2023–2028. године (2030)</p>
		<p>Буџет (милион КМ)</p>	<p>Остали извори (милион КМ)</p>	<p>Укупно (милион КМ)</p>

		0,121	0,035	0,156
--	--	-------	-------	-------

		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
7.8.1. Мјера	Интегрисање проблематике заштите животне средине у наставне планове образовних институција и неформалне облике образовања	Мјера у којој су иновирани образовни планови	Постоји простор за побољшања	Иновирани образовни планови (2029)
		Редовност финансијске подршке неформалном образовању у области заштите животне средине кроз буџет Министарства просвјете и културе	У буџету Министарства просвјете и културе планирају се одређена средства	У буџету Министарства просвјете и културе редовно се планирају намјенска средства за подршку неформалном образовању у области заштите животне средине (2026)
		Успостава програма учења о заштићеним подручјима	Нису успостављени програми	Успостављени програми учења о заштићеним подручјима (2029)
		Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)	Укупно (милион КМ)
		0,083	0,035	0,119
7.8.2. Мјера	Унапређење капацитета за истраживања у области животне средине	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Редовност у планирању буџетских средстава у МНРВОИД за улагања у иновације и развој	Одређена средства се алоцирају, али то није довољно	У буџету МНРВОИД редовно се планирају намјенска средства за

				улагања у иновације и развој (2028)
	Степен знања представника академске заједнице и привреде о расположивим фондовима на које могу редовно да аплицирају	Дјелимична знања о расположивим фондовима		Представници академске заједнице и привреде упознати су с расположивим фондовима и редовно аплицирају (2028)
	Квалитет контаката и облика сарадње између академске заједнице и привреде	Повремени контакти и облици сарадње постоје, али нису редовни		Успостављени редовни контакти и нови облици сарадње између академске заједнице и привреде (2028)
	Буџет (милион КМ)	Остали извори (милион КМ)		Укупно (милион КМ)
	0,037	0		0,037